

ఓమ్.

పరబ్రహ్మణేనమః

శ్రీమదాంస్తంబమహర్షయేనమః

యాజుషాతపర్వయోగానుక్రమణిక.

(బ్రహ్మమేధప్రయోగ సహితము.)

ఆహితాగ్ని, అనాహితాగ్ని; యత్యపర ప్రయోగ
స్వరసహిత ధర్మశాస్త్రాది విషయములు గలవు.

ఈ గ్రంథము

శ్రీ॥ శే॥ నాతండిగారైన

చల్లా లక్ష్మీనరసింహ శాస్త్రి గారిచే

వ్రాయబడి వారి జ్యేష్ఠ కుమారుడైన

సుబ్బరాయ శాస్త్రి చే

స్వకీయ

శ్రీలక్ష్మీనరసింహ ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రించి ప్రకటింపబడియె

మచిలీపట్టణము.

అష్టమమునైనను.

1967

[రిజిష్టరు కాపీరైట్]

పోస్టుఖర్చులుప్రత్యేకము

వెలుగు, 6—50

రెముక

సంస్కార ప్రయోగ వైషమ్యములు.

1. అహితాగ్నేః బ్రహ్మవిత్త్వే బ్రహ్మమేధ సహిత పితృమేధ అహితాగ్ని సంస్కారః॥
2. అహితాగ్నేః అబ్రహ్మవిత్త్వే పితృమేధ సహిత అహితాగ్ని సంస్కారః॥
3. అనాహితాగ్నేః బ్రహ్మవిత్త్వే బ్రహ్మమేధ సహిత పితృమేధ సంస్కారః॥
4. అనాహితాగ్నేః అబ్రహ్మవిత్త్వే కేవలపితృమేధ సంస్కారః॥

-
1. అహితాగ్ని బ్రహ్మవేత్తయై నచో బ్రహ్మమేధముతో గూడినపితృమేధము సంస్కారము జరుపవలెను.
 2. అహితాగ్ని బ్రహ్మవేత్తగానిచో పితృమేధ సహిత సంస్కారమే జేయవలయును.
 3. అహితాగ్ని కానివారు బ్రహ్మవేత్తయై నచో బ్రహ్మమేధ సహిత పితృమేధ సంస్కారమునే జేయవలయును.
 4. అనాహితాగ్ని బ్రహ్మవేత్తగానిచో కేవలము పితృమేధ సంస్కార ప్రయోగమే చేయవలెను.

—(౦)—

విజ్ఞప్తి

పితృమేధప్రశ్నయందు పాపులను శిక్షించునట్టి రాజగు యమనికి హవిస్సుల నిచ్చి సంతోషపెట్టుడు అని చెప్పియున్నది. మృతిచెందిన పితృతాదులు అకృత్యములనొనర్చి అధోగతి నందియున్నను వారి నుద్దేశించి పుత్రాదులు యథాశాస్త్రముగ పితృమేధమును ఆచరించిన యెడల వారు సద్గతిని పొందగలరని శ్రుతిస్మృతులందు ఘంటాఘోషముగ వక్కాణించియున్నది. పుత్రాదులు చేయు పితృమేధ సంస్కారమువలన క్షేత్రకు వన్శ్యము, రుద్రాదులు, ఆదిత్యత్వముకలిగి పితృమేధమును సిద్ధించుననియు, శాస్త్రమునందును ప్రసిద్ధముగాగలదు.

ఈపై పితృమేధము ఈగ్రంథము ధర్మశాస్త్ర ప్రమాణవచనములతోడను దేహవిషయములందు సవిమర్శముగ వేదపరిజ్ఞాతులచేత పరిష్కరింపబడుననియు ముద్రించినాము.

పీ ఠి క

జననీ జనకులు మృతినొందిన సమయమునందు పుత్రులు ప్రేత కర్మములనుభక్త-గనియమయుతముగ నెఱవేర్చి రేనివారు (ఆజననీజన లు) తమ పుత్రాదులొనరించిన దానాదికర్మములకు విధింపఁబడిన పుణ్య లోకములను బొందుదురు. మఱియువారు పితృదేవత్వము గలవారగు ఁరు. వారిట్లగుటచే వారానందమునుబొంది తమపుత్రులు దీర్ఘాయు స్మంతులును, తేజోవంతులును, ధనవంతులును, అగునటులాశీర్వచన ములను జేయుదురు ఆయాశీర్వచన సామగ్ధ్యంబున పుత్రులు సుఖ ంతులై యుందురు.

శ్లో॥ పితౄణాంచప్రసాదేన కర్తుర్వంశోభివర్ధతే ।

శ్రేయసాంచాభివృద్ధిస్సన్ధ్యాద్భూయసాముత్తరోత్తరమ్॥

తా॥ పితృదేవతలయొక్క యనుగ్రహముచేత పుత్రాదులయొ క్క వంశమభివృద్ధిని బొందుటయేగాక గొప్పధగు శ్రేయస్సుకలుగును.

అయ్యా! ఈకలిప్రాబల్యమువలన బ్రహ్మవేత్తలు అహితాగ్నులు యుదలగు వారలెక్కడనో బహుస్వల్పముగా నుందురు. అందువలన గ్రహమేధసంస్కారము, అహితాగ్నిసంస్కారము, క్రిమముగా తగ్గి యుండెను. ఇప్పుడుసర్వేసర్వత్రాఅనాహితాగ్నుల సంఖ్యయేవృద్ధిగా ఁండెను, ఈ విషయములన్నియును నుజనులకందరికిని తెలిసినవిషయమే చుక విస్తరింపఁబనిలేదు. అపస్తంబముని జేసిన శ్రౌతపన్నములేదు, ప్రహ్యసూత్రములేమి యావచ్చుధ కర్మములను గురించినవే కాని మరి యికటికాదు. (అనఁగా నౌపాసనము మొదలుకొని యశ్వమేధాంత త్రువులను, నిషేకాది శ్మశానాంతములైన పోక్షక కర్మములను చెప్ప దినవి.) అయితే అపస్తంబముని శుభమును బోధించిన తన వాక్కుచే శుభమును బోధింప సమాధానము లేనందున తన శిష్యుడైన భర వ్యాజమునిచే భారద్వాజ సూత్రము రచియింపఁబడెను. ఆ భారద్వాజ సూత్ర ములో ఔర్ధ్వదైహికమును, బ్రహ్మమేధ సంస్కారమును జెప్పఁ దినవి, ఔర్ధ్వదైహిక కర్మమునకు పైతృమేధికమని పేరు, పైతృమేధి మనఁగా చనిసోయిన బ్రాహ్మణాదులకు దహనసంస్కారము మొదలు కొని సపిండికరణాంతము వఱకును జేయుకర్మమని యభిప్రాయము.

శ్లో॥ జ్ఞాత్వాకర్మాణీకుర్వీత॥

అని యుండెను. కాలము తెలిసి కర్మమాచరింపఁదగును. ఈ కలికాల మహిమవలన గొందరు పుత్తులు మాతా పితరులను సదా దూషింపుచు వారు మృత్యులైనవెనుక వారికిసకాలమందు శ్రాద్ధములఁ జేయక మా తల్లిదండ్రులు తినవచ్చినారా పురోహితుల కొరకీశ్రాద్ధము లేర్పడిన వనెడు ముఖ్యాభిషాయము.

శ్లో॥ పున్నామోనరకాద్యస్మాత్ప్రతిరంత్రాయతేనుతః॥

తస్మాత్పుత్త్రీకృతి ప్రోక్తస్వయమేవస్వయంభువా॥

తా॥ అనఁగా ఏకారణమువలన పున్నామ యను నరకము నుండి తండిని రక్షింపుచున్నాడో ఆకారణమువలన పుత్తుఁడను స్వయముగా బ్రహ్మచే జెప్పఁబడెను.

శ్లో॥ జీవతోన్వ్యక్తకరణా త్ప్రీత్యబ్ధభూరిభోజనాత్ ।

గయాయాంపిండదానాచ్చ త్రిభిఃపుత్త్రీస్యపుత్రితా॥

తా॥ అనఁగా తల్లిదండ్రుల యాజ్ఞ సనుసరించుటయు ప్రత్యా బ్ధికము లందన్నదానము చేయుటయును గయయందు పిండ ప్రదాన మిచ్చుటయును ఈ మూడు కార్యములు నాచరించుటచే పుత్తుఁడు పుత్త్రీధర్మమును బొందినవాడగును.

శ్లో॥ నాస్తిమాతృసమందైవం నాస్తిపితృసమోగురుః ।

తయోర్నిత్యంప్రియంకుర్యాత్కర్మణామనసాగిరా॥

తా॥ తల్లితో సమానమైన దైవంబును, తండ్రితో సమాన మయిన గురువును, లేరు కనుక నెల్లప్పుడు త్రికరణశుద్ధితో ననఁగా మనోవాక్కాయము లొకటికాగా వారికిబ్రయముగ వడుచుకొనుటయే పుత్త్రీ లక్షణము.

శ్లో॥ అపుత్త్రీస్యగతిర్నాస్తి స్వర్గోనైవచనైవచ ।

తస్మాత్పుత్త్రీముఖ్యవృష్ట్యా భవేత్ప్రశాన్తితాపసః॥

శ్లో॥ మృతాహంతుపరిత్యజ్య చండాళఃకోటిజన్మను॥

శ్లో॥ దరిద్రాయకృతందానం శూన్యలింగస్యపూజనమ్ ।

అనాథప్రేతసంస్కార మశ్వమేధసమంవిదుః॥

దిక్కు లేనిశవమును దహనము చేయుటచే అశ్వమేధయాగ ఫలంకలుగును.

నాథండిగారైన

కీ॥ శే॥ చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి గారు

యాజుష అపర స్రయోగాను క్రమణిక

అతాదా నక్షత్ర శుభశుభ ప్రకరణమ్.

మృతికి మంచినక్షత్రములు.

జ్యోతిస్సంగ్రహే శ్లో॥ మృతసిద్ధిమయదాస్యా తోమసా
మ్యార్యవారాః। ణ్యతిశుభఫలదాని ప్రోచ్యతేథర్కవిద్భిః। తురగభర
ణీపుష్య స్వాతిహస్తార్ద్రమిశ్రాః। శ్రవణజలసమేతాః జ్యేష్ఠమూలాస్త
దైవ భుజగమపిచపూర్వా ఫల్గునీనామదేయం। సకలముడుగణానాం
శస్యతే ప్రేతకార్యే॥

తా॥ అశ్విని, భరణి, ఆర్ద్రా పుష్యమి, ఆశ్లేష, పూ-ఫ,
హస్త, స్వాతి, అనూరాధ, జ్యేష్ఠ, మూల, పూర్వాషాఢ, శ్రవణ
ము, ఈనక్షత్రములు ప్రేతకార్యములకు మంచివి. వారములలో
సోమ-బుధ-గురువారములు ప్రశస్తములు॥

ప్రాచీనగ్రంథే శ్లో॥ అశ్వినీభరణీచైవ మార్ద్రాపుష్యస్తదై
వచ॥ ఆశ్లేషపుబ్బహస్తశ్చ సోమనూరాధకౌళభా॥ జ్యేష్ఠమూలే
ప్రశస్తాస్సుయః। పూర్వాషాఢాతదైవచ॥ శ్రవణంప్రేతకృత్యేషు సర్వ
దైవప్రశస్యతే॥ కేచిద్వదంతిభరణీ సగజ్యేతిచవిచక్షణాః॥

తా॥ ప్రాచీనగ్రంథమందు భరణీనక్షత్రము మంత్రము కొం
డలు దూష్యమని చెప్పిరి.

మృతికి దోషనక్షత్రములు.

నిర్ణయామృతే శ్లో॥ రోహిణ్యాంవసుపంచకే త్రిపదభేయు
గ్నాంఘ్రిభే వైతృభే నందాకామచతుర్దశీ భృగుకుజార్కే ప్యేషుభ
ద్రోణిధౌ॥ ప్రేతశ్రాద్ధమృతీసపిండకరణ త్రైపక్షికోనత్రయా॥ శ్చేద్వం
శత్రయమాపునంతికురుతే మాసద్విషత్వద్యయే॥

తా॥ రోహిణి-ధనిష్ఠ-శతతరా-పూర్వాభాద్ర-ఉత్తరాభాద్ర,
రేవతి-కృత్తిక-మృగశీర్ష-పునర్వసు-ఉత్తర-చిత్రి-విశాఖ-ఉత్తరాషా

ధ-మఖ ఈనక్షత్రములయందును, ౧-౨-౬-౭-౧౧-౧౨-౧౩-౧౪ ఈతిధులయందును, శుక్ర కుజ భానువారములయందును, ప్రేతకర్మము, మరణము, సపిండికరణము, త్రైపక్షికము, ఊసమాసికములు మొదలుగాగల ప్రేతకార్యములు చేయకూడదు చేసినయెడల ౧-౨ నెలలకు వంశమునకు కీడుకలుగునని తాత్పర్యము.

ద్విపాది త్రిపాది నక్షత్రములు.

శ్లో॥ ద్వీపాదేతుత్రిమాసంస్యా త్రిపాదేతుచతుష్టయం తద్వహం వర్జయేద్ధీమాన్ మణ్మాసంవసుపంచకే॥

తా॥ ద్వీపాది నక్షత్రములగు మృగశీర్ష, చిత్ర, ధనిష్ఠ ఈనక్షత్రములయందు మరణమునొందెనేని మూడుమాసములవరకును త్రిపాది నక్షత్రములగు కృత్తిక, పునర్వసు-ఉత్తర-విశాఖ-ఉత్తరాషాఢ-వీనియందు నాలుగుమాసములవరకును ధనిష్ఠ శతతారా, పూ-భా, ఉ-భా, రేవతి యీ నక్షత్రములందు ఆఱు మాసములవరకును మృత గృహమును విడువవలెను.

శ్లో॥ మృతేతుదహశ్చైవ ప్రేతదిష్ట్యప్రవేశనే పుణ్యక్షేత్రే పుణ్యతిథౌ పుణ్యతీర్థస్థి నిక్షేపేత్ యుగ్మాంఘ్రిభేత్రివదభేరోహిణ్యాం పైతృభేతథా ధనిష్ఠాపంచకేచాపి ప్రేతకార్యం నకారయేత్॥

తా॥ మృతమునందును దహనమందును నక్షత్రదోషమువలన ప్రేతయొక్క గృహము త్యాగము చేసినపిదప పునః ప్రవేశించుటయందును ప్రేతపత్ని పుణ్యతీర్థములు సేవించుటయందును అస్థి నిక్షేపణమందును ద్వీపాది త్రిపాది రోహిణి-మఖ-యీ నక్షత్రములను ధనిష్ఠాపంచకమునందును ప్రేతకార్యముల నాచరింపదగదు.

గ్రంథాంతరే శ్లో॥ నందాభద్రాకామభూతభౌమశుక్రార్కవాసరాః ఓహనే మరణేచైవ తద్దోషం త్రిగుణం భవేత్॥

తా॥ నందతిధులును, భద్రతిధులును, త్రయోదశి, చతుర్దశి తిధులును రవి, శుక్ర, కుజవాసరములును వీనియందు ఓహన మరణములు జరిగెనేని ఆమరణమునొందిన స్థలమందు పునర్మరణమును దహనముజరిగినస్థలమునందు పునర్దహనమును మూడుపర్యాయములు జరుగునని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ తిథ్యుడు యోగేగ్రామే వారోద్యోగే వాటికాయామ్ ।
తిథివారోద్యోగే హేమరణం పునర్భవతి॥

తా॥ వైనవ్రాసిన దోషతీర్థములు నక్షత్రములు గూడగా మరణము నొందెనేని ఆ గ్రామమందు తిరుగ మరణము జరుగుననియు, నక్షత్రవారములు గూడెనేని ఆ వాటికయందు తిరుగ దహనము జరుగుననియు, తిథివారనక్షత్రములు 3 ను గూడెనేని మరణము జరిగిన ఆ గృహమునందే మరల మరణము జరుగునని తా॥ ఈ ప్రకారము దుష్టతిథివార నక్షత్రములయందు పరామర్శ మొదలగు కార్యములు గూడ జేయకూడదని పెద్దల యభిప్రాయము.

దైవజ్ఞకర్ణామృతే-శ్లో॥ భరణ్యామేకమాసంతు ద్విత్రిపాదే
త్రిమాసకంః పంచసంచకషణ్మాసం మృతౌగేహంపరిత్యజేత్ । ద్విపాదే
చత్రయోమాసాః పణ్మాసం చత్రిపాదకే.

ధనిష్ఠాపంచక దోషకాల పరిమితి

శ్లో॥ ధనిష్ఠామాంతుషణ్మాసం వారుణేతుత్రిమాసకం । పూర్వా
భాద్రాతదర్థంచ అహిర్బుధేతుమాసకం । రేవత్యాంపక్షమిత్యాహు
ర్మృతౌగేహవిసర్జనే । జ్యోతిర్నిబంధే॥

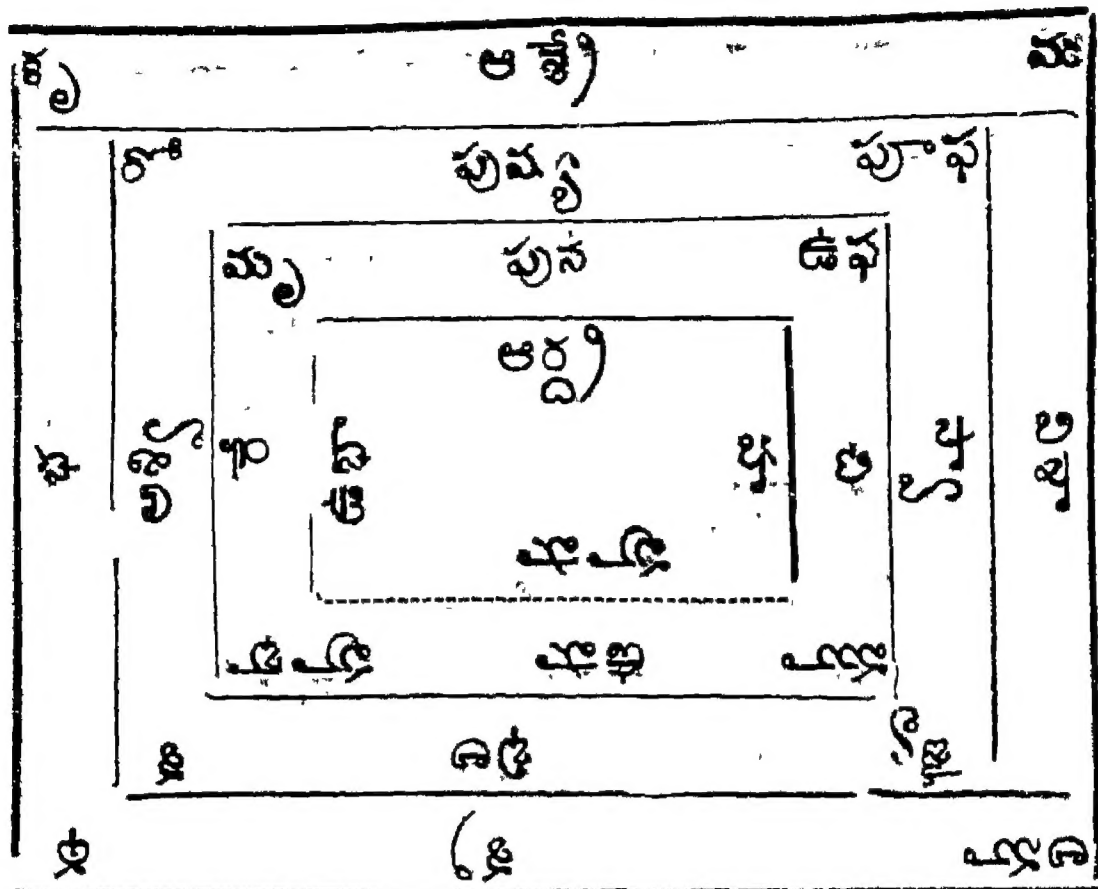
తా॥ ఇదివరలో ధనిష్ఠా పంచకము అయిదు నక్షత్రములకును గూడా సాధారణముగ ఆరునెలలు విడువవలసిందనిజెప్పి ఇప్పుడు దానిలో భేదమును జెప్పుచున్నది, యెట్లంటే ధనిష్ఠకు ౬ మాసములు శతభిషమునకు 3 మాసములు, పూర్వాభాద్రకు ౪గడినములు ఉత్తరాభాద్ర కొకమాసము. రేవతి కొకపక్షము యాలాగున మృత్యుయందు గృహమును విడువవలయునని తా॥ కొందరు ౫ పక్షములు మాత్రము ఆ మరణదోష గృహము విడిచివేయుట సాంప్రదాయము శిష్టాచారమని జెప్పుచున్నారు.

మృతి చక్రము.

శ్లో॥ సూర్యాధిష్టితతారకాది గణయేచ్ఛత్వార బాహ్యంతరే
బాహ్యేత్రిణిపునః పునశ్చగణయే దీశాన్యదిక్షుక్రమాత్ ।

తా॥ మృతిదినంబున సూర్యుడేనక్షత్రమునందుండనో అది మొదలు ఈశాన్యదిక్కునూచి చక్రమధ్యమువరకు ౪ నక్షత్రములును

చక్రమధ్యస్థిత సత్త్వము మొదలు తూర్పువరకు నాలుగు సత్త్వములును, ఆగ్నేయము మొదలు చక్రమధ్యమువరకు ర సత్త్వములును. ఈ పకారము ఆరోహణాఽ. వరోహణ క్రమముగా వ్రాయవలయును.

శ్లో॥ మృతికాశేందు నక్షత్రం యత్రతిష్ఠతితత్కమాత్ ।
అంతరంగేతిపక్షంస్యాన్నగ్యక క్ష్యాద్విపక్షకమ్ । అంత్యేచ పక్షమేకం
స్వాద్భాష్యా రేఖానదోవభాక్ ॥

తా॥ మృతికాలనక్షత్రముచక్రమధ్యమందుంటె ఆగృహం రగి
దినములు విడువవలయును దానికిచుట్టూవున్న ౮ గదులలో నుంటే
౧ మాసము విడువవలయును. వానికిచుట్టూవున్న ప్రహరీలో పలనుంటే
౧గి దినములు విడువవలయును. చక్రమునకు వెలుపలనుంటే ఆయింటి
వారికి దోషములేదుగాని ఆయాదిక్కులందున్న వారికి దోషము.

దేవజ్ఞకర్ణామృతమునందుమాత్రము ఈచక్రము ప్రాగాదివామ
మార్గముగా చూడుమని చెప్పబడినది తత్ప్రమాణము

శ్లో॥ చతురశ్రత్రయేచ కే॥ నాగాదిరవిభాదికే॥ ఆరోహ మ
వరోహంచ వామమార్గేణలేఖయేత్॥

(ప్రశ్నకాలంబున, విషమృత్యాలు)

జ్యోతిస్సంగ హా జ్యో! స్నానానందపీ హామే వ్రత్యదేవ
సురార్చనః॥ పాయశ్చిత్తైరిథాశ్రద్ధే ప్రశస్తావిషనాడికాః॥

తా॥ స్నానసమయంబున, దానసమయంబున, జపసమయంబున, హోమసమయంబున, వైశ్యదేవసమయంబున, దేవతార్చనసమయంబున, ప్రియశ్చిత్తసమయంబున, శ్రాద్ధసమయంబున, పంచాంగస్థిత విషగడియలు దూవ్యములేదని తాత్పర్యం.

కించ॥ శ్లో॥ ఆసనేశయనేభోజ్యో మలమూత్రవిసర్జనే । ఉగ్రకర్మణ్యస్త్రుపథే ప్రశస్తావిషనాడికాః॥

తా॥ ఆసన, శయన, భోజన, మలమూత్రవిసర్జన, ఆస్త్రప్రయోగాదులయందు కూడా ప్రశస్తములు.

కర్మాచరణ ఫలము.

శ్లో॥ సునిర్వృత్తాక్రియాచేత్స్యా దాశౌచనియమైస్సహ । ప్రాపునంతి పితృత్వంహీ ప్రియతాఃకర్మబంధవః ।

తా॥ మాతాపితృలు మృతిబొందిన సమయమువందు పుత్తులు ప్రేతకర్మలను చక్కగ నియమ యతముగ నెరవేర్చిరేని యతని మాతాపితృలు తత్కర్మానుకూలముగ విధింపబడిన పుణ్యలోకములను బొందుదురు. ఇంతియేగాక మాతాపితృలు పితృదేవత్వము గలవారగుదురు. అట్లుగుటచే వారు ఆవందమునుబొందితమ పుత్తులు దీర్ఘాయుష్మంతులును, తేజోవంతులును, ధనవంతులును అగుటలు యాశీర్వచనములను జేయుదురు. ఆయాశీర్వచన సామర్థ్యంబున బుత్తులు మఖవంతులై యుందురు.

శ్లో॥ పితౄణాంచప్రిసాదేనకర్తుర్వంశోఽభివర్ధతే । శ్రేయసాంచాభివృద్ధిస్సాన్య ద్భూయసాముత్తరోత్తరమ్ ।

తా॥ పితృదేవతలయొక్క యనుగ్రహముచేత పుత్రాదులయొక్క వంశ మభివృద్ధిని బొందుటయేగాక గొప్పవగు శ్రేయస్సులుగూడ విశేషించి కలుగును.

శ్లో॥ పున్నామోచరకాద్యస్మా త్పితరంత్రాయ తేసుతః । తస్మాత్పుత్ర ఇతిపోక్తస్స్వయమేవ స్వయంభువా ।

శ్లో॥ జీవతోర్వాక్యకరణాత్ । పితౄంబ్దం భూరిభోజనాత్ । గయాయాంపిండదానాచ్చ త్రిభిఃపుత్రస్వపుత్రితా । ప్రమాణమ్.

అథ కారుణ్యము.

శ్లో॥ ఆధౌపితాతథామాతా సాపత్నిజననీతథా । మాతామహాస్సపత్నికా ఆత్మపత్నిత్వనంతరమ్ సుతభాతృపితృవ్యాశ్చ మాతృలాస్సహభార్యకాః । దుహితాభగినీచైవ దౌహితోభాగినీయకః । పితృష్వ సామూహ్యష్వసా జామాతాభాపుకస్సుషా । స్వశుశ్వాన్వలకశ్చైచశశ్వశూ, శ్చ గురుఽర్థినః ॥

తా|| ముందు తండ్రి, తాత, ముత్తాత, పితృ వర్గత్రయము సవతితల్లి, మాతామహామాతాః పితామహామాతాః ప్రపితామహాలు, మాతామహీమాతాః పితామహీమాతాః ప్రపితామహీలు, తనభార్య కుమారుడు అన్న, పినతండ్రి, పెద తండ్రి, మేనమామ వీరి భార్యలు, కుమార్తె తోడబుట్టువులు, మనమడు, మేనల్లుడు, మేనత్తలు పినతల్లి. పెదతల్లిలు, అల్లుడు, తోబుట్టువుల భర్తలు, కోడలు, భార్య యొక్క తండ్రి, భార్యయొక్క సోదరుడు, భార్యయొక్క తల్లి, గురువు, యాచకులు వీరలు క్రమముగ కౌరుణ్యములలోని వారలని దెలియవలెను.

(ఒకనిని చిరకాలమువరకు విద్యాబుద్ధులుచెప్పించి ఆమె చనిపోయినది అప్పుడు కర్తృత్వము యెట్లని కొందరికితోచును. ఎట్లనగా పోషకపితాః అనిగాని పాలకమాతాః అనిగాని తెలియవలెను)

అక్క - శ్వేష్టభగినీ	పినతల్లికూతురు-కనిష్టమాతృ
చెల్లెలు - కనిష్టభగినీ	భగినీపుత్రి
అన్న - శ్వేష్టభ్రాత	పినతల్లికొడుకు-కనిష్టమాతృ భగినీ
అన్నకూతురు - శ్వేష్టభాతృపుత్రి	పుత్రుడు
అన్నకొడుకు - శ్వేష్టభాతృ	పెదతండ్రికూతురు-శ్వేష్ట పితృవ్య
పుత్రుడు	పుత్రి
అప్పకూతురు - శ్వేష్టభగినీపుత్రి	తండ్రి-పిత
అప్పకొరుకు - శ్వేష్టభగినీపుత్రుడు	తండ్రితండ్రి-పితామహుడు
అప్పమగడు - భావుకుడు	తమ్ముడు-కనిష్టభ్రాత
అమ్మమ్మ - మాతామహీ	తమ్మునికూతురు-కనిష్టభాతృ పుత్రి
అల్లు - జామాత	తమ్మునికొడుకు-కనిష్ట భాతృ
కూతురు - దుహిత	పుత్రుడు
కొడుకుకూతురు - పౌత్రి	తల్లిచెల్లెలు-కనిష్టమాతృభగినీ
చెల్లెలికూతురు-కనిష్టభగినీపుత్రి	తల్లియప్ప-శ్వేష్టమాతృభగినీ
చెల్లెలికొడుకు-కనిష్టభగినీ పుత్రుడు	తల్లియప్పకూతురు - శ్వేష్టమాతృ
చెల్లెలిమగడు-భావుకుడు	భగినీపుత్రిక
పినతండ్రికొడుకు-కనిష్టపితృవ్య	తల్లియప్పకొడుకు-శ్వేష్టమాతృ
పుత్రుడు	భగినీపుత్రుడు
పినతండ్రిభార్య-కనిష్టపితృవ్య పత్ని	నాయనమ్మ-పితామహీ

పినతండి-కనిష్ఠపితృవృడు
 పినతండికూతురు-కనిష్ఠపితృవృ
 పుత్రి
 పెదతండికొడుకు-జ్యేష్ఠపితృవృ
 పుత్రి
 పెదతండిభార్య-జ్యేష్ఠపితృవృ
 పత్ని

భార్యసోదరుడు-శ్రావకుడు
 మగనితమ్మునికూతురు-భర్త
 కనిష్ఠభాతృపుత్రి
 మనమరాలు-పుత్రికాపుత్రి
 మేనత్త-పితృభగినీ
 మేనత్తకూతురు-పితృభగినీపుత్రి
 మేనత్తకొడుకు-పితృభగినీపుత్రుడు

కాత్యాయనః॥శ్లో॥ సంకల్పాసనయోష్టష్టిద్వితీయాఽవాహనే
 తథా॥ అన్నదానేచతుర్థీస్యాచ్ఛేమాసంబుద్ధయస్సృతాః॥

పారస్కరః॥శ్లో॥ అర్ఘ్యదానేచసంకల్పే పిండగానేతథాక్షయే ।
 గోత్రసంబంధనామాని తథాతత్ప్రతి పాదయేత్ ॥

తి థి స ం క ల్ప ని ర్ణ య ము.

శ్లో॥ యాంతిథిం సమనుప్రాప్య ఉదయంయాతిభాస్కరః॥సాతిథి
 స్సంకల్పాజ్ఞేయా స్సానదానవ్రతాదిషు॥

తా॥ సూర్యుడు యేతిథియం దుదయించునో అతిథి స్నాన, దాన, వ్రత
 ములు మొదలుగాగల కార్యములందు సంకల్పమున చెప్పవలయును.

శ్లో॥ జన్మేచమృతకేచైవ సంగమేదం తథావనే । అభ్యంగే
 చోదధిస్నానే తిథిసాత్కాలికోభవేత్ ॥

శర్మవర్మగుప్తదాస నిర్ణయములు,

విష్ణుపురాణే॥శ్లో॥ శక్లేతిబ్రాహ్మణస్యోక్తం వర్మేతిక్షత్రసం
 శ్రియం॥ గుప్తదాసాత్మకంనామ ప్రశస్తంవైశ్యశూద్రయోః॥

తా॥ బ్రాహ్మణులకు శర్మ, క్షత్రియులకు వర్మ, వైశ్యులకు గుప్త,
 శూద్రులకు దాస యిటు నామాంతరమందుండవలయును. ఇదిగాక స్త్రీలకు

శ్లో॥ దాయాదేవీచగోపీద అభిదానాన్యనుక్రమాత్ । త్రయా
 ణామపివర్ణానాం శ్రాద్ధకర్మసుపర్యతే॥

తా॥ బ్రాహ్మణస్త్రీలకు దాయ, క్షత్రియ స్త్రీలకు దేవీ, వైశ్య స్త్రీలకు
 గోపీ యిట్లుగా శ్రాద్ధకర్మలయందు పరింపవలయునని తా॥

స్వ శా ఖా వి ష య ము.

వసిష్ఠశ్లో! స్వశాఖావిధిముత్సృజ్య అన్వేషాంవిధిమూచరేత్ |
అప్రిమాణముపింకృత్వా అంధేతమసిమజ్జతి | స్వకంకర్మపరిత్యజ్య
యదన్యత్కురుతేనరః | అజ్ఞానాదధవాలోభాత్సతేనపతితోభవేత్ |
ఋక్సాఖనైవకుర్వీత స్వకీయంపరశాఖయా | ప్రమాదాద్యదికుర్వీత
పునస్సంస్కారమర్హతి | యత్రనాస్తిస్వశాఖోక్తంసమాచరేత్ | పున
ర్నార్హతీసంస్కార మన్యథార్హతిచేత్పునః | యజుశ్శాఖావిధానేనయది
బహ్వచకస్యచః కృతేచాపిహితత్కర్తా పునఃకుర్యాద్యధావిధి |
ఋక్సాఖావిధినాకర్మ యదిస్వాదన్యశాఖనామ్ | నతత్కర్మ పునః
కార్యమితియజ్ఞవిదాంసతమ్ |

తా|| స్వశాఖావిధిని వదలి యితర శాఖావిధి వవలంభింపఁగూడదు. అట్లు
చేసెనేని స్వకీయ ఋషిని తిఃస్కరించిన వాడగును. ఆ కారణమువలన శంధత
మస్సను నరకమునందు మగ్నుడగును. స్వకీయమగు కర్మను బరిత్యజించి యితర
మగు కర్మను అజ్ఞానముచేతనైనను లోభముచేతనైనను చేసినయెడల పతితుడగును.
ఏశాఖ వాఁడాశాఖను వదలివేసి మఱియొకశాఖచేత కర్మ సాచరించెనేని మరల
నుపనయనసంస్కారమును జేసికొనఁదగును. స్వశాఖీయులు సంభవించనప్పుడు
సకలకర్మలను ఋక్సాఖచేత సాచరింపవలయును అట్లు చేసినయెడల పునస్సం
స్కారమును జేయనక్కరలేదు. యజుశ్శాఖావిధానముచేత బహ్వచునకుఁ కర్మ
లను జేసినయెడల మఱల స్వశాఖోక్తవిధిగా సాచరింపవలయును. అన్యశాఖీయు
లకు ఋక్సాఖోక్తవిధిచేత కర్మలు చేసినయెడల మఱల జేయనక్కరలేదని వసిష్ఠు
డు వచించెనని తాత్పర్యము.

మరణకాల సర్వస్రాయశ్చిత్తమ్.

బ్రాహ్మణానాం మరణసంశయేస్నానయిత్యా | కర్తాసచేలం
స్నాత్యాచమ్య | పవిత్రీంధృత్వా పూర్వోక్తయేవం... తిథౌ అముక
గోత్రస్య అముకనామధేయస్య ఇహజన్మవిజన్మాభ్యా స్సాజ్ఞవన్ద
ప్రభృత్యై రక్షణపర్వంతం మధ్యేవరినికాలే బాల్యయావన కౌమా
రవార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయేంద్రియ
వ్యాపారైః | రహసిప్రకాశేచజ్ఞానతోఽజ్ఞానతత్త్వత్యయాకృతానాం
ప్రకాశకృతమహాపాతక చతుష్టయవ్యతిక్రానాం ప్రకాశకృతానాం
మహాపాకాః తదప్తరూపమహాపాతకవ్రతైశ్చ దేశిరూపానిపాలకా

నాం ప్రకాశకృత మహాపాతక సమరూపాను పాతకానాం ఉపపాతకా
నాం సంకిలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశ
కరణానాం అవక్షీర్ణకానాం ప్రక్షీర్ణకానాం రహస్యకృతానాం మహా
పాతకానాం రహస్యకృత మహాపాతకాఽతిదిష్ట రూప మహాపాతక
వ్రతాఽతిదేశికరూపాఽతిపాతకానాం రహస్యకృతమహాపాతక సమ
రూపాఽతిపాతకానాం ఉపపాతకానాం సంకిలీకరణానాం మలినీకరణా
నాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరణానాం అవక్షీర్ణకానాం ప్రక్షీర్ణకా
నాం ఏవం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానాం అజ్ఞానసత్కృ
తానాం అజ్ఞానతోభ్యస్తానాం జ్ఞానతసత్కృతానాం జ్ఞానతోభ్యస్తానాం
అజ్ఞానతో జ్ఞానశక్త్యాత్వంతాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ నిరంతరా
భ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం ఏవం బహూ
నాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానామపనోదకం సర్వప్రాయ
శ్చిత్త పరివదుఃస్థాన పూర్వకం శక్త్యప్రత్యామ్నాయ రూపేణా
చరిష్యే॥ స్వశాఖియాసంకల్పపురస్సరం మృత్తికాస్నానం కుర్యాత్ ।
సహస్ర పరమా ... ఆపోజనయథాచనః॥

అథ పరివద్దక్షిణాంగృహీత్వా సమస్త ... స్వీకృత అశేషేహే
పరివన్నదీయాం నిజ్ఞాపనామాకర్ణ్యమయాసమర్పితాం ఇమాం పరివ
ద్దక్షిణాం యథోక్తదక్షిణామివ స్వీకృత్య॥ గోత్రీస్య శర్మణః జన్మాభ్యో
సాజ్జన్మప్రభృత్యే తక్షణ పర్యంతం మధ్యేవర్తి నికాశే బాల్య
యావన కౌమారహర్థకేషు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసు మనో
వాక్కాయకర్మేంద్రియ వ్యాపారైః రహస్విపకాశేచ జ్ఞానతోఽ
జ్ఞానతశ్చ (మయా) (త్వయా) కృతానాం ప్రకాశకృతమహాపాతక
చతుష్టయవ్యతిరిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకాఽతిదిష్ట
రూప మహాపాతక వ్రతాఽతిదేశికరూపాఽతిపాతకానాం ప్రకాశకృత
మహాపాతక సమరూపాను పాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకిలీకరణానాం
మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం, జాతిభ్రంశకరణానాం, అవక్షీర్ణకా
నాం ప్రక్షీర్ణకానాం రహస్యకృతానాం మహాపాతకానాం రహస్యకృత
మహాపాతకాఽతిదిష్ట రూప మహాపాతక వ్రతాఽతిదేశికరూపాఽతిపాత
కానాం రహస్యకృత మహాపాతక సమరూపాఽతిపాతకానాం ఉపపాత

కానాం సంకీర్తకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతి
భ్రంశకరణావకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం ఏవం బహూనాం బహు
విధానాం సర్వేషాం పాపానాం అజ్ఞానత స్సకృతకృతానాం అజ్ఞా
నతోభ్యస్తానాం జ్ఞానతస్సకృతకృతానాం జ్ఞానతోభ్యస్తానాం
అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చైత్యంతాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చనిరం
తరాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చచిరకాలాభ్యస్తానాం ఏవం బహు
నాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానామపనోదకం సర్వప్రాయశ్చి
త్రంఉపదిశేతివిజాప్యః పునఃప్రణమేత్ హేయజమాన... తవజన్మా
భ్యాసాజ్జన్మపభృత్యేతక్షణపర్యంతం మధ్యేవర్తినీకాలే బాల్యయావన
కౌమారవార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయ
కర్మేంద్రియవ్యాపారైః రహస్విప్రకాశేచ జ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చత్వయాకృ
తేభ్యః ప్రకాశకృతమహాపాతకచతుష్టయవ్యతిరీకేభ్యః ప్రకాశకృత
మహాపాతకాతిదిష్టరూప మహాపాతక వ్రతాతిదేశికరూపా అతి
పాతకేభ్యః ప్రకాశకృత మహాపాతక సమరూపానుపాతకేభ్యః ఉపపా
తకేభ్యః సంకీర్తకరణేభ్యః మలినీకరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యః, జాతి
భ్రంశకరణేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః రహస్యకృతేభ్యోమహాపాతకేభ్యః రహ
స్యకృతమహాపాతకాతిదిష్టరూపమహాపాతకవ్రతాతిదేశికరూపాతి
పాతకేభ్యః రహస్యకృత మహాపాతక సమరూపానుపాతకేభ్యః ఉప
పాతకేభ్యః.. సంకీర్తకరణేభ్యః మలినీకరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యః
జాతిభ్రంశకరణేభ్యః అవకీర్ణకేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః అజ్ఞానతస్సకృతకృ
తేభ్యః అజ్ఞానతోభ్యస్తేభ్యః జ్ఞానతస్సకృతకృతేభ్యః జ్ఞానతోభ్యస్తే
భ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చైత్యంతాభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ
నిరంతరాభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తేభ్యః బహు
భ్యః బహువిధేభ్యస్సర్వేభ్యః పాపేభ్యోవిముక్తోభూయా విముక్తోభూ
యా॥ ఇత్సుచ్చైర్వదేత్ అథబ్రాహ్మణేభ్యో యథాశక్తి దక్షిణాం
దద్యాత్ ఏవం...ర్థం... జన్మాభ్యాసాజ్జన్మపభృతే తక్షణపర్యం
తం సమస్తనోషనిర్హరణార్థం స్వర్ణధాన్యాజ్య సానకృచ్చాగ్నియా
చరిష్యే బ్రాహ్మణమూహూయప్రతిగృహీతారంబ్రాహ్మణ మభ్యర్చ్య
శ్లో॥ స్వర్ణంపవిత్రమమలం స్వర్ణంపాపప్రణాశనమ్ స్వర్ణంహిశం

కరంయస్మా దదశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే బ్రాహ్మణాయ సువర్ణదానం
వద్యాత్ ।

శ్లో । ధన్యంకరోషిదాతార మిహం లోకేపరత్రచ । యస్మాత్తస్మా
చ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ధాన్యందానందద్యాత్ ।

శ్లో । కామధేనోస్సముద్భూతం సర్వక్రతుషుసంస్థితం । దేవానా
మాజ్యనూహార మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ఆద్యందానందద్యాత్ ।

శ్లో । హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావసోః । అనంతపుణ్య
ఫలదం మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ।

ఇదంకృచ్ఛిత్రీయ ప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తిహిరణ్యంశ్రీమ
హావిష్ణుపీత్యర్థం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమ । యేవం
గుణ... తిథౌగోత్రస్య... శర్మణః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతక్షణ
పర్యంతంసకలపాపక్షయార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తగోదానంకరిష్యే । తదం
గబ్రాహ్మణపూజాంకరిష్యే । ప్రతిగృహీతారం బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య ।
మహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం । సుఖాసనం । ఉభా
భ్యామిదం పాద్యం । సుపాద్యం । నమో స్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే
సహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే । సహస్రనామేష పురుషాయ శాశ్వతే
సహస్రగోటియుగధారిణేనమః... ఆయంవోగంధః : అలంకారార్థా
ఇమే అక్షతాః సకలారాధనై స్స్వర్చితమస్తు ।

శ్లో । గవామంగేషుతిష్ఠంతి భువనానిచతుర్దశ । యస్మాత్తస్మాచ్ఛి
వంమేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే । అస్మై బ్రాహ్మణాయ విష్ణు
స్వరూపాయ యజ్ఞశ్శాఖాధ్యాయినే ... గోత్రాయ ... బ్రాహ్మణ
యప్రతిగృహీతేశ్రీమాన్ ... గోత్రః ... మృశర్మాదాతా ధర్మపత్ని
సమేతోఽహంప్రాచీనావీతి అస్మత్పితృ... గోత్రీస్య... శర్మణః సర్వ
ప్రాయశ్చిత్తగోదానం తుభమహం (సవ్యం) సంప్రదదేనమ । దేవస్య
త్వా... ప్రతిగృహ్ణాతు । గోదానాభావేయథాశక్తిహిరణ్యందద్యాత్ ।
గోదానసాద్గుణ్యార్థందక్షిణంతుభ్యమహం... నమమ । అథదశ దానాని
కుర్యాత్ అథాతఃపైతృమేధికమాహీతాఽనాహీతాగ్నేఃకస్యచిద్బా
హ్మణస్య పాణోత్క్రమణకాలేప్రాప్తే సతిపుత్రాదిః కర్తాగోమయేనా
నులిప్య । కుశాదిభూమశాపరిస్తీర్య ॥ తేషుదర్భేషు పితరం దక్షిణ శిరసం

నిధాయః! అథ వేదపారగం బ్రాహ్మణమాహూయ! స్నానత్వా ఆచమ్య॥
 (ఉపవీతీ) ఓంభూః వపంగుణ... శిధౌపితుః... గోత్రస్య... శర్మణః జన్మా
 భ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యే తక్షణపర్యంతం సంభవితసకలపాపక్షయార్థం
 వంచానాం వాయూనాం సుఖేనప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం ఉత్త్రాంతి
 సంజ్ఞకగోదానంకరిష్యే॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇద
 మాసనం! ఉభాభ్యామిదంపాద్యం! శ్లో॥ నమో స్త్వనంతాయ సహస్ర
 మూర్తయే సహస్రప్రదాక్షిణీగోరుబాహవే! సహస్రనామ్నే పురుషాయ
 శాశ్వతే సహస్రకోటియుగధారితేనమః॥ శ్రీమహా... అయంవో
 గంధః అలంకారార్థా ఇమే అపి తాః సకలారాధనై స్స్వర్చితమస్తు! అథ
 గోపూజాంచకుర్మాత్॥

శ్లో॥ సువర్ణరోమతుల్యాని వత్సరాణిశతందివి । పాశైః కంఠగతై
 త్చైవ యోగాందద్యాశ్చదక్షిణమ్॥ శ్లో॥ అత్యుత్త్రాంతౌ ప్రవృత్తస్య
 సుఖోత్క్రమణసిద్ధయే । తుభ్యం సంప్రదదేధేను మిమాముత్కాంతి
 సంజ్ఞకామ్॥ గవామంగేషు... ప్రియచ్ఛమే॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ
 శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ యజ్ఞక్వాభాధ్వాయినే... గోత్రాయ... శ
 ర్మణే బ్రాహ్మణాయ ప్రతిగృహీతే శ్రీమాన్... గోత్రీః... నామధే
 యః మమధర్మః తీర్తిసమేతోహం... పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః సుఖే
 నప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం ఉత్త్రాంతి సంజ్ఞక గోదానం తుభ్య
 మహం సంప్రదదేనమమ॥ ఇతి జలపూర్వకం దద్యాత్॥

ప్రతిగ్రహణమంత్రముచ్చార్య॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రస్తవే అశ్వీ
 నోర్భాహుభ్యాం । పూష్ణోహస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్ణామి॥ రాజాత్వావరు
 ణో నయతు దేవిదక్షిణేరుద్రాయగాం! తేనామృతత్వమశ్యామ్॥ వయో
 దాతే॥ మయోమహ్యమస్తు ప్రతిగ్రహీతే॥ కర్తవ్యం కస్మాదాత్
 కామః కామాయ॥ కామోదాతా॥ కామః ప్రతిగ్రహీతా॥ కామగ్ం
 సముద్రమావిశ॥ కామేనత్వాప్రతిగృహ్ణామి॥ కామైతతే॥ ఏదాతే కా
 మదక్షిణా॥ ఉత్తానస్తంగీరసః ప్రతిగృహ్ణాతు॥ ఇతి గృహీతయాత్॥

గోదానసాద్యుక్తార్థం దక్షిణాంతుభ్యమహంసంప్రదదేనమమః ఇతిదక్షి
ణాందద్యాత్ । అనేనమయాకృతే నోత్కాంతిసంజ్ఞక గోదానేనదక్షి
ణాదానేనచపితుః । ... గోత్రస్య ... శర్మణః సుఖేనప్రాణోత్కమణసిద్ధి
రస్త్వితి భవంతో బ్రువంతుః । సుఖేనప్రాణోత్కమణసిద్ధిరస్తు ।

స్త్రీణాంతు! మాతుర్గోత్రాయః ... దాయ్యాః జన్మాభ్యాసాజ్జ
న్మప్రభృతి ... ర్థం గోదానంకరిష్యే । ఇతి స్త్రీసంకల్పేపూహః ।

తిలపాత్రదాన ప్రయోగః.

ఆచమ్య । ఏవంగుణ ... పుణ్యతిథౌపితుర్గోత్రస్య ... శర్మణః
సమస్త పాపక్షయార్థం సుఖేనప్రాణోత్కమణసిద్ధ్యర్థం తిలపాత్రదానం
కరిష్యే । (సవ్యం) శ్లో । తిలాః పాపహరానిత్యం విష్ణోర్దేహసముద్భవాః ।
పాపహరంతుమేక్షి ప్రమతశ్శాంతిం వ్రయచ్ఛమే । అస్మైబ్రాహ్మ
ణాయ శ్రీమహావిష్ణు ప్రీత్యర్థం తిలపాత్రదానం దక్షిణాసహితం
(ప్రా) ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః సుఖేనప్రాణోత్కమణ
సిద్ధ్యర్థం తిలపాత్రదానం తుభ్యమహంసంప్రదదే (నమమ) ఏవంగుణ
... పుణ్యతిథౌపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః పాపక్షయార్థం స్వర్ణ
ధాన్యాజ్య కృచ్చాచ్ఛిన్యాచరిష్యే (సవ్యం) శ్లో । స్వర్ణంపవిత్రమమం
స్వర్ణం పాపక్షణాశనం । స్వర్ణంహిశంకరంయస్మా దతశ్శాంతిం ప్రయ
చ్ఛమే ।

శ్లో । ధన్యంకరోషిదాతార మహలోకేపరత్రచ । యస్మాత్తస్మా
చ్చివంమేస్యా దతశ్శాంతింప్రియచ్ఛమే । కామధేనోస్సముద్భూతం
సర్వసర్వక్రతుషుసంస్థితం । దేవానామజ్యమాహారం మతశ్శాంతిం
ప్రియచ్ఛమే । హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావసాః । అనంత
పుణ్య ఫలదమతశ్శాంతిం వ్రయచ్ఛమే । స్వర్ణధాన్య ఆజ్యహిరణ్య
కృచ్చత్రయ ప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తిహిరణ్యం శ్రీమహావిష్ణు
ప్రీతిం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదే (నమమ) అథ దళ
దానాని । ఏవం గుణ ... పుణ్యతిథౌపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః
సమస్తపాపక్షయార్థం సుఖేనప్రాణోత్కమణసిద్ధ్యర్థం దళదానాని
కరిష్యే । (సవ్యం) శ్లో । గోభూతిలహిరణ్యజ్య వాసోధాన్యగుడానిచ
రాప్యంలవణమిత్యాహుర్దళదానాః । క్షీర్తితాః । ఇతి దళదానాని

కుర్యాత్ । తదభావే దశదానప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యం
... నమమి ।

అథకర్ణ మంత్రపఠనమ్.

ఆచమ్య... పుణ్యతిథౌపితుః... గోత్రస్య... శర్కణః సమస్త
పాపక్షయద్వారా శాశ్వత బ్రహ్మలోకావాప్త్యర్థం కర్ణమంత్ర పఠ
నం కరిష్యే ।

శ్రీగురుభ్యోనమః హరిః ఓమ్ । బ్రహ్మవిదాహ్నాతిపరం । తదేషా
భ్యుక్తా । సత్త్యంజ్ఞానమంతంబ్రహ్మ । యోవేదనిహితం గుహాయాం
పరమేవోమన్ । సోఽశ్చ తేర్వానా మాత్సర్యా । బ్రహ్మణా
విప్రశ్చితే తస్మాద్వాప్తస్మాదాత్మన ఆకాశస్సంభూతః । ఆకాశా
ద్వాయుః । వాయోరగ్నిః । అగ్నేరాపః । అద్యుః పృథివీ । పృథివ్యా
ఓషధయః । ఓషధీభ్యోనమః । అనాత్మగుహః సవావపురుషో
ఽన్నరస్తమయః తస్యేదమేవశిరః । అయందక్షిణః పక్షః । అయము తరః
పక్షః । అయమాత్మా । ఇదంపుచ్ఛంప్రతిష్ఠా । తదప్యేనశ్లోకో భవతి
భృగుర్వైవారుణిః । వరుణంపితరముపససార । అధీహిభగవోబ్రహ్మేతి ।
తస్మాన్ప్రత్యోవాచ । అన్నంప్రాణంచక్షుశ్శోత్రం మనోవాచమితి
తగ్ం హోవాచ । యతోవాగైమానిభూత నిజాయంతే । యేనజా
తానిజీవంతి । యత్ప్రయంత్యభిసంవిశంతి । తద్విజ్ఞానస్య తద్రబ్ధమ్మే
తి । సతపోతప్యతః సతవస్తత్త్వా । నారాయణ నారాయణ నారాయణ ॥

అథస్త్రియాశ్చ ఇతిదక్షిణకర్ణేజపిత్వా । ఆయుషః ప్రాణగ్ంసంత
ను । చాణాదప్రాణగ్ం సంతను । అపానాద్వాసగ్ంసంతను । వ్యానా
చక్షుస్సంతను । చక్షుష్శోత్రగ్ం సంశను । శోత్రా స్మనస్సంతను ।

మనస్తోవాచగ్గ్సంతను । వాచత్తత్మానగ్గ్సంతను ఆత్మనఃపుధివీగ్గ్సంతను । పుధివ్యాత్తంతరిక్షగ్గ్సంతను । అంతరిక్షాద్దివగ్గ్సంతను । దివస్సుప్తస్సంతను । ఇతిస్త్రీయాః । మరణానంతర మపివత నియమేవ కర్తవ్యమ్ । మరణానంతరే పుత్రాః కర్తాస్తాత్వా ఆచమ్య ।

షణ్ణిమి త్రప్రాయశ్చి తప్రయోగః.

ఆచమ్య... పవిత్రంభృత్వా । ఏవంగుణ... తిథౌ (పా... వీ) పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య సకలపాపక్షయద్వారా సంభావితానాం పాపానాం ఊర్ధ్వోచ్ఛిష్టా అధోచ్ఛిష్టా అస్నానమరణకర్ణమంత్రారాహిత్యపర్యుపిత శవఖట్వాది మరణకాలే ఉత్తాగ్ంతిధేను దానరాహిత్య శతాకలదహన రాహిత్య రూపానాం షణ్ణిమిత్రానాం పాపానామపనోదక ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే । (సవ్యం) అనుజ్ఞార్థంయథా శక్తిప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే । పరివద్దక్షిణాం గృహీత్వా ।

శ్లో । సమస్తసంపత్సమవాప్తి... యథోక్తదక్షిణామివస్వీకృత్య (ప్రాచీనావిధి) పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః—ప్రేతస్య మరణకాలే సంభావితేభ్యః పాపేభ్యః ఊర్ధ్వోచ్ఛిష్టా అధోచ్ఛిష్టా అస్నానమరణకర్ణమంత్రారాహిత్యపర్యుపిత శవఖట్వాదిమరణోత్తాగ్ంతిధేను దానరాహిత్యతతాకలదహన రాహిత్యరూపేభ్యఃసర్వేభ్యఃషణ్ణిమిత్రైభ్యః పాపేభ్యోవిముక్తోభూయాదితిభవంతోబ్రువంతుః పితుః... గోత్రస్య... ప్రేతస్యదహనాధికారయోగ్యతాసిద్ధి... రస్తు । (ఇతిపరివద్యా) యాత్ అథకృచ్ఛణీయప్రత్యామ్నాయ గోదాన ప్రత్యామ్నాయ యథా శక్తి హీరణ్యంపితుః షణ్ణిమిత్రప్రాయశ్చిత్తసిద్ధిం కామయమానః తుభ్యమ హంసంప్రదతే (నమమ) (ఉపవీతీ) (ఏవం) (త్వయా) (మయా) ఆచరితేసతి (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ప్రైతృమేధిక కర్మాధికారయోగ్యతా సిద్ధిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతుః ప్రైతృమేధిక కర్మాధికారయోగ్యతాసిద్ధిరస్తు ।

అథ తిథివార నక్షత్రాది ప్రాయశ్చిత్తమ్.

౧-౬-౧౧ నందాః నందతిథి రిక్తతిథిమరణే
 ౪-౯-౧౪ రిక్తాః } ధాన్యదానం కుర్యాత్
 ౨-౭-౧౨ భద్రాః } భద్రతిథిమరణే భూదానం కుర్యాత్
 భాను-భౌమ-భృగుశనివాసరేషు వస్త్రదానందద్యాత్
 ద్విపాదిత్రిపాదినక్షత్రమరణే హిరణ్యదానం కుర్యాత్
 ధనిష్ఠాపంచకమరణే కాంస్యదానం కుర్యాత్
 త్రిపుష్కరమరణే గోభూతిలదానాని కుర్యాత్ ।

అధ్యక్షయోగః॥ ఏవంగుణ... శుభతిథౌ (పా) ... పీఠ...
 గోత్రస్య... శర్మణః... ప్రేతస్యమరణకాలే దుష్టతిథివారనక్షత్రాః త్రి
 పుష్కరాది దోషవిహారార్థం తదుక్తప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యేః సమస్త
 సం... కర్తుం అధికారసంపదస్తు॥ తదజ్ఞానాహ్మణాపూజాం కరిష్యేః

ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య॥ శ్రీ మహావిష్ణు...
 ఇదమాసనం॥ ఉభాభ్యామిదంపాద్యం॥ నమోస్యనంతాయ... యుగ
 ధారిణేనమః॥ గంధార్ధాగ్నిమేతపః పుష్పార్ధాగ్నిమేతలా॥ నందనిధి
 మరణేధాన్యం॥ ధన్యంకరోషి - చ్చమే॥ దద్యాత్॥ రిక్తతిథి మరణే
 ధాన్యందానం దద్యాత్॥ భద్రతిథిమరణే భూదానం॥ శ్లో॥ సర్వసత్త్వా
 శ్రియాభూమిర్వరాహేణసముద్భూతా॥ అనంతసస్యఫలదాతతత్త్వాంతిం
 ప్రయచ్ఛతు॥ భూదానందద్యాత్॥ భానుభౌమ భృగుశనివాసరేషు
 వస్త్రదానం॥ శీతవాతోష్ణ... చ్చమే॥ దద్యాత్॥ ద్విపాదిత్రిపాది
 నక్షత్రమరణే వస్త్రసహితహిరణ్యం॥ శీతవాతోష్ణ... చ్చమే॥ హిరణ్య
 గర్భ...॥ దద్యాత్॥ ధనిష్ఠాపంచకమరణే కాంస్యదానం॥ శ్లో॥ కాం
 స్యం బ్రహ్మమయం ప్రోక్తం నక్షత్రోద్భవ దోషహృత్॥ భాజనం
 మర్త్యదేవానా మతత్త్వాంతిం ప్రయచ్ఛతు॥ దద్యాత్॥ త్రిపుష్క
 రాది మరణేగోభూతిలదానాని చ కుర్యాత్॥ ఏతద్ద్రవ్యాభావే యథా
 శక్తి హిరణ్యంవా బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్॥

ప్రేతోపాసనాగ్ని సంధానప్రయోగః.

అచమ్య... ఏవంగుణ... శుభతిథౌ (పాచీనావీధి) పీఠ... ..

గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతౌపాసనాగ్ని సంధానంకరిష్యే!
 తదంగాగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే! (సవ్యం) యత్రాగ్నిస్థాప్యతే...
 భూర్భువస్సువరోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య! ఓంభూర్భువస్సువరోమ్!
 అథప్రేతస్యదక్షిణహస్తే సమిధమారోప్యహస్తమన్వారభ్య! ఓమ్
 ఉపావరోహ జాతవేద ఇమంతర్గస్త్యర్థాయలోకాయనయ ప్రజాగ్ం!
 ఆయుఃప్రజాగ్ం రయిమస్మాసుధేహీప్రేతా హుతిశ్చాప్యజువస్త్యస్వా
 హా! తాంసమిధం అగ్నానితీప్య! చత్వారిశ్చగ్రాత్రయో అస్త్యపాదా
 ద్వే శీర్షేస్తప్తహస్తాసోఅస్య! త్రిధాబద్ధోవృషభోరోరవీతిమహా దేవో
 మర్త్యగ్ం అవివేళ! (యజ్ఞేశ్వరంధ్యాయామి) సప్తహస్తశ్చతుశ్శ్రీం
 గస్సప్తజిహ్వోద్విశీర్షకః! త్రపాత్ప్రసన్న వదనస్సుఖాసీనశ్శుచిస్మితః!
 స్వాహాంతుదక్షిణేపార్శ్వేదేవీం వామేస్వధాంతిధా! విభ్రద్దక్షిణహస్తై
 స్తు శక్తిమన్నంస్రుచం సుప్రవమ్! తోమరంవ్యసనం వామైర్హృత
 చాత్రింతుధారయత్! మేమారూఢంజటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహాజసమ్
 ధూనుధ్వజం లోహితాక్షం సప్తార్చిస్సర్వకామదమ్! ఆత్మాభిముఖ
 మాసీన మేవంధ్యాయేద్ధుతాశనమ్! ఏషహివదేవ! ప్రదిశోనుసర్వాః
 పూర్వోహిజాతస్సంక్షగర్భేఅంతః! సవిజాయమాన స్సజనివ్యమాణః
 ప్రేత్యజ్ఞానాన్తిష్ఠతివిశ్వతోముఖ! ఏహ్యగ్నేమమాభిముఖోభవసుము
 ఖోభవసుప్రసన్నోభవ! వరదోభవ! ఓంభూర్భువ... ప్రచోదయాత్ అ
 గ్నింపరిసమూహ్య! అలంకృత్య! అగ్నయేనమః! హుతవహాయనమః!
 హుతాశినేనమః! కృష్ణవర్తనేనమః! దేవముఖాయనమః! సప్త
 జిహ్వాయనమః! వైశ్వానరాయనమః! జాతవేదసేనమః! పాగ్గాది
 దర్భైరగ్నిం పరిస్తృణాతి! పురస్తాత్! దక్షిణతః! పశ్చాత్! ఉత్తర!
 తః! ఉత్తరేణగ్నిం ప్రాగగ్రాదర్భాన్సగ్గస్తీర్య! ద్వంద్వంస్యంచ
 పాతాణిప్రియునక్తి! దర్వాజ్యస్తాత్యాప్రోక్షణసుప్రవిణి! సమాసా
 గ్గార్హదర్భాప్రాదేశ మాత్రోషపిత్రేకురితే! అద్భిరనుముజ్య

పోక్షణమాత్రేనిధాయ! పోక్ష్య! తప్యామపఱనీయ! హస్తయోరం
 గుప్తాపకనిష్టికాభ్యా ముదగగే గృహీత్వా! పాచీస్త్రీరుత్పాయ!
 సపవిత్రేణ పాణినాపాత్రాణి సంస్పృశ్య! పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా!
 త్రిఃపోక్ష్య! ఆజ్యస్థాలీమాదాయ! ఆజ్యంవిలాప్య! అపరేణాగ్నిం పవి
 త్రాంతర్హితా యామాజ్యస్థాల్యామాజ్యంనిరూప్య! ఉదీచాంగా
 రాన్నిరూప్య! తేష్వధిశ్రిత్య జ్వలతాత్పథేనాఽధోగామిన్యాదీప్యఽ
 త్జ్యేప్రతిఫలీకృత్య! ద్వేదర్భాగే ప్రచ్ఛిద్యప్రతౌశ్య! ప్రచ్ఛ్యస్య అప
 ఉపస్పృశ్య! త్రిఃపర్యగ్నికృత్వా! ఉదగుద్వాస్య! అంగారాన్ప్రీత్యా
 హ్య! ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరానారమాజ్యం త్రిరుత్పా
 య! పవిత్రగ్రంధింవిసీస్య! పతౌశ్య! ప్రాగగ్రీమగ్నౌ పవిత్రేఽను!
 ప్రహరతి! సుకన్తుక్రువావగ్నౌప్రతితప్య దర్భాగ్రేస్సంమృజ్య!
 పునఃప్రతితప్య! పోక్ష్య! నిధాయ! దర్భానర్భస్సగ్గ్నస్పృశ్యాగ్నౌ
 ప్రహరతి! ఆదితేనుమన్యస్య! అనుముజేనుమన్యస్య! సరిస్త్వతేను మన్య
 స్య! దేవసవిత్రఃప్రసువ! ఓంఓం! సంకల్పప్రభృతి ఏకక్షణపర్యంతం
 మధ్యే సంభావిత సమస్తదోషనిర్మలకార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే
 ఓం భూర్భువస్సువస్సాహ! ప్రజాపతయ ఇదంనమమ! సృవేణాజ్య
 మాదాయ! అయాశాగ్నేస్య నభిశ్చ స్తీశ్చ సత్యమిత్యమయా అసి! |
 అయస్తామనస్తాథృతోయస్తామామూహిషేయానోధేహిభేషజగ్న్స్వాహా
 అయసేఅగ్నయఇదంనమమ! సర్వప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే! ఓంభూర్భువ
 స్సువస్సాహ! ప్రజాపతయ ఇదంనమమ! ఆదితేన్వమగ్గ్నస్థాః దేవసవిత్రః
 పాసావీఃఓంఓం... ఏవంగుణ... పుణ్యతిథౌ... (పా... తీ)పితుః... గో
 త్రస్య.. శర్మణః ప్రేతస్యబహూనామనేకదినేషుపాకయజ్ఞ ప్రతిహోప
 పాయశ్చిత్తార్థం సప్తహోతారంహోమ్యామి! (సవ్యం(తూష్టింసమం
 తం పరిషిచ్య! ఏకం-ద్వే-త్రీణిచత్వారి! మహాహవిర్హోతా సత్యహవి
 రత్వర్యుః! అచ్యుతపాజాఅగ్నీత్! అచ్యుతమనాఉపవక్తా! అనాధృ
 వ్యశాచప్రతిధృవ్యశ్చయజ్ఞస్యాభిగ్రహ! అయాస్యఉద్గాయా! వాచ

స్వతేహృద్విదేనామః॥ విధేమతేనామః॥ విధే స్తమస్మాకంనామః॥ వ్రాచ
స్వతిస్సోమమపాత్॥ మాదైవ్యస్తంతుచ్ఛేదిమామస్తుష్యః॥ నమోది
వేనమః॥ పృథివైస్వాహా॥ వాచస్పతయే బ్రహ్మణ ఇదంనమమః॥ సర్వ
ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ ఓంభూర్భువస్సువస్వాహా॥ ప్రజాపతయ
ఇదంనమమః॥ తూష్టిముత్ర పరిషేచనంకృత్వా॥
అథా ఔపాసనమ్.

ప్రాణానాయమ్యః॥ ఏవం...ప్రీత్యర్థం (ప్రా)...తీ) పితుః ...
గోత్రస్య...శర్మణః॥ ప్రేతస్యసాయం ప్రాతరాపాసనం తండులైర్హో
ష్యామి॥ (సవ్యం) చత్వారి శృంగాత్రయో అస్యపాదా ... అదితేను
మస్యస్వ... ప్రసువః॥ ఓం...తిథౌ... (ప్రా)...తీ) పితుః... గోత్రస్య
...శర్మణః॥ ప్రేతస్య అనేక కాలఔపాసనాంతరిత ప్రాయశ్చిత్తార్థం
సద్యస్కా-లే ఔపాసనాధికార సిద్ధ్యర్థం హోమద్రవ్య దానంకరిష్యే॥
(సవ్యం) హో॥ తండులైర్వైశ్వదైవత్యాః పాకేనాన్నంపంచంతియే॥
గన్మాత్తండుల దానేనాతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ హిరణ్యగర్భగ...
మే॥ సంప్రదదేనమమః॥ యథాక్తిదక్షిణాందధ్యాత్॥ ఓంసూర్యాయ
స్వాహా- సూర్యాయేదంనమమః॥ అగ్నయేస్వాహా అగ్నయ ఇదం
నమమః॥ అగ్నేస్విష్టకృతేస్వాహా॥ అగ్నేస్విష్టకృత ఇదంనమమ
తూష్టింపరిషేచ్య॥ అగ్నేత్వన్తోఅంతమః... అఘాయతస్సమస్మాత్॥
హోమసాద్గుణ్యార్థం అనాజ్ఞాతత్రయమంత్ర జపంకరిష్యే॥ అనాజ్ఞాతం
... అనేన... హోమేన భగ... ఏతత్ఫలం శ్రీ యజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు॥
అథ వైతృమేధిక శర్మారంభః.

ఆచమ్య॥ పవిత్రంధుత్వా॥ ఏవంగుణ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ)
యజమానస్య పితరం... గోత్రం... శర్మాణంప్రేతం ఔపాసనాగ్నినా
వైతృమేధికేన శర్మణాసగ్గ్స్కరిష్యే॥ (సవ్యం) స్త్రియః-స్త్రీకి నీలా
గున సంకల్పము జేయవలయును... యజమానస్యమాతరం... గోత్రం

... దాయాంప్రేతౌపాసనార్హినా వై తృమేధికేన కర్మణానగ్నస్కరిష్యే
 ఇతిశ్రీయః॥ (ప్రాచీనావీతీ) ఔపాసనాగ్నేః పశ్చాద్దక్షిణాగ్రా
 దర్భాంతత్సగ్నస్తీర్యః॥ దేహుతిలానవకీర్యః॥ తేషుదర్భేషుసర్వస్య ప్రతి
 శీవరీతి మంత్రేణప్రేతం దక్షిణశిరసగ్ంసంవేశయంతి॥ సర్వత్రప్రాచీ
 నావీత్యేవ॥

పురుషాణామ్ } సర్వస్యప్రతిశీవరీభూమిస్త్వపస్థాతథి॥ స్త్వనాస్త్వై
 } సుషదాభవయచ్చాస్త్వై శర్మస్తప్రధా॥
 శ్రీణామ్ } సర్వస్యప్రతిశీవరీ భూమిస్త్వపస్థాతథి॥ స్త్వనాస్త్వై
 } సుషదాభవయచ్చాస్త్వై శర్మస్తప్రధా॥

ఏవంగుణ ... తిథౌపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ
 దినాదారభ్య ప్రథమేహనికర్తవ్యం ఔపాసనాగ్నే వై తృమేధికహోమం
 కరిష్యే॥ (అపసవ్యం) ఓం చ త్వాత్రిశ్శృంగ్రాతయో అస్మిపాదా ... జాత
 వేదసేనము॥ (ఇచ్చట తిలలే ప్రధానము) ఔపాసనాక్షేర్దక్షిణతః
 అప్రదక్షిణం దర్భైః పరిస్తీర్యః॥ ప్రేతకార్యే ఏకేనదర్భేణ కార్యమితి
 భారద్వాజః)

అగ్నేర్దక్షిణతః దర్భానగ్నస్తీర్యః॥ దర్వీమాజ్యస్థాలీం ప్రోక్ష
 ణీమి తరదర్వీంనిధాయ॥ ఏకేనదర్భేణ పవిత్రంకృత్వా॥ తృణంకావ్యం
 వాంతర్థాయాభినత్తి॥ ననభేన॥ ఆపడపస్పృశ్య॥ అద్భిరనుమృజ్య॥
 ప్రోక్షణ్యమవదాయ॥ ప్రోక్ష్య॥ తస్మామపఠనీయ॥ హస్తయోరంగు
 ష్టౌప కనిష్ఠికాభ్యాం దక్షిణాగ్రిగంఠీత్యా॥ ప్రాచీన్ప్రేరుత్సాయ॥
 సపవిత్రేణ పాణినాపాత్రాణిసంస్పృశ్య॥ పాత్రాణ్యుత్తానాన్నికృత్వా
 త్రిఃప్రోక్ష్య॥ శేషముత్సించ్య॥ ఆజ్యస్థాలీమాదాయ॥ ఆజ్యంవిలాప్య॥
 దక్షిణేనాగ్నిం పవిత్రాగ్నిం తాయామాజ్యస్థాల్యామాజ్యంనిరూప్య
 దక్షిణతోఽంగారం నిరూప్య॥ తస్మిన్నధిశ్రిత్య జ్వలతాదర్భేణ
 వద్యుత్య॥ ఏకదర్భాగ్రింప్రచ్ఛద్య॥ ప్రోక్ష్య॥ ఆజ్యేప్రత్యస్య॥ అప
 డపస్పృశ్య అ త్రిఃపర్యగ్నికృత్వా॥ దక్షిణఉద్వాప్య॥ అంగారం

ప్రతూహ్య! దక్షిణాగ్రేణపవిత్రేణ పునరాహారమాజ్యం త్రికత్నా
య! పవిత్రగ్రంధింవిసృజ్య! ప్రతూళ్య! దక్షిణాగ్రముగా ప్రహరతి!
సుక్కునావాదాయ! అగ్నాప్రతితప్య! దర్భేణసంమృజ్య! పునః
ప్రతితప్య! ప్రోక్ష్య! నిధాయ! దర్భమద్భిస్సగ్ధ్విశ్య ప్రత్యగగ్ర
మగ్నాప్రహరతి తూష్ణీమప్రదక్షిణం పరిషిచ్య!

తతఃకర్తావామహస్తేన ప్రేతమన్వారభ్య (కర్త) తన యెడమ
చేతితో, ప్రేతనుబట్టుకొని ద్వాదశగృహీతేనాజ్యేన సుచంపూర
యిత్వా॥ ఓం సంత్యాసించామియజమాప్రజామాయుర్థనంచ । ఓం
శాన్తి శాన్తి శాన్తి॥ శ్రీగురుభ్యోనమః హరిః ఓమ్! మంత్రః ప్రరే
యువాగ్ం సంప్రవతోమహీరనుబహుభ్యః పంథానునపస్పశానం ।
వైవస్వతగ్ం సంగమంతంజనానాంయమగ్ంరాజానగ్ం ప్రావిషాదువ
స్వతస్వాహ॥ వైవస్వతాయ యమాయరాజ ఇదం (నమమ) ఇత్యు
క్త్యా॥ ఇతిసువాహుతంజహూతి॥ తూష్ణీమ ప్రదక్షిణంపరిషిచ్య!

దక్షిణేనాపాసనాగ్నిం పరిశ్రితేదేవే- (పాసనాగ్నికి దక్షిణపు
తట్టు మరుగుకట్టిన ప్రదేశమందు.)

ప్రేతస్య కేశశ్మశ్రులోమనఖాని వాపయిత్వా - దేశాచారేణ
గ్రాహ్యం॥

ప్రేతకు శూలవెంట్రుకలు గడ్డము మొదలైనవానిని వపనము చేయించవల
యును. ఈ ఆచారము చేయుటలేదు.

స్నాపయిత్వా! భస్మాదిభిరలంకృత్య శుక్లసూత్రేణ హస్త
యోః పాదయోశ్చాంగుష్ఠేబధ్వా॥

ప్రేతను స్నానముచేయించి విభూతి మొదలగువానిచేత నలంకరించి, తెల్లని
దారముచేత ప్రేతకొళ్ళ బొటనవ్రేళ్ళను చేతుల బొటనవ్రేళ్ళను గట్టవలయును.

శిరసినలదమాలామాబధ్య॥ ఔదుంబర్యామానందీం కృష్ణా
జనం దక్షిణాగ్రీవమధరలోమానమాస్తీర్య!

ప్రేత తలను నట్టివ్రేళ్ళతోకట్టి ఆత్మకొమ్మలతో బాడెనగట్టి దానిమీద
... గాని వెంట్రుకలు తలతట్లు క్రిందికి నుండునట్లు బరచి,

తస్మిన్ స్త్రీతముతాననిపాత్య!

ఆ పాదమీద బ్రేతను వెల్లికల బరుండబెట్టి,

ఇదంతా వస్తుమితి మస్త్రేణ ప్రేతస్య పాదాదిశిరః పర్యం
తం ప్రచాచ్ఛద్య!

ఇదంతాత్వావస్త్రం ప్రథమన్వాగ్నన్న పైతమాహాయ ద్విహాభి
భః పురా । ఇష్టాపూర్తమనుసంపశ్య దక్షిణాం యథాజేద్య తంబహు
ధావిభన్ధుషు । తతః నారాయణ స్మరణం కార్యమ్ ।

తతః కర్తాదీక్షావస్త్రాణి వాసశ్చధృత్వాచమ్య!

(ఉ.వీ.తీ) ఆచమ్య... శ్రీకృష్ణాయనమః! (ప్రాచీనావీ.తీ) ప్రేతౌ
పాసనాగ్నా ఉపచరితం చరుగ్ శ్రీసయిత్వాభిఘోర్య! తతః వాహ
కావృణుయాత్ (వాహకులకువరణమియవలయును) తేషాంనూతన
వస్త్రాణిదద్యాత్ । తేనివీతినోభూత్వా (వాహకులు యజ్ఞోపవీతమును
దండగావేసికొని) సంభారానాదాయాఽగ్ని ప్రధమంగచ్ఛంతి ।

సంభారవస్తువులను అగ్నినిదీసికొని (కర్త) ముందుగా పోవలెను.

తీసికొనిపోవలసిన వస్తువులు

అగ్నిని, చరువును, మేకను, బంగారు కుంకలును, గోవున, దర్భలను, నేతి
పాత్రను, ప్రోక్షణీపాత్రను, కొయ్యమేకును, ఇతరదర్విని, ఉదకమును, నువ్వు
లను, బియ్యమును, మాడు పలాశకొమ్మలను, లేక ఇమ్మికొమ్మలను, తాగితిని,
బ్రేతతోఁగూడ తీసికొని పోవలయును.

పూషాత్వేతశ్చాచ్యవయతు ప్రవిద్వాననన్త వశుర్భువ నస్యగ్నో
పాః । సత్వైతేభ్యః పరిదదాత్ప్రితృభ్యోఽగ్ని ర్గేవేభ్యస్సువిదతేభ్యః ॥

వాహకులు ఈమంత్రముతో ప్రేతను మోసికొనిపోవలయును.

ప్రేతను బండిమీదఁ తీసికొనిపోవు పక్షమందు,

ఇమాంయునజ్మితేవహ్ని అసునీధాయవోధవే యాభ్యాంయమ
స్య సాదనగ్ం సుకృతాం చావిగచ్ఛతాత్ ।

శ్మశానమార్గస్య చతుర్థాంశంగత్వా । త్రిప్రీత్య । దక్షిణా
గాఢ దర్భానగ్ స్తీర్య తిలావికీర్య ।

తత్రసర్వస్య ప్రతిశీవరీతి మంత్రేణ ప్రేతం దక్షిణశిరసం
నిధాయ।

పురుషప్రేత నిధానమ్.

సర్వస్యపప్రతిశీవరీభూమి స్వోపస్థాధితస్తాన్వైశువదా భవ
యచ్ఛైశ్వర్యస్థప్రధాః॥

స్త్రీప్రేత నిధానమ్.

సర్వస్యప్రతిశీవరీ భూమిస్వోపస్థాధితస్తాన్వైశువదాభవ
యచ్ఛైశ్వర్యస్థప్రధాః॥

తత్రప్రేతస్య చతుర్దిక్షుకాకపాదవదుల్లిఖ్య । తేషుదర్శనా
స్తీర్య! దర్శనార్థే తత్త్రిలోదకాన్యపతిష్ఠంతు॥౪॥
పథివాపిభ్యోభూతేభ్యః ఇమంబలిందనామి।

ఏతత్త్రిలోదకాన్యపతిష్ఠంతు॥ యథాశక్తి దక్షిణాం దత్వా।
(పుత్రాదయః) ఏకవాససోదక్షిణాన్కేశానుద్గ్రీధ్య (సవ్యాన్విసస్య!)
పుత్రులు మొదలగువారు ఏకవస్త్రములుగలవారలై కర్త
యొక్క జుట్టు రెండుభాగములుజేసి కుడివైపుభాగం ముందు ముడి
చేసి యెడమవైపు వెంట్రుకలు విడదీయవలెను.

అపనశ్శో... దధుమ్॥ ఇతిత్రిః ప్రదక్షిణాని కుర్యాత్॥ కనిష్ఠ
పూర్వాస్త్రై పురస్సరాత్రిః ప్రదక్షిణాని కుర్యాత్॥

అపనశ్శోశుచదధుమగ్నే శుశుద్ధ్యార్థయిమ్॥ అపనశ్శోశుచద
ధుమ్॥ (కర్త) కుడితొడలఁగొట్టుకొనుచు 3 మాఱులు ప్రేతకు అగ్నికి
నప్రదక్షిణముగాఁ దిరుగవలయును.

తతస్సవ్యానుద్గ్రీధ్య! దక్షిణాన్కేశాన్విసస్య!
(జుట్టుయెడమవైపు కేశములనుముడిచేసి కుడివైపు కేశములనువిడదీసి)

అపనశ్శో... దధుమ్॥ ఇతిత్రిః ప్రదక్షిణాని కుర్యాత్॥
పూషేమా ఆశా ఇతిసంత్రేణ ప్రేతమానీయ । పూషేమా

అశ్రా అనువేదసర్వాసోన్యోలస్మాగ్ం అభయతమేన నేవత్ । స్వస్తిదా
అఘృణి స్సర్వప్రీరోఽప్రయుచ్చన్తురవతుప్రవిద్వాః । ద్వితీయమధ్య
నోగత్వా ॥ దాతేణభూమాకాక వాదవదుల్లిఖ్య । ఉదకంసంప్రోక్ష్య
పూర్వోక్తప్రకారేణ సర్వంకుర్యాత్ । ఆయుర్విశ్వాయురితిమంత్రేణ
ప్రేతమను మంత్రయేత్ ।

ఆయుర్విశ్వాయుః పరిపాసతీత్వాపూమాత్వాపాతు ప్రపథేపు
స్తాత్ । యత్రాసతే సుకృతోయత్రేతేయయు సత్రీత్వాదేవస్స వితా
దధాతు ॥ తృతీయమధ్యనోగత్వా పూర్వోక్తప్రకారేణ ప్రదక్షిణాః
సర్వం కుర్యాత్ । తృతీయపర్యాయాంతే చరుస్థాలింభింద్యాత్ ।
(పునః ప్రేతంతూష్ణిమాదదతే) (మంత్రముచెప్పకుండా ప్రేతనైతికొని

అథ దహనప్రయోగం.

తతః దహనదేశంగత్వా త్రిఃప్రోక్ష్య తత్రప్రేతం దక్షిణ
శిరసంనిధాయ । ఏషావై దేతమనుష్యాణాగ్ం శాంతాదిక్ । తావే
వైనానసూత్రామంతి (ఇతిజపిత్వా) ఉత్కామంతురీచోగచ్చ
తి (అందరు ఉత్తరపుతట్టుకు వెళ్ళవలయును) (ప్రత్యేత్య-ఓరిగివచ్చి
పలాశశాఖయా (అభావేశమిశాఖయావా) అపేతవీతేతిసగ్ం హి
మస్త్రేణ దహనదేశం సంమృజ్య ।

అపేతవీత విచసర్పతాతోయే త్రస్థపురాణాయేచమౌతనాః
అదాద్దిదంయమోవసాసం పృథివ్యా అక్రిన్నిమంప్రితరోలోకమస్మై
అపఉవస్పృశ్య తత్రహిరణ్య శకలాన్నిక్షిప్య దక్షణాగ్రా
దర్భానాస్తీర్య పలాశాదిభిః । యథాసంభవశక్తాః దారుచితంకృత్వా
చితేః పురస్తాదాపాసనాగ్నింనిధాయ । దక్షిణాభిముఖస్పృశ్య । ఆచమ్య ..
ఏవంగుణ ... తిథౌ యజమానస్యపితుః ... గోత్రస్య ... శర్కణః । పేతస
అంతరాగమనతద్దోష పరిహారార్థం ఐధిక్మశేష్టిచాయశ్చ తంకరిష్యే
... పరిషదూభ్రీయాత్ । కాలేఅధికారసిద్ధిరస్తు । అధిక్మచ్ఛత్రయ

ణిదద్యాత్ । దక్షిణప్రాగగైర్ద్వైభ్రాపాసనాగ్నిం ప్రేతందారుచితిం
చపరిస్తీర్య ।

(ప్రేతకు అగ్నికి కాటికి తూర్పు పడమరలయందు వేసెడి
దర్భలు దక్షిణాగ్రములుగాను దక్షిణోత్తరములయందు వేసెడి
దర్భలు తూర్పుకొనలుగా నుండవలయును.)

అగ్నేర్ద్వక్షిణతఃదర్భాన్ సగ్న్స్తీర్య । తేషుదర్భేషు ఏకైకశః
దక్షిణాపనర్గం పాత్రాణిసాదయతి । దర్విమాజ్యస్థాలీం ప్రోక్షణీం సు
వంచ నిదాయ ।

ప్రేతస్యహస్తయోః పాదయోచ్ఛాంగుష్ఠ శుక్లసూత్రేచిత్వా
(ప్రేతయొక్క కాళ్లుచేతులు కట్టిన సూత్రము తీసివేసి)

ఆసందీమపవిద్య (పాడెనుకట్టిన దారమును తెరించి) కృష్ణాజనే
ప్రేతంనిధాయ । ప్రేతందారుచితిం పాత్రాణిచసంప్రోక్ష్య । ఏకేన
దర్భేణ పవిత్రంకృత్వా । తృణంకాష్టంవాంతర్థాయ । ఆచిన త్రిననభేన
అపఉపస్పృశ్య । ఐవిత్రిమద్భిరనుమృజ్య । ప్రోక్షణపాత్రీమాదాయ ।
ప్రోక్ష్య । తస్మామపనీయ । హస్తయోరంగుష్ఠోప కనిష్ఠకాభ్యాం దక్షి
ణాగ్రంగృహీత్వా । ప్రాచీస్త్రీరుత్పాయ అభిమన్త్ర్య । సపవిత్రేణ
పాణినా పాత్రాణిసంస్పృశ్య । పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా । తతఃప్రోక్ష
ణోదకేన ప్రేతందారుచితిం పాత్రాణిచప్రోక్ష్య (ప్రోక్షణశేషం
ణతోనిదాయ) తత్పవిత్రమాజ్యస్థాల్యామాదాయ ఆజ్యంవిలాప్య ।
అపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయా మాజ్యస్థాల్యామాజ్యంనిరూప్య ।
దక్షిణతోఽంగారంనిరూహ్య । తేష్వధిశ్రిత్య । జ్వలతాత్మణోఽ
వద్యత్య । ఏకదర్భాగ్రింప్రచ్ఛిద్య । అపఉపస్పృశ్య । ప్రోక్ష్య ఆజ్యే
ప్రత్యస్య । ఏకమప్రదక్షిణం పర్యగ్నికరణంకృత్వా । దక్షిణతడిద్వా
స్య । అంగారంప్రోక్ష్యహ్య । దక్షిణాగ్రేణపవిత్రేణ పునరాహార
మాజ్యం త్రిరుత్పాయ ! ఐవిత్రిగంధింవిసీస్య । ప్రోక్ష్య । ప్రత్య
గగ్రమగ్నాప్రహరణి । (సుక్కు)వావాదాయ । తదగ్నాప్రతితప్య ।
దర్భేణసమ్మృజ్య । పునఃప్రతితప్య । ప్రోక్ష్య । నిధాయ । దర్భమద్భిస్సగ్న్
స్పృశ్య ప్రత్యగగ్రమగ్నాప్రహరతి । చిత్వాసహతూష్ణీమప్రదక్షిణం
పరిషీచ్య ॥

భువనస్య పతదగ్గంహవిః (ఇతిరాజగవీనుపాకరోతి) తా
భావే యథాశక్తి హిరణ్యంవా ఏకదర్శంవానిధాయః।

అథసుప్తేణాజ్య మాదాయః ఓం అగ్నేయే పథి కృతేస్వాహా॥
అగ్నేయే పథి కృత ఇదం (నమమ) ఓం అగ్నేయేరయిమతేస్వాహా॥
అగ్నేయే రయిమతయిదం (నమమ)

తాంరాజగవీం కనిష్ఠపూర్వాస్త్రీ పురస్సరాః జ్ఞాతయ
కర్తారోవాలభంతే (ముందు స్త్రీలు, పిమ్మట చిన్న వాండు మొదలు
వరుసగా పుత్రులును ఆప్రకారమే జ్ఞాతులును, గోవును తాకవల
యును.)

అపశ్యామయవతిర్మంత్రైః తిస్సభిః రాజగవీంప్రేతందాదు
చితించత్రిః ప్రసవ్యం పరిణీయ (రాజగోవును బ్రేతకుఁ కాష్టమునకుఁ
చుట్టు మూడుమారులు ప్రదక్షిణముగా దిప్పవలయును.

అపశ్యామయవతిమూచరంతీంమృతాయజ్జీవాం పరిణీయమా
నామ్। అంధేనయాతమస్తాప్రావృతాఽసిప్రాచీమవాచీనవ యన్నరి
ష్ట్యే। మయైతాంమాగ్ంస్తాంభియమాగాదేవీప్రతీపితృత్వోకంయదైషీ
విశ్వవారానభస్తా సంవ్యయత్త్యభానోత్తాకా పయసాఽవ్యణీహీ। రయి
స్తామగ్నిం మధుమంతమూర్ధ్నిణమూర్జ స్వంతంత్యాపయ సోపసకాంస
దేను। సగంధయ్యాసమువర్చస్తా సచస్వానస్స్వస్తయే॥

యేజీవా ఇతిమన్త్రేణ రాజగవీమభిమన్త్ర్యి ॥

యేజీవాయేచమృతాయే జాతాయేచజంత్యాః। తేభ్యోమృత
స్వధారయితుం మధుధారావ్యంధతీః : ఇతిరాజగవ్యభి మన్త్రణం
కుర్యాత్। మాతాదుదాణామితిమంశ్రేణ రాజగవీవిసజ్జనంకుర్యాత్॥
మాతాదుదాణాంహితావసూనాగ్ం స్వసాఽదిత్యానామమృతస్య

x x x + గా గ గ గ గ శ ప వి యె త్త తా రీ య కా బ నే బ లా య

అత్రైవత్వ మిహవయగ్ం సుశేవా విశ్వాస్పృధో అభిమాతీర్జయేమః ।
వైశ్యప్రేత హస్తసమ్మార్జనమంత్రః ।

మణిగ్ం హస్తాదాదదానామృతస్యశ్రియైవిశే పుష్ట్యబలాయ
అత్రైవత్వ మిహవయగ్ం సుశేవా విశ్వాస్పృధో అభిమాతీర్జయేమః ।
ఇమమగ్నే చమసమితి మంత్రేణచిత్రప్రేతం దక్షిణశిరసంనిధాయ ।

ఇమమగ్నే చమసంమావిజిహ్వారఃప్రియో దేవానాముతస్తోమ్యా
నామ్ । ఏష యశ్చమసోదేవ సప్తస్మిన్దే వా అమృతామాదయంతామ్
(అగ్నేర్వర్కేతి ఃత్నీముఖావలోకనంకుర్యాత్) అగ్నేర్వర్కపరిగోభి
ర్వ్యయస్త్వసంప్రోక్ష్యమేదస్తా పీవసాచ । నేత్వాధృష్టుర్ హరస్తా
జర్హృషాణౌధద్విధశ్చ స్పర్శజ్ఞయాతే ।

పురస్తాత్ ప్రేతౌపాసనాదుల్కుశమాదాయచితేః పురస్తాద్ధక్షి
ణాభిముఖ స్తిప్తః । చిత్రేః అగ్నినిక్షేపణమ్ ।

పురుషాణామ్ ।

స్త్రీణామ్ ।

మైనమగ్నే విదహోమా అభిశోమనామగే విదహోమా అభిశో
చోమాస్త్వత్వచంచిక్షిప్తోమా శరీచోమాస్త్యా స్త్వచం చిక్షిప్తోమా
రమ్ । యదాశ్శ్రుతంక్రవో జాతవైశరీరమ్ । యదాశ్శ్రుతం క్రవోజా
దోదేమేనం ప్రహిణుతా త్త్విత్వతవై దోధేమేనాంప్రహిణు తాత్త్వి
భ్యః । శ్రుతంయదాకరసి జాతవైత్వభ్యః । శ్రుతంయదా కరసిజా
దోదేమేనం పరిదత్తా త్త్విత్వః పదోదేమేనాం పరిదత్తా త్త్విత్వ
భ్యః । యదాగచ్ఛాత్యసునీతి మేభ్యః । యదాగచ్ఛాత్యసు నీతిమే
తామధా దేవానాం వశినీర్భవా తా మధాదేవానా వశినీర్భవా
తి । ఇతి ప్రేతదక్షిణభుజమూలేగ్నితి । ఇతి స్త్రీణామూహుః ।
నిక్షేపణం కుర్యాత్ ।

ప్రాణాయతనేషు నవరంద్రేషు నాసికారంద్రద్వయ నేత్ర
ద్వయ కర్ణద్వయ గుహ్యశిశ్న నాభిషు హిరణ్యశకలానాజ్య బిందూ
న్నిధాయః (సర్వస్యదక్షిణస్యాగే)

ప్రేతోపస్థానమ్ సూర్యంతేచక్షుర్గచ్ఛత్తువాతమాత్మాద్యాం
చగచ్ఛపృథివీంచధర్మః॥ అహోవాగచ్ఛ యద్దిత్యే హితమోషధీ
షు ప్రతితిష్ఠాశరీరైః॥ సర్వేజ్ఞతయః ప్రేతోపస్థానంకన్పత్వా॥

అజబంధనం జఘనేనచితి మజమ అనఁగా చితికిఁ బడమరగా
బలేన శుల్బేన సంబధ్నాతి॥ ... } బలములేని తాటిచేత మేకను
కట్టవలయును.

అజోభాగస్తపనా ఇతిమంత్రేణఅజమభిమంత్యి॥ అజోభాగస్త
పస్తాతంతఃస్వతం తేజోచిస్తపతుతంతే అర్చి॥ యాస్తే శివాస్తనువో
జాతవేదస్తాభిర్వహేమగ్ం సుకృతాయత్రలోకాః॥ అయంవైత్వమ
స్మాదధిత్వమే తదయంవై తదస్యయోనిరసి॥ వైశ్వానరః పుత్రః
ప్రిత్యేహోక్తకృజ్ఞాతవేదో వహేమగ్ం సుకృతాయత్రలోకాః॥ అజాఽ
భావే దర్శణకార్యమ్॥ ఉద్వయంతమస్త స్పర్శిశక్యంతో జ్యోతిశ్చ త్ర
రం॥ దేవందేవత్రాసూర్యమగన్మజ్యోతిరుత్తమమ్॥ నాకాయణ
నారాయణ॥

అథ ఆజ్యహోమః॥ యవతస్యపథోగోస్తార ఇతిప్రతిమన్త్రించితేః
పురస్తాదక్షిణాముఖస్త్విత్ వత్స్యగ్నానవ సుచాహుతీర్జుహోతి॥
తూష్ణిమప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ దర్వాజ్యమూదాయ॥ యవతస్యప్రథో
గోస్తారస్తేభ్యస్సాన్వహ॥ పథోగోప్రభ్యఇదం (నమమ) ౧॥ యవతస్య
ప్రథోరక్షితారస్తేభ్యస్సాన్వహ॥ పథోరక్షితృభ్యఇదం (నమమ) ౨॥
యవతస్యప్రథోఽభిరక్షితారస్తేభ్యస్సాన్వహ॥ పథోభిరక్షితృభ్య ఇదం

(నమమ) 3 ఖ్యాతేస్వాహా । ఖ్యాత్రీదం (నమమ) 4 । అసాఖ్యాతేస్వాహా । అసాఖ్యాత్రీదం (నమమ) 5 । అభిలాంపతేస్వాహా । అభిలాంపత్రీదం (నమమ) 6 । పలాంపతేస్వాహా । పలాంపత్రీదం (నమమ) 7 । అగ్నేయే కర్మకృతేస్వాహా । అగ్నేయేకర్మకృత్రీదం (నమమ) 8 । యమత్రీనాధీమస్తస్మైస్వాహా । యమాయరాజ్య ఇదం (నమమ) 9 । ఇతిహుత్యా ।

అనగా (కర్త) చితికి తూర్పున దక్షిణముఖముగా నిలుచుకొని ప్రేతయొక్క రొమ్ముమీదనుంచిన యగ్నిలో తొమ్మిది యాహుతులును పైమంత్రములతో హోమము చేయవలయును.

అతస్త్రిణాం విశేషః.

యవత్రస్యాఃప్రథోగోపారస్తేభ్యస్వాహా (ఇతిస్త్రియః) యవత్రస్యాః ప్రథో రక్షితారస్తేభ్యస్వాహా । యవత్రస్యాఃప్రథోభిరక్షితారస్తేభ్యస్వాహా । శేషంపూర్వవత్ ।

మరణకాలే తిథ్యాది ప్రాయశ్చిత్త హోమప్రయోగః.

ఆచమ్య... ఏవంగుణ... తథా ప్రాచీనావీతి యజమానస్య పితృః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణకాలే దుష్టతిథివార నక్షత్ర త్రిపుష్కర-ద్విపుష్కర-కృష్ణపక్ష-దక్షిణాయనమరణేచ యోదోవ స్సమజనితదోష పరిహారద్వారా సర్వేషాం సపిండానామాయుష్యా భిన్నధ్వర్థం తదుక్తప్రాయశ్చిత్తహోమంకరిష్యే । ఇతిసంకల్ప్య)

మరణకాలే దుష్టతిథిహోమః.

అగ్నేయంయజ్ఞమధ్వరంవిశ్వతః పరిభూరసి । సగిద్దేవేషుగచ్ఛతిస్వాహా । దేవేభ్య ఇదం (నమమ) అగ్నే ప్రేహిప్రథమోదేవయతాం చక్షురేవానాముత మర్త్యానామ్ । ఇయక్షమాణా భృగుభిస్త్ర జోషాస్వాహా । అగ్నేయేజాతవేదపయదం (నమమ).

మరణకాలే పాపగ్రహ వారహోమః.

అగ్నినారయిమశ్చవత్సవ మేవదివేదివే! యశసంవీరవత్ర
మగ్న్యాహ! అగ్నయశదం (నమమ) దోషవారాః ౧-౩-౬-౨

మరణకాలే దుష్టనక్షత్రహోమః.

గోమాగ్ అగ్నేఽవిమాగ్ అశ్వీయజ్ఞోవృషధన్వా సదదమి
ప్రమృష్యః॥ ఇడావాగ్ ఏషోఅసురప్రజావాక్ దీర్ఘోరయిః పృథు
బుధస్సభావాస్థాహా॥ అగ్నయేగోమతశదం (నమమ) ప్రజాపతే
నత్వదేతాన్యనోవిశ్వాజాతానిపరితాబభూవ! యత్కామాస్తేజుషా
మస్తనోఅస్తువయగ్న్యామపతయోరయూణాగ్న్యాహా॥ ప్రజాపతయ
శదం (నమమ)

ధనిష్ఠాపంచక ప్రియశ్చిత్తహోమః.

మరణకాలే ధనిష్ఠాపంచక హోమః॥ వహవ సాంజాత వేదః
ప్రిత్యభ్యోయత్రైతావేత్త నిహితాన్పరాకే! మేదస్తః కూల్యా ఉప్త
తాన్మరంతు సత్యావతా ఆశిషస్సంతుకామైస్యాహా॥ అగ్నయేజాత
వేదస శదం (నమమ)

యాజ్ఞాః ప్రతినందంతి రాత్రింధేను మివాయతీమ్! సంవత్స
రస్య యాఽత్తీసానో అస్తుసుమంగలీస్యాహా॥ యాంజనాశదం (నమమ)
ఇయమేవసాయా ప్రథమావ్యోచ్ఛందం తరస్యాంచరతి ప్రవిష్టా!
వధూర్జజాన నవగజ్జనిత్రీ త్రియవీనాం మహీమానస్సచంతే స్వాహా॥
వద్వైసూర్యాయేదంనమమ! ఛందస్వతీక్షవస్తాపేవిశానసమానంయో
నిమనుసంచరంతీ! సూర్యపత్నీ విచరతః ప్రజావతీకేతుం కృత్వానే
అజరేభూరిరేతస్తా స్వాహా॥ వద్వైసూర్యాయేదం నమమ...

ఋతస్య పంధామనుతిస్య॑ ఆగుప్త్రయోఘుర్మాసో అనుజ్యోః॑
 మాగుః॑ప్రజామేకారత్తత్యూర్జమేకావ్రత॑ మేకారక్షితి దేవయానాగ్
 స్వాహా॑ వధ్వేసూర్యాయేదం నమమ॑ ఔల్లాఖిలాలా గ్రావాణో
 ఘోష మక్రత వ్రావిః కృణ్వం తః॑ఋరివత్సరీణమ్॑ ఏకావ్యకేసుప్రజా
 వీర వంతోవయగ్స్వామ పతయో రయీణాగ్స్వాహా॑ అగ్నేయే
 జాతవేదస ఇదం నమమ॑ ఏకావ్యకాతపస్తా తప్యమానా సంవత్సరస్య
 వత్సీదుదుహే॑హీనా! తందోహాముః॑జీవాధపితర స్సహస్రధారముము
 ష్మీన్ లోకేస్వాహా॑ పితృభ్య ఇదంనమమ॑

అథ త్రిపుష్కరదోష మరణనిర్ణయః.

శ్లో॑ ద్వాదశ్యర్కమఘాయుక్తా విశాఖై కాదశీందునా॑ కుజా
 ర్ద్వాదశమీచైవ ద్వితీయాభ్యగురేవతి॑ తృతీయాబుధమూలేన గురు
 వష్టి శతోడునా॑ సప్తమ్యాషాథ మందాభ్యాం సప్తయోగాస్త్రి
 పుష్కరాః॑

తా॑ ఆదివారము ద్వాదశి, మఘ, సోమవారము ఏకాదశి,
 విశాఖ, మంగళవారము దశమి, ఆర్ద్రా, బుధవారము తృతీయ,
 మూల, గురువారము షష్ఠీ శతభిషము, శుక్రవారము ద్వితీయ,
 రేవతి, శనివారము సప్తమి, ఉత్తరాషాథ ఈప్రకారము కూడితే
 త్రిపుష్కర దోషమరణమని చెప్పబడును.

అథ ద్విపుష్కర నిర్ణయః.

శ్లో॑ యదిభద్రాతిథీనాంస్యా ద్భానుభౌమశ్చ నైశ్చరైః॑ ।
 త్రిపాదృతైశ్చసంయోగోద్వయోర్యోగోద్విపుష్కరః॑

తా॑ ద్వితీయ, సప్తమి, ద్వాదశీ ఈతిధులును కృత్తిక, పున
 ర్వసు, ఉత్తరఫల్గుని, విశాఖ, ఉత్తరాషాథ ఈనక్షత్రములును ఆది
 భౌమ, శనివారములును కూడిన పక్షమందు ద్విపుష్కర దోషమన
 బడును.

అథ ద్విపుష్కర త్రిపుష్కర మరణే తదు క్తహోమః.

అస్మాత్పమధిజాతోస్తిత్వ ద్దయంజాయతాంపునః । అగ్నేయే
వై శ్వానరాయ సువర్గాయల్లోకాయస్వాహా । అగ్నేయే వై శ్వాన
రాయ సువర్గాయల్లోకాయేదం । నమమః

దక్షిణాయనమరణే కృష్ణపక్షమరణేచ హోమః.

తాసూర్యాచంద్రమసావిశ్వ భృతమామహత్ । తేజో వసు
మద్రాజతోద్దివి । సామూత్మానాచరతస్సామచారిణా । యయోర్వృతం
నమమే జాతుదేవయోస్వాహా । సూర్యాచంద్రమోభ్యామిదం ।
నమమః

ఉభావంతౌ పరియాత ఆర్ఘ్యద్వివో నరశ్శీగ్ స్తమతోవ్యర్ణ
వే । ఉభాభువంతీ భువనా క్షవిక్రతూ సూర్యాన్తచంద్రాచరతోహతా
మతీస్వాహా । మన్త్రోక్త దేవతాభ్య ఇదం । నమమః

పతీద్యుమద్విశ్వవిదాఉభాద్వివః । సూర్యా ఉభా చంద్ర
మసావిచక్షణా । విశ్వవారావరివోభావరేణ్యా । తానోవతంమతి మం
త్రామహివ్రతాస్వాహా । సూర్యచంద్రమోభ్యాం మిదం (నమమ)

విశ్వవపరీ ప్రతిరణాతరంతా । సుప్రవిదాద్భృతయై భూరిరశ్మి
సూర్యాహిచంద్రా వసుత్వేవదర్శతా మనస్వివోభాను చరతోనుసం
దివ్యగ్ స్వాహా । సూర్యచంద్రమోభ్యామిదం (నమమ)

అస్యశ్రీవో నద్యన్తప్రభిభ్రతి । ద్యావౌతామౌపృథివీ దర్శ
తంవపుః అస్మిసూర్యాచంద్రమసాభిచక్షే । శ్రద్ధేకమిన్ద్రచరతో విచ
క్రగ్ స్వాహా । సూర్యాచంద్రమోభ్యామిదం (నమమ)

పూర్వాపరంచరతో మాయయైతే । శిశూక్రీడంతౌ పరియా
తో అధ్వరం । విశాన్త్యన్యోభువనాభిచప్తే । ఋతూనన్యోవిదధజ్జాయ
తేపునస్యాహా । సూర్యాచంద్రమౌభ్యామిదం నమమ ।

దోషమరణే శాలిపిష్టకృత మనుష్యహామః ।

కించ! శ్లో । శాలిపిష్టమయంత్రత శరీరంకారయేద్బుధః । శూర్పే
నిధాయాలంకృత్య మస్త్రవద్దాహయేత్తతః ।

శ్లో । యమాయ ధర్మరాజాయ మృత్యవేచాంచకాయచ । వై వ
స్వతాయ రుద్రాయ కాలాయపరమేష్ఠినేస్యాహా । యమాయేదం
నమమ । ఏతౌనత్పర్యంతం మస్త్రతోపక్రియా లోపాదిసర్వ ప్రియ
శ్చిత్తార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తహామం కరిష్యే । ఓం భూభువస్సువ
స్యాహా । ప్రజాపతయ ఇదం నమమ । అథతూష్ఠీం పరిషిచ్యగోదానం
కుర్యాత్ । నక్షత్రదోష ప్రియశ్చిత్త హామప్రకరణమ్సమాప్తమ్ ।

అథప్రేతముఖే పంచరత్నాని అథవా హిరణ్య శకలాన్ని
ధాయ । ప్రేతాంగేషుస్రవాది పాత్రనిక్షేపణంకుర్యాత్ । యథా ।
సుప్రసన్నాసికాయాం । నాభ్యామాజ్యస్థాలీం । పాదమధ్యే ప్రక్షణీం ।
శిష్టానిపాత్రాణి ప్రేతస్యాపరినిక్షేప్య । సర్వేజ్ఞాలయః ప్రేతముఖేతండు
లాన్నిధాయ । అహతంవాసః శ్మశానేవిస్మజేత్ । ప్రేతశయనంపరిత్య
జేత్ । చితౌసుగంధకాష్టాదీన్నిధా । అభావేదర్భాంశ్చ చితౌనిక్షేప్య ।
అంగష్టానామికాభ్యాంకు శతృణమాదాయ । నగ్న మేవదహేయః ।
ఇతిచితేః పశ్చాత్తూష్ఠీం తృణానిరస్య (అనగా ఒక దర్భను ప్రేత
మీదఁ దుడిచి చితికిఁ బడమరగాఁ బారవేయవలెను) అక్షడిపస్పృశ్యః
చిజేః ప్రాజ్ఞాఖ ముపవిశ్య । సహ్యోత్తరముపస్థంకృత్వా । కర్తృదూర్పు
ముఖముగా కూర్చుండిఁ బద్మాసనము వేసికొనవలయును ।

యామ్యసూక్తమ్ ।

అధై నయామ్యేనసూక్తేన నవర్చేన పరాచానుశగ్ంసంతి ।
ప్రణవాంతేన కుశశిలభాదాని చితౌసక్షిపేత్ । ఉచ్చస్వరేణ కార్యం ।

ప్రకేతునాబృహతాభాత్యగ్ని రావిర్విశ్వాని వృషభాహా ర
 వీతి దివశ్చిదంతాదుప్రమాముదా నడసాముపస్థే మహీషావవర్థోమ్ | ౧ |
 ఇదంతవకం పరఃకృత ఏకంతృతీయేన జ్యోతిషాంసం విశస్య | సంవే
 శన సనువైచారు శేధిప్రియోదేవానాం పరమేంద్రస్తామ్ | ౨ | నాశే
 సువర్ణము ప్రయత్నత నగ్ంహృదా వేనన్తో అభ్యచక్షతత్వా హిరణ్య
 పక్షంవరుణ స్యదూతంయమస్యయోనా శక్తునంభుర్జ్యోమ్ | ౩ | అతి
 ద్రవసారమే యాశ్వానా చతుర్థౌశబలాస్తాధునాప్రథా అధాపిత్యా
 న్భువిదత్తాగ్ం అపీహియమేనయేంద్రమాద్రం మదంతోమ్ | ౪ |
 యాతైశ్వానాయమరక్షితాకా చతుర్థౌఽధిరక్షీ న్నచక్షసా | తా
 భ్యాగ్ం రాజవృరిదేహ్యేనగ్ం స్వస్తిచాస్మా అనమీవంచధేహ్యోమ్
 | ౫ | ఉరుణసావసుత్మసాఉలున్బులౌ యమస్యదూతౌ చరత్రోవత్తాగ్ం
 అను తావస్మభ్యం దృశయై సూర్యాయపునర్దత్తా వసు మద్యేహభ
 దోమ్ | ౬ | సోమవకేభ్యః వపతైస్తుతమేక్ష ఉసాసతే యేభ్యోమధు
 ప్రధాఽతీతాగ్ం శ్చిదేవాపిగచ్ఛతాదోమ్ | ౭ | యేయుధ్య నైప్రధనే
 మశూరాస్తోయేతనుత్యజః యేవాస్తహస్రీ దక్షిణాస్తాగ్ం శ్చిదేవాపి
 గచ్ఛతాదోమ్ | ౮ | తపస్తాయే అనాత్మప్యా స్తపస్తాయేసువర్గతాః
 తపోయేచక్రిరేమహత్తాగ్ంశ్చిదేవాపి గచ్ఛతాదోమ్ | ౯ | ఉచ్చ
 స్వరేణపతిత్వా

ప్రకేతునేతి మొదలు తొమ్మిది మాస్త్రములు ఉచ్చస్వరముగ
 చెప్పవలయును. ఇది ప్రాచీనసాంప్రదాయము.

తితిశ్చితేః పశ్చిమభాగే ఉదగపవర్గా త్రీనవటాభాత్వాతేషు
 సూక్ష్మసామాణ త్రయంనిధాయ ఆయుగ్భిరుదకుంభైరపఃపరిస్తావ్యః

ఆ మూడు గుంటలయందు బేసిసంఖ్యగల నీళ్ళకడవలచేత నీళ్లుపోసి నిండింపవలయును.

కర్తాజ్ఞాతయశ్చ యజ్ఞోపవీతినోభూత్వా అశ్మన్వతీ రేవతీస్స గ్ంరభధ్వము త్ప్రతప్రతరతాసఖాయః | అతాజహామయే అసన్వతీ వాళ్ళివాక్ వయమభివాజ్ఞాను త్రరేమః | ఇతిమస్త్రేణ సర్వేజ్ఞాతయః తత్ప్రజలే స్నానంకుర్యాత్ | అసంభవేమార్జనంకుర్యాత్ |

తతః (క ర్) జలకుంభమాదాయ సవ్యభుజేనిధాయ | నీటితో నింపబడిన కుండను దనయెడమ భుజముమీద జెట్టుకొని)

యద్యైదేవస్య సవితుఃప్రవిత్రగ్ం సహప్రధార్తంవితత మంతరి తే | యేనాపునాదింద్రమనా ర్తమార్త్యై తేనాహంమాగ్ం సర్వత నుంపునామి | ఇతిమస్త్రేణప్రదక్షిణా కృత్వా తతః ప్రేతస్యశిరః ప్రదేశేకుంభం పృష్ఠతోవిధజ్య | అనవేక్ష్యమాణోగచ్ఛేత్ | తత్ప్ర అగ్రతోదర్భమయేన తోరణంకృత్వా తత్ప్రవారాయణశ్చోచ్చారితే నగచ్ఛేత్ | తోరణవిసర్జనం | యార్తాస్త్రోత్పన్నాదప్రయంతి శాఖా అభిన్ముతాన్మృపతిమిచ్ఛమానాః క్షాతుస్తాస్సర్వాః పవనేన పూతాః ప్రజయాస్మాన్ప్రయ్యావర్చస్తాసగ్ం సృజాథ | అధసూర్యోవస్థానం || సర్వేజ్ఞాతయో (యజ్ఞోపవీతినో) భూత్వా ఉద్వయంతమస్తస్పర్శిపశ్యం తో జ్యోతిరుత్రరం | దేవం దేవతాస్సూర్యమగన్మజ్యోతి రుత్త మం | ఆదిత్యముపస్థాయ | సర్వేజ్ఞాతయః రోదనంకుర్యాత్ | ప్రేత దహనాంతే స్నానంకుర్యాత్ |

అథ కర్తృవపనమే.

ఆచమ్య ... తిథౌ సాగీ ... తీ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్యప్రధమేహని ఔర్ధ్వదైహికకర్మాజ్ఞముమసమస్తపాపక్షయార్థం వసనం (ఉపవీతీ) కరిష్యే | వపనాధికారయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం కృచ్ఛి

త్రయాణ్యాచరిష్యే। విధిప్రకారేణకృచ్ఛత్రయాణి బ్రాహ్మణాయ
దద్యాత్। ఏకదర్శమాదాయ శిరసిప్రతీచీనం నిరస్యేత్।

శ్లో॥ మేరుమందరతుల్యాని పాపానిసుబహూనిచ। కేశానాశ్చిత్త్య
తిష్ఠన్తి తస్మాత్కేశాన్వపామ్యహమ్। ఇతి కనిష్ఠపూర్వాః (నీవీతినః)
కంఠాదుపరివాపయేయః॥

పుత్రులలోఁ గడపటివాడు ముందువరుస క్రమముగ జ్యేష్ఠుని
వఱకు జందెమును దండగావేసికొని కంఠము పై భాగమును ట్రొరముఁ
జేయించుకొనవలయును.

ఇతి అనాహితాగ్ని దహశప్రయోగ స్సమాప్తః.

అహితాగ్ని ప్రయోగోవక్ష్యతే.

అధాతః పైతృమేధికం దహనం బ్రహ్మమేధసహితమ్

బ్రహ్మమేధ ప్రయోగః

కర్తాస్మాత్వాచమ్య। అథ శ్రీతవ్య మంత్రస్మానాది ప్రాయ
శ్చిత్రాంతంశృత్వా। అహితాగ్నేర్మరణసంశయే అధాజప్తాణాంత్యై
హం షడహం శ్వాదశాహంపాధారయతే॥ యావద్వాసంశయం
మన్యేత అసంశయే అజప్తైర్విరమ్య అగ్నయ ఆయుష్మతేపురోజా
శమస్తాకపాలనిర్వపేత్। అపివానాజస్రాన్ కుర్వీత। పౌగ్దిష్టగమ
నాద్విహారగ్ం సాధయేత్। దిష్టగమనం మరణం। మరణాత్పూర్వ
మేవతూష్ణీం విహరణమిత్యర్థః। ప్రేతేపివిహరణమేతే సమామనంతి।
తదర్థకంప్రజాయా ఇతివిజ్ఞాయతే। ఇతివిరోధాత్। అహరహరగ్ని
హోత్రగ్ం హుత్వాఽగ్ని హోత్రాచ్ఛేషణంనిదధాతి। యదిమరణం
శంకేత। బ్రహ్మవిదాపోతిపరం। భృగుర్వైవారుణిరిత్యే తానను
వాకౌ బ్రహ్మవిదోదక్షిణే కర్ణేజపతి అనువాకశబ్దః ప్రశ్నార్థః। ఇత
రేషాం స్త్రియశ్చ ఆయుషః పాణగ్ం సంతన్వితిదక్షిణే కర్ణేజపతి।
ప్రేతేమాత్యాః ప్రాచీనావీతినః కేశాన్ ప్రక్షీర్యపాం సూనావపంతే।
ఏతస్మిన్ కాశేయద్వాహితాగ్నిరుతస్సప్తాగ్నిర్విచ్ఛిన్నాగ్ని ర్విధురా

గ్నిర్వా ప్రమీయేత॥ నతమన్యేతప్రేతాగ్నిభ్యోదహంతీతి విజ్ఞా
యతే॥ ఆధానప్రభృతీయజమాన ఏవాగ్నయో భవంతీతి విజ్ఞాయతే
తస్యమాజయనస్య ప్రేతాధానం కర్తవ్యం తస్యప్రయోగః॥

ప్రేతాధాన విషయః.

సాగ్నిక శ్చేప్రేతాగ్నిసంధాన మాపాసనంకృత్వా॥ అగ్నిం
ద్వేధావిభజ్య॥ అర్థం ఆధానార్థంవిధాయ॥ తస్మిన్నగ్నౌ అరణిసమా
రోపణంకార్యాం॥ ఔపాసనాగ్నించ ధారయేత్॥ సంస్కర్తా ప్రాచీ
నావీణీ॥ కృతప్రాణాయామః॥ వత్సగోత్రస్యయజ్ఞశర్మనః॥ ప్రేతస్య
ప్రేతాధానంకరిష్యే ఇతిసంకల్ప్య॥ నష్టారణీకస్య॥ యోఆశ్వత్థశ్శమీ
గర్భాదురోహ త్వేసచాతం తేహరామిజ్జిహ్వాణాయజ్ఞయైః॥ కేతుభిస్స
హ॥ నూతరారణీఆహృత్య॥ ఆశ్వద్ధాద్ధస్య వాహాద్ధిజాతా మగ్నే
నూం యజ్ఞయాగ్ంసంభరామి॥ శాంతయోనిగ్ంశమీగర్భమగ్నయే
ప్రజనయిశవే॥ ఆయుర్మయిధేహత్యరణీ అభిమంత్య॥ ఆయుర్వ్య
మాన ఇత్యస్యలోపః॥ అర్థాధానిసః ఔపాసనాదగ్ని మాహృత్య అః
రేణగార్హపత్యంనిదధాతి॥ జాతవేదోభువనస్యరేతః॥ ఆయంతేయో
తిద్వాభ్యా మరణీనిష్ఠప్య॥ అగ్నిమనుగమయ్య॥ భస్మాపోహ్య అగ్న
యతేనాన్యత్కృత్యాతవోక్త్య॥ యజమానాయతనే ప్రేతంనిధాయ
గ్నాగ్నపత్యాయతనే అరణీసంనిధాయమంధేత్॥ యేసాగ్నయోజుహ్వా
తోమూగ్ం సకామాస్సంకల్పయంతే యజమానగ్ం సంజానంత
తేహవిషాపాదితాయ స్వర్గమిమం లోకం ప్రేతంనయంతు॥ ఇవిజు
త్వామంధేత్॥ అగ్నాజాతే॥ ఉపాసరోహజాత వేదయిమంతగ్ం
స్వర్గాయ లోకాయనయప్రజానన్॥ ఆయుఃప్రజాగ్ం రయిమస్మాను
ధేహి ప్రేతాహుతించాస్య జ స్వస్వాహ ఇతిజపిత్వా॥ ఉపాసరోహా
గ్నాగ్నత్వేగ్నిం॥ పతిష్ఠాప్య॥ తూష్ణిందక్షిణాగ్ని మాహవనీయంచ
అగ్ని హోత్రోవైతి నీయ॥ దాదశగృహీతేన సృచంపూరయిత్వా॥
తూష్ణిమాహవనీయేజుహోతి॥ జజాపతిద్దేవతా॥ ఇదంప్రేతాధానం
అగ్ని హోత్రోపవ్జంతేష్యేవాగ్నిమృతాగ్నిహోత్రంకుర్యాత్॥
ప్రేతేమాత్యా ఇత్యాది ॥శ్లో॥ ప్రేతాధానేనసానేతు గాందద్వా
దక్షిణాంబుధ॥ అనాథ్యపక్షమాశ్రిత్య నోచేదగ్నిర్నసిద్ధ్యతి॥

అతిపన్నాగ్నిహోత్రా ప్రాయశ్చిత్తవిధిః.

తస్మిన్నేవవిహారే అతిపన్నాగ్నిహోత్రప్రాయశ్చిత్త త్వేన
సప్తహోతారం చతుర్వహితేనాజ్యేన జహుయాత్. మహాహవి
ర్హోతా... నమః పృథివ్యేస్వాహా. వాచస్పతయే బ్రాహ్మణ ఇదం
నమమ. అత్రోక్తః. నష్టేషువహ్నిష్వరణే వినాశేప్యాహృత్య మం
త్రేణ తథాభిమంత్ర్య. సంభారవర్జంతద్ధై వమంధేత్. యస్యేతి మం
త్రేణ తథాహితాగ్నేః. పశ్చాన్నతాయాః పత్యాస్తు నిర్మంధ్యా
గ్నిర్భవేదిహ. అధర్మకోపి నిర్మంధ్యోన ప్రేతాదానవర్భవేత్. తిథా
కృత్వా తతస్తుషీం గార్హపత్యాదికల్పయేత్. తతః అంత్యాగ్ని
హోత్రం కుర్యాత్. తస్యప్రయోగో పత్యితే.

అంత్యాగ్నిహోత్రవిధిః.

సంకల్ప్య!... గోత్రస్య యజ్ఞశర్మణః పితుః ప్రేతస్య అగ్ని
హోత్రం మృతాగ్నిహోత్రవిధానేన అధవాన్యవత్సాయాః పయ
సాకేవలగోపయసావా అగ్నిహోత్ర లోపవర్జితేష్వేవాగ్నిషు మృతా
గ్నిహోత్రం కుర్యాత్. ప్రేతేమాత్యా ఇత్యాది విశ్వదాన్యాది
సర్వం తూష్ణిం కుర్యాత్. తూష్ణిం విశ్వదాన్యాధానం. దక్షిణా
ప్రాగ్గైః పరిస్తరణం దక్షిణాతీత్రమణం ఆచమనపరిషేచన ప్రాశ
నోత్సేచనాని నవిద్యంతే- హవిరానీయ దక్షిణార్దే గార్హపత్యస్య
శితేభస్మన్యధిశిత్య. జ్వలతాత్పజేనా వేక్షణపర్వగ్నికరణే తూష్ణిం
కుర్యాత్. సుక్లవృక్షాత్తూష్ణిమాదాయ. తూష్ణింపరితపనసంమార్జనే
కృత్వా. సకృదేవ సర్వంతూష్ణిమున్నీయ అధస్తాత్సమిథంధారయ
దక్షిణేన విహారముద్భృత్య సాదయిత్వాతూష్ణిం సమిథమాధాయ సకృ
దేవసర్వం హవిస్తూష్ణింజహుయాత్. స్థలీగతమగ్నిహోత్రోచ్చే
షణమన్యస్మిన్ప్రాతేనిధాయ. అపివాసోమం పితృమంతంపూర్వస్యా
మాహుత్యాముపలక్షయేత్. సోమాయపితృమతేస్వాహా. సోమాయ
పితృమతఇదం. అగ్న యేకవ్యవాహనాయస్వాహా. అగ్నయేకవ్య
వాహనాయేదం. ప్రాశనాదివిపుర్షాగ్ం శాంతిరసీ త్యేతదంతంవిశ్ప
ద్య. తాపవాదిపరిషేచనవర్జం సర్వంతూష్ణింక్రియేత్. అంతిమాగ్ని
హోత్రం. అపిప్రేరగ్నేస్వాంతన్వమయాత్. ద్యావాపృథివీ యిష్టమూ

రమస్మానుధేహిస్వాహా॥ ఇత్యగ్నిహోత్ర స్థాల్యాం కీరణత్వ
 మాక్త్యా ఆహవనీయేనుప్రహరేత్॥ సాగ్నిహోత్రస్య సంస్థితః॥ అగ్ని
 హోత్రోచ్చేనణంనిదధాతి॥ సంహత్పాది ప్రాచీనావీతి నాకర్తవ్యః
 అత్రిశ్లోకాః॥ కృష్ణపక్షేప్రమియేత యద్యచ్ఛ్మః ప్రాతరాహుతో
 శేషాస్తుజహుయార్ద్రకృష్యంతాః॥ పక్షహోమవత్॥ తదానీమేవజహు
 యాత్సాయంకాలాహుతీరసి॥ సాయంప్రమియేతశ్చేత్సాయ మాహు
 ర్జహుయాదధ॥ తదానీమేవజహుయాత్సాయత్॥ కాలాహుతీరసి॥ సక
 ద్మహీతమ త్రేప్తంభిన్నతంత్రంచహుమోః॥ యదిపూర్వపతి
 రాత్రౌ మరణం శంకేతసాయమాహుతీర్హత్వాతదైవాపరేద్యుః
 ప్రాతరాహు తీర్జహుయాత్॥ యద్యపరపక్షరాత్రౌ మరణం పరిశిక్త
 సాయమాహుతీశ్చపక్షహోమవజహుయాత్॥ పూర్వవన్మంత్రవజ్జ
 హుయాత్॥ మరణాత్పూర్వమంత్రాగ్నిహోత్రక్రమేనైవ అగామి
 ర్మంచకుర్యాత్॥ ప్రధానదేవతాభ్య శ్చతుర్థహోత్రేనాశ్చైవ ఏతై
 స్తై దేవతాయై తత్తత్పురోసు వాక్యామనూచ్యత తద్వ్యాజ్యయా
 హోతి॥ అగ్నిర్హూర్దాదివః... జన్వతోం॥ భువోయజ్జస్వర... హవ్య వ
 హంస్వాహ॥ అగ్నయయదం॥ మహాగంయంద్రోయదజసోవన్మహా
 భువ స్సోమంబ్రోహమాణో... విశ్వచక్షతేస్వాహ॥ మహేంద్రాయేవ
 ఏవమ హుతిభిః పూర్వపక్షంనయేత్॥ అథయదీప్త్యన్వాధానమధ్యే
 అపశిష్టిష్టి ప్రధానదేవతాభ్యో జహుయాత్॥ అథయదిచాతురా
 న్యమధే సాయంప్రాత రాహుతీభిః దర్శపూర్ణమాసాభ్యాం చేష్టా
 వశిష్టపర్వార్కాగ్నియః॥ సకృజ్జహుయాత్ వేదాహి... సుక్రతోం
 ఆదేవాసోమవిషంధామగన్మ... కల్పయాతిస్వాహ॥ అగ్నయేపధిక్పల
 ఇదం॥ అనద్వా దక్షిణవైశ్వానరోఅజజన... ఓజసోం॥ ప్రేష్ట
 దివి... నక్తం స్వాహ॥ అగ్నయేవైశ్వానరాయేదం॥ హిరణ్యం
 దక్షిణతతోఽనంతరాతీతదర్శంవా పూర్ణమాస్యాంవా చతుర్గ్రహీ
 తేనాశ్చైవ ప్రధానదేవతాభ్యస్తతద్వ్యాజ్యాను వాక్యాభ్యాం జహు
 యాత్॥ దర్శశ్చేత్॥ అగ్నిర్హూర్దాభువోయజ్జస్యేతగ్నేః॥ మహేం
 ద్రస్యమహాగం ఇంద్రోభువ స్త్వమిందేతి॥ పూర్ణమాసీచేత్ అగ్నేః
 పూర్వపక్షోః॥ ఇదంవిషుర్విచ... పాగంసురోం॥ త్రైర్దేవః... నామస్వాహ॥

విష్ణవభదంః అగ్నిసోమసవేదసా ... తావధోంయువమేతాని ... గృహీ
 తాన్సాహః॥ అగ్నిసోమభ్యామిదం॥ వినయిందమృదో ... గమ
 యాతమోం॥ మృగోనభీతుః కుశరోగిరిష్టాః ... మృధోనుదస్వస్వాహా॥
 ఇంద్రాయై మృథాయేదం॥ తతఃపిండ పితృయజ్ఞస్య సప్తహోతారం
 చతుర్గుహీతేనాత్యేన॥ మహాహవిర్హోతాసత్య ... ఉద్ధాతావాచస్పతే
 హ్మ ... శమఃవృధివ్యైస్వాహా॥ వాచస్పతయే బ్రహ్మణభదం॥ ఏవమ
 సంతరాతీతస్యఃకోః ప్రధానదేవతానాంత తత్తద్యాజ్యానువాక్యాభ్యాం
 చదుర్గుహీతేనాత్యేన పూర్ణాహుతిర్జుహోతి॥ అవృత్తిహావృ
 ... ముత్తమేభోం॥ శుచింనుష్టామం—తతఃతేధేర్హాస్వాహా॥ ఇంద్రా
 గ్నిభ్యామిదం॥ ఇతివసాయాః॥ ఆభరతంః—ఆహోంగీర్భిర్విప్రోఃప్రమతి
 —దేమైస్వాహా॥ ఇంద్రాగ్నిభ్యామిదం॥ ఇపుతిరోదాశస్య ఉభావా
 మింద్రా—హుతేనోం ప్రచక్షణేభ్యః—భువనాత్యవ్యాస్వాహా॥
 యింద్రాగ్నిభ్యామిదం॥ ఇతిహవిషః॥ అనర్వా దక్షిణ॥
 తతః అతీతాగ్నియణ ప్రాయశ్చిత్తార్థం పూర్వ వత్పృథిక్వద్యై
 శ్వాసర్యోః పూర్ణాహుతి॥ పూర్వవద్దక్షిణా॥ అవరతరాతీతాగ్నియణ
 స్య ప్రధానదేవతానాంత తత్తద్యాజ్యానువాక్యాభ్యాంచ చతు
 ర్గుహీతేనాత్యేనపూర్ణాహుతిర్జుహోతి॥ అగ్నిర్మూర్ధాభవోయజ్ఞస్మే
 త్యగ్నే॥ అగ్నయభదం॥ ఇంద్రాగ్నిఅవసాగతం గీర్భిర్విప్రయితీం
 ద్రాగ్నోఽప్యః విశ్వేదేవాసలగతంతోకేచక్మేతి విశ్వేషాం దేవానాం
 సోమయాస్తేనుయోభువోయాతేధామానీతిసోమశ్య॥ మహీచ్వాపృథి
 వీచనః ప్రపూర్వతేపిత రేతిన్యావాపృథివ్యోః॥ వత్సవాసవేదక్షిణా॥
 విద్యమాసేగ్నా అగ్నేతేష్టేషశ్వాగ్నియణస్యమరజే ప్రేతత్వాత్ప్రాయ
 శ్చిత్తంసమానం॥ పక్షహోమాదికంశ్చత్వా అత్మనిసమూహాదేవ్య
 గ్నిషు యజమానోమియేత॥ అగ్నయతనావికల్పయిత్యా॥ గార్హ
 పత్యే లాకికాగ్నినిధాయ॥ ప్రేతస్యదక్షిణంపాణిమభినిధాయ॥
 తిత్తుత్క్రోభాతా వానోవాప్రత్యాసన్న బంధుకుసావరోహాయతి
 ఉపావరోహమంత్రస్తు ప్రేతృమేధికవారః॥ ఉపావరోహాతావేద
 యిమంత్రగ్ స్వర్గాయలోకాయనయ ప్రజానగ్నాయుఃప్రజాగ్ తరలు
 మస్మాసుధేహి॥ ప్రేతాహుతించాస్య జవస్వస్వాహా॥ అధవారణ్యో

వోపావరోహ్యాదుంధేత్ | యద్యతన్యోస్సమారూఢేనా మ్రయే
పూర్వవదానుతనాని | ల్పయత్వా గార్హత్యానుతనా అరణ్యం
థాయ | సంస్కరాశ్రేతస్య దక్షిణమాస్తంస్పృహ్యతూష్ణిమధితా
పూర్వవత్ప్రేత్యమేధికతాతేన ఉపావరోహం జపేత్ | విహరణా
సమానమ్ |

అథ ప్రోషితమరణే వివేక గతస్యతా మరణే ఆశన్యాదినా
భుక్తణే సంప్రాప్తే తద్విషయః..

యది ప్రవాశ్చమయేత యజమాన కరీరమగ్ని సమీపమా
నీయ | విధినాదాహయేత్ | సమీపంచేత్ | విప్రశృణ్వంచేన్నీ ర్మంధే
వక్షగ్భాలోకికాభ్యా మరణేభ్యాం కృష్ణాజనేఅస్థివినిధాయ | అహతే
నాససాబహ శ్వేష్టయిక్వా దీర్ఘచంద్రశ్శుభ్య మృన్మయభాజనోనియ
మేనాహృత్య | అగ్ని సమీపం విధినాదాహయేత్ | యజమా
నతోష్ణః | యః పూర్వోమియేతా తస్య శ్రేతాగ్నిర్భి శ్చానాసవేనః
బ్రహ్మమేధేః సహశితృమేధః | యః పూర్వోత్తస్య జ్ఞాంధేన కరీరక్
స్స హైవమరణే శ్చహేతవితృమేధః | అవికారోమౌ తాదాం | యదా
హితాగ్నిరశనిమానో బ్రహ్మేత | తూర్థానందినో అతిపృథివ్యా ఇ
చతుర్థహితభూభ్యం జహూయాత్ | యదివిషదభ్యమియేత | సమో
అస్తుచ ర్శ్వత్య ఇతిచతుర్థహితం జహూయాత్ | యద్యపుమియే
ఇతివిషమేవరూ తత్త్వాయా హితీ ద్వేచతుర్థహితేజహూయాత్ | యది
దంష్టిభ్యోమియేత | దగ్ధప్రాభ్యాం మలిష్టుకా యేజనేషునులిప్తుః
ఇతి ద్వేచతుర్థహితేజహూయాత్ | యదిపశుభ్యోమియేత | అగావ
అగ్నే ఇంద్రోయద్యనేః ద్వేచతుర్థహితేజహూయాత్ | అజ్ఞాత
ప్రోషితాహితాగ్ని మరణవిషయః..

యద్యాతాగ్నిః ప్రోషితః ప్రమాణోనప్రజ్ఞయేత | యాందిశ
మభిపన్థిసస్య తమస్యాగ్నిభిః కతుందహేయః | అపివాత్రీణిషష్టిశ్చ
తానిపలాశవృతానాంతైః కృష్ణాజనేపురుషాకృతిం కృత్వాతస్యామ
గ్నిలిదహేయః | పలాశవలైశ్చ కైర్వాసంధిషుసంవేష్ట్య చత్వారిం
శతాశ్చిరః ప్రకల్పయతే దశధర్మీవాం వింశత్యోరస్త్రీంశతోదరం పం
చాశ్చతైకైకం జాహూంతాభ్యామేవపంచభిః | పంచభిరంగు

శీరుప కల్పయతే సప్తత్యాసప్తత్యైకంపాదంతాభ్యామేవ పంచభిః
పంచవిరంగుశీరుపకల్పయతే అష్టావిశ్వీశ్చంద్వాదశభిర్వృషణంసాప
యిత్యాలంకృత్యంతర్వేది కృష్ణాజినేనిధాయాహతేనవాససాపచా
ద్యబాంధవాః పర్యుపవిశంతి। అయమస్యాసాయస్యతథమే అగ్నయ
ఇతితతః ప్రతేమాత్యాఇత్యేతతాది। యదిపలాశవృంతానినవిందే
రకాదశాణాంయాజ్ఞాకానాం వృక్షాణాంతైః కృష్ణాజినేపురుషాకృతం
కృత్వా తస్యాగ్నిభిర్దహేయః। యదితానినవిందేరకా భూమ్యాంసాం
సూనుద్విత్యైః కృష్ణాజినే పురుషాకృతింకృత్వా మధునాసర్పిషా
వా సంయుజ్య। విధినాదాహయేత్। ఏవముక్తప్రకారేణయజ్ఞలోపస్య
ప్రాయశ్చిత్యేకృతే ప్రతేమాత్యా ఇత్యేతదాదికర్మ ప్రతిపద్యతే
ఆశ్వలాయనసూత్రేణయేషాం హోత్రీంక్రియతే। తేహంపూర్వోక్తా
భిర్యాజ్యా పురోనువాక్యాభిః। పూర్ణాహుతిహోతవ్యా। ఏషామాపస్తం
బసూత్రేణహోత్రీంక్రియతే। తేహంతత్సూతోక్తాభిర్యాజ్యా పురో
నువాక్యాభిర్జు హుయాత్।

కృష్ణపక్ష దక్షిణాయన మరణమ్.

శ్లో॥ మృతానాంనిశ్చిత్త్యేష పక్షేధోదక్షిణాయనే। తాసూ
ర్యాం చంద్రదమసేత్యాది మత్పుధకృధకో జహుయాత్।

విద్యమానాగ్నేర్యజమానస్య మరణసంకయే అపివానాజ
సాగ్రా ఇత్యన్యస్మిన్పక్షే సంస్కర్తాబ్రహ్మవిదాహోతిపరం భృగు
ర్వైవాదుణిరిత్యేతావనువాకౌ బ్రహ్మవిదౌ దక్షిణేకర్ణేజపతి। ఇతిరే
షాం ప్రాయశ్చిత్తయుషఃప్రాణగ్ం సంతన్వితిజపేత్। పూర్వమేవా
గ్నేక తూష్ణింవిహతేత్। ప్రతేవిహరణమేకే నమామనంతి। తదనర్థ
కంభపతి। మృతే మాత్యాః కేశికప్రకీర్య। పాంసూనావపంతే। అథ
దక్షిణేనవిహరం పరిశ్రితేప్రేతస్య కేశకశ్మశ్మలోమనఖాని వాపయి
త్వా సాపయిత్వా। గ్రామేణాలంకారేణాలంకృత్య। పశ్చాత్సంస్క
ర్తా ప్రాచీనావీతి అంత్యాగ్నిహోత్రం జహుయాత్। అగ్నిహోత్రో
చ్చేషణంచ పరిశిష్యనిధాయ।

అంత్యాగ్నిహోత్ర ప్రయోగః.

ప్రాణానాయమ్య సంకల్ప్య। పక్షించ సాపయిత్వా। తిథరం

అనుక్రమణికానుముక కర్మాణమహితాగ్నిం ప్రేతం బౌసాసహ
 గ్నినాసహ త్రేతాగ్నిభిర్వజ్జపాత్త్రేశ్వరమహాతమ సాయుజ్యార్థం
 బ్రహ్మమేధేన కర్మణాపితృమేధేనచ సంహరిష్యే ఇతిసంకల్పంత్య
 జఘనేగార్వాంత్యం దక్షిణాగ్రావర్త్యా సగ్ధస్తీర్య తేషు దక్షిణ
 శిరసం దత్తేషుసంవేతయంతి సర్వశ్చప్రతీవరీభూయత్ప్రవస్థాధిర
 స్యాత్వాన్వైసుషదా... సప్తాభా సర్వమసంవేతనేషు దక్షిణశీరాః
 పూర్వయాద్వారోపస్థిర్వ్యత్యగార్వావర్త్యాహవనీయయోర్భుధ్యే పేతం
 పూర్వవన్నిపాత్య ప్రేతమన్వారంభయత్వా అహవనీయేసుప్తా
 హుతింజహోతిః కేయవాగ్ంసంహరిష్యంత్యసాహవః యమాయ
 వైవస్వతాయేదం చిత్తిసుక్తం చిత్తమాభ్యం సామాభ్యర్చ్యః
 వాచస్పతేవిధేనామక... విబతుః అస్మాగ్ంశ్చమంధాత్వాహవః వాచ
 స్పతయే బ్రహ్మణఇదం పృథివీహారా ద్యా... వక్త్రవాచస్పతేవా
 చోవి... జజనదిర్బుధుర్దియాయాచ్యవః వాచస్పతయే బ్రహ్మణ
 ఇదం అగ్నిహారా అశ్వినా... వక్త్రా సోమహస్తా శుక్రసాన్ద్ర
 హః వాచస్పతయే బ్రహ్మణ ఇదం సూర్యంతేచక్షః... శరీరై
 వాచస్పతేచిచ్ఛదయోవాచా... మేరయన్వసాహవః వాచస్పతయే
 బ్రహ్మణఇదం మహాహవిన్యాతా సత్య... జిహ్వాతా వాచస్పతే
 హృద్వి... సమశ్చిచ్ఛద్యసాహవః వాచస్పతయే బ్రహ్మణఇదం
 ఏవంగారహపత్యే పరేయవాగ్ంసంహరిష్యంత్యసమంక్రశంహుత్వా
 తూష్టిమన్వార్యవచనే సభ్యావసద్యోకాపాసనేచహుత్వా ప్రజా
 వత్తిగేవతాతూష్టిమేత రేష్వితివచనాత్ తతశ్శుక్లసూత్రేణ హస్తపాద
 యోరంగుష్ఠేబధ్నా సశేదచూలామాబధ్న వరణశమాలికా బేదుం
 బర్వామాసంధ్యాం శృణ్వజనం దక్షిణాగ్రీవ అధరలోమాస్తీర్య
 రస్మిన్నేనమత్రానంనిపాత్య వత్తోదశేనాహతేనవాస సాహ్యోర్ణాతీదం
 త్యావప్త్రమితి ఇదంత్యావప్త్రంప్రథమన్వార్య యథాపాదతోదతా
 భవతి అథాస్వేతరదపాద త్తేః తదూహేతి ఇతరత్పూర్వపరిహితం
 అపై తదూహ... విబంధుషు తత్పుత్తోభాతావాప్రతీతః పరిధా
 యాజరసోసనేత అథమైత్రావరుణమిత్రశ్చరోశ్చసహవ్రయోగః
 మంత్రీవర్జ్యం క్రియామారం అధ్వర్యురపడపస్పృశ్య అన్వాధానా

ద్రితూష్టింశాఖామాహృత్యనిధాయ | పరిస్తరణంపరిభోజనీ మప్రిచ్ఛి
 న్నాగ్రిం వేదమపవేషంచకృత్వా | త్రివృత్తవిత్రింకృత్వాశాఖా
 యామాసజ్య కుంభీలేపనంకృత్వా | దక్షిణాపాగ్రిగైరగ్నీం పరి
 స్తీర్య | హస్తాపతాశ్యాపరేణా హవనీయంపతీచీస్త్రిస ఉపరాజ్యర్దక్షి
 ణాపవర్గాస్తీర్త్వాదక్షిణాగ్నేఃపశాత్ | పిండపితృయజ్ఞవత్ | దర్భాన్
 త్సగ్స్తీర్య | కుంభీశాఖా పవిత్రీమభిదానీంచారు పాత్రీందోహనముప
 వేషంచ ఉత్తరతఃప్రియుజ్య | స్ఫ్యమగ్నిహోత్రహవణీం శూర్పంకృష్టా
 జినములూఖలమ్ | ముసలంపాత్రీముత్పవనార్ధం చరుస్తాలీంచ దక్షిణతః
 ప్రియుజ్య | పవిత్రేకృత్వాస పవిత్రేణపాణినాపాత్రాణిసంమృశ్య |
 ఆగ్నిహోత్రహవణీంశూర్పంచాదాయాహవనీయేప్రతితప్య | యదితా
 త్ర్యానిగ్గజేత్ | దక్షిణతస్ఫ్య ముపధాయతృణాధికం నిరస్యా అప
 ఉఃస్పృశ్యశూర్పే పవిత్రేనిధాయ తస్మిన్నగ్నిహోత్రహవణ్యాహవి
 గ్ంషి సక్మదేవనిరూప్స | దక్షిణాగ్నేః పశ్చాత్సాదయిత్వా | పశూకా
 యామగ్నిహోత్ర హవణ్యామప ఆనీయ | పోక్షణీస్సగ్స్తీర్పత్య హవిః
 పోక్ష్య | పాత్రాణిచసర్వాభిరద్భిః పోక్ష్య | కృష్టాజినమాదాయ | స
 కృదవధూయ సాదయిత్వా | తస్మిన్నులూకలంప్రతిష్ఠాప్య | తస్మిన్ హవీం
 షోప్య ముసలమాదాయ | సక్మదేవానహత్య పురస్తచ్ఛూర్పంనిధాయ
 తస్మిన్ హవీంష్యదుప్యసరాపూయాథస్తాతకృష్టాజినస్యహస్తేన తుషా
 నోప్య వివిచ్యపాత్ర్యాం తండులాన్ ప్రసక్తందయిత్వా ఉపవేషమా
 దాయ | దక్షిణాగ్నాస్తాలీముపధాయ తత అయతీర్గాః ప్రతిక్ష్యగా
 గ్నాపత్యే సాన్నాయ పాత్రాణి ప్రతితప్య | ఉపవేషమాదాయగర్హ
 పత్యాద్దక్షిణతోంగారాన్నిరూహ్య | తేషుకుంభీమధిశ్రిత్య | ప్రదక్షిణ
 మంగార్తైః పర్యూహ్య | శాఖాపవిత్రీందక్షిణతో నిధాయ | కుంభీమన్వార
 రభ్య అభిదానీమాదాయ దోహనేనకుంభ్యాంచపయఃసక్మదేవమిత్రా
 పరుణాభ్యాంత్వేతిఆసిచ్య | దోహనేఅపఆనీయ సంతుశ్యనినయనంకుం
 భ్యాంమానీయ | తండులానుత్పాయ | బలముత్పాయ చరుపాత్రే ప్రక్షి
 ప్యతంగడులాన్ నిక్షిప్య తతోతాకికం దధ్యానీయన్మతేక్షి రేఆనీయ
 దోహనపాత్రీద్వయముద్భృత్య | పవిత్రేఉత్కరేత్యక్త్వా చరుకుభీఘా
 ర్య | ఉద్వాస్యఆమితౌముద్వాస్యసగ్ం హృత్యద్వయో | పాత్రయో

ఉద్భవత్యనాజనై శ దేవేనోపశిచ్యచకునులం కుర్యాత్ ఉపదేశస్త మో
మాభ్యాసా ద్యావదుక్త మేవతూష్టిం దక్షిణాగ్నా చదుం శ్రీషయతి
తూష్టింప్రాతర్దోహవత్సయతిత్వాద్య లాకికేనదధా సింఛతిఅసోమ
యాజ్ఞ ససోమ యాజ్ఞోపి ప్రధమదత్త పూర్ణమాసయాగాత్పూర్వం
నామిత్థా రాజగ వ్యాఅభావాత్ పశుప్రయుక్త ముపాకరణాక్షికం పాతా
శోల్కుళంచనాన్తి తతోగ్నిన్ పురతః కృత్వా ప్రేతంకాదాయ గృహ
న్నిర్గచ్ఛంతిఅభింశాభాన్తిలాన్ చరుజలానిచ అశ్మినోయజ్ఞకావ్యం
దర్భాహారణ్యశకలాన్ ఆజ్యముచ్చేషణంచ ఆమిత్థంలాకికం దధి
సిశ తాయజ్ఞ పాతాణి కుంభ్యాదీనేతానన్యా నవిశవస్య పృష్ఠ తోన్మా
హారేయుః అధ్వర్యురనసామహినపత్తే ! ఇమామనజ్ఞి... గచ్ఛతాత్
వనువ్యయానేతస్యనివృత్తిః వాహకానుమంత్రణంకేచిత్ అదీయ
నునుమంత్రయతే పూషాత్యేతకాశ్చాప్యవయతుప్ర... ... స్సవిద
భ్యః భర్తాసన్బ్రియమాణోవిభర్తి మణోదేవోఽహి... ... యద్దేవా
ప్రాణయోనవః తురీయమధానంగత్వాప్రేతందక్షిణశిరసం నిధాయ
దక్షిణతో లోష్టానవకున్ద్వి తేషుచరుం ప్రతిష్ఠాప్య ఏకవాససోద
గాన్ కేశపత్యానుద్భవత్యసవ్యాన్ ప్రస్పృశ్యదక్షిణసూరూనాఘ్నానా
గ్భిరభిధూన్వంతస్త్రైః ప్రసవ్యంపరియంతి అపనశ్శోశుచదఘ...
దఘంధూన్వ నేన్వారంభణేనంగాహ నేసంస్పర్శనతిదకోపస్పర్శనే
రోహణ ఇతిసర్వత్ర శనిష్ఠ ప్రధమా అనుపూర్వాగ్గత రేస్త్రీయోగ
సవ్యా నుద్భవత్యదక్షిణా ప్రసవ్య సవ్యాసూరూనాఘ్నానా అన
ధూన్వంతప్రతిసర్వంతి త్రేతాగ్ని నౌ పాసనాగ్నిభిస్సహపరిక్రమణాన్
అపనశ్శోశుచ... ... దఘమ్ అథాధ్వర్యుశ్చరోస్తృతీయాంశ మా
యలోష్టేషునిక్షిప్య మేక్షణేత్రియాశి ఘట్టయతి పరివ్యాపరీత్య
యాతీత్యేకేఅదీయమానమనుమంత్రయతేపూషేమా అసాఅనువేద
ప్రవిద్వాన్ భర్తాసన్... ... నవ ద్వితీయమధ్వనోగత్వా నిధా
పూర్వపత్కృత్వా అదీయమానమనుమంత్రయతే ఆయుర్విశ్వా
యః పరి... స్సవితాదధాతుభర్తాసన్... ... నవ తృతీయ మధ్వనో
త్వానిధాయ భననాదిని నననాంతం పూర్వపత్కృత్వా తృతియే
సహచరుం ప్రహీణుయాత్ స్థలిం బింద్యాత్ ఆథాస్మకపాలాని

సంభివాన్ని సంభిగా త్రియధై మాదకంసతిష్ఠీత్ । తూష్ణీంచతుర్థ
 మాదాయజఘనేన దహనదేశంగత్వానిధాయ । ఉదంచస్సముత్తా-
 మంతివోధారః ఏషావై దేవమనుష్యాణాగ్ం శాంతాదిక్రామేవైనాన
 సూత్రామంతీతి విజ్ఞాయతేఽతోభ్యర్చ్యఃప్రత్యేత్య । హరిణ్యాపలాశ
 శాఖాయావాశ్శశానాయతనగ్ం నంమార్షి । అపేతవీత...మస్మై॥
 ఇతిసంహితాపాఠః కపర్దభావపక్షః అహోభిరదిభిర క్తుభిర్వ్యక్తం ।
 యమోదదాత్వవసానమస్మై ఇతిపైతృమేధికపాఠః కేమాంచితృక్షః ।
 దక్షిణతశ్శాఖా ముదసేత్వాఽపడపస్పృశ్య । ఉద్ధత్యావోక్ష్యమధ్యే
 హీరణ్య శకలమవధాయ తస్మిన్ దక్షిణాగ్రాన్ దర్భాత్సగ్న్స్తీర్య
 తేషు దక్షిణాగ్రైర్యాజ్ఞైకైః కామైః దారుచితించిత్యాగ్నీనుపవపతి । పుర
 స్తాదాహవనీయం పశ్చాద్దార్హ పత్యం దక్షిణతోన్వాహర్యపచనంపుర
 స్తాత్సభ్యావసథాఽపాసనంచ । దక్షిణాపాగగ్రైర్దైర్భిరగ్నీన్ దారు
 చితించపరిస్తీర్య, చితేర్ద ణతః పశ్చాన్వాదర్భాత్సగ్న్స్తీర్య పిండ
 పితృయజ్ఞః దక్షిణాప్రాంచ్యేకైకశః పాత్రాణి ప్రయునక్తిస్ఫృశ్యకపా
 లానిచేతి । తతోరజ్జ్వారపక్వత్యాసందీరసవిధ్వంతినాశయంతీత్యర్థః ।
 రజశుచై వక్ష్మాజనేచోతానశ్చేతేవకషప్రతేనాగ్నిహోత్రహవణ్యాం
 ప్రోక్షణీస్సగ్స్కృత్య । మృతంపాత్రాణిదారుచికించప్రోక్ష్య సర్వా
 భిరద్భిః । అధాఽఽనిగృహ్లాతీదర్శ పూర్ణమాసవస్మంత్రీవజ్ఞం సర్పిధాన్
 నస్యబిలమపావృత్య దక్షిణాగ్నావాజ్యం విలాప్య ఆజ్యస్థాలీమాదాయ ।
 తస్యాంపవిత్రతాంతర్హితాయామాజ్యం నిరూప్య దక్షిణాగ్నా వధిశ్రీత్య
 దక్షిణార్దేగార్హ పత్యస్యాధిశిష్య ఉత్తరార్దేచ ఆవనీయే అధిశిత్వ పాత్ర
 సమీపేసాదయిత్వా । చతుర్గృహీతేనాఽఽనిగృహ్లాతి । ఉత్పత్యపిచ
 శుగ్గృహీతం జమదగ్నీనామపి । సర్వత్రచతుర్గృహీతమేవ । తతోగ్ని
 హోత్రోచ్చేషణ మన్యేనదధానంసంస్పృజ్య పాత్రాణిపూరయతి ।
 యాన్యా సేచనవంత్యభ్యుక్షతీతరాణి । అభిలాసీత్యర్థః । ఆత్రిరాజగవీ
 ముపాకరణాద్యుత్సర్జనాంతంఽతీర్షం ప్రేతేనసహశయనం తాముత్థాప
 నంచ ననిఖితం । గవాలంభస్యకలౌనిషిద్ధత్వాచ్చక్రియాభావాచ్చ । హ
 స్తాగ్గృహ్లాప్తీన్ । సువర్ణేవప్రాణ్మస్య । సువర్ణగ్ంహస్తదా... మా
 తీర్జయేమ । దేవస్య త్యాసవిశుఃప్రసవే । అశ్వినో... గృహ్లామి । రాజా త్యా

... వరుణోనయతు దేవిదక్షిణేగ్న యేహిరణ్యం । తేనామృతత్వ...
 ...ప్రతిగృహ్ణాతు । ఇత్యంతేసంమార్గః । దేవస్యత్వా... గృహ్ణామి
 రాజాత్వావరుణోనయతు దేవిదక్షిణేగ్నాస్త్ర్యకృంతన్నపసస్త్రా తస్యత
 వరూత్రయస్తావయగ్ సోమాయవాసః । తేనామృతత్వమశ్యాంవయో
 ...గృహ్ణాతు । ఇత్యంతే సంమార్గః । దేవస్యత్వాసవితుః.... దేవిదక్షి
 ణేరుద్రాయగాంతేనామృ... గృహ్ణాత్వితిసం మార్గః । దేవస్యత్వా
 వరుణాయాశ్వం తేనామృతత్వమ ... గృహ్ణాసంతుమార్గః । దేవ
 స్యత్వా . . . ఓజ్జేఃశాఽతయేభరువం తేనామృ . . . హ్ణాత్వితి సం
 మార్గః । దేవస్యత్వా.. దక్షిణేమనవేతల్పం తేనామృ . . . హ్ణాతు
 సంమార్గః । దేవస్యత్వా . . . శపూషేవింతేనామృత . . . హ్ణాత్వితి
 సంమార్గః । దేవస్యత్వా.. ఓజ్జేనిర్ ఋత్యాఅశ్వతరం తేనామృ
 . . . హ్ణాతు । దేవస్యత్వా . . . నిర్ ఋత్యై ర్భం తేనామృత . .
 హ్ణాతుదేవస్యత్వా . . . శేగంధర్వేభ్యసం తేనామృత . . . హ్ణాతు
 దేవస్యత్వా . . . శపూషేభ్యోలంకరణే తేనామృత... దేవస్యత్వా
 ... ఓ నిర్ ఋత్యాఅశ్వతరగర్భభాతాత్వామృత... హ్ణాత్వితిసంమార్గః
 ఇతికేచిత్ । దేవస్యత్వా... మిరాజా... ఓజ్జేమనవతోహస్తి నం ।
 నామృతత్వమశ్యాం గృహ్ణాత్వితిసంమార్గః కేచిత్ । దేవస్యత్వాస
 ఓజ్జేగంధర్వాపు రాభ్యపు గలంకరణే తాత్వామృత ... త్వితిసం
 మార్గః । దేవస్యత్వా... ఓజ్జేనిర్వేభ్యోదేవేభ్యోధాన్యం తేనామృతత్వి
 సంమార్గః । దేవస్యత్వా ... దక్షిణే బ్రహ్మణబదనం తేనామృత... త్వితి
 సంమార్గః । దేవస్యత్వా ... శే సముద్రాయపః తేనామృత ... హ్ణా
 త్వితి సంమార్గః దేవస్యత్వాసవి .. శేఉత్తానామాంగీగసాయానః ।
 నామృత ... హ్ణాత్వితిసంమార్గః దేవస్యత్వా... దేవిదక్షిణేవై శ్వా
 నరాయరథం వై శ్వానరః ... జాగృవిః । రాజత్వా ... శే వై శ్వాన
 రాయరథం । తేనామృ... హ్ణాత్వితిసం మార్గః ఉభయోస్సకృ దేవమం
 త్రః అదై నంచితాపుషర్మధ్యూహతి దక్షిణాశ్విసంశాయయతిఅధాస్య
 ప్రాణాయ తనేషు హిరణ్యశేకలాన్ ప్రతస్యత్యాజ్య బిందూన్వా ।
 సువర్ణం ఘర్మం పరివేదవేసం । ఇంద్రస్మాత్మానగ్ శతధాచరంతం
 ... గమూనసేన అత్నాజనానాం । ఇతి చతుర్దశవాక్యా విదశహోతృ

హృదయముక్తా ఆస్మ్యేషాః పేత్ । బ్రహ్మాంద్రమగ్నింజగతః ప్రతి
ష్ఠాం... చతుర్ హోతృణామాత్మానంకవయోనిచక్రుః॥ ఇతిద్వాదశ
వాక్యానిచర్ హోతృహృదయముక్తాః॥ దక్షిణే క్షినికటేశతనియుతః
పతివేదవిశ్వా విశ్వవారః॥ విశ్వమిదం... తేనక్లుప్తమ్మతే నాహమస్మి
ఇతిద్వాదశవాక్యాని పంచహోతృహృదయముక్తాసవ్యేక్షిణీసువర్ణం
కోశగ్ం రజసాపరివృతం॥ దేవానాం... ఇంద్రస్యాత్మానగ్ం శతధా
చరంతం॥ ద్వాదశవాక్యా నిషడ్ధోతృహృదయ ముక్తాదక్షిణేశక్లే॥ ఇం
ద్రోరాజా జగతోయ ఈశేసప్తహో... రాయస్సోషాయ సుప్రజా
స్త్రాయసు వీర్యాయ॥ అష్టసప్తతివాక్యైస్సప్తహోతృహృదయముక్తా
సవ్యేక్షిణీ పునశ్చ । ఇంద్రోరాజగతోయ ఈశిత్యాదితాయస్సోషా
యసుప్రజాస్త్రాయ సువీర్యాయే త్యంతంజపిత్యా । దక్షిణస్యాంనాసి
కాయాం । పునశ్చ॥ ఇంద్రోరాజాజగత ఇత్యాది రాయస్సోషాయసు
ప్రజాస్త్రాయ సువీర్యాయేత్యంతం జపిత్యా సవ్యనాసికాయాం । అథ
వాసర్వమనువాకం జపిత్యా ఆస్యాచాప్రక్షిపేత్ ।

అథ పాత్రచయనమ్.

తతః ప్రేతస్యోపరిసాత్రాణి చితాయాం సర్వాణ్యనులోమాని
ధృవావర్జందక్షిణేహస్తేస్ఫ్యంజహూంచనిదధాతి సవ్యఉపభృతం ఉద
సీధృవాఅరణిచ ధ్రువాచ దక్షిణాగ్రాః । ముఖేగ్నిహోత్రహనణీ ।
నాసికఃకూస్మింద్రాః॥ అట్టోఃహిన్రణ్యశకలావాఙ్మసువౌవా । కర్ణ
యోఃప్రాశిత్రహరణే । సర్వతోముఖయాజినః । ప్రాశిత్రద్వయంఏకం
చేద్భిత్యా॥ హనోఃఓష్ఠమూలయోః ఉటూఖలముసలే॥ దర్శుగాష్ట్ర
యదిగ్రావాణోభవంతి॥ శిరసి కపాలానిలలాటేయేకకపాలం॥ ఉదరేపిష్ఠ
సంయమనీంపాత్రీం । నాభ్యామాఙ్మస్త్రాణీం । పార్శ్వయోశ్శూర్పే
నానాబీజపక్షేవైమృత ఆగ్రియణేచపాత్రీద్వయం । శూర్పద్వయం
ప్రథమందక్షిణేతతస్సవ్యేచిత్యావైకం॥ షక్షసోః ఊరుమూలయోః సా
నాన్యయకుంభౌయదిసంవయః॥ అండయోర్ధృషుదుపలేశిక్షేశమ్యూంచ
ష్టష్టయోఃపదాంతయోః దక్షిణేఅగ్ని ఆగ్నిహోత్ర స్థానీంఉంత్రశ
అన్వాహార్మస్త్రాణీం । పత్ర ఉపావహరణీయంకూర్పంశిరసిఉపసాదనేయ
రేషిడాపాత్రీంచ వేదంశిఖాయాంఅగ్నిర్యజర్భిరిత్యేకైకంవాక్యముక్తా

నక్షత్రకంసాత్రాణీసాదయతి | క్రమప్రాప్తే నవాక్యేనకపాలానియుగపతా
 యతి | ఏకకపాలాంచవాక్యాంతరేలలాటే ఇమమగ్నేచమసమితిమంత
 ముక్త్యాక్రమప్రాప్తంవాక్యంచోక్త్యాహృదయమధ్యేచమసంసాదయ
 ఇహచమసః పణితాపాత్రం ప్రణితా ప్రణయనంచమసమద్భిః | పతే
 శయతీతిలింగాత్ అవశిష్టాన్యత రానిక్కినీడుర్వారంతరాశిత్యర్థః హా
 యో రేవమైతావరుణీనూమితౌమ్ని తావరుణభ్యాం త్వేతిదోవ
 పాత్రిస్థితానూమితౌమ్ని పాత్రాభ్యాంసహనిదధాతి | ప్రధమం దక్ష
 సకృదేనమంత్రః | అత్రైవపునదహనార్థం ఆగ్నిహోత్రహావణీంశ్చ
 జనం శమ్నాన్దుష్షదుపలే అరణీచాదాయ ప్రజాతంకుత్రీచిత్ స్థా
 యిత్యా ప్రేతస్యాస్యేతిలతంతులా ప్రక్షిప్యత దేనముపావతిపుర
 దాహావనీ యేనమైనమగ్నేవి... ప్రహీనుతాత్పితృభ్యః జ్యోతిష్మ
 త్యాసాదయామిజ్యోతిష్మ... జాగ్రతీంత్యాసాదయామి శుతంయ
 తిపశ్చాద్గర్హ పశ్యేత్శుతంయదాహిరజాత+వనినిర్భవతి | జ్యోతిష్మ
 త్యాసాదయామి+ జాగ్రతీంత్యాసాదయామి | తూష్ణం దక్షిణతో
 హార్యపచనే | తూష్ణీమాపాపనేచ | అగ్నయేవై శ్వానరాయేదం |
 ప్రేత ముపతిష్టతే | స్రాజ్మఖః | సూర్యం నేచక్షురచ్చక్షు+ప్రేతీతిస్తా
 తైః | సహస్రశీర్షాపురుషః | సహస్రాక్షః+సంతిదేవాః | అధ్యసంభు
 పృథివైరసాచ్చ... సర్వం మనిషాణ | అధసాదిత సు+వమాజ్యస్థా
 చాదాయా జఘనేనచితిముపవిశ్య | యవతస్యపథోగోపారస్తే భ్యసా
 హేతినన సువాహుతీర్జుహోతి | యయేతస్యపథోగోపారస్తే భ్యసా
 హ+యమత్రనాధీమస్తస్మైస్వాహా | అగ్నయేదం | ప్రయాసా
 స్వాహేతిచ ద్వాదశాహుతీర్జుహోతి | ప్రయాసాయస్వాహా | ప్ర
 సాయేదం | ఆయాసాయస్వాహా | ఆయాసాయేదం | వియాసా
 స్వాహా | వియాసాయేదం | సంయాసాయస్వాహా | సంయాసాయే
 ఉద్వాసాయస్వాహా | ఉద్వాసాయేదం | వయాసాయస్వాహా | వ
 సాయేదం | శుచేస్వాహా | శుచయేదం | శోకాయస్వాహా | శోకాయే
 తప్యత్యైస్వాహా | తప్యత్యాయేదం | తపతేస్వాహా | తపతయేదం | బ్ర
 హ్మత్యాయేస్వాహా | బ్రహ్మత్యాయేదం | సర్వస్యైస్వాహా | స
 స్వాయేదం | అత్రోభయంప్రహరతి | యేనజహోతి పూర్వంయతా

బ్రహ్మమేధ ప్రయోగః

దితం తత్ర పునస్సాదయతీత్యర్థః॥ అపరేణాగ్నిం ప్రాజ్ఞాభిముపవిశ్య ।
 అథై నంయూమ్యేనాసూక్తేననవర్చేనప దాచానుశంసంతి॥ ప్రకేతునేతి
 ప్రకేతునా+అపిగచ్ఛతోం । హరిగ్ం హరంతమ+ర్విక్రమస్వమాచి
 ధోమృత్యో+హవిషాపథేమోం । సద్యశ్చకమానాయ—పునోం ।
 కామేనమేకామత—ఉపమామభోం । పరంమృత్యో—మోతవీతోం
 ప్రపూర్వ్యం మనసావందమా—మజాయుతస్యోం । జగతేన దహన
 దేశముదీచీ స్త్రిసః కషూన్ఃఖాత్వా । ఉదిచీరుదగాయతిః కషూన్ః
 దీర్ఘి కా ఇత్యర్థః॥ అశ్మభిస్సికతాభిశ్చాపః ప్రకీర్యా యుగ్భిరుదకుంభై
 రపఃపరిష్లావ్యతా సుజ్ఞాతయస్సంగాహంతే కనిష్ఠప్రథమాస్సంగాహన
 ప్రభృతీసర్వేషాం॥ అశ్మన్వతి రేవతి—వాజానుత్తరేమ । ఇత్యుపస్థా
 య । అప్యాయస్వమదింతమ — స్తమః । సౌమ్యయాసంగాహనం
 జఘనేనకర్షూఃపలాశే శాభేశమీశాభేవానిఘ్నంత్యధే నేదర్భమయేనశు
 త్భేన సంబధ్యతే॥ అంత రేణప్రసర్పంతి కనిష్ఠప్రథమాః యద్వేదేవస్య
 —...పునామి జఘన్యశ్చాభేఘ్నదస్య ఉత్ ఖద్యాపాస్యతియారాష్ట్రా
 త్పనా—సృజాధ । ఉపవీతినఃఉద్వయంతమ—రుత్తమం । తరణిర్వి
 శ్వదర్భ-ఏష తేయోనిసూర్యా యత్వాభాజస్వతే । ఆదిత్యముపస్థాయ
 పునః ప్రాచీరావీతినః । శ్మశానమన వేక్షమాణో ఆపోవగాహంతే॥
 థాతాపూనాతుసవి-వర్చసా । ఈయస్తేయేపూర్వతరా--రీఘపశ్యాన్
 ఇతిచకనిష్ఠప్రథమాస్త్రియోగ్రేఆనంతరమన వేక్షమాణాఅపోవగాహం
 తే । సమానమతఉర్ధ్వంపై తృమేధికం కర్మయమోదనప్రాశనాత్ సం
 తిష్ఠతే॥ బ్రహ్మమేధసహితాహితాగ్ని ప్రయోగః॥ ప్రథమేహాభిఅస్మిన్
 దినేనగ్నప్రచ్ఛాదనాది శిలాస్థాపనవాసోదక తిలోదకాన్ విండబలి
 ప్రదానం కుర్యాత్ । నవశ్రాద్ధంచకుర్యాత్ । ఏకోత్తరవృద్ధిశ్రాద్ధంచ
 కుర్యాత్ । ప్రథమదిన ప్రయోగస్సమాప్తః

(నగ్నప్రచ్ఛాదనాది ప్రయోగములన్నియును అహితాగుల
 కును అనాహితాగులకును ఒకేవిధము)

అహితాగ్ని సంవయన ప్రయోగః

అపరేద్యుస్తృతీయస్యాం పంచమ్యాం సప్తమ్యాంవాఽస్థీని
 సంచిన్వంతి॥ శవాగ్న్యననుగతిప్రాయశ్చిత్తం శవాగ్ని భస్మనానిత్యా

రణేసంస్పృశ్యశ్యమధిత్యాసర్వప్రాయశ్చిత్తంకృత్యాప్రాణనాయవ
 అముకగోత్రప్రాయముకశర్మణః ప్రేతస్యాస్థిసంచయనంకరిష్యే | ఇతి
 కల్ప్య | క్షీరోత్సిక్తేనోదకేన ఉదంబరశాఖయాప్రక్యాధయన్ శరీర
 వోక్షతియం తేఅగ్నిమిమంధామేతి పంచభిఃఋగ్భిఃప్రోక్షతి ప్రతప్న
 మవోక్ష్యః స్తోత్రం | శవాగ్నిః పంచచర్వంతః పుసర్థాహంతవవవారత్ర
 గ్నిరధవారణ్యో స్తూష్ణిమారోప్యధార్యతే | అతవవాంఽరాకాదక్ష
 నిష్కవృత్త్య | పరిస్తీర్యపరిషేచ్యతి ప్రస్సువాహుతీర్జ్వహోతి అవస్మ
 సరగ్నే ... దేవస్వాహా అగ్నయేచాతవేదహ ఇదం | సంగచ్ఛస్వ
 ... సవితాదధాతుస్వాహా | దేవేభ్య ఇదం | యత్తేకృష్ణ ... వివేశస్వా
 అగ్నయ ఇదం | పరిషేచ్య | అయుగ్భిరుదకుంభై స్వవోక్షితమవోక్ష్యాయ
 స్త్రియస్సంచినన్వంతి | * యస్యాపునర్విజనన్నస్యాసాసవ్యే హస్తేనీ
 హితసూత్రాభ్యాంబృహతిఫలమాబధ్య | సవ్యేన పదాశ్మానమాస్థా
 పవ్యేనపాణినా ప్రథమాననన్ద్విక్షమాణాస్థిన్యాదత్తే | ఉతిష్ఠాత ... త
 తు దద్భ్యశ్చిరసోవాతద్వాదసికుంభేవానిదధాత్ | ఇదంతవకందివీ
 సర్వభాహుభ్యాంవా పరఃకేతవకంతృతీయాసార్వాభ్యాంశ్రోణేభ
 వాత్పతీయేషజ్యోతిషాసంవిశిస్వ చతుర్థీం ఊరుభ్యాంజంఘాభ్యా
 సంవేశనస్తనువైచాకు-సదస్థే | పంచమీపద్భ్యామాదాయ | పు
 వన్నిదధాతివవమేవాయుజారాంసుసంచితంసంచినన్వంతిభస్మభిస్స
 వ్యాసగ్ం హత్యశరీరాకృతింకృత్యా తచ్ఛరీరాంగే అపూవాదిత
 లాజానఃపహరశ్చదద్యాత్ | శ్మశాసవేదికారాధనంకృత్యాశ్మ
 వాసిభ్యోభూతేభ్యవతానిషణ్యారాణిదధాతి | ఉతిష్ఠప్రేహి ... యేష
 ఇత్యాదాయశమ్యాంపలాశమూలేవాకుంభంనిధాయ | జఘనేన కుం
 కర్ష్యా దిసమానిమాస్నానాత్ | * గోదానాది యథాశక్తి దాన
 కుర్యాత్ |

అథ హవిర్యాజవిషయః

అథాతోహవిర్యజ్జయం నివపపనంయంకామయేతా నంత
 స్సాదితి | అముకగోత్రస్యాముకశర్మణః ప్రేతస్యానంతలోకావా
 ం అస్థినివపసంకరిష్యే ఇతీసంకల్ప్య | భూప్రదేశే ఉద్ధతే వోక్ష
 సికతోవోప్తే పరిశ్రితేదర్భైర్వాగ్యతో నన్వివీక్షమాణో దర్భేష్వ

నివపతి! పృథివ్యాస్త్రాఅక్షి త్యా అపామోషధీనాగ్ంరసేన న్వర్గలోకే
నివపామి విష్ణుశర్మ! ఇతినివపతి!

సోమయాజినః పునర్దహనవిషయః.

శ్లో! అనిథాయపురాకుంభం కృత్వానివపనంతతః! కర్వాద్య
తైరివవాకుర్యా తర్పణాంతమశేషతః! యస్మిన్నహన్యస్థిసంచయనం
తస్మిన్నహని అపరాహ్ణేనివపనంకర్తవ్యం! శ్లో! నివాపోనపునర్దాహే
లోషచిత్వాంనచోభయం! అథవాపునర్దాహేనివపనం కుర్యాత్! అవి
రోధాల్లోషచిత్వాంతు పునర్దహనంకుర్యాత్! తత్రాప్యవిరోధాత్!

పునర్దహన ప్రయోగః.

అథయదిపునర్దక్షంతెస్వరగ్ని హోత్రహవణీం కృష్ణాజినం
శమ్యాందుగ్రహదుపలేచనాను ప్రహరేయుః! అముకగోత్రస్వాముక
శరణః ప్రేతస్య అనంతలోకావాప్యర్థం పునర్దహనంకరిష్యే! ఇతి
సంకల్ప్య! శుచౌదేశే దహనవదవకాశం జోషయిత్వా హరిణ్యా
పలాశశాఖయాశమీ శాఖయావాసంమృజ్య ఇత్యాదికాష్టైర్దారు
చితించిత్వేత్యంతం కృత్వా! తత్రాగ్నిముపసమాధాయపరిస్తీర్య
అపరేణాగ్నిం దర్భాసగ్గస్తీర్యతేషు కృష్ణాజినేశమ్యాయాందుగ్రహ
దుపలాభ్యాం ఆవాంజనశరీరాణి సంవిష్టానిప్రేషయిత్వాజ్యంకుంభే
సమాదాయాగ్ని హోత్రహవణ్యాంజహోతి! ఆస్మాత్వమధిజాతోస్య
యంత్రదధిజాయతాం! ఆగ్నేయేవై శ్వానరాయ సువర్గాయలోకాయ
స్వాహ! ఆగ్నేయే వైశ్వానరాయేదం! ఆత్రైవాగ్ని హోత్రహవ
ణీం కృష్ణాజినం శమ్యాందుగ్రహదుపలేచాను ప్రహరేయుః! నచాత
క్షిర్ధ్వం శ్మశానంగంతుమాదియేత!

పునర్దహన ప్రయోగ స్సమాప్తః.

అథ ఆహితాగ్నిపత్నీవిషయః.

శ్లో! శవాగ్నిః పంచచర్వంతః పునర్దాహంతవచః! రక్షోగ్ని
రథవారణ్యో స్తూష్ణిమారోష్యధార్యతే! నవమ్యాం వ్యుష్టాయాం
గుజోపలేతంతరాగ్రామం శ్మశానంచ!

శ్చక్చన్మతాయాః పత్యాస్త్ర నిర్మంధ్యాగ్నిర్భవేదిహ
 ఆధర్మోహినిర్మంద్యోన ప్రేతాథావవత్భవేత్॥ సంస్కరిష్యమిమా
 ప్రేతాం నిర్మంధ్యేథకుళాగ్నినా॥ అప్యార్థాః తాకికారణేం తూష్ణీ
 మాహృత్యతూష్ణేంమథిత్యానిధాయా॥ వ్యాహృత్యామేకామాహుతి
 హుత్యాగోత్రే నామనీసంకీర్త్యమాతరమిమాం ప్రేతాం నిర్మ
 ణ్యాగ్నినా వైత్యమేథికనిధినా సంస్కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ ఆనాపి
 తాగ్నివత్సంస్కారం కుర్యాత్॥ ఇత్యేకః పక్షః॥ దర్భముష్టేం ప్రే
 ష్టాప్య పునర్దర్భేషు నిక్షేపేత్॥ పునస్తద్వత్పతీయోగ్నిరేష ఉత్త
 స్స్థుతి॥ ఉతిపనాగ్నిం ప్రేతసన్నిధౌనిధాయ పాత్రాదీంశ్చం అ
 రోక్షి॥ వేదమన్వాద్యేనాకల్ప్య గోత్రాయాః నామ్నాః మాత
 ప్రేతాయాః వైత్యమేథికసంస్కారార్థం ప్రేతాథానంకరిష్యే ఇతి
 కల్ప్య॥ అపడిపస్పృశ్య॥ యోఅశ్వత్థశ్చ...నహ॥ తాకికారణేఅహర
 ఆశ్వత్థార్థవ్యపాహుద్విజాతాం...తమే॥ ఆయుక్త్యుద్దేశే॥ ఇత్యే
 అభిమర్శిత్యే॥ తస్మిన్మహిషేనిధాయ దేవయజనం తూష్ణీముద్భృ
 త్సోక్త్య॥ ఆయుతనానికల్పయిత్వా జాతవేదోధుమస్యరేతి...
 మయోభాః॥ ఆయంశేయోనిర్మయత్యురయి॥ తస్మిన్నగ్నావద
 నిష్పజ్య అగ్నిమనుగమయతి పత్యామతనే ప్రేతాంనిధాం
 గర్హ పత్యామతనే అరణీనిధాయమంధేత్॥ యేస్యాగ్నయేజువ్యాత్
 మాంసకామాస్సంకల్పయంతే॥ యజమానగ్ంసంజానంతుతే హవి
 సాదిగాయస్వర్గమిమంలోకం ప్రేతంనయంతు॥ ఇతిబహిత్వామంధేలే
 ఉపావరోహజాతవేదఇమంతర్గ్ స్వర్గాయలోకాయ నయప్రజానన్
 ఆయుః ప్రజాగ్ంరయిమస్మాసు ధేహిప్రేతాహుతించాస్య జవన
 స్వాహా॥ నీర్వర్తనమథిమంత్ర్యితూష్ణీ ముపసమిధ్య॥ బలవతికృతా
 ఆహవనీయార్థమగ్ని ముద్భృత్యతూష్ణీం దక్షిణాగ్నిం ప్రణీయామా
 నీయం పణయతి॥ ద్వాదశగృహీతేన సువంపూరయిత్వా ఆహ
 నీయేతూష్ణింహుత్వా ప్రజాపతయఇదం॥ అథామితౌశ్చరోశ్చ సప
 ప్రయోగః॥ మంత్రీవర్జమన్వాధానాదిక్రియా మాత్రంతూష్ణికరోతి
 శాఖాహరణపరిస్తరణ పరిభోజనముల పరాజిముపవేషంచకృత్వా
 సమూహనాదివత్సవాపరిస్తరణాంతేహస్తాప్రేతౌశ్య॥ అవరోహాః

నీయం ప్రతీచీస్తినీడంపరాజస్తేరాదీణాగ్నా చరుగ్గళప్రయతి ।
 గార్హపత్యేమైత్రావరుణీ మామితౌంకరోతి । దోహనాధికీయగాని
 కృత్వా తప్తేపయసితాకికందధ్యానీయ । తత్పాత్రద్వయే ఉద్భవత్య
 వాజినైకదేళోనోపసిచ్య । అగ్ని సగ్ని బాండమిత్యాదినిర్వరంతి । సపాత్ర
 చయనం । మిత్రాయవరుణాభ్యాంత్వేతి మైత్రావరుణీమామితౌంకీ
 పతి । మైనమగ్న ఇత్యాది సమానం । పునర్దహన ఆహవనీయే తూష్ణిం
 జహోతి । ప్రజాపతయ ఇదం । పయోహోమోనిత్యః । యజమానమర
 ణోపదిష్టం పత్నీమరణేపిస్వామిత్యా విశేషాత్ । అంత్యాగ్నిహోత్ర
 మాత్రమేవనదర్శపూర్ణమా సాదయోభవంతి । పూర్ణాహుత్యంతే
 ప్రేతేయాత్యా ఇత్యాదిగోత్రాంనామ్నీం ప్రేతాంత్రేతాగ్నినా
 వైత్యమేధిక విధివాసగ్ స్మరిష్యే । గార్హపత్యా హవనీయయోరంత
 రాళే దక్షిణాగ్రాదత్థాక్ స్థగ్ స్తీర్యతేషు । సర్వస్యప్రతిశేవరీతి దక్షిణ
 శిరసంసంవేశయంతి । తతఃకర్తా ప్రేతమన్వారభ్య పరేయువాగ్ం
 సమితిసుప్రేతాహవనీయోజహోతి । అగ్నిమంథనం అగ్నినాం విహరణం
 సంకల్ప్య ఆహవనీయ గారహపత్యేపరేయువాగ్ం సంహోత్యంశ్చ
 హోమః । తూష్ణిమిత్రేహోత్యంశ్చ జహుయాత్ । సుక్రువౌవారు
 తౌభవతి । ఏవంగారహపత్యేతూష్ణిమన్వాహర్యపచనే జౌపాసనేచ
 వషణం ప్రేతాయాః స్నాపనాదికమప్యస్తి । నేతికేచిత్ । శ్లో । ఏవనం
 పాత్రచయనం వివాహాత్పుల్యమాంతత ఇతినచనాత్ పునర్దహనమస్తి
 విధురాహితాగ్నేః ఏతావా విశేషః ॥

అథ విధురాహితాగ్నిసంధానమ్.

విధురాగ్నిసంధానం విధురాహితాసంధానతూష్ణి అరణ్యోహరణ
 మగ్నివిభాగః । అగ్నేయకదేశే అరణీనిష్ఠపనంకేచిత్ । తూష్ణింపయ
 సాగ్నిహోత్ర తృణప్రహరః । ఆవిప్రేరగ్నేస్వాంత న్వమయాద్వావా
 పృథివీ ఊర్జమస్మాసుదీధరదితి । అగ్నిహోత్రస్థాల్యాం తృణమక్వై
 ఆహవనీయేప్రహరతి । అన్యత్సర్వం సమానమ్.

అథ హవిర్వాజివిషయః.

సంచయనే పునర్దహనమస్తి కేవలాధానినాం పునర్దహన
 మభావాత్ । ఆమితౌవర్జంపునర్దహనంవనాస్తి । కేవలాధానినాంని

వపనమేవ! ఉద్దేశోఽక్షతేనీకతేప్రాప్తిపరిశ్చితేదశ్చేషు అస్తీనివాగ్య
తోనివపతి! మంత్రః పృథివ్యాస్త్రాతక్షిత్వా అపామోషధీనాగ్ం
రసేనస్వర్గలోకేనీవసామీతిదశ్చేషు అస్తీనినిదధాతి! జఘనేకర్ష్యాది
సమానం! ఇతివిధురాహితాగ్ని సంస్కారక్రమః॥

ఆహితాగ్నివిధుర విధవాసంస్కారక్రమః.

పూర్వోక్తప్రకారేణ సర్వప్రాయశ్చిత్తఉత్థాంతప్రాయశ్చిత్త
గోదానాదికర్ణమంత్రే పఠనాదిపర్యంతం కృత్వా । తతస్సంకల్ప్య ।
ఆచమ్య ... ఏవంగుణ... తిథౌ... ప్రేతాధానవిధినా అగ్నికల్పనం
కరిష్యే! వైశ్వానరసూక్తేన అరణీఆహృత్య! వైశ్వానరోనడుత్యా
...యతితేసూర్యేణ! ఇతిఅరణీఆహృత్య! యోఅశ్వత్థశ్శమీగర్భ
ఆగురోహత్యేసచా! తంతేహరామి బ్రహ్మణాయజ్ఞీయైః కేతుభిస్సహ!
అశ్వత్థాద్ధవ్యవాహాద్ధివాతామగ్నే ససూం యజ్ఞం యాగ్ం సంధరామి
శాంతయోనిగ్ం శమీగర్భమగ్నేయే ~~మనయతవ~~ యుర్మయి దేహి!
అరణీమభిమంత్య! తూష్ణింనుధిత్యా! జాతవేళాభువనస్యరేత! ఇహ
సంచతపసోయజ్ఞనివ్యతే! అగ్నియశ్వత్థా దధిహవ్యవాహగ్ం శమీ
గర్భజనయక యోమయోభూః! ఆయంతేయోనిర్ఘృత్వి జాయ
తోజాతో ఆరోచదాః! తంజానం నగ్నఆరోహాధానో వధికయా
యిం! ఏతాభ్యామరణీనిష్ట్య! అగ్నిమనుగమయ్య! అరణీప్రేతసమి
పేనిధాయ! తూష్ణిమాయతనానికల్పయిత్వా! తూష్ణిముద్ధత్యావోక్ష
యోస్సాగ్ం యోజిహ్వతోజమాగ్ం సకామస్సంకల్పయంతే! య
మానేనమాగ్ం సంజానంతుతే! ప్రేతమిమంనారాయణశర్కాణాం దే
స్వర్గంలోకం యజమానంగమయంతు! ఇత్యగ్నింనుధిత్యా! ఉపా
రోహజాతవేద ఇనుంగ్స్వర్గాయలోకాయ నయతుప్రజానన్నాయ
ప్రజాగ్ం రియిమస్మాసు ధేహిప్రేతాహుతించాస్య జపస్వస్వాహ
ఇన్ముసావరోహ్యా! తూష్ణింగాహకత్యేనిధాయ । తూష్ణిందక్షిణ
గ్న్యాహవనీయాపణియ్య! ఆధానసిద్ధ్యర్థం ద్వాదశగృహీతేస్రుచా
పూరియత్వాస్వాహ! ప్రజాపతయయిదం! ఆహవనీయ్యేజుహుయాతే
శ్రోతాగ్నిభిర్భ్రహ్మమేధేన కర్మణానగ్ స్కరివ్య ఇతిసంకల్ప్య
అగ్నికాహస్తీర్య! ఆహవనీయ్యేఆజ్యగ్ంసగ్ స్కృత్య! పరేయువాగ్ం

సంచిత్రః పృథివ్యగ్నిసూర్యంశే చక్షుర్మహావిహ్లాతా ఇతిషడా
జ్యాహుతీః। ఆహవనీయ్యేహుత్వా। ఏవంగార్హపత్యదక్షిణాగ్నోః
హుత్వా। శేషమనాహితాగ్నివత్సమానం। ఇతిఆహితాగ్నివిధవా
విధురయోః కర్తవ్యమ్।

అథఅగ్నిచితిలోష్ఠచయన సంభారాః.

లోష్ఠచయనసంభారం। లాంగలం మాంజరజ్జు। వారణం
శ్వేతదూర్వా। హరితదూర్వా। కాశస్తంబం। దర్భస్తంబం। శమీ
శాఖా। వారణశాఖా। యవాః। ఫలాశశాఖాః। ఉదుంబరశాఖా।
ఉదకపాత్రం వీహయః। పప్తగామ్యాః। సప్తరణ్యాః।
శర్కరాః। శరావః। తిలమిశ్రధానాః। తిలధానాః। మధన
దండం। హిరణ్యశకలాని। ఆమృతాం। పక్తవసమూలదర్భాః।
ఫలాశపరిధయః। ఇక్షువుష్పాణి। పురాణపర్వి। పురాణవస్త్రం।
అపూవాః। పంచస్థాల్యః। తండులాః। విధృతిలోష్ఠాః। అభిఘాటాని।
దధి। మధు। శీతస్యపుష్పైః కృతమాలానభద్రానామతృణవిశేషః।
నరంద్యతీతిపుత్పత్వానభేషికాంకృష్ణపుష్పేక్షుః। కపడికానభేషికావన
మధ్యే ఉత్పన్నస్తృణవిశేషః। ఇతిలోష్ఠచయనసంభారాః।

లోష్ఠదిష్టకారికాః.

లోష్ఠచయనమాసాః। శ్లో॥ దశమందిష్టగమనమహర్వాదశమే
వహా। అర్థమాసాదిభిః శాలైరయ్యుక్త్వితివిశిల్పితే। దిష్టగమనకర్తవ్యేన
మరణ దినాద్దశమంద్వాదశకంవాగ్మహ్యతే। తేనై కాదశకంధియోద
శంవా దినమూరభ్యవేషమేషుదినేషు అర్థమాసాదిషువామాఘ్యాదేః
పౌర్ణమాస్యాండపరిష్టదమావాస్యాయాంవాఅగ్నిచితిలోష్ఠచయనం
కుర్యాత్ కారకచిత్తేహ। ఆత్రిమతాంతరమాహ। కేచిత్। తద్దినాజ్ఞా
నేయామా ఘృతితృప్తయంవిధిః। తదాసంవత్సరాదూర్ధ్వ మపినభ్యేత
లోష్ఠచిత్। యస్యప్రవాసాదినామరణేదివసంసజ్జాయతే తస్యయామా
ఘృతి తకాలవిధిః। అన్యేషాంపూర్వోక్తవేతికేచిదన్వయస్థా। తస్మిన్
పక్షేసంవత్సరాదూర్ధ్వమపిలోష్ఠచయనంలభ్యతే। తస్యప్రయోగ
మహా।

లోష్ఠచయన ప్రయోగః.

ప్రాచీనావీతి ఉదగ్భూత్వాశ్మకానశ్యశంకుభిః। ఇష్టకావేది

పర్వాస్తావ సాంశూకదక్షిణతోహరేత్ । యుస్మిన్ దినేచయనం
 క్రియతే । తతః పూర్వమేవాధ్వర్యః । పాచీనావీతీభూత్వాయుగ్మా
 న్వాయుగ్మాన్వాశంకూనాదాయదహవ దేశంగత్వా తతః సాతాది
 రోషధీరుద్దార్య తస్యోత్తరత ఇష్టకాస్థలనిర్మాణపర్వాస్తావ్ సాం
 శూక శంకుభిః ఖాత్వా దహనదేశస్య దక్షిణతో నిదభ్యాత్
 శ్లో॥ పంచారత్ని రిహగ్ని సస్యత్పంచ క్రమమవవవా । నీరంయా
 వద్గతం తావదిష్టకా నాంశతం భవేత్ । తతోఽపరాహ్నేశ్చ
 తానాయతనం సర్వతః పంచారత్నికం పంచపి క్రమం వాశ్చ
 త్సేనమానేన సమచతురశ్రంనిర్మాయేష్టకాస్సంపాద్యయా అత్రాగ్ని
 త్తేత్రీకర్షణసాధనంయావత్ గవంభవేత్తావంతితతానీష్టకానిభవంతి,
 నీరంషడ్గవంచేత్ షట్కతానిస్యః ద్వాదశగవంచేత్ ద్వాదశశతాని
 చతుర్వింశతిగవంచేత్ చతుర్వింశతిశతాని । చతుర్వింశత్యంగులయో
 రత్ని । పదంపంచదశాంగులం ద్విపదపిక్రమః । ఇదాసీంలగ్నితేత్రీ
 స్య ఉత్సేధవిశేషమాహ । యోగ్నితేత్రస్యచోత్సేధః పురస్తాద్వ్యంగు
 లాదిషు । అనంతర సతోసూనః పశ్చాత్స్యద్ధస్తిష్ఠవత్ । ద్వ్యంగు
 లంత్ర్యంగులంచతురంగులంప్రాదేశవిత స్తిరాను దఘ్నోరుదఘ్నస్థి
 దఘ్నస్థగ్ని తేత్రీస్యప్రమాణాని । తస్యపూర్వభాగేద్వ్యంగులాది
 షుయత్రమాణ మాశ్రియ తేతతోర్వాక్పతాయనేనపశ్చాద్భాగో
 నిమ్నః కర్తవ్యః । ఇష్టకోశధానాత్ । పూర్వమేవయథాగ్నిస్తథాగ్ని
 త్తేత్రంవా స్తిష్ఠవత్ । పురస్తాదున్నతంపశ్చాన్నిమ్నంచభవతి ।
 తథాకర్తవ్య మిత్యర్థః । అతః కింకర్తవ్య మిత్యుచ్యతే । సవ్యావృత
 స్త్వవృచ్ఛుల్లో మాంజికావ్వంచ వారణం । ప్రసవ్యమపవర్తశ్చ
 భవేద్దక్షిణతస్సదా । తతస్సవ్యా వృత్తయా త్రిగుణయా మాంజి
 రద్వా అగ్నితేత్రం దక్షిణ పూర్వా దారభ్యతిః ప్రసవ్యం పరివే
 ష్యయతి ఏవమన్యతా వివిశేష వచనాభావే రజ్జుసవ్యా వృత్త
 యాత్రి గుణమాంజీ కర్తవ్యా । కావ్వంచ వారణ మయం ప్రస
 వ్యం దక్షిణతోపవర్తశ్చేత్యే వమాదిబోధ్యవ్యం । తతోఽయగ్నిరుద
 శంభైస్సమోక్షితమవోక్షేత్ । యథోదకస్పర్శనేనసర్వేజంతివోషస
 ర్పేయః । తథాస్వవోక్షితమవోక్షేత్ । ఇదాసీమిష్టకానిర్మాణప్రకా

గమాహ। తచ్చమర్వింశభాగైస్సుస్యః। ఇష్టకాఃసాకనర్జితాః। పాదా
 ద్వాత్రింశద్వైస్సుస్యః। ఉత్సేధోజానపంచమః। అగ్నితేత్రస్యచతు
 ర్వింశోభాగః। అరత్నిపతేపంచాంగులఃప్రకమేపతేసపాదమడంగులః।
 తదర్థంసార్థద్వ్యంగులంసపాదత్ర్యంగులవా ఉభయతాప్రిపృథమకరణే
 నాప్తవప్త్యధికానిపంచశతానీష్టకాః కర్తవ్యాః। ద్వితీయకరణేనద్వా
 త్రింశదంగులంజానుంశతస్యపంచమేనమహాగ్నివత్। సర్వత్రోర్ధ్వప్ర
 మాణంఇష్టకానాంకర్తవ్యంచతుర్భిశ్చతుర్వింశై ప్రథమంకరణంతద
 రైద్వితీయంసర్వాఇష్టకాః సాకరహితావోపదేయాః ఏవంషడ్గవప
 తేకరణముక్త్యాద్వాదశగవపతేచతుర్వింశతిగవపతేచకరణమాహత్రిం
 శైతేకాతదరైశ్చగోద్వాదశేచేత్తథా। చత్వారింశైశ్చద్విగుణాయ
 దిద్వాదశగవేసిరే। అగ్నితేత్రస్యత్రింశైర్భాగైః ప్రథమంకరణం।
 తదరైద్వితీయం అరత్నిపతే త్రింశచ్చతుగంగులంతదర్థంద్వ్యంగులం
 ప్రకమేపతేపంచాంగులంతదర్థంఅర్థార్థికంద్వ్యంగులం। కరణేనఅష్టశ
 తానీష్టకాః కార్యాః। ద్వితీయకరణేనచత్వారింశానిపాదేష్టకాః। నీరే
 చతుర్వింశతిగవేచత్వారింశైః ప్రథమంకరణం। తదర్థేద్వితీయంకర
 ãంద్వాభ్యాంచత్వారింశాభ్యాం తదర్థాభ్యాంచ దీర్ఘచతురశ్రంతృ
 తీయం। అరత్నిపతేచత్వారింశత్త్రింగులం తదర్థధ్యమర్థాంగులం
 ప్రకమేపతేపదహీసంచతురంగులం। తదర్థమర్థపాదహీసంద్వితీయాం
 గులం। అత్రప్రథమకరణేనకార్యాః। శతధ్వయాధికంసహస్రం। ద్వితీ
 యకరణేనాష్టశతానిపాదేష్టకాః। తృతీయకరణేనచత్వారింశతానిఅ
 రేష్టకాః। ఏవమేవద్విసాహస్రేత్రీసాహస్రేచకాతకే। అథవాకాతకే
 పంచాశీతిశ్చశతమిష్టకాః। ద్విసహస్రచిత్తస్త్రిసాహస్రచిత్తః కాతకాగ్ని
 చిత్తశ్చైవ మేవలోప్తచయనంకర్తవ్యం। యావద్గవంసీరంతావంతిశ
 తానీష్టకానా మిత్యుక్తప్రకారేణైవ ఇష్టకాస్యంసాద్యాః। నన్యూనా
 నాధికాశ్చేత్యర్థః। సూత్రభాష్యయోరనుపదేశాత్ లోప్తచయనస్య
 పూర్వత్వాచ్చ। అథవాకాతకాగ్నిచిత్తః। పంచాశీతిశతమిష్టకాః కర్త
 వ్యాః। కాతకేతుదశవత్! అస్మిన్పతేకరణమాహ। ద్వాదశాభ్యాంత
 థాంచదశాభ్యాంకరణంతతః। అస్యత్పంచదశైస్తేనసంచవింశతిరిష్ట
 కాః। ప్రాగుక్తస్యాగ్నితేత్రస్య ద్వాభ్యాం ద్వాదశాభ్యాంపంచదశా

భ్యాంచ దీక్షుః చతురశ్రమేకం కరణంసర్వతః పంచదశై రవకరణంస
మచతురశ్రం। అత్రఅరతిపక్షేద్వాదశోదశాంగులః। పంచదశోఽష్టా
గులః। పంచదశోఽష్టాగులః। ప్రకమపక్షేద్వాదశస్వార్థద్వాదశాంగు
లః। ప్రథమకరణేననవషష్ట్యధికశతమిష్టకాః। ద్వితీయకరణేపంచవిశం
తిః। తతోఽపరాష్టాదహనదేశం శ్మశానాయతనంవిమిమితే। ఇత్యా
దిసమానం।

అథ లోవచితప్రయోగః.

హరిః ఓం। మంత్రస్సానాదితిలపాత్రదానాంతంకృత్వా। అ
థాతః పైత్తమేధికందహనమిత్యాదితిప్రస్తువాహుతీర్జుహోత్యవస్మ
జేతివతిమంత్రమిత్వంతంసోమయాజిప్రయోగవత్। కృత్వాశ్మశా
నాగ్నోత్పాస్థీమరణే సమారోవ్యప్రజ్ఞతౌనిభాయ అయుగ్భిరుదకుం
భై స్సవోక్షేతహవోత్వాయుజస్త్రియస్సంచస్వంతీత్వాతికుంభంనిధా
వాంతంకుర్యాత్ నాంభసినిక్షేపణంస్థనివసనంపునర్దాహం। తస్మిన్నహ
నినిత్యవిధ్యాద్యన్తమే హనినిత్యవిధ్యం తంకత్వా స్నాత్వాచమ్యశ్చ
శానదేశంగత్వా పవిత్రంధృత్వా। వద్గవపక్షమాశీత్యప్రయోగః
సమోబ్రహ్మణ్యదేవాయ ... సమోనతుః। అశేషేషేపరివత్ ... సీ
కృత్య ప్రాచీనావీతీగోత్రస్యశర్మణః అగ్నిచిత్త పితృః ప్రేతస్యానం
లోకావాప్యర్థంబోష్ట చయవం కర్తుంయోగ్యతా సిద్ధర స్తితిభః
త్యనుగృహణ యోగ్యతా సిద్ధిర స్త్రితి ప్రతిపదవందశ్చేమా
సీనోదర్భా ధారయ మూః పవిత్రపాదః ప్రాణ నాయమ్య
సంకల్పం కరోతి। శ్రీగోవింధ ... తిథౌ ప్రాచీనా వీతీ గోత్రస్య
శర్మణః అగ్నిచిత్త పితృః ప్రేతస్యదహనదివాధారభ్య అద్యఅష్టమే
హనిపోద శేహనిఅష్టదశేహనివా అనంతలోకావాప్యర్థం లోవచ
యనంకరిష్యే। ఉత్తరతోదార్భానిరష్యాపడపస్పృశ్యఅయుజోయు
జోవాభీరాదాయఉత్తరతోలోష్టానవరుజ్య తేషుదక్షిణాతిహారంతి స్థ
లార్థానీష్టకార్థాన్వాపురస్తాదేవశ్మశానాయతనాదోవధీరుద్దారయంతి
పాతాఃపృశ్చిపణ్ణకర్ణికారరాజయుక్తలింకవిభీతక అర్కశరాశ్వదంష్ట్ర
కురంతాఅన్యాశ్చక్షీరిణీరుప్పేయాః। అపరాష్టాశ్మశానాయతనంవిమి
మితేపంచపంచప్రకమాసర్వత్రావత్పురస్తాదిత్యే కేమానేపరితాన

ఇష్టకోపధాన ఇతిదికోపయోగః। సర్వత్రపురస్తాదు ప్రకమః। ప్రస
 వ్యందక్షిణతోపక్రమః। ప్రసవ్యం। దక్షిణతోపవర్గః। త్రివృతా
 మహాంజ్యాబల్బజ్యావారజ్యాప్రసవ్యావృత్తయాత్రి : ప్రసవ్యంపరీత్యా
 యుగ్భిరుదకుంభై స్సవోక్షితః సవోక్షేద్యథా ప్రాణాదుత్సర్జేన్న
 ప్రాణాదధినివపేద్యథా ప్రాణాదధినివపేత్ । భార్యాంతర్జేవాసం
 భాతానోప్యశ్వోభూతే మహాకాతౌ బుధ్యాగ్రామాద్బహిర్గత్వా
 సాక్షాత్వాచమ్య తూష్ణీంసమారోపితారణే మధిత్యాజాతే । ఏతస్మి
 న్నేవాగ్నోతూష్ణీ ముపచరితాన్ పంచచరూన్ శ్రీపయతి । తేషా
 మభిఘాతాని ఘృతంశ్రితంక్షీరం దధిమద్వితి అపూపాపిధానాభ
 వ్యంత్యపరరాత్రే గచ్ఛంత్యగ్ని ప్రథమాఅథోద కుంభోనడ్వాహా
 శ్శరీరాణి సంభారాఇతియేన చాన్యేనార్థి భవంతి నహీనమన్వాహారే
 యురంతరా గ్రామంశ్మశానంఽచైతమగ్నిమింధాన తస్మైవృష్టాయాం
 హతిణ్యాపలాశశాఖయా శమీశాఖయా వాశ్మశానాయ తనగ్ం
 సహస్మాప్తికా । ఆపేతనీలవి...వాః । అహోభిః...మస్మై । దక్షి
 ణతశ్శాఖాముదసిత్వా । అపడిపస్సృశ్యఉద్ధత్వావోక్ష్య హితణ్యశక
 లాన్యపకీర్య । సవితైతానివృ... మఘ్నియాః । నీరతియువక్తి ।
 మద్గవంద్వాదశగవంచతుర్వింశ తిగవంవా యావద్గవంనీరంతావంతి
 శతానీష్టకానాం మానానిభవంతీతి విజ్ఞాయతే । చతుర్వింశేనభాగే
 వఇష్టకాః కరోతి । పాదేష్టకాశ్చ । వారణంకాష్టమయం । మాంజీ
 రజ్జమయంపచ నాదవ్యత్ । శుభంహహశ్శుభం ... సింఛతం ।
 ద్వాభ్యాంప్రసవ్యాన్మతాష్టత్పరాచీస్సీతాః కృషతి । ఉద్యమ్యలాం
 గలం । నీతేవందామహే... ఫలాససి । నీతాః ప్రత్యవేక్షితే । కష
 ణం ప్రతివేక్షంచషడావృత్తిః । సవితై తానిశరీరాణి... శంభవ ।
 మధ్యేకృష్టస్యాస్థికుంభంనిధధాతి । విముచ్యధ్వమఘ్నియా... సువ
 రగన్మ । దక్షిణేంసేబలీవర్దాన్విముచ్యతానుదీచః ప్రాచోవోత్ సృజ్య
 అధ్వర్యవేదదాతి । ఉదపాత్రేణోదుంబరశాఖయావోక్షతి । ప్రవాతా
 వాంతి... వతి । పాత్ర్యాంసర్వాషధీ స్సంయుజ్యవపతి । యథాయ
 మాయహర్ష్య... భూరయః । చయనదేశేవపతి । చితస్థపరిచితడౌర్ద్వ
 చితశ్శ్రియధ్వం... పితరోదేవతా । ప్రజాపతిర్వస్సాదయతు తయాదే

వతయాంగి రస్వద్ద్రివాసీదత । అపరిమితాభిశ్చరకరాభిః పరిశ్రిత్య ।
 ఆప్యాయ స్వసమేతుతే... గధే । సికతావ్యూహాతిం । ఉత్తరయాత్రి
 ఘృభారాజన్యస్య । విధృతిలోష్ఠాః పరిదిశమనస్త్విక్షమాగడిపదధాతి
 ఉత్తేదభోమీత్యేతైః పరిమరత్రం । ఉత్తేదభోమివృధివీం... ది
 నోతు । పురస్తాత్ । ఉపశర్మమాతరం... ఉపన్తే । ఉత్తరదః
 ఉచ్ఛంచస్య... వృణు । వశ్యాత్ । ఉచ్ఛంచమానాస్సంత్యత్ర
 దక్షిణతః । తిలమిశ్రాధిర్ధానాభిస్త్రీః ప్రసవ్యపరికిరతి । ఏణీరానావ
 రిణీ... స్ఫురంతీః । అభివాస్యా మైదుగ్ధస్య అర్ధకరావేసక్తూన
 ప్యత్రీః ప్రసవ్యం మధిత్యాపాత్రస్థం దక్షిణతఉపదధాతి । ఏషాతేయ
 మసాదనే... గృహే । అక్షితిర్నామతే యజ్ఞశక్తృక ఇతిమంత్రస్య
 వామగ్రహణేనోపదధాతి । సమూలంజర్హిర్దక్షిణా పృణాతి । ఇదంపితృ
 భ్యః ప్రభరేదుబర్హిరేవే... భరేమ । తత్త్వమారోహ యజ్ఞ
 శర్మనేఘోభవం యమేవత్వం యమ్యాసంవిదానః । పలాశాః
 పరిధీః పరిదధాతి । మాత్యావృక్షేసంజాధిష్ఠారమూర్తి మాతాపృ
 థపీత్వం । పితౄణామ్యాత్రగచ్ఛ... రాజ్యే । ద్వివద నాత్సకృ
 న్నంతముక్త్యా దర్భాణాంపురస్తాత్ప్రశ్పాచ్ఛ పాలాశౌ పరిధీదక్షిణ
 గ్రాహస్తద్వయేన యగపత్పరిదధాతి పూర్వపరా ఏవముత్తరయా
 మాత్యావృక్షేసంజాధేధాం మామాతావృధిపీమహి । వైవస్వత
 గంహిగచ్ఛా... ఐసి । దక్షిణోత్తరా ప్రాగ్గౌ । మధ్యేన శేషీ
 కాన్నిదిధాతి । వశంప్లవమారోహై... శోత్తర । ఇతికృష్ణేక్షు శ్రు
 ప్తాణాం సంజ్ఞాపురాణేన పర్విపాకరీరాణి సుసంతృప్తాని సంతృప్తా
 త్తర అసీనో స్త్విక్షమానో దర్భేవ్యస్తీవినివపతి । సవితైతానిశరీకాణి
 ... గధే । తేభిః పృథివిశంభవ । మథాలింగమంగాని పరినిథాయా
 వ్యైవ ముపత్మితే । సూర్యంతేచక్షుః । వాతంప్రీణః । ద్యాం...
 శక్తిరైః । సూర్యంతేచక్షుర్గచ్ఛతువా ... శరీరైః । భుక్తభోగేన
 వాసవాపీకుంభం నిమృశ్యోపయ్యపరిశిరో దక్షిణావృదన్యతి । పరం
 మృత్యోర్జీవను... మోగవీరాః । అథాస్యకపాలానిసు పంభిన్నానిసంభి
 త్త్రయైశ్చ సూర్యంపత్మితే । భుక్తభోగేన వాసవాశరీరాణి ప్రచ్ఛా
 ప్యదిదక్వా త్రేణో నుంబరశాఖ యవోక్షతి । శింవాత శ్శగంహితే

...వధీః । కల్పతాప మేదికశ్శక్త్యాః । అభేదకా నాంచయసం ।
 మయ్యగృహ్యమ్యశ్రేయోగ్మిన్... సువీరాః । యోనోఅగ్నిః పిరితో
 ...పరాగాత్ । ద్వాభ్యామాత్మవ్యగ్మింగృహీత్వా । యాస్తేఅగ్నే
 పురుధో... ప్రజానన్ । వ్యయంచిత్యాభి మృశతి । వాక్ష్మ అవన్న...
 మామాహిగ్ంసీః । ఆరోహణంబహిత్వాగ్ని మాదుహ్య । ఇష్టకాః
 వ్రేదిదిశమవస్త్రిత్వా మాణఉపదధాతి । పృథివ్యా స్త్వలోశే సాదయా
 మిఃశ్యేతైః । ప్రతిమంత్రంపృథివ్యాస్త్వలోశే సాదయామినారాయ
 నస్య శర్మాసిపితరోదేవతా ప్రజాపతి స్త్వసాదయతు తయాదేవత
 యాంగిరస్వద్ధువాసీదః । పురస్తాత్ అంతరిక్షస్య త్వాలోశేసాదయా
 మినారాయణస్య శర్మాసిపితరోదేవతా । ప్రజా... వాసీద । ఉత్తర
 తః । దివస్త్వలోశేసాదయామినారాయణస్య శర్మాసిపితరో దేవ
 తా ప్రజాపతిస్త్వసా... సీద । పశ్చాత్ । దిశాంత్యాలోశేసాదయా
 మినారాయణస్య శర్మాసిపితరోదేవతా ప్రజాపతిస్త్వ సాదయతు
 ...సీద । దక్షిణతః । నాకస్యత్వాపృష్ఠే లోశేసాదయామినారా
 యణస్య శర్మాసిపితరోదేవతా ప్రజాపతి ... సీద । మధ్యేవంచ
 మిం । బ్రహ్మస్యత్వా విష్టపేసాదయామినారాయణస్య శర్మాసిపి
 తరోదేవతా ప్రజాప... సీదతాం దక్షిణతోమక్షీం । ఏవంచయాన్ ।
 అపూషానితి ప్రతిమంత్రం । అపూషవాన్ ఘృతవాగ్శ్చరు శేహసీ
 దతూత్తన్నవన్ పృథివీంద్యామతోపరి । యోవిః కృతః పథిశ్చత
 స్సపర్యతయేదేవానాం ఘృతభాగాఇహస్త । ఏమాతేయమ సాదనే
 స్వభావిధీయతే గృహేయజ్జశర్మన్ । దశాక్షరాతాగ్ం రక్షస్వతాం
 గోవా... యజ్జశర్మా సిపితరోదేవతా ప్రజాపతిస్త్వసా... సీదత ।
 ఇతిఘృతపూరితం చతుమపూషాపిథావం పురస్తాదుపదధాతి । ఏవం
 శ్చతాభిపూరితం । అపూషవాంచచ్చ తవాగ్శ్చరుశేహ... పరియో
 విశ్చిత... దేవానాగ్ంశ్చతభాగాఇహస్త । ఏమాతేయ... గృహే
 యజ్జశర్మన్ తతాక్షరాతాగ్ంర... దేవతాప్రి... సీద । ఉత్తరతః ।
 అపూషవాన్ క్షీరవాగ్శ్చరురే... పరి । యోవికృతః... దేవానాం
 క్షీరభాగాఇహస్త । ఏమాతే... గృహే యజ్జశర్మన్ । సహస్రాక్షతా
 రాగ్ంరక్షి... దేవతా । ప్రజా... సీత । పశ్చాత్ । అపూషవాన్

దధివాగ్శ్చ...పరి । యోనికృతః...దేవానాందధీ భాగాభిహస్థ ।
 ఏమాతే...గృహేయజ్ఞశర్మక । అయుతాక్షరాతాగ్గర...దేవతా ।
 ప్రజా...సీద । దధిపూరితందక్షిణతః అపూపవాన్ మధురూగ్శ్చ
 మరేహ...పరి । యోనికృతః...దేవానాం మధుభాగాభిహస్థ ఏమాతే
 ...శర్మక । అచ్చుతాక్ష తారాగ్గం...దేవతా । ప్రజాప...సీద ।
 మధుపూరితంమధ్యే । తిలమిశ్రాభిర్థానాభిస్త్రీః ప్రసవ్యం పరికిరతి ।
 ఏతాస్తేస్వధా అమృతాః కరోమి ... కరోతు । ఓషధిస్తంబాన్
 ప్రతిదిశమన స్వీక్షమాణఉపదధాతి । త్వమర్జునేతి ప్రతిమంత్రం
 తేషాం మంత్రలింగైర్ద్రివ్యయమః । త్వమర్జునైషధినాం...ధాతవే
 ఇత్యర్జునవృక్షం సమూలమాహృత్య పురస్తాదుపదధాతి । కేచిత్ అ
 ర్జునైషధినవృక్షః । కృష్ణశూకప్రియంగుస్తంబం పురస్తాదుపదధాతి ।
 ఉదభావేశ్వేత దూర్వాస్తంబం పురస్తాదుపదధాతి । దూర్వానాగ్
 స్తంబమాహరైతాం...విరోహతు । దూర్వాస్తంబ ముత్తరతః ।
 కాశానాగ్ స్తంబ మాహరరక్షసా...సమి । కాశ స్తంబంపశ్చాత్ ।
 దర్భానాగ్ స్తంబ మాహరపిత్తుగా...ఫలం । దర్భ స్తంబందక్షిణతః ।
 లోకంపృణుచ్చిదంప్రణు...సీదన్ తయారేవ...సీద్ । ఏకై కాం
 లోకంపృణాఉపదధాతి । ఉత్తరయాపు రిషేణానువికిరతి । తాఅస్య
 సూదదో...దివః । శ్మశానమాత్రాధ్వ్యంగులం త్ర్యంగులం చతు
 రంగులం ప్రాదేశోవిత స్తిర్జానుదఘ్న మూరుదఘ్న మాస్య దఘ్నం
 స్ఫిగ్దఘ్నం వైషూత్తమామాత్రా శ్మశానప్యోత్తమాం మాత్రాం
 నాత్యాపుయత్ ! యావతీపురస్తా త్రతోనంతరం పశ్చాదపీవా
 ద్వ్యంగులం పురస్తాత్సమంభూమేః పశ్చాదిత్యేకే । ఉదక్పాత్రేణో
 దుంబరశాఖ యావోక్షతి । శంవాతః...షధీః । కల్పంతాంతేదిశ
 స్సర్వాః । అవరోహణంబపతి ! వాఙ్మరణ...హిగ్ంసీః, అవరూ
 హ్య! ఉపస్థానేనోపతిష్ఠతే । ఇదమేవ మేతోపరా ... వరజేనచ !
 వారుణశాఖాం పురస్తాన్నిదధాతి వరుణోవార యాదిదం...తిః ।
 ఆత్రై...తిః । విధృతిలోష్ఠముత్తరతః । వృధృతిరసివి...ద్యేషాగ్ంసి ।
 మూళాఖాంపశ్చాత్ । శమీశమయా... ద్యేషాగ్ంసి, యవం
 పక్షిణతః । యవయవయా ... ద్యేషాగ్ంసి, అధైసముపతిష్ఠతే

దక్షిణాముఖః । ప్రధివీంగచ్ఛాంత రిక్షం... శరీరైః । జనునేనచితిం
 కర్వాదిసమావ మాసాన మృదాసాన నాతీత్యేకే । అగ్నిచితహః
 పత్వాఅప్యేవం స్వామిత్వా వశేషాత్ । తతః తమ ఏవాహని
 ద్రవ్యత్వాగ ఇత్యేక ఇతికర్మ సమ్మద్యర్థం బ్రాహ్మణాన్ భోజయి
 త్వా తేభ్యోయథాశక్తి దక్షిణాందత్వా పుణ్యాహంవాచయేత్ ।
 హరిః ఓం ।

శ్రోత్రచయనశుశ్రోపధానమ్.

శుశ్రోపధానం సర్వత్ర చతుర్వింశతిరీతయహః । మంత్రో
 పధానం ద్విక్షత్రయోద శేష్టకామతాః । త్రయోదశ్యాంద్యాద
 శీచత్రయోదశ్యధదక్షిణామంత్రేష్టకావజే వాతశిష్టాలోకం పుణా
 స్మృతాః । చితిమధ్యేపృష్ఠ్యసంధా వేకాపూర్ణేష్టకా । తద్దక్షిణతః
 ఏకాపూర్ణేష్టకావతో ద్వామంత్రేష్టకాత్రయోశ్చ తుర్దిక్షచతస్రశ్చ
 తస్రః సాదేష్టకాస్సంనిధా వేవనిదధ్యాత్ । తత్పురతః దశరీతయః ।
 ఏకైకస్యాంత్యాం చతుర్వింశతి శ్చతుర్వింశతిః పూర్ణేష్టకా ఏకాదశ
 రీత్యాం ఉత్తరత ఆరభ్యఏకాదశ పూర్ణేష్టకాః ద్వాసాచాప్రత్యగ్
 పర్గావపూర్ణాసామంత్రేష్టకాద్వాసాదా ప్రత్యగపపర్గా ఏకాదశీ
 పూర్ణేష్టకాః మిళిత్యాసప్తవిం శతిరీష్టకా ఏతదేవప్రభుమరీతిః తదా
 గభ్యరీతిగణనం ద్వితీయరీతి ప్రభృతి ఏకాదశరీతి వ్యంతం ఏకైక
 స్యాంరీత్యాం చతుర్వింశతిశ్చ తుర్వింశతిః పూర్ణేష్టకాద్వాదశరీతౌ
 దాసాదాదక్షిణాపవర్గా దిశపూర్ణేష్టకాశ్చ తిమధ్యగతపూర్వనిహిత
 ఇష్టకా విహాయదక్షిణ తనవపూర్ణేష్టకాదా సాదాదక్షిణాపవర్గా
 త్రయోదశరీతౌ ఏకాపూర్ణేష్టకాతత్ప శ్చద్వాసాదాదక్షిణా పవర్గా
 సాపూర్ణామంత్రో పధానాతతః దశపూర్ణేష్టశ్చితి మధ్యగతపూర్వ
 నిహిత ఇష్టకాన్విహాయ తవపూర్ణేష్ట కాస్తత ఏకాపూర్ణేష్టకా
 సామంత్రో పధానాతత్ప శ్చద్వాసాదాదక్షిణాపవర్గాద్వాదశ
 త్రయోదశరీతిగత ఇష్టకాష్టమిః తేషుచతుర్వింశతిః సాదేష్టకాద్వి
 చత్వారింశ త్పూర్ణేష్టకాః పూర్ణేష్టకాసుపాద మధ్యగత చతస్రః
 పూర్ణేష్టకానాం అర్థమర్థం ద్వాదశరీతౌ అర్థమర్థం యోదశరీతౌ
 నిహితం తతశ్చతుర్ద శీతిమారభ్య త్రయోవింశ తిరీతివ్యంతందశరీ

తయః । ఏకైకస్యాంశీత్యాం చతుర్వింశ తిశ్చతుర్వింశతిః పూర్ణా
 కా । చతుర్వింశతిరీతిః ప్రథమరీతివత్ ఏకాదశపూర్ణాశ్చకాదా
 సాదా ప్రత్యగపవర్గా ఏకాపూర్ణాశ్చకా సామంత్రోపధాన ద్వాపాద
 ప్రత్యపవర్గా ఏకాదశపూర్ణాశ్చకాః మిళిత్యాసప్త వింశతి రిష్టకాశ
 తుదిఃకు సాదమధ్యగత పూర్ణాశ్చకాశ్చితిమధ్య గతపూర్ణాశ్చకా
 న్నంత్రోప ధానాశ్చతుర్వపత్యుత్త పంచశతం లోకంప్రణాః ప
 స్తాదారభ్యరీతిగణనం ఉత్తరత ఆరభ్యఇష్టకాగణనం చతుర్విం
 శీతయః । ఇతిశుల్భోపధానం సమచతుర శ్రీచితః పంచప్రకృమై
 తివిహరణం చితివిహారం చసమచతురశ్రీం ద్విపదప్రకృమేణప
 ద్వాదశాంగుళం యావత్ప్రయాణేతి విధినావేదిమానం । పూర్ణ
 కానాంపంచాంగుళం పాదేష్టకానాం సార్ధద్యుతాంగుళం ఇష్టకాస్సప
 తురశ్రం ఉత్సేధోద్వ్యంగుళం । ఇతితాష్ట చితేష్టద్గవపక్షే దా
 శాంగుళ ద్విపదప్రకృమేణ శుల్భోపధాన మంత్రోపధాన చితివిహ
 ఇష్టకానాంవ్యాఖ్యా

ఇతి బ్రహ్మమేధప్రయోగ స్సమాప్తః.

విధురౌపాసనమ్

(భార్యతపశ్చకు నిత్యము చేయవలసినది.)

అచమ్య... శ్రీమదేవమేశ్వరప్రీత్యర్థం విధురౌపాసనమ్ శరిష్టే
 (ఇతిపంకల్ప్య) విధురస్థండిత ఉపహితేప్రణవేనాగ్ని ముద్ధృతే । అ
 నూచియ । తత్రోరభాదయోనాస్తే । అన్వగ్నిరుషస్తా మగమఖ్యద
 శాని ప్రథమోజ్జాతవేదాః । అనుసూర్యస్య పురుతాచత్రశ్శీననుదా
 వావృథివీరతతాన । ఇతిమంత్రేణ అగ్నిమాహారేత్ పృష్టోదిహ
 మంత్రేణాగ్నిం ప్రతిష్ఠాశ్య - కృష్టోదివి ప్రవృష్టాఅగ్నిః పృథివ్యా
 కన్వృష్టోవిత్వా ఓషధీ రావివేక వైత్వానరస్సహసాప్రృష్టా అగ్నిస్సన
 దివాఽగ్నిః పాతునక్రమ్ । తతచతుర్వి ర్మంత్రైః పృథకపృథక

తుర్భి స్సమిధేన హోమంకుర్యాత్ । తద్యథా । తత్సవిత్వ వృణేమ
హే । వయందైవస్య భోజనమ్ । శ్రేష్ఠగ్ం సర్వధాతమం । తురమ్భగ్
స్యధీ మహిస్వాహా । (సవిత్రిధం నమమ) ఇతి ప్రథమహోమః

తాగ్ం సవితుర్వరేణ్యస్య చిత్రా మాహం వృణేసుమతింవిశ్వ
జన్యామ్ । యామస్యకణ్వో అదుహాత్ప్రసీనానాగ్ంసహస్రధారామ్
యాసామహిజ్ఞాస్వాహా । సవిత్రిధం (నమమ) ద్వితీయహోమః.

విశ్వానిదేవ సవితర్దుర్దితానివరాసువ । యద్భద్రంతస్మ ఆసు
వస్వాహా । సవిత్రిధం (నమమ) తృతీయహోమః.

అద్యానోదేవసవితః ప్రజావత్సావీస్సభగమ్ । పరాదుష్వపి
యగ్ం సువస్వాహా । సవిత్రిధం (నమమ) చతుర్థహోమః.

శ్లో॥ మృతాయామపి భార్యాయాం వైదికంశత్యజేద్విజః । ఉపాధి
నాపియత్కర్మ యావజ్జీవం సమాచరేత్ । అన్యేకుశమయీం పత్నీం
కృత్వాతు గృహమేధినః । అగ్నిహోత్ర ముపాసంతే యావజ్జీవ
మనువ్రాతాః ।

తా॥ భార్యమరణమును బొందినను ద్విజుడు వైదికమును వదలఁ
గూడదు ఉపాధిచే తనజీవితకాలమువఱకు సమాచరణమును జేసియే
తీరవలయును, భార్యలేనప్పుడు దర్భమయమగు భార్యను తన దగ్గిర
నుంచుకొని యావజ్జీవము నగ్నిహోత్రోపాసనము తప్పక నాచరింప
వలయును గాని త్యజింపఁగూడదని శాస్త్రాభిప్రాయము.

అథ విధవాప్రాయశ్చిత్తమ్.

స్నాత్వా పూర్వోక్తధౌమాతుః... గోత్రాయాః... దాయ్యాః
...ప్రేతాయాః జన్మాభ్యాసా జన్మప్రభృత్యై తత్తణపర్యంతం సం
భావితానాం పాపానాం అస్మానభోజన రాత్రిభోజన తాంబూల
చ్ఛాణ పశ్యుషితాన్నభోజన ప్రసాదలపాన దేహరక్షణ మలితవస్త్ర
ధారణ కేశధారణ దేహలంకరణ పుణ్యతీర్థ రాహిత్య గంధపుష్ప

పరినుళాది ద్రవ్యధారణ కాంస్యపాత్ర భోజన ఏకాదశ్యపవన
 రాహిత్య బృందావనే తులసీతీర్థరాహిత్య తిష్ఠన్ముత్రవిసర్జన పా
 కర్మ నీరీక్షణరహా స్త్రీపరపురుష సంభాషణ నానావిధ దుష్కర
 యుక్త మాతాపితృతాది దూషణ శ్వశురాదీనాం శ్రీశూషరాహిత్య
 సదాపరదూషణ దేవబ్రాహ్మణ గురుతిరస్కార పరస్త్రీదోష నిర్దూ
 షణ ఆత్మవిక్రియ గోవిక్రయ రసద్రవ్యాదివిక్రియశిశుహనన గోహనన
 పరద్రవ్యాపహరణ మిత్రీదోహ భోజనసమయే పక్షి భేదన ఖట్వా
 దిశయన మంగళసూత్రధారణ చిత్రపుష్పధారణ నారాయణాద్వి
 పుణ్యస్మరణ రాహిత్య ఉచ్ఛిష్టభక్షణ అభివ్యూహక్షణాది నానా
 విధదుష్కర్మయుక్త పాపానాం బాల్యయావన క్రమారవార్థ కేషు
 బాగ్రీతస్వప్న సుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కా యేంద్రియవ్యా
 ప్తైః రహస్యపకాశేచ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చత్వ యాకృతానాం
 ప్రకాశకృతమహాపాతక చతుష్టయ వ్యతిరక్తానాం ప్రకాశకృతానాం
 మహాపాతకాఽతిరిష్టరూప మహాపాతకవ్రతాఽతిదేశికరూపాతిపాత
 కానాం ప్రకాశకృత మహాపాతక సమరూపాను పాతకానాం ఉప
 పాతకానాంసంకలీకరణానాంమలినీకరణాపాత్రీకరణానాంజాతిభ్రంశ
 కరాణాంఅపకీర్ణకానాంపకీర్ణకానాంరహస్యకృతానాంమహాపాతకా
 నాంరహస్యకృతమహాపాతకాఽతిరిష్టరూప మహాపాతక వ్రతాఽతిదేశ
 కరూపాతిపాతకానాం రహస్యకృతమహాపాతకసమరూపాఽతిపాతకా
 నాంఉపపాతకానాంసంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణా
 నాంజాతిభ్రంశకరాణాంఅపకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం ఏవంబహూనాం
 బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానాం అజ్ఞాన తస్సకృతకృతానాం
 అజ్ఞానతోభ్యస్తానాం జ్ఞానతస్సకృతకృతానాం జ్ఞానతోభ్యస్తానాం
 అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చాఽత్యంతాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చనిరంత
 రాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం ఏవంబహూ
 నాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానాం సమస్తదోషనిర్హర
 కార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే । ఇతిసంకల్ప్య పరిషద్దక్షిణాం
 కృహిత్వా । సమస్త...పదం । ఆశేషేషేపరిషన్మదీయాం విజ్ఞా
 పనామా కన్వీర్వయా (మయా) సమర్పితం ఇమాం పరిషద్దక్షిణాం

యథోక్తదక్షిణామివస్వీకృత్య... మాతుః గోత్రాయాః దాయ్యాః
ప్రేతాయాః॥ జన్మాభ్యాపాది జ్ఞస్మప్రభృత్యే తత్తణపర్యంతం సంభా
వితానాం పాపానాం అపానభోజన రాత్రిభోన తాంబూలచర్మణ
పర్యుషితావృభోజన ప్రపాజలపాన దేహరక్షణ మలినవస్త్రధారణ
కేశధారణ దేహాలంకరణ పుణ్యతీర్థారాహిత్య గంధపుష్పపరిమళాది
ద్రవ్యధారణ కాంస్యపాత్రభోజన ఏకాదశ్యుపవాస రాహిత్యబృతా
వసే తులసీతీర్థారాహిత్య తిష్ఠన్మాత్రవిసర్జన తాపకర్మనిరీక్షణరహసి
పరపురుషసంభాషణ నానావిధ దుష్కర్మయుక్త మాతాపితృది
దూషణ శ్వశురాదీహంశిశూషరాహిత్య సదాపరదూషణ దేవతా
హ్మణగురుతిరస్కార పరస్త్రిదోషనిరూపణ ఆత్మవిక్రియ గోవిక్రయ
రసద్రవ్యాది విక్రయశిశుహనన గోహనన పరద్రవ్యాపహరణ మిత్ర
ద్రోహభోజనసముయే పక్షిభేదసఖిత్వాదికయవ మంగళసూత్రధా
రణ పుష్పధారణ నారాయణాది పుణ్యస్మరణరాహిత్య ఉచ్చిష్ట
భక్షణ అభ్యుభక్తాదినానావిధదుష్కర్మయుక్తపాపానాం బాల్య
యావనకౌమారవార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసు మనోవా
క్కాయేంద్రియవ్యాపారైః రహసిప్రకాశేచ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతత్త్వ
త్వయాశ్చతానాం ప్రకాశకృత మహాపాతక చతుష్టయవ్యతిరీక్తానాం
ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకాతి దిష్టరూపమహాపాతక వ్రతాతిదే
శికరూపాతి పాతపానాం ప్రకాశకృతమహాపాతక సమరూపానుపాతకా
నాం ఉపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకర
ణానాం జాతిభ్రంశకరణానాం అపకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం తపాస్య
కృతానాం మహాపాతకానాం రహస్యకృత మహాపాతకాతిదిష్టరూప
మహాపాతకవ్రతాతిదేశిక రూపాతిపాతకానాం తపాస్యకృతమహా
పాతక సమరూపాతిపాతకానాం ఉపపాతకానాం సంకలీకరణానాం
మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరణానాం అపకీర్ణకా
నాం ప్రకీర్ణకానాం ఏవంబహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాంపాపా
నాం అజ్ఞానతస్సకృతకృతానాం అజ్ఞానతోభ్యస్తానాం జ్ఞానతస్సకృ
తకృతానాం జ్ఞానతోభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాత్యంతా
భ్యస్తానాం అజ్ఞానతోజ్ఞానతత్త్వ నిరంతరాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతోజ్ఞాన

జ్ఞానకృత సమస్తసాపక్షయార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తగోదానం (అథావే
గోదానప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తిహీరణ్యం)తుభ్యమహం సంప్ర
దదేనమమి ఇత్యుదకపూర్వందద్యాత్. దేవస్యత్వా సవితుః...
ప్రతిగృహ్ణామి రాజాత్వానరుణో...ప్రతిగృహ్ణాతు ఏతద్దానపాద్మ
న్యార్థం యథాశక్తిదక్షిణం ...నమమి తదంగదశదానానికరిష్యే!
శ్లో॥ గోభూతిలహిరణ్యబ్య వాపోధావ్యగుడానిచ । రావ్యం లతణ
మిత్యాహు ర్దశదావాః ప్రక్షీర్తితాః । ఇతి దశదానాని కుర్యాత్ ।
ఇతి విభవాప్రాయశ్చిత్తం సమాప్తమ్.

సుమంగలీ ప్రాయశ్చిత్తం

సుమంగలీశ్రీయః మరణసంశయేన్నాపంశత్వా! (కర్త) స్వా
త్వాచమ్య...యేవంగుణ...తిథౌ (ప్ర)చీనావీతీ) మాతుః...గోత్రా
యాః...దాయ్యాః ప్రేతాయాః జన్మప్రభృత్యేతా వత్సర్వంతం
జ్ఞానకృతాజ్ఞానకృత సమస్తసాపక్షయార్థం మరణకాల సర్వప్రాయ
శ్చిత్తం కరిష్యే! సన్యం! పరిషడ్దక్షిణాంశృహీత్వా! సమస్తసంప...
పదం! ప్రచీనావీతీ, మాతుః...గోత్రాయాః...దాయ్యాః ప్రేతా
యాః జన్మప్రభృత్యేతావత్సర్వంతం ముద్వవర్తినికాలే సంభావితా
నాం పాపానాం పౌర్ణమియా పరత్వహీన చాతిసంపర్క పరపురుష
సహవాస దేవప్రాహ్లాదదూషణ, గురుతిరస్కార, అత్సవిక్రియ,
రవద్రివ్యాదివిక్రియ, పరివంచన, నిరాకరణ, పరదూషణ, పరస్త్రీ
దోషనిరూపణ, లలాటేతిలకశూన్య, అనుష్టాప్రవతత్యాగ, సదా
దుర్భాషణ, దురాచార, సదావ్యగృహవాస, కోపస్వభావ, శిశుహ
వన...గోహవన, పరద్రివ్యాపహరణ, మిత్రద్రోహభర్తృశ్వశుర
శిశూవరాహీత్య, కన్యావిక్రయ, గోవిక్రయ, విశ్వాపమాతుక, విష
దాయకత్వ, భోజనపమయే వజ్జిభేదన, సదాకతివస్వభావ గ్రహణ
సమయే పురుషసంయోగ భర్తరిదేశాంతరగతే దేహాలంకరణ యుతు
కాలిక శాస్త్రనియమశోప అజ్ఞానతః రణస్వలాఽన్యోస్యస్పర్శాది సం
పాదిత పాపానాంకాయికవాచిక మాపసికాఽన్యతమ వ్యభిచారాది
పాపానాం పాతివ్రత్యధర్మలోపానాం అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం

అజ్ఞానతోభ్యస్తానాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకచతుష్టయ వ్యతి
 రిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాత
 నితాఽతిదేశికరూపఽతిపాతకానాం ప్రకాశకృతమహాపాతక సమ
 రూపాఽనుపాతకావాం ఉపపాతకానాం సంకలీకరణానాం ములిసీక
 రణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణ
 కానాం రహస్యకృతానాం మహాపాతకానాం రహస్యకృతమహాపా
 తక సమరూపాఽతిపాతకానాం ఉపపాతకానాం ఏవంబహూనాం
 బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానాం నిర్హరణార్థం ప్రాయశ్చిత్తం
 కర్తుం అధికారసంపద స్త్వితి... అధికారసంపదస్తు! పూర్వోక్త ...
 తిథౌమాతుః... గోత్రాయాః... దాయ్యాః ప్రేతాయాః శరీరశుద్ధ్య
 ర్థం మృత్తికాస్నానమహంకరిష్యే! విధిప్రకారేణ మృత్తికాస్నానం
 కుర్యాత్! మాతుః... గోత్రాయాః దాయ్యాః ప్రేతాయాః సమస్త
 పాపక్షయార్థం స్వర్ణధాన్యాజ్య కృచ్ఛాన్యాచరిష్యే! విధిప్రకారేణ
 కృచ్ఛప్రేతాయాణి బ్రాహ్మణాయదద్యాత్! మాతుః... గోత్రాయాః
 ... దాయ్యాః ప్రేతాయాఃపమిస్తపాపక్షయార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం
 ఉపదిశేతివిజ్ఞాప్య! ఇతికర్తృవాక్యం! పునఃపితౄత్వాపనివదేత్! అత్ర
 యథాశక్తి హిరణ్యంవా సువర్ణంవా తక్పురతోనిధాయ! తతః హే
 యజమానతపమాతుః జన్మాభ్యాసాజ్ఞాన్య ప్రభృత్యేతక్షణవర్యంతం
 మధ్యేవర్తింకాలే బాల్యయావన కౌమారవార్ధకేషు బాగ్రత్స్వపై
 సుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయ కర్మేంద్రియవ్యాపారైః రహసి
 ప్రకాశేచ జ్ఞానతోజాన తత్సర్వయాక్యతేభ్యః ప్రకాశకృత మహా
 పాతకచతుష్టయవ్యతిరిక్తేభ్యః ప్రకాశకృతమహాపాతకాఽతిదిష్టరూప
 మహాపాతకప్రతాఽతిదేశికరూపఽతిపాతకేభ్యః ప్రకాశకృత మహా
 పాతక సమరూపానుపాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకలీకరణేభ్యః
 ములిసీకరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యః జాతిభ్రంశకరణేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః
 రహస్యకృతేభ్యః మహాపాతకేభ్యః రహస్యకృతమహాపాతకాఽతిదిష్ట
 రూపమహాపాతకప్రకాఽతిదేశికరూపాఽతిపాతకేభ్యః రహస్యకృత
 మహాపాతక సమరూపానుపాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకలీకరణేభ్యః
 ములిసీకరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యః జాతిభ్రంశకరణేభ్యః అవకీర్ణ కేభ్యః

ప్రకీర్ణ కేభ్యః అజ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః అజ్ఞానతోభ్యస్తేభ్యః
జ్ఞానతః సకృత్కృతేభ్యః జ్ఞానతోభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞాతోజ్ఞానతశ్చ
త్యంతాభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చ నిరంతరాభ్యస్తేభ్యః
అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తేభ్యః బహుభ్యః బహువిధేభ్యః
స్సర్వేభ్యః పాపేభ్యోముక్తో భూయావిముక్తో భూయాః॥ ఇత్యుచైచ
ర్వదేత్॥ అథ యథాశక్తి దక్షిణం బ్రాహ్మణాయ దద్వాత్॥
ఏవం... తిథౌ | పాచీనా వీతీమాతుః ... గోత్రాయాః దాయ్యాః
ప్రేతాయాః జన్మాభ్యాసా జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణజర్యంతం సకల
పాపక్షయార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్త గోదానం కరిష్యే॥ తదజ్ఞబ్రాహ్మ
ణపూజాం కరిష్యే॥ ప్రతిగృహీతారం బ్రాహ్మణ మభ్యర్చ్య |
మహావిష్ణు స్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం॥ సుఖాసనం॥
ఉభాభ్యా మిదం పాద్యం॥ సుపాద్యం॥ శ్లో॥ నమో స్త్వనం తాయ
... ధారిణేనమః॥ బ్రాహ్మణపాదోదకం ప్రేతశిర సంనిదాయ॥ శ్లో॥
గవామంగేషు తిష్ఠంతిభు ... చ్చమే॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ...
సమేతోఽహం॥ పాచీనావీతీ... మాతుః గోత్రాయాః దాయ్యాః
ప్రేతాయాః సర్వప్రాయశ్చిత్తగోదానం (అభావేయథా శక్తి
హిరణ్యం) తుభ్యమహం (సవ్యం) - సంప్రదదేవమమ॥ దేవస్యత్వా
... ప్రతిగృహ్ణాతు॥ యథాశక్తి గోదానదక్షిణం... నమమ॥ అథ
దశదానాని కుర్యాత్॥ ఇతిమరణ కాలేసుమంగలీ ప్రాయశ్చిత్త
కృమిస్సమాప్తః॥

(అథ (సూతికా) (రజస్వలా) మరణ ప్రాయశ్చిత్తమ్.

భూమాద ర్భానాస్తీర్థ్య॥ తేషుదద్యేషు సూతికాం (రజ
స్వలాం) దక్షిణశిర సంనిదాయ॥ ప్రేతశుద్ధజలేన స్యాపయిత్వా॥
వాసః పరిధాప్య॥ కర్తాస్నాత్వా చమ్య... ఏవం... తిథౌ పాచీనా
వీతీ యజమాన స్యమాతుః... గోత్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతా
యాః సూతికామరణే (రజస్వలామరణే) సతియోదోషస్సమజనితద్దోష
పరిహారార్థం సూతికామరణ (రజస్వలామరణ) ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥
ఇతిసంకల్ప్య॥ పరిషద్దక్షిణం గృహీత్వా॥ శ్లో॥ సమస్తసంప... పదం॥
పాచీనావీతీ... మాతుః... గోత్రాయాః... దాయాః ప్రేతాయాః

మరణదినాదారభ్య ప్రథమేహని (సూతికామరణ రజస్వలామరణ తద్దోషపరిహారార్థం ప్రాయశ్చిత్తం కర్తుం అధికారసంపద స్త్రితిథిః తోబ్రువంతుః) ఏతత్కాలే అధికారసంపదస్తు ఇతి బ్రాహ్మణాః। కా శ్చముఖ్యకాలాస్తు పరివద్దక్షిణారం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్। అథ చ్చైత్రయాణ్యాచరిష్యే। విధిప్రకారేణ కృచ్ఛత్రయాణీబ్రాహ్మణ దద్యాత్। అచమ్య... ఏవంగుణ... తిథౌమాతః... గోత్రాయాః... దాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య ప్రథమేహనికర్తవ్యః సేతసూతి కామరణే (రజస్వలామరణే) సతితద్దోష పరిహారార్థం సమస్త పాపక్షయార్థం గోదానం కరిష్యే। విధిప్రకారేణ గోదాన బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్। అథదశదానాని కుర్యాత్। సాపయార్థం తతః తిలసాశ్రిత దానందద్యాత్। (పిమ్మట ౧౦౮ నూ యోనిమిడి పసుపుపుండలు చేసి ౧౦౮ మాటులు ఆప్రేతకు మృత్తి న్నానములు చేయించు నప్పుడు వెదురు బల్లి డనుశవము మీ నుండి నీళ్లుపోస్తూ రావలయును.

ఏతత్ప్రయోగః అచమ్య... ఏవంగుణ... తిథౌ... ప్రాచీన వీరీ అప్పహ్మాతుః... గోత్రాయాః దాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణ దినాదారభ్య ప్రథమేహని (సూతికామరణ) (రజస్వలా మరణ తద్దోష పరిహారార్థం ప్రాయశ్చిత్తం కర్తుం అధికారసంపద స్త్రితిథిః తోబ్రువంతుః) ఏతత్కాలే అధికారసంపదస్తు ఇతి బ్రాహ్మణాః। కా శ్చముఖ్యకాలాస్తు పరివద్దక్షిణారం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్। అథ చ్చైత్రయాణ్యాచరిష్యే। విధిప్రకారేణ కృచ్ఛత్రయాణీబ్రాహ్మణ దద్యాత్। అచమ్య... ఏవంగుణ... తిథౌమాతః... గోత్రాయాః దాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య ప్రథమేహనికర్తవ్యః సేతసూతి కామరణే (రజస్వలామరణే) సతితద్దోష పరిహారార్థం సమస్త పాపక్షయార్థం గోదానం కరిష్యే। విధిప్రకారేణ గోదాన బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్। అథదశదానాని కుర్యాత్। సాపయార్థం తతః తిలసాశ్రిత దానందద్యాత్। (పిమ్మట ౧౦౮ నూ యోనిమిడి పసుపుపుండలు చేసి ౧౦౮ మాటులు ఆప్రేతకు మృత్తి న్నానములు చేయించు నప్పుడు వెదురు బల్లి డనుశవము మీ నుండి నీళ్లుపోస్తూ రావలయును.

పోయజ్జాగ్ మ్యాపస్సత్యమాప్త స్సర్వాదేవతా ఆసోభూర్భువస్సువ
 రాప్తమ్ | ఇతిమంత్రేణ ఉదకంపూరయిత్వా | ఇమంమే వరుణేతి
 కలశాన్ అభిమంత్య | ఇమంమే వరుణశ్రీధీ హవమమద్యాచ మృ
 డయ | త్వమవస్మ్యరాచకే | అథ పంచగవ్య మంత్రైః పంచ
 గవ్యాన్ పంచామృతాన్ కలశేషునిధాయ | ఓంభూర్భువస్సువః ఓం
 తస్సవితుర్వరేణ్యం | భద్రోదేవస్యధీమహి | ధియోయోనఃప్రచోద
 యాత్ | ఇతిగోమూత్రం | గంధద్వారాం దుధర్నాం నిత్యపుష్టాఙ్కరీషి
 ణీం | ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్ | ఇతి
 గోమయం | ఆప్యాయ స్వసమేతుతే విశ్వతస్సోమ వృష్ణియమ్ | భవా
 వాజస్య సంగధే | ఇతిక్షీరం | దధికావ్ణో అకారిషం | జిణ్ణోరశ్వ
 స్యవ్రాజినః సురభిన్తోముఖాశర్త్రణఆయుగ్ంపితారిషత్ | ఇతిదధి
 శ్రుక్రమసిజ్యోతిరసి తేజోఽసిదేవోవస్సవితోత్పనాత్వదిప్రదేణపవిత్రే
 ణ వస్తోస్సూర్యస్య రశ్మిభిః | ఇతి ఘృతం | మధువాతా ఋతాయతే
 మధుక్షరంతి సంధవః | మాధ్వీర్మస్తంత్యోషధీః | మధున క్తముతో
 వసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః | మధుజ్యౌరస్తునః పితా | మధుమా
 న్తోవనస్పతి ర్మధుమాగ్ం అస్తుసూర్యః | మాధ్వీర్గావోభవంతునః |
 ఇతిమధు | తాశ్శర్కరా అభవస్తచ్చర్కరాణాగ్ం శర్కరత్వంవజ్రో
 వై శర్కరాఃప్రశురగ్నిర్యచ్చర్కరాభిరగ్నింపరిమణోతివజ్రేణై వాస్మై
 ప్రశూన్పతిగృహ్ణోతిస్తాద్వజ్రేణప్రశవః పరిగృహీతాస్తస్మాత్థేన్యా
 నస్థేన్యాస్తోనోపహరతే త్రిస్తప్తాభిః ప్రశుకామస్య | ఇతిశర్కరా | ఇతిపం
 చామృతాన్ కలశేషునిధాయ | సహితానిద్రాశుషే | యువాతినవితా

భగ॥ తంభాగంబ్రితమీమహే॥ పంచరత్నానికలశేషవిధిప్రకారే॥
 నిధాయ॥ మృత్తికే హనమే పాపం యన్మయాదుష్కృతం కృతమ్
 మృత్తికే బ్రహ్మదత్తాసికాశ్యపేనాభిమంత్రితా॥ మృత్తికే దేహీః
 పుష్టింత్వయి సర్వమృతిష్టితం॥ మృత్తికే ప్రతిష్ఠితే సర్వం తస్మే నిర్ణయః
 మృత్తికే॥ తయా హతేన పాపేన గచ్ఛామి పరమాజ్ఞతిమ్॥ ఇతి పంగమృ-
 తాకలశేష నిధాయ॥ శ్లో॥ అశ్వస్థావగజస్థాన తులసీమూల మృ-
 తా॥ చతుష్పదేచ వర్మికే మృదః పంచవక్త్రీర్రితా॥ (ఇతి పం-
 మృత్తికావిధిః॥ కాండాత్కాండా త్ప్రశోహా నీషర్షః పర్షపరిష్ఠః
 నోదూర్వే ప్రతను సహస్రేణ శతేనచ॥ ఇతి దూర్వాన్నిధాయ
 తతః శేషకలశేష వరుణ మావాహ్యా॥ ఇమంమే వరుణ శృద్ధిః
 వసుద్ధ్యాచమృదయ॥ త్వమవస్సురాచకే॥ తత్త్వయామి బ్రహ్మై-
 వందమాన సదాశాస్త్రై యజమానోహవిద్భిః॥ అహేడత్మానో వ-
 శేహబోధ్యురుశగ్ం సమాప్తయిష్యే॥ ఓంభూ వరు-
 మావాహయామి॥ ఓంభువఃవరుణమావాహయామి॥ ఓగ్ంసువఃఖరు-
 మావాహయామి॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥ వరుణమావాహయామి॥ ఇతా-
 వాహ్యా॥ అథ షోడశోపచార పూజాంచ కుర్యాత్॥

అథ మార్జనముక్తాః

ఓం ఆప్తోయిష్టా మయోభవస్తాన ఊర్జేదధాతన॥ మహేరణ-
 యచక్షసే॥ యోవశ్శ్చివతమోరస్తస్య భజయత్రేహనః॥ ఉశతీరిః
 మాతరః॥ తస్మాదరజ్జ మామిహోయస్యక్షయా యజన్వధ॥ ఆపోజనయ-
 థాచన॥ హిరణ్యవర్ణాశ్శ్చచయః॥ పావకాయాసుజాతః॥ కశ్యపోయా

స్విద్ధ్యోః అగ్నిం యాగర్భం దధి కేవిరూపాపాన ఆసశ్శగ్ స్వోనాభవన్తు ।
 యాస్తాగ్ రాజావరుణో యాతిమధ్యే సత్యాస్తతే అవపశ్యంజనా
 నామ్ । మధుశ్చ్యుతశ్చుచయోధాః పావకాపాన ఆపశ్శగ్ స్వోనా
 భవన్తు । యాసాం దేవాది విక్రణ్యనిభక్షం యాలన్తరిక్షే బహు
 దాభవన్తి । యాః పృథివీమ్బు యసోన్దన్తి శుక్రాస్తాన ఆపశ్శగ్ స్వోనా
 భవన్తు । శివేనమాచక్షు శాపశ్య తాసశ్శివయా తసువోపస్పృశతత్త్వ
 చమ్మే + సర్వాగ్ అగ్నిగ్ రపుషదోహు వేవోమయివరోచ బల
 మోజ్జోనిధత ॥ ఇతి మార్జనం కుర్యాత్ ॥

అథ పవమానసూక్తః

పవమానస్సువర్జనః । పవిత్రేణ విచర్షణః । యః పోతాసపునా
 తుమా । పునన్తుమా దేవజనాః । పునన్తుమనవోధియః । పునన్తు విశ్వ
 ఆయువః । జాతవేదః పవిత్రావత్ । పవిత్రేణ పునాహీమా । శుక్రేణ
 దేవదీద్యత్ । అగ్నే కత్వా కృతూగ్ రన్తు ॥ యతే పవిత్రమర్చిషి
 అగ్నే వితతమస్తరా । బ్రహ్మ తేన పునీమహిమా ॥ ఉభాభ్యం దేవసవి
 తః । పవిత్రేణ సవేనచ । ఇదం బ్రహ్మ పునమహే । తైశ్వదేవీపున
 తీదేవ్యాగాత్ । యస్యైబ్రహ్మీస్స నువోవీత పృషాః । తయామ
 దస్త స్సధమాద్యమ । వయగ్ స్వామ పతయో రయీణామ్ ॥ ౧ ॥
 వైశ్వానరోరశ్మి భిర్మాపునాతు । వాతః ప్రాణేనేషిరో మయోధాః
 ద్యావా పృథివీ పయస్తా పయోధిః । ఋతావరి యజమానా పునీ

తామ్ | బృహద్భి స్సవిత్సృభిః | వర్షిష్టే రేవ మన్మభిః | అగ్నే
 దక్షైః పునాహిమా | యేన దేవా అపునతః || యేనాపాదివ్యజ్జశః ||
 తేన దివ్యేన బ్రహ్మణా || 3 || ఇదం బ్రహ్మ పునీమ హే | యః పావమానీర
 ధ్యేతి | ఋషిభిస్స మృత్యోరగ్రసమ్ | సర్వగ్ం స పూత మశ్చాతి
 స్వధితం మాతరిశ్వనా | పావమానీశ్యాతధ్యేతి | ఋషిభిస్స మృ
 త్యోరగ్రసమ్ | తస్మై సరస్వతీదు హే | క్షీరగ్ం సర్పిర్య ధూతమ్
 పావమానీస్సన యసీః || ౪ || సుదుఘాహిపయస్వతీః | ఋషిభిస్స
 మృత్యోరసః | గాహ్వాణేన్వమృతగ్ంహితమ్ | పావమానీర్దిశన్తునః
 ఇమం లోక మధోలముం | కామాస్థిమర్ధయన్తునః | దేవీరేవేస్సమా
 భృతాః | పావమానీ స్సస్వయసీః | సుదుఘాహిఘృతశ్చుతః | ఋ
 షిస్సమృత్యోరసః || ౫ || గాహ్వాణేన్వ మృతగ్ంహితసి | యేన దేవా
 పవిత్రేణ | ఆత్మానన్వనతేనదా తేన సహస్రధారేణ | పావమాన్య
 పునన్తుమా | పాజాపత్య మ్పవిత్రమ్, శశోద్యామగ్ంహి ణ్మాయమ్
 తేన బ హ్మవిదోవయమ్ పూత మ్బహ్మ పునీమ హే | ఇన్ద్రస్సునీతి సహమ
 పునాతు | సోమర్హస్వ స్వావరణ స్సమీచ్యాయమోరాజా ప్రమృణాభి
 పునాతుమా | జాతపేదామోర్జయన్త్యాపునాతు || ౬ ||

యదంతి యచ్చ దూర కేభయం విండంతి మామిహ | పవమా
 నవిత్తహి | పవమానస్స ఆన్యనః పవిత్రేణ విచర్షణిః యః పూతా సపున
 తునః | యతే పవిత్రమర్చి వదగ్నే వితతమంతరా | బ్రహ్మతేన పునీహిన

యత్రేపవిత్ర) మర్చివదగ్నే తేనపునీహినః|బ్రహ్మస్తవైపునీహినః|ఉభా
భ్యాందేవసవితః| వవిత్రేణసవేనచ | మాంపునీహివిశ్వతః

ఇత్యనేన సూక్తేనచ కలశోదత్తైః బ్రాహ్మణేః సూతికాయాః
(రజస్వలాయాః) శిరసిమార్జయిత్వా | ఖాతవస్త్రమాచ్ఛాద్య ||
బ్రాహ్మణేభ్యో దక్షిణాం దద్యాత్ || తతఃపైతృమేధిక కర్మాధికారో
భవతి || తతఃప్రాయశ్చితాది సర్వంపైతృమేధికవత్ : తత్ప్రయోగం
పూర్వమేవోక్తమ్ || ఇతి సూతికామరణ (రజస్వలామరణ) ప్రయోగ
స్సమాప్తః

అథ గర్భిణీ మరణప్రయోగః

గర్భిణీమృతాచేత్ భర్తావపుణ్యోవా స్వగృహ్యోక్తవిధినా
శ్మశానంసీత్వా||చిత్తేషశ్చాత్తాందక్షిణేశిరసంనిధాయ|| షణ్మాసాదూ
ర్ధ్వంచేత్స్యానా భర్తామభాగే చతురంగుళ ప్రమాణేనో దరత
లంఛిత్యా ||

హిరణ్యగర్భస్స మవతా గే భూతస్యజాతః పతిరేక ఆసీత్ |
సదాధార పృథివీంద్యాము తెమాం కస్మై దేవాయ హవిషావిధేమ||

ఇతినుం| శేణ భర్తాన్యోవా గర్భిణీత్వా శిశుమాదాయ
ప్రక్షాళ్యభూమోనిఖనేత్ || యది శిశుర్జీవీత్ ||

జీవంతం పున్రీమభిమంత్య) | క్షేతి యత్వానిర్ ఋత్యైత్వాధు)
హోమించామి వరుణస్యపాశాత్ | అనాగస్తం బ్రహ్మణేత్వాకరోమి
శినేతేద్యానా పృథివీఉభేఇమే|| శంతేల్లగ్నిస్తహా ద్భిరస్తుశంద్యావా

పృథివీసహావధిభిః || శమస్తరిక్షగ్ం సహవా తేనతేశం తేచతస్యః
ప్రదిశోభవంతు || యాదైవీశ్చతస్సః ప్రదిశోవాతపత్ని రభిసూ

ర్యోవిచక్షే । తాసాంత్యాజరస ఆదధామి పయత్కృవత్తునిర్ ఋ
 తింపరాచైః । అమోచియత్కాదురితా దవరేద్భుహః పాశాన్నిర్
 ఋత్యేచోదమోచి । అహాఅవరి మవిదధోన్యనమప్య భూర్భ దే సు
 కృతస్య తాకే । నూత్యమృతంతమస్తో గ్రాహ్యయదేవా తమంచన్న
 సృజన్వ్యచసః । ఏవమహమిమం క్షేత్రియాజ్ఞామిశ్ర్ం సాద్భుహా

ముంచామవరుణస్య పాశాత్ ఇతి పంచభిర్ఘృతైః సాన్నిపయిత్వా ॥

భూమానువన్ం నిధాయ ॥ తత్రశిశుంనిక్షిప్య । భూర్భువస్సువః ॥ ఇతి
 పృథివ్యాపసేజో వాయురాకాశాద్యైశిశుంపంచప్రాణమభిమంత్ర్య ॥
 అథ స్వస్యపానం ॥ యసే స్వ నశ్శయోయోమయోభూః యేనవిశ్వాస
 వ్యసివార్యాణి । యోరత్న ధావసువిద్యస్సుధత్ర । సరస్వతిత మిహ
 ధాతవేకః ॥ ఇత్యన్యస్త్రియాః స్వనంప్రతిధాప్య ॥ శిశుంగ్రాహం ప్రాప
 యిత్వా ॥ గోదాన భూదాన మహాదానాది బ్రాహ్మణేభ్యోదద్యాత్ ॥

తత్రగర్భచ్ఛేదదేశే । సువేణాజ్య మాదాయజుషాతి ॥ శతాయుధా
 యశతపిర్యాయశశ తయేభిమాతిపాహే । శతయోనశ్శరదో అజ్ఞ
 తాన్నిద్రోనేషదతిదురితాని విశ్వాస్వాహా ॥ ఇంద్రాయేధంనమః ॥ యే
 చ త్వాః పథయో దేవయానా అంతరాద్యావాప్యధివీభియంతి తేషాం

యోఅభ్యానిభుజితిమావహా స్వస్మైసోదేవాపరిద తేహసర్వేస్వాహా ॥
 దేవేభ్యఇదంనమమ ॥ గ్రీష్మహేమంత ఉదనోవసంత శతద్వరాస్సు
 వితన్నో అసు । తేషామృతానాగ్ం శతశారదానాం నివ్రాతపీషామ
 భయేస్వామస్వాహా ॥ ఋతుభ్యఇదంనమమ ॥ ఇదువత్స రాయశరి

వత్సరాయ సంవత్సరాయ కృణుతాబ్రహ్మం నమః । తేహంప్రయగ్ం
 సుమంతౌ యజ్ఞయాంతాం జ్యోగజితా అహతాస్యానుస్వాహా ॥ ఇదు
 వత్సరాదిభ్య ఇదం నమమ ॥ భద్రాన్న శ్చేయస్సమన్వేదేవా స్త్వి
 యాన్తశేవ సమసీమహిత్యా । సనోమయోభూః పిత్రో అవిశస్త్వశం
 త్రోకాయతనువే ప్రానస్వాహా ॥ దేవేభ్య ఇదం నమమ । ప్రయా
 సాయస్వాహా ॥ ప్రయాసాయేదం నమమ ॥ అయాసాయస్వాహా ॥
 అయాసాయేదం నమమ ॥ వియాసాయస్వాహా ॥ వియాసాయేదం
 నమమ ॥ సంయాసాయస్వాహా ॥ సంయాసాయేదం నమమ ॥ ఉద్యా
 సాయస్వాహా ॥ ఉద్యాసాయేదం నమమ అవయాసాయ స్వాహా ॥
 అవయాసాయేదం నమమ ॥ శుచేస్వాహా ॥ శుచిఇదం నమమ ॥
 శోకాయస్వాహా ॥ శోకాయేదం నమమ ॥ తప్యత్యై స్వాహా ॥
 తప్యత్యాఇదం నమమ ॥ తపత్యైస్వాహా ॥ తపతీదం నమమ ॥ బ్రహ్మ
 హత్యామైస్వాహా ॥ బ్రహ్మహత్యాయా ఇదం నమమ ॥ సర్వతస్త్రి
 స్వాహా ॥ సర్వస్మా ఇదం నమమ ॥ ప్రాణాయస్వాహా ॥ ప్రాణాయే
 దం నమమ ॥ అప్రాణాయస్వాహా ॥ అప్రాణాయేదం నమమ ॥ వ్యా
 నాయస్వాహా ॥ వ్యానాయేదం నమమ ॥ చక్షుషేస్వాహా ॥ చక్షు
 షిఇదం నమమ ॥ శ్రోత్రాయస్వాహా ॥ శ్రోత్రాయేదం నమమ ॥
 మనసేస్వాహా ॥ మనసయిదం నమమ ॥ వాచేసరస్వత్యై స్వాహా
 వాచేసరస్వత్యామిదం నమమ ॥ పూషేస్వాహా ॥ పూషిఇదం నమమ ॥
 పూషేశిరసేస్వాహా ॥ పూషేశిరసిఇదం నమమ ॥ పూషేప్రధ్యాయ

స్వాహా । పూష్టప్రపథ్యాదేదంనమమ ॥ పూష్టేవరంధిషాయస్వాహా॥
పూష్టేనరంధిషా యేదంనమమ ॥ పూష్టేంఘ్నణయేస్వాహా॥ పూష్టేం
ఘ్నణయదదంనమమ ॥ పూష్టేనరుణాయస్వాహా॥ పూష్టే వరుణాయే
దంనమమ ॥ పూష్టేసాకేతాయస్వాహా॥ పూష్టేసాకేతాయేదంనమమ॥
ఇత్యాజ్యాహుతీః ప్రేతౌదరేహుత్వా॥ తతఃమంత్రోక్త దేవతాః॥ భూ
స్వాహా॥ భువస్వాహా॥ సువస్వాహా॥ ఓగ్ స్వాహా॥ పూర్వోక్త
తిథౌ... ఉదరచ్ఛేద ప్రాయశ్చిత్తార్థం హిరణ్యదాన ధేమదానసువర్ణ
దానదశదానానీకరిష్యే ॥ ఇతిసంఃల్ప్య॥ యథాశక్తిదానానిదద్యాత్
అథ ఛేద ప్రదేశం సూత్రేణ సంగ్రంధ్య ॥

అథ వపనవిషయః

పుత్రాదయః ప్రథమేహనికం రాదుపరి వాపయేయుః । దశ మేవ
నిసర్వాంగంచ॥తథాచస్మృతిః॥ శ్లో॥ ఊర్ధ్వభాగస్యవపనం దాయాద
నాంమృతేహనిభాగద్వయస్యాఘాంతేతు తేహంచవపనమివ్యతఇతి॥గుప్ర
చవాచేయదిచానిశాయం క్షౌర నకుర్యాత్త నయ స్తుకుర్యాత్ । తనయ
స్తుకుర్యాది ద్యేతదాశ్వలాయనవిషయః॥ వ్యాసః॥ శ్లో॥ వపనందహనా
త్పూర్వంకుర్యాచ్ఛేత్పితృఘాతుకః తస్మాత్సర్వప్రియత్నేనవపనందహ
నాత్పరం॥ప్రథమవిసే అకృతవపనస్యకాలనియమాహ॥బోధాయనః
అనన్త కేశోయఃపూర్వంసోత్రకేశాః ప్రవాపయేత్ ॥ ద్వితియేహ్నిత్య
యేహ్నిపంచమేసంప్ర మేపివా ॥ యావశ్చాచ్ఛింధం ప్రదియేతతావ
త్యపరం మతమితి॥ ఋషరః॥ శ్లో॥ ద్వితియేహనికరవ్యం క్షురకర్ష
ప్రయత్నతః । తృతియేపంచమేవాపి సప్తమేవా ప్రధాన ఇతి
ప్రధానమేకా దశాహ్నికం శాఙ్గం తత్రదాన ఇతి వచనాత్ వపన
పుత్రాణాంచ కన్యకాభ్యాత్యాణాంచ ॥ తథాచాబస్తంబ॥ అనుభ
వినాంచ పరివాపనమితి । అనుపశ్చాద్భవంతి జాయంత ఇతిపుత్రా
కన్యకాభ్యాతరశ్చ । అథవా అనుభావిన ఇతి పుత్రా ఏవనిర్దిశ్యంతే

సపిండాశ్చేతి కేచిత్ || దేశకాలాపేక్ష మభిహితం తత్రైవ || శ్లో ||
 గంగాయాం శాస్కరక్షేత్రే మాతాపితృర్దుకార్ముతౌ | ఆధానేయ
 జ్ఞకాలేచ వపనంస ప సుస్మృతం || కర్తాసహవపనం కార్యం || తథా
 చస్మృతిః || జ్ఞాతయస్సప్త మాదర్వా క్కనిష్ఠాదశమేహ నివాపయే
 యశ్చ తే సర్వేకర్తృభిస్సహసం యుతః | ఇతి | ప్రథమేహి దశ
 మేహి వాలర్వాక్ శౌద్ధదినాత్ || పుత్రాణాం వపనంభవే త్ప్రిత్య
 మృతేజీవత్ప్రిత్యర్థగజే ప్రేతేత తస్సహజేవ్వసు ప్రభవవవాగ్నిం
 దిశేత్ క్షౌరవా | నాన్యేనత్ప్రిహం వపనం పరం పితృమతో జ్యేష్ఠ
 విపన్నే సతిభాత్యాణాం వపనం హినాగ్నిద మృతేన్యేహ నిమిత్తే సతి

తా|| పుత్రులు మొదటి దినంబున కంఠమునకు పైభాగము
 నందును దశాహ దినంబున సర్వాంగక్షౌరము చేయించుకొనవల
 యును మృతదినమందు దాయాదులు ఊర్ధ్వభాగమునందు వపనము
 చేయించుకొనవలయును. ఆశౌచాంతమందు జ్ఞాతులందఱును సర్వాం
 గక్షౌరమును చేయించుకొనవలయును. శుక్రవారమునందును, రాత్రి
 యందును క్షౌరము చేయించుకొనగూడదు. తనయుడు మాత్రం
 చేయించుకొన వలయును. ఇతి యాశ్వలాయన విషయము దహన
 మునకు పూర్వమునందు వపనము చేయించుకొనెనేని యాపుత్రుడు
 పితృఘాతకుడ్డనియును అందువలన దహనానంతరమందు వపనము
 ముఖ్యమని వ్యాసుడు వచియించె. కావున, వపనందహనాత్పరం
 అను వచన ప్రమాణమువలన ఆపస్తంభ శాఖీయులు దహనానంతర
 మందే వపనముచేయించు కొనవలయును. ప్రథమ దినమునందు వప
 నము చేసికొనిపవాడు రెండవ దినమందుగాని అథవా 3-4-2 ఈ
 దినము లలో యుక్తము. అట్లు కాదేని యెప్పుడు శౌద్ధముచేయుటకు
 నిశ్చయించుకొన్ననో నప్పుడే ముందు క్షౌరముచేయించు కొనవల
 యునని భోధాయథుడు వచించె పరాశర మునివారు ఈ ప్రకారము
 గానే వచించెను. ఈ ప్రకారము వపనము నాచరింపవలయును. పదు
 నొకండవ దినంబున ఏకాదశాహ్నిక శౌద్ధమును జేయవలయును. ఈ

విషయమునకు ఆపస్తంబ మునివరుడు. అంగీకరించి వచించె గంగాది నదులయందును భాస్కరాది పుణ్యక్షేత్రములయందును, మాతాపితృ గురువు యొక్క మరణమునందును, ఆధానమునందును, యజ్ఞకాల మునందును, వషనము చేయించుకొనవలయును వషనము కర్త తో కూడా చేసికొనవలయును, జ్ఞాతులందఱు దశాహా దినంబునతప్పదు. మృతుని వయస్సుకంటె చిన్నవాండ్రందఱును జీవపితృకులుతప్ప తదితరులందఱును క్షౌరమును ప్రాముఖ్యమవి యెరుంగునది తండ్రియొక్క మరణంబునందును. పుత్రులందఱును వషనము చేయించుకొనవలయును. అగ్రజుడు మరణంబును బొందినప్పుడు తండ్రిజీవించియుండి నను అగ్రజునకు అగ్నిప్రదానము కనిష్ఠుడు కనుక కర్తయగు సోదరుడు వషనము చేయించుకొనవలయును అట్టికాలంబునందుతక్కినసోదరులకు వషనము అక్కరలేదు తండ్రి మరణంబును బొందిన పిమ్మట అగ్రజుడు మరణంబును బొందినయెడల జ్యేష్ఠకనిష్ఠులందఱును వషనమును చేయించుకొనవలెను. జ్యేష్ఠ భాత మరణంబును బొందెనేని అగ్నిప్రదాతమయినకనిష్ఠభాతకుదప్పదక్కినభాతలకువషనం లేదు.

అథ శిలాప్రతిష్ఠాపనక్రమః

సప్రమాణం శ్వేతశిలామాదాయ ॥ శిలాంస్నాపయిత్వా । దర్శేణసంవేప్త్య । అపామంతేశుచౌదేశేఽపటంభాత్వా । తస్మిన్ దక్షిణాగ్రాత్ దర్భానాస్తీర్య । తీలాన్వికీర్య । తస్మిన్ అవతేశిలాంస్నాపయిత్వా । ఆచమ్య । పవిత్ర ధృత్వా ఏవంగుణ ॥ ... తిథౌ ప్రాతః నావితీ యజమానస్యపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య అథ వామాతుః ... గోత్రాయాః ... యజ్ఞపదాయాః మరణదినాదారభ్య ప్రథమేవాని కర్తవ్యః । ప్రేతతృప్యర్థం శిలాంస్నాన మృతాన్నిన వాసోదక తిలోదక పిండప్రదానార్థం శిలాప్రతిష్ఠాపనం(సవ్యం)కరిష్యే । శిలాప్రతిష్ఠాపన కాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చితం కరిష్యే ॥ శ్లో॥ సమస్త సంపత్సమవాప్తి ... పదం । (ప్రా...తీ) యజమానస్య పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ... ప్రేతస్యమరణ దినా ... కర్తవ్య

ప్రేతత్వపర్థం శిలాస్నాన... అధికారసంపదస్త్రితి భవంతోఽబ్రువంతు॥
 అధికారసంపదస్త్రితి భవంతు... తిథౌ యజమానస్యపితుః... గోత్రస్య
 శర్మణః... ప్రేతస్య... శిలాప్రతిష్ఠాపనకాలేస్వర్ణధ్యానాఽఽజ్యకృచ్ఛాఽఽ
 ణ్యాఽఽమృష్యే॥ శ్లో॥ స్వర్ణం ప్రవిత్రం... మేధస్యంకకాపి... మే॥ కామ
 ధేనో... మేఞ్చద కృచ్ఛిత్రయంకృత్వా॥ ఆభావేయగాశక్తిహీరణ్యంకాద
 ఆయాహి ప్రేతస్సామ్యాగంభిరైః పథిభిః పూర్వైః ప్రజామస్మభ్యంద
 ధద్రీయించ దీర్ఘాయుత్వంచశత శారదంచ ॥ యజమానస్యపితరం...
 గోత్రం... శర్మా... ప్రేతం ప్రేతమావాహ్య॥ ఆస్యాం సిలాయాం
 ఆవాహనంకృత్వా ॥ అధాభ్యంజనంకృత్వా ॥ తిలమార్ణ స్నానం
 కారయిత్వా ॥

శత్రు పక్షే మరణే

కేశవ, నారాయణ, మాధవ,
 గోవింద, విష్ణు, మధుసూదన,
 త్రివిక్రమ, వామన, శ్రీధర, హృషీ,
 కేశ, పద్మనాభ, దామోదర,

శత్రు పక్షే మరణే

నందరణ, వాసుదేవ, ప్రద్యు
 మ్న, అనిరుద్ధ, పురుషోత్తమ, అధో
 క్షజ, నారసింహ, అచ్యుత, జనా
 రథ, ఉపేంద్ర, హరేః శ్రీకృష్ణ॥

ఏషుప్రతివారం శిలాంస్నానయేత్ ॥ అధగోధానం ॥ ఏపంగుణ
 తిథౌ (ప్రాచీనావితి) యజమానస్య పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః
 ప్రేతస్య... మరణదినా... కర్తవ్య ప్రేతత్వపర్థం శిలాప్రతి
 స్థాపన కాలేగోదానంకరిష్యే ॥ శ్లో॥ గవామం గేషు ప్రయచ్ఛమే॥
 ఇతిగోదానం కుర్యాత్ ॥ గోభూతిలహిరణ్యజ్య వాచోధాన్య గుడా
 నిచరౌస్యం లవణమిత్థా మురళదానాః ప్రకీరితాః ॥ ఇతి దక్షదా
 నాని కృత్వా ॥ ఇతి శిలాప్రతిష్ఠాపనం సమాప్తమ్

అథ నిత్యకర్మ ప్రయోగః

ఆచమ్య... ఏపంగుణ... తిథౌ యజమానస్య పితుః... గోత్రస్య...
 శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య... కర్తవ్య దహన జనితతాప
 తృష్ణా క్షుదుపశమనార్థం ప్రేతత్వపర్థం శిలాస్నాన ముదాస్నాన

వాసోదక తిలోదక పిండ పదానాని కరిష్యే || (సవ్యం) ఇతిసంకల్ప్య
 తాలేలనుజార్థం యథాశక్తి సంభవ త్ప్రత్యయశ్చిత్తం కరిష్యే ||
 (సవ్యం) శ్లో || సమన్త సంకల్పమ ... పదం || ఇతిప్రదక్షిణ కృత్వా
 (ప్రాచీనావీతి) యజమానస్య పితుః ... గోతస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య
 మరణదినాదారభ్య ... కర్తవ్య దహనజనిత తాపోషశమనార్థం దుఃశమ
 నార్థం ప్రేతత్వప్యర్థం శిలాస్నాన మృదాస్నాన వాసోదక తిలోదక
 పిండ పదానాని కర్తుం అధికార సంపదస్యితి భవంతి బ్రువంతు
 అధికారసంపదన్తు | అథశిలాం స్నాపయిత్వా కేశవ ... దామోదర
 ఇతోశుక్ల పక్షమరణే తివారం శిలాం స్నాపయేత్ || సంకరణ...
 శ్లోకృష్ణః ఇతి శృష్ణపక్షమరణే శిలారం తివారం స్నాపయేత్ ||
 ఆచమ్య ... ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతి) యజమానస్య పితుః
 గోతస్యశర్మణః ప్రేతస్య దహన జనిత తాపోషశమనార్థం మరణ
 దినాదారభ్య ... వానిమృదాస్నానాన్తి ఉపవీత్తి కరిష్యే | (ప్రాచీనా
 వీతి) తస్మిన్వపు మృదంగహిత్యా || ఆదిత్యాయ మృతి కాందర్ప
 యిత్వా ||

ఉద్ధృత్యం జాతవేదసం దేవహంతికే తవద్భువేవిశ్వాయ సూర్యమ్
 మృత్యువేదసం || మృత్తికేమాన మేనాప్నోయన్మయాదువక్రతం కృతవే
 మృత్తికే బ్రహ్మదత్తానితాశ్చ పేనాభి మంత్రితామృత్తికే దేహి
 ప్రప్రీత్యయిసర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ మృత్తికే ప్రతిష్ఠితే సర్వం తన్నే
 భుజమృత్తికే తయాహతే నపాప్నేగచ్ఛామి పరఘ్నాంతిమ్ || ఇ
 మస కాది పాదపర్యంత మృత్యువేద కృత్వా | ధాతాపునాతు స
 తాపునాతు అగ్నే సేజసా సూర్యస్య వర్చసా ||

(ఇతి కేశాన్వికీర్త్య) తటాకం పతిగత్వా | దక్షిణాభిముఖ
 స్పృశేత్ | స్నాత్వాజలం గృహీత్వా ఆగత్య | అస్యాం శిలాయం
 యజమానస్యప్రేతే గోతాయ శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య
 హని కర్తవ్య దహన జనితతాపోషశమనార్థం ప్రేతత్వప్యర్థమేతన్నే

దాస్నానంద దామస్వతిష్ఠతు || స్త్రీవాచకః | మాతే గోత్రాయై
యజ్ఞపదాయై ప్రేతాయై మరణది .. తు || ఇతి మృదాస్నానం
కుర్యాత్ || ఏవ త్రిః || మృత్తికా స్నానాని కుర్యాత్ || దారా
దత్తమ్ || పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌయజ మానస్వపితరం ...
గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య (మయా) త్వయా) కృతైః |
మరణదినాదారభ్య ... హనికర్తవ్య మృదాస్నానైః యజమానస్వ
పితుః గోత్రస్వ - శర్మాణః ప్రేతస్వ దహనజనిత తాపోపశమన
మస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు || దహనజనిత తాపోపశమనమస్తు ||
తిలోదకం త్యజేత్ || నాయణ నారాయణ నారాయణ ||

ఆధ వాసోదక దానమ్

అచమ్య .. ఏవంగుణతిథౌ (పా .. తే) యజమానస్వపితుః ...
గోత్రస్వ - శర్మాణః ప్రేతస్వ ప్రేతత్వస్వర్థం మరణదినాదారభ్య
హనికర్తవ్య దహనజనిత పిపాసాశమనార్థం వాసోదక ప్రదానాని
(ఉపవీతి) కరిష్యే || (మాతుః గోత్రాయాః దామస్వైః ఇతిస్త్రీయః)
దక్షిణాభి ముఖైః || యజమానస్వపితే ... గోత్రాయ ... శర్మాణే
ప్రేతాయ ప్రేతత్వస్వర్థం మరణదినాదారభ్య .. హనికర్తవ్యదహన
జనిత పిపాసాశమనార్థ మేతద్వాసోదక ముపతిష్ఠతు || ఇతి శిలాయాం
వస్త్రం నిష్పీడయేయం || 3 ఏవంతిః [ధారాదత్తమ్] యజమాన
స్వ పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్యమయా (త్వయా)
కృతైః మరణదినాదారభ్య - హనికర్తవ్య దహనజనిత పిపాసాశమనా
ర్థం వాసోదక ప్రదానైః యజమానస్వ పితుః - గోత్రస్వ - శర్మాణః
ప్రేతస్వ దహన జనిత పిపాసా శమనమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ||
(ఇతి తిలోదకంత్యజ్యేత్) దహన జనిత పిపాసా శమనమస్తు || నారా
యణ నారాయణ నారాయణ ||

స్త్రీవాచకం || మాతరం - గోత్రం - దాయాం ఇతిమాతుః
గోత్రాయాః దాయాః ప్రేతాయాః ఇతిచస్త్రీయః |

అథ తిలోదక ప్రభావమ్

అచక్షుః । ఏవంగుణ - తిథా (ప్రాచీనావితి) యజమానస్య
పితృ - గోత్రస్య - శర్మణః (పితృస్య ప్రేతత్వప్రసంగం మరణదినాదా
రభ్య హనికర వ్య దహనజనిత తృష్ణాప శమనార్థం తిలోదకప్రదానం
ఉపవీతి కరిష్యే ॥ మాతృ - గోత్రాయాః దాయ్యాః ఇతిప్రియః ।
యతీసంకల్పః (ప్రాచీనావితి) తిలై స్సహాదకముంజేలి నాగ హిత్యా
నవ్యం జాన్వాచ్య ॥ యజమానస్య పిత్రే - గోత్రాయ - శర్మణే
ప్రేతాయ (పితృత్వప్రసంగం మరణదినాదారభ్య హనికర వ్య దహన
జనిత తృష్ణాప శమనార్థం మత తిలోదక ముపతిష్ఠతు ఇతితిలోదకా
జరీ దద్యుః ॥

కర్త శిలయందు ప్రతినిత్యము ప్రేత తృప్తి కొరకు మూడ
మృత్తికా స్నానములును, మూడువారోదకములును, అపంధమదిన
బున మూడు తిలోదకములును, 19 దినమున రుగ్ధుః [3-2] [౪-౩
[౫-౨] [౬-౪] [౭-౫] [౮-౬] [౯-౭] [౧౦-౮] ముగియ
వృద్ధిగా తిలోదకములు ప్రాథమిధిగా నివ్వవలెను. పిమ్మట క్రతి - గి న
బున నొకపిండప్రధానమును జేయవలయును. అపతినిత్యముకర్తవ్యమేయ
నిల్పి పిసి ధశాహముగా ప్రారంభించెనే. అప్రారంభించే దివమునః
గతిందిన దివములకుకూడ శల్పి [అతిపన్న పథమేహని] ౧౦౦ అని
ప్రకారము సంకల్పము జేయవలయును

ప్రీతాంతు ॥ మాత్రే - గోత్రాయై - తాయై ప్రీతాయై ఇ
ప్రీతాయై ॥ అథ తిలోదకనిర్ణయః ॥ ప్రథమేహనిత్యం ॥ ద్వితీయ
హనిచత్వారశ్చ తియోహనిరంచ ॥ షతురేహనిపత్ ॥ పంచమేహ
భవ ॥ షష్ఠేహస్వప్న ॥ షష్ఠమేభవ ॥ అష్టమేభవ ॥ నవమే భవ దశ
దశమే భవ దశ ॥ ఏవం కర్మాత్ ॥ ధారాదత్తం ॥ పూర్వోక్త
పితరం - గోత్రం - శర్మణం శ్రేణుర్ద్యై త్వయాక్యతే ॥ మర
ణినాదారభ్య అహని కర్తవ్య దహన జనతృష్ణాపశమ నార్థమే
తిలోదక ప్రదానః పితృః గోత్రస్య శర్మణః ॥ ప్రేతస్య దహన జని
తృష్ణాపశమనమస్మితి భవంతో బ్రువంతు ॥ దహన జనిత తృష్ణా

శమనమస్తు ॥ (తిలోదకంత్యజేత్) నారాయణ నారాయణ నారాయణ
తతః ప్రేతరూపశిలానై వేద్యాదికం కుర్యాత్ ॥ (ఇచ్చట నై వేద్య
ద్రవ్యము తండులములు) శిలకు ప్రతినిత్యముతిలల చేతనేలఘుపూజా
జరుపవలెను.

అథ పిండప్రదానమ్

ముద్గసహితతిలా తండులా మాతన భాండేపక్వాభిఘార్య
ఆచమ్య... ఏవంగుణ తిథౌ (ప్రా)... త్రీయజమానస్యపితృః శత్రుణః
ప్రేతస్య ప్రేతత్వస్వర్గం మరణ దినాదారభ్య - అహనికర్తవ్య దహ
నజనిత తుదుపశమనార్ధం (పిండప్రదానం) పిండప్రదానాని (సవ్యం)
కరిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య ॥ (ప్రా)... త్రీ గోమయేనోద కేనోపలిప్య ॥
పిండస్యాధః దబ్ధాన్తరణముప తిష్ఠతు ॥ దర్భోపర్యేత తిలోదక
ముపతిష్ఠతు ॥ యజమానస్య పితే-గోత్రాయ - శర్మణే ప్రేతాయ
ప్రేతత్వస్వర్గం మరణదినాదారభ్య అహనికర్తవ్య దహన జనితతు
దుపశమనార్ధం ఏవపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ (ఇతి పితృతీర్థేన పిండందత్వా
పిండోపతర్యే తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ (ఇతి తిలోదకందత్వా) అంజ
నాభ్యంజన ముపతిష్ఠతు ॥ ఇత్యభ్యం జనందత్వా భోగనిష్పత్త్యర్థం
తాంబూల ముపతిష్ఠతు ॥ యథాశక్తి దక్షిణాందత్వా ॥ అత్రోడదక
పాత్రద్వయం నిధాయ ॥ ఛారాదత్తం ॥ అద్యపూర్వోక్త ఏవంగుణ
తిథౌ (ప్రాచినావీతి) యజమానస్య పితరం ... గోత్రం శర్మాణం
ప్రేతముద్దిశ్య త్వయాకృతేన (అట్లుగాక) (త్వయాకృతైః) మరణదినా
దారభ్య ... అహనికర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతతు దుపశమనార్ధం పిండ
ప్రదానేన [అట్లుగాక] పిండప్రదానైః యజమానస్యపితృః ... గోత్రస్య
శర్మాణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య హనికర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతతు
దుపశమనమస్త్వీతి భవంతో బ్రువంతు ॥ దహన జనిత ప్రేతతుదుప
శమనమస్తు ॥ ఇతి తిలోదకం త్యజేత్ ॥ యజమానస్య పితృః ... గోత్ర
శర్మణే ప్రేతఅత్ర స్నాహి ॥ అత్రపిబ ॥ అత్రోడపభుంక్తు ॥ తతః
శిలానై వేద్యం కుర్యాత్ ॥ అథ వాయసపిండమ్ ॥ పితృ ... గోత్ర ...
శర్మణే ప్రేతఇమం పిండం వాయవ గృథ జలచరముఖేద ప్రేతఉప

భుంక్త్వా శ్లో॥ నారాయణ నమస్తే స్తుతంఖచక్రగధాధర । అక్షయ్యం
 పిండదానేన ప్రేతతృప్తి కరోభవ ॥ ఇతిపిండం వాయసేభ్యో దద్యాత్
 అస్మస్మఖోరుధి రేణావ్యక్తః । యమస్య దూత శృణాద్వి ధావసి ।
 గృధ్రస్సుప్తః క్షణపన్ని పేవసే । యమస్య దూతః పహితో భవస్య
 చోభయోః । ఇతి జలం పరిషిచ్య ॥ కాకాద్యభావే ఉదకేనిక్షిపేత్ ।
 [కర్తా] స్నాత్వా ॥ గృహం ప్రవిశ్య ॥ దీపదర్శనం కుర్యాత్ ॥ మృత
 స్థలే జలకుంభం ప్రథమదినే ప్రతిష్ఠాప్య । తిలానవకీర్య । ఆత్రస్నా
 హీద్యుదకం ॥ అత్రపిభేతి క్షీరం నిక్షిపేత్ ॥

దహనము మొదలు దశాహపూర్వదినము వఱకు మృతస్థల
 బున కర్త భోజనము చేయుటకు ముందు గోమయముతో అలికి అచ్చు
 దర్శవేసి అందుమీద తీలోదకమిచ్చి ప్రాచీనావీతుడై పిత్రేగోత్రాయ
 శర్మణాప్రీతాయ మరణదినాదారభ్య ... హనికర్త వ్యప్రీతతృప్త్యర్థ
 మృతస్థలే ఏవపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ పిండోపర్యేతతి లోదక ముపతిష్ఠతి

నిత్యవిధి పిండప్రదానే అత్రసంకల్ప విశేషః

[౧] ప్రథమదినే మూర్ధాక్షి దంతాప యవనంభూత్యై దేహ
 సిద్ధ్యర్థం । అనియు రెండవ దినంబున చక్షుశ్శోత నాసాముఖావ య
 నిష్పత్త్యర్థం । మూడవ దినంబున కరాంశభువక్షో నిష్పత్త్యర్థం ॥ ఆ
 యును నాల్గవ దినంబున నాభిలింగ గుద నిష్పత్త్యర్థం ॥ ... అనియ
 ఐదవ దినంబున జానుజంఘపాదావయవ సిద్ధ్యర్థం ॥ అనియు ఆఱ
 దినంబున సర్వమర్మా వయవనిష్పత్త్యర్థం ॥ ... అనియు యేడ
 దినము మజ్జామేదోమాంసస్నాయునాడీ రూపావయవ నిష్పత్త్యర్థం
 అనియు యెనిమిదవదినంబున దంతలోమన ఖావయననిష్పత్త్యర్థం
 అనియు, తొమ్మిదవ దినంబున వీర్యావయవ నిష్పత్త్యర్థం ... అనియ
 పదియవ దినంబున దేహపూర్ణత్వ తృప్తతాక్షుద్వి పర్య సిద్ధ్యర్థం
 అనియు,

కొందరు ప్రేతక్షుదుః శమనార్థమనియు సంకల్పము చెప్పుదు
 దేశాచారమును లనుసరించి ప్రయోగము జరుపఁ దగును

అథ తిలోదకాది నిషేధః

మాధవీయే ఋష్యశృంగః శ్లో॥ ఆశౌచమంత రాదర్శో యది
స్యాత్సర్వవర్ణినాం । సమాప్తిం ప్రేతతంత్రస్య కుర్యాదిత్యాహ
గాతమః ॥

తా॥ ఆశౌచమధ్యయందు దర్శనంభవించితే మిగిలిన ప్రేత
కర్మ తంత్రమును యావత్తును సమాప్తి చేయవలయును.

విశేషః ॥ శ్లో॥ అంతర్ శాహేదర్శశ్చై తత్రసర్వం సమాప
యేత్ । పిత్రోస్తుయావ చాశౌచం దద్యాత్పిండా జలాంజలీన్ ॥

తా॥ దశాహమధ్యమందు దర్శవచ్చున్నడు తల్లి దండ్రుల
కై నచో నాశౌచాంతమువఱకు పిండములుజలాంజలు నివ్వవలయును
ఇతరులకై న యెడల దర్శలోపుగా సమాప్తి చేయవలయును.

గాలవః ॥ శ్లో॥ పిత్రోరాశౌచ మధ్యేతు యదీదర్శ సమాం
పయేత్ ॥ తావజ్జీవోత్తరంతంత్రం పర్యవస్యే త్త్రిహతృరమ్ ॥

తా॥ తల్లిదండ్రుల యాశౌచమధ్యయందు మూడుదినముల
పైని దర్శవచ్చినచో నుత్తరతంత్రము యావత్తును సమాప్తి చేయవల
యును ఇతరులకై నచో మూడుదినములలోగా దర్శవచ్చినను నవకర్వ
ము చేయవలయును కాలామృతము నందును నిర్ణయా మృతమందును
నిట్లనేయున్నదని తాత్పర్యము

కించ ॥ శ్లో॥ మాతాపిత్రోస్సదాకుర్యా ద్యావద్దశమవాసరం ।
ఉదకం పిండదానంచ దశమాత్తు నివర్తతే ॥ ఇతి పుత్రీసుతోదత్తక
ఔరసాది వ్యతిరిక్త దశాహంత తిలోదకపిండాన్ అమావాస్యయా
మేవదద్యుః ॥ తథాహకపదిన్ ॥ శ్లో॥ దశాహమధ్యేయది దర్శపతే
ద్ద్యుదన్ శాహే తిలవారిపిండాన్ । పుత్రీసుతోదత్తక ఔరసశ్చ
తేషా స్సుతా స్తత్ర సమాపయేయరితి ॥

తా॥ దశాహమధ్యయందు దర్శసంక్రమణాదికము వచ్చినయె
డల తల్లిదండ్రులకు మాత్రము పది దినంబులవఱకు తిలోదక పిండ
దానంబులు చేయవచ్చును దౌహిత్రుడు, దత్తకుడు, ఔరసుడు,

మొదలగు వారికంటె వ్యతిరిక్తులు దశాహ మధ్య తిలోదక పిండములను ఆమావాస్య యందే సమాప్తి ని బొందించవలయును పదిదినంబులలోపల దర్శవచ్చెనేని పైనఁ జెప్పఁబడినవారు తిలోదక పిండములను పదిదినంబుల వఱకును నివ్వవచ్చునని కపర్థి స్వామియొక్క మతము

శ్లో॥ అమాయాం మరణం యస్య తస్య పిండోదక క్రియా । ఆదశాహస్ప్రతిదినం కారయేత్ స్మృతిశాసనాత్ ॥ యః కశ్చిచ్చశుద్ధశ్శేమ్యతః । తతః అమావాస్యా భవేత్ తస్మా అమావాస్యాయ మేవతిలోదక పిండాన్ దద్యాత్ । గృహ్యపరిసిష్టే ॥ చతుర్థశీక్షణమ్ తస్మా త్రాప్తాప్నోత్యమాతిధిః । పిండోదకం దశాహంతం తస్మిన్నేవాహనిక్షి పేత్ ॥

తా॥ దర్శయందు మరణమును బొందినచారికి తిలోదక పిండములను ప్రతిదినమందును దశాహము వఱకు నివ్వవలయును కప్తాచతుర్థశియందు మరణమును బొందినేని మఱుదినము అమావాస్య యందే తిలోదక పిండదానంబుల నివ్వవలయును చతుర్థశీ నిక్షి పేత్ అనుస్మృతియందును నీయర్థమే వివరింపఁబడినది.

అథ మృతస్థలే ఉదకుంభ ప్రతిష్ఠాపనమ్

బ్రాహ్మణే రసుజ్ఞాతః । ఆచమ్య పవిత్రం ధృత్వా ॥ పూర్వోక్త ఏపంగుణ తిథౌ [ప్రా]...తీ]పితుః... గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య... హని అతిపన్న ప్రథమే హనికర్తవ్యప్రేతా ప్నాయనార్థం ఉత్కాంతిదేశే ఉదకుంభ ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ కాలే ఆసుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చితం కరిష్యే ॥ [సవ్యం] సమస్త సంహ కృత్య । (ప్రా)...తీ] పితుః... గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య... హని అతిపన్న ప్రథమే హనికర్తవ్య ప్రేతపాన్తయనార్థం ఉత్కాంతిదేశే ఉదకుంభ ప్రతిష్ఠాపనం కర్తుం అధికార సంపదస్త్రితి భవంతోబ్రువంతు ॥ కర్తుం అధికారసంపదస్తు ॥ ఉదకుంభ ప్రతిష్ఠాపన కాలే గోదానం కరిష్యే ॥ తతః గోదాన దశదానికుర్యాత్ । ఆయా హి ప్రేతస్సామ్యాగ్ం భిరైః పథిభిః పూరైః । ప్రజామస్మభ్యం దధద్రయించ దీర్ఘాయుత్వంచ శత శారదంచ । పితరం

గోత్రం ... శర్మాణం పిత్రం పిత్రమావాహయస్యే || ఆవాహనము
పితృషతు ఇతి ఉదకుంభే తిలసహిత ముదకం ప్రతిష్ఠాప్య | ఉత్తాం
తిదేశే యథాసంధవ ఓషధిః ప్రదిష్ఠాప్య ||

అథ శ్రాద్ధస్థల రూపణమ్

ఔశనసస్మృతౌ పంచమాధ్యాయే || శ్లో || శుచిదేశం వివిక్తంచ
గోమయేనోపలేపయేత్ | నదీతి లేషుతీ లేషు నర్వభూమౌగిరిసానుషు ||

శ్లో || వివిక్తేషు చతుషంతి దతేనపితరస ధా + పరస్వభూమి
భాగేతు పితౄణాం వైననిర్వపేత్ + స్వామినాతద్విహన్యేత మోహః
ద్యుత్క్రియ తేనతైః || అటవ్యః పర్వతాః పుణ్యాస్తీర్థా న్యాయతనా
నిచ | సర్వాణ్యస్వామికాన్యాహు రహ్ని తేషుపరిగ్రహః | తిలాం
శ్చావకి రేత్రత్ర సర్వతో బంధయేదజాః | అనునోపహతం సర్వం
తిలై శ్శుద్ధ్యత్యనేనహి |

తా || పరిశుద్ధమగు ప్రదేశమునందు గోమయముచే నలుకవల
యును ఇంకనిట్లు నదీతీరములయందును, పుణ్యాక్షేత్రములయందును,
స్వగృహముందును, పర్వతచరియల యందును, రేహస్యప్రదేశముల
యందును శ్రాద్ధము చేసినయెడల పితృదేవతలు తృప్తిని బొందుచు
న్నారని గాన నెప్పటికిని పరగృహముందు పితృలకు శ్రాద్ధము చేయఁ
గలవాడగు యెవ్వడుగాని మోహముచే పరగృహముందు శ్రాద్ధముచే
యునో ఆశ్రాద్ధము ఆ గృహపితృదేవతల వలన నపహరింపఁబడుతు
వట్టది అడవులు, పర్వతములు, పుణ్యాస్తీర్థములు, దేవాలయములు
మొదలుగాగల సర్వము అస్వామికములు గావున వానియందు చేయఁ
బడిన శ్రాద్ధము నితరులచే గ్రహింపబడవు అంతటను నువ్వులుజల్లి ఆ
జలములను బంధించవలయును తిలలులేనిచో సర్వము రాక్షసులచే
హరింపబడును.

అథ అసిస్సంచయవిధః

తా || డహనదినమునందుగాని, లేక రెండవదినంబున గాని అట్లు
గాక త్రిధివార తక్షత్రములు మొదలుగు పంచాంగ శుద్ధిగల బేసి దిన

ములందుగాని సంచయనము జరుపవలయును, అదివారము, మంగళ
వారము, శుక్రవారము, కృత్తిక, రోహిణి, మృగశీర పునర్వసు, మఖ
ఉత్తర, చిత్ర, విశాఖ, ఉత్తరాషాఢ, ధనిష్ఠ, శతభిషము పూర్వా
భాద్రా, ఉత్తరాభాద్రా, రేవతి, ఈనక్షత్రముల యందును, పైవార
ములయందును, అస్థిసంచయనము గూడదు నాలవదినంబున వార
నక్షత్రములు విచారింపనక్కరలేదు శనివారము మధ్యపక్షమని కొంద
ఱుచెప్పిరి. తిథివార నక్షత్రములు మంచివి సంభవించని పక్షమునందు
బ్రాహ్మణానుజ్ఞను బొంది యస్థిసంచయనము చేయవలయును విశేష
వ్యవధికూడదు అస్థులునచ్చమయ్యేనేని కుశలజేతగాని పలాశవర్ణంబు
లచేతగాని మరలదహనాది సంస్కారము చేయవలయును పలాశవర్ణం
ంబుల చేతగాని మరల దహనాది సంస్కారము చేయవలయును పలాశ
వర్ణంబులచేత ప్రతికృతి ధహనంబును చేయుపక్షమునందు భస్మాస్థు
లకు వలనేసంచయనంబును చేయవలెను

శ్లో॥ చతుర్ధేనవమేచైవ షష్ఠేహస్యవ మేహ్నిచా । అస్థిసంచ
యనం కుర్యా ద్వర్ణానామూనుపూర్వశః ।

తా॥ బ్రాహ్మక్షత్రవై శ్య శూదుర్లు క్రమముగ రక్ష-క్ష-క్ష
ఈసంజ్ఞలుగల దినములయందు అస్థిసంచయనము చేయవలయునని
మనువు వచించె పలాశ వల్కలులచేత ప్రకృతిదహనమును చేసిన
పక్షమునందు తత్కాలంబునందే అస్థిసంచయనంబు జేయవలయును
విదేశంబున మృతిబొందినవారికి పాలాశావిధిచే దహనము చేయుపక్షం
బున అస్థిసంచయనము చేయనక్కరలేదు పిండప్రదానము మాత్రం
చేయవలెను

అస్థి సంచయన ప్రయోగః

శ్మశానదేశంగత్వా ॥ కర్తాసచేలం స్నాత్వా ॥ ఆచమ్య ...
పవిత్రం తాసశ్చక్షత్వా । ఏవంగుణ ... తిథౌ ప్రాచీనావిత్రి ...
యజమానస్య పితృ, గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్యమరణాదినా
దారభ్య ... హనికర్తవ్య అస్థిసంచయనకాలే శవాగ్నా నష్టే సతి
ద్దోషపరిహారార్థం శ్వాన కుక్కుట గాదౌభ జంభూక చండాల స్పర్శ

దోషాది పరిహారార్థం యథోక్త ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే || ఇతి సంక్షిప్త
 కరిష్యే యోగం గృహీత్వా || శ్లో | సమసం ... పదం || పితుః ...
 గోత్రస్య .. శర్మణః ప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్య - హనికర్తవ్య అస్తి
 సంచయనకాలే శవాగ్నానప్తే సతితదోష పరిహారార్థం శ్వానకుక్కుట
 గార్భజంబూక చండాలస్పర్శ దోషపరిహారార్థం యక్ ప్రాయశ్చిత్తం
 కరుం అధికారసంపదసి తి భంతో బ్రువంతు || కరుం అధికార సంప
 దస్తు || పూర్వోక్త ఏవంగుణ - తిథౌపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః
 ప్రేతస్య మరణాదినా ... హనికర్తవ్య శ్వానకుక్కుట గార్భజంబూక
 చండాలస్పర్శ దోషపరిహారార్థం స్వర్ణ ధాన్యాజ్యకృచ్చాణ్యాచర్యషే
 శ్లో || స్వర్ణం పవిత్రం ... ప్రియచ్ఛమే || ధన్యం కరోషి దాతారా ...
 చ్ఛమే || కామధేనోస్సము ... చ్ఛమే | హిరణ్యగర్భ ... చ్ఛమే ||
 ఇదం కృచ్ఛత్రయ ప్రత్యామ్నాయా యథాశక్తి హిరణ్యం ముఖ్య
 మహంసంప్రదదే [నమమ]

అథ ప్రేతదహనాగ్నిం పంచగవ్యేన అద్ధిః ప్రోక్షణమ్

అగ్నేః పశ్చాత్ ఏకస్మిన్ మృతౌ ప్రేతత్వ స్మంతైః తానిద్రవ్యాణి
 నిధాయ || ఓం భూర్భువస్సువః | తత్సవితుర్వ రేణ్యం భర్గోదేవస్య
 ధీమహి | ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ || ఇదిగోమూర్తిం || గంధ
 ద్వారాంధు రాదర్షమాం నిత్యపుష్టాంకర్త్రీషిణీం || ఈశ్వరీగ్ం సర్వ
 భూతావాం తామిహోపహ్వ యేశ్చియమ్ || ఇతిగోమయం | అప్య
 స్వసమేతుతే విశ్వతస్సామ వృష్టియమ్ || భవాజస్య సంగ్రహే | ఇతి
 క్షీరం | దధకాక్ గోలకారిషం | జిహ్వరశేస్య వాజినః || సురభిన్
 ముఖాకర్తృప్రణ ఆయాగ్ంషి తారిషత్ || ఇతిదధి || శుక్రమసి
 జ్యోతిరసి తేజోసిదేవో వస్సవిత్ తునా త్వచ్ఛదేణప్రతేణ వసా
 న్సూర్యస్యరశ్మిభిః || ఇతిఘృతం | దేవస్య త్వాసవితుః ప్రసవే |

అశ్వినోర్భావంభ్యాం పూజాహస్తాభ్యాం సర్వస్వత్యై వాచోయం
 తుత్యం తేజాగ్నేస్త్వా సామాగ్ర్యే వ్రాభిషిం చామీరద్రస్య బృహ
 స్పతే స్త్వామాగ్ర్యే నాభిషిం చామి ॥ ఇతి కుశోదకం ॥ అథపంచగ
 వ్యమేళనం ఓం ఇతి బ్రహ్మకుశ్యేన తిర్థిరాలోడ్య ॥ నారాయణ
 నారాయణ నారాయణ అథ ప్రేతదహనాగ్నిం పంచగవ్యేన ప్రోక్ష్య ॥
 ఓం ఆహాహిష్ఠామ యోభువస్తాన ఊరేదధాతన । మహే రణాయ
 చక్షుశ్చా త్మాక్ష్యవత మోచ సస్తస్య భాజయ హేహ నః ఉశతీరి వమా
 తరః తస్మా అరంగమామహ్నో యస్య క్షయాయ జిన్వథ ॥ ఆహోజనయ
 భూత నన్యతరాతద్ధిః ఇతి ప్రోక్షణం ॥ అహోహస్తా అసురూ రక్షాగ్ం
 సిపిశాచాయే క్షయంతి పృథివీమను ॥ అశ్వతేతో గచ్ఛంతుయత్రే
 ॥ హం గతంమనః । శన్నోదేమిభిష్టయ ఆపోభవంతు పీతయే । శంయో
 రభిషావంతునః ॥ (ఇతి భస్మాద్య రవోక్ష్య)

అథశవాగ్నినష్ట ప్రియశ్చిత్తహోమః

ఆచమ్య ॥ భస్మనిసమిధారోపణం । అయ్యంతేయోనిర్ఋత్వి
 యోయతో జాతో ఆరోచధాః తంజానన్నగ్న ఆరోహధానోవర్ధ
 యాతయమ్ ॥

ఈమంత్రమును జెప్పుచు సమిధ అనగా మీదు గ కు లను
 భస్మము మీద ఉంచవలెను

ఏవంగుణ ... తిథోప్రచీనాపీతీపితుః గోత్రస్య ... శర్మణః
 ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... ఛానికరమ్య శేవాగ్ని నష్టప్రియ
 శ్చిత్తహోమంకరిష్యే ॥ కాలే అధికార సిద్ధ్యర్థం తదుక్త ప్రియ
 శ్చిత్తం కరిష్యే ॥ శ్లో సమస్తసంపదస్య ... అధికార సంపదస్తు ॥ అథలాకి
 కాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య । తదగ్నిం ప్రజ్వాల్య ఆ జహ్వనస్తు ప్రతికః

పురస్తాదగ్నే స్వాంత్యా నిమాసీదస్తాధ్యా । అస్మిన్నధస్థై అధ్య
తరస్త్రికా విశ్వేదేవా - యజమానశ్చ నీదత । ఉద్యుధ్యస్వాగ్నే
ప్రతిజాగృహ్యేన మిష్టాహారేనగం సృజేధామయశ్చ పునఃకృణ్వన్
స్తాప్తితరం యువానమన్వాతాగం నీత్వయి తంతు మేతమ్ ॥ ఇతి
మంత్ర ద్వయేన తాకికాగ్నే సమిధం నిదాయ ॥ తత్ప్రాయశ్చిత్తా
ర్థం గోమూల్యం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ ॥ తతఃద్యానమ్ ॥ చత్వా
రిశ్మంగాత్రీయా అస్యపాదా ... జాతవేదసే ... నమః ప్రాగాదిదర్శై
రగ్నిం పరిస్తృణాతి, పురస్తాద్, దక్షిణతః, పశ్చాత్, ఉత్తరతః, అథ
దక్షిణేనాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ తర్భాన్ సుగ్ధస్తీర్య, తేష్వేకైకశః
పాత్రాణి ప్రాయునక్తి దర్శ్యం, ఆజ్యస్థాలీం, ప్రోక్షణిం, సుగంఢేతి
చత్వారి, పాత్రాణి ప్రాయుంజ్యాత్, ఏకేనదర్శేణ పవిత్రం కృత్వా
అద్భిరనుమృజ్య ప్రోక్షణపాత్రే నిధాయ, ప్రోక్ష్య, తస్యామపఠనీయ
హస్తయారంగుప్తోప కనిష్ఠి కాభ్యాం దక్షిణాగ్రింగృహీత్వా, ప్రాచీ
స్త్రిరుత్పాయ, సపవిత్రేణ పాణినాపాత్రాణి సంమృశ్య పాత్రాణ్య
తానానికృత్వా త్రిఃప్రోక్ష్యఆజ్యస్థాలీమదాయ ఆజ్యం విలాప్య -
దక్షిణేనాగ్నిం పవిత్రాం త్వితా యామాజ్యస్థాల్యా మాజ్యం
నిరూప్య - దక్షిణాంగారం నిరూహ్య త్వేధిశ్చిత్వ జ్వలతాదర్శే
ణావద్యుత్య ఏకదర్శాగ్రిం ప్రచ్ఛిద్య - ప్రక్షోళ్య ఆజ్యే ప్రత్యస్య అప
ఉపస్పృశ్య ॥ త్రిఃపర్యగ్ని కృత్వా దక్షిణతఉద్వాప్య అంగారం ప్ర
త్యూహ్య దక్షిణాగ్రేణ పవిత్రేణ పునరాహారమాజ్యంతీరుత్పాయ
పవిత్రగ్రింధిం విసృజ్య క్రతూశ్య అగ్నే ప్రహరతి సుక్రువా వా
దాయ అగ్నేప్రతితప్య దర్శేణసంమృజ్య పునఃప్రతితప్య, ప్రోక్ష్య,
నిధాయ । దర్భమద్భిస్సుగ్ధస్పృశ్యాఽగ్నే ప్రహరతి ॥ తూష్ణిమ ప్రద
క్షిణం పరిషిచ్య ఏకం, ద్వే త్రిణి చత్వారి ఇతిదర్వాన్ మాజ్య
మాదాయ అయాశ్చాగ్నే స్యనభిశస్తీశ్చ సత్యమిత్వ మయా అసి ।
అయస్తామనసాధ్యతోయస్తాహవ్యమూహిషేయూనో ధేహి భేషజ్గ్

స్వాహా అయసేఽగ్నయ ఇదదంనమమ॥ ఏకం... చత్వారి ॥ మనో
 జ్యోతి ర్జషతామాజ్యం విచ్ఛిన్నం యజ్ఞగ్ం సమిమందధాతు । యా
 ఇష్టా ఉషసోని మ్రుచశ్చతా సందధామి హవిషాఘ్న తేనస్వాహా॥
 మనసేజ్యోతిష ఇదంనమమ ॥ ఏకం... చత్వారి ॥ అగ్నిర్హోతా ॥
 అశ్వినాద్వర్యా । త్వష్టాగ్నేత్ । మిత్రఉపవక్తా । సోమసోమ మస్మ
 పురోగాః । శుక్రశ్శుక్రస్యపురోగాః ॥ శ్రాతాస్త ఇంద్రసోమాః ।
 వాతాపేర్హవనశ్శుత్రస్వాహా । అగ్నయే పంచహోత్ర ఇదంనమమ
 ఏకం... చత్వారి ॥ బ్రాహ్మణ ఏకహోతా । సయజ్ఞః । సమేదదాతు
 ప్రజామ్పశూన్పుష్టింయశః । యజ్ఞశమే భూయాత్స్వాహా॥ బ్రాహ్మణ
 ఏకహోత్ర ఇదం నమమ । ఏకం... చత్వారి ॥ అగ్నిర్ధివహోతా ।
 సభర్తా । సమేదదాతు ప్రజాంపశూన్ పుష్టిం యశః భర్తాచవే
 భూయాత్స్వాహా । అగ్నయేద్విహోత్ర ఇదం నమమ ॥ ఏకం ..
 చత్వారి ॥ ప్రథివీత్రిహోతా సప్రతిష్ఠా । సమేదదాతు ప్రజామ్
 శూన్ పుష్టిం యశః । ప్రతిష్ఠాంచమే భూనూత్స్వాహా॥ పృథివ్యైతి
 హోత్ర ఇదంనమమ ॥ ఏకం ... చత్వారి ॥ అంతరిక్షం చతుర్
 హోతా । సవిష్ఠాః । సమేదదాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః । విష్ణి
 శ్చమేభూయాత్స్వాహా ॥ అంతరిక్షాయ చతుర్హోత్ర ఇదం నమమ
 ఏకం ... చత్వారి ॥ వాయుః పంచహోతా । సప్రాణాస మేదదాతు
 ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః । ప్రాణశ్చమే భూయాత్స్వాహా ॥
 వాయువే పంచహోత్ర ఇదంనమమ ॥ ఏకం ... చత్వారి ॥ చంద

మాషడ్ధోతా (సముతూన్కల్పయాతి సమేదదాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టింయశః । ఋతవశ్చ మేకల్పం తాగ్స్వాహా ॥ చంద్రమసేషడ్ధోత ఇదం నమమ ॥ ఏకం ... చత్వారి ॥ అన్నగ్ంస్తప్తహోతా । సప్రాణస్య ప్రాణః సమేదదాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టింయశః । ప్రాణస్యచమే ప్రాణో భూయాత్స్వాహా ॥ అన్నాయ స్తప్తహోత్ర ఇదం నమమ ॥ ఏకం ... చత్వారి ॥ ద్యౌరప్తహోతా । సోనాదృష్యః । సమేదదాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టింయశః । అనాదృష్యశ్చ భూయాస్త్గ్ స్వాహా ॥ దివేఅప్తహోత్ర ఇదం నమమ ॥ ఏకం ... చత్వారి ॥ ఆదిత్యో నవహోతా । సతేజస్వీ । సమేదదాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః । తేజస్వీచ భూయాస్త్గ్ స్వాహా ॥ ఆదిత్యాయ నవహోత్ర ఇదంనమమ ॥ ఏకం ... చత్వారి ॥ ప్రజాపతిర్దశహోతా । సఇదగ్ం సర్వమ్ । సమేదదాతుప్రజాంపశూన్పుష్టిం యశః । సర్వంచ మేభూయాత్స్వాహా ॥ ప్రజాపతయే దశహోత్ర ఇదం నమమ ॥ ఏకం ... చత్వారి ॥ మనోజ్యోతిర్జుషతామజ్యో విచ్ఛిన్నం యజ్ఞగ్ం సమిమందథాతు । యాఇష్టాఉషసాన్రిముచశ్చతా స్సందధామిహ విషాఘృతేన స్వాహా ॥ మనసే జ్యోతిష యదం నమమ ॥ ఏకం ... చత్వారి ॥ యన్మౌత్ర నోమింద్రాభూ దగ్నిస్తత్పునరా హోజ్ఞాతవేదా విచర్షణి స్వాహా మింద్రాదిభ్యో దేవతాభ్య యదం నమమ ॥ పునర్దగ్ని శ్చక్షురదాత్పునరింద్రో బృహస్పతిః ॥ పునర్మే అశ్వినాయువం చక్షురాథ తమ క్ష్యోస్వాహా ॥ అగ్నింద్రాబృహస్పత్యశ్వభ్య ఇదం నమమ ॥ ఏకం

చత్వారి || భూరగ్నయేచ పృథివ్యేచ మహాతేచస్వాహా || అగ్నయేచ
 పృథివై చమహత ఇదం నమమ || ఏకం ... చత్వారి || భువోవాయ
 వేచాంతరిక్షాయచ మహాతేచస్వాహా || వాయవే చాంతరిక్షాయచ
 మహత ఇదం నమమ || ఏకం ... రి || సువరాదిత్యాయచ దివేచ
 మహాతేచస్వాహా || ఆదిత్యాయచ దివేచ మహత ఇదంనమమ ||
 ఏకం ... రి || భూర్భువస్సువశ్చంద్ర మసేచనక్షత్రేభ్యశ్చ దిగ్భ్యశ్చ
 మహాతేచస్వాహా || చంద్రమసేచ నక్షత్రేభ్యో దిగ్భ్యోమహత ఇదం
 నమమ ఏకం ... రి || అనాజ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞస్య క్రియతే
 మిధు | అగ్నే తదస్య కల్ప యత్వగ్ం హివేత్థయధాతథగ్ స్వాహా ||
 అగ్నయ ఇదం నమమ || ఏకం ... చత్వారి || పురుషసమ్మితో
 యజ్ఞోయజ్ఞః పురుషసమ్మితః | అగ్నేతదస్య కల్పయత్వగ్ం హివేత్థ
 యధా తథగ్ స్వాహా అగ్నయ ఇదం నమమ | ఏకం ... చత్వారి ||
 యత్పాతా మనసా దీనదక్షాన యజ్ఞస్య మన్వతేమర్తానః | అగ్నిష్ట
 ధోతా క్రతువిద్విజానన్ | యజ్ఞోదేవాన్ ఋతుశోయజాతిస్వాహా ||
 అగ్నయ యదం నమమ || ఓంభూస్వాహా || అగ్నయ ఇదంనమమ ||
 ఓంభువస్వాహా | వాయవ యదం నమమ || ఓంసువస్వాహా ||
 సూర్యాయేదం నమమ || ఓంభూర్భువస్వాహా || ప్రజాపతయ ఇదం
 నమమ || ఇమంమే వరుణశుక్రీహవమద్యాచ మృడయ | త్వమవస్య
 రాచకేస్వాహా || వరుణాయేదం నమమ || తత్త్వామూమి బ్రహ్మణా
 వందమాన స్తదాశా సైయజమానో హవిర్భి అహేడమానో వరుణే

హ॒బ్ధ్యో॑శక్॒గ్ స॒మా॒న॒ ఆ॒యుః॑ ప॒రే॒షా॒స్వి॒స్వా॒హః॑ ॥ వరు॒ణా॑యేదం
సమ॒మ ॥ త్వ॑నో॒ అగ్నే॑ వరు॒ణస్య॑ వి॒ధ్వాన్ దే॒వస్య॑ హే॒డో॒వయా॑సి
సీ॒తాః । యజ్ఞో॑వహ్నితమశ్శో శు॒చానో॑ వి॒శ్వాదే॒వాగ్ం॑సి ప॒రము॑

ము॒గ్ధ్యస్మ॑తా॒స్వా॒హః ॥ అగ్ని॑వరు॒ణా భ్యా॑మిదం నమమ ॥ సత్త్వ॑నో
అగ్నే॑ వ॒మో॒భవో॑తీ నేది॒ష్ఠో అ॒స్యా ఉ॒వస్తో॑వ్యు॒ష్టే । అ॒వయ॑త్త్వనో
వరు॒ణగ్ం ర॒రాణో॑ వీ॒హీ॒మృ॒క్షిక॑గ్ం సు॒హవో॑న ఏ॒ధి॒స్వా॒హః ॥ అగ్ని॑
వరు॒ణాభ్యా॑మిదం నమమ ॥ త్రయ॑స్త్రి॒గ్ం శ॒త్రంత॑వో॒యే వి॒తత్త్వి॑రే॒య
ఇ॒మం య॒జ్ఞగ్ం స్వ॑ధ॒యాద॑ ద॒నై తే॒షాం చి॒న్నం ప॒రేతే॑ద్ద॒ధామి॑స్వా॒హః
ఘ॒నోదే॒వాగ్ం అ॒ప్యేతు॑స్వా॒హః ॥ అగ్న॑యే తంతు మతయ ఇదం
నమమ । తంతు॑ంత॒న్వన॑జ॒సో భా॒నుమ॑న్వి॒హి జ్యోతి॑ష్మతః ప॒థోర॑క్ష॒ధి
మూ॒కృతా॑ । అను॒ల్భణం॑ వయత॒ జోగు॑వా మపో॒మను॑ర్భవ జనయా
దై॒ప్యం జ॒న్తగ్ం॑స్వా॒హః ॥ అగ్న॑యేతంతు మతయ ఇదం నమమ ।
ఉ ద్భృ॒థ్యస్వా॒గ్నే ప॒రిజా॑గృ॒హ్యేన॑ మి॒ష్టాపూ॒ర్తేన॑గ్ం సృ॒జేధా॒మ
యంచ॑ । పు॒నః కృ॒ణ్వగ్ం॑స్వా॒ పిత॑రం యు॒వాన॑మ న్వా॒తాగ్ం సీ॒త్వ
యి॒తంతు॑ మే॒తగ్ం॑స్వా॒హః ॥ అగ్న॑యే తంతు మతయ ఇదం నమమ ॥
ఓం భూ॑స్వా॒హః । అగ్న॑య ఇదం నమమ ॥ ఓం భూ॑ప॒స్వా॒హః ॥
వా॒యవ॑ ఇదం నమమ ఓం సు॒వస్వా॒హః ॥ సూ॒ర్యా॑యేదం నమమ ॥
ఓం భూ॑ర్భు॒వస్సు॑వ॒స్వా॒హః ॥ ప॒రీజా॑పతయ ఇదం నమమ ॥ ఇ॒త్యేతై
ర్మం॒త్రై రా॒జ్యాహు॑తీహున్ త్వా ॥ తూ॒ష్ణింప॑రిషి॒చ్య ॥ ఏ॒తత్క॑ర్మ
సా॒ద్గుణ్యా॑ర్థం కృ॒చ్ఛి॒త్రయా॑ణ్యా చరి॒ష్యే ॥ అథ॑ కృ॒చ్ఛి॒త్రయా॑ణి
బ్రా॒హ్మణే॑భ్యో దధ్యాత్ ॥ ఇతి॑ అగ్ని నష్ట పాయశ్చిత్త హోమ సమాప్తః

ప్రాణానాయమ్య ॥ పవిత్రీంధృత్వా ॥ ఏవంగుణ ... (ప్రాచీ
 నావీతి) యజమానస్యపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్యమరణ
 ది నా దా ర భ్య ... హని అస్థిసంచయనం కరిష్యే ॥ (సవ్యం)
 తాలేలనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ శ్లో॥ సమస
 సంప ... ప్రాచీనావీతి ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య
 మరణాదినాదారభ్య ... హని అస్థిసంచయనం కర్తుం ముఖ్యకాలో
 భూత్వా (మమ) అధికార సంపదస్థితి భవంతో బ్రువంతు ॥ అధికార
 సంపదస్తు । ఏవంగుణ ... తిథా పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రే
 తస్య మరణాదినాదారభ్య ... హని అస్థి సంచయన యోగ్యతా సిద్ధ్య
 ర్థం స్వర్ణభాగ్యాజ్ఞ కృచ్ఛాచ్ఛిక్తా కరిష్యే ॥ శ్లో॥ స్వర్ణంపవిత్ర ...
 ... ప్రాయశ్చమే ॥ శ్లో॥ ధన్యకరోషి ... ప్రాయశ్చమే ॥ శ్లో॥
 కామధేనోస్సముద్భూతం ... ప్రాయశ్చమే ॥ శ్లో॥ హిరణ్యగర్భగర్భ
 స్థం ... ప్రాయశ్చమే ॥ ఇదం కృచ్ఛత్రీయ ప్రత్యామ్నాయ యథా
 శక్తి హిరణ్యం ... సమమ ॥ అథకుంభోదక మాదాయా ॥ ఉదకేక్షిరం
 నినీయ ॥ యంతేలగ్ని మమంథామేతి పంచభిర్మంత్రైః అస్థిపోక్షణం
 కుర్వాత్ ॥ యంతేలగ్ని మమంథామ వృషభాయేన పక్వే । ఇమంత
 గ్ం శమయామసిక్షి రేణ చోదకేవచ । యస్త్వమగ్నే సమదహస్త్వి
 ఘ్నునిర్వాపయాపునః । క్యాంబూరత్రజాయతా పాకమూర్వావ్యల్ప
 శా ॥ శీతీ కేశీతీ కావతి హ్మదు క్షేహదు కావతి । మణ్డూక్యానుసంక్రమయే
 మగ్న్ స్వగ్నిగ్ం శమయ ॥ శంతేథన్వన్యా ఆపశ్శముతేసంత్యసూక్యాః
 శంతే సముద్రియా ఆపశ్శముతే సంతు వర్షాః ॥ శంతేసవంతీ సను
 వేశముతే సంతుకూప్యా శంతేహిహరోవర్షతుశముష్పశ్వావశీయతామ్ ॥
 ఇతిపోక్ష్య ॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథా పితుః ...
 గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్య ... హని అస్థిసం
 చయన హోమం కరిష్యే ॥ దహవ దేశా దక్షిణతోంగారం ప్రతిష్ఠా

ప్య ॥ ఓం భూర్భువస్సువరోం ॥ చత్వారిశృంగా ... జాతవేదసేనమః
 పురస్తాత్ ॥ దక్షిణతః ॥ పశ్చాత్ ॥ ఉత్తరతః అధవక్షేణే నాగ్నిం
 పార్శ్వగాన్ దర్శన్త్యగ్నేర్య ॥ తేష్వే కైకశః పాత్రాణిప్రియు
 నక్తి ॥ దర్శ్యం - అజ్యస్థాలీం - పోక్షణిం సుగ్రీవమితి ॥ ఏకేనదర్శేణ
 పవిత్రం కృత్వా ॥ అద్భిరనుమృజ్య ॥ పోక్షణ పాత్రేనిధాయపోక్ష్య
 తస్యామ ఆపసీయ ॥ మాన్యమోదంసుష్మప కనిష్ఠికాభ్యాం దక్షిణ
 గ్రింధ్యహిత్యా ॥ పాశ్చిష్ట్రుత్పాయ ॥ సపవిత్రేణపాణినా పాత్రా
 ణీసంమృజ్య ॥ పాత్రాణ్యుత్తానాని కృత్వా ॥ త్రిపోక్ష్య ॥ అజ్యస్థా
 లీమాదాయ ॥ అజ్యంవిలాప్య ॥ దక్షిణేనాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయా
 మాజ్యస్థాల్ల్యా మాజ్యం నిరూహ్య ॥ దక్షిణతోంగారం నిరూహ్య ॥
 తేష్వధిశీత్య ॥ జ్వలతా దర్శేణావద్యుత్య ॥ ఏకదర్శాగ్రింప్రవిష్ఠ్య
 ప్రత్యుత్త్య ॥ ఆజ్యేప్రత్యుత్త్య ॥ త్రిమర్యగ్నేక్ష్యత్వా ॥ దక్షిణతడద్వాప్య
 అంగారం ప్రత్యూహ్య ॥ దక్షిణగ్రేణ పవిత్రేణ పునరాహారమాజ్యం
 త్రిరుత్పాయ ॥ పవిత్రగ్రింధిం విసస్య ప్రత్యుత్త్య ॥ అగ్న్యపవిత్ర
 తును ప్రహరతి ॥ సుక్ష్మవావాదాయ ॥ అగ్న్యప్రతితప్య ॥ ఏకద
 ర్శేణ సంమృజ్య ॥ పున్య ప్రతితప్య ॥ పోక్ష్యనిధాయ ॥ దర్శ మద్భి
 స్సగ్ సృష్ట్యాగ్నే ప్రహరతి ॥ తూష్ఠింసమంత మప్రదక్షిణం
 పరిష్కేచ్య ॥

దర్శ్యామాజ్యమాదాయ ॥ అవస్థాజపునరగ్నే పితృభోయస్త
 ఆహుతశ్చరతిన్వధాభిః ॥ ఆయుర్వసాన ఉపయాతు శేషగ్ం సంగచ్ఛ
 తాంతను వాజాత వేదస్సాహ ॥ అగ్నయేజాత వేదస ఇదం నసుమ ॥
 దర్శ్యామాజ్యమాదాయ ॥ సంగచ్ఛస్వపీతృ శిస్సగ్న్ న్వధాభిస్స
 మిష్టామృతేన పతజు హ్యేమో యత్రాహవ్యై పృణసేతుత్ర ॥ కచ్చత
 త్రత్యా దేవస్స వితాద ధాతుస్యాహ ॥ దేవాయసవిత్ర ఇదం నమమ
 దర్శ్యామాజ్యమాదాయ ॥ యత్ర కృష్ణశ్శకుశ అతుతా దపిష్ఠిలస్సర్వ

ఉత్తవాశ్వాపదః । అగ్నిష్ట ద్విశ్వాదప్తుణం కృణోతు సోమశ్చయో
 బ్రాహ్మణమా విపేతస్వాహా ॥ అగ్ని ఋమాభ్యామిదం నమమ ।
 ఉత్తర పరిషేచనం కృత్వా ॥ సువమాజ్యస్థాలీం చాగ్నా ప్రహరతి ॥
 అయుగ్భి రుదకుంభైరప అసీయ ॥ స్వనోక్షేత మస్తీన్యవోక్ష్య । అగ్నిం
 చమయేత్ ॥ నారాయణ నారాయణ ॥ పూర్వోక్త ఏవంగణ ... తిథౌ
 (పాచీనావీతి) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా
 దారభ్య ... హని అస్థిసంచయనకాలే గోదానం కరిష్యే । తదజ్ఞ
 బ్రాహ్మణ పూజాంకరిష్యే ॥ పృతిగ్రహితారం బ్రాహ్మణమభ్యర్చ
 యదీచ్ఛ సిమహారాజన్ సర్వ తీర్థావగాహనమ్ । విప్రపాదవినిర్ముక్త
 తోయం శిరసి ధారయేత్ ॥ గంధార్థా ఇమేఽపః పుష్పార్థా ఇ మే
 తిలాః ॥ శ్లో ॥ గవా మంగేషు తిష్ఠంతి భువనాని చతుర్థశ । యస్మాత్
 స్మాచ్ఛివంమే న్యాదతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతిగోదానంకుర్యాత్
 అథదశదానాని ॥ శ్లో ॥ గోభూతిల హిరణ్యాజ్య వాసోధాన్య గుడానిచ
 రాప్యం లవణమిత్యా ముర్ధశదానాన్యనుక్రమాత్ । ఇతి దశదానాని
 కృత్వా ॥ తతః మనోభిష్ట దానాని డుర్యాత్ ॥

కుంభేఅస్థి నిధానమ్ ॥ ఉత్తిష్ఠాత ప్ర నువగ్ం సంభరస్వ మేహ
 గాత్ర మవహా మాశరిరమ్ । యత్రభూమ్యై వృణస్తేతత్రగచ్ఛతత్రత్వా
 దేవస్స వితాదధాతు ॥ ద్విఃసవ్యహస్తేన ప్రేతస్య శి ర సః ప్ర దే శే
 అ స్థీ న్యా దా య ని శ్చ బ్దం కుంభేనిధాయ ॥ ఇదంత ఏకమ్దంతా
 స్థీన్యాదాయ నిశ్చబ్దం కుంభేనిధాయ ॥ పరణోత్రఏకమ్ । ఇతిపార్శ్వ
 యోః శ్లో ॥ అస్థీన్యాదాయ నిశ్చబ్దం కుంభేనిధాయ । త్రుతీ
 యేస్త జ్యోతిష్టా నంవిశస్వ ఇతిడోరుభ్యాంజంఘాభ్యాంవాఅస్థీన్యాదాయ
 నిశ్చబ్దంకుంభేనిధాయ ॥ సంవేశ నస్స ను వై దారు రేధిప్రియోదేవానాం
 పరమేపదస్థే ॥ ఇతిపద్యాం అస్థీన్యాదాయనిశ్చబ్దం కుంభేనిధాయ ॥

కొందఱు శ్మశానమందు శలాత్రయ వేదికారాధనము చేయుట
యేమేదు' అట్లు 'శ్మశాన' పక్షమున 'విటు' సంకల్పము జెప్పవలయును.
ఏమందు... తిద్దా... పేతు... గోత్రస్య... శర్మణా...
ప్రేతస్య మృత్యుదినాద్వారభ్య... వావి శ్మశానభూత బలిప్రదానం...
కర్తవ్యే... సంకల్ప... గోమయేన వరులమండలం కృత్వా... పిండ...
స్వాశ్చ్య... మృత్యు... దర్శన... తిలోదకముపతిష్ఠతు...
పితృభ్యోనమః... శర్మణే ప్రేతాయ మృత్యుదినాద్వారభ్య...
అహవిశ్మశానప్రాసాదాత్... ఇదం బలిం వదామి || ఏత తి...
దకముపతిష్ఠతు | అథ దహనదేశే జలకుంభం ప్రతిష్ఠాప్య || అథ దహారా...

దత్తం । ఏవం ... తిథా పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మ ర ణ
 దినాదారభ్య ... హనిప్రేత ఉత్తమలోక ప్రిప్యర్థం శ్మశానభూత
 బలిప్రదానేషు పితరం ... గోత్రం ... శ ర్మా ణం ప్రేతముద్దిస్య
 (మయా) త్వయాకృతై రేభిః మరణదినాదారభ్య ... అహని అస్థిసం
 చయనాశ్శిలాత్రయవేదికారాధన బలిపిండప్రదానై శ్చపితుఃగోత్రస్య
 శర్మణఃప్రేతస్యప్రేతత్వప్తి ద్వారాప్రేతత్వప్తిరస్త్వితిధవంతోబ్రువంతు

ప్రేతత్వప్తి రిస్తు । (ఇతి తిలోదకం త్యజేత్) యథాత్వమున్ని
 వధోన్యేష ధేవ ఇదివ్యాఅధి । ఏవమ్మిమఉద్భిందంతు కీర్త్యాయశేనా
 బ్రహ్మవర్చ సేన । శ్లో॥ నారాయణ నమస్తేస్తు శంఖచక్రగధాధర ।
 అక్షయం పిండదానేన ప్రేతత్వప్తి కరోభవ । అత్రస్నాహిత్యుదకం ।
 అత్రపిచేతి కీరం నిక్షిప్య । అత్రభుంక్తు (ఇతివదేత్) తతః అస్థికుంభ
 మాదాయ । తత్రమంత్రః ఉత్తిష్ఠ ప్రేహి ప్రద్రవోకః కృణువ్వపర్తమే
 హ్యోమః । యమేనత్వం యమ్యాసం విద్రానోత్తమం నా క్త మ ధి
 రోహేమమ్ । అథ భూమ్యాం అస్థికుంభం నిక్షిప్య । పవిత్రం విస్సృజ్య
 స్నానం కుర్యాత్ । అస్థిసంచయన ప్రయోగ స్సమాప్తః ।

గంగాంధస్యస్థి నిక్షేపణమ్

అశ్వినీ, భరణి, ఆర్ధ్రా పుష్యమి, ఆశ్లేష, పుబ్బ, హస్త, స్వాతి
 అనూరాధ, జ్యేష్ఠ, మూల, పూర్వాషాఢ, శ్రవణము, ఈ నక్షత్ర
 ముల యందును, సోమ, బుధ, గురు, శనివారములయందును, ౨, ౩
 ౫, ౭, ౧౩, ఈతిధులయందును, దహనము మొదలు ౧ ౩ ౫, ౭, ౯,
 యీదినముల యందును, పుణ్యనదుల యందును, దివాభాగంబున
 అస్థి నిక్షేపణము చేయవలయును దశాహములోపల విఘ్నములు కలి
 గిన పక్షమందు బేసిమాసములలో త వ్వు క నాచరింపవలయును
 అస్థులుండగా ఆగృహములో శుభకార్యములు చేయగూడదని పెద్దలు
 వచించిరి

మఱి యు గ్రహణాది మహాపర్వములు సంభవించు కాలము
వకు తత్సూర్యమే జలమందు కల్పుట యుక్తము

తత్ప్రయోగః (కర్తా) అస్థికుంభమాదాయ । పుణ్యనదీతీరే
స్థాప్య । స్నాత్వా చమ్య । అస్థిస్థపి కే శ వాది ద్వాదశనామభిః
ద్వాదశవారం జలం సంప్రోక్ష్య పవిత్రంధృత్వా । ప్రాణనాయమ్య ।
ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతి) యజమానస్య పితుః .. గోత్రస్య
శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వప్రర్థం మరణదినాదారభ్య ... హనిగంగాం
భస్థస్థి నిక్షేపణం కరిష్యే ॥ కాలే అనుజ్ఞారం యథాశక్తి ప్రాయశ్చితం
కరిష్యే ॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా ॥ శ్లో ॥ సమస్త సంప ... పదం ।
(ప్రా) ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వ
ప్రర్థం మరణదినాదారభ్య ... హని గంగాంభస్థస్థి నిక్షేపణం
కర్తుం ముఖ్యకాలోభూత్వా మమ అధికార సంపదస్త్వితి భవంతో
ఋవంతు ॥ అధికార సంపదస్తు ॥ కాలశ్చ ముఖ్యకాలోస్తు ఏవంగుణ
పితుః ... గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వప్రర్థం అస్థినిక్షేపణ
కాలే స్వర్ణధాన్య ఆజ్యకృచ్చాణ్యా చరిష్యే ॥ శ్లో ॥ స్వర్ణం పవిత్ర
ప్రాయశ్చమే । ధన్యకరోషి ... ప్రాయశ్చమే । కా మ ధేనో ...
ప్రాయశ్చమే ॥ హిరణ్య గర్భ ... మే ॥ ఇదం కృచ్చత్రయ స్రాత్యా
మ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యం తుభ్యంనమమ । అస్థిని కేశవనామా
దిభిః పునస్సాన్నిపయిత్వా తతః పంచగవ్యేన శుద్ధోదకేనచ సంప్రోక్ష్య
పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య
ప్రేతత్వప్రర్థం మరణ దినాదారభ్య ... హని గంగాంభస్థస్థి నిక్షేపణ
కాలే అస్థిభిషేకం కరిష్యే ॥ తతః బ్రాహ్మణా వరయేత్ ॥ (ఉప
వీతి రుద్రనూక్త పారాయణే ఋత్విజంత్యాం ... పృణే ॥ ఇతిచతురో
బ్రాహ్మణాన్ వరయేత్ ॥ ఏకవింశతీదర్భైః కూర్చం కృత్వా పంచ
గవ్యమేశనార్థం తామ్రపాత్రతత్కూర్చం నిధాయ ॥ ఓం భూర్భువ
స్సువః ... ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి గోమూత్రం ॥ గంధద్వారాం ...
శ్చియమ్ ॥ ఇతిగోమయం ॥ ఆప్యాయస్త్వ ... సంగ్రహే ॥ ఇతిక్షీరం ॥

నచ సంప్రోక్ష్య ॥ శుద్ధప్రదేశే మృదమాదాయ ॥ శరావాక్యతి త్ర
 యంక్యత్వా ॥ తత్ర దక్షిణాగ్రా దర్భానాస్తీర్య ॥ తిలానవకీర్య ॥
 తత్రాఽస్తీ నిధాయ ॥ అత్తోదేవా అవంతున్తో య త్తో విష్ణుర్వి
 చక్రమే । పృథివ్యా స్సప్తధామభిః ॥ త్రీణీప్రదా విచక్రమే విష్ణుర్
 పాలదాభ్యః । తత్తోథరాణి ధారయన్ ॥ తద్విష్ణోః పరమంపదగ్ం
 సదాపశ్యంతి సూరయః । దివీప్రచక్షురాతతమ్ ॥ తద్విప్రాసో విప్రన్యవో
 జాగ్రవాం సస్సమిన్ధతే విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్ ॥ హిరణ్యగర్భ సుమ
 వర్తతాగే భూతస్యజాతః పత్తిరేక ఆసీత్ । సదాధార పృథి వీంద్యా
 ముతేమాం కస్మై దేవాయహవిషావిధేమ ॥ ఇత్యస్థిషుహిరణ్య శక
 లాన్ నిక్షిప్య ॥ మధువాతాఽముతాయతే ... భవంతునః ॥ ఇతిమధు
 నిక్షిప్య ॥ శుక్రమస్తిజ్యోతి ... రశ్మిభిః । ఇత్యాజ్యం నిక్షిప్య ॥ తిలో
 సిసామ దేవత్యోగోస్తవే దేవనిర్మితః నిర్ణోదస్సర్వ పాప్తానాం ప్రవిత్ర
 మృషి భిస్సృతమ్ ॥ ఇతి తిలాం నిక్షిప్య ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ...
 ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి శర్కరాం నిక్షిప్య ॥ దధికావ్జ్ఞో అకారిషం
 తారిషత్ ॥ ఇతిదధిం నిక్షిప్య ॥ ఆప్యాయస్త్వ సమేతుతే ... సంగధే
 ఇతి షీరం నిక్షిప్య ॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రస్తవేఽశ్వినోర్భాహుభ్యాం
 పూజ్ఞోహస్తాభ్యాం సరసత్యై వాచోయం తుర్యం త్రేణాగ్నేస్త్వా
 సామోజ్యే నాభిషింశా మ్రిందగ్న్య బృహస్పతేస్త్వా సామోజ్యే
 నాభిషింశామి ॥ ఇతి కుశోదకం నిక్షిప్య ॥ నమకచమక పురుషసూక్త
 హిరణ్య వర్ణాది ఇత్యే తైర్మంత్రై ర్మర్జ్య యత్వా ॥ (నమకచమక

ములు యాజుషస్మార్త మంత్రపాఠ ప్రథమ భాగ పుస్తకమునందు
గలదు గాన ఆగ్రంథమందు చూడదగును

అథ గోదానం || పూర్వోక్త ... తిథా పితుః ... గోత్రస్య
శర్మణః ప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్య ... హనిగంగాంభస్థినిక్షేపణ
కాలే గోదానాది దశదానాని కరిష్యే (ఇతిసంకల్ప్య) శ్లో || గవా
మంగేషు ... ప్రయచ్ఛమే || గోదానం దద్యాత్ || గోభూ తిలహి
రణ్యాజ్య | వాసోధాన్య గూడానిచ | రౌప్యం లవణమిత్యాహు ర్ధశ
దానాన్యనుక్రమాత్ || దశదానాని కుర్యాత్ || పునః మృత్తి కయాశ
రావాకృతి త్రియంకృత్వా || తేనాస్థి న్యపిథాయ || హస్తాభ్యాం గృ
హీత్వా || తతః గంగా ప్రార్థనం కుర్యాత్ || శ్లో || ప్రసీదపరమే దేవి
సర్వపాపప్రణాశిని | అముకస్య ప్రయచ్ఛత్త్వంగతింపుణ్యాంచశాశ్వతీం

అథ గంగాజలం పవిశ్య | పృథివీంగచ్ఛాంతరిక్షం గచ్ఛ ది
వంగచ్ఛ దిశోగచ్ఛ సువర్గచ్ఛ నువర్గచ్ఛ దిశోగచ్ఛ దివంగచ్ఛాంతరిక్షం
గచ్ఛ పృథివీంగచ్ఛాప్తోవా గచ్ఛ యదితత్ర తేహిత మోషదీప్సు
ప్రతితిష్ఠాశరీరైః || శ్లో || యావదస్థి మనుష్యాణాం గంగాతో యేషు
తిష్ఠతి | తావద్ద్వర్ష సహస్రాణి స్వర్గలోకే మహీయతే || ఏవంత్రీః ||
అస్థులు మూడు పర్యాయములు కలుపవలయును కర్తాన్నాత్వాచ
మ్య || ఏవంగుణ ... తిథా పితుః గోత్రస్య .. శర్మణః ప్రేతస్య
అంధత్వమూకత్వ కాణత్వబధిరత్వపైశాచికబాధానివృత్తి ద్వారా పుణ్యా
లోకావాప్త్యర్థం మృత్తి కాన్నానాదౌ కూర ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే ||
అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే || సమస్త ... సంప ||
అధికార సంపదస్తు || అథః ప్రయత్రయాణి దద్యాత్ || అయాహి ప్రే
తస్సా మ్యాంగంభీరే || పృథిభిః పూర్వైః ప్రజామన్మ భ్యందధద్రయిం
చదీర్ఘాయుత్వంచ శత శారదంచ || పితరం ... గోత్రం ... శర్మా
ణం ప్రేతమావాహ్య || అథగోదానం కుర్యాత్ || అథమృత్తి కాన్నా
నార్థం బ్రాహ్మణాన్వరయేత్ || మృత్తి కాన్నానార్థం ... వృణిమహే ||

బ్రాహ్మణేభ్యో నూతన పస్త్రాణీ దద్యాత్ || ఆచమ్యపితుః ...
 గోత్రస్య ... శర్మాణః ప్రేతస్య అంధత్వ ... పుణ్యలోకావాప్త్యర్థం
 అన్యోన్య సహాయేన అష్టాత్తరశతం వాతదర్థం వాయుధాశక్తి మృత్తి
 కాస్నానాన్యాచరిష్యే || ఆశ్వక్రాంతే ... సహస్ర పరమా దేవీతి
 భూమిం దూర్వయాభిమంత్యే || అశ్వక్రాంతే రథక్రాంతే ... పదే
 పదే || సహస్ర ... యంచత్తయన్విష్మః || ఆపోహిష్ఠేతి తిస్సభిః
 హిరణ్యవర్ణ ఇతి చతస్సభిః పవమానస్సువర్జన ఇత్యేతేనా నువాకేన
 చమార్జయిత్వా || ఆపోహి స్థామయో భువః ... ఆపోజనయథాచన
 హిరణ్య వర్ణాశ్శుచయః పావకాయానుజ్ఞాతః ... విధత్ || పవమాన
 స్సువర్జనః జాతపేదా మోక్షయద్యత్పూనాతు || న మోగ్న యేపుమతే
 ... బృహథ్నా మోహవృథేను వానఇందుః || ఏవం విధి ప్రకారేణ
 మృత్తి కా స్నానాని కుర్యాత్ || కూర్చేషు ఉదకం నినీయ || ధారా
 దత్తం || ఏనం ... పితరం గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం అన్యోన్య
 సహాయేన ... మృత్తి కాస్నానైః || పితుః ... గోత్రస్య శర్మాణః
 ప్రేతస్య అంధత్వ ... ప్రేతత్వ విముక్త్యోత్తమలోక ప్రాప్తిరస్త్వితి
 భవంతో బ్రువంతు || (తిలోదకంత్యజేత్) ప్రేతత్వ విముక్త్యో రస్తు
 త్వన్నిమిత్తం మయాక్యతేన అనేనత్వం పుణ్యవాన్ భవ || అధకూర్చం
 విస్సృజ్య | అథహిరణ్య శార్దూవా అమశ్శార్దూవాకుర్యాత్ || బ్రాహ్మ
 ణాన్ సంతోషయేత్ || (మృత్తి కాస్నానములు చేసిన బ్రాహ్మణులు
 పునః పారిశరీరశుద్ధికొఱ కు 3 మృత్తి కాస్నానములు చేసికొని తదు
 పరి యీవిధముగా ఋషి తర్పణ చేయవలెను.
 ఏవం ... త్వర్థం మయాకృతమృత్తి కా స్నానాజ్ఞత్వేన దేవర్షి
 పితౄన్దుష్టశ్చ దేవర్షిన్ పితృత్త్వర్థం దేవర్షి పితృతర్పణం కరిష్యే ||
 దేవాది తర్పణం కృత్వా || శుచీహోహవ్యేతి ఛాతవస్త్రమద్భిః ||
 శుచీహో ... పావకాః || దేస్యత్వేతి వస్త్రమాదాయ || దేవస్యతావ
 దదే || అవధూతమిత్వ వధూయ || అవధూతం రక్షోవధూతా ...
 అరాతయః || ఉదుత్సం జాతపేదస మిత్యాది త్యాయదర్శయిత్వా ||

ఉన్మృతంసూర్యమ్॥ఆవహంతీతిపరిధాయఅవహంతివితన్వానాలోమశాం
 పశుభిస్తహస్సాహా తతోద్విరాచమ్య ॥ శ్లో॥ ఉత్కామంతు పిశాచా
 ద్యాః యేభూతాశ్చని శాచరాః । ఏతేషామవిరోధేన బ్రహ్మకర్మణ
 మారభే ॥ ఇతిదర్భాసనం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ ప్రాణాయామ త్రయంకృత్వా
 అష్టోత్తర శతగాయత్రి జపంకృత్వా ॥ ద్వాదశ సూర్యనమస్కారా
 సశ్వత్థపదక్షిణాన చకృత్వా ॥ దేవతా దర్శనాదికం కుర్యాత్ ॥

అథ పంచానువాకాః

హరిఃఓమ్ ॥ ౧ ॥ ప్రజాపతే రక్ష్యశ్వయ తత్పరాపతత దశ్శో
 ఒభవ ద్యదశ్వయత్తదశ్వ స్యాశ్వత్వంత దేవా అశ్వమే ధేనవ ప్రత్య
 దధురేషవే ప్రజాపతిన్ సర్వం కరోతియోశ్వమేధేన యజతేసర్వ
 ఏవభవతి సర్వస్యవా ఏషాప్రాయశ్చిత్తిస్సర్వస్య భేషజ్ సర్వంవా
 ఏతేనపాప్మానందేవాఅతరన్నప్తివా ఏతేన బ్రహ్మహత్యా మతర్థస్సర్వం
 పాప్మానమ్ ॥ ౧ ॥

తరతితరతి బ్రహ్మహత్యాంయోశ్వమేధేన యజతేయడ్మచేన
 మేవం వేదోత్తరం వై తత్ప్రజాపతే రక్ష్యశ్వయ త స్మాదశ్వ స్యాత్తర
 తోఒవద్యన్తి దక్షిణతోఒన్యేషాం పశూనాం వైతనః కటోభవత్యపు
 యోనిర్వా అశ్వోఒపుజ్యోవేతసస్స్వ ఏవైనంయోనౌ ప్రతిష్ఠాపయతి
 చతుష్టామ స్తోమోభవతి స్తరథ్థవాఅశ్వస్య సథ్యవృహత దేవాశ్చతు
 ష్టోమే నై వప్రత్య దదుర్యచ్ఛతుష్టామ స్తోమోభవత్యశ్వస్య స రవి
 త్వాయ ॥

ప్రథమానువాక స్సమాప్తః

హరిః ఓమ్ ॥ ౨ ॥ పవమానస్సుచరసః । పవిత్రేణ విచర్షణీః ।
 యః పోతాసృగాతుమా । పునస్తుమా రేవజ్జనాః । పునఃతు మనవో
 దియా । పునంతువిశ్వ ఆయవః జాతవేదః పవిత్రవత్ । పవిత్రేణ
 పునాహిమా । శు క్రేణదేవ దీద్యత్ । అగ్ర క్రత్వాక్రతూ గ్ంరను ॥ ౧

యతే పవిత్రమర్చిషి । అగ్నైవితతమస్తరా । బ్రహ్మతేన
 పునీమహే । ఉభాభ్యాం దేవసవితః । పవిత్రేణ సపనచ । ఇదంబ్రహ్మ
 పునీమహే । వైశ్వదేవీ పునతీ దేవ్యాగాత్ । యస్యైబ్రహ్మస్తసురో
 వీత స్మృతాః । తయామదస్త స్సధమాద్యేషు । నయగ్న్యామ పతయో
 ర యాణామ్ ॥ ౩ ॥

వైశ్వానరో రశ్మిభి ర్మా పు నా తు । వాతః ప్రాణేనామి రో
 మయోభాః । ద్యావాప్యప్య పయసాపయోభిః । ఋతావరీయజ్ఞియో
 మాపునీతామ్ । బృహద్భి స్సవిత స్త్రభిః । వశిష్ఠే ర్దేవ మన్మభిః ।
 అగ్నైదక్షేః పునాహిమా । యెనదేవా అచనత । యెనాపోవ్యం
 కశః । తేనావ్యేన బ్రహ్మణా ॥ 3 ॥

ఇదం బ్రహ్మపునీమహే । యః పావమానీగధ్యేతి । ఋషిభిస్సం
 భృతగ్ రసం । సర్వగ్ం సపూత మశ్వాతి । స్వతం మారిశ్వనా ।
 పావమానీర్యో అధ్యేతి ఋషిభిస్సంభృతగ్ంరసమ్ । తస్మై సరస్వతీ
 దుహే । క్షీరగ్ం సర్పిర్మహాక్షకమ్ । పావమానీ స్త్యయనీః ॥ ౪ ॥

సుదుఘాహిషయస్వతీః । ఋషిభిస్సంభృతోరసః । బ్రాహ్మణే
 స్వమృతగ్ం హితమ్ । పావమానీగ శన్తునః । ఇయం గోకమథో ఆముం
 కామా స్థిమధ్యనునః । కేవీరే వైస్సమాభృతాః । పావమానీస్త్వి

స్వయనీః । సు దుశూహిఘృతశ్చుతః । ఋషిభిస్సమభ్యుతోరసః । బ్రా-
హ్మణే స్వమృతగ్ం హితమ్ । యేనదే వాః ప్రవిత్రేణ । ఆ త్మా నం
పునతే సదా । తేనసహస్రథారేణ । సావమూన్యః పుననుమా, ప్రాజ్ఞా-
ప్త్యం పవిత్రం । శతో ద్యామగ్ం హిరణ్మయం తేన బ్రహ్మవిదో-
నయం । పూతం బ్రహ్మపునీమహే । ఇస్త్రిస్సునీతీసహమా పునాతు,
సోమస్త్వి స్త్వాపరుణస్స మీచ్యా । యమోరాజా ప్రమృణాభి పునా-
తునా । జాతవే దామోఽన్య యన్త్యా పునాతు ॥ ఇతి ద్వితియానువాక-
స్సనూప్తః

హరిః ఓమ్ ॥ 3 ॥ సర్వేశ్వరా ఏషాకోకేషు మృత్యువోన్వాచు-
వేత్తాభ్యోయదాహుతీర్న జహుయాత్ । లోకోకోక ఏనం మృత్యుర్ద్విం-
దేత్ । మత్యవేస్వాహా మృత్యవెస్వాహేత్పభి పూర్వమాహుతీర్జ-
హూతి । లోకాన్లోకాదే నమృత్యుమన యజతే । నై సం లోకే
లోకేన్మృత్యుర్ద్విందతి । యనముష్నేస్వాహా ముష్నే స్వాహేతిజహ్వా-
ధ్వంచ క్షీత । బహున్మృత్యునమిత్రం కుర్వీత । మృత్యవెస్వాహే-
త్యేక స్మా ఏవై కాంజహుమాత్ । ఏ కో వా ఆ ముష్మిన్
లోకే మృతుః ॥

ఆశనయామృత్యురేవ । తమైవాముష్మిన్లోకేనయజతే భూని-
హత్యాయైస్వాహేత్యనభృగ ఆహుతిం జహూతి । భూనిహత్యా
మేవా నయజతే । తదాహుః । యద్భూనిహత్యా పాత్యాగి ధ ।
కస్మాన్యజేషి క్రియత ఇతి । అమృత్యుర్వా అయో భూనిహత్యాయా
ఇత్యాహుః । భూనిహత్యావానమృత్యురితి । యద్భూనిహత్యా
యైస్వాహేత్యనభృగ ఆహుతిం జహూతి ॥

మృత్యుమేవాసృత్యా తర్పయిత్వా పరిపాణం కృత్వా ।
 భూణ్ఘ్న భేషజం కరోతి । నతాంగం హవై ముండిభ శౌదన్యవః ।
 భూణ్ఘాత్యాయై ప్రియఃపుత్రిం విదాంచకార యోజామ్యాపి ప్రజా
 యాం బ్రాహ్మణ్యం హంతి । సంస్వస్థైతస్మై భేషజం కరోతిజుంభకా
 న్నాస్వాహేత్య వత్సథ ఉత్తమామాహుతిం జుహోతి । పరుణోవై
 జుంభకః । అంతతపవవరుణ మనయజతే ఖిల్లతేర్విక్లిధస్య శ్లక్షస్య పింగా
 ష్టస్య మూర్ధం జుహోతి । ఏతద్వైవరుణస్యనూపమే రూపేణైవ వరుణ
 మనయజతే ॥

ఇతి త్పృతి గుణానువాక సమాప్తః

— — —

సూరిః ఓమ్ ॥ ౪ ॥ కూశ్మాండై ర్జుహుయాద్యోపూత ఇదమ
 మన్యేతయథా సై నోయథాభూణ హైవమేషభవతియో యోనౌకె
 తస్మిన్చతి యదర్వాచీన మేనోభూణ నూత్యాయాస్త స్మాన్మన్యతై
 యానదేనో దీక్షాముపైతి దీక్షిత ఏతైస్సవతి జుహోతి । సంవత్సరం
 దీక్షితో భవతి సంవత్సరాదై వాత్మానంపునీతే మాసంక్షితో భవతి
 యోమాస స్సంవత్సర స్సంవత్సరాదైవాత్మానం పునీతే చతుర్విగ్ం
 శతిగ్ం రాత్రీర్ద్వీక్షితో భవతి చతుర్విగ్ంశతి రథమాసా స్సంవత్సర
 సంవత్సరా దేవాత్మానం పునీతే ద్వాదశరాత్రీ ర్ద్వీక్షితో భవతి ద్వాద
 శమాసా స్సంవత్సర సంవత్సరాదై వాత్మానం పునీతేష డ్రాత్రీర్ద్వీక్షితో
 భవతి షడ్వా ఋతవస్సంవత్సర సంవత్సరా దేవాత్మానం పునీతే
 సమాగ్ం సమశ్నీయాన్న స్త్రియము పేయాన్నో పర్యాసీత యగ్వై

తాన్మతాత్పయో బాహ్మణస్య వ్రతం యవాగూరాజస్య స్యామితో
 వైశ్యస్యాథో శ్రామ్యై ప్యంధ్వర ఏతద్వ్రతం బూరియాద్యై మన్యేతో
 పదస్యామిత్యోదనం ధానాస్సక్తాస్తృత మిత్యను వ్రతయే దాత్మనోను
 పదాసాయ ॥

చతుర్థానువాక స్సమాప్తః

హరిః ఓమ్ ॥ ౩ ॥ హిరణ్యశృంజ్ఞం వరుణం ప్రపద్యే తీర్థం మే
 దేహియాచితః । యస్మిన్మాభుక్తమ సాధూనాం వాపేభ్యశ్చ ప్రతి
 గ్రహః । యన్మై మనసా చాచాక్షర్మణావా దుష కృత్తం కృతమ్ ॥
 తన్న ఇన్ద్రో వరుణో బృహస్పతి స్సవితాచ పునరుసః సునః ।
 సమోఽగ్నయోఽశ్వున తేనమ ఇన్ద్రాయనమో వసుణాయనమో
 వారుక్మ్యేనమోఽద్యుః ।

యదపాంత్రారం యదమైధ్యం యదశాస్త్రం తిరుపగచ్ఛతాత్ ॥
 ఆత్మ్యానాదతీ పానాద్యచ్ఛ ఉగ్రాత్పృతి గ్రహాత్ । తన్న వరుణో
 నాజాపాణినాహ్మవమక్ శేతు । సోఽహమసా పావిరజో నిర్ముక్తోముక్త
 క్తిర్భిషః । నాకస్యపృష్ఠ మాకుహ్య గచ్ఛేద్భ్రహ్మ సల్లోకతామ్ ।
 యశ్చాశ్చ వరుణ స్సపునాత్వఘమర్షణః । ఇమం మేగజ్జేయమునేసర
 స్వతి శుశ్రుషో మనో సచతాపరుష్ణియా । అసిక్నియా మరుద్వృ
 థేవితస్తయాఽఽజ్జీవే శుశ్రుషోమయా । ఋతంచ సత్యంచా
 బీధాస్తోసోఽధ్యజాయత । తతో రాత్రీ రజాయత తతస్స ముద్దో
 అర్ణవః ॥

సముద్గ్రాద్యే వాదధి సంవత్సరో అజాయత । అహోరాత్రాశ్చ

మిదధద్విశ్వస్య మిషో వశి సూర్యా చంద్రమసౌ ధాతాయ ధా
 పూర్వమకల్పయత్ । దివంచ పృథివీంచా న్తరిక్షమథోనువః । యత్స్ప
 దివ్యాం రజస్స్వ మాన రిక్షేవిరోదసీ । ఇమాగ్ం న్తదాపా వరుణః
 పునాత్వఘమర్షణః । ఏచభూతస్య మధ్యేభువనస్యగోప్తా । ఏష
 పుణ్యకృతాం లోకానైషమృత్యోర్ హిరణ్మయమ్ । ద్యావాప్రతి
 వ్యోర్ హిరణ్మయగ్ం సగ్ శీతగ్ం నువః ॥

ననస్సువస్సగ్ం శశాధి । ఆర్దంజ్వలతి జ్యోతిరహమస్మి । జ్యోతి
 జన్వలతి బ్రహ్మహమస్మి । యోహమస్మి బ్రహ్మహమస్మి । అహ
 మస్మి బ్రహ్మహమస్మి । అహమేవాహం మాంజహోమిస్వాహా ।
 అకార్య కార్య వక్షీరీస్తేనో భూణహ గురుత్వగః వసుతోహమఘ
 మర్షణ స్తస్మాత్పాతప్రముచ్యతే ॥ ౭ జోభూమి స్వమాగ్ం
 రోదయస్వ ప్రవద నిధీరాః । ఆకౌఘ్ముద్భిః ప్రదమే విధర్మం జన
 యస్సృజాభువనస్య రాజా ॥ వృషా పవిత్రే అధీసానౌ అవ్యేబృహ
 ధ్సామోవా వృధేసు వానఇందుః

ఇతి పఠించానువాక సమాప్తః మృత్తికాస్నాన ఖండా సమాప్తః

అథ నగ్నశ్రాద్ధ ప్రియోగః

అథకర్తాశ్రోత్రియం బ్రాహ్మణ మాహూయ । స్నాత్వా
 ఽచమ్య ॥ పవిత్రం ధృత్వా ॥ ఏవంగుణ ... దౌ (ప్రా ... తీ)
 పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః పేతస్య మరణదినా దారభ్య ...
 అతిపన్న ప్రథమే హనిర్తవ్య నగ్న ప్రచ్ఛాదనై కోధిచ్ఛామ శ్రాద్ధం

కరిష్యే ॥ కాలే అనుజ్ఞా గం యథాశక్తి ప్రియశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ పరి
 పదక్షిణాం గృహీత్వా ॥ శ్లో॥ సమస్తం పదం (ప్ర) ... తీ)
 పితుః గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ... అతి
 పన్న ప్రథమేహని కర్తవ్య నగ్న ప్రచ్ఛాదనై కోదిష్ఠామ శ్వాద్గంకర్తుం
 అధికార సంప ... బురీవంతు ॥ కర్తుం అధికారసంపదస్తు ॥ ఏవంగుణ..
 తిదాపితుః గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య అంధత్వ, మూకత్వ, కాణత్వ
 బధిరత్వ, పంగుత్వనగ్నత్వ, విశాచత్వ, నివారణార్థం, నగ్న ప్రచ్ఛాద
 నై కోదిష్ఠామ శ్వాద్గం ఆమాది ద్రవ్యేణ ప్రేతోద్దేశేన అద్య (ఉపవీతి
 కరిష్యే ॥ ఇతీసంకల్ప్య [ప్ర) ... తీ] పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణ
 ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమేహని కర్తవ్య
 నగ్న ప్రచ్ఛాదనై కోదిష్ఠామ శ్వాద్గప్రేతార్థే అయం తేక్షణః ఉప
 తిష్ఠతు ॥ అధపాద్యస్థానే గోమయేన వర్తుల మండలం కృత్వా ॥ పితుః
 గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య పాద్యస్థానే దర్భాస్తరణముపతిష్ఠతు ॥
 దర్భోపరివత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్
 ప్రేతనగ్న ప్రచ్ఛాదనై కోదిష్ఠామ శ్వాద్గే ప్రేతార్థే ఇదం తేపాద్య
 ముపతిష్ఠతు ॥ శన్వోద్దేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతు పీతయే శంయోరభిస్ర
 వంతునః ॥ ఇతి బ్రాహ్మణస్య పాదాప్రక్షాళ్య ॥ ఉపవీతికర్తాపాదా
 ప్రక్షాళ్య ॥ ఆచమ్య ॥ కృష్ణ కృష్ణ కృష్ణ ॥ ప్ర) ... తీ ॥ ప్రేతవిష్ట
 రార్థమయంకుశః ॥ ఇత్యాసంకల్పత్వా ॥ ఉదజ్జుఖిముపవిశ్య ॥ అద్య
 పూర్వోక్త ... తిదా [ప్ర) ... తీ, పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణ
 ప్రేతస్య మరణదినా ... హని అతిపన్న ప్రథమేహనికర్తవ్య నగ్న ప్ర
 చ్ఛాదనై కోదిష్ఠామ శ్వాద్గే ప్రేతార్థే భవదనుజ్ఞ యాప్రకాంతం
 శ్వాద్గకర్మ కరిష్యే ॥ కురు స్వ ॥ (ప్ర) ... తీ) అపహతా అనురారక్షా
 త్వాం సివిశాచాయే కయః తీ పృథ్వీమను ॥ అస్య ప్రేతోచ్ఛ్వాసో య
 త్వాస్య గతంమనః ॥ ఇత్యుద్ధత్య ॥ అపఉపసృజ్య ॥ ఉదీర్తామవర
 త్తిష్ఠిర ఉన్మథ్యమః ప్రేత స్తోమ్యః అసుంయ ఇమాదప్తక ఋతజ్ఞస్స

నోవతు ప్రోహాచే ॥ ఇతితి లాన్వికిరేత్ ॥ శ్రాద్ధార్థం సంపాదిత ద్ర
 వ్యాణి ఉదకేన సంప్రోక్ష్య ॥ తత్సవితుర్వ రేణ్యంభరోదేవస్యధిమహి
 ధీయోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥ అపవిత్రః ... శుచిః ॥ ఇతి త్రిః
 ప్రోక్ష్య ॥ శ్రాద్ధార్థం సంపాదితాః పదార్థాః దేశతః
 కాలతశ్చ ముఖ్యకాలోభూత్వా శ్రాద్ధయోగ్యా భవంత్యితి
 భవంతో బ్రువంతు ॥ శ్రాద్ధయోగ్యాభవంతు ॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధకాలే
 గయంధ్యా త్వాథ్యాత్వా దేవం గదాధరం । తాభ్యాంబై వసమ
 స్సౌత్య తత శ్రాద్ధం ప్రవర్తయే ॥ ప్రవర్తయ ॥ పితుః ... గోత్రస్య
 శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమేహని
 కర్తవ్య నగ్న ప్రచ్ఛాదనై కోద్దిషామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదంతే ఆసన
 ముపతిష్ఠతు ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినా
 దారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమే హని కర్తవ్య నగ్న ప్రచ్ఛాదనై
 కోద్దిషామ శ్రాద్ధే క్షణః క్రియతాం ॥ ఓంతదా ప్రాప్నువంతు భవం
 తః ॥ ప్రాప్నోతు భవానిత్యుక్త్వా ॥ పాప్నువాని ॥ అగ్న్య పాత్రమా
 సాద్య ॥ ఉత్తానం ప్రోక్ష్య ॥ ఉద్ధృత్య ॥ తిలాన్ నిక్షిప్య ॥ ఉదకమా
 పూర్య ॥ శన్నోదే వీరభిష్టయ ఆపోభవంతు వీతయే శంయోరభిస్రవం
 తునః ॥ తిలోసిసోమ దేవహ్యో గోసవే దేవనిర్భితః ప్రత్నవద్భిః ప్రత్న
 ప్రేతపహి । పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతమిమాన్
 లోకాన్ ప్రీణయాహినః ॥ [ఇతితిలాసవకీర్య] గంధార్థా ఇమే అపః
 పుష్పార్థా ఇమే తిలాః ప్రేతాయవో జష్టంగృహ్ణామి ॥ ప్రేతపాత్రం
 సంపన్నం ॥ సుసంపన్నం ॥ ఉపతిష్ఠతా మఘ్యన్యః ఆయాహి ప్రేత
 శతశారదంచ ॥ పితరం ... గోత్రం . శర్మాణం ప్రేతం ప్రేతమా
 వాహయిష్యే ॥ ఆవాహయ ॥ హస్తోదకందత్వా ॥ యాగివ్యాఆపః
 పయసా సంబభూవుర్యా అంతరిక్ష ఉపార్ధి నీర్యాః । హిరణ్యవర్ణాయజ్ఞ
 యాస్తా ఆప్తశ్శగ్న్ స్తోనాస్సుహవాభవంతు ॥ పితః గోత్ర శర్మణ్ ప్రేత
 మరణదినాదారభ్యహని అతిపన్న ప్రథమే హని కర్తవ్య నగ్న ప్రచ్ఛాదనాభ్యే

కో^{ద్ది}ష్టామశ్రాద్ధే^{ద్ది}ప్రే^{ద్ది}తార్థే^{ద్ది} ఇదం^{ద్ది} తే^{ద్ది}లగ్నము^{ద్ది}పతిష్ఠ^{ద్ది}తు^{ద్ది}॥ ప్రే^{ద్ది}తాయస్థానమ^{ద్ది}
సి॥ తతస్సు^{ద్ది}గో^{ద్ది}దకం ॥ గంథాథాన్^{ద్ది}ఇ^{ద్ది}మే^{ద్ది} ఆపః^{ద్ది} పుష్పాథాన్^{ద్ది} ఇ^{ద్ది}మే^{ద్ది}తిలాః ॥

యువాసు^{ద్ది} వా^{ద్ది}స్తాః^{ద్ది} వరి^{ద్ది}వీ^{ద్ది}త ఆ^{ద్ది}గ్రా^{ద్ది}త్స ఉ^{ద్ది}శ్రే^{ద్ది}యాన్^{ద్ది} భ^{ద్ది}వ^{ద్ది}తి^{ద్ది}జాయమా^{ద్ది}నః ॥

తంధిరాసః^{ద్ది} క^{ద్ది}వ^{ద్ది}య^{ద్ది}ఉ^{ద్ది}న్న యంతి^{ద్ది}స్తా^{ద్ది}ధి^{ద్ది}యో మ^{ద్ది}న^{ద్ది}సా^{ద్ది} దే^{ద్ది}వ^{ద్ది}యంతః ॥ పితః^{ద్ది}
గో^{ద్ది}త్ర ... శర్మన్^{ద్ది} ప్రే^{ద్ది}తమరణ^{ద్ది} దినా^{ద్ది}దారభ్య^{ద్ది} హః^{ద్ది} అ^{ద్ది}తి^{ద్ది}పన్న^{ద్ది} ప్ర^{ద్ది}ధి^{ద్ది}
మే^{ద్ది}హ^{ద్ది}ని^{ద్ది} క^{ద్ది}ర్త^{ద్ది}వ్య^{ద్ది} న^{ద్ది}గ్న^{ద్ది} ప్ర^{ద్ది}చ్ఛా^{ద్ది}ద^{ద్ది}నా^{ద్ది}భ్యే^{ద్ది} కో^{ద్ది}ద్ది^{ద్ది}ష్టా^{ద్ది}మ^{ద్ది}శ్రా^{ద్ది}ద్ధై^{ద్ది} ప్రే^{ద్ది}తార్థే^{ద్ది}
అంతః^{ద్ది} పా^{ద్ది}వ^{ద్ది}రణార్థం^{ద్ది} బ^{ద్ది}హిః^{ద్ది} ప్రా^{ద్ది}ణ^{ద్ది}వ^{ద్ది}రణార్థం^{ద్ది} వ^{ద్ది}స్త్ర^{ద్ది}య^{ద్ది}గ్మంతు^{ద్ది} భ్య^{ద్ది}సం^{ద్ది}
ప్ర^{ద్ది}ద^{ద్ది} దే^{ద్ది}వ^{ద్ది}మమ ॥ వః^{ద్ది} అ^{ద్ది}చ్ఛా^{ద్ది}ద^{ద్ది}నార్థం^{ద్ది} ప^{ద్ది}వి^{ద్ది}తార్థం^{ద్ది} అ^{ద్ది}లంక^{ద్ది}రణార్థం^{ద్ది} ఇ^{ద్ది}మే^{ద్ది}
కు^{ద్ది}శాః ॥ న^{ద్ది}స్త్ర^{ద్ది}భా^{ద్ది}వే^{ద్ది} య^{ద్ది}థా^{ద్ది}శక్తి^{ద్ది}హీ^{ద్ది}రణ్యం^{ద్ది} వా^{ద్ది}ద^{ద్ది}ద^{ద్ది}ద్యాత్ ॥ స^{ద్ది}క^{ద్ది}లా^{ద్ది}రా^{ద్ది}
థ^{ద్ది}నై^{ద్ది} స్వ^{ద్ది}ర్చిత^{ద్ది} ము^{ద్ది}ప^{ద్ది}తిష్ఠ^{ద్ది}తు ॥ ప్రే^{ద్ది}తాయ^{ద్ది} స్వ^{ద్ది}ర్చిత^{ద్ది}మస్తు ॥ ప్రే^{ద్ది}తమండ^{ద్ది}
లొ^{ద్ది}ద్వర్త^{ద్ది}నం^{ద్ది} క^{ద్ది}రి^{ద్ది}ష్యే ॥ తతః^{ద్ది} య^{ద్ది}థా^{ద్ది}శక్తి^{ద్ది}ఆ^{ద్ది}మా^{ద్ది}ది^{ద్ది} స^{ద్ది}మ^{ద్ది}స్త^{ద్ది} భో^{ద్ది}జ^{ద్ది}న^{ద్ది} ప^{ద్ది}దా^{ద్ది}
ర్థా^{ద్ది}న్ని^{ద్ది}ధా^{ద్ది}య ॥ [ఏ^{ద్ది}క^{ద్ది}వ^{ద్ది}ర్ష^{ద్ది}ప^{ద్ది}ర్యంతం) ౩౬౦ దినములకు^{ద్ది} సరి^{ద్ది}ప^{ద్ది}డ్డ^{ద్ది} భో^{ద్ది}జ^{ద్ది}న^{ద్ది}సా^{ద్ది}
మ^{ద్ది}గి^{ద్ది}ని^{ద్ది} స^{ద్ది}మ^{ద్ది}స్పిం^{ద్ది}ప^{ద్ది}స^{ద్ది}లయును. [లో^{ద్ది}ప^{ద్ది}ము^{ద్ది} చే^{ద్ది}య^{ద్ది}కూ^{ద్ది}డ^{ద్ది}దు.]

ఓం భూ^{ద్ది}ర్భు^{ద్ది}వ^{ద్ది}చ్చు^{ద్ది}వః ... ప్ర^{ద్ది}సో^{ద్ది}ద^{ద్ది}క్షాత్ ॥ ఉ^{ద్ది}ద^{ద్ది}కం^{ద్ది}సం^{ద్ది}ప్రో^{ద్ది}క్త్య ॥
అ^{ద్ది}ప్ర^{ద్ది}ద^{ద్ది}క్షిణా^{ద్ది} ప^{ద్ది}రి^{ద్ది}షి^{ద్ది}చ్య ॥ హ^{ద్ది}స్తా^{ద్ది}ద^{ద్ది}కం^{ద్ది}ద^{ద్ది}త్వా ॥ పృ^{ద్ది}థీ^{ద్ది}వీ^{ద్ది}తై^{ద్ది}పా^{ద్ది}త్రం^{ద్ది} ద్వా^{ద్ది}ర^{ద్ది}
పి^{ద్ది}థా^{ద్ది}నం^{ద్ది} బ్ర^{ద్ది}హ్మ^{ద్ది}ణ^{ద్ది}స్తా^{ద్ది}ము^{ద్ది}ఖే^{ద్ది}జు^{ద్ది}హో^{ద్ది}మి ॥ బ్రా^{ద్ది}హ్మ^{ద్ది}ణ^{ద్ది}స్య^{ద్ది}త్వా^{ద్ది} ప్రా^{ద్ది}ణా^{ద్ది}స్తా^{ద్ది}న^{ద్ది}
యో^{ద్ది}ర్జు^{ద్ది}హో^{ద్ది} మృ^{ద్ది}క్షీ^{ద్ది}త^{ద్ది}మ^{ద్ది}సి^{ద్ది}మా^{ద్ది}స్య^{ద్ది}క్షే^{ద్ది}ష్టా^{ద్ది} అ^{ద్ది}ము^{ద్ది}త్రా^{ద్ది}మ^{ద్ది}స్మి^{ద్ది}లో^{ద్ది}కే^{ద్ది} ఇ^{ద్ది}దం

వి^{ద్ది}ష్ణు^{ద్ది}ర్వి^{ద్ది}చ^{ద్ది}క్ర^{ద్ది}మే^{ద్ది} తే^{ద్ది}థా^{ద్ది}ని^{ద్ది}ద^{ద్ది}దై^{ద్ది} ప^{ద్ది}ద^{ద్ది}మ్ ॥ స^{ద్ది}మూ^{ద్ది}ఢ^{ద్ది}మ^{ద్ది}స్య^{ద్ది} పా^{ద్ది}గ్ం^{ద్ది} సు^{ద్ది}రే ॥
స్వ^{ద్ది}థా^{ద్ది}శ్రీ^{ద్ది}వి^{ద్ది}ష్ణో^{ద్ది} ఆ^{ద్ది}మం^{ద్ది} ర^{ద్ది}క్ష^{ద్ది}స్వ^{ద్ది} పితః ... గో^{ద్ది}త్ర ... శర్మన్^{ద్ది} ప్రే^{ద్ది}తమరణ^{ద్ది}
దినా^{ద్ది}దారభ్య ... హ^{ద్ది}ని^{ద్ది} అ^{ద్ది}తి^{ద్ది}పన్న^{ద్ది} ప్ర^{ద్ది}థ^{ద్ది}మే^{ద్ది} హ^{ద్ది}ని^{ద్ది}క^{ద్ది}ర్త^{ద్ది}వ్య^{ద్ది} న^{ద్ది}గ్న^{ద్ది} ప్ర^{ద్ది}చ్ఛా^{ద్ది}
ద^{ద్ది}నా^{ద్ది}భ్యే^{ద్ది} కో^{ద్ది}ద్ది^{ద్ది}ష్టా^{ద్ది}మ^{ద్ది}శ్రా^{ద్ది}ద్ధై^{ద్ది} ఏ^{ద్ది}త^{ద్ది}క్షే^{ద్ది} ఆ^{ద్ది}మం^{ద్ది} స^{ద్ది}ప^{ద్ది}క^{ద్ది}రం^{ద్ది} స^{ద్ది}వ్యం^{ద్ది} జ^{ద్ది}నం^{ద్ది}స^{ద్ది}తాం^{ద్ది}
బూ^{ద్ది}లం^{ద్ది} స^{ద్ది}ద^{ద్ది}క్షి^{ద్ది}ణా^{ద్ది}కాం^{ద్ది} స^{ద్ది}పి^{ద్ది}లా^{ద్ది}పి^{ద్ది} థా^{ద్ది}గో^{ద్ది}ద^{ద్ది}కుం^{ద్ది}భం^{ద్ది}పితా ... గో^{ద్ది}త్రః ...
శర్మా^{ద్ది}ప్రే^{ద్ది}తః^{ద్ది} దే^{ద్ది}వ^{ద్ది}తా^{ద్ది} ఇ^{ద్ది}ద^{ద్ది}మా^{ద్ది}మం^{ద్ది} సో^{ద్ది}ప^{ద్ది}స్క^{ద్ది}రం^{ద్ది} బ్రా^{ద్ది}హ్మ^{ద్ది}ణ^{ద్ది}స్తా^{ద్ది}హ^{ద్ది}వ^{ద్ది}సీ^{ద్ది}యా^{ద్ది}
ధై^{ద్ది}ద^{ద్ది}త్త^{ద్ది}మా^{ద్ది}తృ^{ద్ది}ప్రే^{ద్ది}స్త^{ద్ది}త్స^{ద్ది}ర్వం^{ద్ది} గ^{ద్ది}యే^{ద్ది}యం^{ద్ది} భూ^{ద్ది}ర్గ^{ద్ది}దా^{ద్ది}క్షో^{ద్ది}గో^{ద్ది} భో^{ద్ది}క్తా^{ద్ది}రా^{ద్ది}జ^{ద్ది}తం^{ద్ది}
పా^{ద్ది}త్ర^{ద్ది}మ^{ద్ది}క్ష^{ద్ది}య^{ద్ది} వ^{ద్ది}ట^{ద్ది}చ్ఛా^{ద్ది}యే^{ద్ది}యం^{ద్ది} పి^{ద్ది}త్రే^{ద్ది} ... గో^{ద్ది}త్రాయ ... శర్మణే^{ద్ది}ప్రే^{ద్ది}
తాయ^{ద్ది} ఇ^{ద్ది}ద^{ద్ది}మా^{ద్ది}మం^{ద్ది} సో^{ద్ది}ప^{ద్ది}స్క^{ద్ది}రం^{ద్ది} స^{ద్ది}ద^{ద్ది}క్షి^{ద్ది}ణా^{ద్ది}కం^{ద్ది} స^{ద్ది}తాం^{ద్ది}బూ^{ద్ది}లం^{ద్ది} స^{ద్ది}తి^{ద్ది}లా^{ద్ది}పి

ధానోదకుంభం ప్రేతత్వప్ర్యర్థ ముపతిష్ఠతు ॥ (తిలోదకంత్యజేత్)

అథ ప్రేత ధారాదత్తం

(ప్రా...తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ
 దినాదారభ్య ... హని అతిపన్న పృథమేహనికర్తవ్య సగ్న ప్రచ్ఛాదనాఞ్ఘ్రే కోద్దిష్టామ
 నాఞ్ఘ్రే కోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేత
 ముద్దిశ్య (మయాత్వయాక్రియ మాణేన మరణ దినాదారభ్య... హని
 అతిపన్న పృథమేహని కర్తవ్య సగ్న ప్రచ్ఛాదనాఞ్ఘ్రే కోద్దిష్టామ
 శ్రాద్ధేనపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ... ప్రేతస్య । ప్రేతత్వప్రి
 ద్వారా ప్రేతత్వ విముక్తి సాధన మస్త్వితి భవంతో బుర్రవంతు ॥
 ప్రేతత్వప్రిరస్తు ॥ ప్రేతభుజ్యతామ్ ॥ అథపిండసగ్రహణమ్ ॥ పూర్వోక్త
 తిథాపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య...
 అహని అతిపన్న పృథమేహని సగ్న ప్రచ్ఛాదనాఞ్ఘ్రే కోద్దిష్టామ
 శ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానం కరిష్యే ॥ [ఇతిసంకల్ప్య] (ప్రా...తీ)
 గోమయేనాసులిప్య ॥ పిండస్యాధః దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు ॥ దర్భో
 పర్యే తత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ పితే...గోత్రతాయశర్మణే ప్రేతాయ
 మరణ దినాదారభ్య ... హని అతిపన్న పృథమేహని కర్తవ్య సగ్న
 ప్రచ్ఛాదనాఞ్ఘ్రే కోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ పిండస్యా
 పర్యేత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు । యథాశక్తి దక్షిణాందత్వా । అభ్య
 పూర్వోక్త ... తిథాపితుః గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ
 దినాదారభ్య - హని అతిపన్న పృథమేహని కర్తవ్య సగ్న ప్రచ్ఛాద
 నాఞ్ఘ్రే కోద్దిష్టామ శ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండ ప్రదానే పితరం ...
 గోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య [మయా) త్వయాకృతేన అనేనసగ్న
 ప్రచ్ఛాదనాఞ్ఘ్రే కోద్దిష్టామ శ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండ ప్రదానేన పితుః
 గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వప్రిద్వారా ప్రేతత్వ విముక్తి
 సాధనమస్త్విసి భవంతో బుర్రవంతు ॥ ప్రేతత్వప్రిద్వారా ప్రేతత్వ
 విముక్తి సాధనమస్తు । దత్తం శ్రాద్ధం అభిరమ్యతామితీకర్తవదేత్ ॥
 అభిరమతాస్మి ఇతివిప్రః ॥ పిండంజలే నిక్షిపేత్ ॥

ఇతి సగ్న శ్రాద్ధప్రయోగ స్సమాప్తః

అథ నవశ్రాద్ధ ప్రయోగః

మృతదినము మొదలు బేసిదినములయందొక్కొక్క శ్రాద్ధము జరుపవలెను. కొందఱు అశక్తతచే నన్నింటిని వక్కదినంబుననే యాచరింపుదురు. కొందఱు నగ్న శ్రాద్ధముచేసి నవశ్రాద్ధముగూడ చేతురు, కొందఱు సకాలంబుననే యాచరించుచున్నారు, అట్లుసకాలంబున నాచరింపకపోయిన పక్షమందు ఆచరించేకాలము వఱకు గతించిన దినములను కలిపి సంకల్పమును చేయవలెను. అనగా గతించిన దినములకు కూడ నవశ్రాద్ధము చేయవలెనని యభిప్రాయము. శ్లో॥ నవశ్రాద్ధాని సర్వాణి । ప్రేతత్వస్థి కరాణీతు । అద్యాది షోడశైతాని । ప్రేతత్వస్య నివృత్తయే ॥

కర్తాస్మాత్వాచమ్య । పవిత్రం ధృత్వా । పూర్వోక్త ఏవం గుణ ... తిథౌ (ప్రా) ... తీ) యజమానస్య పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామై కోద్ధిష్ఠామ శ్రాద్ధం కరిష్యే ॥ కాలే అనుజ్ఞార్థం పరిషద్ధక్షిణాం గృహీత్వా ॥ సమస్త సంప ... పదం । (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ... అహని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామై కోద్ధిష్ఠామ శ్రాద్ధం కర్తుం అధికార సంపదస్త్వితి భవగతో బుద్ధివంతు ॥ కర్తుం అధికార సంపదస్తు ॥ ఏవం గుణ... తిథౌ (ప్రా) ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామై కోద్ధిష్ఠామ శ్రాద్ధ మేకోద్ధిష్ఠ విధానేన ఆమాది ద్రవ్యేణ ప్రేతోద్దేశేన సద్యః కరిష్యే ॥ (సవ్యం) (ప్రా...తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని ... అహ్నిక సవామైకోద్ధిష్ఠామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్ధక్షణః ఉపతిష్ఠతు ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక సవామైకోద్ధిష్ఠామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్ధక్షణః ఉపతిష్ఠతు ॥ (విధిప్రకారేణ దద్యాత్) పాద్యస్థానే గోమయేన వర్తులమండలం కృత్వా ॥ ప్రేత

పాద్యస్యానేదర్భాన్తరణ ముపతిష్ఠతు ॥ దర్భోపర్యేత త్తిలోదక ముప
తిష్ఠతు ॥ పితః ... గోత్ర .. శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్య ... హని
సవామైకోద్ధిస్తామశ్రాద్ధేప్రేతార్థే స్వాగతముపతిష్ఠతు ॥ స్వాగతమిదంతే
పాద్యముపతిష్ఠతు ॥ పితః ... గోత్ర .. శర్మన్ ప్రేతమరణ దినాదా
రభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక సవామై కోద్ధిస్తామ శ్రాద్ధే
ప్రేతార్థే స్వాగత ముపతిష్ఠతు ॥ స్వాగతమిదంతే పాద్యముపతిష్ఠతు ॥
ఏవం పాద్యం దద్యాత్ ॥ కర్తాపాదౌ ప్రక్షాళ్యాచమ్య ॥ బ్రాహ్మ
ణాన్ ఉదజ్జుఖముప వేశ్య ॥ పితః .. గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేతవిష్టరార్థ
మయంకుశః ॥ ఆసనం దద్యాత్ ॥ ఓం అద్య పూర్వోక్త ఏవంగుణ ...
తిథౌపితుః ... గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య
హని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక హ్నిక సవామై కోద్ధిస్తామ శ్రాద్ధే
ప్రేతార్థే భవదసుజ్ఞా యాప్రికాంతం శ్రాద్ధ కర్మ కరిష్యే ॥ కురుష్వ ॥
అపహతా అనురారక్షాగ్ంసి విశాచాయేతు యంతి పృథివీమను ।
అన్యత్రేతో గచ్ఛంతు యత్రాస్య గతం మపః ॥ ఉదీర్తామవరఉత్పర
ఉన్మథ్యమః ప్రేతస్సోమ్యః ఆసుంయ ఇయాదప్తక ఋతజ్ఞ స్సనోవతు
ప్రేతోహవే ॥ (స్త్రీకిప్రేతాహవే) అని చెప్పవలయును.

అథ ద్రవ్యాది ప్రోక్షణం ॥ ఓం భూర్భువస్సువః దయాత్
ఆపవిత్రః ... శుచిః ॥ శ్రాద్ధార్థం సంపాదితాః పదార్థాః దేశతః కాల
తశ్చ శ్రాద్ధయోగ్యా భవంత్యితి భవంతో బురీవంతు ॥ శ్రాద్ధయోగా
భవంతు ॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధకాలేగయాంధ్యాత్వా ధ్యాత్వా దేవం గదా
ధరమ్ ॥ తాభ్యాం చైవ సమస్కృత్య తతశ్శ్రాద్ధం ప్రవర్తయే ॥ ప్రవ
ర్తయ ॥ ఇతి విప్రాః ॥ పితృః ... గోత్రస్య .. శర్మణః ప్రేతస్య మరణ
దినా ... హని ... హ్నిక సవామై ... రే ప్రేతార్థే ఇదంతే ఆసన
ముపతిష్ఠతు ॥ ఇతి బ్రాహ్మణస్య వామపార్శ్వే ఆసనం దద్యాత్ ॥
పితృః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ...
హని అతిపన్న ప్రథమా - ధేన్ ఇదంతే ఆసన ముపతిష్ఠతు ॥ సర్వ

త ఆసనముపతిష్ఠతు ॥ సర్వత్ర ఆసనం దద్యాత్ ॥ పితుః ... గోత్రస్య
 శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని ... అహ్నికనవామై
 కోద్దిష్టామ శ్రాద్దేక్షణః క్రియతాం ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః
 ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ... హని ... అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక
 నవామై కోద్దిష్టామ శ్రాద్దేక్షణః క్రియతాం ॥ ఏవం క్షణాని దద్యాత్
 ఓమ్ తథా ॥ ప్రాప్నువంతు భవంతః ॥ ప్రాప్నువాని ॥ బ్రాహ్మణస్య
 పురతః దర్భానాస్తీర్య ॥ తేష్యర్ఘ్య పాత్రమాసాద్య ॥ ఉత్తానంప్రోక్ష్య
 ఉభృత్య ॥ తిలాన్వికీర్య ॥ ఉదకమాపూర్య ॥ శంసో దేవీరభిష్టయ
 ఆపోభవంతు పీతయే । శంయోరభి స్రవంతునః । తిలోసిసోమ దేవ
 త్యో గోస్తవే దేవనిర్మితః ॥ ప్రత్నవద్భిః ప్రత్నప్రేతపహి ॥ పితరం ...
 గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం ఇమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినః ॥
 (ఇతి తిలాన వకీర్య) గంధార్ధా ఇమే ఆపః ॥ పుష్పార్ధా ఇమేతిలాః ॥
 పితృ ప్రేతాయవోజ్జ్వలం గృహ్ణామి ॥ ప్రేత పాత్రం సంపన్నం । ఉప
 తిష్ఠతామర్ఘ్యః ॥ పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం । ప్రేత
 మావాహయిష్యే ॥ ప్రేతమావాహయ ॥ ఆయాహిప్రేత ... శార
 దంచ ॥ సావధానా భవంతుతే ॥ సావధానాస్మః ॥ హసోదకందత్వా
 యాదివ్యాఆపః పయసా సంబభూవుర్యా ఆంతరిక్ష ఉతపార్థి వీర్యాః ।
 హిరణ్య వర్ణాయజ్ఞియాస్తాస్త ఆప్తశ్శక్త్యో నాస్తుహవా భవంతు ।
 పితం ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేతమరణ దినాదారభ్య ... హని ..
 అహ్నిక నవామై కోద్దిష్టామ శ్రాద్దే ప్రేతార్థే ఇదంతే అర్ఘ్య ముప
 తిష్ఠతు ॥ పితః ... గోత్ర శర్మన్ ప్రేతమరణ దినాదారభ్య ... హని
 అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక నవామై కోద్దిష్టామ శ్రాద్దేప్రేతార్థే ఇదంతే
 అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు ॥ ఏవం సర్వత్ర అర్ఘ్యం దత్వా ॥ ప్రేతాయస్థాన
 మసి ॥ తతశ్చుద్ధోదకం ॥ గంధార్ధా ఇమే ఆపః పుష్పార్ధా ఇమేతిలాః ॥
 యువాసువాసాః పరివీత ఆతాత్స ఉశ్రేయాన్భునతి జాయమానః । తం
 ధీరాసః కవయ ఉన్నయంతి సాధియో మనసా దేవయంతః । పితః ...
 గోత్ర - శర్మన్ ప్రేతమరణ దినాదారభ్య - హని - హ్నిక నవా

మైకొద్దిష్టామ శ్రాద్ధైరింతః ప్రావరణార్థం బహిః ప్రాపరణార్థం వస్త్రం
 తుభ్య మహం సంప్రద దేనమమ ॥ యువాసువాసాః ... మనసా
 దేవయంతః ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేతమరణ దినాదారభ్య
 హని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక సవామై క్షోద్దిష్టామ శ్రాద్ధై ప్రేతార్థే
 అంతః ప్రావరణార్థం బహిః ప్రావరణార్థం వస్త్రంతు ... సమమ ॥ స్వ
 త్రవస్త్రం దద్యాత్ ॥ తదభావే సతిలాభమే కుశాః ॥ సుకుశాః వః
 ఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థ మలంకరణార్థం ప్రేతాయ స్వర్చితమస్తు ।
 అథ ప్రేతమండలౌ ద్వర్తనం కరిష్యే ।

భోజద పాత్రేషు తందులాదీన్నిధాయ ॥ అమంద్విగుణం వా
 చతుర్గుణం వాదద్యాత్ ॥ ఉపవీతి ॥ ఓంభూర్భువస్సువః ... ప్రచోద
 యాత్ ॥ ఇతిదేయ ద్రవ్యాణ్యుదకేన పోక్ష్య ॥ (ప్రా ... తీ) హస్తా
 దకం దత్వా ॥ దేవ సనితః ప్రసువ ॥ పృథీవీతే పాత్రం ద్యౌరపిథాసం
 బ్రహ్మణస్త్యా ముఖేజుహోమ బ్రాహ్మణస్యత్వా ప్రాణాపాన యోర్జు
 హస్తోమ్యక్షీత మసిమాస్యక్షే స్థాత్రముత్త్రా ముష్మః లోకే ॥ ఇదంవిష్ణు

ర్వి చక్రమే త్రేథానిద థేష దమ్ । సమూఢమస్య పాగ్ం సురే ॥ స్వ
 థాశ్రీ విష్ణోఅమం రక్షస్వ ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేతమరణ
 దినాదారభ్య ... హని ... హ్నిక సవామై క్షోద్దిష్టామ శ్రాద్ధై ఏతత్తై
 ఆమం సహకరం పితా ... గోత్రః ... శర్మా ప్రేతః దేవతాఇదమా
 మం సోపస్కరం బ్రాహ్మణహస్తే ఆహవసీయాధే దత్తమాత్మపై స్త
 త్సర్వం గయేయభూర్గ దాథరో భోక్తారాతం పాత్ర మక్షయ వట
 చ్ఛామోయం పితే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ ఇదమా
 మం సోపస్కరం సదక్షిణాకం సతాంబూలం సతిలాపిథానోద కుంభం
 హ్నిక సవామై క్షోద్దిష్టామ శ్రాద్ధై ప్రేతార్థే ప్రేతత్వర్చ్యర్థం ముపతి
 స్తుతు ॥ తిలోధకం త్యజేత్ ॥ (ఏవం) (స్వర్వత్ర) ఆహ్నిక సంకల్పాను
 సారేణ దద్యాత్ ॥

ధా రా ద త్త మ్

(ధారాదత్తమ్) ఓం ఓం అధ్యపూర్వోక్త ఏవంగుణ... తిదా
 పా... తీ ॥ పితృః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా
 దారభ్య ... హని ... హ్నిక అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నిక
 నవామై కోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేత
 ముద్ధిశ్య (త్వయాకృతేః) త్వయాకృతేన మరణ దినాదారభ్య ... హని
 హ్నిక అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక హ్నిక ఆమశ్రాద్ధేన పితృః... గోత్రస్య
 శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని ... హ్నిక అతిపన్న
 ప్రథమాహ్నిక ... హ్నిక నవామై కోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతస్య ప్రేత
 తృప్తిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ ప్రేతతృప్తిరస్తు తిలోదకంత్యజేత్
 ప్రేతభుజ్యతామ్ ॥ ఓం ఓం అధ్యపూర్వోక్త ఏవంగుణ... తిదా పితృః
 గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని ... హ్నిక
 అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక . హ్నిక నవామై కోద్దిష్టామ శ్రాద్ధీయ
 తిలోదకపిండ (ప్రదానం) పిండప్రదానాని కరిష్యే ॥ కర్తాతిల మిశ్ర
 తందులైః పిండానికృత్వా ॥ దక్షిణాభిముఖః భూమిం గోమయేనోపలిప్య
 పిండస్యాథః దర్భాస్తరణముపతిష్ఠతు ॥ దర్భోపర్యేత త్తిలోదక ముప
 తిష్ఠతు ॥ పితే... గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదా
 రభ్య ... హని ... హ్నిక నవామై కోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏష
 పిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ పితే... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ మర
 ణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక నవామై కోద్దిష్టామ
 శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ఏనం పిండాని దద్యాత్ ॥
 (పిండస్యాపరి) పిండనాముపర్యేత త్తిలోదకముపతిష్ఠతు ॥ యథాశక్తి
 నిక్షిణాదత్వా ॥ పితృః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా
 దారభ్య . హని .. హ్నిక అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నిక
 నవామై కోద్దిష్టామ శ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండ ప్రదానే । పితరం ...
 గోత్రం .. శర్మాణం ప్రేతం ఉద్ధిశ్య శ్వయాక్రియ మాశేన మరణ దినా
 దారభ్య ... హని ... హ్నిక అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నిక
 నవామై కోద్దిష్టామ శ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానేన పితృః .. గోత్రస్య

శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య .. హని .. హ్నిక అతిపన్నప్రళ
మాహ్నిక .. హ్నిక సవామై కోస్తామ శాద్ధే ప్రేతస్య ప్రేతత్వస్తి
ద్వారా ప్రేతత్వస్తిగస్త్వితి భన-తో బ్రువంతు ॥ ఇతి తిలోదకంత్య
శేతో ॥ ప్రేతత్వస్తిరస్తు ॥ దత్తాని శాద్ధాని అభిరమ్య తామితి కర్తా
బ్రూయాత్ ॥ అభిరమతాస్మః ॥ ఇతి బ్రాహ్మణో వదేత్ ॥ [ఒకే
ఆహ్నికముజరిపేయెడల దత్తం శాద్ధం అని ప్రయోగము జరుపవల
యును జలేపిండాన్ ప్రక్షిప్య (కర్తాస్మాత్వా) ఆచమ్య ॥ కాశ్యపః ॥
శ్లో ॥ నవశాద్ధాని సంచాహురాశ్వలాయన శాఖనః ॥ కేచిత్ప్రత్యే వ
సవమం భవేదంతరితంయది ॥ ఏకాదశేహ్ని తత్కుర్యా దితి స్మృతి
కృతో వచః ॥

తా॥ నవశాద్ధములు తొమ్మిదని యాశ్వలాయనులు వచింపు
దురు ఆపస్తంబుడారని నిర్వచించె అన్యశాఖీయులు అయిదేననిరి కొం
దఱు తొమ్మిదవ దినమందలి శాద్ధమంతరించినయెడల పదునొకండవ
దినమునందు ముఖ్యమని చెప్పిరి, (క్రమాగతానాంచ శుక్రవారాదిని
షేధోనాస్తి॥) క్రమాగత శాద్ధములకు శుక్రవారాది నిషేధము లేదు

అథ ద శా హ ప్ర యో గః

పదియవ దినమునందు ముందుగా మృతస్థలంబునందును నుక
కుంభమును దీపాదులను పరిత్యజింప వలయును (కర్త) బంధువులకు
జ్ఞాతులను, అందరిని ముందుగా బిలుచుకొని స్నానముజేసి బియ్యము
ఆజ్యము మొదలగు వానివన్నిటిని దీసికొని ప్రతినిత్యము నిత్యకర్మ
చేస్తూ ఉండిన ప్రదేశమునకుఁబోయి ముందుగా దశాహదినమందు
చేయువలసిన నిత్యకర్మ [అనఁగా] తిలోదక వాసోదక పిండప్రదానంబు
లు యథా విధిగా జరిపి పిమ్మట దశాహ ప్రయోగము నాచరింప
వలయును.

అథ దశాహప్రయోగః ॥ కర్తాస్మాత్వా ॥ నిత్యకర్తవ్య శీలా
స్నాన మృదాస్నాన వాసోదక తిలోదక పిండప్రదానాంతం కృత్వా ॥
అథకర్తా సచేలం స్నాత్వా ॥ చమ్య ॥ పవిత్రం ధృత్వా ॥ ఏవంగుణ
తదా (ప్రా)...తీ, పితృః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ

దినాదారభ్యదశమేహని జ్ఞాతిభిస్సహానుచి పరిహారార్థం శరీరశుద్ధ్యర్థం
 కేశవపసం (ఉపవీతి) కరిష్యే॥ అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి దక్షిణాంగృహీత్వా
 శ్లో॥ సమస్త సంవత్సరమ్ ... పదం ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః
 ప్రత్యక్ష మరణ దినాదారభ్య దశమేహని జ్ఞాతిభిస్సహానుచి పరిహారార్థం
 శరీర శుద్ధ్యర్థం కేశవ పసం కారయితుం అధికారసంప ... బ్రు
 వంతు ॥ అధికార సంపదస్తు ॥ వపనాధికార యోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం కృ
 త్సూత్రయాణి దధ్యాత్ ॥ (నివీతి) ఏకం కుశం సిరసిధృత్వా ॥
 శ్లో॥ మేగుమండరయల్వాని పాపాని విభానిచ । కేశానాశ్రిత్య తిష్ఠంతి
 తస్మాత్కేశాస్వపామ్యహం । ఆత్మనశ్శుకామోవా పితౄణాం ముక్తి
 హేతవే । వపసంకార యిష్యామతీరే బ్రాహ్మణ సన్నిధౌ ॥ ఇతి కర్తా
 సర్వేజ్ఞాతయశ్చ ఔరం కారయిత్వా ॥ కేశశ్శశులోమ నఖాని వాప
 యిత్వా ॥ స్నాత్వాఽచమ్య (కర్త) యుషు జ్ఞాతులును కనిష్ఠ పూర్వ
 కముగా ఔరము చేయించుకొనవలయును. జ్ఞాతులలో వయస్సుచేత
 మృకునికంటె చిన్నవాండైన మృత పితౄకులు కర్తతోఁగూడ ఔర
 మును చేయించుకొనవలయును. పిమ్మట జ్ఞాతులు ప్రేతత్వస్థి కొ
 ను తిలోదకముల నివ్వవలయును. (జ్ఞాతయః ప్రేతత్వస్త్వర్థం తిలో
 దకాంజలీక్ దద్యుః ।)

శ్లో॥ యాత కే మ త కేచైవ వపనం దశమేహని । మాసర్ష తిథి
 వారాణా మచపక్షేతి శాతమః దేవలః ॥ దశమేహని సర్వేషాం తుర
 కర్మవిక్షిప్తతే ॥ కేశశ్శశ్వాది వపనం కుర్యురాత్రాను భావినః ॥

జ్ఞాతీనాం తిలోదక క్రమః

ప్రచీనభక్తశాస్త్రే ॥ శ్లో॥ సమానోదా స్తర్పయంతి తృప్త్యర్థ
 మేవ మజలి । తర్పయంతి సపిండాన్ త్రీన్చక్రేణోత్తర మగ్నిదః ॥
 దశమేహని చూడాయ । జ్యేష్ఠే నైవతు యత్కృతం జ్యేష్ఠేన వప
 న విశాతీః త్రిణ్య హవిస్యసేత్ ॥

అభిజ్ఞాతయః । ఆచమ్య ... పవిత్రం ధృత్వా ఏవంగుణ
 ప్రాచీనాశ్రమి యజమానస్య పితుః — గోత్రస్య — శర్మణః
 దినాదారభ్య దశమేహని, అతిపన్న ప్రదశమేహని, ద్వివీ

యేహని, తృతీయేహని, చతుర్థేహని, పంచమేహని, షష్ఠేహని, సప్త
మేహని, అష్టమేహని, నవమేహని, కర్తవ్య యజమానస్యపితుః ప్రేత
తృణోపశమనార్థం తిలోదక ప్రదానాని కరిష్యే ॥ కాలేఅనుజ్ఞార్థం
యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా ॥ సమ
స సంప కృత్య ॥ యజమానస్య పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః
ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని అతిపన్న ప్రథమేహని ...
నవమేహని కర్తవ్య యజమానస్య పితుః ప్రేతతృణోపశమనార్థం తిలో
దక ప్రదానాధికార సిద్ధిరస్మితి భవంతో బ్రువంతు ॥ తిలో ... సిద్ధి
రస్తు ॥ ప్రాచీనాపీతి తిలై సహోదక మంజలీనా గృహీత్వా ॥ (సవ్యం
జాన్వాచ్య) యజమానస్యపితే ... గోత్రాయ - శర్మణే ప్రేతా
యమరణ దినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతతృణోప
శమనార్థమేత తిలోదకముప తిష్టతు ॥ (౧౦ది౧౨) (౧ది౩) (౨ది౪)
(౩ది౫) (౪ది౬) (౫ది౭) (౬ది౮) (౭ది౯) (౮ది౧౦) (౯ది౧౧) ఇతి
తిలోదకాంజలీన్ దద్యుః ॥ (దారాదత్తం) పూర్వోక్త ... పితరం ...
గోత్రం ... శర్మణం ప్రేతముద్దిశ్య త్వయాకృతేః మరణదినాదార
భ్యదశమేహని అతిపన్న ప్రథమేహని ... నవమేహనికర్తవ్య దహన
జనిత తృణోపశమనార్థమే తతిలోదక ప్రదానైః యజమానస్య పితుః
గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య దహన జనిత తృణోపశమన మస్మితి
భవంతో బ్రువంతు ॥ తిలోదకం త్యజేత్ దహనజనిత తృణోపశమన
మస్తు । నారాయణ నారాయణ ॥

కర్తాప్రాణాసాయమ్య ॥ పవిత్రం ధృత్వా (ప్రా) ... తీ పితుః...
గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిర్థం మరణ దినాదారభ్య
దశమేహని సర్వేషాం జ్ఞాతీనామాశౌచని వ్యత్యర్థం గ్రామ శ్మశాన
యోర్మధ్యేకర్తవ్య అఘాపనుత్తి హోమం కరిష్యే ॥ కాలేఅనుజ్ఞార్థం
యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ సమస్త సంప .. కృత్య । పితుః
గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని అశౌ
చనివృత్త్యర్థం గ్రామశ్మశాన యోర్మధ్యే అఘాపనుత్తి హోమాధికార
సంపదస్మితి భవంతో బ్రువంతు ॥ కాలే అధికారసంపదస్తు ॥ కర్తా
యజ్ఞోపవీతి భూత్వా ॥ గ్రామశ్మశాన యోర్మధ్యే ప్రాజ్ఞఖిఉపవేశ్య॥

తత్రాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ ఓం భూర్భువస్సువరోమ్ ॥ చత్వారి
 శృంగాత్రయోఅప్య ... ఆత్మాభిముఖమాసీన మేవంధ్యాయే ధృతాశ
 నం ॥ ఏవహిదేవః ప్రదిశోను సర్వాః పూర్వోహిజాతస్స ఉగర్భే
 అంతః । సవిజాయమాసస్స జన్తిష్యమాణః ప్రత్యజ్మఖాస్తిష్ఠ తి విశ్వ
 తోముఖః ॥ ప్రాజ్మఖాగ్నే మమాభిముఖౌభవ । సుముఖౌభవ । సు
 ప్రసన్నోభవ । వరదోభవ । యదోక్తజహ్వాయా హవిర్ద్రహాణ ఓం
 భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్ ॥ సోదకేన పాణినా ప్రదక్షిణ
 మగ్నిం పరిసమూహ్య ॥ అలంకృత్య ॥ అగ్నయేనమః ... జాతవేదవే
 దసేనమః । పరిస్తరణం పురస్తాత్ । దక్షిణతః । పశ్చాత్ । ఉత్తరతః॥
 ఉత్తరేణాగ్నిం దర్భాన్సగ్స్త్రిన్య ॥ ద్వంద్వంన్యంచి పాత్రాణి ప్రయు
 నక్తి । దర్భాన్యజ్యస్తాత్వ్యా । పోక్షణిస్సువావితి ॥ తతఃఅగ్నేః పశ్చిమ
 భాగేదర్భాన్ పరిస్తీర్య ॥ తత్ర లోహితంచ రానుడుహం ప్రాచీన
 గ్రిహముత్తరలో మాస్త్రిర్య । తత్ర కనిష్ఠ పూర్వ కంఠస్మి న్నారోహ
 యతి । ఆరోహతా యుర్జర సంగృణానా అను పూర్వం యతమానా
 యతిషు । ఇహత్వష్టాసు జనిమాసురతో ధీగ్మాయుః కరతు జీవ
 సేవః । ఇత్యుపవిశ్య ॥ యథాహన్యను పూర్వ భవంతి యదర్తవఙ్ముతు
 భిర్యం తిష్టుప్తాః । యథానపూర్వ మపరో జహాత్యేవాథాత్ర రాయాగ్ం
 పి కల్పయేమామ్ ॥ ఇతిజ్ఞాతీ వృద్ధాన్ తచ్చర్మారోహయతి ॥ సమా
 సాద్రాద్వాదర్భా ప్రాదేశమాత్రో పవిత్రే కురుతే ॥ తృణం కాష్ఠం
 వాంతర్థా యాచినత్తి న న ఖే న, అపఉపస్పృశ్య, అద్భిరనుమృజ్య,
 పోక్షణిమాదాయ పోక్ష్య తస్యామప అనీయ, హస్తయోరంగు
 ష్టాన కనిష్ఠికాభ్యా ముదగగ్రేగృహీత్వా । ప్రాచీస్త్రీరుత్పాయా ౭
 భిమంత్రస పవిత్రేణ పాణినా పాత్రాణ్యు త్తానానికృత్వా ॥ త్రిః
 పోక్ష, ఆజ్యధానీ మాదాయ । ఆజ్యం విలాప్య । అపరేణాగ్నిం పవి
 త్రాగ్ని తరోహితాయా మాజ్యస్థాల్యా మాజ్యం నిరూప్య ఉదిచోంగా

రాన్ని హుహ్య । తేష్వధిశ్రిత్య జ్వలతా తృణేనాఽధోగామిన్యా
 దీప్త్యాజ్యే ప్రతిఫలీకృత్య । ద్వేదర్భాగ్రే ప్రచ్ఛిద్య, ప్రక్షాళ్య ప్రత్య
 న్య అపఉపస్పృశ్య । త్రిః పర్యగ్నికృత్వా । ఉదగు ద్వాస్య । అంగా
 రాస్పత్యూహ్య । ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహత మాజ్య
 త్రిరుత్పాయ । పవిత్రగంధిం విస్రిస్య । ప్రక్షాళ్య । ప్రాగగ్రమగ్నౌ
 పవిత్రే ౭. ను ప్రహరతి । సుక్స్మవావగ్నౌ ప్రతితప్య । దర్భాగ్రైసం
 మృజ్య । పునః ప్రశితప్య । ప్రోక్ష్య । నిధాయ । దర్భానద్భిస్సగ్స్పృ
 శ్యాగ్నౌ ప్రహరతి । అద్వితేను మన్యస్వ ... దేవసవితః ప్రసువ॥ ఇతి
 సమంతం పరిషి చ్య ॥ మూలతో బిలవత్వాం వారుణసుచిమూలతో
 బితే స వారుణసువేణ చతుర్గ్రహీతమాజ్యం గృహీత్వా ॥

(కర్త) మొదట రంధ్రముగల స్రుక్కునందు మొదటరంద్రము
 గల స్రువముతో నాలుగుపర్యాయములు నేతినిగ్రహించుకొని,

నహితే అగ్నేతనూవై క్రూరంచ కారమర్త్యః । కపిర్భృశి
 తేజనం పునర్జరాయ గారివస్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయ ఇదం నమమ॥
 పునశ్చతు ర్గ్రహీతం గృహీత్వా ॥ అపసశ్శోశుచ దధుమగ్నే శు శుద్ధ్యా
 రయిం । అపసశ్శోశుచదధుం మృత్యవేస్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయ
 ఇదం నమమ ॥ అథదశ స్రువాహుతీర్జుహోతి । పునశ్చతు ర్గ్రహీతం॥
 సువేణాజ్య మాదాయ ॥ అపసశ్శోశుచ దధుమగ్నే శు శుద్ధ్యారయిం ।
 అపసశ్శోశుచదధుగ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయ ఇదం నమమ ॥
 హుత్వా హుత్వాసం పాత సాత్ర్యాగ్ం సంపాత మవనయతి ॥

అవగా ఒక్కొక్క తూరియు శోమముచేసిన వెనుక మిగిలిన
 నేతిని సంపాత పాత్రము నందుంచవలయును.

స్రువేణాజ్య మాదాయ । సుక్షే త్రియాసు గాతుయా వనూ
 యాచ యజామహే । అపసశ్శోశుచదధుగ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయ

ఇదం నమమ ॥ సువేణా...య ॥ ప్రియద్భం దిష్ట ఏషాం ప్రాస్మాకా
 నశ్చ యః ॥ అపనశ్శో శుచదభుగ్ స్వాహా ॥ అగ్నయేశు ...
 నమమ సువే...య ॥ ప్రియదగ్నే సహస్వతో విశ్వతోయం
 తపారయః ॥ అపనశ్శో శుచదభుగ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయ
 ఇదం నమమ సువే...య ॥ ప్రియతై అగ్నే సూరయోజాయే
 మహాప్రతేషయం ॥ అపనశ్శో శుచదభుగ్ స్వాహా ॥ అగ్నయేశుచయ
 ఇదం నమమ ॥ సువేణా ...య ॥ త్వగ్ం హివిశ్వతోముఖ విశ్వతః
 పృథ్వీనీ ॥ అపనశ్శో శుచదభుగ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయ ...
 నమమ ॥ సువేణాద్య మాదాయ ॥ ద్విషోనో విశ్వతో ముఖాతినా
 వేషపారాయ ॥ అపనశ్శో శుచదభుగ్ స్వాహా ॥ అగ్నయేశు ... మ॥
 మిశే ...య ॥ సనస్సింఘు మివనావయా ॥ తిపర్షా స్వస్తయే ॥
 అపనశ్శో శుచదభుగ్ స్వాహా ॥ అగ్నయేశు ... నమమ ॥ సువేణా
 య ॥ అపనశ్శో శుచదభుగ్ స్వాహా ॥ అగ్నయేశుచయ ఇదం నమమ ॥ సువేణా ...య
 ద్విషాదుః కాశ్వా ॥ స్మత్ప్యం దతామఘం ॥ అపనశ్శో శుచదభు
 గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయేశు ... నమమ ॥ సుకుక్రివా ॥ జ్యస్థాలించా
 గ్నో నశ్శో ॥ అదితేస్సమగ్ధాః ॥ ... దేవసవితః ప్రాసావీ ॥
 తే సమయః పరిచ్య ॥ అగ్నేరుత్తరతో ॥ నద్వాహం సంస్థాప్య ॥
 ఇదం నమమ ॥ అనద్వాహ మన్వారభామహే స్వస్తయే
 గృహ్యతా ॥ గృహ్యతా స్సంపారణోధవ ॥ ఇతిజ్ఞాతయో ॥ నద్వా
 హం నమమ ॥ ఇమేవా విష్ణుతే రావవర్తిన్నభూద్భ ప్రదాదేవ

హూ॑తి॒న్తో॒అద్య॑ । పా॒ంజో॑గామాన్తయే॒హ సా॑యద్రా॒ఘీ॑య॒ఆయుః॑
ప్ర॒తరా॑ం ద॒ధా॒నాః । ఇతి॑ పశ్చాద్గచ్ఛ॒తి ॥ మృ॒త్యోః పదం॑ యో ప
యంతో॑య దై॒మదా॑గ్ధీ॒య॒ఆయుః॑ ప్ర॒తరా॑ంద॒ధా॒నాః । ఆప్యా॑య
మా॒నాః ప్ర॒జయా॑థనేన శుద్ధాః పూ॒తాభ॑వ దయజ్ఞియా॒సః ॥ (ఇతి
జఘన్యః ప్రేతసశౌఖి యాయూవకాభిశ్చ అనద్వాహపదాం సంలోభ
యనేతి ॥)

(అనగా మంత్రమును జెప్పుచు ప్రబ్బలి చెట్టుకొమ్మ చేత
వృషభముయొక్క అడుగులను దుడుచుకొనుచు వెళ్లవలెననుట) ...
శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్యమాతుః ॥

ఇమం జీవేభ్యః పరిధిం దధామి మానోనుగా దపరో అర్ధమే
తమ్ ॥ శతం జీవంతు శరదః పురూచీ సిరోమృత్యుం దద్మహే పర్వ
తేన ॥ ఇతి పర్వతారోహణం కుర్యాత్ । ఇమానారీర విధవాసుపత్నీ
రాంజనేవ సర్విషాసం మృశంతామ్ , అవశ్రవో అనమీవాన్సు శేవా
ఆరోహంతు జనేయో యోనిమగే ॥ ఇతి కర్తాజీవ భర్తృక స్త్రీణా
మంజలీషు సంపాతస వనయతి ॥ (సంపాతపాత్రలోనున్న నేతిని తీసి
కొని పుణ్య స్త్రీల చేతులలోనుంచి)

యదాంజనం త్రైకకుదం జాతగ్ం హిమవతస్పరి । తేనామ్న
తస్య మూలేనా రాతీర్జం భయమసి ॥ ఇతి తాస్త్రీయ స్తేనాంజనేన
ముఖాని సమ్మోగయేత్ ॥ ఆస్త్రీలందఱు చేతులలోనుంచిన నేతిచేత
గన్నులను దడుచుకొనవలెను.

ధర్మోదక ప్రదానమ్

పూర్వోక్త ... తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేత
స్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య స్వగ్రాసువాశిభిః అన్య

గ్రామవాసిభిః ఇష్టేః శిష్టేః బంధుబిసహ ఏతద్ధర్మోదకం దీయతామితి
 ప్రాగ్ధృత్ || తేపి దాస్యామ || ఇతివదేయుః ధర్మోదకకాలే కూర్చ
 ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే || కూర్చప్రతిష్ఠాపనకాలే అనుజారం యథాశక్తి
 ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే || సమస్తసంప ... కృత్యే || పితుః... గోత్రస్య
 శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్య కూర్చ ప్రతి
 ష్ఠాపనం కర్తుం అధికారసంప ... బుద్ధివంతు || అధికారసంపదస్తు ||
 కూర్చం ప్రతిష్ఠాప్య || అథకృచ్ఛిత్ర యాణిబ్రాహ్మణాయదద్యోత్ ||
 ఆయాహిప్రేత ... శతశారదంచ || పితరం ... గోత్రం... శర్మాణం
 ప్రేతం కూర్చే ప్రేతమావాహ్య ||

అథ ధర్మోదక ప్రాప్యోక్తాః స్నాత్వా తచమ్య ఏవం ... తిథౌ
 ప్రా... తీ యజమానస్య పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య
 మరణ దినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతతాపాపశమ
 నార్థం ప్రేతాప్యాయనార్థం ధర్మోదక ప్రదానం కరిష్యే || ఇతిసంకల్ప్య
 తేదక్షిణాభిముఖాః (ప్రా... తీ) యజమానస్య పిత్రే... గోత్రాయ...
 శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్య దహనజనిత
 ప్రేతతాపాపశమనార్థం ప్రేతాప్యాయనార్థం ఏతద్ధర్మోదక ముపలిషతు ||
 ఏవంతిః || ధారాదత్తం || అద్యపూర్వోక్త ... తిథౌ యజమానస్య
 పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య (మయా) కృతేన
 మరణ దినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతాప్యాయ
 నార్థం ధర్మోదక ప్రదానేన యజమానస్యపితుః ... గోత్రస్య ...
 శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్య దహనజనిత
 ప్రేతాప్యాయ సమస్త్వతి భవంతో బుద్ధివంతు || ప్రేతాప్యాయ సమస్తు
 ప్రేతత్వపిరస్తు నారాయణ నారాయణ ||

అథ శిలాత్రయ వేదికారాధనమ్ || వేదికాం కృత్వా || తస్యోం
 మధ్యే ప్రేతపామాణం స్థాపయిత్వా || తస్యోత్తరతో దక్షిణతశ్చ పా
 మాణ ద్వయంస్థాపయిత్వా | ఉత్తరతోరుద్రం దక్షిణతో యమమిత్యా
 వాహ్య || పూర్వోక్త... తిథౌపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేత
 మరణ దినాదారభ్య దశమేహని వేదికాయాం ప్రేతశిలాపూజాం

కరిష్యే ॥ శిలార్చనం కుర్యాత్ ॥ తంతులం నివేద్య ॥ అత్రి గోదానం
కుర్యాత్ ॥ (తతః) ఓషధీస్తంబ ప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే ॥ యథాత్వము
ద్భి సత్సోన్యవధే పృథివ్యా అధి । ఏవమిమ ఉద్భిం దంతుకీర్త్యయశేసా
బ్రహ్మవర్చసేన ॥ ఇతి పృథివ్యా మోషధీస్తంబం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ శివం
భవతు శేషాణాం జాయంతాం సిరజీవినః ॥ ఇతిపఠిత్వా ॥

ప్రేతభార్యా కంఠసూత్రాది విసర్జనమ్

మృతేహని దశమేహనివా । రాత్రౌకంఠసూత్ర కర్ణ పత్రాణి
వీన్యజేత్ ॥ తా ॥ మృతదినముసగాని దశమదినముసగాని కంఠసూత్ర
మును కర్ణప్రత్రములను దీసివేయవలెను. పూర్వోక్త ... తిథౌ పితుః
గోత్రస్య సూత్రవిసర్జనం కరిష్యే ॥ సూత్రవిసర్జనకాలేగోదానంకరిష్యే
విధిప్రకారేణ గోదానం కుర్యాత్ ॥ తతః సూత్రవిసర్జనం కుర్యాత్ ॥
సోతాయణే నోతాయణే ॥

తతః ప్రేతపత్నీ వపనసంకల్పః ॥ పూర్వోక్త ... తిథౌ పితుః...
గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య పుణ్యలోకా వాప్యర్థం మరణదినా
దారభ్య దశమేహని అస్మత్కూటుః ఆశుచిపరిహారార్థం వపనం కార
యిష్యే ॥ అథవపనాధికార త్సోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం కృచ్ఛ్రిత్రయాశ్వా
చరిష్యే ॥ అథకృచ్ఛ్రిత్రయాశ్వాత్ ఏకం కుంశం శిర సిద్ధృత్వా
శ్లో ॥ మేరుమం దరతుల్యాని పాపాని వివిధానిచ । కేశానాశ్రిత్యతిష్ఠంతి
తస్మాత్కేశాన్వపామ్యహమ్ । ఆత్మనశ్శుద్ధికామోవా ప్రేతస్యముక్తి
హేతవే । వపనం కారయిష్యామితిరే బ్రాహ్మణ సన్నిధౌ ॥ ఇతివపనం
కారయిత్వా స్నాత్వా ॥

శిలభాండ వాసోద్వాసనమ్

ఆచమ్య పూర్వోక్త ... తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య శర్మణః
ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని శిలభాండవాసో ద్వాసనాని
కరిష్యే ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదా
రభ్య దశమేహని శిలభాండవాసోద్వాసనాని నాధికార సుద్ధిరస్తు ॥ అథకృచ్ఛ

త్రయోదశ్యాత్ ॥ పితృః ... ప్రేతస్య ప్రేతత్వప్రసక్త్యర్థం మరణ దినా
 దానిర్ధ్య దశమేమాని శాశ్వత పుణ్యలోకావాప్త్యర్థం శిలాభాండవాస
 ద్యాశాసనాని గోదానాని దశదానానిచ కరిష్యే ॥ విధిప్రకారేణగోద
 నాని శదానానిచ కుర్యాత్ ॥ (ప్రాచీనావీతి) శిలాదర్భ సంవేష్టన
 విచర్య : వాసస్త్రీధాచిత్యా ప్రేతశిలాసహితం శిలాత్రయం సంవేష్ట
 నం కుర్యాత్ ॥ గంగాజలం ప్రవిశ్య ! పృథివీంగచ్ఛాంతరిక్షంగచ్ఛ దివ
 యోగచ్ఛ దిశోగచ్ఛ సువర్ణచ్ఛ సువర్ణచ్ఛ దిశోగచ్ఛ దివంగచ్ఛాంతరిక్ష
 గచ్ఛ పృథివీంగచ్ఛాంతరిక్షం యదితత్ర తేహితమోషధిషు ప్రే
 తాని ॥ శ్లో॥ యావచ్చి లామనుష్యాణాం గంగాతో యేషు
 తిష్ఠతి ॥ తావద్ధ్యస్త సహస్రాణి స్వర్గలోకే మహీయతే ॥ ఇతి జపిత్యా
 జలమర్చ్య విస్మతే ॥ శ్లో॥ శిలాదేవినమస్తుభ్యం ప్రేతరూపం విము
 క్తం ॥ తే బ్రహ్మకల్పస్థా స్థాయినీ దేవరూపిణీ ॥ ఇతి నమస్కు
 ర్యాత్ ॥

అథ తిలామలకస్నానమ్ ॥ పితృః ... గోత్రస్య ... శర్మణః
 ప్రేతస్య మరణదివాదారభ్య దశమేమానికర్తవ్యం జ్ఞాతిభిస్సహ అశౌచ
 విముక్త్యాం శరీరశుద్ధ్యర్థం తిలామలక స్నాన మహంకరిష్యే ॥
 స్నాత్యా ॥ పార్యవ లోకనం కృత్వా ॥

ఆనందహోమః

(ఆనంద హోమము మఠీయొకస్థలమందు జరుపవలయును)
 పితృః కృత్వా ఒచమ్య ... ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతి)
 యజమానస్య పితృః గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదా
 రభ్య దశమేమాని జ్ఞాతిభిస్సహ అశౌచనివృత్త్యర్థం ఆనందహోమం
 (కవితి) ॥ కరిష్యే ॥ తదిజ్ఞమగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే ॥ మండలోత్త
 రేణ ॥ త్యా ॥ భూర్భువస్సువరో మిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ భూర్భువ
 స్సువరో య త్యా శృంగాత్రయో అస్యపాదా ద్వేశీరేసపహస్తాసో
 యో రిహర్షో వృషభో రోర వీతి మహాదేవో మర్త్యాగ్ం ఆవి

వేశ ॥ (యజ్ఞేశ్వరం ధ్యాయామి) సప్తహస్త శ్చతుశ్శృంగ స్సప్తజి
హ్వాద్విశీర్షకః ॥ త్రిపాత్రసన్న పదన స్సుఖాసీన శ్శుచిస్మితః ॥ స్వా
హంతుదక్షిణే పార్శ్వే దేవీంవామే స్వధాంతథా । బిభ్రద్ధక్షిణహస్తైస్తు
శక్తిమన్నం శక్తిమన్నం సుచిం సువమ్ తోమరం వ్యజనం వామై
ర్ఘృత పాత్రంతు ధారయన్ ! మేషారూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం
వహ్నాజసమ్ । ధూమధ్వజం లోహితాక్షం సప్తార్చి స్సర్వకామదమ్ ।
అత్మాభి ముఖామాసీనమేవం ధ్యాయేద్ధు తాశసమ్ ॥

ఏషహిదేవః ప్రదిశోనుసర్వాః పూరోహిజాతస్స ఉగ్రే ఆంతః
సవిజాయమానస్స జనిష్యమాణః ప్రత్యజ్ముఖా స్త్విష్ణు విశ్వతోముఖః ।
ప్రాజ్ముఖాగ్నై మమాభిముఖాభవ । సుముఖాభవ । సుప్రసన్నో
భవ వరదోభవ । యదోక్తజిహ్వయా హవిర్ఘృహాణ ॥ ఓం భూర్భువ
స్సువః ॥ ఓం తత్సవితుర్వ రేణ్యమ్ భర్గోదేవస్య ధిమహి । ధియో
యోః ప్రచోదయాత్ ॥ అగ్నిం పరిసమాహ్య ॥ అలంకృత్య ॥
అగ్నయేనమః హుతవ హుయనమః ... జాతవేదసేనమః ... పాగ్గా
దిదర్భైరగ్నిం పరిస్తృణాతి ॥ పురస్తాత్ ॥ దక్షిణతః ॥ పశ్చాత్ ॥
ఉత్తరతః ॥ (ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగక్రాన్ దర్భాన్ సగ్గస్తీర్య , ద్వం
ద్వంన్యంచి పాత్రాణి ప్రయుసక్తి ॥ దర్వాజ్యస్థాత్యా ప్రోక్షణ సు
వావితి ॥ సమాసాగ్రాద్వాదర్భా పాదేశమాత్రౌ పవిత్రే కురుతే
అద్భిరనుమృజ్య ॥ ప్రోక్షణ పాత్రేనిధాయ ॥ ప్రోక్ష్య తస్యామ పతి
నీయ ॥ హస్తయోరంగుష్ఠాప కనిష్ఠి కాభ్యా ముదగగే గృహీత్వా ॥
పాచీస్త్రీగుణ్ఘ్రియ ॥ పవిత్రేణ పాణినా పాత్రాణి సంస్పృశ్య ॥ పా
త్రాణ్యుత్తానాని కృత్వా ॥ త్రిఃప్రోక్ష్య ॥ ప్రోక్షణ శేషం దక్షిణ
తోనిధాయ । తత్సవిత్రిమాజ్యస్థాల్వామాదాయ ॥ ఆజ్యం విలాప్య
అపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయా మాజ్యస్థాల్వామాజ్యం నిరూప్య ॥
ఉదిచోఽంగారాన్ని గూహ్య । తేష్వధిశ్రిత్య । జ్వలతాదర్భేణావద్యో
త్య । ద్వేదర్భాగేప్రచిచ్ఛద్య ప్రక్షాళ్య ప్రత్యస్య । ఆశ్వేప్రాస్య । అప
ఉపస్పృశ్య । త్రిఃపర్యగ్నికృత్వా ॥ ఉదగుద్వాస్య ॥ అంగారాన్ప్ర

త్యాహ్య । ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహారమాజ్యం త్రిషు
 త్పాయ । పవిత్రం గ్రంథిం విస్రస్య । ప్రక్షాళ్య । ప్రాగగ్రీమశ్చా
 పవిత్రేను ప్రహరతి । సుక్కువాసశ్చా ప్రతితప్య । దర్భాగ్రైస్సం
 మృజ్య । పునః ప్రతితప్య । ప్రక్షాళ్య । సువముత్తరతోనిధాయ ॥
 దర్భాసద్భిస్సగ్స్మృశ్చాశ్చా ప్రహరతి ॥ అదితేను మన్యస్వ ॥ అను
 మతేను మన్యస్వ సరస్వతేను మన్యస్వ ॥ దేవసవితః ప్రసువ ॥ ఇతిస
 మంతం పరిషిచ్య ॥ చతుర్ధృషీ తేనాజ్యేన సుచేం పూరయిత్వా ॥
 ఏకం - ద్వే - త్రిణి - చత్వారి ।

అనందాయ ప్రమోదాయ పునరాగాగ్ స్వాన్మహాన్ అపసశ్శో
 శుచదఘ్గ్స్వాహా ॥ అగ్నయేశుచయఇదం (నమమ) పునశ్చతుర్ధృషీ
 తం ॥ సవైతత్ర ప్రమీయతే గౌరశ్వః పురుషః పశుః । యతేదం
 బ్రహ్మ క్రియతే పృథివీ నాయక మపసశ్శో శుచదఘ్గ్స్వాహా ॥
 అగ్నయేశుచయ ఇదం (నమమ) సుక్రువావాజ్య స్థాలీంచాశ్చా ప్ర
 హరతి ॥ అదితేస్వమగ్ధస్థాః ... ప్రాసావీః (ఇతిసమంతం) పరిస్తర
 ణముద్వాస్య ॥ యవోదనప్రాశసమ్ ॥ యవోదనం పక్త్వా, అభిఘార్య
 యవోసియ వయాస్మద ఘాద్వేషాగ్ంసి । శమిశమయాస్మదఘాద్వేషా
 గ్ంసి ॥ సర్వేజ్ఞాతయశ్చ యవోదనం ప్రాశ్నంతి ॥ ఆచమ్య ॥

అనేన (త్వయా) (మయా) కృతానంద హోమేన భగవాన్...
 అస్మత్పితృః పుణ్యలోకావాప్తిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ పుణ్య
 లోకావాప్తిరస్తు । అదక్ చ్చత్రయాణీ బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ ॥
 అథకర్మణః పుణ్యాహవాచనమ్ ॥ ఆదాగణపతిపూజా - యశ్చిహో
 నామ - మహాజనేభ్యోనమః ఆచమ్య ... ఏవం ... తిదాపితుః ...
 గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య జ్ఞా
 తిభిస్సహ అశుచి పరిహారం శరీరశుద్ధిం కర్మాంతే కర్మణః పుణ్యా
 హవాచనం కరిష్యే ॥ ఇతి పంకల్ప్య ॥ విధిప్రకారేణ గణపతి పూజాం

కృత్వా ॥ అధసోదకం కలశం తండుల తాంబూల యక్తపాత్రే నిధా
య ॥ ఓషధిషు ప్రతిష్ఠాప్య ॥ బ్రాహ్మణాన్పార్థయేత్ ॥ ఓం కర్మణః
పుణ్యాహం భవంతో బ్రువంతు ॥ ఓం పుణ్యాహం కర్మణోస్తు । ఏవం
తిః ॥ యత్పుణ్యం నక్షత్రమ్ । తద్బట్కుర్వతో పవ్యుషమ్ యదావై
సూర్య ఉదేతి అదనక్షత్రంనైతి యాపతితత్ర సూర్యోగచ్ఛేత్ । య
త్రజఘన్యం పశ్యేత్ । తావతికుర్వీత యత్కారీస్యాత్ । పుణ్యాహ
ఏవ కురుతే ॥ ఓం కర్మణేస్వస్తి భవంతో బ్రువంతు ॥ ఓం స్వస్తికర్మ
ణోస్తు । ఏవంతిః ॥ స్వస్తి న ఇంద్రోపుద్ధశ్రవాః । స్వస్తి నః పూషావి
శ్వవేదాః ॥ స్వస్తి నస్తార్వో అరిష్టనేమిః । స్వస్తి నౌ బృహస్పతిర్ధధాతు
ఓమ్ ॥ కర్మణః బుద్ధిం భవంతో బ్రువంతు ॥ ఓమ్ కర్మబుధ్యతామ్ ॥
ఏవంతిః ॥ ఋథ్యాస్మహవైర్న మసోపసద్య । మిత్రం దేవం మిత్ర
ధేయన్నో అస్తు అనూ రాధాన్ హవిషావర్థయంతః । శతంజీవేమ శర
దస్సవీరాః ॥ తీణి తీక్షివై దేవానా మృద్ధాని । తీణిచందాగ్ం పిత్రీ
ణిసవనాని । త్రయిమేలోకాః ఋథ్యామెవతద్వీర్య ఏషులోకేషుప్రతి
తిష్ఠతి ॥ బుద్ధిం భవంతో బ్రువంతు ॥ ఋథ్యతామృద్ధిస్సృమృద్ధిస్సృమృ
ద్ధిః । ముఖిసమం కలశముద్ధరేత్ ॥ కర్మణః పుణ్యాహసమృద్ధిరస్తు ॥
వర్షశతసంపూర్ణమస్తు ॥ గోత్రాభివృద్ధిరస్తు ॥ శాంతిఃపుష్టిశాచ్ఛిస్తు ॥
సుభగ్ం శుభమస్తు ॥ పునరపి గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభం భవతు ॥ సర్య
సంపదస్తు ॥ శుచివోహవ్యామరుత శ్శుచినాగ్ం శుచిగ్ం హి నోమృధ్వ
రగ్ం శుచిభ్యః । ఋతేనసత్య మృతసాపతయన్ । శుచిజన్మాన శ్శు
చయః పావకాః ॥ అగ్నిశ్శుచి వ్రతతమశ్శుచిర్వి ప్రశ్శుచిః కవిః ॥ శు
చీరోచత ఆహుతః । ఉదగ్నై శుచయస్తవ శుక్రాభ్రాజంత ఈరతే ।
తవజ్యోతీగ్ పృచ్ఛయః । యశోన్విందగ్ం స్తవామ శుద్ధం శుద్ధేనసామ్నా

శుద్ధైర్వైశ్వానర్యాంసమ్ । శుద్ధాకీర్వాం మమత్తు । ఇంద్రోశ్శుద్ధోన
 ఆగహి । శుద్ధశ్శుద్ధాభిరూతిభిః । శుద్ధోరయం నిధారయ । శుద్ధోమ
 ముగ్ధిసోమ్యః । ఇంద్రోశ్శుద్ధోహిసోరయిమ్ । శుద్ధో రత్నానిదాశుషే ।
 శుద్ధోవృత్రాణి జిఘ్నుసి । శుద్ధోవాజిగ్ం శిషాససి ॥ బ్రాహ్మణేష్వ
 మృతగ్ం హితమ్ । యేనదేవాః పవిత్రేణ । ఆత్మానం పునతేసదా ।
 తేనసహస్రథారేణ । పావమాన్యః పునంతుమా । ప్రాజాపత్యంపవిత్రం
 శతోధ్యామగ్ం హిరణ్మయమ్ । తేన బ్రహ్మవిదోవయమ్ ॥ పూతం
 బ్రహ్మపునీమహే ॥ ఇంద్రస్సవీతి సహమాపునాతు । సోమస్సస్వా
 వరుణస్సమీచ్యా । యమోరాజా ప్రమృణాభిః పునాతుమా । జాత
 వేదామోర్జయంత్యా పునాతు । ప్రాచ్యాందిశి దేవాఋత్విజో మార్జ
 యంతామ్ దక్షిణాయూంది శిమాసాః ॥ తరో మార్జయంతామ్ ప్రతి
 ॥ చ్యాంది శిగ్రహాః పశవోమార్జయంతామ్ । ఉదీచ్యాం దిచ్యాందిశ్యాప
 ఓషధయోవస స్పతయోమార్జయంతామ్ । ఉర్ధ్వాయూంది శియజ్ఞ
 స్సంవత్సరో యజ్ఞపతి ర్మార్జయంతామ్ । ఏతేభ్యోబ్రాహ్మణేభ్యోనా
 నాగోత్రేభ్యోనా నానామభ్య శ్రీలక్ష్మీనారాయణో మహేశ్వరాది
 త్యాది సవగ్రహస్వరూపేభ్యః ... పితృర్థం కర్మణః పుణ్యాహవాచన
 మంత్రజపదక్షిణాం మనసోత్సాహ పరిమితహిరణ్యం (తుభ్యమహం)
 సంప్రదదేనమమ ॥ వాస్తోష్పతే ప్రతిజానీహ్యస్మాన్ స్వావేశో అనమీ
 వోభవానః యత్వేమహే ప్రతితన్నో జపస్వశంస ఏధిద్విపదేశంచతు
 వ్పదే । వాస్తోష్ప తేశగ్మయాసగ్ం సదాతే సక్షిమహిరణ్యయాగాతు
 మత్యా । అనఃక్షేమఉతయోగెవరంనో యూయం పాతస్సస్తిభిస్సదా
 నః । అమీవహా వాస్తోష్పతే విశ్వాయాపాణ్యావిశన్ సఖాసు శేవఏధినః

శుభగ్ం సుభమ్ । స్వస్తయనంతార్క్య మర్హిష్టనేమిః మహద్భూతం
 వాయసందేవతానామ్ । అసురఘ్న మింద్రసఖం సమత్స బృహద్య
 శోనావమి వారు హేమ ఆగ్ సహాముచమాంగిర సంగయంత్య స్వస్త్వై
 త్రేయం మనసాచతార్క్యమ్ ॥ ప్రియత పాణిశర్మణం ప్రపద్యే స్సస్తి
 సంభాధేష్వ భయంనో అస్తు శుభగ్ం శుభమ్ ॥ తతః ఆశీర్వాచనం
 కుర్యాత్ ॥ అధజ్ఞాతిభిర్భంధుభిసహ గృహం గచ్ఛేత్ ॥ ఇతి దశాహ
 ప్రయోగ స్సమాప్తః॥

అథ గృహశుద్ధి విషయః

శ్లో॥ ఆశౌచాం తేతు సంప్రాప్తే గోమయాది విలేపనైః ।

గృహశుద్ధిర్విధాతవ్యా పుణ్యాహంచైవ వాచయేత్ ॥

తా॥ ఆశౌచ పరిసమాప్తమిది నమందు గోమయము మొదలగు
 పవిత్రకరములైన వస్తువులచేత గృహశుద్ధి చేయవలయును. పిమ్మట
 పుణ్యాహవాచనమును గూడఁ జేయవలయును

అథ వృషోత్సర్జన విషయః

హేమాద్రా ॥ శ్లో॥ నకరోతి వృషోత్సర్గం సుతీర్థేవాజలాంజలిమ్ । నద
 దాతిసుతోయస్తు సితురుచ్ఛార ఏవసః । ఏష్టవ్యాబహవః పుత్రా
 యద్యేకోపిగయాం వ్రజేత్ । యజేత వాశ్వమేధేన నీలం వావృష
 ముత్సృజేత్ ॥

తా॥ వృషోత్సర్గముగాని, తీర్థమందు జలాంజలిగాని, పుత్రుడీ
 యనిచో తండ్రి నతిక్రమించినవాడే ఏమైన బహుపుత్రులను గోరుట.
 యెందుకనిన నొకడయినను గయకు వెళ్లును. లేదా యశ్వమేధము
 చే యును లేదా నీలవృషభము నచ్చువేసి విడుచునని తాత్పర్యము.

షష్ఠింశన్మతే ॥ శ్లో॥ పతిపుత్రవతీనారీ భర్తరగ్రేమృతాయది !
 వృషోత్సర్గం నకుర్వీత గాందద్యాచ్చ పయస్వినిం । ఏకాదశేహి

ప్రేతస్య నోత్సృజ్యతేవృషః । ప్రేతత్వం సుస్తిరంతస్య దత్తేశ్వార్థ
శతేరపి ॥

తా॥ పతీపుత్తులుగల స్త్రీ భర్తకంటే మృతినొందెనేని వృషోత్స
ర్గము చేయఁగూడదు. మంచిపాడిగల గోవును దానము జేయవలెను
భర్తమృతినొందినచో వృషోత్సర్గము చేయఁ యెచేల నూఱు శ్రాద్ధ
ములు చేసినను వానికి ప్రేతత్వము పోనేరదు.

వృషభలక్షణము ॥ శ్లో॥ లోహీతో యస్తువర్ణేన ముఖేపుచ్ఛేచ
పాణ్డూరః । శ్వేతః ఖరవిమాణాభ్యాం సనీలోవృష ఉచ్యతే ॥

తా॥ దేహమంతట నెర్రనిదై ముఖము తోకయు తేక్కలు
రొమ్ములు తెల్లనిదై యుండునది నీలవృషభమని జెప్పఁబడును. లేదా
తెల్లనిదానికి ముఖపుచ్చాదులు నల్లని వైనచో నీలమనబడును ఇట్లు
నల్లనిదానికి ముఖాదులు తెల్లని వైనచో నీలమనఁబడును.

మతీయు కొందఱు వృషభము దొరకనప్పుడు మన్నుచేగాని
పిండిచేగాని దర్భచేగాని వృషభము జేసి హోమాది విధిచే వృషోత్స
ర్గము జేయవచ్చునండ్రు యథోక్తమైన నీలవృషభము దొరకనియెడల
యథాలాభముగ రెండువర్షములదిగాని యొక వర్షముదిగాని వృషభ
మైనను సంవత్సరము దాటిన వత్సతకులనఁగ నావుసడ్డలు నాలుగైనను
నొకటియైనను నచ్చువిడువ వచ్చును. ప్రయోగము (జరుపునప్పుడు)
కర్తయెడమచేతితో దోకపట్టుకొని కుడిచేతితో కుశతిలయుక్తమైన
జలము తీసికొని ప్రేతయొక్క గోత్రనామాదికము సుచ్చరించి అముక
సైన్య వృష ఏషమయాదత్త స్తంధారయతు అని సువర్ణముతో గూడ
జలము భూమియందు విడువవలయును ఇతఁలనేక విషయములు యల్లా
జ్ఞానముయందుఁ జూడవలయును.

వ్యాసః ॥ శ్లో॥ ఏకాదశేహ్ని సంప్రాప్తే ప్రేతాయ స్వర్గమి
చ్ఛతా । వృషమేకం సముత్సృజ్య శ్రాద్ధే విప్రాంశ్చ భోజయేత్ ।
ఏకాదశేహ్ని సంప్రాప్తేకృత్వా పుణ్యాహవాచసమ్ । వృషము త్సృజ్య
కుర్వీత ప్రేతశ్రాదాని షోడశేతి ॥

మృతినొందినవానికి ప్రేతత్వము నివర్తించి పోవుడ కొఱ కును
స్వర్గము లభించుటకొఱకును వృషోర్జనము పదునొకండవ దినంబున
తప్పక జేయవలయును పిమ్మట బ్రాహ్మణులచు భుజింపఁజేయవలయును
పదునొకండవదినంబునందు పుణ్యాహవాచమును జేయించి వృషోత్సర్జ
నంబును జేసి పదియారు ప్రేతశ్రాద్ధంబులను జేయవలయునని వ్యాసుడు
వచించెను

అథ పుణ్యాహవాచనమ్

(కర్తా) ఏకాదశేహని ప్రాతారుద్ధాయ సచేలం స్నాత్వాచమ్య
సంధ్యావందనం కృత్వా ॥ బ్రాహ్మణాన్ బంధూంశ్చాహూయ ॥
పవిత్రం ధృత్వా ॥ శ్లో॥ యశ్శివో నామరూపాభ్యాం యాదేవి సర్వ
మంగళా । తయోస్సం స్మరణాత్పుంసాం । సర్వతోజయమంగళమ్ ॥
శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్ । ప్రశన్నవదనంధ్యాయే
త్సర్వవిఘ్నోప శాంతయే ॥ తదేవలగ్నం సుదినం తదేవ .. సర్వేభ్యో
మహాజనేభ్యో నమః ॥ ఆచమ్య ... ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం
పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీనావీతి పితుః ... గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య
మరణ దినాదారభ్య ఏకాదశేహని కర్తవ్య గృహభూభాండ అత్మ
ద్రవ్య దేహస్తల శరీర శుద్ధ్యర్థంచ మహాజనై స్సహస్వస్తి పుణ్యాహ
వాచనం (సవ్యం) కరిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య । అథానిర్విఘ్నేన పరిస
మాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతి పూజాం కరిష్యే ॥ విధిప్రకారేణ గణ
పతిపూజాం పుణ్యాహవాచనం కృత్వా ॥ తతః ఏకాదశేహనికర్తవ్య
నవైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధం పూర్వోక్తప్రకారేణ సమాపయేత్ ॥ అనఁగా
ఆహ్నికశ్రాద్ధప్రకరణము పూర్వము చెప్పిన ప్రకారము జర్పించవలెను
ఏకాదశేహని సంకల్పము (పుణ్యాహవాచనము యాజుషస్మార్తానుక్ర
మణికయందుఁ జూడవలయును.

అథ వృషోర్జన ప్రయోగః

తతః ఏకహాయనంద్విహాయనంవా నీలవర్ణం యథాసంభవవర్ణంవావృషం
సంపాద్య । ఆనీయస్నాపయిత్వా ॥ అలంకృత్య ॥ తతోగోవత్సత

పవిత్రంధృత్వా ॥ పూర్వోక్త ... తిథౌ ప్రాచినావీతిపితుః గోత్రస్య
శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేనాని ప్రేతత్వ నివృత్త్య
ర్థం అందత్వ ... పైశాచికబాధానివృత్తి ద్వారా శాశ్వత రుద్రలోకా
వాప్యర్థం వృషాత్సర్జనాఖ్యం కర్మకరిష్యే ॥ తతః సూతన వస్త్రేణ
మంటపద్వయమాసాద్య ॥ తస్యోపరితండులాన్నిక్షిప్య ॥ మంటపద్వయే
తామ్రనిర్మిత కలశద్వయం నిథాయ ॥ తత్ప్రపంచపల్లవానినారకేశేంచ
నిక్షిప్య ॥ సూతనవస్త్రమావేప్త్య ॥ తదజ్ఞత్వేన గోమిధునాష్ట దిక్పా
లక పూజాం కరిష్యే ॥

(గోవృషభములను సంపాదించ శక్తిలేనివానికిఁ బ్రత్యా
మ్నాయము దర్శలుంచి యావాహనముఁజేసి కర్మ పూర్తి చేయవల
యును.)

శివ స్త్వప్తరిహగహి విభుఃపోష ఉతత్మనా । యజ్ఞేయజ్ఞేనఉదవ
వృషభమావాహయామి ॥ పిశంగరూపస్సు భరోవ యోధాశ్శుష్టి
వీరోజాయతే దేవకామః । ప్రజాంత్యష్టా విష్యతు నాభిమస్మై అథా
దేవానామప్యేతు పాధః ॥ ఆయంగౌః పృశ్చి రకగ్రమీదస సన్మాత
రం పునః పితరజ్చ ప్రియంతుస్సవః ॥ గామావాహయామి ॥ అథ ఇం
ద్రాద్యష్ట దియులకౌ నావాహ్యా ॥

ఇంద్రో విశ్వతస్పరిహవా మహేజనేభ్యః । అస్మాకమస్తు
కేవలః ॥ ఇంద్రంలోకపాలక మావాహయామిస్థాపయామి పూజయామి
అగ్నిదూతం వృణిమహేహోతారాం విశ్వ వేదసం ॥ ఆస్యయజ్ఞస్వసు
కృతుమ్ ॥ అగ్నింలోకపాలకమా ... మి । యమాయసోమగ్ం సును
తయ మాయజుహుతాహవిః యమగ్ం హ య జ్ఞో గ చ్చ త్యగ్ని
దూతో అరంకృతః యమం లోకపాలకమా ... మి ॥ మూషాణ

పరాశరా నిర్ఘ్నతీర్థహణావధీత్ | పత్రిష్టత్పత్రిష్టానానిర్ఘ్నతీర్థ
 లోకపాలకమా... మి || ఇరుం మేవరుణ శుద్ధిహవమద్యాచ మృద
 య | త్వామవశ్యు రాచకే || వరుణం లోకపాలక మి ||
 తవవాయు వృతస్సతే త్వష్టరామాతరద్భుత | ఆవాస్యావృణిమహే
 వాయుంలోకపా మి || సోమోధేనుగ్ం సోమో అర్ధ్వం
 తమాశుమ్ || సోమోవీరం కర్మణ్యం దదాతు | సాధన్యం విదధ్యగ్ం
 సబేయం | పితృశ్శపణం యోదదాశదస్మై || కుబేరం లోకపాలక
 మా ... మి || తమిశానం జగతస్సస్థుషస్సతిః ధీయం జిన్యమవసే
 హూమహేవయం | పూమానోయథా వేధసామసద్వృ దేరక్షితా
 పాయురదబ్ధస్సస్మయే || ఈశానం లోకపాలకమా ... మి || బ్రహ్మ
 దేవానాం ... రేబన్ || బ్రహ్మణమా ... మి || కదుగ్రదాయ ప్రచే
 తసే ... హృదే | రుద్రమా ... మి | ఇదం విష్ణుర్వి ... విష్ణుః మి
 అచ్యుతమా ... అనంతమా ... మి || గోవిందమా ... మి || ఇంద్రా
 ద్యష్టదిక్పాలక సహిత గోవృషభ పూజాంకరిష్యే || అథపోడశోపచారై
 రభ్యర్చ్య || ఆచమ్య ... ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతి) పితృః
 గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని అం
 ధత్య ... వైశాచికబాధా నివృత్తిద్వారా శాశ్వతకుద్రలోకావాప్త్య
 ర్థం మోక్షవృక్షోత్సర్జన హోమం కరిష్యే || అథ హోమార్థం ఏకాదశ
 ఋత్విగ్వరరణం దద్యాత్ || తదజ్ఞిఅగ్నిప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే || శ్వేత
 తాడులమూర్తేన ప్రక్షేపమాత్రం స్థండిలం చతురశ్ర మంచేలం వాక
 ల్పయిత్వా || ద్వాభ్యాం దర్భాభ్యాముల్లిఖ్య : శ్లో || ప్రాచీఃపూర్వము
 దక్షిణం దక్షిణారంభ మాలిఖేత్ | అధోదీచీ పురస్సంస్థంపశ్చిమారం
 భమాలిఖేత్ || (ఇత్యుల్లిఖ్య) అవాక్కరోభ్యుక్య నిధాయ వహ్నిము
 త్సిచ్యతే హోమణతోయ శేషం | ప్రాక్తోయమన్యన్ని దధాత్యుదగ్వా
 యథా బహిస్సస్పృశ్యపరితరాణాం || చతుర్గోశ్రపయిత్వా || అభిషూర్య

పాచీ ముదీచినం వోద్వాస్య ప్రతిష్ఠిత మభిఘార్య ॥ అథగోమిథున
 మభిమత్య ॥ శివస్త్వప్రహంగ హివిభుఃపోష ఉత్తన్నాయజ్ఞేయజ్ఞేవ
 ఉదనపితం గరూపస్సుభరో వయోభాశ్శుక్తిన్ద్రో జాయతే ॥ దేవ
 కామః ప్రజాంత్యష్టా విష్యతు నాభిమస్మై అథా దేవానాం మప్యేతు
 పాధః ॥ ఓం భూర్భువస్సువరో మిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ భూర్భువస్సు
 వరోమ్ ॥ ఇత్యగ్ని మిద్వా ॥ ఓం చత్వారిశృంగాత్రయో అస్యపా
 దా ద్వేశీరేసప్తహస్తాసా అస్యత్రిథా బద్ధో వృషభారోరపీతిమహాదేవో
 మర్త్యాగ్ం అవివేశ ॥ సప్తహస్తశ్చతు శ్శృంగః ... జాత వేదసేనమః ॥
 ఇతిప్రాగాద్యష్ట దిక్షుప్రదక్షిణ మక్షతాది భిరలంకృత్య ॥ అథప్రాగుద
 గగ్నైర్ధర్మైరగ్నిం పరిస్త్రిణాతి ॥ దక్షిణానుత రాన్ కరోతి ఉత్తరాన్
 కరోతి ఉత్తరానధరాన్ ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్ సగ్నస్తీర్య
 ద్వం ద్వం న్యంచి పాత్రాణి ప్రియునక్తి ॥ దర్వాజ్య స్థాశ్వాప్రాక్షణి
 ప్రుణిత్యా ఇన్ధ్రునివావితి ॥ సమాసాగ్రా ద్వాదర్భా ప్రాదేశమాత్రో
 పవిత్రే కురుతే ॥ తృణం కాఠం వాంతర్ధాయఽచ్చిసత్తి ॥ నన
 శేస అప ఉపస్పృశ్య ॥ అద్భిరనుమృజ్య ॥ ప్రోక్షణీమవదాయ ॥
 ప్రోక్ష్య ॥ తస్యామప ఆనీయ హస్తయో రంగుష్ఠోప కనిష్ఠి కాభ్యాము
 దగగ్గే గృహీత్వా ॥ పాచీస్త్రీ రుత్పాయాభిమంత్య విసస్యేథమ్
 త్రిఃప్రోక్ష్య ॥ శేషముత్సుజ్య ॥ తత్పాత్రం దక్షిణతో నిధాయ ॥
 తేపవిత్రేపూర్ణ పాత్రేనిధాయ ॥ పూర్ణపాత్రమాదాయ ॥ అపరేణాగ్నిం
 పవిత్రాంతర్హతే పాత్రే అప ఆనీయ ॥ ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం
 పాచీస్త్రీరుత్పాయ ॥ సపవిత్రేణ పాణినా పాత్రాణి సంస్పృశ్య ॥
 పాత్రాణ్యుత్తానాని కృత్వా సమం ప్రాణ్డేర్హత్వా ॥ ఉత్తరేణాగ్నిం
 దక్షేషుసాదయత్వా ॥ దద్ధేః ప్రచ్ఛాద్య బ్రాహ్మణం దక్షిణతో
 దక్షేషునిషాద్య ॥ అస్మిన్ మోక్షవృక్షాత్స్వన హోమకర్మణీత్వం బ్ర
 హ్మభవ బ్రహ్మణః ఇదమాసనం ॥ సుఖాసనమ్ ॥ తేపవిత్రే ఆజ్య
 పాత్రే నిధాయ ॥ ఆజ్యస్థాలీమాదాయ ॥ ఆజ్యంవిలాప్య అపరేణాగ్నిం
 పవిత్రాంతర్హతా యామాజ్యస్థాల్యా మాజ్యం నిరూప్య ॥ ఉదిచోఽం

గారాన్నిరూహ్యః । తేష్వధిశ్శిత్యః । జ్వలతాత్పజేనా ౭థోగామిన్యా
 దీప్త్యా౭జ్యే ప్రతిఫలీకృత్యః । ద్వేదర్భాగ్రే ప్రచిచ్ఛద్యః । ప్రక్షాళ్యః ।
 ప్రత్యస్యా౭పఉపస్పృశ్యః । చరుణాసహతిః ప్యగ్నికృత్వా ఉదగు
 ద్వాస్యః । అంగారాస్ప్రిత్యాచ్యుః । ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం
 పునరాహారమాజ్యం త్రిరుత్పాయః । ప్రాగారభ్య ప్రాగేవసమాప్తిః ।
 పవిత్రగ్రంధిం విసగ్న్య ప్రక్షాళ్య ప్రాగగ్రమగ్నౌపవిత్రే అనుప్రహరతి
 స్రుక్సువావాదాయాగ్నౌ ప్రతితప్యః । దర్భాగ్రైస్సంమృజ్య ॥ పునః
 ప్రతితప్యః । ప్రోక్ష్యః । నిధాయ । దర్భానద్భిస్సగ్ - స్పృశ్యాగ్నౌ
 ప్రహరతి । ఇథమాదాయ పరిధీన్పరిధాతి । స్థవిష్టం పశ్యాత్ ॥ దక్షి
 ణతో౭ణియ్యాగ్ం సందీర్ఘమ్ । అణిష్ఠగ్ం హృశ్వముత్తరతః । ఉద
 గగ్రం మధ్యమమ్ । ప్రాగగ్రావితరా ! మధ్యమ పరిధి ముపస్పృశ్యః ।
 పురస్తాద్ధార్ధ్యే ద్వేఅఘార సమిధా వాదధాతి । అగ్నిం పరిషిచ్య ॥
 అదితే౭నుమశ్యస్వ ప్రసువ । ఇథమలంకృత్యస్వయమలంకృత్య బ్రహ్మణ
 మలంకృత్యః । ఇథమభిఘార్య ॥ చత్వారిశృంగా ఆవివేశ అస్మిన్
 మోక్షవృషోత్సర్జనహోమే ఇథమాథాస్యే ॥ అధత్స్వ । ఇథప్రక్షేప
 ణముహూర్తస్సుముహూర్తో౭స్తు ॥ ఇతి బ్రాహ్మణో వదేత్ । అఘా
 రావాఘారయతి దర్భపూర్ణమాసవత్తూష్ణమ్ । ఇతరదర్విమాదాయ ॥
 వాయవ్యా దాగ్నే యాంతమ్ (జుహుయాత్) ప్రజాపతయ ఇదం
 సమమ ॥ ఇత్యుక్త్యా ॥ ప్రథమద్వ మాదాయ । నైర్ఋత్యాదీ శా
 నాంతాం (జుహుయాత్) ఇంద్రదాయేదం సమమ ఇత్యుక్త్యాఏకంద్వే
 త్రీణిచత్వారి ఇత్యాజ్యం గృహీత్వా అధాజ్య భాగౌసృచాజుహోతి ।
 అగ్నయేస్వాహా ॥ ఉత్తరార్థ పూర్వార్థే అగ్నయఇదం సమమ ॥ ఏకం
 ద్వేత్రీణిచత్వారి ॥ సోమాయస్వాహా ॥ దక్షిణార్థ పూర్వార్థే సోమా
 యేదం సమమ ॥ అగ్నయేస్వాహా ॥ మధ్యే ఆగ్నయ ఇదం సమమ ॥
 అథసోపరాది కృతేనశఙ్ఖం చక్రం నిధాయ ॥ సంపూజ్య ॥ తతస్సు
 చ్యుపస్తీర్య ॥ చరుమధ్యాద్విరవదాయ । అభిఘార్య । హవిః ప్రత్య
 స్సా ॥ చరుమధ్యాద్విరవదాయ వాకేవ దశాహుతీరుహోతి ॥ మయో

భూర్భూతో అభివాతూసాణ్ణిజ్జస్వతీ రోపధీ రావిశంతామ్ ॥ పివస్వతీ
 ర్జివసన్యా బిత్వనామ పన్వతేరుర మృడస్వాహా ॥ ఇతి హుత్వా ॥
 కుద్రాయమ్మదాయేదం నమమ ॥ పునస్సుచ్యుత స్తీర్య ॥ చరుమధ్య
 ద్వివదాయ ॥ అభిఘోర్య ॥ హవిః ప్రత్యభిఘోరయతి ॥ యాస్సహాపా
 విహాపా ఏకహాపా యాసామగ్ని ర్భిష్ట్యానామానివేద ॥ యాలంగిరస
 స్తపసే హచక్రిస్తాభ్యః పర్జన్య మహిశర్మయచ్ఛస్వాహా ॥ పర్జన్యాయే
 దం నమమ ॥ పునస్సుచ్యుత ... యతి ॥ యాదేవేషు తనువమైర
 యంతయశాన్ సోమోవిశ్వారూపాశి వేద ॥ తాతస్మభ్యం పయసా
 విశ్వమానాః ప్రజాపతీరింద్ర గోక్షేరి రీహిస్వాహా ॥ ఇంద్రాయేదం
 నమమ ॥ పునస్సుచ్యుత ... యతి ॥ ప్రజాపతిర్మహ్యమేతార రాజో
 విశ్వేనైవై తృప్సిం విదానః ॥ శివాస్స తీరుపనో గోష్ఠమాగస్తాసాం
 పయః ప్రజయూసాన్ సదేమస్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదం నమమ ॥
 పునస్సుచ్యుత స్తీర్య ... ఘోరయతి ॥ ఇహాధృతిస్వాహా ॥ ధృత్యా
 ఇదం నమమ ॥ పునస్సుచ్యుత ... తీ ॥ ఇహ విధృతి స్వాహా ॥ విధృ
 త్యా ఇదం నమమ ॥ పునస్సుచ్యుత ... తి ॥ ఇహారం తిస్వాహా ॥ రం
 త్యాఇదం నమమ ॥ పునస్సుచ్యుత ... యతి ॥ ఇహార మతిస్వాహా ॥
 రమత్యా ఇదం నమమ ॥ పునస్సుచ్యుత ... ॥ మహిమూషు మాత
 నాం సుప్రతానా మృత్యుపన్న మవసేహువేమ ॥ తువిక్షతా మం
 దుతి మునూచీన్ సుశర్మాణ మదితిన్ సుప్రశీతిగ్ స్వాహా ॥ ఖిచేత్త్యే
 సుప్రశీతాయా ఇదం నమమ ॥ పునస్సుచ్యుత ... రతి ॥ (అత్రైవ
 హవిః ప్రత్యభిఘోరం నతుసర్వేషాం సుత్రామాణాం పాధీనం గాంగు

మనాగసమస్రీ వంతీ మారు హేమాస్వస్యే స్వాహా || అదిత్యాయే
దంసమమ్ || ఉత్తరార్థాత్స కృత్స్విష్టకృతేపదాయ | ద్విరభిఘోర్య ||
సహవిః ప్రత్యభిఘోరయతి అగ్నేయేస్విష్టకృతే స్వాహా || అగ్నేయేస్విష్ట
కృత ఇదం సమమ్ || సమిథ మిథ్మసన్నహన్నంచాద్భిః ప్రత్యుశ్య అగ్నే
ప్రహరతి || రుద్రాయ తంతి చరామేదం సమమ్ || అస్యకర్మణః హో
మప్రతిష్ఠాస్థిర్ధృత్ మృద్ధికామః జయాదిహోమం కరిష్యే || సుగ్రీవాజ్య
మాదాయ ||

అథ జ.యూదిహోమః

జ.యూదిహోమః ఓంచిత్రంచ స్వాహా || చిత్రాయేదం సమమ్ ||
చిత్రిశ్చ స్వాహా || చిత్రాయేదం సమమ్ || ఆకూతంచ స్వాహా || ఆకూ
తాయేదం సమమ్ || ఆకూతిశ్చ స్వాహా || ఆకూతాయేదం సమమ్ ||
విజ్ఞాతంచ స్వాహా || విజ్ఞాతాయేదం సమమ్ || విజ్ఞానంచ స్వాహా || విజ్ఞా
నాయేదం సమమ్ || మనశ్చ స్వాహా || మనసాయేదం సమమ్ || శక్వరీశ్చ
స్వాహా || శక్వరీభ్య ఇదం సమమ్ || దర్శశ్చ స్వాహా || దర్శాయేదం
సమమ్ || పూర్ణమాసశ్చ స్వాహా || పూర్ణమాసాయేదం సమమ్ || బృ
హచ్ఛ స్వాహా || బృహత ఇదం సమమ్ || రంధంతరంచ స్వాహా ||
రంధంతరాయేదం సమమ్ || ప్రజాపతిర్జయా నింద్రాయవృష్టే ప్రియ
చ్ఛదుగ్రిః పృతనాశ్వేషు తస్మై విశస్స మసమంతసర్వాస్స ఉగ్రస్స
హిహవ్యో బభూవ స్వాహా || ప్రజాపతయ ఇదం సమమ్ || అగ్నిర్భూ
తానా మధిపతి స్సమావత్సస్మిన్బ్రహ్మ స్మస్మిన్ త్రైస్యామాశిష్య
సాంఘరో ధాయా మస్మిన్కర్మస్స స్వాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా ||

అగ్నయేభూతా నామధిపతయ ఇదం నమమ ॥ ఇంద్రోజేష్ఠానా మధి
 పతి స్సమావత్స్వస్మిన్బ్రహ్మణ్యస్మిన్ త్రేస్యామాశిష్వ స్యాంపురోధా
 యామస్మిన్కర్మస్మ స్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా ॥ ఇంద్రాయ జ్యే
 ష్ఠానామధి పతయ ఇదం నమమ ॥ యమః పృథీ వ్యాధిపతీస్సమా పత్వ
 స్మిన్ ... స్వాహా ॥ యమాయ పృథివ్యధి పతయ ఇదం
 నమమ ॥ వాయురంతర్క్షస్యాధి పతిస్స ... స్వాహా ॥ వాయవేఅంత
 రిక్షస్యాధి పతయ ఇదం నమమ ॥ సూర్యోద్భివోధి పతిస్సమా ...
 స్వాహా ॥ సూర్యాయది వోధి పతయ ఇదం నమమ ॥ చంద్రమానక్ష
 త్రాణా మధిపతిస్స ... స్వాహా ॥ చంద్రమ సేనక్షత్రాణామధి
 పతయ ఇదం నమమ ॥ బృహస్పతి ర్బ్రహ్మణోధిపతిస్సమా ... స్వాహా ॥
 బృహస్పతయే బ్రహ్మణోధిపతయ ఇదం నమమ ॥ మిత్రస్సత్యానా
 మధిపతిస్స ... స్వాహా ॥ మిత్రాయసత్యా నామధిపతయ ఇదం నమమ
 వరుణో పామధిపతిస్స ... స్వాహా ॥ వరుణాయా పామధి పతయ ఇదం
 నమమ ॥ సముద్రస్సోత్థానా మధిపతిస్స ... స్వాహా ॥ సముద్రాయ
 సోత్థానా మధిపతయ ఇదం నమమ ॥ అగ్నిం సామ్రాజ్యానా మ
 ధిపతి సమావత్స్వస్మిన్ ... స్వాహా ॥ ఆన్నాయ సామ్రాజ్యానా మధి
 పతియ ఇదం నమమ ॥ సోమఃషధిరామధిపతిస్స ... స్వాహా ॥ సోమా
 సూషధీనామధి పతయ ఇదం నమమ ॥ సవితా ప్రసవానా మధిపతిస్స
 ... స్వాహా ॥ సవితే ప్రసవానా మధిపతయ ఇదం నమమ ॥ రుద్రః
 పశూనామధి పతిస్స ... స్వాహా ॥ రుద్రాయ పశూనామధి పతయ

స్వాహా॥ త్వష్టే॑రూపా॑ణామ॒ధి ప॑తయ ఇ॒దం న॑మ॒ను ॥ విష్ణుః॑ ప॒ర్వతా॑
 నా మ॒ధిప॑తిస్స ... స్వాహా॥ విష్ణువే॑ ప॒ర్వతా॑నా మ॒ధి ప॑తయ ఇ॒దం
 న॑మ॒ను ॥ మ॒రుతో॑ గ॒ణానా॑ మ॒ధిప॑తయ స్తే॒మావ॑ంత్య ... స్వాహా॥
 మ॒రుద్భ్యః॑ గ॒ణానా॑మ॒ధిప॑తిభ్య ఇ॒దం న॑మ॒ను । పిత॑రః పిత॒తామ॑హః ప॒రే
 వ॒రేత॑తా త్త॒తా మ॑హ ఇ॒హమా॑వత । అ॒స్మిన్ ... స్వాహా॥ పి
 తా॑ద్విభ్యో దే॒వేభ్య॑ ఇ॒దం న॑మ॒ను ॥ (ఇతి॑కేచిత్) మంత్రోక్త దే॒వ
 తా॑భ్య ఇ॒దం న॑మ॒ను ఇతి॑కేచిత్ (జీ॒వపి॑తృక శ్చేత్ ॥ తం॒డి జీ॑వించి
 యుం॒డిన నీ మ॑త్రము (జె॒ప్పవ॑లయును) పిత॒తామ॑హః ప॒రేత॑తామ॑హః
 ఇ॒హమా॑వత ... స్వాహా॥ పిత॒తామ॑హేభ్యో వ॒రేభ్య॑స్త తామ॑హేభ్య
 ఇ॒దం న॑మ॒ను । (పిత॒తామ॑హోజీ॒వతి॑చేత్) (పిత॒తామ॑హాడుజీ॒వించి॑యుం
 డిన నీమ॑ంత్రము (జె॒ప్పవ॑లయును) పిత॑రః ప॒రేత॑తా ఇ॒హమా॑వత॥
 అ॒స్మిన్ స్వాహా॥ పితృ॑భ్యః ప॒రేభ్య॑స్త తే॒భ్య ఇ॒దం న॑మ॒ను ॥ పితృ॑పితా
 మ॒హయో॑జ్జీ॒వతో॑ స్స॒తోర్జప॑వకర్త॒వ్యః తం॒డియు॑ తాత॒యు జీ॑వించి
 యున్న యెడల పైచెప్పిన మంత్రమును జపము మాత్రము చేయవల
 యును అనగా నాజ్య హోమము గూడదనుట అపడపస్పృశ్య । ఋతా
 పా॒తృత॑థా మా॒గ్నిర్గంధ॑ర్వస్త స్యా॒పి ధ॒యోఽప్స॑రసః ఊర్జో॒నామ॑స ఇ॒దం
 బ్ర॒హ్మక్ష॑త్త్రం పాతు॒తా ఇ॒దం బ్ర॒హ్మక్ష॑త్త్రం పాతు॒తస్మై స్వాహా॥
 ఋతాసా॒హేఋత॑థామ్నే అగ్నయే॒గంధ॑ర్వా యే॒దం న॑మ॒ను ॥ తా॑భ్య
 స్వాహా॥ ఓష॒ధిభ్యో॑ స్స॒రోభ్య॑ ఊర్జ॒భ్య ఇ॒దం న॑మ॒ను ॥ సగ్ం॑హితో
 వి॒శ్వసా॑మా సూ॒ర్యోగంధ॑ర్వ స్తస్య॒ మరీ॑చ యో॒ప్సర॑సః యు॒వోనా॑మ
 స॒యిదం ... స్వాహా॥ సగ్ం॑హితాయ వి॒శ్వసా॑మ్నే సూ॒ర్యాయ
 గంధ॑ర్వా యే॒దం న॑మ॒ను ॥ తా॑భ్య స్వాహా॥ మరీ॒భ్యోఽప్స॑రోభ్యః
 యు॒భ్య ఇ॒దం న॑మ॒ను ॥ సు॒షు॒మ్న సూ॒ర్యర॑శ్మిచ్చే॒దం మా॑గంధ॒ర్వస్త

స్యనక్షత్రాణ్యపుర సోబేకుర యోనామస ఇదం ... స్వాహా॥ సుషు
 మ్నాయసూర్య శర్మయేచంద్రమసే గంధర్వాయేదం నమమ ॥ తాభ్య
 స్వాహా॥ నక్షత్రేభ్యోఽపసరోభ్యో బేకురిభ్య ఇదంనమమ భుజ్యస్సు
 పరో యజ్ఞోగంధర్వస్తస్త్య దక్షిణాఅస్సరసస్తవా నామస ఇదం ...
 స్వాహా॥ భుజ్యవేషపర్ణాయ యజ్ఞాయ గంధర్వాయేదం నమమ ॥
 తాభ్యస్వాహా॥ దక్షిణాభ్యో అపసరోభ్య స్తవాభ్య ఇదం నమమ ।
 ప్రజాపతీర్వి శ్వకర్మామనో గంధర్వస్తస్యైర్భామన్యపురసోపహ్న
 యోనామ సయిదం ... స్వాహా॥ ప్రజాపతయే విశ్వకర్మణే మససే
 గంధర్వా యేదం నమమ ॥ తాభ్యస్వాహా॥ ఋక్సామేభ్యో అపసరో
 భ్యో వహ్నిభ్య ఇదం సమమ ॥ ఇషిరో వీశ్వవ్య చావాతో గంధర్వ
 స్తస్యాహో పురసోముదా నామస ఇదం స్వాహా॥ ఇషిరాయ విశ్వవ్య
 చసేవాతాయ గంధర్వాయేదం నమమ ॥ తాభ్యస్వాహా॥ అద్యోఽపస
 రోభ్య ముదాభ ఇదం సమమ ॥ భువనస్య పతయస్యత ఉపరిగృహ్యో
 యిహాచ ! సనోరాస్వాజ్యానిగ్ం రాయస్పృషగ్ం సువీర్యగ్ం సంవత్స
 రీణాగ్ స్వస్తిగ్ స్వాహా॥ భువనస్య పతయ ఇదం నమమ ॥ పరమేష్ఠ్యధి
 పతిర్మృత్యుర్గం ధర్వస్తస్త్య విశ్వమస్స రసోభువో నామ స ఇదం
 స్వాహా॥ పరమేష్ఠి నేధి పతయేమృత్య వేగంధర్వాయేదం నమమ ॥
 తాభ్యస్వాహా॥ విశ్వస్మాభ్యో అపసరోభ్యో భూభ్య ఇదం నమమ ॥
 సుక్షీతిన్సుభూతిర్భద్ర కృత్సువర్వాస్పర్జనో గంధర్వస్తస్త్య విద్యుతో
 పురసో ఋగ్సానామస ఇదం ... స్వాహా॥ సుక్షీతయేసుభూతయే
 భద్రకృతే సువర్వతే పర్జన్యాయ గంధర్వాయేదం సమమ ॥ తాభ్య

రమ్యుడయో మృత్యుర్గందర్వ స్తస్యస్రజాఅప్సరసో భీరువోనామస ఇద
 ...స్వాహా॥ దూరేహేతయే అమృడయాయమృత్యవే గంధర్వాయేద
 నమమ॥ తాభ్యస్సాహా॥ ప్రజాభ్యోప్సరోభ్యోభీరుభ్య ఇదంనమమ
 చారుఃకృపణకాసీ కామోగందర్వస్తస్యాథయోప్సరసశ్శోచయంతీరా
 మస ఇదం...స్వాహా॥ చారవెకృపణ కాశినేకామాయ గంధర్వాయేద
 నమమ॥ తాభ్యస్సాహా॥ ఆదిభ్యోప్సరోభ్య శ్శోచయంతీభ్య ఇద
 నమమ॥ సనోభువనస్య పతేయస్యత ఉపరిగృహణయిహచ॥ ఉరుబ్రహ్మ
 ణైస్మైక్షత్త్రాయ మహిశర్మయచ్ఛస్వాహా॥ భువనస్యపతయేబ్రహ్మ
 ఇదంనమమ॥ ప్రజాపతేనత్వదేతానన్యోవిశ్వాజాతానిపరితాబభూవ
 యత్కామాస్తే జహుమస్తన్నో అస్తునయగ్న్స్యామ పతయోరయీణా
 ప్రజాపతయ ఇదం॥ భూస్వాహా॥ అగ్నయ ఇదం భువస్వాహావాయవ ఇ
 నమమ॥ సువస్వాహా॥ సూర్యాయేదంనమమ॥ యదస్యకర్మణోత్క
 రిచంయద్వాన్యూనమిహాకరమ్॥ అగ్నిష్టధిస్విష్టకృద్విద్వాం త్సర్వ
 స్విష్టగ్ంసుహృతంకరోతుస్వాహా॥ అగ్నయేస్విష్టకృత ఇదం నమమ
 మధ్యమపరిధింప్రహృత్య॥ ఇతరాయుగపత్ప్రసారన్॥ ఉత్తరార్థసా
 గ్రమంగారేషూపోహతి (పరధీసభిమంత్ర్య) ఆగారసమిథౌ ప్రహర
 దర్వామితరదర్వ్యగ్రమవధాయసగ్న్ ప్రావేణాభిజుహోతి॥ స్వాహా
 వసుభ్యోరుద్రేభ్య ఆదిత్యేభ్య సగ్న్ ప్రావభాగేభ్య ఇదంనమమ॥ అసీ
 న్రవృకృతేకర్మణిజ్ఞాతాజ్ఞాతాది సకలదోషనిర్హరణార్థ మనాజ్ఞాతత్రయం
 కర్మాంతరితకర్మవిపర్యాస ప్రాయశ్చిత్తార్థం త్వన్నోఅగ్నే సత్వనో
 అగ్న ఇతిస్వరాక్షరపదనృతావర్ణవోప ప్రాయశ్చిత్తార్థమాభిర్గర్భి రతిః
 జ్ఞీయమహోపప్రాయశ్చిత్తార్థమిదండిష్టు స్త్ర్యంబకమితిఋత్విజ్యోధ్య
 యశ్చిత్తార్థంయద్విద్వాగ్ంసేతి సున్నాదిదోషప్రాయశ్చిత్తార్థ మసా
 ద్యారితిమిందాదిదోష ప్రాయశ్చిత్తార్థం యస్మత్తన ఇతిసవస్తభయ

ద్యుపద్రవ దోషనిర్హరణార్థం పునరగ్నిశ్చతురితి । అగ్న్యపఘాతపా
 యశ్చిత్తార్థం పునస్వాదిత్యా ఇతిసర్వప్రాతాశ్చిత్తార్థం భూర్భువస్సువరి
 త్యేతేర్మంత్రై రాజ్యాహుతీర్హోష్యామి (ఇతిసంకల్ప్య) అనాజ్ఞాతంయ
 దాజ్ఞాతం యజ్ఞస్యక్రియతేమిభు । అగ్నేతదశ్యకల్పయత్వగ్ం హివేత్థ
 యథాతథగ్స్వాహా । అగ్న్య ఇదంనమమ । పురుషసమ్మితో యజ్ఞో
 యజ్ఞ । పురుషసమ్మితః । అగ్నేతదశ్యకల్పయత్వగ్ం హివేత్థయథాతథగ్
 స్వాహా ॥ అగ్న్య ఇదం నమమ । యత్పాకత్రామససాదీనదక్షానయ
 జ్ఞస్యమన్వతేమరాసః । అగ్నిష్టద్ధోతాకృతువిద్విజానన్యజ్ఞష్టాదేవాగ్ం
 ఋతుశోయజాతిస్వాహా । అగ్న్య ఇదంనమమ । త్వన్నో అగ్నేవరు
 ణస్యవిద్వాన్దేవస్య హేడోపయాపిసీషాః । యజ్ఞష్టా వహ్ని తమశ్శో
 శుచావోవిశ్వాద్వేషాగ్ంసి ప్రముముగ్ధ్యస్మత్స్వాహా । అగ్నివరుణాభ్యా
 మిదంనమమ ॥

సత్వన్నో అగ్నేవమోఞ్హోఽనేదిష్టా అస్యాఉషస్తోఽప్యష్టే । ఆపపయ
 త్మణోవరుణగ్ంర రాణోవీహిమృడీకగ్ం సుహవోనపక్షిస్వాహా । అగ్ని
 వరుణాభ్యామిదంనమమ । అభర్తీర్భిదంతో నక్షాసమాప్యా యయహారి
 వోపర్థమానః । యదాస్తోతృభ్యోమహిగోత్రారుజా సీభూయిష్ట భాజో
 అభతేస్యామస్వాహా । ఇంద్రాయహారివత ఇదంనమమ । ఇదంవిష్ణుర్విచ
 క్రమేతేథానిదధేపదం । సమూథమస్యపాగ్ంస్తురేస్వాహా । విష్ణవ ఇదం
 నమమ । త్వంబకంయజామ హేసుగంధింపుష్టివర్ధనంః ఉర్వారుకమిప్తబం
 ధనాస్త్రతోర్మృక్షీయమామృతాత్స్వాహా । త్వంబకాయే దంనమ
 మ । యద్విద్వాగ్ంస్తోయదవిద్వాగ్ంస్తోముగ్ధాః కుర్వంత్యుత్విజః । అగ్ని

రాతస్మాదేనసశ్శ్రద్ధాదేవీచముంచతాగ్స్వాహా । అగ్నయే శ్రద్ధాదే
 వ్యాధిదంసమమ । అస్మాద్యోఃపృథిమస్మా వృషభోయువాగాః
 సున్నేమావిశ్వాభువనాస్కన్నోయజ్ఞఃప్రజనయతు । అస్మాజనిప్రబని ।
 అస్కన్నాజ్జాయతేవృషే । స్కన్నాత్ప్రజనిషీ మహిస్వాహా । స్కన్నా
 దిభ్యోదేవతాభ్యధిదంసమమ । యన్మృతమోవిందా భూదగ్నిస్తత్పు
 సరాహజ్జాతవేదావిచర్హణి స్వాహామిందాదిభ్యోదేవతాభ్యధిదంసమ ।
 పునరగ్నిశ్చక్షురదాత్పుసరిందోబృహస్పతిః । పునరేఅశ్వినాయు నంచ
 తురాధత్తమత్యోస్వాహా । అగ్నింద్రబృహస్పత్యశ్వభ్యధిదంసమమ
 పునస్త్వాదిత్యారుద్రావసన్తస్సమింధతాంపునర్బ్రహ్మణోపసునీ ధయజ్ఞైః ।
 ఘృతేనత్వంతనువోవర్థయస్వసత్యాస్సంత్యయజమానస్య కామాస్వా
 హా । అగ్నయేవసునీధాయేదంసమమ । ఓం భూర్భువ స్సువస్వాహా ।
 ప్రజాపతయ ఇదంసమమ । (శ్రీవిష్ణవేస్వాహా విష్ణవేపరమాత్మన ఇదం
 సమమ । ద్వాదశగృహీతే నాశ్యేనసుచంపూరయిత్వా । సప్త తేఽగ్నే
 సమిధ . ఘృతేనస్వాహా । అగ్నయేసప్తఃసోత్రి ఇదంసమమ పూర్ణా
 హుతిః । పూర్ణాహుతిముత్తమాంజుహోతి । సర్వంవై పూర్ణాహుతిః
 సర్వమేవాహోతిఅథోఇయంవై పూర్ణాహుతిః । ఆస్యామేనప్రతి తిష్ఠతి ।
 వసోర్ధారాంజుహోతివసోర్మేధారాస్తదితివావీమాహూయ తేఘృతస్యవావీ
 నమేమాధారాముష్మీన్లోకేపిస్వమానో పతిష్ఠతఆశ్యేనజుహోతి తేజోవా
 ఆజ్యం తేజోవసోర్ధారా తేజస్సై వాస్మై తేజోవరుంధేధోకామావై వసోర్ధా
 రాకామానేవావరుంధే । ఇతిపూర్ణాహుతింజుహూయాత్ ॥ పూర్ణాహుతి

ముహూర్తస్సుముహూర్తోస్త్విత్యనుగృహ్ణాంతు | సుముహూర్తోస్తు | అస్మి
 స్కర్మణి యజుర్భేష ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యేః భువస్వాహా | వాయవ
 ఇదంసమమ | హస్తంప్రక్షాళ్య | ఆమితతోః ప్రాణానాయమ్య | విష్ణు
 ర్విష్ణుర్విష్ణుః | ఏతావత్పర్యంతంనానాప్రకా...ర్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం
 కరిష్యే | ఓం బూర్భువస్వాహా | ప్రజాపతయఇదంసమమ | అద్దితేన్వమగ్న్
 స్థా...ప్రాసావీః | ప్రణీతాస్వపఅసీయ | సదసిసన్మేభూయాస్సర్వ...మా
 మేక్షేష్టాః | (ఇత్యభిమంత్య) అథమార్జసమ్ | యేవదేవాః పవిత్రేణ...
 మార్జయంతామ్ || సముద్రంఃవ ప్రహిణోమి స్వాంయోనిమపిగచ్ఛత...
 కృతోతిష్ఠతి | అక్షతాం...బ్రహ్మణంపూజయామి || జయాదిబ్రహ్మవిస
 ర్జనాంతే...నమమ ||

అథరుద్రకలశపూజా. అథసృషభన్యాసః

రుద్రకలశంస్థాప్య | అస్మిన్కలశేరుద్రమావాహయామీతి షోడ
 శోపచారైరభ్యశ్చ్య | కదుద్రిద్రాయప్రచేతసె...హృదే | రుద్రమావా
 హయామి | ఇత్యావాహ్యా |

అథసృషభన్యాసః | ఇషేత్వేతి మార్గని | ఇషేత్వోజ్జ
 త్యావాయ...ప్రశూస్వాహే | మూర్ధ్నేనమః | తద్విష్ణురితిశంఖాంకే |
 తద్విష్ణుః...రాతతం | శంఖాంకే | ఉదుత్యంజాత వేదసమతిచక్రాంకే |
 ఉదుత్యంజాత...సూర్యం | చక్రాంకే | సహస్రశీషేతిలలాటే | సహ
 స్రశీ...గులం | లలాటే, అతోదేవాఇతీనేత్రయోః అతోవాఅ...ధా
 మభిః | కేత్రయోః మర్మాణితత్తతినాసికాయాం | మర్మాణితే వర్మభిః
 మంతుదేవాః | నాసికాయాం | విష్ణుముఖాఇతిముఖే | విష్ణుముఖావైదే
 వాస్పందోభిమా...శర్మయచ్ఛతు | ముఖే | ఓజోస్తీగ్రివం ఓజోసి
 సహోసిబలమసిభ్రాకోసిదేవానా...సర్వాయుః | ఏవంగ్రివం | మర్మాణి

త ఇతి బాహుమధ్యతః మర్మాణి తేనర్మభిః ... మనుమదాతు దేవాః | సమిధా
 గ్నిందువస్యత ఇతి బాహ్వోః సమిధాగ్నిందువస్యత ఘృతై బోధయ
 తాతిధిం | అస్మిన్ హవ్యాజుహోతన | బాహ్వోః | ఇదం విష్ణురితిహృద
 దేవో | ఇదం విజ్ఞుర్వి ... సురే | హృదదేవో || నాభిర్మేచిత్రం విజ్ఞాసమితి నాభిం
 నాభిర్మేచిత్రం విజ్ఞానం వాయుర్మేచ తిర్భసత్ || నాభిం | ఆపాంతమన్య
 రితి కటిం | ఆపాంతమన్య స్త్వ ... ప్రతిమానాని దేభుః | కటిం || ఊర్వో
 రోజ ఇత్యూరుం | ఊర్వోరోజోర్విష్టామామాహిగ్ సీః || ఇత్యూరుం | చిత్రం
 దేవా నామితి జంఘయోః | చిత్రం దేవానా ... స స్థుషశ్చః జంఘయోః |
 ఇనుం మేవరుణేతి జాన్వోః | ఇమం మేవరుణ .. రాచ కే | జాన్వోః శక్రోహ
 నామితి స్కధే | రక్రోహానం వాజినామాజిఘర్మై ...
 నాసరిషః పాతునక్తం | ప్కంధే || విష్ణోరరాటమసీతి పృష్ఠే | విష్ణోరరాట
 మసి విష్ణోపృష్ఠమసి ... విష్ణుచేత్వా || పృష్ఠే | వరుణస్య విరాట్ ఇతి లింగే |
 తరుణస్య విరాట్ | యజ్ఞస్య పక్షిః | ప్రజాపతేరనుమతిః | మిత్రస్య శ్రీ
 ధ్ధా | లింగే | త్రిపాదూర్ధ్వమితి ఉదరే | త్రిపాదూర్ధ్వం ... శనేలభి |
 ఉదరేషు | ఏతావాసస్య మహిమా ... మృతంధివి | ఇతి పుచ్చే | ఏవం స్వప్న
 ష్టా | సమస్కర్యాత్ ||

గోవృషభ వివాహప్రయోగః.

గృహస్య ప్రాగ్భాగే యూపస్తంభం ప్రతీష్ఠాప్య అలంకృత్య
 అధగణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచకృత్వా | ఏవంగుణ ... పుణ్య
 తిథౌ లోకసంరక్షణ పిద్యం రక్షాబంధనం కరిష్యే | రక్షాబంధనపూజాం
 చకృత్వా శ్లో || బద్నామి దక్షిణేపాదే నవసూత్రంచకంకణం | లోకరక్ష

ణసిద్ధ్యర్థం వృషభస్యసుఖప్రదమ్ | రక్షాబంధనముహూ... అస్తు | తతః
 యజ్ఞోపవీతధారణంకృత్వా | దక్షిణ తాంబూలాదికం బ్రాహ్మణాయ
 దద్యాత్ | అథవత్సతరీశ్చ రక్షాబంధనమ్ || శ్లో|| బధ్నామి వామపా
 దేతు | పంచసూత్రంచకంకణం | లోకరక్షణసిద్ధ్యర్థం | మమాభీష్ట ప్రదో
 భవ | ఇతిబద్ధీయాత్ | అథబ్రాహ్మణాయ తాంబూలాది కందద్యాత్ |
 ఏవం...ప్రీత్యర్థం లోకసంరక్షణసిద్ధ్యర్థం ఇమంవృషభం శ్రీమహావిష్ణు
 స్వరూపేణ మధుపర్యేణపూజయిష్యే | రాష్ట్రభృదస్యాచార్యా సంది

మాత్వద్యోషం.. అపః | పాణ్యాశ్చతిదాతాప్రాహ | ఉత్తరయాభిమంత్ర్య

అపః పాదావనేజనీ ద్విషంతంనాశయంతుమే అస్మిన్కులే బ్రహ్మవర్చ
 స్యసానిః లక్ష్మీనారాయణ స్వరూపస్య వృషభస్య ఇదమాననం ఇదం
 పాద్యం || శ్లో|| నమోస్త్వసంతా...యనమ || గంధాదిభిరలంకృత్యః అథ
 వత్సతరీదానం | ఏపంగుణ ర్థంమమపితుః శాశ్వతపుణ్యలోకావాస్త్వ
 ర్థం సర్వాభీష్టసిద్ధ్యర్థం లోకసంరక్షణార్థం వత్సతరీదానంకరిష్యే | అత్ర
 మహాసంకల్పపరిత్యా | (ఇచ్చట చెప్పవలసిన మహాసంకల్పము ప్రత్యేక
 గ్రంథముగా ముద్రించినాను. చూడగలరు.) అస్య శ్రీమదాదినారా
 యణస్య...సపురభేయగోత్రోర్భవస్య ప్రజావతేః నస్తే || కాశ్యపపా
 త్రాయ | ధర్మపుత్రాయ లక్ష్మీనారాయణస్వరూప వృషభాయపరా
 య || చతుస్సాగరమ...సపురభేయగోత్రోర్భవగంగాయాః నప్తిం |
 యమఃనామాఃపాతే || సరస్వత్యాఃపుత్రీం | జమాంవత్సతరీం ధర్మప్ర
 జాసంతానాథం హేవృషభ రాజ వత్సతరీదానం తుభ్యమహంసంప్రదదే
 సమమ దేవస్యత్వా...గృహ్లామి | రాజాత్వావరుణోనయతు దేవిరక్షి

ణే రుద్రాయగామ్ తేనామృతత్వమన్యమ్.. ప్రతిగృహ్లాతు ఇతి
 బ్రాహ్మణోవదేత్ | అనేనత్సతరీదానేవ శ్రీ పరమేశ్వరః ప్రియతామ్ |
 తతోలగ్నాష్టక చూర్ణికాదీన్పఠేత్ | స్వస్త్వష్టేశీతి సహస్రాణాంద్వి
 జగురుచైవత్యాగమ్...సుప్రీతాస్సుముహూర్తా...భవంతు | అథ
 మాంగల్యధారణమ్ ఏపంగుణ...లోకసంరక్షణార్థం మాంగల్యపూజాం
 కరిష్యే | మాంగల్యసూత్రాగ్ననంకుర్యాత్ || శ్లో|| మాంగల్యతంతునా

నేనా లోకరక్షణ హేతునా । కంఠేబద్ధామిసుభ గే పూర్ణాఽప్తైశ్వర్య
 వ నివత్సతరీగళే మంగళసూత్రంపథ్యా । మాంగల్యధా...అస్తు! తూ
 ష్టింఽర్ధాక్షతాహోపణంకుర్యాత్ ॥...భక్త వ్రజా మేకామ ససమృద్ధ్య
 తామ్ । ద్వితీయపర్యాయే దేవాదిపశవోమేకామ ససమృద్ధ్యతామ్ ॥ తృ
 తీయపర్యాయే యజ్ఞోమేకామ ససమృద్ధ్యతామ్ తూష్టిం చతుర్థపర్యాయే
 జగత్ప్రియోమేకామ ససమృద్ధ్యతామ్ । అథగోవృషభమార్జనమ్ ॥
 ఏవంగుణ...ర్థం వృషభమార్జనార్థం ఋత్విగ్వరణంకరిష్యే ॥ ఏకాదశ
 బ్రాహ్మణాన్ పార్థయేత్ । ఆత్రీఋత్విగ్వరణందత్వా పూర్ణపాత్ర
 స్తోదకేననా గోవృషభ మభిషేచ్య । ఆప్తోహిష్ఠామ - ఆపోజనయథాచ
 నః । హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయ । పావకా—బలమోజోనిధత్ । ఇతిచతస్ర
 భిః షవమాసస్సుస్సువర్జనః—జాతావేదామోర్జయంత్యాపునాతు ఓం
 నమస్తేరుద్రమద్యవ...తంహోజం భేదధామి । అగ్మావిష్ణూసజ్జోషస్తే ...
 శోభాయైపితరోనుమదంతుః తచ్ఛంయో—శాంతిః । సహస్ర—సర్వం
 మనిషాణ తచ్ఛంయో.. శాంతిః ॥ సహస్రశీర్షం దేవం, , , స్వస్వరాట్ ।
 ఇత్యేతైర్మంత్రైః మార్జయిత్వా ॥ వృషభంవత్సాంచషోడ శోపచారై
 రభ్యర్చ్యగాముపస్థావంకర్తవ్యం ॥ ఏవం . . . ర్థం గోవృషభ పూజాంఃరి
 ష్యే ॥ షోడశోపచారైరభ్యర్చ్య ॥ అథాగ్నేః గోవృషభ ప్రదక్షిణం
 కారయిత్వా ॥

అథగోమిథునోపస్థాసమ్.

వ్రభాజమానాగ్ం రుద్రాణాగ్ంస్థానె స్వతేజసాభాని ॥వ్యవదాతా
 నాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానేస్వతేజసాభాని ॥ వాసుకివైద్యుతానాగ్ం రు
 ద్రాణాగ్ంస్థానే స్వతేజసాభాని ॥ రజతానాగ్ం—భాని ॥ పురుషాణాగ్ం
 —భాని ॥ శ్యామానాగ్ం—భాని ॥ కవిలానాగ్ం—భాని ॥ అతిలోహి
 నాగ్ం . . . భాని ॥ ఉర్ధ్వానాగ్ం—భాని ॥ అవపత్తతానాగ్ం . . .

భాని॥ వైద్యుతానాగ్—భావి॥ అకవతోపస్థాసం॥ ప్రభాజమానీ
 నాగ్—రుద్రాణీనాగ్—స్థానేస్వజతేజసాభాని॥ వ్యవదాతీనాగ్—భాని॥
 వాసుకివైద్యుతీనాగ్—... భాని॥ రజతానాగ్—రుద్రా—భాని॥ పరు
 మాణాగ్—రుద్రాణీ... భాని॥ శ్యామానాగ్—రుద్రాణీ... భాని॥
 కపిలానా... రుద్రాణీ—భాని॥ అతిహోహితానాగ్—రుద్రాణీ...
 భాని॥ ఊర్ధ్వనాగ్—రుద్రాణీ—భాని॥ అనపతింతీనాగ్—రుద్రా—
 భాని॥ వైద్యుతీనాగ్—రుద్రాణీ... భాని॥ ఓం భూభువస్స్వః॥ రూపా
 ణివోమిథునం మానోమిధునం రేఖ్యం॥ ఆగ్నేః గోమిథునప్రదక్షిణం॥
 తుభ్యమగ్రేపర్యవహన్తుర్వాంపమాతుశాసహ॥ సునఃపతిభ్యోజాయం
 దాలగ్నేప్రజయీసహ॥ సునః పత్నీనగ్నిరదాదాయుషాసహవచ్ఛరా
 దీర్ఘాయురస్యాయుః పతిస్సవతుశరద్భృతమ్॥ విశ్వాఉతత్వయానయంధా
 రాఉద్దన్యాశెవ॥ ఆతిగామోమహిద్విపః॥ ఇతిగోప్తవభ మగ్నింప్రద

గో సూ క్త జ ప మ్.

క్షీణంకారయిత్వా॥ గోసూక్తజపః॥ ఆగానో అగ్రన్నతభద్రమక్రీన్
 నీదంత్యుగ్లోమేరణయంత్యస్మై॥ ప్రజాజావతీః పురురూపా ఇహస్యః॥ ఇం
 ద్రాయపూర్వీకుషరోమహనా ఇంద్రోయజ్వనః పృణతేచశీక్షితి॥ ఉపె
 ద్దదాతిస స్త్వఃముషాయతి॥ భూమోభూయోరయిమిదస్యవరయన్॥ అభి
 గ్నే జిహ్వేనదభాతి జేవయు॥ సతాసశంతినతార్అర్వా॥ గావోభగోగాస
 ఇంద్రోమెఆచ్ఛాత్॥ గావసోమమస్య పక్షమస్యభక్షః॥ ఇమాయాగా
 వస్సజనాసఇంద్రః॥ ఇచ్ఛామిద్ధృదామససాచిసింద్రం॥ యూయం గావో
 యేదయథాకృశంతిత్॥ ప్రక్షీణం చిత్కృణుథాసుప్రతీత్॥ భద్రంగృహంకృ
 ణుభభద్రవాచః॥ బృహద్వోవయశ్చచ్యతే సభాసు ప్రజావతీస్సూయ

వసగ్ందిశంతీః | శుద్ధాఅపస్సుప్రపాణేపిబంతీః | మావస్తేనఈ శతమాఘశ
 గ్ంసః | పరివోహే తీరుద్రస్యవృంజాత్ || ఉవేదను పఞ్చనం | ఆసుగోషా
 పప్యచ్యతాం | ఉషర్షభస్య రేతసి | ఉపేంద్ర తవతనీర్యే || ఇమాఽర్హద్రాయ
 స్థిరథన్వకిః క్షీప్రేషవేదేవాయ స్వథామే | ఆషాఢాయ సహమానా
 యమీధుషే | తిగ్మాయ యభరతాశృణోతచ | త్వాదత్తైభీరుద్రశంత
 మేభిః | శతగ్ంహిమాఅశీయ భేషజేభిః వ్యస్మద్వేషావితరంవ్యగ్హవ్యమీ
 వాగ్ంశ్చతయస్వావిషూచీః | ఆర్హాన్భిర్మూసస్తాకే | అతేపితర్మరుతా
 గ్ంసుమ్మమేతు | మానసూర్యస్య సందృశోముయోధాః | అభినోన్
 వీరో ఆర్హక్షితమేత | ప్రజాయేమహి రుద్రప్రజాభిః || ఏవాంబభో) వృ
 షభచేకి తాసయథా | దేవనహ్మణీపేసహగ్ం సిహవనహ్మణీరుద్రేహ
 జోధిబృహద్వదేమవిదధేవీరాః | పరిణోరుద్రస్య హేతిస్తుహిశ్శుతం |
 మీధుష్టమార నిభర్షి | త్వమగ్నేర్హద్రావోరాజానమ్ || (ఇతిగోసూ
 క్తం జపిత్యా ||

అథముద్రణమ్ (అనగా అచ్చువేయుట)

అగ్నేః పూర్వతః వస్త్రతండులోపరి శంఖచక్రేనిధాయ సంపూజ్య ||
 సమస్కర్మాత్ | అథముద్రణమ్ || అగ్నా శంఖచక్రేనిధాయ || అగ్నిం
 ప్రజ్ఞాప్య || చక్రముద్రణ పశ్చాద్వామే శంఖముద్రేణవాంకయిత్యా ||

ఆథమంత్రపఠనమ్ || ఏతంయువానం పరివోదదామి తేనక్రీడంతీ
 శ్చరతప్రియేణ | మాసశ్శాస్త్రజనుషా సుభాగార్తాయస్పృషేణసమిషామ
 దేమ || ౧ || సమోమహిమ్నుఉతచక్షుషేతే మరుతాంపితస్తద్దహం గృణా
 మి | అనుమన్యస్వస్తుయజాయజామజుష్టం దేవానామిదమస్తుహవ్యమ్ || ౨ ||
 దేవానామేషఉపనాహఆగ్నేదపార్భ ఓషధీష్టువ్యక్తః | సోమస్యద్రీషు

మవృణోతపూమా । బృహన్న ద్రిరభవత్త దేమామ్॥3॥ సితావత్సానాం
 పతిరస్మియానామధోతా మహతాంగర్గరాణాం । వత్సోజరాయుప్ర
 తిధుక్వియ్యూషమిమౌమస్తుమృతమస్యరేతః ॥ ౪ ॥ త్వాంగాహోవృణ
 తరాజాయత్వాగ్హవంతమమతస్త్వరాః ॥ వత్సన్క్షత్రస్యకకుభిశ్శి
 యాణస్తతోనక్షగోవిభజావసూని ॥౫॥ వృధేనవాషషశూనాయ జతే
 యస్మైతానినక్రియంతవహత్వై సమృద్ధేనయజతేయస్మైతాని క్రియం
 తే ॥ ౬ ॥ ఇతిషణ్మంత్రాన్జపిత్యా । హేవృషభరాజ పాగ్దేశంగత్వా
 పాగ్కర్వతేషుత్పణానిజగ్ద్వా (ఖాత్వా) ప్రాక్సముద్రోతకంపీత్వా తత్ర
 త్యగవాంపతిర్భూత్వా దేవబ్రాహ్మణ త్కేత్రాణి పరిహృత్యయధేష్టం
 విహర॥ హేవృషభరాజన్ దక్షిణదేశంగత్వా...విహర॥ హేవృషభ
 రాజన్ పశ్చిమదేశంగత్వా...విహర॥ హేవృషభరాజన్ ఉత్తరదేశంగ
 త్వా విహర॥ ఇతిపతిత్వా చతుర్దిక్షు సాక్షతోదకంత్యజేత్ ॥ అద్య
 పూర్వోక్త ఏవంగుణ...తిథౌ యజమానస్య పితరం ... గోత్రం ...
 శర్మాణం ప్రేతం ఉద్దిశ్యత్వయాకృతేన మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే
 హనికర్తవ్యఅంధత్వ . . . పై శాచికబాధానివృత్త్యర్థం రుద్రలోకావా
 ప్త్యర్థం మోక్షవృక్షోత్సర్జనేనపితుః : . . . గోత్రస్య . . . కర్మణః ప్రేత
 శ్యమరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహనిఅంధత్వ—పై శాచికబాధా నివృ
 త్తిద్వారా శాశ్వతరుద్రలోకావా ప్తిర స్త్వితీభవంలో బుద్ధివంతుః
 శాశ్వతరుద్రలోకావా ప్తిరస్తు॥ ఏషవృషః మయూతస్సృష్టః॥ ఇతిపతిత్వా
 శ్లో॥ ప్రత్యప్యయోధిమారభ్య॥ పాగ్దేశోధిపోభవ । తనై వదక్షిణాం
 భోధింసామ్యాభేరధిపోభవ॥ శ్లో॥ హిత్వాదేవం ద్విజక్షేత్రీయధేష్టం
 చరగోధిప॥ గవామధిపతిర్భూత్వా అభీష్టఫలహోభవ॥ ఇతిగాంప్రార్థ
 యేత్ ॥ వరిస్తరణం విస్మజేత్ ॥ అథబలిప్రదానమ్ . పితుః...గోత్రస్య
 ...ర్యణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య .. హనిప్రేత తృప్తిద్వారా
 ప్రేతశ్మతత్వవిముక్త్యర్థం అంధత్వ.....రుద్రలోకావాప్త్యర్థం మోక్షవృ
 క్షోత్సర్జనబలిప్రదానయోగిష్యే॥ తతోగ్నింస్విష్ట కృచ్ఛచరణా అష్టపి

దాన్కృత్వా అష్టదిక్షునిదధాతి॥ అంకృత్య॥ అగ్నయేనమః॥ అథాగ్నే
 రష్ట్రపురుషస్య అగ్నేః పూర్వదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని॥ జాతవేదన
 ఉపదిశ్య స్వస్థానే స్వతేజవాభాని॥ సహజసా దక్షిణదిశ్యస్యస్థానే స్వ
 తేజసాభాని॥ ఆజిరాప్రభస ఉపదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని॥ వైశ్వా
 నర శ్యామరదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజభాని॥ సర్వాపస ఉపదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజ
 సాభాని॥ పంజీరాధస ఉద్గిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని॥ విసర్పి ఉపదిశ్య
 స్థానే స్వతేజసాభాని॥ ఓం భూర్భువస్స్వః॥ దిశావోమిధునం మానోమి
 ధువగ్ంరీధ్వమ్॥ ఇతి జపిత్యా॥ ఏతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు యథాశక్తి దక్షి
 ãందత్వా॥ అద్యపూర్వోక్త ... తిథౌ (పా...తీ) పితరం... గోత్రం
 ... శర్మణం ప్రేతం ఉద్దిశ్యత్వ యాకృతేన మరణదినాదారభ్య ఏకాద
 శేహనికర్తవ్య వృషోత్సర్జన బలిప్రదానేనపితు... గోత్రస్య... శర్మణః
 ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదహనికర్తవ్య ప్రేతత్వప్రి ద్వారా
 ప్రేతత్వ విముక్త్యర్థం వైశాచికభాదా... బ్రువంతు॥ అంధత్వ... రస్తు
 అధబ్రాహ్మణాయ యథాశక్తి దక్షిణాందత్వాత్॥ ఇతి వృషోత్సర్జన
 ప్రయోగ స్సమాప్తః॥

అగ్నా వాద్యైకోద్దిష్టశ్రాద్ధప్రయోగః.

భోజనపర్యాప్త తండులాస్మద్గవ్యం జనైస్సహ ఏకస్మిన్ భాండే
 శ్రవయిత్వా॥ మథ్యందినేకర్తాన్న త్వాచమ్య ప్రాణానాయమ్య॥ పవి
 త్రింధృత్వా॥ పూర్వోక్త... ఏవంగుణ... తిథౌ (ప్రాచీనాపీతీ) యజమా
 నస్యపితుగోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతశ్యమః మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని
 ప్రేతత్వప్రి ద్వారా ప్రేతత్వ విముక్త్యర్థం బ్రాహ్మణాభావే అగ్నా వాద్యై
 కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధంకరిష్యే॥ (ఇతి సంకల్ప్య) (సవ్యం) కాలే అనుష్ఠానం
 యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ (సవ్యం) పరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా॥
 సచుస్తసంప ... పదం॥ (ప్రాచీనాపీతీ, యజమానస్యపితుః గోత్రస్య
 ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని ప్రేతత్వప్రి ద్వారా
 రా ప్రేతత్వ విముక్త్యర్థం బ్రాహ్మణాభావే అగ్నా వాద్యైకోద్దిష్టాన్న

శ్రాద్ధం కర్తుం అధికారనంపద స్వీతిభవంతో బుధవంతుః॥ అధికార
 సుపదస్తు పూర్వోక్త ఏవంగుణవిశేషణ... , తిథా (ప్రాచీనాదీతీ) పితుః
 గోత్రశ్య... శర్మణః ప్రేతశ్యమరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని బ్రాహ్మ
 ణాభావే) అగ్నావాద్యై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధమన్వాదిద్రవ్యేణ ఏకోద్దిష్ట
 యానానప్రేతోద్దేశేన అద్య(ఉపనితీ)కరిష్యే! ఇతిసంకల్ప్య! దేవాలయే
 వీతీరేశ్వరత్థమూలేవాగృహస్య ఈశాన్యదిగ్భాగే వాచతుర శ్రహస్త
 తిమాణం కుండంఖాత్వా॥ శంకోదేవీరభిష్ట...వంతునః॥ ఇతి గోమ
 మోక్షకేనప్రాప్త్య॥ అపేత వీతవిచసర్పతాతో యేత్తస్థ పురాణాయేచ
 సూనాః॥ ఆదాదిదయమో వపానంపుధివ్యా అక్రన్నిమంపితురో
 గో క మ స్మై ॥ ఇ తీ కు ం డ మ ధ్యే ప లా శ శా ఖ యా ద
 ర్భేణవాభూమిం సంమ్నజ్య॥ అద్భిరవోక్ష్య॥ తత్రతాకికాగ్నినిధాయ॥
 ప్రాచీనాదీతీ) యజమానస్యపితుః... శర్మణః॥ ప్రేతశ్యమరణదినాదా
 రభ్య ఏకాదశేహని (బ్రాహ్మణాభావే) అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే
 పేతార్థే ఆయంతేక్షణః ఉపనిష్ఠతుః॥ అర్చనం నారాయణ... మస్తు॥
 హిర్వారే గోమయేన వస్తులమండలంకృత్వా॥ ప్రేతపాద్యస్థానే
 సర్పాస్తరణమిపతిష్ఠతు॥ దర్భోపర్యేత తిలోదక ముపఆప్తతు॥ పితుః...
 గోత్రశర్మణః ప్రేతమరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని బ్రాహ్మణాభావే
 అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే స్వాగతముపతిష్ఠతు॥ స్వాగతమిదంతే
 కాన్యముపతిష్ఠతు॥ ప్రేతేవిష్టరార్థమయంకృతః ఓం ఆద్యపూర్వోక్త —
 తిథా (ప్రా) — పితుః గోత్రశ్య-శర్మణః ప్రేతశ్యమరణదినాదారభ్య
 ఏకాదశేహనికర్తవ్య బ్రాహ్మణాభావే అగ్నా వాద్యైకో ద్దిష్టాన్న శ్రా
 ద్ధే భవకనుజ్ఞయాచికాగ్రింతం శ్రాద్ధకర్మకరిష్యే॥ దర్భేణ భూమింఖా
 త్వా॥ అమృతామసురా రక్షాగ్ంసిశిశాచా యేతి పృథిమను॥
 స్వప్రేతోగచ్ఛతు యత్రాస్యగతంమనః॥ ఉదీర్తామవరోత్పరోన్మధ్య
 య॥ ప్రేతశ్శామ్యః॥ అసుమ్యై యాయావృకఋతజ్ఞ స్సనోవతు॥ పేతో

ఓం భూర్భువస్సువః — ప్రచోదయాత్ ॥ శ్లో॥ అపవిత్రః పతితో)వాస
 ర్వావస్థాంగతోపివాయస్మై రేతుండరీకాక్షం సబాభ్యాభ్యంతరశ్శుచి॥
 తిలదర్శోదకేనత్రిః ప్రోక్ష్య॥ ప్రాచీనాపీతి॥ పితుః — గోత్రస్య-శర్మణః
 ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నా వా
 ద్యైకోద్దిష్టాన్ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదంతే ఆసనముపతప్తతు॥ ఇత్యాసనం
 దత్వా॥ పితుః — గోత్రస్య — శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినా — ప్రేతార్థే
 అయంతేక్షణః ఉపతిష్ఠతుః ఓంతథా॥ ప్రాప్నువంతు భవంతః॥ ఇతి
 బ్రాహ్మణోపదేశ్ ॥ అర్ఘ్యపాత్రమాసాద్య ఉత్తానంప్రోక్ష్య ఉద్ధృత్య
 తిలాన్ వికీర్య॥ తస్మిన్ దర్శంనిధాయ, శంసోదేవీరభేష్య ఆహవంతు
 పీతయే, శంయోరభిస్రవంతునః॥ పితృప్రేతాయవోజుష్టం గృహ్ణామి ॥
 ఇత్యర్ఘ్యపాత్రే ఉదకంనిసీయ॥ తిలోసిసోమదేవశ్శో గోసవేదేవ నిర్మితః
 ప్రత్నవద్భిః ప్రత్న ప్రేతపహి॥ పితరం — గోత్రం — శర్మాణం ప్రేతం
 ఇమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినః॥ ఇతి తిలానవకీర్య॥ గంధార్థా
 ఇమే పః పుష్పార్థా ఇమే తిలాహః ప్రేతాయవోజుష్టం గృహ్ణామి త్యభిమం
 త్ర్య॥ స్త్రీణాం తు ప్రేతాయైవో జుష్టం గృహ్ణామి॥ ఇతి స్త్రీయః॥ ప్రేతపాతం
 సంపన్నం ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రం దర్శయేత్॥ (అర్ఘ్యపాత్ర)
 నెత్తియా బ్రాహ్మణునికీః జూపించసలయును] పితరం... గోత్రం-శర్మా
 ణం ప్రేతం ప్రేతనూవాహయిష్యే॥ ఆయాహి... శారదంచ॥ ఆగ్నే
 రుత్తర తస్మద్దోదకందత్వా॥ యాదివ్యాఆపః పయసాసంబభూవుర్యా
 అంతరిక్ష ఉతపార్థి వీర్యా హిరణ్య వర్ణాయజ్ఞ యాస్తాన అపస్సన్గోస్త్యో
 నాస్సుహవాభవంతు॥ పితః... గోత్ర... శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్యై
 కాదశేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నా వాద్యైకోద్దిష్టాన్ శ్రాద్ధే ప్రేతా
 ర్థే ఇదంతే అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు॥ (అర్ఘ్యందత్వా) గోత్రే... దాయప్రేతే
 ఇతి స్త్రీయః॥ ప్రేతాయస్థానమసి॥ తతశ్చద్దోదకం॥ గంధార్థా ఇమే పః
 పుష్పార్థా ఇమే తిలాః॥ యువాన్సువాసాః.. యంతః॥ పితః... శర్మన్ ప్రేత

ఈప్రకారము స్త్రీకిఁజెప్పవలయును.

ప్రాచీనావీతి | హస్తాదకందత్వా॥ దేవసవితః ప్రసువ॥ వృద్ధివీతే
పాత్రం ... సురే॥ మాతః .. గోత్రేదాయప్రేతే ఏతత్తదమన్నం సపరి
కరంతృప్తేః తత్సర్వం మరణాదినా... శ్రాద్ధే॥ మాత్రే.. గోత్రాయైః
... దాయ్యై॥ ప్రేతాయై॥ ఇదమన్నం సపరికరం ఆతృప్తేః తత్సర్వం మర
ణాదినా... శ్రాద్ధే॥ మాత్రే.. గోత్రాయై.. దాయ్యై ప్రేతాయై ఇద
మన్నం సపరికరం నవ్యంజనన్ సతాంబూలం సదక్షిణాకం సతిలాపిథా
నోదకుంభం .. ప్రేతతృప్తిర్థ ముపతిష్ఠతు॥

అథథారాదత్తుం॥ ఆర్యపూర్వోక్త... తిథౌ ప్రాచీనావీతీ॥ పితృః
... గోత్రస్య ... శర్మణః .. పేతస్యమరణాదినా దారభ్యై కాదశేహని (బ్రా
హ్మణాభావే) అగ్నా వా ద్యై కో ద్వి ప్తాన్న శ్రాద్ధేపితరం ... గోత్రం ...
శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్యమయా (త్వయా) కృతేన మరణాదినా దారభ్యై
కాదశేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నవాద్యై కో ద్వి ప్తాన్న శ్రాద్ధేన పితృః
... గోత్రస్య .. శర్మణః ప్రేతస్యమరణాదినా... శ్రాద్ధే ప్రేతతృప్తిద్వా
రాప్రేతత్వ విముక్తిరస్మితి భవంతో బ్రువంతు॥ తిలోదకంత్యజేత్॥
ప్రేతతృప్తిరస్తు ఇతి విప్రఃవదేత్॥

అథపూర్వాపోశనం॥ ప్రోక్షణం॥ ఉపవీతి ॥ ఓంభూర్భువసువస్సః
... దయాత్॥ ఇతిప్రోక్ష్య॥ సత్యంత్వక్తేన పరిషింశామి ॥ ఇత్యప్రదక్షి
ణంపరిషి. చ్య॥ ప్రాచీనావీతీ హస్తాదకందత్వా॥ అమృతమస్తు అమృతో
పస్త రణమసి॥ ఇతిపూర్వాపోశనందత్వా॥

బ్రాహ్మణాభావే॥ క్షౌణ్డికావస్స హోమహః॥ మధువాతాంబుతాంబు
తేమధుక్షరంతిసింధవః । మాక్ష్యగ్నస్సంశ్వాషధీః । మధునక్తముతోష
సిమధుమత్పార్థివగ్ం రజః । మధు ద్యౌరస్తునఃపితా । మధుమాన్షో
వనస్పతి ర్మధుమాన్ అస్తుసూర్యః । మాధ్వర్గావో భవంతునః॥ ఇతి
జపిత్యాః ధ్యానం॥ శ్లో॥ సప్తవ్యాధాదశా ర్ణేషుమృగాఃకాలాంజగిరౌ ।
చక్రవాకా శ్వరద్విపే హంసాస్సర సిమానసే । దేస్మజాతాః కురుక్షే

తే॥ బ్రాహ్మణా వేదపారగాః । ప్రస్థితాద్విరమధ్వానం యూయంతే
భ్యోవసీదత॥ ఇతిపితౄణాధాత్వా॥ ఓం పాణాయస్వాహ॥ పాణాయేదం
నమమ! ఓం అపానాయస్వాహ॥ అపానాయేదంనమమ॥

ఓమ్ వ్యానాయస్వాహ॥ వ్యానాయేదంనమమ ఓమ్ ఉదానాయ
స్వాహ॥ ఉదానాయేదంనమమ॥ ఓమ్ సమానాయస్వాహ॥ సమానా
యేదంనమమ॥ బ్రాహ్మణాభావే ఏవంఅగ్నౌజుహోతి॥ బ్రాహ్మణనంభ
వేత్యాగంనాస్తి॥ ... ప్రేతభుజ్యతామ్॥ ఇత్యుక్త్వా॥

బ్రాహ్మణాభావే కేచిత్తత్రహః బ్రాహ్మణాభావంబున కొందఱు
విశ్వతుర్థా విభజ్యదధ్నామఘనాక్షీహవిస్సును నాలుగుపాళ్లుచేసి పెరు
రేణ గుడేవసర్పిషా పృథక్, పృథక్ గు, తేనె, పాలు బెల్లము, నేయి
కుక్కుటాం డపరిమితద్వాత్రింశదావీనినన్నిటిని అన్నములోఁగలిపి వేరు
హుతీః అగ్నౌజుహోతి॥

—:—

వేలుగా (3౨) కబళములుచేసి
అగ్నిహోత్రములో హోమము
చేయవలెను

యతైక్యష్ణశ్శకుచ ఆతుతోదపిపిలప్సర్పఉతవాశ్వాపదః॥ అగ్ని
ప్రద్విశ్వాదన్మణంకృతోతుసోమశయో బ్రాహ్మణమావివేశ స్వాహ॥
అగ్నిహోమాభ్యామిదంనమమ॥ ఏవంద్వాత్రింశదాహు తీర్జహుయాత్॥
3౨॥ కేచిత్ప్రేతముద్దిశ్య అన్నాదికం వృషభం భోజయేదిత్యాహుః॥
కేచిత్సోమాయస్వాహేతిజుహ్వాతి॥ ప్రేతస్యకంఠశుద్ధ్యర్థం పానీయముప
తిష్ఠతు తతఃకించిదన్నమాదాయపితుః... శ్రాద్ధే ప్రేతతృప్తిరస్తు ఇతి
భామాతిలాన్ విసృజ్య- ప్రేతతృప్తిరస్తు॥ అస్తుతృప్తిః॥ అత్రవికిరసిండం
నాస్తిః ఉత్తరాపోశనందత్వా॥ అమృతాపిధానమసి॥ శ్లో॥ కారవేళుణ్య
నిలయేపద్మాద్భువనవాసినామ్॥ ఆర్థినామువకందత్తమక్షయ్య ముపతిష్ఠ
తు॥ ఇత్యుక్తరాపోశనందత్వా॥

అథ పిండప్రదానమ్॥ (ఉపవీతి) ఓం హూః... ప్రాచీనావీతీ॥ పితుః
...గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినా... శ్రాద్ధే భవబనుజ్జయా

తిలోదకపిండప్రదానం (ఉపవీతి) కరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ ప్రాచీనావీతి)
హుతశేషం శ్రాద్ధశేషంచ సంసృజ్యపిండంకృత్వా॥ గోమయేనానులిప్య
తత్రదర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు॥ దర్భోపర్యేత తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥
పితే... గోత్రాయ... శర్మణేప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే
హని (బ్రాహ్మణభావే) అగ్నివాద్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్కే ఏష
పిండః ఉపతిష్ఠతు॥ పిండస్యోపర్యేత తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥
యథా శక్తి దక్షిణాండత్వా॥ అథ ధారాదత్తం
ఓం అధ్యపూర్వోక్త... తిథా (ప్రాచీనావీతి) పితః... గోత్రస్య...
శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య... శ్రాద్ధీయతిలోదక పిండ
ప్రదానే పితరం... గోత్రం... శర్మాం ప్రేతముద్దిశ్య (మయా)
(త్వయా) కృతేనానేన పితః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్యమర
ణదినాదారభ్యేకాదశేహని అగ్నివాద్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధీయతిలోదక
పిండప్రదానేన పితః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వ
విముక్తిరస్మితి భవంతో బ్రువంతు॥ తిలోదకముత్సృజేత్ ప్రేతత్వ
విముక్తిసాధనమస్తు॥ దత్తం శ్రాద్ధం అభిరమ్యతా మితికర్తానదేత్॥ అభి
రమతాస్మి ఇతిబ్రాహ్మణః॥ అయోధ్యా... లభేత్॥ తతః పిండమ
పునిక్షిప్య॥ తతః కర్తాన్నాత్వాచమ్య॥ శర్మణః పుణ్యహవాచనం
కుర్యాత్॥ తతఃగృహమాగచ్ఛేత్॥

ఇతి ఏకోద్దిష్టశ్రాద్ధ ప్రయోగసమాప్తః॥

—:0:—

అథ షోడశశ్రాద్ధ ప్రయోగః॥

కర్తాన్నాత్వా॥ ఆచమ్య॥ ఓం కేశవాయస్వాహా... శ్రీకృష్ణాయ
నమః॥ ఇత్యాచమ్య॥ పాకాంతరేణ ౭ ద్యాది షోడశశ్రాద్ధాని
కుర్యాత్॥ అథ బ్రాహ్మణానాహూయ॥ ఆచమ్య॥ ఓం కేశవాయ
స్వాహా.. శ్రీకృష్ణాయనమ పవిత్రంధృత్వా॥ పూర్వోక్త ఏకంకుణ
...తిథా (ప్రాచీనావీతి) పితః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ
దినాదారభ్య ఏకాదశేహని ప్రేతత్వప్రద్వారా ప్రేతత్వవిముక్తిార్థం
అద్యాది షోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధంకరిష్యే॥ కాలేఅనుష్ఠానం యథా
శక్తి ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ పరిశదక్షిణాంగృహీత్వా॥ నమస్తనమ

...పదం (ఇతిప్రదక్షిణీకృత్య) (ప్రాచీనావీతి పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని ప్రేతత్వప్రద్యారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధం కర్తుం అధికార సంపదస్త్వీతి భవంతో బ్రువంతు || ఆధికారసంపదస్తు || పూర్వోక్త ... ఏవంగుణ... తిథాపితుః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినావారభ్య ఏకాదశేహని దేశకాల దేహధర్మ వైపరీత్య శంకయా శ్వస్సపిండికరణంకర్తుకామస్సన్ ఉపమాసిక ద్వితీయమాసిక, త్రైపక్షి కమాసిక, తృతీయమాసిక, తుక్రియమాసిక, పంచమమాసిక, షాష్ఠా సికః షోడశమాసికసప్త మమాసిక అష్టమమాసిక నవమమాసిక దశమమాసిక ఏకాదశమాసిక, ద్వాదశమాసిక, ఊనాబ్దికమాసికాఖ్యాని, షోడశైకోద్దిష్టశాస్త్రాని ఆసంవత్సరాంతాత్ స్వేస్వేకాతేకర్తవ్యాన్వితానిస్వకాల విహితేనద్విరా వృత్తాద్యమాసికేనసహవకృత్య ప్రేతోద్దేశేన వసుగణా ఖ్యశాస్త్రం రుద్రగణాఖ్యశాస్త్రం వృషాత్స్వర్జనాంగశ్రాద్ధం అవశిష్టబ్రాహ్మణంచ అన్నేనహవిషా, ఏకోద్దిష్టవిధానేన సమాసతంత్రేణ ప్రేతోద్దేశేన ఏకపాకేనాద్య (ఉపవీతి) కరిష్యే || ఇతిసంకల్ప్య (ప్రా=తీ) పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకా దశే హని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధం భవిష్యతీతితత్త్రి || భవిష్యతి ఆథక్షణః || పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్యైకా దశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఆయంతేక్షణః ఉపతిష్ఠతు, ఆథఊనమాసిక | ద్వితీయమాసిక | త్రైపక్షిమాసిక | తృతీయమాసిక | చతుర్థమాసిక || పంచమషాష్ఠాసిక | ఊనషాష్ఠాసిక | సప్త | మమాసిక | అష్టమమాసిక | నవమమాసిక | దశమమాసిక | ఏకాదశ మాసిక | ద్వాదశమాసిక | ఊనాబ్దిశమాశేష... వసుగణాఖ్య శాస్త్రే ప్రే...తు... రుద్రగణాఖ్య శాస్త్రే ప్రే...తు... వృషాత్స్వర్జనాంగ శ్రాద్ధే ...తు... అవశిష్టశాస్త్రే...తు... ఏనంవసుగణాది శాస్త్రేషుచ పృథక్ పృథక్ || సర్వత్రక్షణందత్వా | అథమంబలపూజా | పాద్యస్థానే గోమయేన మండలముపలిప్య ప్రేపపాద్యస్థానే దర్భాస్తరణముపతిష్ఠతు || దర్భోపర్యేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు | త్రితితిలోదకంత్యజేత్ || కుశేతిలోదక మంజరినాగృహీత్వా || పితః... గోత్ర... శర్మణ్ ప్రేతమరణదినాదార

రభ్యైకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థేస్వాగత
ముపతిష్ఠతు॥ స్వాగతమిదంతే పాద్యముపతిష్ఠతు॥ సర్వేషాం తత్తద్వా
హ్మణానాంపుథక్ కృథక్ పాద్యందద్యాత్॥ కర్తాపాదౌ ప్రక్షాళ్యాచ
మ్యులధవిష్టరః॥ పితః... గోత్ర... శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్యై
కాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదంతే
విష్టర ముపతిష్ఠతు॥ ఇతి విష్టరందత్వా । ఏవంప్రకారేణ సర్వేషాం
బ్రాహ్మణానాం ఊనాద్యవశిష్టాంతేషు శ్రాద్ధేషు ప్రత్యేకం విష్టరం
దద్యాత్॥ ఓం అద్యపూర్వాక్తిథ్యా (పా)-తీ, పితః... గోత్రస్య-శర్మ
ణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న
శ్రాద్ధేషు వనుగణాఖ్య రుద్రగణాఖ్య పుషోత్సర్జనాంగాం వసిష్టేకోద్దిష్టా
న్నశ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయా ప్రకాంతం శ్రాద్ధ కర్మ కరిష్యే॥ ఇతిసం
కల్ప్య ॥ కురుష్వ ॥ ఇతి బ్రాహ్మణాః వదేయుః॥ అథభూసమ్మార్గసమ్॥
అపేతవీతవిచస్పతాతో యేత్రస్థపురా శాయేచచూతనాః॥ అదాది
దంతమోవసానంపుథివ్యా అక్రిన్నిమం పితరోలోకమస్మై । ఇతిసర్వ
త్రాశ్రాద్ధదేశం సమ్మృజ్య॥ దర్శంసిరస్య॥ అపఉపస్మృశ్య॥ అపహతా
అనురారక్షాగ్ంసిషిశాచాయేక్షయంతి పృథివీమను॥ ఆన్యత్రేతోగచ్ఛ
తుయత్రాస్యగతంమనః॥ ఇతిపూర్వేనావోక్త్య॥ సర్వత్రఉద్ధసనంకృత్వా
ఉద్దిర్తామవరతప్రేతన్మద్యమః ప్రేతస్సోమ్యః॥ ఆసుంయఇయాయురవ్ర
కఋజ్జత్తస్సహోవతు ప్రేతోహవే॥ మృదమాదాయ తిలా వికిరేత్ ॥
శ్రాద్ధపాకద్రవ్యాదిపోక్షిణమ్॥ (ఉపవీతీ) ఓంభూర్భునస్సునః...ప్రహ్నో
దయాత్॥ అపవిత్రః పవిత్రోవాతరశ్శుచిః॥ (ఇతిజపిత్యా) శ్రాద్ధార్థం
సంపాదితాః సదార్థాః దేశతః కారతశ్చశ్రాద్ధయోగ్యా భవంత్యితిభవం
తోబ్రువంతు॥ ఇతివదేత్ ॥ శ్రాద్ధయోగ్యాభవంతు॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధకాలే
గయాం ధ్యాత్యాధ్యాత్వా దేవంగదాధరం॥ తాభ్యాంచైవ సమస్తౌ
త్యతతశ్రాద్ధం ప్రవర్తయే॥ ఇతికర్తా ప్రవర్తయ॥ ఇతిబ్రాహ్మణాఃవదే
యుః॥ పితః... గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్యైకాదశే

హని ఆద్యాదిపోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదంతే ఆసనముపతి
ష్ఠతు॥ ఇతివామభాగే ఆసనందత్వా ఏవంసర్వత్ర తత్తన్మాసిక ముక్త్యా
సర్వేషామాసనానిదద్యాత్॥ పితృః... గోత్రస్య... శర్మాణం ప్రేతస్య
మరణదినాదారభ్యే కాదశేహని ఆద్యాదిపోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రే
తార్థే ఇదంతేషీణః ఉపతిష్ఠతు॥ పృథక్ కృథక్ సర్వత్రక్షణాని
దద్యాత్॥ ఓంతథాప్రాప్నోతుభవాన్॥ చాప్నువానీత్యుక్త్యా॥ అర్ఘ్య
పాత్రమాసాద్య॥ ఉత్తానంప్రాప్త్య॥ తిలాన్వికీర్య॥ ఉదకమాపూర్య॥

శంసో దేవీరవిష్టయ ఆహోభవంతుశీతయః । శంయోరభిస్రవంతుసః ॥

తిసోసి సోమదేవత్యో గోస్తవే దేవనిర్మితః॥ ప్రశ్నవద్భిః పృత్నప్రేతస్
హి॥ పితరం గోత్రం... శర్మాణం ప్రేతమిమాన్ లోకాప్రీతయాహిన॥
ఇత్యర్ఘ్యపాత్రేతిలానవకీర్య అర్ఘ్యపాత్రే అయంగంధః॥ పుష్పార్థా
ఇమేతిలాః॥ ప్రేతాయవోజష్టం గృన్థామి॥ ప్యేతపాత్రం సంపన్నం॥
సుసంపన్నం ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్య పితరం . గోత్రం... శర్మాణం ప్రేతం
ప్రేతమావాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥ ఆయాహిప్రే...దంచ॥ సావధా
నాభవతుతే॥ సావధానాస్మః హస్తోదకందత్వా॥ దర్భంనిదయ॥ ఏవం
సర్వత్రదద్యాత్॥ యాదివ్యాఆపః.. భవంతు । పితః గోత్రశర్మాన్
ప్రేతమరణదినాదారభ్యే కాదశేహని ఆద్యాదిపోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే
ప్రేతార్థే ఇదంతే అర్ఘ్యముపత్తి తు ఏవంఊనమాసికా దిక్షువసుగుణా
భ్యాద్య వశిష్ఠాంతేషుచతత్తన్మాసికముక్త్యా సర్వేషాం బ్రాహ్మణానాం
హస్తే అర్ఘ్యందద్యాత్॥ ప్రేతాయస్థానమసి తతిశుద్ధోదకం॥ శ్లో॥ ఏహ
లోకం పరిత్యజ్యగతోసి పరమాంగతిమ్ । మనసావాయురూపేణకుశే
(విప్రే) త్వాం యోజయామ్యహమ్॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రాణి ఛిత్వావిస్మ
జేత్॥ తిలార్చనమ్॥ అన్భతప్రాద్భుత...ర్చిత॥ ఇతిసర్వత్రతిలై రభ్యర్చ్య

నంద్రాహంధురాక్షణం-శ్రియమ్ । పితః... గోత్ర... శర్మాన్ ప్రేతమ
రణదినాదారభ్యే కాదశేహని ఆద్యాదిపోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రే
తార్థే గంధాఉపతిష్ఠంతు ఏమిత రేమాంభోక్త్యాణాం సమంత్రీకం
ప్రత్యేకం గంధందత్వా॥ పుష్పార్థాఇమేతిలాః ఉపతిష్ఠతు॥ అథవర్ణాభ
రణ అంగుష్ఠాభరణానికం సర్వత్రదద్యాత్ । తదభావేహిరణ్యంవా

దద్యాత్ || అథవస్త్రదానం! యువానువాస్తాః... దేవయంతః పితః...
 గోత్ర... శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాది షోడశై
 కోద్దిష్టాన్నశ్శాద్ధే ప్రేతార్థేఅంతః ప్రావరణీయార్థంబహిః ప్రావరణీ
 యార్థ మిదమాచ్ఛాదనద్వయ ముపతిష్ఠతు || ఇతివస్త్రద్వయందద్యాత్
 సర్వత్రవస్త్రద్వయందద్యాత్ || పవిత్రార్థం సతిలాఇమేకుశాః || ఇతిసర్వే
 షాం ప్రత్యేకం కుశాన్దత్వా సర్వేషా మర్చనంసంపూర్ణం || అస్తుసంక
 ల్పసిద్ధిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు || ప్రేతాయస్వచ్చితమస్తు || అథప్రేత
 మండలోద్వర్తనంకరిష్యే || అథప్రేతాహుతిపాతే అభిగార్య || తత్ర
 చరునిధాయః || పునరభిగార్య || ఓం అద్యపూర్వోక్త ఏవంగుణ... తిథౌ
 (ప్రాచీనావీతి, పితః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా
 దారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశై కోద్దిష్టాన్న శ్శాద్ధేషు భవదనుజ్ఞ
 నూప్రేతాహుతిం హోమ్యామి || ఇతిసంకల్ప్య అథతాకికాగ్నిం ప్రజ్వా
 ల్య || దేవసవితః ప్రసువ || ఇత్యప్రదక్షిణం పరిశీచ్య || సవ్యంజాన్వాచ్య ||
 మేక్షణమాదాయ | తేనశూష్ణీమన్నమాదాయ || పిత్రే — గోత్రాయ —
 శర్మణే ప్రేతాయా ముష్మైయమాయచస్వాహా ఇతిహుత్వా | ఏవంప్ర
 కారేణ తస్మిన్నగ్నావస్థాదశాహుతీర్హుత్వా || (పింశత్యాహుతీర్హుత్వేతి
 కేచిత్) యమాయేదంనమమ ఇత్యుక్త్వా || మాత్రే — గోత్రాయై —
 నాయ్యై ప్రేతాయై యమాయచస్వాహా || ఇతిస్త్రియః || దేవసవితః
 ప్రాచీనావీతి || ఇతిపునరప్రదక్షిణం పరిశీచ్య || భోజనపాత్రాణ్యుపస్తీర్యః
 తేషుమేక్షణేవ సహాహుతశేషం కించిత్కించినిధాయ || శేషం పిండార్థం
 నిదద్యాత్ || మేక్షణంసప్రక్షాళ్య || తదగ్నా ప్రహృత్య అథత్యక్తం ||
 [ఉపవీతి] ఓంభూర్భువస్సువః — ప్రచోదయాత్ || ఇత్యన్నాదికంప్రోక్ష్య ||
 [ప్రాచీనావీతి] దేవసవితఃప్రసువ || ఇతికూర్వోదకేనా ప్రదక్షిణం పరిశీ
 చ్య || హస్తాదకందత్వా | పృథివీవేపాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణ
 స్త్వాముఖేజుహోమి బ్రాహ్మణస్యత్యా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షిత
 మసిమాస్యక్షేషాఅముత్రాముష్మి లోకే || ఇదంవిష్ణుర్విచ క్రమేతే

థాపిదధేప్రదమ్ | సమూఢమస్యపాగ్ంసురే || స్వధాశ్రీవిష్ణో అన్నం
 రక్షిస్వ || ఇతిద్విజాంగుష్ఠమన్నేనివేశ్య || పితః...గోత్ర...శర్మణః ప్రేత
 ఏతతై అన్నం సవరికరంపితా...గోత్రః శర్మాప్రేతో దేవతేదమన్నం
 సవరికరం బ్రాహ్మణస్త్వాహవనీయాధేదత్తందాస్యమానంచాత్యప్తైస్తత్స
 ర్వం అమృతస్వరూపం రాజతం పాత్రీమక్షయా వటచ్చాయేయంపితే
 ...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ ఇదమన్నం సోపస్కరం సవ్యంజనం
 సదక్షిణాకం సతాంబూలం సతిలాపిథానోదకుంభం ప్రేతతృప్త్యర్థం
 ముపతిష్ఠతు || ఇతిపితృత్థిరేన తిలోదకంత్యజేత్ || ఏదమితరేషూన మాసి
 కాదిశ్రాద్ధేషు పృథివీతేపాత్ర మిత్యాదితత్తచ్చాద్ధే ప్రేతతృప్త్యర్థ
 ముపతిష్ఠత్విత్యంతంకృత్వా || స్త్రీకి నీలాగున చెప్పవలయును || మాతః
 ...గోత్రే...దాయీప్రేతే ఏతతైఅన్నమిత్యాదిమాతా...గోత్రా...
 దాయీప్రేతా దేవతేదమన్నమిత్యాది||మాతేగోత్రాయై...దాయ్యై
 ప్రేతాయై...ప్రేతతృప్తిద్వారేత్యాదిస్త్రీయః || ప్రేతధారాదత్తం || ఓం
 అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ ప్రాచీనావీతీపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః
 ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం మరణదినాదారభౌకా
 దశేహని ఆద్యాది షోడశై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషుపితరం...గోత్రం ...
 శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య (త్వయా) క్రియమాణై రేభిః మరణదినాదా
 రభ్య ఏకాదశేహని ద్వీరావృత్తాద్యమాసిక, ద్వితీయమాసిక, త్రైపక్షిక
 మాసిక, తృతీయమాసిక, చతుర్థమాసిక, పంచమ మాసిక, షాష్ఠా
 సిక, ఊనషాష్ఠాసిక, సప్తమమాసిక, అష్టమమాసిక, నవమ మాసిక,
 దశమ మాసిక, ఏకాదశ మాసిక, ద్వాదశ మాసిక, ఊనాబ్దిక మాసి
 కాఖ్యైషోడశై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే స్వేస్వేకాలే కర్తవ్యైః దేశకాలవై ప
 రీత్యశంకయా శ్వస్సపిండీకరణంకర్తుం అన్నాదిద్రవ్యేణ ఏకోద్దిష్ట విధా
 నేన స్వకాలవిహితేనాద్య మాసికేన సహసమానతంత్రేణాపకృత్యకృ
 తైః వసుగణ రుద్రగణ వృషాత్సర్జనావశిష్ట బ్రాహ్మణభోజనాఖ్యైకోద్ది
 ష్టాన్న శ్రాద్ధేశ్చపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిద్వా
 రా ప్రేతత్వవిముక్తిరస్త్వితి భవంతో బురివంతు || ఇత్యుక్త్వా తిలోదక
 ముత్సృజేత్ || ప్రేతత్వవిముక్తిరస్తు || ఇతిబ్రాహ్మణా భోక్తారోవదేయుః

ఉపవీతి॥ ఓం భూర్భువస్సువః...ప్రచోదయాత్॥ సత్యంత్యరేనపరిపిం
చామి॥ ప్రాచీనావీతి. సర్వేషాం హస్తాదకందత్వా॥ ప్రేతే అమృత
మస్తు॥ అమృతోపస్తరణమసి(నివీతి)ప్రేతభుజ్యతామ్॥ బ్రాహ్మణభోజనం॥

ఓంప్రాణాయస్వాహాసమానాయస్వాహాపంచమంత్రాన్ జపిత్వా॥ యథా
సుఖంజపధ్వం॥ ఇతివదేత్॥ అథవికిరదానం॥ భోక్త్యాన్ తృప్తాన్ జ్ఞాత్వా
భోజనాంతే భుక్త శేషాత్॥ కించిదన్నమాదాయ॥ (ప్రాచీనావీతి) పితః
...గోత్ర... శర్మన్ ప్రేత మరణ దినాదారభ్యే కాదశేహని ఆద్యాది
షోడశై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు ప్రేతార్థే ఏషతృప్తిః ఇతికర్తావదేత్॥
అస్తుతృప్తిః ఇతి బ్రాహ్మణావదేయుః॥ అత్రవికిరపిండం తూష్ణిందద్యాత్

అమృతాపిధానమసి॥ శ్లో॥ కారవేపుణ్యనిలయే పద్మార్భుదనివాసినాం॥
అర్థినాముదకందత్త మక్షయ్యముపతిష్ఠతుః ఇత్యుత్తరాపోశనాని సర్వ
త్రదత్వా అథపిండప్రదానం॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ (ప్రాతీ)
పితః...గోత్రస్య.. శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని
ఆద్యాది షోడశై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు వసుగణాఖ్యశ్రాద్ధే రుద్రగణాఖ్య
శ్రాద్ధే వృషోత్సర్జనాంగ అవశిష్టశ్రాద్ధేచ పిండప్రదానం కరిష్యే॥ ఇతి
సంకల్ప్య॥ హుతశేషం భుక్త శేషంచ సంసృజ్య నవదశపిండాన్ కృత్వా॥

(హోమ శేషాన్నమును, భుక్త శేషాన్నము నొకటిగాకలిపి ౧౯
పిండములఁజేయవలయునుభుక్త శేషాన్నమనగా భాండమందుమిగిలినది)

అథగోమయేనానులిప్య॥ పిండస్థాన ఏతద్దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు॥
దుర్భోపర్యేతతి లోదక ముపతిష్ఠతు॥ ౧౯॥ పితే...గోత్రాయ... శర్మణే
ప్రేతాయ ప్రేతతృప్తి న్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం మరణదినాదారభ్యే
కాదశేహని అద్యమాసికాఖై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏషపిండ
ఉపతిష్ఠతు॥ పితే...గోత్రాయ... శర్మణేప్రేతాయ మరణదినా...
హని ఉనమాసికై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేప్రేతార్థే ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥
పితేగోత్రాయ... శర్మణేప్రేతాయ మరణదినా...హని ద్వితీయమా
సికాఖ్యై కోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ పితే...
గోత్రాయ... శర్మణేప్రేతాయ మరణదినా...హని త్రైతీయమాసికై
కోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ పితే...గోత్రాయ

... తృతీయ ... ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ పితే... గోత్రాయ...
 శర్మణే ప్రేతాయమరణదినా... హని చతుర్థమాసికై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే
 ప్రేతార్థే ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ పితే... గోత్రాయ... ప్రేతా
 యమరణదినా... హని పంచమమాసికై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే... ఏష
 పిండః ఉపతిష్ఠతు॥ పితేషాన్మాసికై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే... ఉపతిష్ఠ
 తు॥ పితే... ఊనమాన్మాసికై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే... ఉపతిష్ఠతు॥ పితే
 ... సప్తమమాసికై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ఉపతిష్ఠతు॥ పితే... అష్టమమా
 సికై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే... ఉపతిష్ఠతు॥ పితే... నవమాసికై కో
 శ్రాద్ధే — ఉపతిష్ఠతు॥ పితే... దశమాసికై కో — శ్రాద్ధే — ఉపతిష్ఠతు
 పితే — ఏకాదశమాసికై కో... తు॥ పితే... ద్వాదశ మాసికై
 — శ్రాద్ధే — ఉపతిష్ఠతు॥ పితే — గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ మరణ
 దినా దారభ్యేకాదశేహని ఊనాభికమాసి — శ్రాద్ధే — తు॥ వసుగణా
 ఖ్య ఏకోకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే — ఉపతిష్ఠతు॥ పితే — రుద్రగణాఖ్య —
 ప్రేతార్థే ఏషపిండ ఉపతిష్ఠతు॥ పితే — వృషోత్సర్జనాంగ ఏకోద్దిష్టాన్న
 శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ పితే — అవశిష్ట — ర్థే ఏషపిం
 డః — తు॥ అథపిండస్యోపర్యే తత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ ఇతితిలోదకాని
 దత్వా అంజనాభ్యంజనముపతిష్ఠతు॥ భోగనిష్పత్త్యర్థం తాంబూల
 ముపతిష్ఠతు॥ యథాశక్తి దత్తి శాందత్వా॥ పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేత
 స్యప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం మరణదినా దారభ్య ఏకాదశేహని ఆద్యాది
 షోడశై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే యవసుగణాఖ్య రుద్రగణాఖ్య వృషోత్సర్జనాంగ
 అవశిష్ట శ్రాద్ధే చపితరం — గోత్రం... శర్మణం ప్రేతముద్దిశ్య (త్వయా)
 (మయా) దత్త్యైః పిండైః॥ పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య
 మరణదినా దారభ్యేకాదశేహని ఆద్యమాసిక... వృషోత్సర్జనాంగ
 అవశిష్టాంతై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానై శ్చ పితుః
 — గోత్రస్య — శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వవిముక్తిరస్త్వితి భవంతో
 స్సైవంతు॥ ఇతి తిలోదకంత్యజేత్॥ ప్రేతస్య ప్రేతత్వముక్తిరస్తు॥ ఇతి
 బ్రాహ్మణా — —, దత్తాని శ్రాద్ధాని అభిరమ్యంతామతికర్తావదేత్
 అభిరమతాన్మ॥ ఇతి బ్రాహ్మణాః వదేయుః॥ తతః పిండాన్యచ్ఛనిషీ పేత్॥
 కర్మాన్నాత్వా చమ్య॥ ఇతి షోడశ శ్రాద్ధ ప్రయోగ స్సమాప్తః

(ద్వాదశాహస్సు) పునస్సంధానాగ్నిముఖమ్.

ఆచమ్య—ఏవంగుణ—తిథా—మమోపాత్త సమస్త దురిత
 క్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం విచ్చిన్నాపాసనాగ్నిం పునస్సం
 ధాన్యే॥ (ఇతిసంకల్ప్య) తదండమగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ తత్రశ్వేత
 తండులచూరేన ప్రాదేశమాత్రం స్థండిలంచతురశ్ర మండలం కల్పయి
 త్వా॥ శ్లో॥ ప్రాచీః పూర్వముదకస్థంస్థం దక్షిణారంభమాలిఖేత్॥ అధో
 దీచీః పురస్సంస్థం పశ్చిమారంభమాలిఖేత్॥ ఇతిద్వాభ్యాం దర్భాభ్యా
 ముల్లిఖ్య॥ అద్భిరహోత్య॥ శేషమృత్పుచ్య॥ ఓం భూర్భువస్సువరోమిత్య
 గ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువరోమ్॥ ఇత్యగ్నిమిథ్యా॥ సమిధ
 మాదాయ సమిద్ధోమంకుర్యాత్॥ ఉపావరో హజాతవేదః పునస్తస్వం
 దేవేభ్యో హవ్య వహనః॥ ప్రజాన్॥ ఆయుః ప్రజాగ్ం రయిమస్మాసుధే
 హజ సోదీదిహినోదురోణే॥ ఇత్యగ్నా సమిధంక్షిప్య॥ ఓమ్చత్వారిశ్శం
 గాత్రయో అస్యపాదా...జాతవేద్యనమః॥ ఇత్యలంకృత్య॥ అత్రచతు
 ష్పాత్రప్రియోగం కుర్యాత్॥ పూర్వపరిక్షచనాంతంకృత్వా॥ ఏకం...
 ద్వే...త్రీణి...చత్వారి ఇత్యాజ్యంగృహీత్వా॥ ఓం భూర్భువస్సువ
 స్సాహ॥ ఇతిహాత్వా॥ప్రిజావతయ ఇదంనమమ॥ ఇత్యక్వాసుగ్రేవాజ్యం
 సృచిసకృద్గృహీత్వా॥ అయాశ్చాగ్నేఽస్యనభిశస్తీశ్చ సత్యమి త్వమ
 యాఅసి॥ అయస్తామనసా ధృతోయసా హవ్యమూహిషేయానోధేహి
 భేషజగ్న్స్వాహ॥ అయసేఽగ్నయ ఇదంనమమ॥ నానాప్రకారేణ సంభా
 విత సకలదోష నిర్హరణార్థం సర్వప్రియశ్చిత్తంకరిష్యే॥ ఓం భూర్భువ
 స్సాహ॥ ప్రజావతయ ఇదంనమమ॥ అతేన్వమగ్న్గృహీతాః... ప్రాసావీః॥
 ఓం భూః... ప్రీత్యర్థం అనేకౌపాసనాంతరితలోప ప్రాయశ్చిత్తార్థంసప్త
 హోతార్థం హోష్టామి॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ అదితేనుమన్యస్వ॥ అనుమ...
 ప్రసువ॥ ఇతిసమంతం పరిషిచ్య॥ ఏకం, ద్వే, త్రీణి, చత్వారిమహాహా

విహ్లాతా॥ సత్యహనిరధ్వర్యః॥ అచ్యుతపాజాఅగ్నిత్ అచ్యుతమనా ఉప
 వక్తా॥ అనాధృష్యశ్చ ప్రితిథృష్యశ్చ యజ్ఞస్యాభిగరా॥ అయాస్య
 ఉద్ధాతా॥ వాచస్పతే హృద్విధేనామన్॥ విధేమతేనామ॥ విధేస్త్వమ
 స్మాకంనామ॥ వాచస్పతిస్సామమపాత్॥ మాదైవ్యస్తంతుచ్ఛేదిమా
 మనుష్యః సమోదివే॥ నమః పృథివ్యైస్వాహాః॥ వాచస్పతయే॥ బహ్మణ
 ఇదంనమమ॥ సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువస్వాహా॥
 ప్రజాపతయ ఇదంనమమ॥ అదితేస్త్వమగ్నిస్థాః...ప్రాసావీః॥ ఆచమ్య
 ...ప్రీత్యర్థం ప్రాతరాపాసనంకరిష్యే॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువస్వాహా॥ ఆచమ్య
 రిశ్యంగా... దేవసవితః ప్రసువ॥ అగ్నయేస్వాహా॥ అగ్నయ ఇదం
 నమమ॥ అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా॥ అగ్నయేస్విష్టకృత ఇదంనమమ॥
 ఏవం తండులహోమం కుర్యాత్॥ ఏవంగుణ...ర్థం ఆహుతి సంసర్గ
 దోషనివృత్త్యర్థం వనస్పతి హోమంకరిష్యే॥ యత్రవేత్థవచస్పతేసదేవా
 నాంగుహ్యనామాని॥ తత్రహవ్యానిగామయ॥ వనస్పతయఇదనమమ॥
 అదితేస్త్వ...ప్రాసావీః॥ అగ్నేత్వంనో... శ్రీయజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు॥ ఇతి
 సాక్షతోడకంవిసృజ్య స్వస్తిశ్రిద్ధాం...తదస్తుతే॥ చతుస్సాగరపర్యంతం
 ...అభివాదయే॥

అథ ప్రేతసపిండికరణ ప్రయోగః

అథనిమంత్రణమ్॥ ద్వాబ్రాహ్మణౌదై వేనిమంత్ర్య॥ ప్రేతార్థ
 మేకంనిమంత్ర్య॥ తత్ప్రతాదీనాంత్రీన్ బ్రాహ్మణాన్ నిమంత్ర్య॥ విష్ణ్వ
 ర్థమేకంనిమంత్ర్య॥ తతఃవేదపారగబ్రాహ్మణాన్ బంధుంశ్చహూయ॥
 పవిత్రంధృత్వా॥ ఆచమ్య॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ...పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీ
 నావీతి) పితృః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతవిముక్తిద్వారా
 వస్వాని పితౄణాంకావాప్త్యర్థం మరణదినారభ్య ద్వాదశేహని సపిండిక
 రణా ఘ్ర్యకోదిష్టాన్న శ్రాద్ధంకరిష్యే॥ కాలేఅనుజ్ఞార్థం యథాసంభవ

తామ్రయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య తిలాన్ దర్భాన్ యథాశక్తి దక్షి
ణాంచ గృహీత్వా॥ శ్లో॥ సమస్త సంపత్సమ... పదం॥ యావత్తీర్వ దేవ
తాస్తాస్సర్వా వేద విది బ్రాహ్మణ్యే వసంతి॥ తస్మా ద్బ్రాహ్మణ్యేభ్యో
వేద విదో భ్యో ది వేది వే న మ సు ౫ రా వ
న్నాశ్చిలంకరయ దేతావదేవతాః ప్రీణాతి॥ ఇతి ప్రదక్షిణీకృత్య॥
(ప్రా... తీ) పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వవిముక్తి ద్వా
రావస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం మరణదినా దారభ్య ద్వాదశేహని దేశ
కాల దేహధర్మవై పరీత్య శంకయా ౨ ద్యనసిండికరణాభ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధం
కర్తుం మధికార సంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ కర్తుం అధికార సంపదస్సు
కాలశ్చ ముఖ్య కాలోస్తు॥ పాకాదీనాం పవిత్రతాస్తు॥ సర్వేపాకా శ్శుచయో
భవంతు (ఉపవీతి) ఓంభూః॥ ఓంభువః ... ఏవంగుణ ... పుణ్యతిథాః
(ప్రా... తీ) పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినా దారభ్య
ద్వాదశేహని ససిండికరణాభ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేపితుః... గోత్రస్య ...
శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహైః... గోత్రైః... శర్మ
భిః వసురుద్రాదిత్యరూపై స్సహసమానోదక సాపిండ్య సిద్ధి ద్వా రావస్వా
దిపితృలోకావాప్త్యర్థం పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య ఏకోద్దిష్ట
విధానేన ప్రేతోద్దేశేన తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహానాం ...
గోత్రాణాం... శర్మణాం వసు రుద్రాదిత్య కూపాణాం పార్వణవిధానేన
ఏవముభయాత్మకం ఉభయతో దైవికం కాలకామక సంజ్ఞిక విశ్వే దేవ
పూర్వకం విష్ణుంతం పితుః గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా
దారభ్య ద్వాదశేహని ససిండికరణాభ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధం అన్నేన
హవిషా పార్వణవిధానేన అగ్ని నికన్దివ్యేణ ఏకపాకేన సమాన
తంత్రేణ సదై వంలద్య (ఉపవీతి) కరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య పా... తీ॥
పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్య ద్వాదశే
హని ససిండికరణాభ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధం భవిష్యతీతి తత్త్రి॥ ఉపవీతి॥
కాలసంజ్ఞికానాం విశ్వేషాం దేవానాం స్థానే అహవసీయా రేక్షణం దత్వా
భవద్భిః క్ష... ప్రసాదః కరణీయః॥ అస్తు కరణీయః॥ ఇతి బ్రాహ్మణ్యో

వ దే త్ కామసంజ్ఞకవిశ్వేషాం దేవానాంస్థానే ఆహవనీయాథేక్షణం
 దత్వాభవద్భిఃక్షణఃప్రసాదఃకరణీయః అస్తుకరణీయః (ప్రాతీ)పితఃగోత్ర
 స్య శర్మణః ప్రేతస్యమరణాదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండికరణాభ్యై
 ణోద్దిష్టాన్న శ్వాదే ప్రేతార్థే అయంతేక్షణః ఉపతిషతుః ఇతి ప్రేతార్థ
 మేకం బ్రాహ్మణంనిమంత్రయేత్ || తత్పితః ... గోత్రస్య ... శర్మణః
 వసురూపశ్యస్థానే ఆహవనీయాథేక్షణందత్వా భవద్భిఃక్షణః ప్రసాదః
 కరణీయః || ఇతిప్రేతార్థ మేకంబ్రాహ్మణంనిమంత్రయేత్ | అస్తుకరణీయః
 ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్ తత్పితామహస్య ... గోత్రస్య ... శర్మణః రుద్ర
 రూపశ్యస్థానే—కరణీయః|| ఇతిప్రేతామహస్య మేకం బ్రాహ్మణం నిమం
 త్రయేత్ | అస్తుకరణీయః ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్ || తత్ప్రేతామహస్య
 —గోత్రస్య—శర్మణః ఆదిత్యరూపశ్యస్థానే ఆహవనీయాథేక్షణంద
 త్వాభవద్భిఃక్షణః ప్రసాదఃకరణీయః అస్తుకరణీయః ఇతిప్రేతామ
 హస్యమేకంనిమంత్రయేత్ || ఉపవీతీ|| శ్రాద్ధసంరక్షకశ్రీ మహావిష్ణోస్థానే
 ఆహవనీయాథేక్షణందత్వా—అస్తుకరణీయః|| ఇతివిష్ణుర్థమేకం నిమం
 త్రయేత్ || అక్షోధనైశ్చాచపరై స్సతతం బ్రహ్మవాదిభిః| భవతవ్యం
 భవిద్భిశ్చ (త్వయా) (మయాఽ) శ్వాదకర్మణికరిష్యే|| కురుష్వ|| అథ
 గోమయేన మండల త్రయంకృత్వా|| విశ్వేదేవార్థం విష్ణుర్థంచ ప్రథ
 మమండలం చతురశ్రం ప్రేతార్థం మధ్యమమండలం వర్తులం | తత్పి
 త్రాద్యర్థం తృతీయం వర్తులం|| ఇతిమండలత్రయంకృత్వా|| (సవ్యం)
 కాలకామకసంజ్ఞకానాం విశ్వేషాం దేవానాం విష్ణోశ్చపాద్యస్థానే ఇద
 మాససం సాక్షతా ఇమేతుశాః పుష్పసహితా ఇమేతిక్షతా|| అయం
 గంధః ఇమేతుశాః|| సకలారాధనై స్స్వర్చిత మస్తు|| (ప్రాతీ) పితః—
 గోత్ర—శర్మణ్ ప్రేతపాద్యస్థానే దత్వాస్త రణ ముపతిష్ఠతు|| దర్భోఽథ
 ర్యేత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు|| తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహానాం
 పాద్యస్థానే సతిలాఇమేతుశాః పుష్పసహిత ఇమేతిలాః || అయంగంధః||
 ఇమేతుశాః|| సకలారాధనై స్స్వర్చిత మస్తు|| భోక్తారమండలస్య ప్రా
 గ్ముఖముపవేశ్య|| తత్రఅససందద్యాత్ || స్వయం ప్రత్యగ్ముఖం ఆసీనః||
 (సవ్యం) కాలకామకసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః స్వాగతం|| ఇత్యుదగపవర్గం
 దర్భంనిరస్యేత్ || సుస్వాగతం|| కాలకామక సంజ్ఞక విశ్వేదేవాః స్వాగత

మిదంవః పాద్యం॥ సుపాద్యం॥ పవిత్రంవిహాయ॥ శుక్రమసిజ్యోతిరసి
 తేజోసిదేవోవస్సవితోత్పనాత్వచ్చిదేణ పవిత్రేణ వసో నూర్వస్య
 రశ్మిభిః॥ ఇతిఆజ్యేనాభ్యజ్య॥ శంనోదేవీరితి ఉదకమభిమంత్యి॥ శంనో
 దేవీరరభిష్టయతపోభవంతుపీతయే॥ శంయోతభి స్రవంతునః॥ అభిమం
 త్రితజలేన పాదాప్రక్షాళ్య॥ చరణం పవిత్రం వితతం పురాణం యోన
 పూతస్తరతి దుష్కృతాని॥ తేనపవిత్రేణ శుద్ధేనపూతాఅతిపాస్మానమ
 రాతింతరేమ॥ లోకస్య దభాతు॥ అచ్చిదేణ పవిత్రేణవసోనూర్వస్య
 రశ్మిభిః॥ శ్లో॥ సమోబ్రహ్మణ్యదేవాయగోబ్రాహ్మణహితాయచ॥ జగ
 ద్ధితాయ కృష్ణాయ గోవిందాయ నమోనమః॥ పవిత్రంధృత్వా విప్ర
 పాదోదకం శిరసిధృత్వా॥ (ప్రాచీనావిధి) పితః... గోత్ర... శర్మన్ప్రేత
 మరణాదినారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యై కోద్దష్టాన్న శ్రాద్ధ
 స్వాగతముపతిష్ఠతు॥ స్వాగతమిదం తే పాద్యముపతిష్ఠతు॥ తత్పితః ...
 గోత్రశర్మన్... వసుకూపస్వాగతం॥ ఇతిదక్షిణాపవర్గం దర్శంనిరస్యేత్॥
 సుస్వాగతం॥ పిత్రాదిపాద్యస్థానే ఆసనందద్యాత్॥ తత్పితః... గోత్ర...
 శర్మన్ వసుకూపస్వాగతమిదంవః పాద్యం॥ సుపాద్యం॥ పవిత్రంవిహాయ॥
 శుక్రమసిజ్యోతి... రశ్మిభిః॥ చరణం పవిత్రం... తింతరేమ॥ లోకస్య...
 భిః... ఇతివిప్రపాదోదకం శిరసిధృత్వా॥ ఏవమేవ పితామహ ప్రపితా
 మహ యోరపి పాదప్రక్షాళనంకుర్యాత్॥ (సవ్యం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీ
 మహావిష్ణోస్వాగతం॥ సుస్వాగతం... తతః ఆసనందత్వా శ్రాద్ధసంరక్షక
 శ్రీ మహావిష్ణో స్వాగతం మిదంవః పాద్యం॥ ఇతి పాద్యందద్యాత్॥
 సుపాద్యం॥ పవిత్రంవిహాయ॥ శుక్రమసి... రశ్మిభిః॥ చరణంపవిత్రం...
 తంతిరేమ॥ లోకస్య రశ్మిభిః.. ఇతిపాదోదకం శిరసిధృత్వా॥ కర్తా
 పాదాప్రక్షాళ్య॥ ఓం కేశథాయస్వాహ... శ్రీకృష్ణాయనమః (ఇత్యా
 చమ్య కాలసంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః భుర్భువస్సు వస్సాస్వహస్తాంలయంవో
 విష్ణురః॥ అతోపవిశంతుభవంతః॥ అతోపవిశామః కామసంజ్ఞిక విశ్వే

దేవాః భూర్భువస్సు వస్వాహస్తాం అయం వో విష్ణురః ॥ అత్రోప
 విశంతు భవంత ॥ ఆత్రోపవిశామః (ప్రాచీనావీతి) పితుః
 ...గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్యమరణ దినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండి
 కరణాభ్యైకోదిష్టాన్న శ్రాద్ధే విష్ణుర్థామయంకుశః ॥ ఇతిప్రేతస్థానే విష్ణు
 రందత్వా ॥ తత్పితః...భూర్భు...స్తాం అయం వో విష్ణురః ॥ అత్రోప
 విశంతుభవంత ఉపవిశామః ॥ తత్ప్రేతామహా-భూర్భువస్సువస్వాహస్తాం
 ఉపవిశామః ॥ తత్ప్రేతామహా-భూర్భువస్సు-ఉపవిశామః ॥ (ఉప
 వీతి) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీ మహావిష్ణో భూర్భువస్సువస్వాహస్తాం అయం
 వో విష్ణురః ॥ అత్రోపవిశంతు భవంతు ॥ ఉపవిశామః ॥ విష్ణురాంతే పవి
 త్రం విసర్జయేత్ ॥ శ్లో ॥ శ్రాద్ధకాలేగయాం ధ్యాత్వా ధాత్వాదేవం
 జనార్దనం వస్వాదీంశ్చపితౄన్ ధ్యాత్వాతతశ్శ్రాద్ధంకర్తావదేత్ ప్రవర్తయ
 ఇతిబ్రాహ్మణాః వదేయః ఆచమ్య నూతన పవిత్రంధృత్వా ఓంభూ
 ఓం భువః—పూర్వోక్త—పుణ్యతిథౌ (ప్రా—తీ) పితుః—గోత్రస్య
 —శర్మణః ప్రేతశ్యమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండికరణాభ్యై
 కోదిష్టాన్నశ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయా ప్రకాంతం శ్రాద్ధ కర్మ కరిష్యే ॥
 సవ్యం ॥ ఇతినంకల్ప్య శురుష్య అపేతవీతవిచసర్వతాత్రోయేత్త్రస్థపురా
 నాయేచనూతనా అదాదిదంయమోవసానంపుధివ్యా అక్రన్నిమంపిత
 రోత్తాకమస్తే ॥ ఇతిశ్రాద్ధ భూమిందర్శేణ సమ్మజ్య అపహతా అను
 రారక్షాగ్ంసిపితౄచాయేక్షయంతి పుధివీమను ॥ ఆవ్యత్రేతో గచ్ఛతు
 యత్రాస్యగతంమనః ॥ ఇతికూర్చనావోక్త్య ఉద్భృత్య ప్రేతస్థాపేపువః
 కూర్చనావోక్త్య తత్రవర్తులాకార మండలంకృత్వా ఉదీర్తా మవరో
 త్పరోన్మథ్యమః ప్రేతస్సామ్యః ॥ అస్తుంయ ఇయామూవృక్షముతజ్జస్సనో
 వతు ప్రేతోహవే తిలాన్విశేత్ ॥ ...అవహ...హవేష ॥ ఇతివర్తులా
 కార మండలత్రయంకృత్వా (సవ్యం) విశ్వేదేసస్థానేయవోద కేనావో
 క్త్య తత్రచతురశ్ర మండలంకృత్వా విష్ణుస్థానే కూర్చనావోక్త్య ॥

తత్త్రికోణాకార మండలంకృత్వా ॥ శ్రాద్ధపాకద్రవ్యాది ప్రోక్షణం ।
 ఓం భూర్భువస్సువః తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్యధీమహి । ధియో
 యోనః ప్రచోదయాత్ ॥ శ్లో॥ అపవిత్రతపవిత్రోవాసర్వావస్థాంగతో
 పివా, యస్మైరేత్పుండరీకాక్షం సబాహ్యభ్యం తరశుచిః॥ ఇతి అన్నాది
 పాకద్రవ్యాశనంప్రొక్ష్య, శ్రాద్ధార్థం సంపాదితాః పదార్థాః దేశతః
 కాలతశ్చ శ్రాద్ధయోగ్యాభవంత్యితి భవంతో బ్రువంతు ॥ ఇతివదేత్ ॥
 శ్రాద్ధయోగ్యాభవంతు, ఇతిప్రత్యూచుః॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధకాలేగయాంధ్యా
 త్వా ధ్యాత్వాదేవం జనార్ధనమ్ । వస్వాదీంశ్చపితౄన్ ధ్యాత్వా తత
 శ్రాద్ధం ప్రవర్తయే । ఇతికర్తావదేత్ ॥ ప్రవర్తయ ఇతి ప్రత్యూచుః॥
 కాలసంజ్ఞక విశ్వేషాం దేవానామిదమాసనం॥ సుఖాసనం ॥ కామసం
 జ్ఞకవిశ్వేషాం దేవానామిదమాసనం । సుఖాసనం । కాలకామక సం
 జ్ఞక విశ్వేదేవ దైవేక్షణః క్రియతామ్ ॥ ఓం తథా ॥ ప్రాన్నవంతు
 భవంతః ॥ ప్రాన్నవామః । అర్ఘ్యపాత్రే ఆసాద్య ॥ ఉత్తానేప్రొక్ష్య॥
 ఉద్ధృత్య ॥ యవాన్వికీర్య ॥ ఉదకమాపూర్య ॥ శన్నోదే వీర భిష్టయ
 ఆపోభవంతుపీతయే శంయోరభిస్రవంతునః॥ శన్నోదేవీరభిష్టయ ఆపో
 భవంతుపీతయే । శంయోరభిస్రవంతునః ॥ ఇతిద్వితీయపాత్రే ఉదకం
 నిసీయ॥ యవోసింధాన్య రాజోవావారుణోమధునంయుతః నిర్ణోద స్సర్వ
 పాపానాం పవిత్రమృషి భిస్మృతమ్ ॥ అర్ఘ్యపాత్రే యోర్యవాన్విక్షిప్య
 అర్ఘ్యపాత్రేఅమీగంధాః ॥ పుష్పార్థా ఇమేలక్షతాః ॥ అయంకుశః
 అయంకుశః॥ కూర్చోదకేనఆప్తాఅస్తుకాలసంజ్ఞ కేభ్యోవిశ్వేభ్యోదే
 వేభ్యోవోజప్తంగృహ్ణామి॥ కామసంజ్ఞ కేభ్యో విశ్వేభ్యోదేవేభ్యోవోజప్తం
 గృహ్ణామి॥ వఃపాత్రేసంపన్నే... స్వాహార్ఘ్య స్వాహార్ఘ్య సంత్యర్ఘ్య ॥
 యవాన్ దర్శనాదాయః । కాలకామసంజ్ఞక విశ్వాన్ దేవాన్ భవంతు
 ఆవాహయిష్యే । ఆవాహయవిశ్వేదేవాస అగతశ్శుణుతామ ఇమగ్ంహ
 వం వ్రవంబర్హిర్నిషీదత॥ విశ్వేదేవాశ్శుణుతేమగ్ంహవంమే॥యేలత
 రిక్షయ ఉపద్యవిష్ట॥ యేలగ్నిహోడతవాయజత్రా ఆ స ద్యా స్మై

స్మృత్ సహిషిమాదయధర్మమ్॥ ౧౦౦॥ ఆగచ్ఛంతు మహాభాగా విశ్వే దేవా
 మహాబలాః ఏహ్యత్రవిహితాశ్రాదే సావధానభవంతుతే॥ సావధానా
 న్మః బ్రాహ్మణహస్తేకూర్చేనాపః ప్రదాయ॥ బ్రాహ్మణహస్తే దర్శం
 నిదాయ॥ యాదివ్యాఅపః పయసాసంబభూవుర్యాఅంతరిక్ష ఉతపౌర్థి
 వీర్యాః॥ హిరణ్యవరాయజ్ఞయాన్తానఅపశ్యగ్ స్తోవాస్తు మావాభవం
 తు॥ కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః ఇదంవోఅర్ఘ్యం॥ అస్త్విర్ఘ్యం॥ తతశ్శు
 ధ్ధోదకం॥ యాదివ్యాఅపః పయసాసంబభూవుర్యా—భవంతు॥ కామ
 సంజ్ఞక విశ్వేదేవా॥ ఇదంవోఅర్ఘ్యం అస్త్విర్ఘ్యం తతశ్శుధ్ధోదకం
 (దత్వా) కాలకామకసంజ్ఞకేభ్యో దేవేభ్యస్తానమసి॥ ఇత్యర్ఘ్య పాత్ర
 ద్వయమన్యత్రనిదద్వాత్ తతశ్శుధ్ధోదకం॥ అర్చనంకుర్యాత్॥ అర్చిత
 ప్రార్చిత ప్రియమేధాసోఅర్చితార్చింతుపుత్రికా ఉతపురన్నదృష్ణ్వర్చిత
 అర్చిత ప్రార్చిత॥ గంధద్వాత్తాంధురాధక్ష్మాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీం॥
 తత్త్వగీంసర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయై శ్రియమ్॥ కాలకామ
 సంజ్ఞక విశ్వేదేవాః అమీవోగంధాః॥ సుగంధాః॥ ఆయనేతే ప్రరా
 యణే దూర్వారోహంతుపుష్పిణీః॥ హృదాశ్చ పుండరీకాణి సముద్ర
 స్త్యగృహైమే॥ కాలకామకసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః... పుష్పాణి సుపుష్పా
 ణిధూరసిఘూర్వ ధూర్వంతేం ధూర్వతయోఽస్మాన్ ధూర్వతితంధూ
 ర్వయంవయం దూర్వామః॥ కాలకామక... విశ్వేదేవాః అయంవో
 ధూపః సుధూపః॥ ఉద్దీప్యస్వజాతవేదోఽప్తఘ్నం నిర్ఙుత్తిం మమ
 పశోగ్ శ్చ మహ్యమావహజీవనంచదిశోదిశ॥ కాలకామక... దేవాః
 అయంవో జ్యోతిః॥ సుజ్యోతిః యువాసువాసాః పరివీతలగాధస్ ఉత్రే
 యాన్ భవతి జాయమానః॥ తంధిరాసః కవయఉన్నయంతిస్వాధియో

మనసాదేవయంతేః॥ కాలకామక - దేవాః॥ అంతఃప్రావరణార్థం బహిః॥
 ప్రావరణార్థం ఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థ మలంకరణార్థం మిదంవోవాసః॥
 సువాసః తదభావేసాక్ష తా ఇమేకుశాః॥ ఇతి అర్చనం సంపూర్ణమ్॥ అస్తుసం
 కల్పసిద్ధిర స్త్వితి భవంతోబ్రువంతు॥ అస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్తు॥ యుష్మదను
 జ్ఞయాప్రేతపితృద్యర్చనంకరిష్యే॥ (పా) .. తీపితుః గోత్రస్య.. శర్మణః
 ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యద్వాదశేహని సపిండికరణాభ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే
 ప్రేతార్థేతార్థే ఇదంతే ఆసనముపతిష్ఠతు॥ తత్పితుః - గోత్రస్య - శర్మణః
 వసురూపస్యపిత్రే ఇదమిదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ తత్పితామహస్య - గో
 త్రస్య ... శర్మణః రుద్రరూపస్య పితాహారే ఇదమిదమాసనం॥ సుఖాసనం
 తత్పితామహస్య — గోత్రస్య ... శర్మణః ఆదిత్యరూపస్య ప్రపితా
 మహారే ఇదమిదమాసనం॥ సుఖాసనం పితుః - గోత్రస్య — శర్మణః ప్రేతస్య
 మరణదినారభ్యద్వాదశేహని సపిండికరణాభ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే —
 ప్రేతార్థే అయం తేక్షణః ఉపతిష్ఠతు॥ తత్పితః సపిండికరణాభ్యాన్న శ్రాద్ధే
 తేక్షణః క్రియతాం॥ ఓంతథా॥ ప్రాప్నోతు భవాన్॥ ప్రాప్నువాని॥ తత్పితా
 మహాసపిండికరణాభ్యాన్న శ్రాద్ధే తేక్షణః క్రియతాం॥ ఓంతథా॥ ప్రాప్నోతు
 భవాన్॥ ప్రాప్నువాని॥ తత్ప్రపితామహాసపిండికరణాభ్యాన్న శ్రాద్ధే తేక్షణః
 క్రియతాం॥ ఓంతథా॥ ప్రాప్నోతు భవాన్॥ ప్రాప్నువాని॥ పేతార్థం బ్రా
 హ్మణాగ్రేదక్షిణాగ్రాన్ దర్భాంతస్త్రిస్తీర్య॥ తేష్వర్చ్యపాత్రమేకమా
 సాద్య॥ ఉత్తానం ప్రోక్ష్య॥ ఉద్ధృత్య॥ తిలాన్వికీర్య॥ ఉదకమాపూర్య॥ శంసో
 దేవీరభిష్టయ ఆపాభవంతుస్తేతయే॥ శంయోరభిస్రవతునః॥ ఇతి ప్రేత
 పాత్రే ఉదకంనిశీయ॥ తిలోనిసోమ దేవత్యోగోస్తవదేవనిర్మితః॥ ప్రత్నవ
 ఛిఃపత్న ప్రేతవహి॥ - పితరం... గోత్రం... శర్మాణం ప్రేతమిమాన్
 లోకాన్ క్రిణూయాహిసః॥ ఇతి ప్రేతపాత్రే తిలాన్ క్షిప్త్యా॥ ప్రేతాయవో
 జష్టాగృహమి॥ ప్రేతనాత్రం సంపన్నం ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్య॥ తత్పితా
 ద్యర్థం త్రిణిపాత్రాణ్యసాద్య॥ ఉత్తానాని ప్రోక్ష్య॥ ఉద్ధృత్య॥ తిలా
 నికీర్య॥ ఆమృతగంతతత్పిత్రో దేవయానాంతస్సముదాంతస్త్రిలాన్ సావ

స్థానస్మిన్లోకే సర్వకామాన్ లభంతేక్షీయ మాణముప దుహ్య
తామిమాఅపః॥అపఆనీయ॥ఆమఆగంతతత్ప్రితామహా దేవయానాం...
ఆపః॥అపఆనీయ—ఆమఆగంతతత్ప్రితామహాదేవయానాం... ఆపః॥
అపఆనీయ॥ శంనో దేవీ... వంతునః॥ ఇతి!

ఆమఆగంత తద్భర్తృమాతరోదేవయానాం...ఆపః॥శంనోదే...
నః॥ఆమఆగంత తద్భర్తృప్రితామహ్యో దేవయానాం . ఆపః॥ శంనో
దే...నః॥ఆమఆగంత తద్భర్తృప్రితామహ్యోదేవయానాం...ఆపః॥
శంనోదే...నః॥ ఇతిస్త్రీయః॥

తీలోస్తిసోమదేవత్యోగోనవేదేవన్మితఃప్రత్నవద్భిః ప్రత్నస్వధ
యేహీ॥ తత్ప్రితరం...గోత్రం—శర్మాణంవసురూపమిమాన్ లోకాన్
ప్రీణయాహినస్వధానమః॥ తత్ప్రితృపాతేరిలాన్ ఓప్త్యా॥ తీలోస్తి
సోమదేవత్యో...స్వధయేహీ॥ తత్ప్రితామహం...గోత్రం—శర్మాణం
రుద్రరూపమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినస్వధానమః॥ తత్ప్రితామ
హపాతేరిలాన్ ఓప్త్యా॥ తీలోస్తిసోమదే—యేహీ॥ తత్ప్రితామహం
...గోత్రం...శర్మాణం ఆతిత్యరూపమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహిన
స్వధానమః॥ తత్ప్రితామహపాతేరిలాన్ ఓప్త్యా॥ మధువాతాఋ
తాయతేమధుక్షరంతిసింధవః మాధ్వీర్నస్సంత్యోషధీః॥ మధు॥మధు
న క్షముతోషసిమధుమత్వార్థిన్గ్ంరజః॥ మధుద్యౌరస్తునః॥ప్రితాఃమధు॥
మధుమాన్తోవనస్పతిర్మధుమాగ్ంలస్తుసూర్యః॥ మాధ్వీర్గ్రావోభవం
తునః॥ ఇతిప్రేతపాతేరిమధునిధాయ॥ మధువాతాఋతాయతేమధు
క్షరంతిసింధవః॥ మాధ్వీర్నస్సంత్యోషధీః॥ మధున క్షముతోషసి
మధుమత్వార్థిన్గ్ంరజః॥ మధుద్యౌరస్తునః॥ప్రితా॥మధు॥ మధుమాన్తో

వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తుసూర్యః॥మాధ్వీర్గావోభవంతునః॥ మధు॥
 ఏవంతత్పితృపితామహా ప్రపితామహా పాత్రేషు మధునిధాయ ॥ అథ
 ఉదకాలోడనం ॥ సోమస్వత్విషిరసితపేవ మేత్విషి ర్భూయాద్దమృతమసి
 మృతోఽయోర్మాపాహి తోఽయోన్మాస్తాహ్యకవేష్టాదందశూకాః॥ ఇతిదక్షిణహ
 స్తసర్వాంగుళీభిః తత్పితృపితామహా ప్రపితామహా పాత్రోదకమప్రదక్షి
 ణం క్రమేణ పరిప్లావ్య॥ అనఁగా పైమంత్రముం జెప్పుచుఁ గుడిచేతి
 వ్రేళ్లతోఁతత్పితృ పితామహా ప్రపితామహా పాత్రమునందలి యుదక
 ము నోకదాని వెనుక నొకటి గలియఁ బెట్టవలయును.

అవేష్టాదందశూకాః॥ ఇతి తత్పాత్రస్థం తృణాదిక మంగుష్ఠా
 నామికాభ్యాం గృహీత్వా॥ అనఁగా అర్ఘ్యపాత్రమందుండు తృణము
 మొదలగువానిని అంగుష్ఠానామిక వ్రేళ్లతోఁదీసికొని॥ నిరస్తం సము
 చేర్శిరః ॥ తత్తృణందక్షిణతోనిరస్య॥ అనఁగా ఆతృణమును దక్షి
 ణముగాఁ బొరవేసి నారాయణ నారాయణ నారాయణ॥ ఇతిస్మరణం
 కృత్వా॥ అపడపస్పృశ్య॥ శన్నోదే...వంతునః॥ ఇతిప్రోక్ష్య॥

అర్ఘ్యపాత్రేష్వయం గంధః॥ ఇమాని పుష్పాణి ॥ భృంగరా
 జపత్రాణిచ, అయంకుశః, ఇతిపాత్రత్రయేషు దర్భతృణాని నిధాయ॥
 స్వర్చితమస్తు॥ ఇత్యుక్త్వా॥స్వధానమః (నమమ) ఇత్యుక్త్వా ॥ పిత్రేతే
 జుష్టంగృహ్ణామి॥ పీతామహాయతేజుష్టంగృహ్ణామి ॥ ప్రపితామహాయతే
 జుష్టంగృహ్ణామి॥స్వధార్ఘ్యస్వధార్ఘ్య స్సంత్యర్ఘ్యః॥తత్పితృపాత్రంసం
 పన్నం॥ తత్ప్రపితామహపాత్రంసంపన్నం॥ తత్ప్రపితామహపాత్రం సంప
 న్నంసంపన్నం॥దక్షిణాభిముఖస్తిషన్ శతరం...గోత్రం...శర్మాణం
 ప్రేతంభవతుఆవాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥ ఆయ హిప్రేతస్సౌమ్యా
 గంభీరైః॥వధిభిఃపూర్వైః॥ప్రజామస్మభ్యం దధన్రయించ దీక్షాయుత్వం

చశతశారదంచ॥ ఇత్యావాహ్యతత్త్వితరం ... గోత్రం... శర్మాణంవసు
 రూపంభవత్సుఆవాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥ తత్త్వితామహం... గోత్రం
 ... శర్మాణంరుద్రరూపంభవత్సుఆవాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥ తత్త్వపి
 తామహం... గోత్రం... శర్మాణం ఆదిత్యరూపం భవత్సు ఆవాహయి
 ష్యే॥ ఆవాహయ॥ ఉశంతస్తాహవామహఉశంతస్సమిధీమహి॥ ఉశంనుశ
 తఆవాహపితౄన్ పూవిషేఅత్తవే॥ ఇత్యావాహ్యఉపస్థానం॥ అయంతునః
 పితరస్తామ్యాసోఽగ్నిష్వాత్వాః పథిభిర్దేషయానైః॥ అస్మిన్యజ్ఞేస్వధ
 యామదంత్యధిబ్రువంస్తుతేఅవంత్యస్మాన్॥ (ఇతితత్త్వితాదీనుపస్థాయ)
 సావధానాభవంతుతే॥ ఇతికర్తావదేత్॥ సావధానాస్మః॥ ఇతిబ్రాహ్మ
 ణోవదేత్) తతః అగ్నిమాసీయ॥ నిధాయ॥... అగ్నింప్రజ్వాల్య॥ అగ్నే
 ర్దక్షిణతః సవ్యపాణేరంగుష్ఠానామికాభ్యాంపుథివీమభిమృశ్య॥ సోమస్య
 త్వీషిరసితవేపమేత్వీషి భూన్యాదమృతమసిమృత్యోర్మాపాహిద్వివో
 న్మాపాహ్యవేష్టాదందశూక్తానిరస్తంసముచేశ్శిరః॥ యేపార్శ్వివాసః పితరౌ
 యతంత్రత్యాయేద్వివ్యాయేచదిశ్యాః॥ యేశామృతాబభూవుసేఅస్మిన్
 యజ్ఞేసమవయంతామ్॥ ఇతిజపిత్యా॥ ఆచమ్య .. పూర్వోక్త ఏవంగుణ
 ... పుణ్యతిథౌ(ప్రాచీనావీతీ)పితుః గోత్రస్య—శర్మణః ప్రేతస్య మర
 ãదినాదారభ్యద్వాదశేహని సపిండికరణాభ్యైర్దేహాన్న శ్వాదే ఉదక
 సంయోజనం కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య కాలేఅనుజ్ఞార్థంయథాశక్తిప్రాయ
 శ్చిత్తంకరిష్యే॥ పరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా॥ సమస్తసంప—పదం॥ పితుః
 —గోత్రస్యశర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్యద్వాదశేహని సపిండి
 కరణాభ్యైర్దేహాన్న శ్వాదే ఉదక సంయోజనం కర్తుం అధికారసంప
 దస్త్వితిభవంతోబ్రువంతు ॥ ఉదకసంయోజనాధికారసిద్ధిరస్తు ॥ ఓం
 భూఃఓంభువః—పూర్వోక్త—తిథౌ(ప్రాచీనావీతీ) పితుః—గోత్రస్య..
 శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్యద్వాదశేహని సపిండికరణాభ్యైర్దేహా

ప్లాన్న శాద్ధేపితుః... గోత్రస్య ... శర్మణఃప్రేతస్య తత్త్వితృపితామహా
 ప్రపితామహైః...గోత్రైః ... శర్మభిః వసురుద్రదిత్యరూపై స్సహసమా
 నోదకసాపిండ్యసిద్ధిద్వారానస్వాదిపితృలోకావాప్యర్థం పితుః ... గోత్ర
 స్యశర్మణఃప్రేతస్యపాత్రస్థోదకం ప్రథమద్వితీయతృతీయాంశం తత్త్వితృ
 పితామహప్రపితామహానాం...గోత్రాణాం... శర్మణాం వసురుద్రదిత్య
 రూపాణాంపాత్రస్థోదకై స్సహసంయోజయిష్యే||ఇతిసంకల్ప్య|| సంయో
 జయ|ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్||అథకృచ్ఛిత్రీమూణిదద్యాత్|| అర్ఘ్యసం
 యోజనాంగగోదానంకుర్యాత్|| అథప్రేతపాత్రస్థోదకంకించిత్ (ఏకాం
 శం) ఆదాయ|| ప్రేతపాత్రస్థోదకంపితాదిపాత్రేష్యాసించేత్||సమానీవ
 ఆకూతిః| సమానా హృదయానివః| సమానమస్తువోమనః| యథాన
 స్సుసహసతి|సంజ్ఞానంనన్వైః || సంజ్ఞానమరణైః|| సంజ్ఞానమశ్వినాయు
 వం|ఇహస్మానునియచ్ఛతమ్||పితః...గోత్రం... శర్మణ్ ప్రేతత్వత్పాత్ర
 స్థోదకం(ప్రథమాంశం)త్వత్త్వితృభిః...గోత్రైః ... శర్మభిః వసురుపై
 స్సహసంయోజయిష్యే||తస్మై తేస్వధానమః|| ఇతిగృహీతప్రేతపాత్రో
 దకంతత్త్వితృపాత్రేనిసీయ|| యేసమానాస్సమనసః| పితరోయమరాజ్యే|
 తేషాంలోకస్త్వధానమః| యజ్ఞోదేవేషుకల్పతామ్| యేసజాతాస్సమన
 సః|| జీనాజీవేషుమామకాః తేషాగ్శ్రీశ్మయికల్పతామ్|ఆస్మిన్లోకేతత
 గ్గంసమాః|| ఇతిసంస్మృష్టమర్ఘ్యమభిమంత్ర్య|| శ్రీరామ రామరామ|| ఇతి
 స్మరణంకృత్వా||పునరపిప్రేతపాత్రస్థోదకంకించిత్ (ద్వితీయాంశం) ఆదా
 య||సమానీవఆకూతిః| సమానా హృదయానివః| సమానమస్తువోమ
 నః| యథావస్సుసహసతి సంజ్ఞానంనన్వైః| సంజ్ఞానమరణైః| సంజ్ఞాన
 మశ్వినాయువం|ఇహస్మానునియచ్ఛతమ్||పితః...గోత్రం... శర్మణ్ ప్రే
 తత్వత్పాత్రస్థోదకంతత్త్వితృతామహైః...గోత్రైః... శర్మభిః రుద్రరూ
 పై స్సహసంయోజయిష్యే|| తస్మై తేస్వధానమః|| ఇతిగృహీతప్రేతపా

త్రోదకంపితామహాపాత్రేనిసీయ॥ యేసమానాస్సమనః । పితరోయమ
రాజ్యే॥ తేషాంలోకస్సద్ధానమః॥ యజ్ఞోదేవేషుకల్పతామ్ । యేసజ్ఞతా
స్సమనసః॥ జీవాజ్జీవేషుమామకాః॥ తేషాగ్ శ్రీర్మయికల్పతాం॥ అస్మిన్
లోకేశతగ్ సమాః॥ ఇతిసంసృష్టమర్హ్యమభిమంత్య ॥ శ్రీరామరామరా
మ॥ పునరపిప్రేతపాత్రస్థోదకంకించిత్ (తృతీయాంశం) ఆదాయ॥ సమాసీవ
ఆకూతిః... ఇహస్మానునియచ్ఛతమ్॥ పితః.. గోత్రశర్మన్ ప్రేతత్వ త్వా
త్రస్థోదకంతత్రప్తతామహైః... గోత్రైః... శర్మభిః ఆదిత్యరూపైస్స
హసంయోజయిష్యే॥ తస్మై తేస్వధానమః॥ ఇతిగృహీత ప్రేతపాత్రోద
కంతత్ప్రపితామహాపాత్రేనిసీయ ॥ యేసమానాస్సమనసః పితరోయమ
రాజ్యే॥ తేషాంలోకస్సద్ధానమః॥ యజ్ఞోదేవేషుకల్పతామ్॥ అస్మిన్లో
కేశతగ్ సమాః॥ ఇతిసంసృష్టమర్హ్యమభిమంత్య॥ శ్రీరామరామరామ॥

మాతాచేదేవవిధః..

మాతః... గోత్రాయః... దాయాః ప్రేతాయః పాత్రస్థోద
కం అస్మత్ప్రపితామహీప్రపితామహీవృద్ధప్రపితామహీనాం... గోత్రా
ణాం... దాయానాం... రూపాణాం పాత్రస్థోదకై స్సహసంయోజ
యిష్యే॥ తతస్సర్వంసమానమ్॥

ప్రేతస్య హస్తోదకందత్వా॥ దర్భానంతర్థాయ॥ యాదివ్యాఘ్రపః
పయసాసంబభూవుర్యాఅంతరిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః । హిరణ్యనర్ణాయజ్ఞ
యాస్తానాఽప్రశ్నగ్గోర్యానా స్సుహవాభవంతు॥ పిత — గోత్ర — శర్మన్
ప్రేత మరణదినాధారభ్య ద్వాదశేహని సపిండికరణాభ్యైకోద్దిష్టాన్న
శ్చాద్దేప్రేతార్థేదంతే అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు॥ పున హస్తోదకందత్వా॥ సా
వధానాభవంతుతే॥ సావధానాస్మః॥ తత్ప్రతర్థంహస్తోదకందత్వా॥ దర్భా
నంతర్థాయ॥ యాదివ్యాఘ్రపఃపయసా భవంతు॥ తత్ప్రతః... గోత్ర...

శర్మన్ వసురూపఇదంతే ఆఘ్నం॥ అస్త్యఘ్నం తతశ్శుద్ధోదకం
దత్వా॥ తత్ప్రితామహార్థం బ్రాహ్మణహస్తేశుద్ధోదకందత్వా । దర్శనంత
ర్థాయ యాదివ్యాఆపఃపయసా... భవంతు॥ తత్ప్రితామహ... గోత్ర...
శర్మన్ రుద్రరూపఇదంతే అర్ఘ్యం॥ అస్త్యర్ఘ్యం తతశ్శుద్ధోదకం॥ దత్వా॥
తత్ప్రితామహార్థం బ్రాహ్మణహస్తేశుద్ధోదకందత్వా ॥ దర్శనంతర్థా
య యాదివ్యాఆపఃపయసా—భవంతు ॥ తత్ప్రితామహ— గోత్ర
శర్మన్ ఆదిత్యరూపఇదంతే అర్ఘ్యం॥ అస్త్యర్ఘ్యం తతశ్శుద్ధోదకందత్వా॥
ఇహ లోకగృహిత్యజ్యగతోసిసరమాంగతిమ్ । మనసా వాయురూపేణ
కుశే(విపే)త్వాం మోజయామ్యహమ్॥ ప్రేతార్ఘ్యపాత్రం విస్మజేత్॥
తత్ప్రితామహప్రితామహేభ్యః పాత్రాణిస్థానానిస్థః॥ స్వస్థానమసి ।
ఇతి బ్రాహ్మణో వదేత్ ॥ తతశ్శుద్ధోదకందత్వా॥ అర్చితపార్శ్వత ప్రియమే
ధాసోఽర్చితార్చంతు పుత్రకాక్షతపురస్సధృష్ట్యర్చిత అర్చితపార్శ్వత॥
ఇతి ప్రేతంతిలై రభ్యర్చ్య ॥ యందద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కర్తే
షిణిమ్ । ఈశ్వరగ్ సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయశ్రియమ్॥ పితః
... గోత్ర... శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్య... శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే గం
ధాః ఉపతిష్ఠతు॥ ఆయనే తే ప్రరాయణే దూర్వాహోహంతు పుష్పిణీః । హ్రీ
ధాశ్చ పుడరీకాణి సముద్రస్య గృహే ఇమే॥ పితః — గోత్ర— శర్మన్ —
శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అంగుళ్యాభరణాదికందద్వాత్ ॥ ధూరసి ధూర్వధూర్వం
తం ధూర్వతం యోఽస్మాన్ ధూర్వతి తం ధూర్వయం వయం ధూర్వా
మః॥ పితః — గోత్ర— శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని
— శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఆయం తే ధోపః॥ ఉద్దిప్యస్వ జాతవేదోఽప్తమ్నున్ని
రో ఋతిం మమ । పుశూగ్ శ్చ మహ్యమా వహజీవనంచ దిశోదిశ॥ పితః —
గోత్ర— శర్మన్ ప్రేతఇదంతే జ్యోతిః॥ ఇతి దీపందత్వా॥ యువాసువాస్తాః
పరివీతలగ్నాః శ్చ ఉశ్రేయాన్ భవతి జాయమానః । తంధీరాసః క్షిప్య ఉన్న

యంతిస్తాధియోమనసాదేవయంతః ॥ పితః—గోత్ర—శర్మన్ పేత
మరణదినాదారభ్య — శ్రాద్ధేపేతార్థేఅంతః ప్రావరణార్థంబహిః పా
వరణార్థంఅలంకరణార్థంచ ఇదంవస్త్రఖండం తుభ్యమహం సంప్రదదే
(నమమ)పవిత్రార్థమిమేసతిలాః ఇమేకుశాః॥ పేతాయస్వర్చితమస్తు॥

(తతః)తత్పితృపితామహప్రపితామహఃసంకరిషే॥ అర్చితపార్చిత—

ప్రార్చిత॥ఇతితిలైరభ్యర్చ్యగందద్వారాం—శ్రీయం॥తత్పితః యథాభా
గశఃఅమీవోగంధాః ॥ తత్పితామహాయథాభాగశః అమీవోగంధాః॥

తత్ప్రపితామహాయథాభాగశః అమీవోగంధాః॥సుగంధాః ॥ అయనేతే

ప్రరాయణే—గృహేఇమే॥ పుష్పాధాన్ఇమేతిలాః॥ సుష్పాణి॥ ధూర

సిధూర్వధూర్వంతం—ధూర్వామః॥ అయంవోధూపః॥ సుధూపః॥ ఉద్దీ

ప్యస్వజాతవేదో—దిశోదిస ॥ దీపందత్వా । ఇదంజ్యోతిః సుజ్యోతిః॥

యువానువాసాః—దేవయంతః॥తత్పితః—గోత్ర— శర్మన్ వసురూప

అంతఃప్రావరణార్థంబహిః ప్రావరణార్థం వస్త్రయుగ్మంతుభ్యమహంసం

ప్రదదేనమమ॥తత్పితామహ—గోత్ర—శర్మన్ రుద్రరూపవస్త్రం—

సంప్రదదేనమమ॥ తత్ప్రపితామహ—గోత్ర— శర్మన్ ఆదిత్యరూం

వస్త్రం—నమమ॥సువాసః॥ఇతిబ్రాహ్మణాః॥ వదేయుః వఃఆచ్ఛాదనార్థం

పవిత్రార్థమలంకరణార్థం (తదభావే) సతిలాఇమేకుశాః॥ సుకుశాః॥ ఇతి

అర్చనంసంపూర్ణం॥ అస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు॥ అస్తు

సంకల్పసిద్ధిరస్తు॥ యుష్మదనుజ్ఞయా విష్ణోరారాధనంకరిష్యే॥ (సవ్యం)

శ్రాద్ధసంధిక్షకశ్రీమహావిష్ణోరిదమాసనం॥ ఆసనందద్వాత్ ॥ సుఖాసనం॥

విష్ణోరవేక్షణః క్రియతామ్॥ ఇతిక్షణందద్వాత్ ॥ ఓంతథాప్రాప్నోతు

భవాన్॥ప్రాప్నువాని॥కుశాన్పరిస్తీర్య॥అర్ఘ్యపాత్యమాసాద్య॥ ఉత్తానం

ప్రాక్ష్య॥ఉద్భృత్య॥ యవాన్వికీర్య॥ శంసోదేవీ—వంతునః । ఇత్యర్ఘ్య

పాతే॥ఉదకంనిసీయ॥యవోస్తిధాన్యరాజోహ—స్మస్తుతం॥ అర్ఘ్యపాత్రే

అమీగంధాః॥ పుష్పార్థాగమేఅక్షతాఃఅయంకుశఃకురోచ్చదకేనఅష్టైర్వై
 స్సంపూర్ణార్చనమస్తు॥ విష్ణవేతేజుష్టంగృహ్ణామి॥ శ్రాద్ధసంరక్షీమహః
 విష్ణుపాత్రంసంపన్నం॥ సుసంపన్నం॥ స్వాహాఘ్రిః అస్తవ్యఘ్రిః॥ శ్రాద్ధసంర
 త్సుకశ్రీమహావిష్ణుంశంఖచక్రగదాధరంభవత్సుఆవాహయిష్యే॥ ఆవాహ
 య॥ తద్విష్ణోః పరమంప్రదగ్ంనదాపశ్యంతిస్తూరయః॥ దివీనచతురాతతం
 తద్విప్రాసోవిప్రన్యవోజాగ్రవాంస్తస్సమింధతే విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్॥
 ఇత్యుపస్థాయ॥ హస్తాదకందత్వా॥ యాదివ్యాఆపఃపయసా..భవంతు॥ శ్రా
 ద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోఇదంతే అర్ఘ్యం॥ అస్తవ్యఘ్రిం తతశ్శుద్ధోదకమ్॥
 విష్ణవేస్థానమసి॥ ఖర్ఘ్యపాత్రమన్యత్రనిధాయ॥ తతశ్శుద్ధోదకం॥ అర్చిత
 ప్రార్చితప్రియమేధాస్తో... ర్చితప్రార్చిత॥ యవైరవకీర్య॥ గంధర్వారాం
 ...శ్రియమ్॥ శ్రాద్ధసంరక్షకశ్రీమహావిష్ణోయథాభాగశఃఅమీవోగంధాః॥
 సుగంధాః॥ ఆయనేతేప్రరా... గృహాంతమ్ । విష్ణ్వర్ధం అంగుశ్యాభరణాది
 కందద్యాత్॥ ఇమానిపుష్పాణి॥ సుపుష్పాణి॥ ధూరసిధూర్వ...ప్రయం
 ధూర్వామః॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోఅయంలేధూపః సుధూపః॥
 ఉద్దిప్యస్వజాతవేదో—దిశోదిశ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో ఇదంతే
 జ్యోతిఃసుజ్యోతిః, యువాసువాసాః—దేవయంతః॥ శ్రాద్ధసంరక్షక—
 వస్త్రాంతభ్యమహం—నమమ॥ వస్త్రాభావేకుశాన్దద్యాత్॥ నకుశాః
 అర్చనంసంపూర్ణమ్॥ అస్తుసంకల్పసిద్ధిర స్త్రితిభవంతోబుద్ధిసంతు॥ ఆస్తు
 సంకల్పసిద్ధిరస్తు॥ యుష్మదనుజ్ఞయామండలోద్వర్తనంకరిష్యే॥ కురుష్వ॥
 తతఃభోజనస్థానేఉద్వర్తనంకుర్యాత్॥ భోజనపాత్రాణినిధాయ॥ అభిప్రే
 తాహుతిః॥ పూర్వోక్తవంగుణ...తిథా॥ (ప్రా)...తీర్థితుః...గోత్రస్య
 —శర్మణఃప్రేతస్యమరణాదినాదారభ్య ద్వాదశేహని నపిండికరణాభ్యై
 కోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్ద్రే ప్రేతాహుతింహోమ్యామి॥ ఔపాసనాగ్నే
 దక్షిణతోంగారాన్నిరూహ్యా॥ తూష్ణీమప్రదక్షిణంసూషీచ్య ॥ పాత్రే

అభిఘోర్య॥ తత్రచరునిధాయ॥ అభిఘోర్య॥ మేక్షణేనాదాయ॥ పితే
 —గోత్రాయా—శర్మణేపేతాయయమాయచన్వాహః॥ ఇతిహుత్వా॥
 యమాయేదంనమమ॥ తూష్ణీమప్రదక్షిణంపరిషిచ్య॥ తచ్ఛేషాత్ప్రేతపా
 తేకించిదన్నంనిధాయ॥ తచ్ఛేషమన్యస్మిన్నిదధాతి॥ అగ్నాకరణం॥
 పునః పృథక్పాతే॥ అభిఘోర్య॥ తత్రచరునిధాయ॥ పునరభిఘోర్య॥ ఓమ్
 ఓమ్ ఓమ్ అద్యపూర్వోక్త... పుణ్యతిథౌ (ప్రా.. తీ) పితృః—గోత్రస్య
 శర్మణః పేతస్యమరణాదినారభ్యద్వాదశేహనిసపిండ్రికరణాభ్యైకోద్ది
 ష్టాన్నశాద్దేభవదనుజ్ఞయా.. అగ్నాకరణం (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ కురుష్వ॥
 (ప్రాచీనావీతి) ఘోషాసనాగ్నింపరిసమూహ్య॥ తతః అన్నమగ్నావధిశ్చిత్వ
 ఉదగుద్వాస్య॥ అద్భిఃపోక్ష్య॥ అన్నంచతుర్థావిభజ్య॥ ఈశాన్యభాగే
 అభిఘోర్య॥ తూష్ణీమప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ ఉపవీతీ॥ మేక్షణఉపస్తీర్య॥
 తేనాపదాయాభిఘోరయతి॥ హవిఃప్రత్యభిఘోరయతి॥ సోమాయపితృపీ
 తాయస్తథానమః॥ అర్థంజహోతి॥ సోమాయపితృపీతాయేదంనమమ॥
 మేక్షణఉపస్తీర్య॥ తేనాపదాయాభిఘోర్య॥ అగ్నయేకవ్యవాహనాయ
 స్వధానమః॥ అగ్నయేకవ్యవాహనాయేదం (మమ) ఇత్యుక్త్వా॥ ఆహుతి
 ద్యయమాపాసనాగ్నావేవజహుయాత్॥ (ప్రాచీనావీతి) అప్రదక్షిణం
 తూష్ణీంసమంతంపరిషిచ్య॥ మేక్షణమగ్నాప్రహరతి (సవ్యం) చతుస్సాగ
 రపర్యంతం గోత్రాహ్లాదేభ్యశ్శుభంభవంతు... అహంభో అభివాదయే॥
 (ప్రా... తీ; హస్తోదకందత్వా॥ ౩॥ పితౄణిభోజనపాతేష్వభిఘోర్య॥ వా
 యవ్యభాగమాదాయ॥ స్వధేయం స్వధేయం స్వధేయం॥ కించిత్కించి
 త్పితౄణిభోజనపాతేషు అన్నంనిధాయ॥ అస్తుస్వధా॥ పునరభిఘోర్య॥
 పునఃహస్తోదకందత్వా॥ అస్త్వధేత్యాశ్రావయతి॥ అస్తుస్వధేతిప్రత్యా
 శ్రావయతి॥ స్వధానమఇతివషట్కరోతి॥ స్వధాకాలోహిపితౄణామ్॥
 (ఉపవీతీ) సర్వేషాంహస్తోదకందత్వా॥ పునరభిఘోర్య॥ అతేఅన్న సూక్తా
 దిమంత్రపఠనంనాస్తీ॥ సర్వత్రేఅన్నపరివేషణాదికంకృత్వా॥ అభిఘోర్య॥
 ఓంభూర్భువస్సువః... ప్రచోదయాత్॥ హస్తోదకందత్వా॥ దేవసవిత్రేప్ర

సువ॥కరాభ్యాంపాత్రంగృహీత్వా॥ పృథివీ తెపాత్రం ద్యౌరపిథానంబ్ర
హ్మణస్తాముఖేజుహోమి బ్రాహ్మణానాంతాపాణాపానయోర్జుహో
మ్యక్షీతమసిమైషాంతేష్టా అముత్రాముష్మిన్ లోకే॥ ఇదంవిష్ణుర్విచక్ర
మత్రేధానిదధేప్రదం॥ సమూఢమస్యపాగ్ం సురేస్వాహ॥ శ్రీవిష్ణోహవ్యం
రక్షస్వ॥ కాలసంజ్ఞకవిశ్వేదేవా ఏతద్వోహవ్యం సపరికరం కాలసంజ్ఞక
విశ్వేదేవాదేవతా ఇదమన్నం సపరికరం హవ్యం బ్రాహ్మణస్తా హవసీ
యాథేద త్తందాస్యమానంచాత్మప్తే స్తత్సర్వంగయేయంభూర్గదాధరో
భోక్తా అన్నంబ్రహ్మ అహంచ బ్రహ్మభోక్తాచబ్రహ్మసోవర్ణమిదంపాత్రం
అక్షయ్యవటచ్చాయేయం కాలసంజ్ఞ కేభ్యోవిశ్వేభ్యోదేవేభ్యః ॥ ఇదమ
న్నంఅమృతస్వరూపంఅక్షయ్యత్ప్ర్యర్థంయథాభాగంహవ్యం తత్సత్ స్వా
హానమమ॥గయాయాంశీరుద్ర (విష్ణు) పాదాదిసమస్తతీర్థేషు దత్త
మస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ గయాయాందత్తమస్తు॥ ఓంభూర్భువస్సువః
...ప్రచోదయాత్ ॥ హస్తోదకందత్వా॥ దేవసవిత్రఃప్రసూవ॥ పృథివీ తెపాత్రం
ద్యౌరపిథానంబ్రహ్మణస్తాముఖేజుహోమి బ్రాహ్మణానాంతాపాణాపా
నయోర్జుహోమ్యక్షీతమసిమైషాంతేష్టా అముత్రాముష్మిన్ లోకే॥
ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమేత్రేధానిదధేప్రదం॥ సమూఢమస్యపాగ్ం సురే॥ కామ
సంజ్ఞకవిశ్వేదేవా ఏతద్వోహవ్యంసపరికరం కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవా
దేవతా ఇదమన్నంసపరికరంహవ్యంబ్రాహ్మణస్తా హవసీయాథే ద త్తం
దాస్యమానంచాత్మప్తే స్తత్సర్వంగయేయంభూర్గదాధరోభోక్తా అన్నం
బ్రహ్మ అహంచబ్రహ్మ భోక్తాచబ్రహ్మ సోవర్ణమిదంపాత్రం॥ అక్ష
య్యవటచ్చాయేయంకామసంజ్ఞ కేభ్యోవిశ్వేభ్యోదేవేభ్యః ఇదమన్నం
అమృతస్వరూపం అక్షయ్యత్ప్ర్యర్థంయథాభాగంహవ్యం తత్సత్ స్వా
హానమమ॥గయాయాంశీరుద్ర (విష్ణు) పాదాదిసమస్తతీర్థేషు దత్తమస్త్వి
తిభవంతో బ్రువంతు గయాయాందత్తమస్తు॥ విశ్వేదేవోపస్థానం॥ యేదే

వాదివ్యే కాదశస్థాః పృథివ్యామధ్యై కాదశస్థాః పుషదోమహినై కాదశ
స్థాః తేదేవాయజ్ఞమిమంజుషధ్వమ్॥

అథప్రేతత్యక్తం(దత్తం) ఓంభూర్భువస్సువః...ప్రచోదయాత్॥
(ప్రాచీనావీతీ) హస్తాదకందత్వా సవ్యంజాన్వాచ్య॥ పృథివీతేపాత్రంద్యౌ
రషిధానం బ్రహ్మణస్తాముఖేజుహోమి బ్రాహ్మణస్య త్వాప్రాణాపాన
యోర్జుహోమ్యక్షిత మసిమాస్యక్షేప్తాత్రాముష్మిన్లోకే । ఇదం
విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేప్రదం సమూఢమస్యపాగ్ంస్తురే॥ శ్రీవిష్ణో
అన్నంరక్షస్వపితః ..గోత్ర... శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్యద్వాద
శేహనిసపిండికరణాభ్యోద్దిష్టాన్నస్థాదే ప్రేతార్థేవతతై ఇదమన్నం
సపరికరంపితా...గోత్ర...శర్మాప్రేతోదేవతేదమన్నంసపరికరంబ్రాహ్మ
ణస్తాహవసీయార్థే దత్తందాస్యమానంచాత్మప్రేస్తత్సర్వ మమృతస్వ
రూపంరాజితంపాత్రమక్షయ్యవటచ్చాయేయంపితే)...గోత్రాయ—
శర్మణే ప్రేతాయఇదమన్నంసపరికరంసవ్యంజనంసతాం బూలంసదక్షిణా
కంసతిలాపిధానోదకుంభం ప్రేతత్యక్త్యర్థముపతిష్ఠతు॥ ఇతితిలోదకం భూ
మావిస్మజేత్ । తత్ప్రేతాదిత్యక్తం (దత్తం) ఉపవీతీ) అన్నాదిక పో
క్షంణంఽఽభూర్భువస్సువః .. ప్రచోదయాత్ । అపరిదక్షిణంపరిషిచ్య తత్ప్రే
తర్థంహస్తాదకందత్వా పృథివీతేపాత్రిం ద్యౌరషిధానం బ్రహ్మణస్తా
ముఖేజుహోమి । బ్రాహ్మణానాంత్యాప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షిత
మసిమైషాంక్షేప్తాత్రాముష్మిన్లోకే । ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమేత్రేధా
నిదధేప్రదం సమూఢమస్యపాగ్ంస్తురే॥ స్వధాశ్రీవిష్ణోకవ్యం రక్షస్వ ।
తత్ప్రేతః...గోత్ర)...శర్మన్ వసురూపవతతైకవ్యంసపరికరం॥ తత్ప్రేతా
...గోత్ర)...శర్మావసురూపోదేవతేదమన్నంసపరికరం॥ బ్రాహ్మణస్తా
హవసీయార్థేదత్తం దాస్యమానంచాత్మప్రేస్తత్సర్వంగయేయం భూర్గ
దాధరో భోక్తాఅన్నంబ్రహ్మఅహంచబ్రహ్మభోక్తాచబ్రహ్మసర్వంఖల్వి

దంబ్రహ్మ । రాజతమయంపాత్ర మక్షయ్యవటచ్చాయేయం ॥ తత్త్వి
 తే... గోత్రాయ... శర్మణే వసురూపాయ ఇదమన్న మమృతస్వరూప
 మాతృప్రేర్దాస్యమాన మక్షయ్యత్ప్రార్థం యథాభాగమోంతత్సత్
 స్వధానమమ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాదినమస్తతీధేమదత్తమస్త్రితి
 భవంతోబ్రువంతు... దత్తమస్తు॥ (ఉపవీతీ) ఓమ్భూర్భున... ప్రచోద
 యాత్ ॥ ఇతిపితామహపాత్రే అన్నాదికంప్రోక్ష్య॥ (ప్రాచీనావీతీ) హస్తోద
 కందత్వా ॥ పృథివీతైపాత్రం... సురే ॥ స్వధాశ్రీవిష్ణోకవ్య రక్షస్వ
 తత్త్వితామహ... గోత్ర... శర్మన్రుద్రరూపఏతత్తైకవ్యం సపరికరంతత్త్వి
 తామహఃగోత్రః... శర్మారుద్రరూపోదేవ తేదమన్నంసపరికరంబ్రాహ్మ
 ణస్తా వహవసీయా ర్థేదత్తందాస్యమానంచాత్మప్రేః... రాజతమయంపా
 త్రమక్షయ్యవటచ్చాయేయ తత్త్వితామహాయ... గోత్రాయ... శర్మ
 ణేరుద్రరూపాయేదమన్న మమృతస్వరూపమాతృప్రేర్దాస్యమాన మక్ష
 య్యత్ప్రార్థంయథాభాగమోంతత్సత్ ॥ స్వధానమమ॥ గయాయాంశ్రీ
 విష్ణుపాదాది... బ్రువంతు॥ గయాయాందత్తమస్తు॥ ఉపవీతీ॥ ఓమ్భూర్భు
 వస్సువః... ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతిప్రపితామహపాత్రే అన్నాదికంప్రోక్ష్య॥
 (ప్రాచీనావీతీ హస్తోదకందత్వా॥ పృథివీతైపాత్రం ద్యా... సురే॥ స్వధా
 శ్రీవిష్ణోకవ్యంరక్షస్వ తత్త్విపితామహ... గోత్ర... శర్మన్రుద్రరూప
 ఏతత్తైకవ్యంసపరికరం॥ తత్త్విపితామహః... గోత్ర... శర్మాదిత్యరూ
 పోదేవతేదమన్నంసపరికరం॥ బ్రాహ్మణస్తా వహవసీయా ర్థేదత్తం... వట
 చ్చాయేయం॥ తత్త్విపితామహాయ... గోత్రాయ... శర్మణేదిత్యరూపా
 యేదమన్నంమమృతస్వరూప మాతృప్రేర్దాస్యమానమక్షయ్య త్ప్రార్థ
 థంయథాభాగమోంతత్సత్ ॥ స్వధానమమ॥ గయాయాంశ్రీవిష్ణుపాదాది
 ... బ్రువంతు॥ ఇతిపితృతీర్థేనసదర్భతిలోదకం భూమావిస్మజేత్ ॥ గయా
 యాందత్తమస్తు॥ పిత్రాద్యుపస్థానం॥ యేచేహప్రతరోయేచనేహయాగ్శ్చ
 విదయాగ్ఉచనప్రవిద్మ॥ అగ్న్వత్వంవేత్తయద్దేజాతవేదస్వధాభిర్వజ్ఞ
 గ్ంసుకృతవజుషస్వ॥ విష్ణుత్యక్తం (దత్తం) ఉపవీతీ॥ ఓమ్భూర్భువస్సువః...

ప్రచోదయాత్ || ఇత్యన్నాదికంప్రోక్ష్య||హస్తోదకందత్వా|| దేవసవితః
 ప్రసవ|| పక్షినీతేపాత్రిం...స్తురే|| శ్రీవిష్ణోహవ్యంరక్షస్వ || శ్రాద్ధసంర
 క్షక శ్రీమహావిష్ణోవీతతేహవ్యంసపరికరంశ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణు
 దేవ తేదమన్నం సపరికరంచావ్యం బ్రాహ్మణస్తావహనీయాధీ దత్తం
 ...సౌవర్ణం పాత్రనుక్షయ్య వటచ్చాయేయం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహా
 విష్ణవే శంఖచక్రగదాధరాయలక్ష్మీ సమేతాయ ఇదమన్న మమృతస్వ
 రూప మాత్మ పైశాస్యనూన మక్షయ్యత్ప్రస్థం యథాభాగమోం
 తత్సత్ || హవ్యంన్వాహణమను||గయాయూం శ్రీవిష్ణుపాదాది...బ్రువం
 తు|| గయాయూందత్తమస్తు|| విష్ణూపస్థానం || తద్విష్ణోఃపరమం ప్రదగ్ం
 సదాపశ్యంతిసూరయః| దివీవత్సురాతతమ్ | తద్విప్రాసోవిప్రస్యహో
 జాగ్రువాగ్ం సస్సమింధతే|విష్ణోర్యత్సరమంప్రదమ్ || అథ మంత్రితంత్ర
 స్వరవర్ణ లోపప్రాయశ్చిత్తార్థందశ గాయత్రీమంత్రజపంకరిష్యే|| ఇతిశిష్టా
 చారసాంప్రదాయః||శ్లో|| సప్తవ్యాధాదశాణ్ణేషు మృగాఃకాలాంజనే
 గిరౌ|చక్రవాకాశ్శరద్వీపేహంసాస్సరసమానసే| యేస్మజాతాఃకురుక్షే
 త్రేబ్రాహ్మణావేదపారగాః|ప్రస్థితాద్విర్లుమధ్వానం యాయం తేభ్యోవసీ
 దత|అమూర్తానానాంచమూర్తానాంపితౄణాందీప్తతేజసామ్| నమస్వా
 మినదాతేషాంధ్యాయినాం యోగచక్షుషామ్|| చతుర్భిశ్చ చతుర్భిశ్చ
 ద్వాభ్యాంపంచ శ్లో దేవ చ||హూయతేచపునర్ద్వాభ్యాంసమేవిష్ణుఃప్రసీదతు
 బ్రాహ్మణంబ్రహ్మహవిర్బ్రహ్మగ్నో బ్రహ్మణాహుతం| బ్రహ్మైవతేన
 గంతవ్యంబ్రాహ్మకర్మసమాధినా||యజ్ఞేస్వరోహవ్యసమస్తకవ్య|భోక్తావ్య
 యాత్తాహరిశ్వరోత్ర|తత్సన్నిధానాదపయాంతుసద్యో|రక్షాంస్యశేషా
 న్యసురాంశ్చసర్వే || తాంయోగినశింతయంతిత్యాం యజంతిచయజ్వ
 నః|హవ్యకివ్యభుగేక స్త్వంపితౄ దేవస్వరూపధృత్||కర్తాక్రియాణాం సస
 ఇజ్యతేక్రియః|సవితతత్కర్మఫలంచయచ్చ| సుగదియత్సాధనమప్యశే
 షం|హరేర్నకించిద్యతిర్క్తమస్తి||గయాయూంధర్మప్రప్తేచసదసిబ్రహ్మ
 ణస్సతే|గయాశీరేవలేచై వపితౄణాందత్తమక్షయమ్|| దేశకాలపాత్ర

మంత్రతంత్రకర్తృభోక్తృస్థలహవిర్ద్రివ్యాదిభ్యస్సర్వం న్యూనాతిరిక్తా
 భ్యామచ్ఛిద్రమస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు । ఇతిసదర్భయవ తిలోదక
 ముత్స్నజేత్ ॥ సర్వంన్యూనాతిరిక్తాన్యామచ్ఛిద మస్తు ॥ ఈశానవిష్ణుకమ
 లాననకార్తికేయ । వహ్నిత్రయూర్కరజనీశగణేశ్వరాణాం । క్రౌంచామ
 రేకద్రంలశోద్భవకశ్యపానాం । పాదాన్నమామిసతతం పితృముక్తిహే
 తూన్ ॥ దారాదత్తం ॥ (పా) ..) పితృః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య
 ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహనిసపిండికరణాభ్యై
 కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేపితరం... గోత్రం... శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య (మయా)
 త్వయాకృతేనపితృః... మరణదినారభ్య ద్వాదశేహని సపిండికరణా
 భ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేతత్పితృపితామహప్రపితామహాన్... గోత్రాన్...
 శర్మణః వసురుద్రాదిత్యరూపాన్ కాలకామక తంజ్ఞికాన్ విశ్వాన్ దే
 వాన్ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుం చుడ్డిశ్యమయాక్రియమానేనపితృః
 సపిండికరణాభ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేనపితృః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రే
 తస్యమరణదినాదారభ్యద్వాదశేహని సపిండికరణాభ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రా
 ద్ధేతత్పితృపితామహప్రపితామహానాం... గోత్రాణాం... వసురుద్రాది
 త్యరూపాణాం కాలకామసంజ్ఞకవిశ్వేషాం దేవానాం శ్రాద్ధసంరక్షకశ్రీమ
 హావిష్ణోశ్చపితృః గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్యతత్పితృపితామహా ప్రపితా
 మహ్నైః... గోత్రైః... శర్మభిః వసురుద్రాదిత్యరూపైస్సహసమానోదక
 సాపిండ్యస్థిద్ధిద్వారావస్వాదిపితృలోకావాప్తిరస్త్వితిభవంతోబ్రువంతు ॥
 ఇతిసదర్భతిలోదకముత్స్నజేత్ ॥ వస్వాదిపితృలోకావాప్తిరస్తు ॥ నమస్కా
 రః ॥ నమోదేవేభ్యః ॥ స్వధా (ప్రేత) తత్పితృపితామహప్రపితామహేభ్యః
 నమోవిష్ణవే ॥ ఇతినమస్కృత్య ॥ ఓంతస్త్రిప్తా ఓంతద్వాయుః ॥ ఓంతదాత్మా
 ॥ ఓంతద్వత్వం ఓంతధర్మమ్ ॥ ఓంతత్పురోర్నమః । అతశ్చైరతిథూతేషు
 గుహాయాం విశ్వమూర్తిషు త్వంయజ్ఞస్త్వంవషటాకర స్త్వమింద్ర స్త్వం
 రుద స్త్వంవిష్ణుస్త్వంబ్రహ్మత్వంప్రజాపతిః స్త్వంతదాప్తప్రోజ్యోతీ రసోమృ

తంబ్రహ్మభూర్భువస్సురోమ్ ॥ శ్రీధ్వాయాంప్రాణే నివిష్టౌమృతంజు
 హోమిశ్రీధ్వాయామపానేనివిష్టౌమృతంజుహోమి॥ శ్రీధ్వాయాంవ్యానే
 నివిష్టౌమృతంజుహోమి॥ శ్రీధ్వాయాముదానేనివిష్టౌమృతంజుహోమి॥
 శ్రీధ్వాయాగ్ంసమానేనివిష్టౌమృతంజుహోమి॥ బ్రహ్మణిమక్రత్మామృ
 తత్వాయ॥ మధువాతాఋతాయతే మధుక్షరంతిసింధవః మాధ్వీర్ష
 స్సంతోష్వధీః॥ మధునక్తముతోషసిమధుమత్పార్థివన్రజః మధుద్యౌ
 రస్తునఃపితా॥ మధుమాంస్తోవనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తుసూర్యః॥ మాధ్వీ
 ర్గావోభవంతునః॥ యథాసుఖం పరిషేచనమ్॥ ఓమ్భూర్భువస్సువః...
 ప్రచోదయాత్ ॥ సత్యంత్యతేన్సపరిషించామి ॥ సర్వత్రహస్తోదకం
 దత్వా॥ కాలసంజ్ఞికావిశ్వేదేవా అమృతమస్తు ॥ కామకసం...దేవా
 అమృతమస్తు॥ ఇత్యాపోశనందత్వా॥ ప్రేతాయఅమృతమస్తు॥ తత్ప్రేతే
 అమృతమస్తు॥ తత్ప్రేతామహాయఅమృతమస్తు॥ తత్ప్రేతామహాయ॥ అ
 మృతమస్తు॥ శ్రాద్ధసంరక్షకశ్రీమహావిష్ణవే॥ అమృతమస్తు॥ ఇత్యాపోశనం
 దత్వా॥ అమృతోపస్తరణమసి॥ ఇయంభూర్భువః॥ ఏతేబ్రహ్మణాగదాధ
 రాఃపితృరూపీశ్రీజనార్దనః॥ ప్రియతాం॥ ఓంతత్సత్ ॥ బ్రహ్మర్షణమస్తు॥ శ్రీ
 ధ్వాయాంప్రాణేనవిష్టౌమృతంజుహోమి శివోమావిశాప్రదాహాయ ప్రా
 ణాయస్వాహా॥ శ్రీధ్వాయామపానేని విష్టౌమృతంజుహోమి శివోమావిశా
 ప్రదాహాయ॥ పానాయస్వాహా॥ శ్రీధ్వాయాంవ్యానేనివిష్టౌమృతంజుహో
 మి శివోమావిశాప్రదాహాయ॥ వ్యానాయస్వాహా॥ శ్రీధ్వాయాముదానేని
 విష్టౌమృతంజుహోమి శివోమావిశాప్రదాహాయ ఉదానాయస్వాహా॥
 శ్రీధ్వాయాగ్ం సమానేనివిష్టౌమృతం జుహోమి శివోమావిశా ప్రదా
 హాయ॥ సమానాయస్వాహా॥ బ్రహ్మణిమక్రత్మామృతత్వాయ॥ ఇతిప్రాణా

హుతిమంత్రాన్ పఠేత్ ॥ యథాసుఖంజపధ్వం । ఇతికర్తృవాక్యం ।
 జుమామహే ॥ కతాకలికృతాన్ దోమాన్ ద్రవ్యదేహత్మసంభవా । సర్వా
 స్థారతిచిత్తస్థోభగవాన్ దేవకీసుతః ॥ మంత్రమధ్యేక్రియామధ్యేవిష్ణోస్మై
 రణపూర్వకం । యత్కించిత్రీయతేకర్మతత్కర్మసఫలంభవేత్ ॥ అపే
 షీతంయూచితవ్యంత్యాజ్యంచైవాసపేషీతం ఉపవిశ్యసుఖేనైవ భోక్త
 వ్యంస్వప్నమాననైః ॥ మక్షికాశయద్వాన్వరౌస్వధితౌరిప్తమస్తి । యద్ధ
 స్తయోశ్చమిత్యుర్యన్న ఖేషుసర్వాతాత్తేఅపిదేవస్వస్తు । భోక్తృణాం
 మక్షికాబాధానివృత్తిరస్తు ॥ అనంతరంభుంజానాన్ తృప్తాన్జ్ఞాత్వా ॥ ఓం
 భూమభువస్సువః...ప్రచోదయాత్ మధువాతా...భవంతునః ॥ మధు
 మధుమధు ॥ అక్షన్నమిమదంతహ్యవప్రియాఅధూపత ॥ అస్తోషద్ధ స్వభా
 నవోవిప్రాగవిష్ణయామతీ ॥ యోజాన్వింద్రతహా ॥ మధుమధుమధు ॥ ఏత
 చ్చాచ్ఛిద్ధంసంపన్నం ॥ సుసంపన్నం ॥ ప్రేతవికరం ॥ కించిదన్నమాదాయ ॥
 (ప్రాచీనావీతీ)పితః...గోత్ర...శర్మణేప్రేతమరణదినాదారభ్య ద్వాద
 శేహనిసపిండికరణాభ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్చాద్ధేప్రేతత్వపిరస్తు ॥ అస్తుత్వపిః ॥
 సతిలముదకమన్నంభోజనపాత్రసమీపేతూష్ణముత్సృజేత్ ॥ ప్రేతవికర
 పిండంభూనూనిధాయ ॥ యథా ॥ దర్భానాస్తిర్య ॥ తిలోదకంనిసీయ । వితే
 ...గోత్రాయ...శర్మణేప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని
 సపిండికరణాభ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్చాద్ధేకరపిండఉపతిష్ఠతు ॥ పిండస్యోపర్యే
 తత్తిలోదకముపతిష్ఠతు । పృథక్పాత్రేకించిదన్నమాదాయ ॥ తత్ప్రేతః ।
 తృప్తాస్థ ॥ తత్ప్రేతామహఃతృప్తాస్థ ॥ తత్ప్రేతామహఃతృప్తాస్థ ॥ తృప్తా
 స్థః ॥ ఇతిబ్రాహ్మణావదేయః ॥ అసంస్కృతంప్రమితాయేత్యాగినో
 యాఃకుల్ప్రియః ॥ దాస్యామితేభ్యో వికిరమన్నంతాభ్యశ్చ పైతృకమ్ ।
 పరిషిచ్య ॥ సవ్యం ॥ కాలసంజ్ఞికా విశ్వేదేవాః తృప్తాస్థ ॥ కామ
 సంజ్ఞికవిశ్వేదేవాః తృప్తాస్థ ॥ తృప్తాస్థః ఇతిబ్రాహ్మణావదేత్ ॥

శ్లో॥ అసోమపాశ్చయేదేవా యజ్ఞభాగవివర్జితాః | తేభామన్నంప్రదా
 న్యామి వికిరంవైశ్వర్యైవికమ్ || పరిచయ || పునః కించిదన్నమాదాయ |
 శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుత్వప్తోసి || త్వప్తోస్మి || అ స ం శ యో
 భ వే ద్విష్ణు ర్మోక్షసాధనమప్యయమ్ | ప్రిణాంచవరం శ్రేష్ఠం
 వికిరాన్నంచవైష్ణవమ్ | పరిషిచ్య || (ప్రాచీనావీతీ) దేవపితృమధ్యేభూమౌ
 ప్రోక్ష్య || తత్ర దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య || తేషుతిలోదకం నిసీయ ||
 యేఖిన్నద్ధాయేనగ్నిద్ధా యేవాజాతాః కులేమమ || భూమౌదత్తేన
 పిండేనత్వప్తాయాంతుపరాంగతిమ్ || అగ్నిద్ధగేభ్యః అనగ్నిద్ధగేభ్యః అస్మ
 త్కులప్రసూతమృతేభ్యః అయంవికిరపిండస్స్వధానమః | అగ్నిద్ధాః
 అన్నగ్నిద్ధాశ్చమార్జయంతామ్ || ఏతద్వస్తిలోదకమ్ || పాత్రోచ్ఛిష్టభా
 గ్భ్యోఽన్నందీయతామ్ || యజమానకులేజాతాదాసాదాసోన్న కాంక్షి
 తః | తేనర్వేత్వప్తిమామూంతు మయాపత్తేనభూతలే || అమృతాపిధాన
 మసి | ఇతిసర్వేషాముత్తరాపోశనానిదత్వా || శ్రద్ధాయాం ప్రాణేనివిశ్వా
 ఽమృతగోప్తాంతమ్ | ప్రాణమన్నేనాప్యాయస్వ... సమూనమన్నేనాప్యా
 యస్వ || అంగుష్ఠమాత్రిః పురుషోఽంగుష్ఠంచ సమాశ్రితః | ఈశస్సర్వస్యజ
 గతః ప్రభుః ప్రీణాతివిశ్వభుక్ || రారవేపుణ్యనిలయే పద్మార్బుడనివాసినా
 మ్ || అర్థినాముదకందత మక్షయ్యముపతిష్ఠతు || ఆచమ్య || ప్రాణానాయ
 మ్య | ఏవంగుణ... తిథౌ (ప్రా... తీ) పితృః... గోత్రస్య... శర్మణః
 ప్రేతస్యమః | ఇదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాభ్యైకోద్దిష్టాన్న
 శ్రాద్ధేతిలోదక పిండప్రదాచంకిరిష్యే || కురుస్వ || ప్రేతాశుతి శేషం
 శ్రాద్ధ శేషాన్నంచసంసృజ్య || ఏకపిండంకృత్వా || తతః అగ్నౌకరణశుత
 శేషం శ్రాద్ధ శేషాన్నంచసంసృజ్య పిండత్రయంకృత్వా || పిండస్థానేగోమ
 మేవోపలిప్య పిండస్యాధః ఏదద్దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు || దర్భోపర్యే
 తత్త్రిలోదక ముపతిష్ఠతు || పితే... గోత్రాయ... శర్మణే ప్రేతాయ
 మః | ఇదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాభ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే
 ప్రేతార్థే ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు || పిండస్యోపర్యే తత్త్రిలోదక ముప
 తిష్ఠతు || ప్రేతపిండస్య పశ్చిమతః తత్పితృపితామహ ప్రపితామహః

నాం పిండప్రదానం కుర్యాత్ || అత్రగోమయే నానులిప్య || అపాం
 మేధ్యం యజ్ఞయగ్ంసదేవగ్ం శివమిస్తుమే | ఆచ్ఛేత్తావోమారిషం
 జీవాసిశరదశ్శతమ్ || అచ్ఛినత్తి || అసఉపస్పృశ్య || అద్భిరనోక్ష్య||
 అపహంతాఅనురారక్షాగ్ంసిపిశాచావేద్దిషదః|| ఇతి భూమిముల్లిఖ్య|| అప
 ఉపస్పృశ్య|| శు ధంతాంపితరః| శుధంతాంపితామహః|| శుంధంతాం
 ప్రపితామహః|| ఇత్యద్భిరనోక్ష్య|| అయంతునఃపితరోమనోజవనః|| ఇత్య
 భిమంత్ర్య|నక్షదాచిన్నం బహిరూర్ణా మృదుస్యోసం పితృభ్యస్తేవి
 రామ్యుచామ్| ఆస్మిన్తీదతుమే పితరస్సోమ్యాః పితామహః ప్రపితా
 మహఃశ్చానుగైససచ|| దర్భానాస్తీన్మూర్జయంతాంతత్పితరః|| మూ
 ర్జయంతాంతత్పితామహఃమూర్జయంతాంతత్ప్రపితామహః|| ఇతితిలోద
 కంనిసేయ||సవ్యంజాన్వాచ్య || ఏతతైతత్పితః...గోత్ర...శర్మన్వసురూ
 పయేచత్వామను| తత్పితేగోత్రాయ...శర్మణేవసురూపాయయేచత
 మనుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చాయంపిండస్తస్మైతే స్వధానమః|| గయాయాం
 దత్తమస్తు|| ఏతతైతత్పితామహ...గోత్ర...శర్మన్ రుద్రరూపయేచ
 త్వామనుతత్పితామహాయ...గోత్రాయ... శర్మణేరుద్రరూపాయయే
 చతమనుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చాయంపిండస్తస్మైతే స్వధానమః|| గయా
 యాందత్తమస్తు||ఏతతైతత్ప్రపితామహ... గోత్ర... శర్మన్ఆదిత్యరూ
 పయేచత్వామనుతత్ప్రపితామహాయ...గోత్రాయ...శర్మణేఆదిత్యరూ
 పాయయేచతమనుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చాయం పిండస్తస్మై తేస్వధానమః||
 గయాయాందత్తమస్తు|| మధువాతాఋతాయతే మధుక్షరంతిసింధవః|
 మాధీర్నసంత్యోపధీః మధునక్తముతో పసీమధుమత్పార్థివగ్ంరజః|
 మధుద్యౌరస్తునఃపితా|మధుమాన్నోవచస్పతి ర్మధుమాగ్ం ఆస్తుసూ
 ర్యః|మాధ్వీర్గావోభవంతునః|| ఇతిమధుదత్వా || అథపిండసంయోజన

మ॥ అచమ్య ఏవం గుణ... పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ॥ పితృ... గోత్రస్య... శర్మ
 ణః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్యద్వాద శేహని సపిండికరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే
 పిండసంయోజనం కరిష్యే॥ (సవ్యం) కాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రియశ్చి
 త్తం కరిషే॥ సమస్తసంప... పదమ్॥ (ప్రా... తీ, పితృః గోత్రస్య... శర్మణః
 ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్యద్వాద శేహని సపిండికరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే పిం
 డసంయోజనం కర్తుం అధికార సంపద స్వీతిభవం శోభుపంతు॥ కర్తుం అధి
 కార సంపదన్తు॥ (ఉపవీతీ) ఓంభూః ఓంభువః... పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీనావీతీ)
 పితృః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్యద్వాద శేహని
 సపిండికరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే పితృః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృ
 పితామహ ప్రపితామహైః... గోత్రైః... శర్మభిః వసురుద్రాదిత్యరూపై
 స్వహసమానోదకసాపిండ్య సిద్ధిద్వారా వస్వాదిపితృలోకా వాప్త్యర్థం
 పితృః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృపితామహ ప్రపితామహః
 నాం... గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం పిండై స్సహ
 (ఉపవీతీ) సంయోజయిష్యే॥ సంయోజయ॥ అథ కృచ్ఛ్రిత్రయాణి దద్యా
 త్ అథ పిండసంయోజనక్రమః॥ మధువాతా ఋతాయ తే... భవంతు నః॥
 ఇతి మధుదత్వా॥ ప్రేతపిండంత్రేధా విభజ్య॥ నారాయణ నారాయణ
 నారాయణ॥ ఏకభాగమాదాయ సంగచ్ఛద్వగ్ సంపదద్వం సంవోమ
 నాగ్ సంజానతామ్॥ ద్వేభాగం యథాపూర్వే॥ సంజానానా ఉపాసత॥ స
 మానోమంత్రస్సమితిస్సమాసీ॥ సమానం మనస్సహచిత్తమేషాం॥ సమా
 నం కేతో అభిసగ్ం రభద్వం॥ సంజ్ఞానేన వోహ విషాయజామః॥ ఏకభాగ
 మాదాయ పితృః... గోత్ర... శర్మన్ ప్రేత ప్రేతపిండ (సృగమాంశం)
 త్వత్పితృభిః... గోత్రైః... శర్మభిః... వసురుపై స్వహసంయోజయిష్యే
 సంయోజయేతి ప్రత్యుక్తం సంయోజయేత్॥ తస్మై తేస్వధానమః॥ యోస
 మావాస్సమనసః పితరో యమరాజ్యే॥ తేషాం లోకస్వధానమః॥ యజ్ఞోదే
 వేషుకల్పతామ్॥ యోసజాతాస్సమనసః॥ జీవాజీవేషుమామకాః॥ తేషాగ్ం

శ్రీర్మయికల్పతామ్ | అస్మిన్ లోకేశతగ్ంస్తమాః | నారాయణనారాయణ
 ప్రేతస్యద్వితీయ పిండభాగమాదాయ || సంగచ్ఛద్వగ్ంసం వదద్వం...
 సంజ్ఞానేనవోహవిషాయజామః || పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతప్రేతపిండ
 (ద్వితీయాంశం) త్వత్ప్రేతామహైః || ...గోత్రైః...శర్మభిః రుద్రయాపై తస్మ
 హసంయోజయిష్యే || సంయోజయేతి ప్రత్యుక్తే సంయోజయేత్ || తస్మై
 తేస్వధానమః || యేసమానాస్సమనసః...అస్మిన్ లోకేశతగ్ంస్తమాః |
 నారాయణ నారాయణ || ప్రేతస్యద్వితీయ పిండభాగమాదాయ || సంగ
 చ్ఛద్వగ్ం సంచదద్వం...సంజ్ఞానేనవోహవిషాయజామః || పితః...
 గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతప్రేతపిండ(త్వతీయాంశం) త్వత్ప్రేతామహైః...
 గోత్రైః...శర్మభిః ఆదిత్యరూపై స్సహసంయోజయిష్యే || సంయోజ
 యేతి ప్రత్యుక్తే సంయోజయేత్ || తస్మై తేస్వధానమః || యేసమానాస్స
 మనసః...అస్మిన్ లోకేశతగ్ంస్తమాః || నారాయణ నారాయణ నారా
 యణ || ఏషవోనుగతః ప్రేతః పితృసామాన్యమాప్తవాన్ | శివంభవతు
 శేషాణాం జాయంతాంస్థిరజీవినః || ఇతః పరం ప్రేతశబ్దానాస్తి || చతుర్థోపి
 నిపర్తతే ||

స్త్రీసపిండనేవిశేషః | ఏషవోనుగతా ప్రేతాపితృసామాన్యమీ
 యుషీ | శివంభవతు శేషాణాం జాయంతాం స్థిరజీవినః || ఇతి ||

అథ వైతరణీగోదానమ్

ఆచమ్య...ఏవంగుణ...పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతి | పితః...గోత్ర
 స్య...శర్మణః వరురూపస్య సుఖనవైతరణీ నద్యుత్తరణార్థం శ్రీమహి
 విష్ణుప్రీత్యర్థం మహావైతరణీసంజ్ఞిక గోదానంకరిష్యే || తదంగబ్రాహ్మ
 ణాపూజాంకరిష్యే || శ్రీమహావిష్ణురూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం ||
 ఉభాభ్యామిదంపాద్యం || శ్లో || నమోస్త్యనంతాయ సహస్రమూర్తయే

సహస్రపాదాక్షిణిణుబాహవే । సహస్రనామ్న పురుషాయశాశ్వతే
 సహస్రకోటియంగధారిణేనమః॥గంధార్థాగ్రమేతసఃపుష్పార్థాగ్రమేతిలా॥
 అథగోపూజాంకృత్వా॥ శ్లో॥ యమద్వారేమహాఘోరే తస్మాదేతర
 ణీనదీ తాంతర్దుంగాంప్రదాస్యామి ఉత్తారయసుఖేనతమే॥ గవామంగే
 షు...చచ్ఛమే॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ...శాఖాధ్యాయినే...గోత్రాయ
 ...ప్రతిగ్రహితే శ్రీమాన్ శ్రీమతః...గోత్రః...నాతాధర్మపత్ని
 సమేతోహ॥(ప్రాచీనావీతీ) పితృః...గోత్రస్య...శర్మణః వసురూప
 స్యసుఖేనవైతరణీనద్యుత్తరణార్థం వైతరణీసంజ్ఞక గోదానం శ్రీమహా
 విష్ణువీరిం కామయమానస్తాభ్యుపహం సప్రదదేనమమ ॥ ఇతిధేను

పుచ్ఛంగాగ్రహయిత్వా॥ సకుశతిలోదకందత్వా॥ దేవస్వత్వాసవితుఃప్రస
 వే...ప్రతిగృహ్యమామి ॥ రాజాత్వావరుణోనయతు...ప్రతిగృహ్యతు॥
 గోదానందద్వారే॥ గోదోనసామగ్ధ్యార్థం దక్షిణాంతూభ్యమహంసంప్ర
 దదేనమమ॥ ఏవం...ప్రీత్యర్థం (త్వయా) (మయా) కృతేనవైతరణీ
 సంజ్ఞకగోదానేవభగవాన్...పితృః...గోత్రస్య...శర్మణః వసురూప
 స్యసుఖేనవైతరణీనద్యుత్తరణం కరోత్స్వతి భవంతోబ్రువంతే ॥ సుఖేన
 వైతరణీనద్యుత్తరణంకరోతు॥ తదభావేగోమూత్యంవాదద్వారే॥ అథ
 దశదానాని విశేషదానాని మహాదానానిచ కుర్యాత్ ॥

పూర్వోక్త ఏవంగుణ...తిథా...(ప్రాచీనావీతీ) పితృఃగోత్రస్య
 ...శర్మణఃవసురూపస్యమహావైతరణీ గోదానసామగ్ధ్యార్థం దశదా
 నానికరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ బ్రాహ్మణపూజాంచకృత్వా॥

అథదశదానాని॥శ్లో॥ గవామంగేషు తిష్ఠంతి భవనానిచతుర్దశ । యస్మాత్త
 స్మాచ్ఛివంమేస్యాదతశ్శాంతిం పయచ్ఛమే॥అస్మై బ్రాహ్మణాయశ్రీమ
 హావిష్ణుస్వరూపాయ...గోదానం...గోదానరక్తృత్వా॥నమమ॥ భూదా
 నమమంకర్యాత్ ॥ శ్లో॥ సర్వసన్మోక్షయభూమి ర్వకాహేణసముద్భూతా ।
 తదంతపుష్కలదా తతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ఇతిభూదానం॥శ్లో॥ తిలాః
 పాపహరానిత్యం విష్ణుగ్రహసముద్భవాః । పాపహరంతుమేక్షిప్ర మత
 శ్శాంతింప్రియచ్ఛమే॥ ఇతి తిలదానందద్వారే॥ శ్లో॥ హిరణ్యగర్భ

గర్భస్థం హేమచీజంవిభావసాః | అనంత పుణ్యఫలద మతశ్శాంతిప్రయ
చ్చమే || ఇతిహిరణ్యదానందద్యాత్ || శ్లో || కామధేనోస్సముద్భూతం
స్వకృతుషుసంస్థితమ్ దేవానామాజ్యమహర మతశ్శాంతిప్రయచ్చ
మే || ఇత్యాజ్వదానందద్యాత్ || శ్లో || శీతవాతోష్ణసత్తాణం లజ్జాయా
లక్షణంపరమ్ | దేహలంకరణంవస్త్రమతశ్శాంతిప్రయచ్చమే | ఇతివస్త్ర
దానం దద్యాత్ || శ్లో || ధన్యంకరోషిదాతార మిహలోకేపరత్రచ |
యస్మాత్తస్మాచ్చివంమేస్యా దతశ్శాంతిప్రయచ్చమే || ఇతిధాన్యం ||
శ్లో || ఇక్షుకాండసముద్భూతో గూఢోమధువిరాజితః | యస్మాత్తస్మా
చ్చివంమేస్యా దతశ్శాంతిప్రయచ్చమే || ఇతిగుడదానం దద్యాత్ ||
శ్లో || పితృప్రీతికరత్వంహి రాప్యంచంద్రసముద్యుతే త్వదానాదిహచా
ముత్రశ్రేయ సాన్యద్రజితంమమ | ఇతిరజతదానం || దద్యాత్ || శ్లో || తసా
నామగ్రజం శ్రేష్ఠం లవణంబలవర్థనమ్ | యస్మాత్తస్మాచ్చివంమేస్యా
దతశ్శాంతిప్రయచ్చమే | ఇతిలవణదానం || దశదానాని బ్రాహ్మణా
యదద్యాత్ ||

అ ధ స్వ ర్గ పా థే య మ్.

ఆచమ్య || పూర్వోక్త... పుణ్యతీతౌ ప్రాచీనావీతీ || ...వృద్ధప్రపితా
మహాన్య... గోత్రస్య... శర్మణః ఆదిత్యరూపస్య స్వర్గలోకప్రాప్తిర్థం
స్వర్గసాధేయతమధానంకరిష్యే || తదంగ బ్రాహ్మణపూజాంకరిష్యే || శ్రీమ
హావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య... నమః || గంధార్థా ఇమే ఆపః పుష్పా
ర్థా ఇమే తిలాః || ఓం భూర్భువఃస్సువః... సూక్తం || యజామానస్య వృద్ధప్రపితా
మహాయ... గోత్రాయ . ఆదిత్యరూపాయ ఇదమామంసపరికరం సద
క్షేణం సతాంబూలం ఆత్యుత్తమ్యం స్వర్గపాథేయం తుభ్యహవాం ||
సంప్రదదేనమమ ఏతద్దాననాద్బ్రాహ్మణ్యం దక్షిణం... నమమ || పూర్వో
క్త... తిథౌ... ప్రాచీనావీతీ || . పితుః పితుః... గోత్రస్య .. శర్మణః వసు
రూపస్య ఆత్యుత్తమ్యం స్వర్గ మంత్రసిద్ధ్యర్థం బ్రాహ్మణ్యపూజాంకరిష్యే
శ్రీమహావిష్ణు... నమః గంధార్థా ఇమే ఆపః పుష్పార్థా ఇమే తిలాః |

జీవా॑య॒నమో॑వః॒ | పిత॑రస్త్వ॒స్వధా॑యై॒నమో॑వః॒ పిత॑రో॒మన్య॑వే॒నమో॑వః॒ పిత॑
 రో॒ఘో॒రాయ॑ పిత॒రో॒నమో॑వో॒యప్త॑స్మిన్ లో॒కే॒స్థయు॑ష్మాగ్ స్తే॒నుయే॑
 ॒స్మిన్ లో॒కేమాం॑ తే॒నుయ॑ప్త॒స్మిన్ లో॒కే॒స్థయు॑యం॒ తేషాం॑ వసి॒ష్టాభూ॑
 యస్థయే॒ ॒స్మిన్ లో॒కే॒ హం తే॒షాం వసి॑ష్టాభూ॒యాసంగ్మహా॑న్నః॒ పిత॑రో
 ద త్త॒నదో॑వః॒ పిత॑రో॒గేష్మ॑ || పిత॑వ్మానుపతిష్ఠతే॒ మన్రో॑ ॒న్వాహ॑వామహే
 నా॒రాశగ్ం॑ సే॒నస్తా॑మే॒నపిత॑వ్మాణాంచ॒మన్మ॑భిః॒ || ఆన॑వతుమనః॒ పునః॑క॒
 త్వేద॑తాయజీ॒వసే॑ | జ్యోక్త॒చసూ॑ర్యందృశే॒ పున॑ర్నః॒ పిత॑రో॒మన్రో॑దదాతు
 దై॒వ్యోజ॑నః॒ | జీ॒వంవా॑దగ్ంస॒చేమ॑హి॒ | ఉత్తి॑ష్ఠతపిత॒రః ప్రే॑తశూ॒రా
 యమ॑స్యపం॒థామ॑సవే॒తాపు॑రాణం॒ | దత్తా॑దస్మానుద్రవిణం॒యచ్ఛ॑భద్రం
 ప్రణో॑బ్రూతాద్భాగ్ధాం॒దేవ॑తాసు... ఇతి॑ పిత॒వాను॑త్థాపయతి (ఉపవీ॑తీ)
 కు॒లాభి॑వృద్ధ్యర్థం॒పిండ॑పా॒ర్వణ॑వ్రా॒జాంక॑రిష్యే॒ || పిండ॑పితృ దే॒వతా॑భ్యో
 నమః॑ || ఇతి॑ తిలాక్షతాదిసర్వోపచారాన్ కు॒ర్యాత్ || (ప్రాచీ॑నావీ॒తీ) పి॒తుః
 ... గోత్ర॑స్య... శర్మ॑ణః వసు॒రూప॑స్యస॒పిండీ॑కరణాభ్యోన్న శ్వాదే॒అస్మ
 త్పితృ॑ పితామహాప్రపితామహాన్ ... గోత్రా॑న్ ... శర్మ॑ణః వసు॒రుద్రా॑ది
 త్యరూ॒పాన్ ఉ॒ద్దిశ్య॑మయాక్మతే॒న తి॒లోద॑కపిండప్రదానే॒న అ॒స్మత్పితృ॑
 పితామహాప్రపితామహానాం.... గోత్రా॑ణాం శర్మ॑ణాం వసు॒రుద్రా॑దిత్యరూ॒
 పాణాం సగు॑ణీహతగయా పిండదానే॒నై వ॒అక్ష॑య్య తృప్తి॒ర్భూత్వా
 అ॒స్మత్పి॒తుః... గోత్ర॑స్య... శర్మ॑ణః వసు॒రూప॑స్యవస్వాది పితృ॒లోక
 ప్రాప్తి॑రస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॒ || ఇతి॑ తి॒లోద॑క ముత్స్పజేత్ ||
 తథా॑స్తు॒ || ఇతి॑ బ్రాహ్మణోపదేత్ || పరే॑తపిత॒రస్సోమ్యాగం॑భే॒ :
 పథి॑భిః పూ॒ర్వైః అథా॑ పిత॒వాంతు॑విదత్రాగ్ం అవీ॑తయమే॒నయే॑ స
 మా॒దం మద॑ంతి॒ || ఇతి॑ పిండానుద్వాసయిష్యే॒ || ఉద్వా॑సయ॒ ||

శ్లో॥ అయోధ్యామధురామాయా కాశీకాంచీహ్యవంతికా | పురీద్వార
 వతీచై వ సప్తతామోక్షదాయకాః॥ అహంకాశీంగమిష్యామి తత్త్రైవ
 నివసామ్యహం॥ ఇతిబుగ్గవాణస్సతతం కాశీవాసఫలంభేత్ | శమీపత్ర
 ప్రమాణేన పిండందద్యాద్గయాశిరే॥ ఉద్ధరేత్సప్తగోత్రాణి కులమేకోత్త
 రంశతమ్॥ పిండస్థానేశాంతిరస్తు॥ పుష్టిరస్తు॥ తుష్టిరస్తు॥ వృద్ధిరస్తు॥ అవి
 ఘ్నమస్త్యాయుష్యమస్తు॥ ఆరోగ్యమస్తు॥ జలంప్రోక్ష్య స్వస్తిశోభనం
 హరిః॥ స్వస్థానేవాసః॥ అథబౌపాసనాగ్నృతస్థానం॥ ఉపవీతీ॥ ప్రజాపతేన
 త్వ...వతయోరయీణామ్॥ ఇత్యౌపాసనదేశంగచ్ఛతి॥ యదంతరిక్షం పృ
 థిసిముతద్యాంయన్మాతరంపితరంవాజిహిగ్ంసిమ ౬ద్విర్మాతస్మాదేన
 సఃప్రముంచతుర్తితాయానిచకృమకరోతుమామనేనసమ్॥ ఇత్యౌపా
 సనాగ్నిముపతిషతే॥ సకృదాచ్ఛిన్నమగ్నాప్రహరేత్॥ విధీప్రకారేణస
 ర్వత్రహస్తోదకందత్వా॥ అథదర్భానోయవాంశ్చదత్వా॥ దేవాఃపితరః పిత
 రోదేవాః దేవతాపితృప్రసాదేన అస్మద్గోత్రంవర్ధతామ్॥ స్వస్తివర్ధతాం
 గోత్రమ్॥ విశ్వేదేవప్రసాదోఽస్తు॥ పితృపితామహా ప్రపితామహాప్రసా
 దోఽస్తు॥ విష్ణుప్రసాదోఽస్తు॥ దేవాశ్చపితరః స్వస్తితిబూత॥ బూహి
 స్వస్తి॥ భోజనపాత్రాణ్యుచ్చాలయిష్యే॥ ఉచ్చాలయ॥ కాలసంజ్ఞక
 విశ్వేషాం దేవానాం మయాదత్తం శ్రాద్ధమన్నమక్షయోదకమస్త్వితి
 బూత॥ ఇతికర్తావదేత్॥ అస్త్యక్షయోదకమితిభోక్తారః ప్రత్యూచుః॥
 కామసంజ్ఞక విశ్వేషాం దేవానాం మయాదత్తం శ్రాద్ధమన్నమక్ష
 యోదక మస్త్వితిబూత! అస్త్యక్షయోదకం॥ ప్రాచీనావీతీ పితృః
 ...గోత్రస్య...శర్మణః వసురూపస్య మయాదత్తం శ్రాద్ధమన్నమక్ష
 యోదకం మస్త్వితి బూత॥ అస్త్యక్షయోదకం॥ పితామహస్త్వ
 ...అస్త్యక్షయోదకం॥ ప్రపితామహస్య అస్త్యక్షయో
 దకం॥ సవ్యం॥ శ్రాద్ధసగరక్షక శ్రీమహవిష్ణో దయాదత్తం శ్రాద్ధ
 మన్నమక్షయోదక మస్త్వితిబూత॥ అస్త...దకం॥ ఖథ తాం

బూలాదికంసర్వత్రదద్యాత్ || స్వాహంవాచయిష్యే || స్వధాంచవాచ
 యిష్యే || వాచ్యతామ్ || ఋచేత్వారుచేత్వాసమిత్రనంతిస్తరితోనధేనాః |
 అంతర్హదామనసాపూయమానాః మృతస్వధారాలభిచాకశీమి || హిర
 ణ్యయోవేతసోమధ్యతసాంతస్మింతుస్పర్ణోమధుకృష్ణలాయా భజన్నా
 స్తేమధుదేవతాభ్యః | తస్యాసత్తేహరయస్సప్తతీరే స్వధాంచుహానాల
 మృతస్వధారామ్ || ఇతికూర్చగ్గంధింవిస్రస్య || (ప్రా .. తీ) పితృభ్యః పితా
 మహేభః ప్రపితామహేభ్యః ... స్వధోచ్యతాత్ || అస్తుస్వధా ... భూ
 మాజలంసించేత్ | కాలకామసంజ్ఞకవిశ్వేదేవాః ప్రీయంతాంప్రీయంతాం
 విశ్వేదేవాః || (ప్రా) ... తీ) పితృపితామహాప్రపితామహశ్చప్రీయంతాంప్రీ
 యంతా ప్రపితామహాపితామహాపితరః || సవ్యం || విష్ణుః ప్రియతాం || ప్రి
 యతాంవిష్ణుః || ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్ || పితౄణాంవల్లభంయస్మాద్ధర్మం
 దోస్యశివస్యచ | రజితంపాహినస్తస్మాద్దుఃసంసారసాగరాత్ || ఉప
 విప్యేభ్యోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శ్రాద్ధభుక్ దక్షిణాః పాంతుపాంతుదక్షిణాః || ప్రా
 చీనావతీ || వాజేవాజేవతవాజినో నోధనేషు విప్రాఅమృతాఋతజ్ఞాః |
 అస్యమధ్యః పిబతమాదయధ్వత్ప్రాయాతపథిభిర్దేవతయానైః | ప్రా ...
 తీ || పితరః ఉత్తిష్తత || పితామహః ఉత్తిష్తత || ప్రపితామహః ఉత్తిష్తత ||
 అనూత్తిష్తంతు సక్యేన కాలకామకసంజ్ఞక విశ్వేదేవవిష్ణుదేవై స్సహ ||
 ఇతి ఉద్ధాపనం ప్రదక్షిణం || అమావాజస్యప్రసవో జగన్మూద్యావా
 పృథివీ విశ్వశంఖాః | ఆమాగంతాం పితరామూతరాచామూ సోమో
 అమృతత్వాయగమ్యాత్ || దాతారోనోఽభివర్ధంతాం || వేదాస్సంతతిరే
 వనః | శ్రద్ధాచనోమాయగమత్ బహుదేయంచనోఽస్తు || అన్నంచనో
 బహుభవేత్ | అతిథిగ్ శ్చలభేమహి || యాచితారశ్చనస్సంతే | మాచయా
 క్షణికగా || దాతారోనోఽభివర్ధంతాం | వేదాస్సంతతిరేవనః |

శృద్ధాచవోమావ్యగమత్ | బహుదేయఃచవోఽస్తు | అన్నంచవోబహు
భవేత్ | అతిధీగ్శ్చలభధ్వమ్ | యాచితారశ్చవస్సంతు | మాచయాచి
ధ్వకంచన | ఇతిబ్రాహ్మణాః || సత్యావతాఆశిషస్సంతు | సంత్యాశిషః ||
పవిత్రం విస్రస్య | అన్నంశేషః కింక్రియతామ్ || ఇష్టైసహభుజ్యతామ్ ||

స్వాదుషగ్సదఃప్రితరోవయోధాఃకృచ్ఛేత్రితశ్చక్తి వంతోగభీరాః | చి
త్రసేనాఇషుబలాఅమృథాస్సతోవీరాడరవోవ్రాతసాహః || బ్రాహ్మణా
సఃపితరస్సోమ్యానశ్చివేనోద్యావాడిపి అస్తహసా || పూమానః పాతు
దురితాదృతా వృధోరక్షామాకిర్నో ఆఘశగ్సన ఈశత || ఇహైవస్తం
మావోఽన్యజ్ఞంవిశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతం | క్రిడంతౌపుత్రౌర్న పృబిర్నోద
మానౌస్వేగహే | సర్వస్యాప్యైసర్వస్య జిత్యైసర్వమేవ తేనా ప్నో
తిసర్వంజయతి | శతమానంభవతిశతతాయుః పురుషస్యతేందిరియ ఆయు
ప్యైవేంద్రియేప్రితితిష్ఠతి || ఆయుఃప్రిజాంధనంవిద్యాం స్వర్గంమోక్షం
సుఖానిచ ప్రియచ్ఛంతుతథారాజ్యం పితానృణాంపితామహః | సత్యా
వతాఆశిషస్సంతు || గోత్రోబివృద్ధిరస్తు || అస్యగృహేశ్వీమహాలక్ష్మ్య
స్త్వైర్వసిద్ధిరస్తు || ఇతిబ్రాహ్మణాశీర్వాదంకుర్యుః || పార్థనా || అధ్యమేసఫ
లంజన్మ భవత్పాదాభివందనాత్ | అధ్యమేవంశజాస్సర్వేయూతావోను
గ్రహదీవం || పత్రశాకాదిదానేన క్లేశితాయూయమిదృశాః | తత్తే
శజాతంచిత్రేతు విస్మృత్యక్షంతుమర్హథ | వసిష్ఠవామదేవాదిమునిభిస్తు
ల్యతాంగతాః | పితౄణామనుగృహ్ణంతౌబ్రహ్మణశ్శాశ్వతంపదమ్ || ప్రా
...తీ | పితుఃద్వాదశేహని సపిండికరణాఖ్యాన్న శౌద్ధం మయాచరితం
యథోక్తమస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు || యథోక్తమస్తు | అనీమాంతమ
నువ్రజే అనువ్రజ || కయూన్చ్యశ్చి ఆభుపదూతీసదావృథస్సఖాకయూశ

చిషయాప్రతా । వామదేవాయనమో జేష్ఠాయ నమశ్శ్రేష్ఠాయయన
 మోరుద్రాయనమః కాలాయనమః కలవికరణాయనమో బలవికరణాయ
 నమో బలాయనమో బలప్రధనాయ నమస్సర్వభూత దమనాయనమో
 మనోన్మనాయనమః॥ అష్టావష్టావశ్యేషధిష్ణయేషూపద ధాత్యష్టశఫాః
 ప్రశవఃప్రశూనేవావరుంధేషణ్మర్జాలీయే షడ్వాబుతవబుతవః ఖలువై
 దేవాః పితరబుతూనేవదేవాన్ పీత్యాన్ ప్రీణాతి ॥ గోత్రాభివృద్ధిరస్తు॥
 అస్యగృహే శ్రీమహాలక్ష్మ్యైస్సర్వస్థిరస్తు ॥ ఇతఃపరంమంగళావాప్తి
 రస్తు॥ తతఃపిండాన్ జలేనిక్షిపేత్ ॥ గృహమాగత్య॥ అభ్యంగనస్నానం
 కృత్వా॥ నూతనయజ్ఞోపవీతధారణంధృత్వా॥ తతఃకర్మణః పుణ్యాహ
 వాచనంచకుర్యాత్ । తతఃఊసమాసికం కార్యం॥ తతఃబంధుభిస్సహభోజ
 నంకుర్యాత్ ॥ భోజనానంతరేసూతనవస్త్రాణీధారయేత్ ॥ బ్రాహ్మణ
 ఆశీర్వాదఃకర్తవ్యః ॥ తతఃసువర్ణాభరణం స్పర్శనం కార్యం॥ తతఃశాంతి
 పఠనం కుర్యాత్ ॥

ప్రథివీశాంతా సాగ్నినాశాంతాసామేశాంతాశుచగ్ం శమయతు ।
 అంతరిక్షగ్ం శాంతంతద్వాయునాశాంతం తన్మేశాంతగ్ంశుచగ్ంశమ
 యతు॥ ద్యౌశాంతాసాదిత్యేన శాంతాసామేశాంతాశుచగ్ం శమయతు॥
 ప్రథివీశాంతిరంతరిక్షగ్ం శాంతిర్యా శాంతిర్దిశ్శాంతిరనాంతరదిశా
 శాంతిరగ్నిశాంతిర్వాయుశాంతిరాదిత్యశాంతిర్శక్తిస్త్రీమా శాంతిర్ష
 ష్టత్రాణి శాంతిరాప్తశాంతి రోషధయశాంతి ర్వనస్పతయశాంతి
 గాన్ శాంతి రజాశాంతి రశ్వశాంతిః పురుషశాంతి ర్భ్రహ్మశాంతి
 రాబ్రహ్మణశాంతి శాంతిరేవశాంతిరేవశాంతిర్ము అస్తుశాంతిః॥ తయా

హగ్ంశాన్త్యా సర్వజ్ఞాన్త్యా మహ్యన్ద్విపదే చతుష్పదేచ శాన్తిన్కరో
 మిశాన్తిమే= అస్తుశాన్తిః ॥ సుమంగలీరియం నధూరిమాగ్ం సమేత
 పశ్యత| సౌభాగ్యమస్యైదత్త్యాయాధాన్తం విపరేతనః॥ఓంశాంతి...తి॥
 ఇతి కర్తాశిరశి ఉదకమార్జనం కుర్యాత్ ॥

ఇతి సపిండికరణప్రయోగ స్సమాప్తః.

తి లో ద క వా సో ద క ని ర్ణ యః

కౌలామృతే || శ్లో || కర్తారోఽవ్యుదకౌఽజలీన్ తియతాన్ త్రీన్వద్యు
రాశ్యేది నేచైకకోత్త - బృద్ధి చాదశదిసాత్ప్రప్యే శిలాయాం వీతుః మృతాన్నవ
త్ప్రేలియం భవేత్ప్రేదిసం వస్తోదకానాం త్రియం పిండస్త్వేక ఇహాకృతం యది
వీతుర్థద్యుర్థకాసేఽభిలష్ ||

తా|| బ్రాహ్మణులకు పుత్రులందఱును నీకృ ప్రీతి కొఱకు శిలయందు
తిలోదకమును ప్రథమ దినంబున మూడును అది మొదలొక్కొక్క ది నం బు న
నొక్క మారథికముగ ౧౦ దినములలోను నవియన్నియు ౭౫ ఆగుననియు, క్షత్రి
యులకు మరగదినము మొదలు ప్రతిదినంబును ౫ మార్లు, ౧౨వ దినంబున ౯
మార్లు, విశువగనవియన్నియు ౯౪ ఆగుననియు వైశ్యులకు ప్రేతిదివసును ౪
మార్లు చొప్పున ౧౫ దినములకు ౬౦ ఆగుననియు శూద్రులకు ప్రేతిదివసు ౩ చొ
ప్పున ౩౦ దినములకు ౯౦ ఆగుననియు, ౧౫ దినములయితే ప్రేతిదివసు ౬ చొ
ప్పున అన్నియు ౯౦ ఆగుననియు, బ్రహ్మ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులు, ఆశోచ
నీర్వత్తి కలకు ప్రేతిదివసు ౩ మృత్తికొన్నానములును, ౩ వాసోదకములును, ౧
పిండప్రదానము చేయవలెను, నీర్థకర్మ జేయునున్నను ఆశోచాంత్య దినంబుకంటె
నను అచరింపవలెను గాని మానగూడదు

ఇతి తిలోదక వాసోదక నిర్ణయ స్సమాప్తః

ఆధ తిలోదకాది నిషేధః

మాధవీయే - ఋశ్యశృంగః || శ్లో || ఆశోచమంత రాదశ్చ యదీహ్యాత్సర్వ
వర్జినామ్ సమాప్తిం ప్రేత తంత్రీస్య కుర్యాది త్యాహ గౌతమః |

తా|| ఆశోచ మధ్యయందు దర్శ సంభవించితే మిగిలిన ప్రేతకర్మ తంత్రీ
యును యావత్తును సమాప్తి చేయునది.

విశేషః || శ్లో || అంతర్థ కాపేదర్శశ్చేత్తత్త్ర సర్వం సమాపయేత్ |

పిత్రోస్తుమానవాశోచం దద్యాత్పిండాన్ జలాంజలీక |

తా|| దకాహమధ్యయందు దర్శవచ్చుచు తల్లిదండ్రులైనచో కాశోచా
లము కలకును పిండములు జలాంజలులు నిర్వహలెను ఇతరులైన యెదల దర్శలో
భున సమాప్తి జేయవలెను.

గాతవః || శ్లో || పిత్రోరాశోచ మధ్యేషు యదిదర్శస్సమాపయేత్ |

తావదేవోత్తరం తంత్రీం పర్యవస్యేత్తత్త్ర చాత్పరమ్ |

తా|| తల్లిదండ్రుల యాశోచ మధ్యయందు మూడు దినములపైని దర్శ కచ్చి
నచో శుత్తర తంత్రము యావత్తును సమాప్తి చేయవలెను, ఇతరులైనచో

యాదు. దినములలోగా దర్శనచ్చినను నపకర్షము చేయవలెను. కాలామృతమందును నిర్ణయామృతమందును నిల్లెయున్నది. మదనరిత్తు పారిజాతములందు మాత్రము గాలవ వచన మాతత్కాలమందు నౌరసపుత్తుడు కర్తయగునప్పుడు నని చెప్పబడినది. కనుక తల్లి దండ్రులకు యాదు : నముల పైని దర్శనచ్చినను నపకర్షము లేదని యున్నది

ఇతి తిలోదకాది విషేష సమాప్తః

శ్రాద్ధస్థల నిరూపణమ్

ఔశస్మతౌ పంచమోఽధ్యాయే । శ్లో ॥ శుచిదేశం వివిక్తంచ గోమయే
నోప లేపయేత్ । నదీతీరేషు తీర్థేషు స్వభూమాగిరి సానఘా । వివిక్తేషుచతుష్టంతి
దత్తేవ పితరస్తదా । పరస్వభూమిభాగేషు పితౄణాం వైసర్వపేత్ ॥ స్వామినా
తద్విహన్యేత మోహద్యత్క్రియతే నరైః ఆటవ్యః పర్వతాః శ్రాన్యాస్తీర్ధాన్యాత
నానిచ ॥ సర్వాణ్య స్వామికౌ న్యాహుర్నహేషు తరిగ్రహాః తిలాంశ్చావకీరత్తక్రి
శర్వతో బంధయేద్విజాః ॥ ఆసురో పహతం సర్వం తిలైశ్చుద్ధ్యత్య నేహి ॥

తా॥ పరిశుద్ధమగు ప్రదేశమును గోమయముచే నలుకవలయును నింక నిట్లు
నదీతీరములందు, పుణ్యక్షేత్రములందు, స్వగృహమందు, పర్వతచర్యలయందు, గహ
స్య ప్రదేశములందు, శ్రాద్ధము చేసిన యెడల పితౄదేవతల తృప్తి ని బాం దు చు
న్నారు. విష్ణుటికిని పరగృహమందు పితరులకు శ్రాద్ధమును చేయఁగూడదు ఎవ్వడు
గాని మోహముచే పరగృహమున శ్రాద్ధమును జేయునో అది యాగృహ పితరుల
వలన హరింపబడుచున్నది. ఆడవులు, పర్వతములు, దేవాలయము లాదిగాగల సర్వ
ము ఆస్వామికము, గావున వానియందు చేయబడిన శ్రాద్ధము లితరులచే గ్రహింప
బడవు, అంతటను ద్విజులు నవ్వులు జల్లవలయున, నువ్వులు లేనిచో సర్వము
రాక్షసులచే హరింపబడి దనును.

ఇతి శ్రాద్ధస్థల నిరూపణం సమాప్తమ్

శ్రాద్ధకర్తృభోక్తృనియమః

ఔశస్మతౌ పంచమోఽధ్యాయే । శ్లో ॥ దత్తాశ్రాద్ధం తతోభుక్త్వా నేవ
తేయన్తు మైథునమ్ । మహారాత్రవమాసాద్భక్తియోనిం విజేత్సువః ॥ శుభాశ్రా
ధకర్తాంత స్సత్యవాదీ సమాహితః । స్వభ్యా యంచత ధాధ్యానం కర్తాభోక్తౌ
విసర్జయేత్ ॥ శ్రాద్ధ-దత్వాఽపరం శ్రాద్ధం భుజుతేయేద్విజాతయః । మహాపాతకీన
స్తల్యా యంతితే నరకాన్భవహన్ ॥

తా|| శ్రాద్ధకర్తయు, భోక్తయు, మైధునమును కేసినయెడల మహారాత్ర నరకమును బొంది మలల పుగుగులరాసియందు బుట్టుచున్నారు. శ్రాద్ధకర్తయు భోక్తయు పరిశుద్ధులై, శోభ రహితులై, శాంతులై సత్యవాదులై, స్వస్థ చిత్తులై యుండి వేదమును ద్యావమును విదువవలయును, ఎద్విజులు శ్రాద్ధమును బెట్టి యితర శ్రాద్ధమందు భుజింపుదురో అట్టివారు మహాపాతకీ సములై నరకములను బొందుచున్నారు.

కించ || శ్లో|| ఆమంత్రితో బ్రాహ్మణో వై యోన్యస్యై కురుతేక్షణం | ఆమంత్రయిత్వా యోమోహా దన్యం వాఽమంత్రయేద్విజః | సతస్మాదధికః పాపీవిష్టా కిటోహిజాయతే | శ్రాద్ధేని మంత్రితో విపో మై ధువమ్ యోధిగచ్ఛతి | బ్రహ్మహత్యామ వాప్నోతి తిర్యగ్గోనిషుజాయతే | నిమంత్రితశ్చయోవిపో శ్చాధ్వానం యాతి దుర్మతిః | భవంతి పితరస్తస్య తస్మాం సంపాం సుభోజవాః | నిమంత్రితశ్చయశ్శ్రాద్ధే ప్రకుర్యాత్కల వాంద్విజః భవంతి తస్య తస్మాంసం పితరో మలభోజవాః | తస్మాన్ని మంత్రిత శ్రాద్ధేని యతాత్మా భవేద్విజః

తా|| శ్రాద్ధమునందు నిమంత్రితుడై మఱియొక్క శ్రాద్ధమందు తక్షణమును గ్రహించువాడును ఓకరిని బిలిచి మోహమువలన మఱియొకరిని బిలుచువాడును పీడిద్ధరధిక పాపులై పుగుగులరాసియందు బుట్టెదగు ఎవ్వడు శ్రాద్ధమునందు నిమంత్రితుడై మైధునమును కేయునో వాడు బ్రహ్మహత్య పాపమును బొంది పశుపక్షిమృగాదులయందు జన్మించును ఎవ్వ బ్రాహ్మణుడు నిమంత్రితుడై భోజనము చేసి ప్రయాణము చేయునో ఆతని పితృదేవతలు మాంసమును మార్గధూళిని భుజింపువారలగుచున్నారు. ఎవ్వవాడు శ్రాద్ధమునందు నిమంత్రితుడై కలహమునుచేయునో వాని పితరులు ఆమాంసమును భుజింపువారలగుచున్నారు. అందువలన శ్రాద్ధమందు నిమంత్రితులగు ద్విజులు నియత చిత్తులయి యుండవలయును.

యల్లాజియ్యే || శ్లో|| దంత థావన మధ్యంగం నఖకేశని కృంతనం కర్తా చైవ తు పూర్వద్యుర్భృతాచైవ వరేహని దంతథావన తాంబూలాం కైరాధ్యంగన భోజనై రత్యోషధి పరాన్నంచ శ్రాద్ధకర్తా వివజ్జయేత్ |

తా|| శ్రాద్ధకర్త పూర్వదినమున శ్రాద్ధభోక్త కరదినమునందు దంత థావనమును అధ్యంగనమును నఖకేశని కృంతనమును తాంబూలమును కైరమును రాత్రి భోజనమును సురతమును పరాన్నమును విదువవలయును.

ఇతి శ్రాద్ధకర్తృభోక్తృనియమ సమాప్తః

వృషాత్స్వర్జన విషయః

హేమాదౌ || శ్లో || నకశోతివృషాత్స్వర్గం సుతిర్థే వాజలాంజలిమ్ | నదచాతి
సుతోయస్తు పితురుచ్చార ఎవసః | ఎష్టద్యాబహావః పుత్రా యద్యోగోపిగయాం
వ్రజేత్ యజేత్ వాశ్వమేధేః నీలంవా వృషమత్పజేత్ || షట్త్రింశన్మతే | శ్లో ||
పతిపుత్రవతినారీ భర్తరగే మృతాయా | వృషాత్స్వర్గం నకుర్వీత గాందద్యాచ్చ
పయస్వినీమ్ ఏకాదశేహ్ని ప్రతేతస్య యస్యనోత్సృజ్యతేవృషః | ప్రేతత్వం సున్ధి
రం తస్య దత్తైశ్చాక్షం శతైరపి

తా || పుత్రులుగల స్త్రీ భర్తకంటె ముందు మృతినొంచెనేని వృషాత్స్వర్జన
ముచేయగూడదు, మంచిపాడిగల గోవునుదానము చేయవలెను భర్తమృతినొం
దినచో వృషాత్స్వర్జనము చేయని యెడల నూరుశ్రాద్ధములు చేసినను అస్త్రికి ప్రేత
త్వము పోనేరదు.

ఇతి వృషాత్స్వర్జన విధి సమాప్తః

— (0) —

పవిత్రదర్శ సంఖ్య నిర్ణయః

లిఖిత ధర్మశాస్త్రే శ్లో || చతుర్విధదర్శమంత్రేస్తు బ్రాహ్మణస్య పఃత్రైమ్
ఏకైకంన్యూనముత్సృజ్య వర్ణానాంతు పవిత్రైకమ్ |

తా || బ్రాహ్మణునికి నాలుగు దర్శలచేతను క్షత్రియునికి మూడుదర్శల
చేతను వైశ్యునికి రెండు దర్శలచేతను కూడునికి నొక దర్శలచేతను దర్శపవిత్ర
ము కట్టవలయును

శ్లో || కుశమూలేస్తీతోబ్రహ్మ కుశమధ్యే జనార్ధనః

కుశాగ్రే శంకర స్థిప్తే త్రయోదేవావ్యవస్థితాః |

తా || కుశమొదట బ్రహ్మ, కుశమధ్యాయందు విష్ణువు, కుశాగ్రము నందు
శంకరుడు, నుందురు కాబట్టి యీముగ్గురు దేవతలు దర్శయందు వ్యవస్థితులైరి.

శ్లో || జపేదాశేచ హోమేచ స్వాధ్యాయే జలశర్పణే |

యజ్ఞోపవీతే నూత్యాంచ తథాకుశపవిత్రైకే |

బ్రహ్మగ్రంధిం విజానీయా ధన్యత్రతు యథాయచి |

తా || జపకాలమందు, హోమకాలమందు, దానకాలమందు, అధ్యయన
కాలమందు, జలశర్పణకాలమందు, యజ్ఞోపవీతమందు, నూతీయందు, అటు
వలెనే కుశతో చేయబడిన పవిత్రమందు బ్రహ్మముడి వేయవలయునని తెలిసి
కొనవలయును.

శ్లో॥ అంగుష్ఠమూలేచ తదా ప్రాజాపత్యం విచక్షణైః ।

అంగుళ్య గ్రేస్మృతం దైవం పితృం తర్జనిమూలకే ।

తా ॥ బాటన ప్రేలడుగున బ్రహ్మ తీర్థము వేళ్ల కొనయందు దైవతీర్థము,
తర్జని ప్రేలడుగున పితృతీర్థము, చెప్పబడినది

ప్రేతకర్మ - ఎకదర్శనవిధి కార్యమితి కాశ్యపః ఇతి తనిత్రవిర్ణయ
సూక్తః

మండ్లవిషయ:

లిఖితస్మృతౌ పంచమోఽధ్యాయే ॥ శ్లో॥ చతురశ్రం బ్రాహ్మణ్య త్రి
కోణం క్షత్రియస్యచ । కర్తుం చైవ వైశ్యస్య కూద్రాప్యాభ్యుక్షణం స్మృతమ్ ॥

తా ॥ బ్రాహ్మణులకు చౌకము, క్షత్రియులకు ముక్కొణము, వైశ్యులకు
గుండ్రము, కూద్రాప్యకు నీరుజల్లుట చెప్పబడియున్నవి.

అథుతత్రి సహితాయాం పంచమోఽధ్యాయే ॥ శ్లో॥ బ్రహ్మ విష్ణుశ్చ
యద్రాశ్చ క్రిహుతాశన ఏకచ । మందలామ్యున భుజంతే తస్మాత్కుర్వం తిమం
డలమ్ । యాతుదానాః పితౄణాశ్చ కూరాశ్చైవకు లాక్షసాః । వారంతీరసమన్న
స్య మండలేనవిర్జితే । గోమయం మండలంకృత్వా భోక్తవ్యమి తిసిక్చితమ్ ॥

తా ॥ బ్రాహ్మణుని మండలమునకు బ్రహ్మయు, క్షత్రియుని మండలము
నకు విష్ణువు, వైశ్యుని మండలమునకు యద్రాశ్చ కూద్రాప్య మండలమునకు క్రిహుతా
శనదు యథా దేవతలై యామండలము నమరవంతురు. గావున మండలముల నెల్ల
ప్పుడు చేయవలయును, అట్లు చేయని యెడల రాక్షసులు పితౄణాదులు కూరులైన
యసురులు నన్నిరసము తనవారిం చెదరు.

ఇతి మండలవిధి సూక్తః

అథ శ్రాద్ధభోక్తౌ సంఖ్యావిషయః

బృహత్పరాశరీయేపంచమోఽధ్యాయే ॥ శ్లో॥ ప్రాజ్ఞానోఽపైవికా విప్రీ
విప్రాస్త్రయ ఉవజ్మభాః । ఏకైకోవో భయతాప్యా దసపతా తిక్రిమః ।
పాత్రంవదై నీకంకృత్వా విప్రపాస్త్రైశ్చ ॥

తా ॥ విశ్వేదేవస్థానమందు తూటనిమిషముగ నిర్ధరించి పితృస్థానమునకు
ఉత్తరముఖముగ ముగ్గురించి లేక ఉభయస్థానములందు ఒక్కొక్కరి నయిన ముద్రా
జేయవలయును లేదా పితృస్థానమందు నొక బ్రాహ్మణుని నియమించి విశ్వ దేవ
స్థానమందు పాత్రముంచి పూజింపవలయును

కించ । యజ్ఞాజియ్యే । శ్లో॥ శుచిన్ని మంత్ర్యత్వైశ్చ వేత్రిన్ విపాన్
పితృకర్మణి । ॥ వేసి తేభవై కైకం ససిండికరణం విసా॥

తా॥ ససిండికరణమునందు తప్పు ప్రతిసంవత్సరము శ్రాద్ధము నందు విశ్వ
దేవస్తానమందు పరిశుద్ధులగు బ్రాహ్మణుల నిద్ధరిని పితృస్థానమందు ముగ్గురిని లేక
ఒకరిని గాని నియమింప వలయును.

కొందఱు విష్ణుస్థానమును గూడ నుంచుదురు దేశాచారములు ననుసరింపవల
యును ఇతి శ్రాద్ధభాక్తు సంఖ్యావిషయ నాస్తిః

అథ పాలాశక్రమవిధిః

యదిపితృర్మరణ తాలే దేశకాలాదిభిః సంస్కారకృత్యం నకుర్వీతదేత్ ।
తదాసంవత్సరమధ్యే గురుశుక్రమాధ్య మలమాసచాతుర్మాస్యాది దోషోనాస్తి ॥
భద్రతిథి త్రిపక్షౌ భృగ్వంశారా ర్కార్కివార ధనిష్ఠావంశకవ్యతిరిక్త కుద్ధిదినే
చంద్రతారాబలన్వితే పునస్సంస్కార ముపక్రమేత్ ॥ యద్యధ్యస్తిచేతదా అస్థి
భిరేవపునర్ధాహః అస్థ్యభావశ్చేతదాపల శవ్యంతైః శరీరాకృతిన్ కృత్వా పునర్ధా
హయేత్ తత్ర అస్థి సంచయనం సమాప్తి ॥

తా॥ తండ్రియొక్క మరణకాలమందు దేశకాలాది వైపరీత్యములచేత సం
స్కారకృత్యమును జేయునియెడల సంవత్సరతాల మతిక్రమించకమునుపే చేసిన
చో గురు శుక్రమాధ్యమల మాసాది దోషములు లేవు త్రిపక్షౌ దిగుప్త పక్షత్ర
వ్యతిరిక్త నీచమునందు తారాబల చంద్రబలములు గలిగియుండగా మలలసంస్కా
రమును జేయుట విధము ముపక్రమించవలయును అప్పుడన్ధులున్నయెడల అన్ధుల
చేత పునర్ధాహమును జేయవలయును అన్ధులున్నమైనయెడల పలాశవృంతములచేత
శరీరాకృతిని చేసి దహనము జేయవలయును సా లాశవిధియందు సంచయనము గూ
డదని తాత్పర్యము

ఇతి పాలాశవిధి సమాప్తః

అథ రజస్వలా కంతనూత్ర విసర్జనమ్

శ్లో॥ దశాహాధ్యంత ర్దైవా త్ప్రేతభార్యా రజస్వలా ॥

తదా శ్రాద్ధాదికం కార్యం స్నాత్వానూత్రం విసర్జయేత్ ॥

తా॥ తది దినములలోపల ప్రేతభార్య రజస్వలయ్యెనేని అప్పుడు శ్రాద్ధ
మును చాత్రము నీలపకచేసి స్నానాంత రమందు కంతనూత్రాదికమును విస
ర్జింపవలయును

అథ జ్ఞాతి భోజనమ్

శ్లో॥ సపిందాన్ భోజయేత్సర్వా నాదకాహంస్యశక్తితః
విషమాహుస్సు చాన్యాంశ్చ పుణ్యం ప్రేతస్య దుర్లభం॥

తా॥ మరణాది పది దినముల వరకును కర్తయును వాడు జ్ఞాతులతోగూడ భోజనము జేయవలయును లేదా బేసి దినములయందైనను భోజనమును కర్తజయపవలయును సపిందులు తృప్తిని బొందిన యెడల ప్రేతకు సహృదయమైన తృప్తిగలుగ గలదని తా॥

అథ శ్రేష్ఠపుత్ర సపిండికరణ శాస్త్రవిషయః

శ్లో॥ పీతున్సపిండికరణం భంధుభిస్తుకృతం యది ।
ప్రేతత్వాత్పుత్రవిముక్త్యర్థం పునః కుర్యాత్స పిండనమ్ ॥

తా॥ తండ్రికి సపిండికరణము భంధువులచే జయబడెవేసి ప్రేతత్వ విముక్తి కొరకు పుత్రుడు మఱల సపిండికరణము జేయవలయునని తా॥

శ్లో॥ శ్రేష్ఠపుత్రస్య సద్భావే కనిష్ఠః కురుతే క్రియాత్ ।
ప్రేతత్వాన్న విముచ్యేత పితృత్వం నచ్చగచ్ఛతి ॥

తా॥ శ్రేష్ఠపుత్రుడుండగ గనిష్ఠుడు ప్రేతకృత్యంబులను చేవిన యెడల తండ్రికి ప్రేతత్వంబుపోదు పీతృత్వంబును గలుగదు

శ్లో॥ శ్రేష్ఠవాఽథకనిష్ఠవా శ్రేష్ఠభార్యాసుతో దహేత్ ! అగ్నికార్యే
ప్రధానత్వాత్ ॥ శ్రేష్ఠభార్యాసుతో గ్రజః అనేకపత్ని పుత్రాణాం యన్తుశ్రేష్ఠ
స్స విచహి । పితు స్స పిండికరణం మర్వా దీత్యాచా కాశ్యపః ।

తా॥ శ్రేష్ఠుడైనను కనిష్ఠుడైనను శ్రేష్ఠభార్యానుకుడు అగ్ని కార్యమునందు ప్రధానుడు అనేకపత్నులయొక్క పుత్రులలో శ్రేష్ఠపుత్రుడు తండ్రికి సపిండికరణమును జేయవలయును

అథ రజోదన్న సే శాస్త్రవిషయః

స్మృతिसంగ్రహే ॥ శ్లో॥ దశాహభ్యంతరే వైవాప్రేత భార్యా రజస్వలా
తదాశాస్త్రాధికం కార్యం స్నాత్వానూత్రం విస్తయేత్ ॥ దశాహమగ్నేశ్చ విజ
స్వలా చేత్రేతస్యభార్యా యదివాచినుతా తత్సూతకాం సేవియ్యంతకు
క్తకాతేచ సిండనం శాస్త్రే ॥ ప్రేతస్య భార్యా యదివాచిజస్వలా కర్తవ్య
భార్యాశ్చభవా రజస్వలా సపిండనం వైర విధియతేత్రీప్యా చ్ఛాపకేదాం విధి

కేసం విధిశేషయక్తః ఎకాదశేహ్ని సంప్రాప్తే కర్మభార్యా ర జ స్వ లా ఆద్య
శ్రాద్ధం ప్రకుర్వీత ఊనాద్యాది నివర్జయేత్ ॥ రజస్వలాపతిశ్చైవ నూతికాయాః
పతిస్తథా భాండస్సర్పవ పర్యంతం భర్తుశేవన కుథ్యతి ఉపరాగేపరది నే నూ తా
వేకాద శేస్మతాః మృతా హేను త్రియోదశ్యామార్తవే పంచమేహని

తా ॥ ప్రేతకృత్యము మధ్యయందు కర్తృ ప్రేతలయొక్క భార్యలు రజ
స్వలైవను ప్రసన్నునను ఆదినంబున శ్రాద్ధాదికంబును వదలి వేసిపిమ్మటభార్య
స్నానమును చేసినవెనక మిగిలిన కృత్యంబులన్నిటిని జేయవలెను శుద్ధిదినంబునకర్త
యొక్క భార్య రజస్వలయినను ప్రసవించినను ఆద్య శ్రాద్ధంబును మా త్రి ము
జేయవలయును శుద్ధి దినంబున మిగిలిన కృత్యంబులను చేయవలయును, ఉపకారము
నందుపర దినంబున ప్రసూతియందు శుద్ధిదినంబున రజస్వలయం దై ద వి దినంబున
మరణమునందు పద్మాదవదినంబున నిట్లుశుద్ధి దినంబులని స్మృతి సంగ్రహంబునంబు
జెప్పబడియే

ఎకోద్విష్టశ్రాద్ధేవిషేధః

శ్లో ॥ ఏకోద్విష్టేనచ శ్రాద్ధే నాగ్నోకరణమిష్యతే నావాహనం నవాపుష్పం
నభూతం నచదీపకం ॥ నచాధిశ్రవణం కుర్యా నపూర్వంనచ దైనికం । ప్రణవంచ
ప్రణామంచ స్వధాకారం తదైవచకర్జ్య శ్చేకాదశైతాని సపిండికరణం, వివా
ఎకోద్విష్టేని పిద్యేవీయ దస్త్యావాహనాదికం ॥ తత్సపిండి కృతేత్యేకోద్విష్టే సర్వం
సమాచరేత్తితి ।

తా ॥ ఏకోద్విష్టంబునందును, నచశ్రాద్ధంబునందును అగ్నోకరణంబును చేయ
గూడదు మతీయును ఆవాహనము పుష్పము భూపము దీపము అధిశ్రవణము పూర్వ
ము దైవశేవన ప్రణవము ప్రణామము, స్వధాకారము అనువచనాకండను నర్జింప
వలయును ఆవాహనాదిక మేకోద్విష్టంబునందు నిషేధింపబడినను సపిండికరణమునందు
జేయవచ్చును

ప్రేత శ్రాద్ధమధ్యే ప్రిత్యాభిశ క్రిమః

యాజ్ఞవల్క్యః ॥ శ్లో ॥ మాతుర్థ కానమధ్యేతు పితుః ప్రిత్యాభిశ క్రిమి ।
యదాహవాద కామూర్వం పితుశ్శ్రాద్ధం సమాచరేత్ । పితూర్థ కానమధ్యేతు
మానుః ప్రిత్యాభిశ క్రిమి యదాహవాద కామూర్వం మాతుశ్శ్రాద్ధం సమాచ
రేత్ । యదాహవాత్ సపిండికరణా దిత్వర్థం ॥

శా|| తల్లియొక్క మరణదినము మొదలుకొని దశాహములోపల తండ్రియొక్క ప్రాతిసాంవత్సరిక శ్రాద్ధము తటస్థించెనేని ౧౧ వ దినమునందు శ్రాద్ధ హోమమైన పిమ్మట షోడశమునకు పూర్వమునందు ప్రత్యాభిశ్రాద్ధమును చేయవలయును. ఆ ప్రకారముగానే తండ్రియొక్క మరణదినమును మొదలుకొని ౧౦ దినములలోపల తల్లియొక్క ప్రాతిసాంవత్సరిక శ్రాద్ధమంతరితమైన యెడల ౧౧ వ దినమునందు షోడశశ్రాద్ధమైన పిమ్మట తల్లియొక్క ప్రాతిసాంవత్సరిక శ్రాద్ధమును చేయవలెనని యాజ్ఞాపరప్రయోగముని మతం ఇచ్చట షోడశమనగా సపిండికరణము.

వి వా హ దీ తు మ ధ్యే శ్రా ద్ధ క్ర మః.

వసిష్ఠసంహితాయాం|| శ్లో|| వివాహమధ్యేదర్శ్య శ్చైవ మాకవిశ్మయ్యతేహవి! హరిద్రాక్షతసంయుక్తం పిండదానంవిధీయతే!

శా|| వివాహమైన ౧౬ దినములలోగా తల్లిదండ్రులయొక్క ప్రత్యాభిశ్రాద్ధములు సంభవించినప్పుడు హరిద్రాక్షతల యుక్తముగా శ్రాద్ధమును పిండదానమును చేయవలెను. సపిండికరణ విశేషదాహని.

ధూరదానమ్|| శ్లో|| ధూరణ్యగర్భగర్భధం హేమనీలవిభావసో|| ఆనంతపుణ్యఫలద మతక్యాంతిం ప్రయచ్ఛమే|| ధూరదానందద్యౌత్.

తిలకాశ్రదానమ్|| శ్లో|| తిలకాశ్రదానానిత్యం విష్ణుదేవహనుష్యహా|| పాపహరంతుమేక్షిప్ర మతక్యాంతిం ప్రయచ్ఛమే|| (మత్స్య)

ఛత్రిదానమ్|| శ్లో|| ఇహమాశ్రితపశ్రాణం కుడతేజమేత్రితో ఛత్రింత్యత్ప్రితయేదత్తర బ్రాహ్మణాయమయాశుభమ్|| (కాదురు)

పాదుకాదానమ్|| శ్లో|| కంటకోచ్చిష్ఠపాపాన వృక్షాదివిహారిణే|| హస్తశ్చసంప్రయచ్ఛామి గృహాగర్భ్యంద్విజోత్తమమ్|| (సాంఖ్య)

చాపదానమ్|| శ్లో|| కటందాప్యమివివేరింద్ర గృహాగర్భ్యంమథాదేవమ్|| అనేకకటదానేన పీయంశాంపితరస్సదా|| (చాప)

చందనఖండదానమ్|| శ్లో|| మలయావాసమంతర కుంభంధారాద్విశ్రుచందనత్వత్ప్రసాదాన్మేసాంద్రానందం ప్రసక్తమ్|| క్రియంకృత్యచే||

దీపదానం॥ శ్లో॥ దీపందాస్యామివిక్రేంద్రే తుభ్యంధ్వాంతనివారకమ్।
అస్యప్రదానాత్పకలాన్ దోషాన్ శాశ్వతకేశవ॥ దీపం

ఘంటాదానం॥ శ్లో॥ జేజానామప్తకాఘంటా సర్వపాపవినాసిసి। తస్మాద్దా
స్యామి తేఘంటాం తద్దానేనసుఖంతురు॥ ఘంట

చామరదానం॥ శ్లో॥ శకాంతకగసంకాశ హిమడిండిరపాండుర। పోత్యార
యాశుమరితం చామరామరవల్లభ॥ చామరం

దయ్యాదానం॥ శ్లో॥ యథానకృష్ణశయనం కూన్యంసాగరజాతయా। శయ్యా
మయాత్యకూన్యాశ్చ తథాజన్మనిజన్మని॥ శయ్యాదానం

సప్తధాన్యాని॥ శ్లో॥ తృప్తింకరోతిధూశాసా మహలోకేపరత్రయ। తస్మా
త్ప్రదీయతేధాన్య మిత్యాంతింప్రయచ్ఛమే॥ సప్తధాన్యం

సువర్ణదానం॥ శ్లో॥ సుర్వపావతుయకరం సువర్ణంలోకభూషణమ్। అగ్నేర్హి
జంత్రీదాద్యామి తస్మాచ్ఛాంతింప్రయచ్ఛమే సువర్ణం

తండులదానం శ్లో॥ శీవనంసర్వధూతానాం బలపుష్టివివర్ధనమ్। ధిరోత్తి
చయద్ధాన్య మిత్యాంతింప్రయచ్ఛమే వియ్యం

సంస్కృతీదానం॥ శ్లో॥ సంస్కృతీజ్ఞానధాత్రి విద్యానామధిదేవతా విద్యాసాధక
కోశస్య దానాన్ముక్తింసమాప్నుయాత్ వుస్తకం

వేణుదానం శ్లో॥ వేణుదండశ్శుభకరో దశావస్థాసురక్షకః వేణుదండస్య
దానేన తృప్తిదండధరశ్శైవై కష్ట

యజ్ఞోపవీతం శ్లో॥ యజ్ఞోపవీతంతరమం పవిత్రంకర్మసాధనమ్ యజ్ఞోప
వీతదానేన తుష్టస్సర్వాసుకాశ్చదా ఆతఃపరంమనసోద్దిప్త దానానితుర్యాత్
విశేషాత్ అష్టాత్మకదానం శ్లో॥ ద్రవ్యవ్యం

ఆ త మ వా సి నీ త్వ ని ర్ణ యః.

దక్షః శ్లో॥ అగ్నిసంహతనాత్పుగ్వం మృతాస్త్రీయదివాపుమాన్ తేనాగ్ని
నాదసాత్తాకు వజ్రధవ్యమితిస్త్రీయః దశాహమధ్యేయది నాగ్నిసంచయస్తదామా
తామ్రమి తేసుకస్య తుష్కాంగనాంజ్ఞాప్యనువా సిసీనాం సాగంధ పుష్పాగ్నిభిలా
నిద్యాత్ విలిఖేతఃదానాశ్చేత్తక్కిన్మాంతఃకృధక్కియాః భతన్మృదకాహ
మశ్శేనుతన్మాన్మాచ పృతాయః సునాసిసీతివిక్షేయా ఘణ్యస్త్రీపూజన్మథవేత్

సుమంతః॥ శ్లో॥ భతన్మనాతకప్రాగ్ధి చయనాయుర్వమేవవా తద్భా
ర్యాతు మృతాపూజ్యా పావైసావాసిసీభవేత్॥

అత్రసిద్ధాంతపక్షః॥ శ్లో॥ అస్థిసంచయనాశూర్వం ప్రేతపత్నీమృతింగతా
నువాసిసీతివిఖ్యాతా పరంవైధవ్యమాపుయాత్॥ భర్తృసంచ యవాశూర్వం
భార్యాయదివిపద్యతే సువాసిసీత్వంతస్యాస్థి అన్యథావిధవాభవేత్॥ ఇతి సువాసి
సీత్వ మృతినిర్ణయస్సమాప్తః.

అథ కర్తృనిరూపణమ్.

శ్లో॥ పుత్రఃపౌత్రఃప్రపౌత్రశ్చ పుత్రికాపుత్రీవినచ పత్నీభ్రాతా
చతత్పత్రః పితామాతాస్నుషేతథా భగినీభాగినీయశ్చ పిండదోధన హార్యపి
పూర్వార్వాభావేపరఃకర్తా తదభావేపరఃపరః॥

తా॥ పుత్రుడు, పౌత్రుడు, ప్రపౌత్రుడు, పుత్రికా పుత్రీడు
భార, అన్న, అతని పుత్రుడును, తండ్రియు, తల్లియు, కోడలును, చెల్లెలును,
మేనల్లుడును, సపిండుడును, ధనహర్తయు, వీరు పూర్వ పూర్వార్వాభావమునం
ను త్రతోతర కర్తృత్వముగలవారని తా॥

స్త్రీకర్తృత్వమ్.

మరీచిః॥ శ్లో॥ స్త్రీకర్త్రీభతన్మన్మత్యేషు పితోకర్మణీచేద్యది దశా
హాభ్యంతరేవైవా ద్రోదోషేణదూషితా॥ తత్కర్మవ్యర్థతామేతి పాపాత్వా
పంచమేహనినగ్నకౌర్ధంసమారభ్యపునఃకర్మసమారభేత్

తా॥ భర్తయొక్క ప్రేతకృత్యంబులయందు భార్యయే కర్తయైయుండి
మదిదినములలోపల రజోదూషితురాలయ్యేనేని నదివరకుకర్మ యంతయును వ్యర్థ
మగును. కావున పంచమదినంబునందు పాపంబుచేసి నగ్నకౌర్ధంబును ప్రారంభించి
మరల కర్మను చేయవలయునని మరీచి వచించెను.

శేచిత్॥ శ్లో॥ పుత్త్రాభావేతుపత్నీస్యా త్పత్న్యభావేతుసోదరః పత్న్య
భావేతుసావత్ప్యఃపుత్రీవనియుజ్యతే॥తదభావేతు తత్పత్నై రాసన్నోన్యస్తకః
పరమ్॥ ఆద్యకౌర్ధమశుద్ధోపి కుర్యాదేకాదశేహని॥

తా॥ ఔరసపుత్రుడు లేనప్పుడు తేత్రజ్ఞులును, పుత్రికయును, పుత్రికాపుత్రుడును, సోదరుడును, తత్పుత్రుడును, సపిండి కరణమును జేయవలయును, వీరు లేనప్పుడు భార్యయు, ధనవార్తయును చేయవచ్చును, కొంతమంది శ్రుతాభావమందు పత్నీయనిన్ని. పత్న్యభావమందు సోదరుడును, అట్లుగాక భార్యాభావమందు సవతితల్లియు, ఆమెలేనప్పుడు ఆమెపుత్రుడును, వీరు లేనప్పుడు వీరి పుత్రుడును పిమ్మట దగ్గిరసంబంధులును కర్మత్వముగలవారని తా॥ ఆద్యశ్రాద్ధము ౧౧ వ దినమునందు జేయవలెను, యిందువలని కర్మకు శుద్ధిగలదని తా॥

శ్లో॥ ఏకాదశేహి సంప్రాప్తి కర్మభార్యారజస్వలా॥ ఆద్యశ్రాద్ధం పృథ్వీర్వీత ఊనాద్యానివివర్జయేత్॥ శ్రాద్ధకర్త్యుర్వాభార్యా ఆశౌచాం తేరజస్వలాః శ్రాద్ధం శేషంవృథర్వీత శర్జయిత్వాసపిండసమితి॥ శ్రాద్ధశేషం ప్రకుర్వీతేత్యనేన వాక్యేన ఏకాదశేనాని విహితమాద్యమాసికం రుద్రగణాఖ్యశ్రాద్ధం వృషాత్స్వర్జనాంగశ్రాద్ధంచకుర్యాత్॥ శర్జయిత్వా సపిండసమితి తదర్థమవక్కచ్చ్య పంచదశైశ్శోద్దిప్తశ్రాద్ధాని వర్జయేత్॥ కేచిత్ పంచమదినే శుద్ధిసంపాద్య ఆద్యాది పోడశైశ్శోద్దిప్తశ్రాద్ధసపిండికరణ శ్రాద్ధమాచరంతి॥

తా॥ పదునొకండవ దినము సంప్రాప్తమగుచుండగా కర్తయొక్క భార్యారజస్వల యయ్యేనేని ఆద్యశ్రాద్ధంబును జేయవలయును. ఊనాద్యాదులను వదలవలయును, శ్రాద్ధంకర్తయొక్కభార్య ఆశౌచాకతమునందు రజస్వలయయ్యేనేని సపిండసమును వదలి శ్రాద్ధశేషమును జేయవలయును అనగా ౧౧ వ దినమునందు కాస్త్రోక్తప్రకారముగ చేయదగిన పుణ్యాహనాచనము అహ్నికము రుద్రగణాఖ్యశ్రాద్ధము వృషాత్స్వర్జనాంగ శ్రాద్ధమును జేయవలయును పోడశశ్రాద్ధములలో ఆద్యశ్రాద్ధమునుదప్ప పంచదశైశ్శోద్దిప్తశ్రాద్ధముమాత్రము వదలవలయును. కొందఱు ఈ ఆద్యశ్రాద్ధముకూడా భార్య రంస్వలయయిన ౧౧ వ దినంబున స్నానము ఆయన పిమ్మట ఆద్యాదిపోడన్న శోద్దిప్తశ్రాద్ధము సపిండికరణ శ్రాద్ధము నొకదినమునందే ఆచరింపుచున్నారు తక్కినవిషయములు జేవాచారములనుబట్టి జరుపవలయును.

ఇతి కర్మ భార్యారజస్వలా విషయ స్సమాప్తః.

త్రైపక్షికాది శ్రాద్ధకాల నిర్ణయః.

తిథిదర్పణే శ్లో కుర్యాత్త్రైపక్షికంశ్రాద్ధం త్రిపక్షేవిషమేహని అపర

త్రైపక్షివాదశపక్షే చతుర్వింశతిపక్షేః పక్షంత్రైవంచకం కృత్వా ఆది
మధ్యాంతపంచకేః

తా|| త్రైపక్షికశ్రాద్ధేయను మాదవపక్షములో విషమదిశమందు చేయవలయునని
తిథిదర్పణమును గ్రంథమునందుఁజెప్పఁబడియె, మాదవపక్షంబున వాదయిందు
గ వ దినములలో నొకదినంబున త్రైపక్షిక శ్రాద్ధము చేయవలెను. అనఁగా
మృతదినమునకు 30 రోజుల పిమ్మట గ 4 రోజుల లోగాను ఆరవ మాసమున
యిలువది దినములు మొదలు అయిదు దినములకు లోపుగా శుద్ధిగతి యొకదినంబున
ఊనమాణ్యాపికంబును పన్నిండవ మాసంబున యిరువదిఅయిదు దినములకుపైనుక
శుద్ధిగతిదినమునందు ఊనాబ్ధిక శ్రాద్ధంబును చేయవలయునని తా|| కొందరు త్రైపక్షి
కము ౪౦ దినములకు పిమ్మట ౪౫ రోజులలోగా జర్పించుచున్నారు.

స్మృత్యంతరే శ్లో|| గణశక్తియమానేషు మాసికేవ్యవభావిషుః త్రిదీప్య
రఘుర్మహాతాగ్రాణి పిండాన్ త్రిణ్యేననిర్వపేత్ |

తా|| అనేకములను మాసికముల నొక్కతూరిచేయునెడల అర్ఘ్యపాత్ర
పిండము మాడేసియేయని యెఱుఁగవలెను.

వ్యాసః శ్లో|| వాసవిండిక్యతేప్రేతే పితృత్వమపద్యతే| అతస్య
కుశుత్రాస్య కుశంబిన్నవిద్యతే| నచనైమిత్తికం కామ్య మిష్టాశ్రాద్ధికంచన|
వాసవిండిక్యతేప్రేతే రణ్యేషు శ్రాద్ధమేవచ|

తా|| సపిండికరణము చేయనియెడల ప్రేతత్వమువిడిచిపోదు. చేయని
పుత్రులకు కుభముకొంచమైనను లేదు. కల్లిదందులకు సపిండికరణమును జేయక
మునుపు ఇతరులకు శ్రాద్ధమును చేయఁగూడదని వ్యాసుఁడువచించె.

ఇది త్రైపక్షికాది శ్రాద్ధకాలా స్మయస్తాః.

అథ స్నానోదయ నిర్ణయః.

శ్లో|| మృతౌజన్మనిసంక్రాంతౌ శ్రాద్ధపర్వణీజన్మని| ఆశ్మిన్మృత్యుశ్చైవ
నస్నానయాద్యవారిణా| ఆస్నానపరితథాయస్నానయాద్యవారిణా| సోహత్యా
కృతంపాపం పాప్నోత్యేకసంశయః| తాత్పర్యేషాన్యదితీర్థం పవిత్రతమా|
అలాభేమంత్రీహ తా ఇతి|

తా|| జననమరణములయంగును, సంక్రమణమందును, శార్దూలమరిదును, పర్వతమునందును, అస్పృశ్యస్పర్శయందును, ఉష్ణోదకముచేత స్నానమును జేయ, గూడదు. కాగరహితుడై యుండియు ఏకార్థముల యందుష్ణోదకముచేత స్నానమును జేయువాడు గోహత్యమందుల్యమైన పాపమును చేసినవాడగును.

ఇ తి స్నా నో ద క ని ర్ణ య స్స మా ఘ్నః.

అ థ జీ వ త్పి త్య క స్య ఆ న్య శార్దూ ని షే థః.

తండ్రి జీవించియున్న జ్ఞాతులు మాత్రము తిలోదకాదుల నీయఁగూడదు, జ్ఞాతులతోఁగూడ నాశౌచదినంబులయందు సహవాసంబు నుజేయఁగూడదు, తండ్రి బ్రతికీయున్నను తండ్రిశార్దూలమునుమాత్రము యథావిధిగా వారినారి కులాచారములనుబట్టి తప్పక చేయవలెను. తండ్రి జీవించియుండగా శ్యేష్ఠభ్రాతయైనను కన్యభ్రాతలైనను మృతి నొందినయెడల తిలోదకాది ప్రేతకృత్యంబులన్నియు తండ్రితో జేయవలెను.

తిలతర్పణ నిషేధః. స్మృతిసారసంగ్రహే|| శ్లో|| తీర్థశార్దూలేగయాశార్దూలే ప్రేతశార్దూలము మానికే|| సపిండికరణేచైవ నకుర్యాత్తిలతర్పణమ్|| వృద్ధి శార్దూలే సపిండికరణమానికే చానుమానికే|| అభిశేషప్రథమేచైవ నకుర్యాత్తిలతర్పణమ్|| దర్శితిలోదకంపూర్వం పశ్చాద్దద్యాన్యహాలయే|| ప్రిత్యర్థేఽపరింపూర్వం పశేహానితి లోదకమ్|| ప్రిత్యర్థాంగ తిలంబద్యాన్నిష్ఠిద్దేహి పశేహాని|| కర్ణవికస్యవచోయేషా మన్యేషాంతువిస్ర్జయేత్||

తా|| తీర్థశార్దూలమునంగును, గయాశార్దూలమునందును, ప్రేతశార్దూలమునందును, అనుమానిక శార్దూలమునంగును, ప్రథమాభిః శార్దూలమునందును, సపిండికరణ శార్దూలమునంగును, వృద్ధిశార్దూలమునంగును, సాపిండికరణమునందును, మానికాను మానికములందును, తిలతర్పణము చేయఁగూడదు, దర్శితశార్దూలమునందు శార్దూల రాక్షసరణమునకు ముంగుగాను మహాలము శార్దూలమునందు పిమ్మటను తిలతర్పణము జేయవలయును, ప్రత్యర్థిక శార్దూలమునందు సద్యస్కాలమునందే తిలతర్పణము చేయఁగూడదు, పరదిన ప్రాతఃకాలమునందు, తిలతర్పణమును చేయవలెను, పరదినము తర్పణమును చేయుటకు నిషిద్ధదినమైనను తిలతర్పణమును చేసియే తీరవలయును. శార్దూలమునందలి వర్గత్రయమునకే తిలతర్పణమును చేయవలయును గాని యితరులకు తిలతర్పణమును చేయఁగూడదని తా||

స్మృత్యంతరే॥ శ్లో॥ సజీవత్పితృకఃకుర్యాచ్చాగ్నిధ్వాంగతితర్పణమ్। శాగ్ధ
మాత్రాంప్రకుర్వీత తర్పణంతుపితాచరేత్॥

తా॥ జీవపితరులుగలవాడు శాగ్ధంబునుమాత్రాం బాసర్పవలయునుగాని
శాగ్ధ్వాంగ తితితర్పణమును చేయఁగూడదు, అతర్పణంబును తండ్రియే చేయవలయు
నని స్మృతికారులు వచించిరి.

ఇతి తితితర్పణ నిషేధస్సమాప్తః.

తాంబూల చర్వణమ్

ప్రయోగపారజాతే॥ శ్లో॥ పక్షశాగ్ధకథాదశ్చ యగమన్వంతరాదిషు।
శాగ్ధంవిర్వర్త్యభక్త్యాతు తాంబూలఃఖాదయేద్విజ॥ మాహద్యక్ష్వాత్వాశాగ్ధం
తాంబూలంయదిఖాదయేత్॥ శాగ్ధకంతా భివేత్కర్తా కారవంశరఃప్రజేత్
పిశోగఃప్రశత్యాబ్ధికేశాగ్ధ దివారాతో తాంబూలచర్వణంవిషిద్ధం అంగతిరతర్పణం
పరేద్యుః ప్రాతర్విహితత్యేష శ్వాత్పితృకర్మానివృత్తే॥

తా॥ పక్షదర్శయగమన్వంతర రాదులయంగు శాగ్ధకర్మనాచరించి వీదప
తాంబూలచర్వణాదికమును చేయవచ్చును ఒక వేళశాగ్ధమునాచరింపక తాంబూల
చర్వణాదికమును జేసిరేచి కారపాది వరములను పొందుదును తల్లిదండ్రుల
యొక్క ప్రశత్యాబ్ధిక శాగ్ధములయందు తరడినప్రపాతకాలమునందు తితితర్పణంబు
జేయువరకు తాంబూల చర్వణాదికమును జేయఁగూడదని తా॥

శ్లో॥ మృతశాచేతథాశాగ్ధ మాతాపితౄర్భృతేనానా ఉతనాసేచ
తాంబూలం దివారాతోవివర్జయేత్॥

తా॥ మృదాకౌచమునందును, శాగ్ధనివమునందును, తల్లిదండ్రులయొక్క
ప్రత్యాబ్ధిక శాగ్ధమునందును ఉపవాస వ్రతనివములయందును, తాంబూల
చర్వణంబు గూడదు.

పిండనైవేద్యమ్.

శాగ్ధదర్పణే॥ శ్లో॥ భక్ష్యంచపిండనైవేద్యం వికేరాన్నంచస్పృశమ్
తాంబూలచర్వణంకృత్వా పునశ్శాగ్ధంసమాచరేత్॥

తా॥ మినుములతో నండిన భక్త్యును ను పిండనైవేద్యము జేసినను, విశి
రాన్నము భోజనపాత్రకు స్పర్శకరిలినను కర్త తాంబూలముభక్షించినను తిరిగి
శ్రాద్ధముఁజేయవలయునని శ్రాద్ధపర్వణమందు వ్రాయబడియె.

మాతుర్ద శాహమధ్యే పితృమృతిః.

స్మృత్యంతరే॥ శ్లో॥ మాతుర్దశాహమధ్యేతు పితాయస్య ప్రమీయతే।
పైతృకంతు యథాకాలం పితృస్సర్వంసమాపయేత్॥ తతోమాత్ స్త్రిపక్షాదా శేషం
కర్మసమాపయేత్॥

తా॥ తల్లిమృతిబొందిన దశాహమధ్య తండ్రిమృతిబొందినయెడల తండ్రికి
శ్రాద్ధము సంపూర్తిగాజేసి పిమ్మట 3 పక్షములలో ఆదియంగు ఆనఁగా ౧౦ దిన
ములకు పిమ్మట ౫ దినములలో తల్లికి లోకడచేసిని క్రియలుగాక తక్కినశ్రాద్ధ
మంతయు సమాప్తి జేయవలెనని తా॥

శ్లో॥ మాతుర్దశాహమధ్యేతు మృతశ్చైద్యదివైపితా। పితృర్మరణమారభ్య
దశాహాంనూతకంభవేత్॥

తా॥ తల్లి దశాహమధ్యమందు తండ్రి మృతిబొందినయెడల తండ్రి మృతి
బొందినది మొదలు ౧౦ దినములు మృతనూతకమని తా॥

భర్మకృత్పత్రై॥ శ్లో॥ మాతాపితౄర్మదాశాశ్చం దశాహాంవిహితంబుధై॥
పైతృకాదూర్ధ్వమేవస్యా న్మాతాశాశ్చంతుపక్షిణి॥

తా॥ తల్లి దండ్రి మొదలగువారి మృతులయందు ౧౦ దినములలోచము
తండ్రియొక్క శ్రాద్ధముచేయుచుండగా ఊర్ధ్వభాగమునందు తల్లి చనిపోయిన
యెడల మాతాశాశ్చము ఒకటిన్నర దినమని తా॥

శ్లో॥ అద్యశ్రాద్ధమశుద్ధోపి కుగ్యాచ్యైశ్చదశేహని। కర్తవ్యత్కాలికాశుద్ధి
రశుద్ధిప్తవశేనసః॥

తా॥ అద్యశ్రాద్ధంబును పరిశుద్ధుఁడై చేయవలయును ఈశ్రాద్ధము జేయుట
వలన కర్తకు తత్కాలంబునందు పరిశుద్ధిగలుగునని తా॥

ఆ శా చ ఖ ం జే శా తా త పః.

శ్లో॥

శ్లో॥ పితృశాశ్చమధ్యేచ న్మాతుశ్రాద్ధంఽతేద్యది। రుద్రాహేషాద

కాత్వశ్చావ్మాతుశ్చాద్ధంవిధియ్యతే॥ మాతురాశాచమధ్యే చేత్పిత్రాద్ధంవతేద్యది॥
యదాహేషాదకాదర్వాక్త చ్చాద్ధంతువిధియ్యతే॥ అస్యార్థః॥ ఏకాదశే
హేపితః షాడకాద్విశ్రాద్ధంకృత్వా తతఃమాతుఃప్రత్యాబ్ధికం కర్తవ్యం యేకా
దకాహే ఆద్యశ్చాద్ధంనిర్వత్య పితః మృతాహశ్రాద్ధంకృత్వాఅథఆద్యాదిషాడక
శ్చాద్ధానికారయేదిత్యర్థః॥

ఇతి మాతృదకాహమధ్యే పితృమృతి స్సమాప్తః.

అధికమాస క్రికరణము

తా॥ అధికమాసములలో మృతిహొందినవారికి తిరిగి ఆ మాసము యొప్పు
నైనా అధికమాసము వచ్చినయెడల ఆమాసమునందే ప్రత్యాబ్ధికముశుద్ధమాసములో
చేయువక్కరలేదు, శుద్ధమాసమునందు మృతులైనవారికైతే అధికమాసమునందు
అవసరములేదు, మాసికములు మాత్రము అధిక మాసమునందుకూడ శ్చాద్ధముచేయి
వలెను. అధికమాసములో మృతులైన వారికి శుద్ధమాసములో మృతదినమునకు
లోగడదినమందు ఆన్వాద్యశ్చాద్ధముచేసి మృతతిథియందు ఊనమాసికము పెట్టి
వలెను. అక్కడనుంచి ౨౮ వ దినమందు నెలమాసికము పెట్టి 3౦ వ దినమందు
ద్వితీయామాసికము పెట్టి అక్కడనుంచి ౧౫ దినములలోగా మధ్యపంచకమునందు
త్రైపక్షికశ్చాద్ధముచేసి క్రమముగా సంవత్సరాంతము జరిగింపవలెను. సంవత్సర
మధ్య అధికమాసము సంభవించేయెడల శుద్ధాదికములకు నొకటే సంకల్పము చేసి
అధికమాసమునందే పెట్టవలెను. సంవత్సరాంతమందు అధికమువచ్చే పక్షమునకు
ఊనాబ్ధికమును సంవత్సర విమోకమును యీ 3 ను అధికమాసములోనే పెట్టవలసి
నదిగాని శుద్ధమాసంబున వాచరింపగూడదు మధ్యాధికవస్తే ప్రథమాబ్ధికానికి
లోగడ మాసానికే3౬౦ దినములు జరిగింపవలెననే మాట యుక్తముకాదు. ఆ
రెండు మాసములు 3౦ దినముల సంక్షేపముక ప్రథమాబ్ధికముతో గూడానే జరి
గించవలయును. శుద్ధమాసమునందు మృతులైనవారికి ప్రథమాబ్ధికము మలమాసం
వచ్చినచో వప్పుడే చేయవలెను. ద్వితీయ ఆబ్ధికాదులుమాత్రము శుద్ధమాసము
నందే జరుపవలయును, తక్కిన విషయములు నిర్ణయసింధువునందు జూడఁదగును.

శ్లో॥ అగ్న్యధేయంప్రతిష్ఠాంచ యజ్ఞదానవృతానిచ॥ దేవవ్రత వృహత్సర్గ
చూడాకరణ మేఖలాః॥ గమనం దేవతీర్థానాం వివాహమభిషేచనమ్॥ యానంచ
గృహకర్మాణి మలమాసే విసర్జయేత్॥ ఇతిగర్గః॥

తా॥ అగ్న్యధానము, పృతిష్ఠ, యజ్ఞ దానవృతములు, దేవ వృతములు, వృషాత్సర్జనము, చూడాకరణము, మేఖలము, దేవక్షేత్ర తీర్థాటనము, వివాహము అభిషేచనము, యానమును, గృహకర్మములును అశుకర్మలను మలమాసమునందు నిడువవలెను.

శ్లో॥ అవశ్యకకర్మ మాసాఖ్యం మలమాసమృతాబ్దికమ్। తీర్థభక్త్యా యయో శ్చార్ధం మఖకర్మపితృక్రియాః। కుర్యాన్మలిష్టు చేవర్షేమధ్యే చేశ్వతధాధికమ్॥ తత్రస్యాస్మాసికంమృత్యు మాసాత్స ద్వాదశోయది। ప్రేతక్రియాం సమాప్యాత్ర కుర్వీతాభ్యుదయంతథా। శ్యామాకాగ్ర యణంకృచ్చిత్రయ వర్జ్యమతోన్యథా॥

తా॥ మలమాసమునందు అవశ్యముగాఁ చేయఁదగిన మాసితాదికర్మములును, ఆబ్దికములును, తీర్థభక్త్యాద్యములును, యజ్ఞకర్మములును, పితృక్రియలును చేయ వచ్చునని యెఱుఁగవలెను మఱియును వర్షమధ్యమందు మలమాసము వచ్చేనేని నప్పుడు అధిక మాసములు గ్రహింపవలెను, మలమాసము మొదలుకొని పదిరెండవ మాసము మలమాస మయ్యేనేని దానియందు ప్రేతకర్మలను సమాప్తిని బొందించి పిమ్మట అభ్యుదయ కర్మలను కేయవలెను అని నూశ్కోదమను గ్రంథమందు జెప్పబడియె.

శ్చార్ధ ది నే గృహం లంకార నిషేధః

యల్లాజీయ్యే॥ శ్లో॥ గోమయేనోప లేపంచ సర్వశ్చార్ధై ప్రకీర్తితం। గృహం లంకరణం నాస్తి ఇతిశాతాత పోబ్రవీత్॥

తా॥ సమస్త శ్చార్ధదినంబు లందునను గోమయముచే భూమి నలుకవచ్చును గాని మృగ్గులు మొదలగునవి పెట్టగూడదని శాతాతపుఁడు చెప్పెను.

అథ ఉష్ణవారి నిషేధః. శ్లో॥ మృతేజస్మనిసం క్రాంత శ్చార్ధై జన్మ దినేతిధా। అస్పృశ్య సుర్భ నేచైవ వస్పాయాదుష్ట వారిణా। సగోహత్యా కృతం పాతం ప్రాప్నోత్యేవ నసంశయః॥

తా॥ మరణాశౌచము నందును, జాతాశౌచము నందును, సంక్రమణ దిన మందును, శ్రాద్ధదినమందును, జన్మదినమందును, తా కగూడని వస్తువును తాకి వస్తుడు, వేడినీళ్ళతో స్నానము చేయగూడదు, అట్లు చేసినవాడు గోహత్య చేసినంత పాపమును బొందుచున్నాఁడు.

అథ దేవతార్చన నిషేధః. శ్లో॥ దానాభ్యయన దేవార్చా ఉపహామ వృతాదికం। నకుర్యాచ్చార్ధదినే ప్రాగ్విప్రీణాం విగర్జనాత్॥

తా॥ శ్రాద్ధదినమందు భోక్తలు భుజింపక పూర్వము, దానము, ఆధ్యాయము, దేవతాపూజ, ఉపహారము, వ్రతము మొదలగునవి చేయఁగూడదు.

అథ ఆచమనకాల నిర్ణయః.

శ్లో॥ ఆదానంతేన పాజ్యేన విష్ణుశేవే విశేషతః॥ ఉచ్చిష్టే వింపదానేన చట్సుచాచ మనంస్మృతమ్॥

తా॥ ప్రారంభమందును, అంతమందును, పాదప్రక్షాళనమందును, అసన మిచ్చినప్పుడు, ఉచ్చిష్టాన్న విస్ర్జన మందును, శిండ్రప్రదానమందును ఈ ఆరు సమయములందును ఆచమనముఁ జేయవలెను.

ఆశ్వలాయనానాం గోత్రాద్యుచ్చారణశ్రమః.

శ్లో॥ సపిండికరణాత్పూర్వ మాశ్వలాయనశాఖినాం॥ గోత్రం బూరియాత్ప్రథమతః పశ్చాన్నా మాధికం వచేత్॥

తా॥ ఆశ్వలాయన శాఖనారు సపిండికరణము చేయక పూర్వము ముందుగా గోత్రమును చెప్పి పిమ్మట పేరు చెప్పవలయును.

అథ విష్ణ్వర్చనవిధిః దక్షః॥ శ్లో॥ యత్కించిత్పూర్వగం శ్రాద్ధం తత్త్ర పర్వత్రచద్విశే॥ పూజయేద్విష్ణుమిత్యేవ మితిప్రాచా పితామహః॥

తా॥ పూర్వగయుక్తమైన యే శ్రాద్ధము జేసినను బ్రాహ్మణుని యందు విష్ణుమూర్తి నావాహనముజేసి పూజింపవలయునని బ్రాహ్మచెప్పెను.

భారతే॥ శ్లో॥ యచ్చాశ్రాద్ధం పూర్వగం ప్రోక్తం తచ్చాశ్రాద్ధం ఔషధం వినా॥ కృతం నశ్యతికాంతేయ పతితే నేక్షితం యథా॥

తా॥ ఏశ్రాద్ధము పూర్వగ సహితముగా నాచరింపఁబడునో అట్టి శ్రాద్ధము విష్ణుదైవత్యము లేకుండ జేసియెడల వర్ణభ్రష్టునిచే జూడబడిన శ్రాద్ధము వలెనే చెడిపోవునని భారతమునందుఁ జెప్పబడియె.

శ్లో॥ దర్శమహాయై తీర్థ సపిండికరణే తథా॥ వ్యధాంధవతి తచ్చాశ్రాద్ధం నానుజేతం వినాకృతమ్॥

తా॥ దర్శ శ్రాద్ధము, మహాయము, తీర్థశ్రాద్ధము, సపిండికరణము ఈ శ్రాద్ధములను విష్ణుస్నానము లేకుండా చేసియెడల ఆ శ్రాద్ధములు వ్యర్థమగును,

(పాదప్రక్షాలనే కర్తుః పశ్చిమాభి ముఖత్వనియమః.)

వ్యాసః॥ శ్లో॥ ప్రాతఃకాలేన మధ్యాహ్న సాయ హ్నాని
సంధ్యయోః॥ పశ్చిమాభిముఖ శ్రాద్ధే విప్రశాదాభిషేచనం॥

తా॥ శ్రాద్ధదినమందు ప్రాతఃకాలము వందుగాని మధ్యాహ్నము నందు
గాని, సాయంకాలము నందుగాని, రాత్రియందుగాని, సంధ్యాకాలమందుగాని
శ్రావ్హణులకు ప్రాదప్రక్షాలనము పశ్చిమ ముఖముగా గూర్చుండి చేయవలెననీ
వ్యాసుడు చెప్పెను.

పాదప్రక్షాలనే కర్తుం భోక్తృనా వేదాన విధిః.

యల్లాజీయ్యే॥ శ్లో॥ విప్రక్షాలన కాలేతు దాతాభోక్తా ద్విజోత్తమః॥
సుఖానీనో భవేత్తాద్ధే త్వన్యథా నరకం వ్రజేత్॥

తా॥ శ్రాద్ధంబునందు ప్రాదప్రక్షాలన జేయునప్పుడు కర్తయు భోక్త
యును కూర్చుండవలయును, లేనియెడల నరకమును బొందును.

భోక్తృరాశాచం.

వా॥ భోక్తుస్త్వీయ నిమంత్రణ ప్రభృత్యా శాచాభావః॥ తత్పూర్వ
మాగతంచేత్ ఆశాచమప్యైవ॥

తా॥ భోక్తకు మూడవపర్యాయము నిమంత్రణమైనది మొదలు ఆశాచము
లేదు. అందుకు పూర్వము ఆశాచము వచ్చినయెడల ఆశాచముండును.

(కర్తృరాశాచం)

వా॥ కర్తుస్సు ప్రారంభానంతర మాశాచాభావః॥ తత్పూర్వంచే దాశాచ
మప్యైవ॥

తా॥ కర్తకు శ్రాద్ధ ప్రారంభము మొదలు ఆశాచము లేదు. ప్రారంభిం
చక పూర్వము ఆశాచము వచ్చినయెడల ఆశాచము కలదు.

ప్రారంభ వివరమ్.

వా॥ పాకసమాప్తిః ప్రారంభ ఇత్యేకః పక్షః॥ సంకల్పా ప్రారంభ
ఇత్యేకః పక్షః॥ పాకాది ప్రోక్షణ మారంభ ఇత్యేకః పక్షః॥ తృతీయ నిమంత్రణ
ఇత్యేకః పక్షః॥ యేతేషుపాక పరిసమాప్తి పక్ష ఆపద్విషయ ఆశక్త విషయశ్చ

ఇతరేషు పక్షేషు తత్తద్దై కళిష్టాచాశో నువర్తనీయః॥ యేతేషు చతుశ్చ పక్షేషు
ఆశౌచసం ప్రాప్తైక తా సద్యస్నా త్వాస్వయమేవ శ్రాద్ధం కుర్యాత్ । పక్వాన్న
మన్వేన ఆశౌచరహితే నపరివేషయేత్ । భోజన ప్రాతస్థ మన్నం భోక్తాప్రాక్షేత్ ।
కర్తా తద్భోజనపాత్ర మస్పృశన్నేవ ఆన్న త్యాగం కుర్యాత్ ॥

తా॥ వంట చేయుట పూర్తియగుట ప్రారంభమని యొకపక్షము. సంకల్పం
చేయుట ప్రారంభమని యొకపక్షము, వంటపదార్థము మీద ప్రోక్షించుట ఆరం
భమని యొక పక్షము మూడవ పర్యాయము నిమంత్రణము చేయుట ప్రారంభమని
యొక పక్షము. యీ నాలుగు విధములలో వంట చేయుట పూర్తియగుటయే
ప్రారంభమనునది యవత్తు సంభవించినప్పుడును శక్తి లేనప్పుడును చెప్పితగినది
మిగిలిన విధములలో ఆయా దేశములలో శిష్టుల యాచార ప్రకారముగా నాచరింప
వలయును. యీ నాలుగు పక్షములయందును ఆశౌచము రాగానే కర్త తత్కాల
మందే స్నానము జేసి తానే శ్రాద్ధము పెట్టవలయును. అప్పుడు ఆశౌచములేని
మఱియొకనిచే పదార్థమును వడ్డించునట్లు చేయవలయును, పిమ్మట భోక్త యే
పదార్థమును ప్రోక్షించవలయును. కర్త భోక్తయొక్క భోజనపాత్రను స్పృశింప
కుండ శ్రాద్ధమునంతయుఁ జేయవలయును.

జాను నిత్యైవ విధిః. శ్లో॥ నిత్యైవ దక్షిణంజాను దేవా విరిచేద్భుదః
భూమాతథా పరంజాను విత్కూపరిచశత్సదా॥

తా॥ తెలిసినట్టివాడు జేవతావూజ చేయునప్పుడు కుడిమోకాలును పితృ
వూజఁ జేయునప్పుడు ఎడమమోకాలును భూమియందు ఆనించవలెను.

ఘృత పాత్ర నిర్ధానమ్.

శ్లో॥ నూపేవా పరమాన్నేవా ఘృతపాత్రం నిక్షిపేత్ । తద్భోజ్య
మాసురం ప్రాచుర్న రాతుః పారలౌకికం॥

తా॥ నేతి దొన్నెను పప్పుయందును పరమాన్నము నందును నుంచగూడదు
అట్లు జేసిన యెడల ఆ భోజనము రాక్షసభోజనము శ్రాద్ధకర్తకు సుకృతము లేదు.

చిత్ర గుప్త బలి నిషేధః.

శ్లో॥ ధత్తే వావృధవాదత్తే భూమాయో నిక్షిపేద్బలిం । తదన్నం విపలం
యాతి నిరాశాః పితరోగతాః॥

తా|| త్యాగము చెప్పక పూర్వమునందు గాని, చెప్పిన పిమ్మట గాని, భూమియందు చిత్రగుప్తుని ఉచిత్రయెడల ఆయన్నయ కృత్యముగచున్నదని పితృ దేవతలు ఆశను వదలుకొని తిరిగిపోవుచున్నారు. అనగా శ్రాద్ధమునందు చిత్ర గుప్తబలిని విడువవలెను.

(సువాసిని భోజన విధిః.)

యల్లాజీయ్యో|| శ్లో|| సువాసిన్యాం మృతాయాంతు బ్రాహ్మణైస్సహ భోజనే| సువాసినింతతః పశ్చాదనుంత్రికమధార్చయేత్||

తా|| సువాసిని మృతినొందిన యెడల బ్రాహ్మణులతోగూడ సువాసిని భోజనం పెట్టవలెను మంత్రవిద్యుక్తముగా ముత్యైదును పూజించనక్కరలేదు.

అధిశ్రవణ ఫలమ్. శ్లో|| అధిశ్రవణ హీనంతు శ్రాద్ధం కుర్వీత మూడధీః| తదన్నంమాస తుత్యంచ తద్భృతం సురయాసమమ్||

తా|| ఏ మూడుదినము అధిశ్రవణము చేకుండా శ్రాద్ధము నాచరించిన యెడల ఆయన్నము మాంసముతో సమానమనియు నెయ్యి కల్లుతో సమానమనియు జెప్పబడెను.

పితృ నూక్త నిషేధః. శ్లో|| షోడశే మాసికే చైవతీర్థే చైవసపిండనే| నిత్యశ్రాద్ధోదకుంభేచ పితృనూక్తావర్జయేత్||

తా|| షోడశమునందును, మాసికమునందును, తీర్థశ్రాద్ధమందును, సపిండీ కరణమందును, నిత్యశ్రాద్ధమునందును, ఉదకుంభ శ్రాద్ధమందును, పితృనూక్తము లను విడువవలయును.

పిండదూషణే.

యల్లాజీయ్యో|| శ్లో|| మార్జాల మాషిక స్పర్శే పిండేచ ద్విదశీకృతే| పునశ్శ్రాద్ధం విధాతవ్యం తేనపాకేన తక్షణాత్|| [వాక్యం] పునశ్శ్రాద్ధం నామ పునః పిండదాన మిత్యర్థః||

తా|| పిండములను పిల్లి యెలుక మొదలగునవి ముట్టుకొన్నను పిండము విడిపోయినను తిరిగి శ్రాద్ధము చేయవలెను అనగా తిరిగి పిండములను చేయవలయునని తాత్పర్యము.

కర్తృశ్రాద్ధ శేషాన్న భోజన విధి.

శ్లో॥ ప్రిదక్షిణమును ప్రిజ్య భంజిత పితృసేవితం॥ మాధవీయే॥ శ్రాద్ధం
కృత్వాతుయోవిప్రా॥ నభంజిత కదాచన॥ దేవాహవ్యం నగృహ్లాంతి కవ్యంతు
పితరస్తథా॥

తా॥ బ్రాహ్మణులకు ప్రిదక్షిణము కేసి వారిని పంపించి శ్రాద్ధ శేషాన్న
మును కర్తృ భుజింపజలెను. ఏ బ్రాహ్మణుడైనను శ్రాద్ధము నాచరించి పితృశేష
మును భుజింపకుండా విడిచెనేని దేవతలు హవ్యమును గ్రహింతురు. పితృదేవతలు
కవ్యమును గ్రహింపరు అని మాధవీయమందుఁ జెప్పబడెను.

ఉపవాసే శ్రాద్ధ శేషాన్న భోజన నిషేధః.

నిర్ణయ సింధౌ॥ శ్లో॥ ఉపవాసదినేనిత్య శ్రాద్ధం నైమిత్తి కంభవేత్॥
ఉపవాసం తదాకుక్యా దాఘ్రియ పితృసేవితమ్॥

తా॥ నియతముగా తానుపవాసముచేయు దినమందు శ్రాద్ధము సంభవించిన
యెడల శ్రాద్ధ మాచరించి కణము నాఘ్రిణించి పిమ్మట ఉపవాసము చేయవలెను

భిన్న గోశ్రాజాం పితృ శేషాన్న భోజన నిషేధః.

శ్లో॥ పిత్రాదీనాం తథాన్యేషాం శ్రాద్ధ శేషాన్న భోజనం॥ వ్రతీణాం
విధవానాంచ తతీనాంచ విగర్హితమ్॥ అన్యేభిన్నగోశ్రాః వ్రతీనో బ్రహ్మ
చారిణః॥ సగోశ్రాజాం పితృశేష భోజనానుమతిః॥

తా॥ శ్రాద్ధ శేషాన్నమును భుజించుట ఇతర గోత్రీకులకు బ్రహ్మచారు
లకు విధవలకు యతీశ్వరులకు నిందితమైనది.

శ్లో॥ శ్రాద్ధావశిష్ట భోక్తార్త స్తేనై నిరయగామినః॥ సగోశ్రాజాం సకు
ల్యానాంజ్ఞా తీనాంచన దోషకృత్॥ అన్యగోశ్రాజాం క్వచిత్పితృశేష భోజనాను
మతిః॥

తా॥ శ్రాద్ధ శేషాన్నమును భుజించినవారు నరకమును బొందుదురు. సగో
త్రీకు, సకుల్యులకు, జ్ఞాతులకు, మాత్రము నిషేధము లేదు.

శ్లో॥ శ్వశురస్య గురోర్వాసి మాతులస్య మహాత్మనః॥ క్షేప్త శ్రాతుశ్చ
త్రుతీస్య బ్రహ్మ నిష్ఠస్య యోగినః॥ యేతేషాం శ్రాద్ధ శేషాన్నం ధ్యాయేత్తేషాన
విద్యతే॥

తా॥ మామ, గురువు, మేనమామ, కేవుడు, అన్న, కుమారుడు, బ్రహ్మజ్ఞాని, యోగీశ్వరుడు నీ యెడలగు వారియొక్క పితృ కేషమును భుజించి నను దోషము లేదు.

శూ ద్ర స్య పి తృ కే షా న్న దా న ని షే ధః.

యల్లాజీయ్యే॥ శ్లో॥ నశూద్రం భోజయేత్తస్మిన్ గృహేయత్నేన తద్ధినే! శ్రాద్ధ కేషం నశూద్రాయ దదాతిచ బలేష్వపి! శూద్రంతు భోజయిత్వా యో దద్యా ద్చాప్రీధేషు మానవః॥ శ్రాద్ధ నిష్పీడితాయాంతి శ్రాద్ధం దేవాశ్చ తక్షణాత్॥

తా॥ శ్రాద్ధదినమందు శ్రాద్ధ మాచరింపబోవు గృహమునందు శూద్రునకు భోజనము పెట్టగూడదు, పితృ కేషమును శూద్రునకు పెట్టగూడదు మరి యెచ్చట నైనను తాను ముందుగా శూద్రునకు భోజనం పెట్టగూడదు ఇందుకు భిన్నముగా నాచరించిన యెడల శ్రాద్ధము భంగమైనదానిగా నెంచి శ్రాద్ధదేవతలు తక్షణము నంటే వెళ్ళిపోవుదురు.

(అశౌచమధ్యే సంప్రాప్త శుద్ధిదినే కార్యశూనదిథౌ శ్రాద్ధనిషేధః)

వసిష్ఠః॥ శ్లో॥ అశౌచమధ్యే పిత్రోశ్చ భవేన్నృత తిథిస్తదా! అతిథిం వర్జయిత్వాంతే పృత్యబ్దం కారయేత్సుతః॥

తా॥ తల్లి దండ్రుల మృతదినములు అశౌచక్రాంతము లైనప్పుడు శూన్య తిథియందు శుద్ధియగునేని యా దినము విడచి మరునాడు పెట్టవలయునని వసిష్ఠుడు చెప్పెను.

దక్షః॥ శ్లో॥ అశౌచమధ్యే పిత్రోశ్చ యథామృత తిథిర్భవేత్! అశౌచాంతే శూన్యతిథౌ నకుర్వంతితిథింబుధాః॥

తా॥ అశౌచ నడుమ తల్లి తండ్రుల మృతిదినంబులు సంభవించిన యెడల శుద్ధిదినము శూన్యతిథి యగునేని యా దినంబున శ్రాద్ధము తెలిసినవారు విస్మంతురని దక్షుడు చెప్పెను.

శూన్య తిథ్య నంతర దినే కర్తవ్యత్వ విధిః.

శ్లో॥ శూన్యతిథ్యాము పోష్యైవ శ్రాద్ధం కుర్యాత్పరవాని కృత్వాసమ్యగ్నిధానేన బంధుభిశ్చ భోజయేత్॥

తా|| ఆశౌచ శుద్ధిదివము కూన్యతిథి యగునేని యా దినంబున ముపవాస ముండి మరుసటి దినంబున యథావిధిగా శ్రాద్ధము నాచరించి బంధువులతోఁగూడ భుజింపఁదగును.

సంవత్సర విమోక శ్రాద్ధ విధి:

శ్లో|| వత్సరాంతే విమోకాఖ్యం శ్రాద్ధంపార్వణ వద్భవేత్ | మృతస్య తృప్తయే కార్యం యద్యాకాశదిశేపివా | ఆకాశదినం నామకూన్య తిథి |

తా|| మృతినొందినవాని తృప్తి నిమిత్తమై సంవత్సరాంతము నందు కూన్య తిథి యైనప్పటికిని సంవత్సర విమోకమును శ్రాద్ధమును పార్వణ సహితముగా యథా విధిగా నాచరింపవలయును.

శ్రాద్ధ హీన తిథి క్షూన్య తిథి :

శ్లో|| అబ్దస్యాంతే విమోకాఖ్యం శ్రాద్ధం పృథమ వత్సరే | మర్యాత్వా ర్వణవచ్చై శ్రాద్ధ హీనతిథౌయది ||

తా|| సంవత్సరాంతమునందు సంవత్సరాంతమునందు సంవత్సర విమోకము ను శ్రాద్ధమును పిమ్మట సంవత్సరారంభమునందు శ్రవణమాబ్దికమును కూన్యతిథి సంభవించి నప్పటికిని పార్వణ సహితముగా శ్రాద్ధమును యథా విధిగా నాచరింప వలయును.

శ్లో|| మృతస్య వత్సరాంతేఽపి యదికూన్య తిథిర్భవేత్ | తస్మిన్ దినే విమోకాఖ్యం కర్తవ్య మవిచారతః || సంవత్సర విమోకాఖ్య మర్యాత్వా పృథ మాబ్దికం | యచ్చాద్ధంకురుతేమోహ త్కృతంకర్మవినివృత్తమ్ ||

తా|| సంవత్సరాంతమునందు కూన్యతిథిసంభవించినప్పటికిని యా దినమందు మృతినొందిన వానియొక్క తృప్తికొఱకు సంవత్సరవిమోకమును శ్రాద్ధమును జేయ వలయును ఏమియు నాలోచింప నక్కరలేదు.

స్మృతిదీపికాయాం|| శ్లో|| ఆశౌచాదినిమిత్తైశ్చ విమోకాఖ్యమతిక్రమేత్ | తదాయసివిమోకాఖ్యం నకర్తవ్యమితిరితమ్ ||

తా|| సంవత్సర విమోకమును శ్రాద్ధమునాచరింపక అజ్ఞానముచే తృథమాబ్దిక మును బెట్టినయెడల ఆ చేసిన కర్మముంతయు నివృత్తమగును.

జేశాంతరగత భ్రాతృజాం పృత్యాబ్దికాను మాసికాదివిధి:

శ్లో|| విభక్తానా విభక్తానా జేశాంతర గతస్సుకః | పృథక్ శ్రాద్ధం ప్రకర్వీత

మాతాపితౄణ్యుతేహని । ఆవిభక్తావిభక్తావా దేశాంతరగతాయది । కర్తవ్యంతై
రమావాస్యా ప్రత్యబ్జమనుమాసికం॥ గ్రంథాంతరే॥ ఆవిభక్తస్సుతః కుర్యా దేశః
పితౄర్ముతాహికం । స్థానాంతరే పృథక్కుర్యా ద్దర్శశ్రాద్ధానుమాసికం॥

తా॥ కుమాదుడు విభక్తుడైనను విభక్తుడు కాకున్నను దేశాంతరం వెళ్ళినప్పుడు
తల్లిదండ్రుల శ్రాద్ధదినంబులు సంభవించెనేని యాదినంబున తాను శ్రాద్ధము తత్పక
నాచరింపవలెను తనయులు విభజించుకొన్నను విభజించుకొనకపోయినను దేశాంత
రము వెళ్ళినప్పుడు ప్రత్యాబ్జము, దర్శశ్రాద్ధము, ప్రతినెలమాసికము వేరుగా
నచ్చట నాచరింపవలయును అన్నదమ్ములు వేరుపడకపోయినను వారిలో నొకడు
దేశాంతరము వెళ్ళినప్పుడు తల్లితండ్రుల శ్రాద్ధములను ప్రతినెల మాసికమును
దర్శశ్రాద్ధమును తాను ప్రత్యేకముగా నైనను జేయవలయునని మఱియొక గ్రంథ
మునందుఁగూడ జెప్పఁబడినది తా॥

అథ శ్రాద్ధనిమంత్రితగాయత్రీ జపసంఖ్యా.

శ్లో॥ వ్రత్యదైత్రిశతంచైవ మాసికేశతపంచకమ్ । ద్విసహస్రంసపింజేచ
అయతం ప్రేతభోజనే॥

తా॥ ప్రత్యాబ్జముందు మాదునందలును, మాసికముందు అయిదునందలును,
సపిండీకరణమునందు రెండువేలును, ప్రేతభోజనము స్రంభివించినచో పదివేలును,
గాయత్రీమంత్రజపమును పరదినంబున భోక్తృ పఠించవలయును.

ఉపనయన వివాహానంతరే శ్రాద్ధకర్తవ్యత్వవిధిః.

శ్లో॥ మాఙ్జీబంధాద్వివాహోద్వచణ్మాసంవర్ష మేవవా । నకుర్యాత్పిండ నిర్వా
పం నదద్యాత్తుతిలోదకం॥ శ్లో॥ పుత్రీపుత్రీవివాహాయోచ్చ పరతష్టణ్మాసతోభ్యం
తరే । పితౄరాబ్జికైత్యకేషువిధివత్ దూర్యాత్తైరర్చయేత్ । దధ్యన్నంబదరీ
భలైశ్చసహితం పిండాన్వికిర్యాపసవ్యం తిలతర్పణంచహి తథాదర్శాం స్తీలాన్
వర్షయేత్ ।

తా॥ ఉపనయనమైన పిమ్మటను వివాహమైన పిమ్మటను అఱుమాసముల
నఱకుగాని సంవత్సరమునఱకుగాని పిండప్రదానము తిలతర్పణము జేయఁగూడదు
కుమార్త కుమారుల వివాహములు జరిగినపిమ్మట అఱుమాసములలోవల తల్లిదం
దుల ఆబ్జికములు సంభవించినయెడల గరికలు అక్షతలుతోటి శ్రాద్ధమునందు
అర్చనజేయవలెను పిండములను పెరుగు రేగుపండ్లు మొదలగువానితో మిశ్రితము
జేయవలెను వికిరాన్నము, అపసవ్యము, తిలతర్పణము, తిలలు, దర్భలు, మొదలగు
నవి విడువవలెను.

అనేకశ్రాద్ధ సన్నిపాతే. శ్లో॥ మాతాపితౄః క్షయేప్రాప్తే యదిదశః
సమాగతే । పితృశ్రాద్ధంతు పూర్వంస్వాత్మాత్మ శ్రాద్ధమతఃపరం । తర్పశ్రాద్ధంతతః
పశ్చాత్పూర్వంతు మహాలయే । దర్శసంక్రమణేప్రాప్తే తచ్ఛ్రాద్ధంతుకథంభవేత్
అమాశ్రాద్ధం నకర్తవ్యం కర్తవ్యం సంక్రమణితః । సంక్రమణివాణే దర్శతచ్ఛ్రాద్ధం
తు కథంభవేత్ । ఉపరాగప్రియైర్తు సమకాలేనమాచరేత్ । దర్శతు
మాపికేప్రాప్తే మాసికం పూర్వమాచరేత్ । దర్శపృత్యాబ్ధికేప్రాప్తే ఆబ్ధికం
పూర్వమాచరేత్ । నిత్యనైమిత్తికే ప్రాప్తేనిత్యం నపరిలంఘయేత్ । నైమిత్తికంపురాత
న్యాతతోనిత్యం సమాచరేత్ ।

తా॥ ఒక్కదినంబున తల్లిదండ్రుల శ్రాద్ధంబులు దర్పశ్రాద్ధము మొదలగు
ననేక శ్రాద్ధములు సంభవించినప్పుడు ముందుగ తండ్రి తిథియు పిమ్మట మాతృ
శ్రాద్ధమును అనంతరము దర్పశ్రాద్ధమును పిమ్మట మహాలయ శ్రాద్ధము నాచరింప
వలెను, ఒక్కదినంబున దర్ప సంక్రమణ శ్రాద్ధంబులు సంభవించినయెడల సంక్ర
మణశ్రాద్ధము నాచరింపవలెను. దర్పశ్రాద్ధము చేయనక్కరలేదు. సంక్రమణ
గ్రహణ దర్పశ్రాద్ధంబు లొక్కదినంబున సంభవించినయెడల గ్రహణ సంక్రమణ
శ్రాద్ధంబు లొక్కపర్యాయము నాచరించవలెను. దర్పశ్రాద్ధము మాసికము నొక్క
దినంబున సంభవించినయెడల ముందుమాసికము పెట్టి పిమ్మట దర్పశ్రాద్ధము నాచ
రింపవలెను, దర్పశ్రాద్ధము ఆబ్ధికము నొక్కదినంబున సంభవించినయెడల ముం
దుగా నాబ్ధికము పెట్టవలెను నిత్యనైమిత్తికములు సంభవించినప్పుడు నిత్యకర్మను
ఎప్పుడును విడువఁగూడదు ముందుగా నైమిత్తిక కర్మను జేసినపిమ్మట నిత్యకర్మను
జేయవలెను.

గ్రహణేతశ్చైవ న్మాతకాభావః.

శ్లో॥ చంద్రసూర్యగ్రహేన్నయా త్సూతకేమృతకేతథా । ఆస్నాయా
మృత్యుమాప్నోతి స్నాయామృత్యుంనవిందతి॥ మాతకేమృతకేచైవ నదోషరాహు
దర్శనే । తావదేవభవేచ్ఛస్థిర్యావమ్మక్తిర్నదృశ్యతే ॥

తా॥ సూర్యచంద్రగ్రహణములయందు, జాతాశ్చైవ మృతాశ్చైవములయం
దును స్నానము చేయవలెను, అట్లు స్నానము చేయనియెడల మృత్యువును బొం
దును, స్నానముచేసినయెడల మృత్యుభయం కలుగదు జాతాశ్చైవ మృతాశ్చైవ
దినములలో గ్రహణం సంభవించినయెడల గ్రహణముక్తి పర్యంతమా శ్చైవములేదు.

జీవత్పితృకస్య తర్పణనిషేధః.

శ్లో॥ జీవమానః పితౄయస్య మాతాయదివిపద్యతే । మాతృశ్రాద్ధం సుతః ।

కుర్యాత్ కుకుర్యాత్ తితర్పణమ్ ॥

తా॥ తండ్రి జీవించియుండఁ తల్లిమృతినొందినయెడల తల్లికి శ్రాద్ధకృత్యము నంతయు జేయవలయును తితర్పణము మాత్రము జేయనక్కరలేదు.

బోధాయ శామావస్థా నిర్ణయః.

శ్లో॥ భూతేహ్నామాయుతేయగ్మా పక్షాదేహ్నాయ మేతిచేత్ । బోధాయ శామాభూతేమాశ్రాద్ధం కుహ్వామితోవ్యధా ॥

తా॥ చతుర్థి ర యామంబుఁ ఆమావాస్యయు సంభవించినయెడల ఆదినం బున బోధాయన ఆమావాస్యయనంబడును.

సారమాసతిథినిర్ణయః. శ్లో॥ జన్మర్క్ష తర్ఖ మృతాన్యహాని ఇత్యేకమాసేచ పునర్భవాని । పునర్భదౌష్యేవహికర్మ కుర్యాత్తేష్యేవసంక్రాంతియు తేషునైర మాస్యే తస్మిన్ ద్వేతిదీచెత్స రాస్యాత్పూర్వతస్మిన్ తూర్వసంక్రాంతియుక్తే । ద్వావస్యేతాసంక్రమేచె త్పరస్యసర్వం చైవంచంద్రానూర్జ్యోపరాగే । వృశ్చికా దిత్రిమాసేషు మృతాహానభజేద్యది । పూర్వమాసేషు కర్తవ్యమితికాతాతహా బ్రహ్మిన్ । ఊర్ధ్వంముహూర్తంకుతపా స్సంక్రాంతిర్మది దృశ్యతే । పూర్వమాసేన కర్తవ్యం కుర్యాత్ప్రకృతపాదపి॥

నూతకాంతరిత శ్రాద్ధనిర్ణయః.

శ్లో॥ శుచిభూతేనదాతవ్యా యతిథిఃప్రతిపద్యతే । సాతిథిస్తస్యకర్తవ్యా వచాన్యావైకదాచన॥ ఇతిబుద్ధ్యశృంగం॥

తా॥ జాతాకౌచమృతాకౌచ దినములలో ఆర్దికము సంభవించిన యెడల శుద్ధిదినమునందు ఆర్దికము పెట్టవలయునుగాని మఱియుఁ దినమునందు పెట్టగూడదు అని బుద్ధ్యశృంగంబు చెప్పెను.

శ్రాద్ధవిఘ్నే ఆనుశ్రాద్ధవిధిః

శ్లో॥ శ్రాద్ధవిఘ్నే ద్విజాతీనా మామశ్రాద్ధం ప్రకీర్తిం । ఆమావాస్యాది నియతిన మాససాంవత్సరాధృతఇతి॥ ఇతిహారితః ॥

తా॥ శ్రాద్ధమునకు విఘ్నము సంభవించినప్పుడు దర్శశ్రాద్ధము, మాస కము, ఆర్దికము, మొదలగునవి ఆచార్యములచేతనే బ్రాహ్మణులు చేయఁగలవని హితముఁబడు చెప్పెను.

మరీచిః॥ శ్లో॥ అనగ్నికః ప్రవాసీచ యస్యభార్యారజస్వలా । ఆనుశ్రాద్ధం ద్విజాకుర్యాత్ కుకుర్యాత్కృతేహని.

తా|| అహితాగ్ని కానివాడు, ప్రియాణమందున్నప్పుడు భార్య బహిష్కృతమైన మృతదినము నందును ఆమకౌర్ధమును జేయవచ్చును.

లోగాక్షీరపి|| శ్లో|| పుష్పవత్స్వపిదాశేష విదేశస్థాప్యవగ్నికః | అన్నేనైవాబ్జికంకుర్యాద్ధేమావామేనవాక్యచిత్ ||

తా|| భార్యబహిష్కృతాలైనను, పరదేశము నందుండిన, భార్యాగ్ని కానివాడైన అన్నకౌర్ధమునే జేయవలెను, అది సంభవము కానిపక్షమందు హిరణ్యకౌర్ధము జేయవలెను, అది సంభవముకాని పక్షమున ఆమకౌర్ధమైనను జేయవలెను అని లోగాక్షీమతిము.

శ్రీకర్తృత్వకౌర్ధము. శ్లో|| అపుత్రాశ్రయదాభార్యాపాప్తేతు భర్తృకాబ్జికే| యది రజస్వలాభవేత్సత్వా కుర్యాత్తత్పంచమేహని||

తా|| సంతానము లేకట్టి శ్రీ రహిష్టయందుండగా ఆట్టి సమయమునందు పెనిమిటి యాబ్జికము సంభవించిన యెడల ఆయిదవ స్నానదినమున ఆబ్జికము పెట్టవలయును.

ప్రభాసఖండే|| శ్లో|| విశుద్ధస్యాచ్చశుద్ధేహ్ని స్నానాస్నానీ రజస్వలా | దైవేకర్మణిపిత్రేచ పంచమేహనిశుద్ధ్యతి||

తా|| బహిష్కృత స్త్రీ నాల్గవదినమున స్నానముజేసిన శుద్ధియగును గాని తేత వితృకార్యము విషయమై ఆయిదవ దినముందు శుద్ధిగలది యగునని ప్రభాసఖండము నందు జెప్పబడెను.

పాదప్రక్షాళనవిధిః. శ్లో|| మండలాత్పశ్చిమేభాగే బహిదేవస్థితోద్విజః | తత్రైవవిస్మతేత్వాద్యం క్షాళనంమండలోపరి | ఉదజ్యుఖోపవిష్టానాం పాదానాం క్షాళన భవేత్ | అన్యథాక్షాళనేశ్చాన్ధ నరాశాపిత్రోగతాః||

తా|| మండలమునకు పడమటి భాగమున పాదములనుంచి పాద్యమును విడువవలయును పాదప్రక్షాళనము పాదములను మండలముమీద నుంచిన పిమ్మట జేయవలయును బ్రాహ్మణుల సత్తరముఖముగా గూర్చుండబెట్టి పాదప్రక్షాళనము జేయవలయును లేనియడల పితృదేవతలు ఆకారహితులై కలుగుదురు.

శ్లో|| పాదమూలే పితృస్థానం పాదమధ్యేపితామహః|

ప్రపితామహస్తుపాదాగ్రే పాదప్రక్షాళయే త్క్రమాత్ ||

తా|| పాదమూల మొదట పితృలును పాదమధ్యము పితామహులును పాదములచివర ప్రపితామహులు నుందురు పాదప్రక్షాళన జేయవలెను.

పాదప్రక్షాళనోదక మార్జనవిధిః.

శ్లో॥ దేవపాదోదకంస్నానం స్పర్శం వీశ్యమండలే । ఉభయోస్నాన మాప్నోతి పునఃకర్తాధీయతే॥ పితృబ్రాహ్మణపాదాంబు నధార్యం శిరసిక్వచిత్ ॥

తా॥ విశ్వేదేవులయొక్క పాదోదకమును ప్రేమార్జనము జేసికొనుటయు పితృస్థానముయొక్క మండలమును స్పృశించుటయును కర్తకు స్నానముతో సమానమైనవి. కాబట్టి పితృస్థానమందుని మంత్రితుడైన బ్రాహ్మణుని పాదోదకమును శిరస్సున ధరింపగూడదు. మండలమును మాత్రము స్పృశింపవలయును.

అచమనప్రకారః. శ్లో॥ మండలాత్పురతోదేవాః పితృవిప్రాస్తథోత్తరే । కర్తాచైవతిదీశాన్యై అన్యత్రైరుధిరోపమం॥

తా॥ మండలమునకు తూర్పుగా విశ్వేదేవుఁడును ఉత్తరమున పితృబ్రాహ్మణుఁడును కర్త యీశాన్య భాగమందును గూర్చుండి యాచమనము జేయవలయును. దీనికి వ్యతిరేక స్థలములయందుండి యాచమనము జేసినయెడల కర్తపానముతో సమానమగును.

శ్లో॥ కర్తృరాచమనాశ్చూర్వం భోక్తృరాచమనం యది ।
శునోమూత్రసమంతోయ మిత్యేవంమనురబ్రవీత్ ॥

తా॥ కర్తయాచమనము జేయుటకంటె ముందు భోక్తృరాచమనము జేసినయెడల శునకమూత్రపానముతో సమానమని మనువుచెప్పెను.

గంధధారణమ్. శ్లో॥ చందనం పితృకార్యేషు ఫాలమధ్యేవినిక్షిపేత్ ।
కంఠేకక్షేతథాప్యప్నే నిరాశాఃపితరోగతాః॥

తా॥ పితృకార్యములయందు ముఖమునందే మంచిగంధమును ధరించవలయును గాని కంఠమునందును, భుజములయందును, పీఠమునందును, ధరించినయెడల పితృదేవతలు ఆశాఃపీతులై వెళ్లిపోవుదురు.

పరివేషణవిధిః. శ్లో॥ మధ్యేఅన్నం ప్రతిష్ఠాప్య దక్షిణేఘృతపాయసే ।
శాకాదిపురతశ్చైవ అంతేనూవస్తథేవచ ॥

తా॥ అన్నమును మధ్యప్రదేశమందును దక్షిణభాగమునందు నేతిదొన్నెయు పాయసము దొన్నెయు, కూరలు మొదలగునవి ముందరను తప్పు చివర నుంచవలయును.

భోక్తురన్న స్వర్కవిషేధః.

శ్లో॥ అత్యక్తమన్నంవిప్రస్తు పాణినాపునసంస్పృశేత్ ।
స్పృశతేయదిమూఢాత్మా రారవంసరకంప్రజేత్ ॥

తా॥ అన్నమును త్యక్తము చేయక పూర్వము భోక్తముట్టుకొనఁగూడదు. అజ్ఞానముచే ముట్టుకొనినయెడల రారవమును సరకమును బొందును.

పరివేషణ పాత్రాణి. శ్లో॥ హస్తదత్తాస్తుయోస్నేహో ల్లవణవ్యంజనానిచ
దాశారంసోపతిష్ఠంతి భోక్తాభుంజితకిల్బిషం॥ సావర్ణ రజితాభ్యాంచ ఖడ్గేనౌదుం
బరేణచ । దత్తమక్షయ్యతాంయాతి ఫల్గుపాత్రాణివాప్యథ ॥ పాకంసర్వం సమా
నీయ నివేద్యచప్యథకో ప్యథకో । విధినాదైవపూర్వంతు పరివేషణ మాచరేత్ ॥

తా॥ లవణము కూరలు మొదలగునవి చేతితో వడ్డింపగూడదు అట్లుంచబడిన
పదార్థములు కతకాకు ఫలమునియ్యవు. వానిని భుజింపనయెడల భోక్త సాపమును
భుజించినట్లే యగును. కాబట్టి బంగారము వెండి మొదలగు పాత్రములతోను
మేడికొయ్య మొదలగు వానితో జేయబడిన పాత్రములతోను ఒడ్డించిన పదార్థము
విశేషమైన ఫలము నొసగును. కాబట్టి యిట్లు వండిబడిన సమస్తపదార్థములను
వేరువేరుగా మొదట విశ్వేదేవస్థానమందును పిమ్మట పితృస్థానము నందును నుంచ
వలయును.

మధుదానవిధిః. శ్లో॥ శ్రాద్ధేహిమధుమంత్రేణ మధుదేయంప్రియత్నతః ।
మధ్వజాభేజపేష్కంత్రం సుధాపానసమంభవేత్ ॥ మధ్వలాభేయదిగుడం యోద
ద్యాత్స్వర్వకర్మసు । వ్యర్థంభవతితచ్ఛాన్తిద్ధ మితికాతాతపోబ్రవీత్ ॥

తా॥ శ్రాద్ధమునందు (మధువాతా) అనుమంత్రము నుచ్చరించితేనే నుంచ
వలయును అది సంభవించకుండనయెడల మంత్రమును జపించిన చాలును. అమృత
పానముజేసిన ఫలము కలుగును. మఱియు తేనె దొంకనయెడల బెల్లము నుంచరేని
యాశ్రాద్ధము వ్యర్థమగునని శాతాతవుఁడు చెప్పెను.

అథ వికరవిధిః. శ్లో॥ భుంజానేషుచవిషేషు పిండదానం విధీయ్యతే ।

వికిరంతు తతఃపశ్చాత్తత ఉచ్చిష్ఠపిండకం ॥

తా॥ బ్రాహ్మణులు భుజించినవారై యుండగా పిండప్రదానము జేయవల
యును. అటుపిమ్మట వికిరాన్నము నుంచవలయును. అనంతరము ఉచ్చిష్ఠపిండము
నుంచవలెను.

శ్లో॥ సర్వవర్జితమన్నాద్యం సన్నియాష్టావ్యవారిణి ।

సముత్పృజెద్భుక్తవతా మగ్రతోవికిరంభువిః

తా|| ఆవికిరాన్నమును జలములో బాగానుంచి యాభోక్తులయొక్క ముందరను భూమియందు విడువవలయును.

శ్లో|| క్రాద్ధేనువికిరందత్వా యోసాచామెన్మతిభ్రమాత్ |
పితరస్తస్యషణ్మాసంభవంతి త్యుచ్చిష్టభోజనాః||

తా|| శ్రాద్ధములయందు వికిరాన్నమునుంచి పిమ్మట ఆజ్ఞానముచే నాచమనము జేయకుండినయెడల వాని పితృదేవత లాటుగూఁడములపర్యంత ముచ్చిష్టమును భుజించుచుందురు.

పిండప్రధానవిధిః. శ్లో|| సర్వమన్నముపాదాయ సతితందక్షీణాముఖః ||
ఉచ్చిష్టసన్నిదౌపిండాన్ ప్రదద్యాత్పితృయజ్ఞవత్ ||

తా|| పాత్రమునందుంచబడిన యన్నము నంతయు నువ్వులతో కలిపి పిండములనుజేసి వానిని పిండపితృయజ్ఞ ప్రకారముగా దక్షిణాభిముఖుడై పిండప్రధానము జేయవలయును.

ఉచ్చిష్టసన్నిధి స్వరూపమ్. శ్లో|| పితౄణామాసవస్థానాదగ్రతః త్రిష్యరత్నిషు | ఉచ్చిష్టసన్నిధానాంతం నోచ్చిష్టాసవసన్నిదౌ | అరత్నిమాత్రము తస్యజ్య పిండం తత్రప్రదాపయేత్.

తా|| పితౄబ్రాహ్మణుండు కూర్చుండిన ప్రదేశము మొదలు ముందు మూడు పిడివేలి మూరలుండవలయును. ఉచ్చిష్టపాత్రమునకు పిడివేలిమూర ప్రమాణము విడిచి అక్కడ పిండప్రధానము జేయవలయును.

శ్లో|| యత్రోపస్పృశతోవాపి పాత్రసవంతినబిందనః | మధుసర్పిస్తలయుతాంస్త్రీపిండాన్ని ర్యపేక్షుతః | జానుశ్చత్వాశిథాసశ్శృభూమా పిశ్యపరాయణః||

తా|| నీళ్ళు స్రవిచిఁపటికిని కలియకుండునో అట్టిప్రదేశమునందు జేయవలయును తేనె, నెయ్యి, మళ్ళులు, మొదలగువానితో గలిపి మూడు పిండములను జేసి యెడమ మోకాసును భూమియందుంచి పితృదేవతలయందు భక్తిగలవాడై భూమియందు పిండప్రధానము జేయవలెను.

ఉచ్చిష్టపరిత్యాగః శ్లో|| ఉచ్చిష్టాన్నంపరిత్యాజ్యం దేవానాంసర్వభాగతః | పితౄణాం పశ్చిమేభాగే విహృచ్చిష్టంప్రదాపయేత్ || అసంస్కృతేభ్యోదాసేభ్యస్త్యజేదుచ్చిష్టసన్నిధౌ | సత్యజేత్ తుత్పిపాపాభ్యామన్యధానరకంప్రకేత్ | ఆసంస్కృతప్రమితానాం త్యాగిసాంకులయోషితాం | ఉచ్చిష్ట భాగదేయంస్యాద్దర్శచవికీరచ్ఛయత్ ||

తా॥ ఉచ్చిష్టాన్నమును పితృదేవతల పాత్రమునకు పశ్చిమభాగమున విడువవలయును. సంస్కారములేనట్టివారును తమరికిని ఆశ్రయించుకొని మృతి నొందినట్టివారికి ఉచ్చిష్టసన్నిధానమందు ఉచ్చిష్టమును విడువవలయు. తాను తృప్తి నొంది విడువవలయునుగాని తాను ఆకలితోనుండి విడువఁగూడదు. అట్లు విడిచినయెడల నరకమును బొందును సంస్కారము లేకుండా మృతినొందినట్టి వారి కిని విడువబడిన స్త్రీలకును జేందునట్లు ఉచ్చిష్టభాగమును దర్భలయందు విడువ వలయును.

భోజనపాత్రచాలనమ్. శ్లో॥ ఉచ్చిష్టపితృపాత్రేషు భస్మమిశ్రింకతోతిముః తత్ప్రితానరకంయాతి యావచ్ఛంద్రదివాకరా॥ అత్యజేషుచపాత్రేషు స్వస్తికుర్వంతి మేద్విజాః॥ నిరాశాఃపితరస్తస్య కావందత్యానుదారుణం । పాత్రాణిచాలయే చ్చాగ్నిర్ధే స్వయంఽహ్యధవానుతః । నస్తీభిర్నచభారేన నాసజాత్యాకథంచన । శాగ్నిర్ధేతూచ్చిష్టపాత్రాణి ఖనిత్వైవతునిశ్చిపేత్ । పునరుచ్ఛాసయేచ్ఛాది యథా కస్మిన్ శతేతథా ॥

తా॥ భోక్తలయొక్క యుచ్చిష్టపాత్రములయందు బూడిద చల్లినయెడల వానియొక్క తండ్రి నూర్వచంద్రులుండునంతకాలము నరకమును బొందును, పాత్రలను తీసివేయకముందు బ్రాహ్మణులు స్వస్తి చెప్పినయెడల వానిని పితృదేవతలు కఠినమైన శాపమునిచ్చి యాకారహీతులై వెళ్ళిపోవుదురు. కాబట్టి తానుగాని, తనశిష్యుఁడుగాని, తన కుమారుఁడుగాని, భోక్తృభోజనపాత్రములను తీసివేయవలయును. స్త్రీలుగాని, పిల్లలుగాని, విజాతీయులుగాని, తీయఁగూడదు శాగ్నిర్ధములయందు భోక్తలయొక్క యుచ్చిష్టపాత్రములను కుక్కలు మొదలగునవి పెల్లగించుకుందునంత నొక గొయ్యిత్రవి దానిలో వేసి పూడ్చవలయును.

శాగ్నిర్ధేషాన్న భోజనవిధి.

శ్లో॥ తతశ్చవైశ్వదేవాంతే సభృత్యనుతబాంధవః । భుంజీతాతిథి సంయుక్త స్సర్వం పితృనిషేవితం॥ శ్రాద్ధమున్న మనుజ్ఞాతం భుంజీత తదనంతరం॥ ఇష్టేధకాంస భుంజీతబుద్ధిమాంగు సమాహితః॥ పృథక్పాకేన వైశ్వదేవకరణేపి శాగ్నిర్ధేషాన్న భోజనం కర్తవ్యం ॥

తా॥ అటుపిమ్మట వైశ్వదేవముజేసికొని పితృదేవతలచే ననుజ్ఞపొందబడిన పితృదేవమునంతయు తాను భృత్యులు, తనయులు, బంధువులు, అతిథులు, మొద

అగువారితోటి ఇష్టులు మొదలగు వారితోనుగూడి సావధానమనస్సుగలవారలై యభేదముగా భుజింపవలెను వేరుపాకమునందు వైశ్వదేవముజేసి శ్రాద్ధశేషాన్నమునే కర్త భుజించవలయును.

శ్లో॥ ప్రదక్షిణమును వృజ్యభుంజీత పితృసేవితం॥ శ్రాద్ధదినేపితృశేషాభావేపిపాకాంతరం కృత్వా అశశ్యంభోజనం కర్తవ్యం॥ ఆభోజనేదోషః॥

తా॥ భోక్తలకు ప్రదక్షిణముజేసి వారిని కొంతదూరము పంపించి పితృశేషమును భుజించవలయును పితృశేషము లేకపోయినచో వేరువంటచేసి యాదినమున భుజించవలయునుగాని కర్త ఉపోష్యము చేయరాదు.

శ్లో॥ శ్రాద్ధంకృత్వాతుయోః ప్రాసభుంక్తేధ దాచన । దేవాహవ్యం సగృహ్లాంతి కవ్యానిపితరస్తథా । పృథక్పాకేన వైశ్వదేవ కరణేపి శ్రాద్ధశేషాదేవభోజనం కర్తవ్యం ॥

తా॥ శ్రాద్ధపూజించినను శ్రాద్ధముజేసి భుజింపకుండునో ఆశ్రాద్ధమువందు దేవతలు హవ్యమును గ్రహింపరు. పితృదేవతలు కవ్యమును గ్రహింపరు. భిన్నపాకముచే వైశ్వదేవముజేసినను శ్రాద్ధశేషమునే భుజింపవలయును.

శ్లో॥ దంతధావనమభ్యంగం సఖకేశనికృతనం ।
కర్తాకుర్వీత పూర్వేద్యు ర్భోక్తౌచైవపరేహని ॥

ఏకాదశ్యుప వాసాదినియమే.

శ్లో॥ ఉపవాసోయదానిత్యః శ్రాద్ధంనైమిత్తికం భవేత్ ।
ఉపవాసంతదాకుర్యా దాఘ్రియపితృసేవితమ్॥

తా॥ నిత్యముగా జనువుచుండెడి యుపవాసదివమునందు శ్రాద్ధము సంభవించినయెడల శ్రాద్ధమునుబెట్టి పితృశేషము నాఘ్రియించి యుపవాసము చేయవలయును.

వైశ్వదేవవిధిః. శ్లో॥ శ్రాద్ధం నిర్వర్త్యవిధిం ద్వైశ్వదేవాదికంతతః ।
కుర్యాద్విశ్వాంతతోదద్యా ద్దంతకారాదికంతతః॥

తా॥ యథాకాస్త్రముగా శ్రాద్ధమును సమాప్తిని బొందించి అనంతరము వైశ్వదేవము మొదలగు వానినిజేసి బంధువులు మొదలగువారితోగూడ భుజించవలయును.

శ్రాద్ధాంగ తర్పణవిధిః.

శ్లో॥ తతఃపశస్మికుర్వీత తర్పణంపురుషస్సుధీః । తచ్ఛేషేస్తిల దదైకస్తు
ప్రాతస్సాన్వత్వా మృతైర్జలైః । శ్రాద్ధేయావంతఉద్దిష్టా ప్రాతస్తానేతర్పయేత్

తంబుగంత్యమృతం ప్రాకర్ష్యతీయే ప్రసారేపయః। తృతీయేనజలమిత్యాహుః చతుర్థే
 యధిరంభవేత్ తస్మాచ్ఛాచ్ఛిద్ధంతు పూర్వేన్యుక్త్యాత్వాత్వాత్వాపరేహని ప్రాతః
 పితౄణాంశ్చ సంతర్ప్య పశ్చాత్సంధ్యాదికారయేత్। పరేహన్యుషసిహ్నాత్వా కృత్వా
 శ్రాద్ధాంగతర్పణం। పునస్సాత్వైకమర్వీత ప్రాతఃసంధ్యాంసమాహితః। ఉదితేతు
 రవా స్నాత్వాసంధ్యాం కృత్వైవతర్పయేత్। యస్తుతర్పయేతి ప్రాతఃకృత్వా
 శ్రాద్ధంపరేహలి। పరేన్యుక్త్యాశ్చిద్ధకృన్మహ్యో యోవతర్పయతేపితౄణాన్ అత్యస్తాః
 పితరస్తస్య కాపందత్వావ్రజంతితే॥ తీర్థశ్రాద్ధేగయాశ్రాద్ధే శ్రాద్ధేప్రత్యాబ్ధికేపిచ।
 పరేహనిద్విజః కుర్యాత్తర్పణం తిలసంయుతం॥

తా॥ అటుపిమ్మట విద్వాంసుడైన పురుషుడు శ్రాద్ధమునందు మిగిలిన
 తిలలు దర్శించెతను మరునాడుదయమున స్నానముజేసి పరిశుద్ధమగు జలముచే
 పూర్వమునందు శ్రాద్ధమునందు ఉద్దేశించబడిన పితృవర్గమును గుఱించి తిలతర్పణము
 జేయవలయును. ఆచేయబడిన తర్పణసంబంధమగు జలమును ప్రాతఃకాలము
 నందు జేసినయెడల అమృతముతో సమానమనియు రెండవజాములో జేసినయెడల
 పాలతో సమానమనియు, మూడవజాములో జేసినయెడల జలముతో సమానమనియు
 నాల్గవజామున జేసినయెడల రక్తముతో సమానమనియు, చెప్పబడినది కాబట్టి
 పూర్వదినమునందు శ్రాద్ధముపెట్టి మరునాడుదయమున స్నానముజేసి పితృదేవతలు
 గుఱించి తర్పణముజేసి పిమ్మట సంధ్యావందనాది నిత్యకృత్యములను జేసికొన
 వలయును. మరునాడుదయమున స్నానముజేసి శ్రాద్ధాంగతర్పణముజేసి తిరిగి
 స్నానముజేసిన పిమ్మట ప్రాతఃసంధ్యావందనాది నిత్యకృత్యములను జేయవలయును.
 మూర్ఖోదయమగుచుండగ సంధ్యావందనము జేయకయే శ్రాద్ధాంగతర్పణమును
 చేయవలయును ఎవ్వఁడు శ్రాద్ధముపెట్టి మరునాడుదయము శ్రాద్ధాంగతర్పణమును
 జేయుచున్నాడో వాని పితృదేవతలు తృప్తినిొందుచున్నారు. కోపమును పొందరు
 నిశ్చయము శ్రాద్ధమును పెట్టినపురుషుఁడు మరునాడు శ్రాద్ధాంగతర్పణమును జేయ
 కుంజినయెడల వాని పితృదేవతలు తృప్తిలేనివారలై వానికి కాపమిచ్చి వెళ్ళిపోవు
 చున్నారు. తీర్థశ్రాద్ధమునందు గయాశ్రాద్ధమునందు ప్రత్యాబ్ధిక శ్రాద్ధమునందు
 పరేహని తర్పణము తిలసహితముగ చేయవలయును.

మహాలయ తర్పణమ్.

శ్లో॥ శ్రాద్ధాంగం ప్రత్యహందద్యా తృక్షశ్రాద్ధాంగ తర్పణమ్।

సకృన్మహాలయేశ్రాద్ధే సతిలంకుపరేహని॥

తా॥ పక్షశ్రాద్ధాంగతర్పణము శ్రాద్ధానంతరమందే జేయవలయును. మహా
 అయశ్రాద్ధమునందు మరునాడు తిలతర్పణము జేయవలెను.

పితృవ్యాధి కారుణ్యశ్రాద్ధే తర్పణవిధిః.

శ్లో॥ శ్రాద్ధాంగతర్పణంకుర్యా త్సతిలంతుపరేహని ।

పిత్రోర్విషయ ఏవస్యా న్నచాన్యవిషయేభవేత్ ॥

తా॥ మరునాడు తిలసహితముగ తర్పణముజేయుట తల్లిదండ్రుల విషయము కాని యితరుల విషయముకాదు.

సపిండీకరణాను మాసికాదిషు తర్పణవిధిః,

శ్లో॥ పక్షశ్రాద్ధేహిరణ్యేచ పశ్చాద్ధవ్యాత్తిలోదకం । తథాచైవాప్తకాశ్రాద్ధే శ్రాద్ధేచైవానుమాసికే ॥ వృద్ధిశ్రాద్ధేసపిండేచ ప్రేతశ్రాద్ధానుమాసికే । పరేహని విమోక్షేచ నకుర్యాత్తిలతర్పణం । కృత్వానుమాసికం శ్రాద్ధం సపిండీకరణాత్పరం । వైశ్వదేవ తతఃకుర్యా త్తర్పణం తిలసంయుతం॥ సపిండీకరణశ్రాద్ధే ప్రేతశ్రాద్ధాను మాసికే । సంవత్సరవిమోక్షేచ నకుర్యాత్తిలతర్పణం ॥ ఇదంవచనం పరేహని తర్పణ నిషేధపరం ఆన్యధాబహుస్మృతి విరోధస్యాత్ ॥

తా॥ పక్షశ్రాద్ధమునందు హిరణ్యశ్రాద్ధమునందు శ్రాద్ధానంతరమే తిలతర్పణ జేయవలయును. అప్తకాశ్రాద్ధమునందును అనుమాసిక శ్రాద్ధమునందును వృద్ధిశ్రాద్ధ మునందును సపిండీకరణ శ్రాద్ధమునందును ప్రేతశ్రాద్ధమునందును పరేహని తిలతర్పణము జేయనక్కరలేదు సపిండీకరణముజేసి మాసికముపెట్టి పిమ్మట వైశ్వదేవముజేసి అనంతరము తిలతర్పణము జేసికొనవలయును. సపిండీకరణమునందును ప్రేతశ్రాద్ధ మునందును, మాసికమునందును సంవత్సర విమోక్షమునందును తిలతర్పణము జేయ గూడదనెడుమాట పరేహనితర్పణవిషయముగాని తిలతర్పణవిషయముగాదు. ఇంక కంటే వ్యతిరేకముగ జెప్పినయెడల ననేకస్మృతులకు విరోధముగా నుండును.

సువాసినీశ్రాద్ధే సువాసినీ భోజనవిధిః.

నిర్ణయసింధౌ॥ శ్లో॥ మాతృశ్రాద్ధేతు సంప్రాప్తే బ్రాహ్మణైస్సహ భోజనం సువాసినైశ్చత్రదాతవ్యమితిశాతాతపోబ్రవీత్ ॥ భర్తృరగ్రేష్ఠతావారీ సహదా హేనవామృతౌ । తప్యస్థానేషుభుంజీత విప్రైస్సహ సువాసినీ ॥

తా॥ తల్లి సువాసినీగనుండి మృతినొందినయెడల అట్టితల్లి యబ్దికమునందు బ్రాహ్మణులతోగూడ యొక ముత్తైదునకు భోజనము పెట్టవలయునని శాతా తథ్యుడు చెప్పెను. పెనిమిటికంటే భార్య ముందు మరణించినను పెనిమిటితో సహగమనము జేసినను యామెశ్రాద్ధమునందు భోక్తలతోగూడ ముత్తైదునకు భుజింపజేయవలయును.

అశౌచదినే శ్రాద్ధవిఘ్నం.

శ్లో॥ దేయంపితౄణాం శ్రాద్ధంతు అశౌచంజాయతేతదా ।
అశౌచేతువ్యతిక్రాంతే తేభ్యశ్రాద్ధం ప్రదీయతే ॥

తా॥ జాతాశౌచ మృతాశౌచదినములలో శ్రాద్ధము సంభవించినయెడల అశౌచము నివృత్తియగు దినంబున శ్రాద్ధము పెట్టవలెను.

రజస్వలా కర్తృ భర్తృ శ్రాద్ధవిధిః.

శ్లో॥ అపుత్రాతుయజాభార్యా సంప్రాప్తే భర్తృరాబ్ధికే । రజస్వలా భవే
త్సాతు కుర్యాత్తత్పంచమేహని । అకుద్ధాస్యాత్పంచమేహ్ని స్నాత్వానారీ రజ
స్వలా । దైవేకర్మణిసిత్యేచ పంచమేహనిశుద్ధ్యతి ॥

తా॥ సంతానము లేనట్టి స్త్రీ బహిష్కేయండుగ యామె భర్తయొక్క శ్రాద్ధము సంభవించినేని అయిదవదినమందు స్నానము చేసిన పిమ్మట పెట్టవలయును. బహిష్కేయిన స్త్రీ అయిదవదినమందు స్నానము చేసినయెడల దేవపితృకార్యములకు నర్హురాలుగా నుండును.

అమశ్రాద్ధం గృహీత్వాతు శ్రాద్ధాంతరభోజనేవోచః.

శ్లో॥ అమశ్రాద్ధంగృహీత్వాతు యోన్యశ్రాద్ధంతుభుంజతే ।
పతంతిపితర స్తేషాం కారవేసరకేధ్రివం ॥

తా॥ ఎకదైనము అమశ్రాద్ధమునందు పదార్థమును తీసికొని తిరిగి అన్న శ్రాద్ధమునందు భోక్తగా నుండేనేని వాని పితృదేవతలు కారవమును నరకమును బొందుచున్నారు.

అచమనవిధిః. శ్లో॥ ఆదావంతేచపాద్యేచ విప్రరేచవిశేషతః ।

వికిరేపిండదా నేచ మట్సుచాచమనం స్మృతమ్ ॥

తా॥ మొదటను చివరను పాద్యసమయములందు విప్రరమిచ్చినప్పుడును వికిరసమయమందును పిండప్రదానకాలమందును ఈయన సమయములయందును కర్త అచమనము జేయవలయును.

శ్రాద్ధేతక్ర (మజ్జగ) దాన విషేధః.

శ్లో॥ ప్రేత్యకేషుచవిప్రేభ్యో దద్యాత్తక్రింతుమూఢభిః ।
తత్తక్రిం రక్తమిత్యాచుః కాశ్యపిర్గార్గ్యగౌతమాః ॥

తా|| పితృకార్యములయందు భోక్తలకు మజ్జిగ వడ్డించినయెడల యామజ్జిగ రక్తముతో సమానమని కాశ్యపగార్హ్యలు గౌతముఁడు మొదలగువారలు చెప్పిరి

పాదప్రత్యక్షనమ్. శ్లో|| మండలాత్పత్తిమేభాగే స్వాగతంతువిధిశ్శుతే|
పాద్యంబద్యాచ్చతత్రైవ త్తాళనం మండలౌపరి ||

తా|| మండలమునకు పత్తిమేభాగమునకు పాదములనుంచి స్వాగతమును పాదమును జెప్పరలయును మండలముమీద పాదములనుంచిన పిమ్మట ప్రత్యక్ష నము జేయవలెను.

రజస్వలాపత్యోక్త్యాద్ధ-నిమంత్రణనిషేధః.

శ్లో|| రజస్వలాయాభర్తారం నూతికాయాశ్చైవైపతిం |
భాండస్పర్శన పర్యంతం శ్రాద్ధేతుననియోజయేత్ |

తా|| భోక్తభార్య విహిష్టయుండగగాని లేక ప్రసవమై యుండగగాని, శ్రాద్ధములయందు నిమంత్రణజేయగూడదు భోక్త భార్యకు పాత్రలు మొదలగు వానిని ముట్టుకొనుటకు యోగ్యత కలిగినప్పుడు వానికి అర్హత కలుగును.

పితృపుత్రయోరేకపాత్ర త్వరనిషేధః.

శ్లో|| పుత్రపిత్రోస్సకృత్కాలే త్వరకర్మప్రకర్తతే| పుత్రస్వాదౌ త్వరం తస్య పితృస్తుతదవంతరం | యస్తుత్వరదిశేమాహ శ్మృత్తికా స్నానమాచరేత్ | ఆశౌచంత్రిదిశంతస్య పునఃత్వరేణశుద్ధ్యతి|

తా|| తండ్రి కుమారులిద్దఱు ఒక్కదినంబున త్వరము జేయించుకొనవలసి నప్పుడు ముందుకుమారుఁడు చేయించుకొనిపిమ్మట తండ్రి చేయించుకొనవలయును. ఎవఁడైనను త్వరము జేయించుకొనిన దినమునందు మృత్తిక స్నానము తేలియకచేసిన యెడల వానికి మూడుదినముల పర్యంతము ఆశౌచముండును. పిమ్మట తిరిగి త్వరకర్మను జేయించుకొనవలయును. తండ్రి కుమాళ్ళు ఏకదినంబున త్వరకర్మ చేయగూడదనట.

శ్లో|| యథాభోజనకాలేతు వామభాగేస్థితంజలమ్ | క్షాననమూత్రసమంతో యం పీత్యాచాండ్రదాయణంచరేత్ | స్కంధేకవాలేపాషాణే అర్ధవస్త్రంకనిక్షి జేతే | నిక్షిపేద్యది మూఢాత్మా సచేలస్నాన మాచరేత్ |

తా|| భోజనము చేయునప్పుడు జలపాత్రమును ఎడను భాగమందుంచుకొని జలపానము జేసినయెడల శుభకమూత్రమును పానముజేసినట్లగును. అట్లు జేసిన

యెడల చాంచ్రాయణము నాశరించవలయును భుజముమీదను, తలుపుమీదను, తాతిమీదను, తడివస్త్రము నుంచగూడదు. తెలియక నుంచినవారు అకట్టు వస్త్రముతోడనే స్నానము జేయవలయును.

రజస్వలానూతికా పతోరఖుద్ధతా.

శ్లో॥ రజస్వలాచయానారీ ప్రమాతాయాచపాతకే ।

దైవేకర్మణిపిత్రేయ తాసాంభర్తరఖుద్ధతా ॥

తా॥ బహిష్కృతదాని పెనిమిటియు, ప్రసవమైనదాని పెనిమిటియు, దేవ పితృకార్యముల విషయమై అర్హులుగారు.

వ్యుత్క్రమమృతానాం శ్రాద్ధవిధిః.

వాక్యం । వ్యుత్క్రమేణమృతాణాం జీవంతమతిక్రమ్యత దూర్ధ్వగతాభ్యాం ద్వాభ్యాం సహవర్గత్రయం సంపాద్యక్రాద్ధం కుర్వన్జీవతికాళాంతరే విలయేసతి తత్సాపింద్యా త్వరంభునః క్రమపాపిండ్యంకృత్వా క్రమేణవర్గత్రయ ముద్దిశ్య శ్రాద్ధం కుర్యాత్ ॥

తా॥ తండ్రి జీవించియుండగ కుమారుడు మృతినొందినయెడల వర్గత్రయము విషయమై జీవించియున్నవానియొక్క తండ్రితాతల వర్గములుజెప్పి శ్రాద్ధమును చేయవలెను. కొంతకాలమునకు తండ్రికూడ మృతినొందినయెడల సపిండి కరణమైన పిమ్మట క్రమముగా ముగ్గురుయొక్క నామములను జెప్పవలయును.

వా॥ ఏకమేవమాసికాన్యపి వర్గత్రయోద్దేశేన ప్రతిమాసమను మాసిక సంజ్ఞయాపూర్వణవిధానేనకుర్యాత్ । క్రాద్ధాంగతర్పణంసద్య యేవకుర్యాత్ ॥ ప్రతిమాసికేః తర్పణ మాసికాస్యాంతరాయే తన్మాసిక ముత్తరమాసికేనసహ సమావ తంత్రంకుర్యాత్ ॥ మాసికద్యయకునే ॥ అఘన్యపాత్రపట్కంకుర్యాత్ ॥ బహు మాసిక మేళనే । త్రిణ్యేవార్ఘ్య పాతాణిత్రయ ఎకపిండా॥

తా॥ ఈప్రకారముగానే వర్గత్రయముతో ప్రతిమాసమునందు పెట్టునట్టి మాసికములను పూర్వణవిధానముగా చేయవలయును శ్రాద్ధాంగతర్పణము తత్కాలమునందే చేయవలయును ఈమాసికములలో నేదైన నొకటి విఘ్నము సంభవించి యాగినయెడల ముందు మాసికముతోకూడ కలిపి సమావముగ జరుపవలయును. అప్పుడు ఆఱు అర్ఘ పాత్రలును ఆఱు పిండముల నుంచవలయును. అనేక మాసికములను బెట్టవలసి వచ్చినప్పుడు మూడు దొన్నెలును మూడు పిండములను మాత్రము నుంచవలయును.

ఏకోద్దిష్టవిధిః. వాక్యం॥ కనిష్ఠభాగ్యభగినీ పుత్రాదిమాతులాదీనాం ఏకోద్దిష్ట విధానేన పార్వణేకవత్కుర్యాత్ ॥ తత్రవిశ్వేదేవోపి యేవయేవ ॥ రుద్ర సంజ్ఞాకోవిశ్వేదేవః॥

తా॥ తమ్ముడు, తోబుట్టువు, కుమారుండు, మేనమామ, మొదలగువారికి ఏకోద్దిష్టవిధానముగ నేకపార్వణముగా చేయవలయును. అప్పుడు రుద్రసంజ్ఞాకుడైన విశ్వేదేవు డొక్కడు.

విశ్వేదేవాస్త్రయోదశ.

తద్యథా ॥ శ్లో॥ దక్షస్యదుహితాసాధ్వీ విశ్వానామ ప్రకీర్తతా ।

తస్యాఃపుత్రా మహావీర్యాః విశ్వేదేవాస్త్రయోదశ॥

తా॥ దక్షప్రజాపతియొక్క కుమార్తెయు పతివ్రతయునగు విశ్వ అను పేరు గల యొక స్త్రీ గలదు. ఆమెయొక్క తనయులును మిక్కిలి పరాక్రమవంతులు అగు పదమగ్గురు విశ్వేదేవతులబ చెప్పబడుచున్నారు.

తత్తన్నియమాః. శ్లో॥ ఇష్టిశ్రాద్ధే దక్షక్రతూ సంకీర్త్యావైశ్వదేవకా ।
నాందీముఖే సత్యవసూ సాపింజ్యే కాలకాముకౌ । పురూరవార్ద్రావైచైతే పార్వణే
సముదాహృతౌ । హేమశ్రాద్ధేధనురుచీ తీర్థధూరివిలాచనౌ । ఏకోద్దిష్టే రుద్ర సంజ్ఞౌ విశ్వేదేవాస్త్రయోదశ ॥

తా॥ ఇష్టిశ్రాద్ధమునందు దక్షక్రతువునీరువురు, నాందీశ్రాద్ధమునందు సత్య వసులు ఇరువురు, సపిండికరణమునందు కాలకాములిరువురు, ప్రత్యాబ్ధికమునందు పురూరవార్ద్రలిరువురు, హిరణ్యశ్రాద్ధమునందు ధనురుచినిరువురు, తీర్థశ్రాద్ధమునందు ధూరివిలాచనలిరువురు, ఏకోద్దిష్టమునందు రుద్రుడొక్కడు మొత్తము పదమగ్గురు విశ్వేదేవులు.

ఉపవీతినా కర్తవ్యకాలాః.

శ్లో॥ ప్రాణాయామేనమస్కారే స్నానేచైవప్రదక్షిణే ।

వైత్యకేప్రీతికృత్యేపి ఉపవీతంధియ్యతే ॥

కించి॥ స్వాగతే స్వస్తివచనే న్నపరివేషణేఘృతాసేభివాదనే గోత్ర వృద్ధౌ దక్షిణాదానే విసర్జనే చోపవీతమేన ।

తా॥ ప్రాణాయామమునందును, నమస్కారముందును, స్నానమునందును, ప్రదక్షిణముందును, వైత్యకార్యసంబంధమైన దాశాతులందు వైన జెప్పినవాటి యందు విపరీతముగానే చేయవలయును. స్వాగతము, స్వస్తివచనము, అన్నము నొడ్డించుట, ఆర్ఘ్యమిచ్చుట, నమస్కారముచేయుట, గోత్రవృద్ధిజెప్పుట, దక్షిణ నిచ్చుట, విసరనచేయుట, ఈ కారణములయందు సవగముగానే చేయవలయును.

అథ సోదకుంభ శ్రాద్ధవిధిః.

వా॥ సోదకుంభ బ్రాహ్మణభోజనమాసిక శ్రాద్ధానంతరం పాకాంతరేణ త్రిపురుషోద్ధేశేన సంకల్పవిధానేనకుర్యాత్ । సంకల్పశ్రాద్ధే ఆవాహనార్ఘ్యపిండ ప్రదాన స్వధావాచనాదికంనర్జయిత్వా భోజనానంతరం చాస్తశుద్ధిమాత్రం కృత్వా తాంబూలదక్షిణాదీనిదత్వా ప్రదక్షిణ ప్రణామాన్కృత్వా విసర్జయేత్ ।

అథిమాసే సంవత్సర విమోకాది నిర్ణయః.

శ్లో॥ మల్లిఘచేయాసి మృతస్యత్రంసామ్ । త్రయోదశేతు ప్రథమాబ్దికం స్యాత్ । మధ్యేథిమాసేపిమృతస్యతద్వత్ । అంత్యేథికేద్వాదశమాసవివ । కించ॥ శ్లో॥ మలమాసమ్మతాయేచ మలమాసే విధియతే । శుద్ధమాసమ్మతాయేచ శుద్ధేమాసే విధియతే ॥

శ్రాద్ధేవమనదోషః.

తా॥ అధికమాసంబున మృతిబొందినవానికి మాసము మొదలు ౧౩ వ మాసంబున ప్రథమాబ్దికము జరుపవలెను. మృతిబొందిన మాసము మొదలు సంవత్సరవిమోకమధ్యలో అధికమాసము వచ్చినను పై ప్రకారమే జరుపవలెను. అంతమునందు అధికమాసము సంభవించిన ఆ అధిమాసమునందే మాసికము సంవత్సర విమోకము అబ్దికము జరుపవలెను. మఱియు అధిమాసముతులకు అధిమాసమందే అబ్దికము శుద్ధమాసమున మృతులైన వారికైతే శుద్ధమాసమందే వార్షికశ్రాద్ధము చేయదగునని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ పితృశ్రాద్ధానికర్మాణి నమనంయదిజాయతే ।

పంచప్రాణాహుతిర్హుత్వా పునశ్శ్రాద్ధంభవిష్యతి ॥

తా॥ పితృస్థానమందుండు భోక్తలు ప్రాణాహుతులు పుచ్చుకున్న పిమ్మట వమనము సంభవించినప్పుడు కర్త పునశ్శ్రాద్ధం చేయవలెనని తాత్పర్యము.

శ్రాద్ధేఅచమన విధిః.

వా॥ శ్రాద్ధారంభేద్విరాచమనం విప్రీపాదప్రక్షాలనాంతే స్వపాదప్రక్షా అనపూర్వకం ద్విరాచమనం, దేవార్చనాంతే పితృర్చనాంతేచైనైకమాచమన మాఘాణాంతేఏకం, వికరదానాంతేద్వితీకంవా, శ్రాద్ధాంతే స్వపాద ప్రక్షాళన పూర్వకంద్విరాచమనమితి॥ అన్యేభస్మమర్యాదాంతేకర శుద్ధ్యంతే ఉచ్చిష్టచాల నాంతేచాప్యేకైకమాహుః॥ అథభోక్తృః పాదశౌచాంతేద్విరాచమనం, పాణిహోమాంతే యేకభోజనాంతేద్విరితి ॥

సువాసినీ భోజనవిషయః.

శ్లో॥ సువాసిన్యాం మృతాయాంతు బ్రాహ్మణై స్సహభోజయేత్ | సువాసి
నీంతతస్తస్యా మమంత్రకమధార్చయేత్ || భోజయేత్త్యర్థః | మాతామంగళ
నూత్రేణ మృతాయదిచశిద్ధినే | ఉద్దిశ్యద్విజపంక్తాతాం భోజయేత్సధవాం
స్త్రీయమ్ ||

విభక్తిక్రమః.

శ్లో॥ వష్టివిభక్త్యాసంకల్పః క్షణశ్చక్షుయశ్చిరమృతమ్ | వష్టివాస్యాచ్చ
క్షణ్యతా సనదానం ద్విజాతయే || ద్వితీయయావాహనంస్యాద్వి భక్తిశ్చతుర్థికా
అన్నదానే పిండపూజా స్వధాస్వస్తితివాచినే | పిండదానేతుసంబుద్ధి ర్వేదత్వే
త్యాదితఃపురా | తిత్తపరంచతుర్థిచేత్యు భయం సర్వగమ్యతమ్ || శేషాణి సర్వ
కర్మాణి సంబుద్ధ్యంతేయథాక్రమం | ఇదంతేవా ఇదంవోవా ప్రయజ్యైష
సమాచరేత్ ||

తా॥ పితృకర్మలయందంతటను యేకవచన ప్రయోగము సాకల్పాదియందు
వష్టివిభక్తికరింపదగును. క్షణమిచ్చునప్పుడు అక్షయ్యము చెప్పునప్పుడు వష్టి
విభక్తినైనను చతుర్థివిభక్తినైనను ప్రయోగించవలయును. ఆసనముగూడ వష్టే
జరుపదగును అవాహనాసనము ద్వితీయావిభక్తిచేతనే జరపవలయును. త్యాగ
మందు పిండపూజయందు స్వధాస్వస్తులు పరింపునప్పుడు చతుర్థివిభక్తిచేతనే చేయ
వలయును. పిండదానమందు యేచత్వామను మంత్రమునకు పూర్వమందు సంభో
ధనయును శిదప చతుర్థియును జెప్పదగును మిగిలినచోట సంబుద్ధి చెప్పదగును
ఇదంతే అనిగాని బహువచనమందు ఇదంవో అనిగాని జెప్పదగును ఈప్రకారము
పురుషునికి పుంలింగమును, స్త్రీకి స్త్రీలింగమును, ఒకనికి యేకవచనమును బహుమం
దికి బహువచనమును ఇద్దరికి ద్వివచనములు.

కూర్చదర్శ సంఖ్యావిధిః.

శ్లో॥ ప్రథమాద్వైపంచదర్శైః పృత్యద్వైపప్రభిస్తథా |
తీర్థమహాలయేచైవ నవదర్శైస్తుకూర్చకః ||

తా॥ ప్రథమసంవత్సరంబున నైదుదర్శలచేతను పిమ్మట ప్రతిసంవత్స
రముచేయు! అబ్దికాదులయందు నేడు దర్శలచేతను తీర్థమహాలయాదులయందు
తొమ్మిది దర్శలచేతను శ్రాద్ధకూర్చ కట్టవలయును.

భర్తృసాపిండ్యవిధిః

భర్తృసారే॥ వా॥ భర్తరిత్యుతే సత్యపుత్రాయాః స్త్రీయః భర్తాగృహజయేత్ । భర్తరిజీవతిసతిశ్వశ్వాదిభిర్యోజయేత్ ॥ స్మృతిసారే॥ శ్లో॥ అపుత్రయోషితః పిండ భర్తృపిండేనయోజయేత్ । పత్యజీవతిచేత్తస్మాచ్ఛ్చ క్షాపినియోజయేత్ । స్త్రీపిండం భర్తృపిండేన సంయోజ్యవిధివత్పునః ॥ ద్వేధావభజ్యతత్పిండం పునస్త్రేధావిభజ్యచ । వస్తాంశముపకల్పేత తత్తద్వర్గేణయోజరేత్ । భర్తృకేసతసాపిండ్యం నేతరాభ్యాంకదాచన । భుజక్రియాయశ్వశుభావర్హాభర్తృసపిండనే । నార్హాపిందార్హ్యయో స్తస్మాయేవమత్ర ప్రజాపతిః॥ సాపిండ్యం చేత్కృతంభర్తృ : భర్తృకేస. పిండవం । సాపిండ్యంశ్వశుభాభ్యాంతు గురుతల్పసమంస్మృతమ్॥ భర్తృచై కేససంయోజ్య సపిండీకరణేస్త్రీయః । ఉత్తరం ప్రేత్యకం కుర్యా త్పితామహ్యాదిభిస్సహ । తత్ప్రియోగే విశేషః ॥ ఎవంగుణ ... తథా మృతనష్టభార్యాయాః... గోత్రాయాః యజ్ఞపదాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్యద్వాదశేహని భర్తృసపిండీకరణాభ్యాన్న శ్రాద్ధంకరిష్యే"ఇతిసంకల్ప్య॥కాలే అనుష్ఠానం యథాసంభవత్ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే ॥ తిలాన్దర్భాన్ యథాశక్తిదక్షిణాంచ గృహీత్వా ॥ సమస్తసంప...పదమ్ ॥ యావత్తిరై...ప్రీణాతి ఇతి ప్రదక్షిణీకృత్య ॥ (పా)...తీ) మృతనష్టభార్యాయాః ... గోత్రాయాః... ద్యాయ్యాః ప్రేతాయాః ప్రేతత్వవిముర్తిద్వారా వస్వాది భర్తృలోకా వాప్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని దేశకాల దేవాధర్మ ప్రేపరీత్య శంకయాఽద్యభర్తృ సపిండీకరణాభ్యాన్న శ్రాద్ధం కర్తుం అధీదస్తు॥ కాలశ్చ ముఖ్యకాలోఽస్తు ॥ పాకాదీనాం పరిత్రేతాఽస్తు ॥ సర్వే సాకాశ్శుచయోభవంతు ॥ ఉపపీతీ ఓం భూః — తథా పా — తీ ॥ మృతనష్టభార్యాయాః — గోత్రాయాః — ద్యాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్యద్వాదశేహని భర్తృసపిండీకరణాభ్యాన్న శ్రాద్ధేమృతనష్టభార్యాయాః — గోత్రాయాః ద్యాయ్యాః ప్రేతాయాః తద్భర్తృ — గోత్రేణ — శర్మణా వసురూపేణ సహసహ నోదక సాపిండ్యసిద్ధిద్వారా వస్వాది భర్తృలోకా వాప్త్యర్థం మృతనష్టభార్యాయాః — గోత్రాయాః — ద్యాయ్యాః ప్రేతాయాః ఏకోద్దిష్టవిధానేన ప్రేతోద్దేశేభర్తృః — గోక్రిస్య ... శర్మణః వసురూపస్య పార్వణవిధానే నైవము భయాత్మకం ఉభయతోదైకం కాలకౌము సంజ్ఞిక విశ్వేదేవపూర్వకం విష్ణ్వంతం మృతనష్ట భార్యాయాః — గోత్రాయాః...

దాయ్యా:— ప్రేతాయా: మరణదీనా దారభ్యద్వాదశేహని భర్తృసపిండీకరణా
భ్యాన్న శ్రాద్ధం అన్నే నహవిషా పార్వణనిధానేన అన్నాదిద్రావ్యేణ ఏకపాకేన
సమానతంత్రేణసదైవమద్య (ఉపవీతీ) కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ ఆత్రసంయోజ
నేవిశేష:॥ ఆమ ఆగంతతద్భతాశరేనయానాం—ఆప॥ శంనోదే—న:॥ భర్తృశేక
న్యైవ సాపిండ్రాదేకవచనమేవ పితృస్థానే వక్తవ్యం॥ మృతనష్టభార్యాయా:....
గోత్రాయా:— దాయ్యా:— ప్రేతాయా: పాత్రస్థాదకం త్వద్భర్తృగోత్రస్య
శర్మణ: వసురూపస్య పాత్రస్థాదకేన సహసంయోజయిష్యే॥ తన్యైతాస్వధానమ్,
ఇతి॥ అథపిండసంయోజనేవిశేష: మృతనష్ట భార్యాయా:— గోత్రాయా:.....
దాయ్యా: ప్రేతాయా: ప్రేతపిండ ప్రథమాశం (ప్రథమశకలం) తద్భర్తృ:—
గోత్రస్య — కర్మణ: వసురూపస్యపిండేన సహసంయోజయిష్యే ఇతి సంగచ్ఛ
ధ్వమిత్కర్ణ్య పిండసంయోజనేకార్యం ॥ శేషం సర్వం సాపిండ్యవత్ ॥ గ్రంథ
విస్తరభయాత్ ప్రయోగోనలిఖ్యతే మాసికాదిషుమృత నష్టభార్యాయా:- శ్రాద్ధే
మృతనష్టపత్నా: త్వద్భర్తృమాతృ పితామహీనామిత్వాది॥ ఇతిభర్తృసాపిండ్య
విధిస్సమాప్త:.

ఓమ్ పరబ్రహ్మణేనమః

య త్య ప ర ము.

అతాదా సుతః కౌరం కృత్వా॥ స్నాత్వాచమ్య॥ తతః
బ్రాహ్మణానామహాయ॥ బంధూన్ మిత్రాన్ ఆహూయ॥ దీపారా
నంకృత్వా॥ యతిం పద్మాసనేనిక్షిప్య॥ శుద్ధజలే స్నానంకుర్యాత్॥
తతః భస్మధారణం కృత్వా॥ ఆచమ్య కేశవ, నారాయణ... శ్రీకృ
ష్ణాయనమః... ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శివతిథౌ సిద్ధిగతం
నారాయణం పరమహంసం నారాయణేంద్రయతిం యతిః స్కాంకరిష్యే॥
నాస్కాంకరిష్యే॥ ఇతినంకల్ప్య॥ తతః యతి శరీరం శుద్ధోదకేన
పంచామృతైః ప్రణవేన ఓం నమస్సోమాయచ ఇతి మంత్రేణ
మంత్రస్నానం కుర్యాత్॥ మంత్రః॥ ఓమ్ నమస్సోమాయచ
రుద్రాయచ నమస్తామ్రాయచామరగాయచ నమశ్శంకాయచ శశు
పతయేచ నమశ్శ్రీగాయచ భీమాయచనమో అగ్రేవధాయచ దూరే
వధాయచ నమోహంత్రేచ హనీయ సేచ నమో వృక్షేభ్యో హరి
కే శేభ్యో నమస్తారాయ నమశ్శంభవేచ మయోభవేచన మశ్శంకరాయ
చమయస్కరాయచ నమశ్శివాయచ శివతరాయచ॥ తతః యతి
శరీరే భస్మధారణం కృత్వా॥ ఆచమ్య... ఏవంగుణ... శివతిథౌ పరమ
హంసం నారాయణేంద్రయతిం అస్మద్గురు పూజాంకరిష్యే॥
శ్లో॥ ఆగమనార్ధంతు గాత్రసాం కురు ఘంటారవంతత్ర దేవతాహ్వా
నలాంఛనమ్॥ అపసర్పంతు యేభూతా యేభూతా భూమిసంస్థితా॥
ఏభూతా విఘ్నకర్తాంస్తే నశ్వంతు శివాజ్ఞయా॥ రిదంగ కలశారాధ
నంకరిష్యే॥ శ్లో॥ కలశస్య ముఖే విఘ్నః శంతే రుద్రస్సమాశ్రితః॥
మూలేగ్రాస్థితో బ్రహ్మ మధ్యే మాతృగణాస్సృతః॥ కుక్షౌతుసాగ
రాస్సర్వే సప్తద్వీపా వసుంధరా॥ ఋగ్వేదోఽధయజుర్వేద స్సామ
వేదోఽహ్యధర్వణః॥ ఆగైశ్చ సహితాస్సర్వే కలశాంబు సమాశ్రితాః॥
ఆకలశేషుధావతి పవిత్రే పరిషిచ్యతే॥ ఉక్తైశ్చజ్ఞేషు వర్ధతే॥ ఆపోవా
ఇదగ్ం సర్వం విశ్వాభూతా న్యాపః॥ ప్రాణావా ఆపః పశవః పౌషా
మాపోఽమృతమాపస్సప్రమ్మాడాపో విరాడాపస్స్వరాడాప శ్చందాగ్
స్యాపో జ్యోతిగ్మ్యాపో యజుగ్ మ్యాప స్సత్యమాప స్స్వర్వాదేవతా

ఆపోభూర్భువస్సువరాపటమ్! గంగేచ యమునే కృష్ణే గోదావరి
 సరస్వతి! నర్మదే సిన్ధుకావేరి జలేస్మిన్ సన్నిధింకురు! యాఆంతుకలక
 పూజాథక్ం మమదురితక్షయ కారకాః! కలశోద కేనశజ్ఞమాపూర్వ!
 శంఖంప్రక్షాశ్య పునశ్శంఖం పూరయిత్వా! శంఖపీఠే బ్రహ్మణ
 మావాహయామి! శంఖ హృదయే ఆదిత్యమావాహయామి!
 శంఖమధ్యే చంద్రమావాహయామి! శఙ్ఖగ్రేగఙ్గా సరస్వతీ మా
 వాహయామి॥ శంఖే గంధ పుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య! ద్వానమ్!
 శ్లో! త్వంపురాసాగతోత్పన్నో విష్ణునావిధృతః కలే! సర్వదేవహితా
 ర్థాయసాంచజన్యవమోఽస్తుతే! శంఖంచంద్రార్కదైవత్యవరుణంచాధి
 దైవతం! పృష్ఠే ప్రజాపతిం వింద్యా దగ్రే గంగా సరస్వతీ!
 శ్లో! పృథివ్యాం యానితీర్ధాతి వాసుదేవస్మదాజ్ఞయా! శఙ్ఖే తిష్ఠన్తి
 సర్వాణి తస్మాచ్ఛంఖం ప్రపూజయేత్! అధశంఖోదకేన పూజాద్ర
 వ్యాణిదేవమాత్మానంచ సమ్ప్రాప్త్య కేవలముత్సృజ్య! పునఃద్వా
 దశవారం పూరయిత్వాస్థాప్య!

అథ పురుష సూక్తవిధానమ్

(౧) ఓం సహస్ర శీర్షాపురుష! సహస్రాక్షస్సహస్రసౌత!
 సభూమిం విశ్వతోవృత్వా! ఆత్యతిష్ఠ దశాజ్ఞులమ్! శ్లో! జ్యోతిశ్శా
 నం సర్వలోకానరస్థమోజ్జ్వాలాఖ్యం యోగిహృద్ధ్యాన గమ్యం!
 సాజ్ఞం శక్తిం సాయుధం భక్త సేవ్యం సర్వాకారం విష్ణుమావాహ
 యామి!

శ్లో! హంక్షాభ్యాం పరివృత్త ప్రతకమలైర్ద్రివ్యైర్జగత్కారణం
 విశ్వోత్తీర్ణ మనేక దేహనిలయం స్వచ్ఛంద మానందకమ్! ఆద్యం
 తైకమఖండచిద్భువన సంపూర్ణం హన్యంతం కుభం! ప్రత్యక్షాక్షర
 విగ్రహం గురుపదంధ్యాయేద్విభుం శాశ్వతమ్! శ్లో! విశ్వవ్యాపిన
 మాదిదేవమలం నిత్యంవరం నిష్కళం! నిత్యోద్భుద్ధ సహస్ర ప్రత
 కమలేలుస్తాక్ష రేమంటపే! నిత్యానంద మయం సుఖైక నిలయం
 సత్యగురుం స్వప్రభం! ధ్యాయేద్ధం సపరం పరాత్పరం స్వచ్ఛంద
 తస్సర్వదా! ఉర్ధ్వామ్నాయ గురోపదం త్రిభువనోంకారాఖ్య
 సింహాసనం! పీఠాచార సమస్తవేద పఠితం వడ్చకం! సంచారిణం!

అద్వైత స్ఫురదగ్ని మేకమమలఁ పూర్ణ ప్రభా శోభితం శాంతంశ్రీ
గురుపంకజం భజనునశ్చైతన్య చంద్రోదయమ్ శ్లో॥ సమామి సద్గు
రుంశాంతం పత్నీక్ష గురురూపిణం శిరసాయోగ పీఠస్థం ముక్తికా
మార్గసిద్ధిదం శ్లో॥ పూర్ణానంద జగత్త్రయాది భరితం బ్రహ్మస్వ
రూపాత్మకం పూర్ణానంద గురుం సదైవ హృదయే ధ్యానమ్ సదా
నిర్గుణం బ్రహ్మానంద మనేక రూపమఖిలం జ్ఞానామృతంభాషితమ్ శ్లో॥
యేషు యేషుచ భావేషు భక్త్యాత్మా పరమేశ్వరః సాధవో
భావయత్పద్మాత్వం తదాతత్రభావతే భేదా భేదోనతత్వేస్థి మంత్ర
రాజజగత్పతే అస్మద్గురవేనమః ఆవాహనంసమర్పయామి పురుష
వవేదమి త్యాసనం

(౨) పురుషవవేదగ్ం సర్వం యద్భూతం యచ్ఛభవ్యం
ఉతామృతత్వస్యేశానః యదన్నేనాతిరోహతి శ్లో॥ కల్పదు
మూలేమిణి వేదిమధ్యే సింహాసనం స్వర్ణ మయం సుకర్మం విచిత్ర
వస్త్రావృత మచ్యుత ప్రభో గృహాణ లక్ష్మీధరణీ స మన్వి త శ్లో॥
సర్వతః పాణి పాదాంతే రూపంశత జగదాశ్మకం నతత్రేతద్వి
వేకేనవిశ్వేస్మిన్ విదితం పరం గృహేవ సర్వయోగానాం భోక్తా
సాక్షిగురుర్గతిః అస్మద్గురవేనమః ఆసనం సమర్పయామి ఏతావా
నస్యేతిపాద్యం

(౩) ఏతావానప్య మహిమా అతోజ్యాయాగ్శ్చ పూరుషః
పాదోఽస్యవిశ్వాభూతాని త్రిపాదస్యామృతందివి శ్లో॥ శ్రీకృష్ణ
నర్వాదేవానామధిక స్సర్గ కామదః మయాని వేదితం తుభ్యం
సంగృహాణ సుపాద్యకమ్ శ్లో॥ అమృతాదమృతంమర్త్యాః భవంతి
భయనాశకమ్ మంత్ర గాజ మియం పుణ్యం దుఃఖాంతం కురుమర్ద
నమ్ అస్మద్గురవేనమః పాద్యం సమర్పయామి తి పాదూర్ధ్వ
మిత్యర్ఘ్యం

(౪) త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః పాదోన్యేహ భవాత్పునః
తతోవిష్వజ్య క్రామత్ సాశనాశనే అభి శ్లో॥ గంగాజలసమా
నీతం సువర్ణ కలశే స్థితం అర్ఘ్యం గృహాణ భగవన్ కాలరూప
నమోఽస్తుతే అసంకోహ్య జరాస్సాక్షి నిత్యం శుద్ధనిరామయం

నిత్యానంద మయోదేవ స్వర్వవిద్యా మయోబుధః। అస్మద్గురవేనమః
అర్ఘ్యంసమర్పయామి।

(౫) తస్మాద్విరాడజాయత । విరాజో అధిపూరుషః। సజా
తోఽత్యరిచ్యచ । పశ్చాద్భూమివధో పురః। శ్లో॥ జనార్దనాయ
దేవాయ నమస్తే కమలాలయ । నిర్మలజ్ఞాన రూపాయ । ద దా
మ్యాచమనీయకమ్ । జ్ఞాత్వా జ్ఞేయంచ విజ్ఞేయం । జ్ఞానేతత్వపదం
నహి ! తత్తంసచ్చిన్మయంబ్రహ్మ । స్వయమేవావభాసతే । అస్మ
ద్గురవేనమః। ఆచమనం సమర్పయామి।

యత్పురుషేణేతి మధుపర్కం

(౬) యత్పురుషేణ హవిషా । దేవాయజ్ఞ మతన్వత ।
వసంతో అస్మాసీవాజ్యం । గ్రీష్మఇథ్మశరద్ధవిః। శ్లో॥ మధ్వాజ్యదధి
సంయుక్తం స్వర్ణ పాతే) ప్రకృష్టితం। మధుపర్కం గృహణత్వం
లక్ష్మీకాంతనమోస్తుతే। ఉత్తమపురుషం సంపూర్ణం మగోచరమ
నాయకం । ధ్యాయేత్వాం దేవదేవేశం । మంత్రరాజ మివంభజే।
అస్మద్గురవేనమః మధుపర్కం సమర్పయామి । సప్తాశ్వా సన్నిధిరితి
స్నానం।

(౭) సప్తాశ్వాసన్నరి ధయః । త్రిస్సప్త మిధః కృతాః ।
దేవాయ ద్యజ్ఞంతన్వానాః । అబధ్నన్ పురుషంషశుం। శ్లో॥ తీర్థో
దక్షః కాంచన కుమ్భ సంస్థైః సువాసితైర్దేవ కృపారసార్ద్రైః ।
మయాఽర్పితం స్నానవిధిం గృహణ పాదాబ్జ నిష్కృతనదీప్రవాహా
యస్మిన్నాశే జగత్సర్వం । భాషాధ్యాస్య నివర్తతే । తస్మైసర్వ
గుణభాసా । మూర్తయే బ్రహ్మణేనమః। అస్మద్గురవేనమః।
స్నానంసమర్పయామి। తంయజ్ఞమితీశ్రుం॥

(౮) తంయజ్ఞ బర్హిషిప్రోక్షన్ । పురుషం జాతమగ్రతః ।
తేనదేవా ఆయజన్త । సాధ్యాఋషయశ్చయే। శ్లో॥ స్వర్ణాశ్చుం
స్వర్ణ విచిత్రశోభితం కాశేయయుగ్మం పరికల్పితం మయా ।
సర్వగుణభాసా మూర్తయే బ్రహ్మణేనమః। అస్మద్గురవేనమః।

యద్ధాతిరోచతేసర్వే । యేవేదంమధ్యతేవహి । సత్యం సనాతనం
బ్రహ్మ । మంత్రరాజమిమం భజే । అస్మద్గురవేనమః ॥ వస్త్రం
సమర్పయామి ॥ తస్మాద్యజ్ఞాదితి యజ్ఞోపవీతమ్ ।

(౯) తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః । సమృద్ధతం పృషదాజ్యం ।
పశూగ్స్తాగ్శ్చక్రే వాయవ్యాన్ । ఆరణ్యాన్ గ్రామ్యాశ్చయే ॥
శ్లో । సువర్ణతన్తూద్భవ యజ్ఞ సూక్తిం ముక్త్యా ఫల సూత
మనేరత్నం । గృహాణ తద్వత్కృతముత్తరీయం స్వార్థసూక్తిం
ధరతే నమోఽస్తు ॥ శ్లో । చిన్మయం చైవ చిద్వక్త్రం । చైతన్యం
తేననిర్మలం । బ్రహ్మైవమంత్ర రాజోయం । మంత్రరాజజనప్రియ ॥
అస్మద్గురవేనమః యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి । తస్మాద్య
జ్ఞాదితిగంధమ్ ।

(౧౦) తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వ హుతః । ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే ।
ధందాగ్ం సిజజ్ఞిరేతస్మాత్ । యజ్ఞస్తస్మాదజాయతే ॥ శ్లో । కస్తూరి
కాఃర్దమచన్దరాని కాశ్మీర సంయోజిత గన్దసారైః । విలేపనంస్వీకురు
దేవ దేవ శ్రీదేవి వత్సోజ విలేపతాజ్ఞ ॥ శ్లో । కర్తాకర్మచకార్యంచ ।
చతుర్థః కర్మణః ఫలం । బ్రహ్మైవభావనే సర్వం మంత్రరాజ ప్రసా
దతః ॥ అస్మద్గురువేనమః గంధం సమర్పయామి । తస్మాదశ్వా
ఇతి పుష్పమ్ ।

(౧౧) తస్మాదశ్వా అజాయంత । యేకేచో భయాదతః ।
గావోహజజ్ఞిరేతస్మాత్ । తస్మాజ్జాలా అజవయః ॥ శ్లో । చామన్తి
తావకుళ చమ్పక పాటణాబ్జ పుష్పాగ జాజికగవీర రసాల పుష్పైః ।
బిల్వ పవాళతులసీ కళమల్లికాభిః శ్వాం పూజయామి జగదీశ్వరనాసు
వాసుదేవ ॥ ఆరామ పుష్పాణి మనోహరాణి జలాశయస్థాని సుపల్ల
వాని । సువర్ణ పుష్పాణి మయూర్పితాని గృహాణ శ్రీవత్సధర
ప్రసీద ॥ శ్లో । కరవీరైర్జాజి కుసుమైశ్చమృకైర్వకులైశ్శుభైః ।
శశపత్రైశ్చ కల్పారైరర్చయేపురుషోత్తమమ్ ॥ శ్లో । స్వాదుఃఖాంత
స్నాత । సర్వః శ్వ పరశ్వభుక్ । సర్వాత్మన్ సర్వసర్వజ్ఞసర్వే
శ్వనమోనమః ॥ అస్మద్గురవేనమః పుష్పం సమర్పయామి ।

అధ అష్టోత్తర శతనామపూజా

శ్రీ సద్గురుని పాదపద్మములను పుష్పములతోఁ బూజింపవలెను.

ఓం అచలస్వరూ

యనమః

అశరీరస్వరూపాయ

ఆత్మాతీతస్వరూపాయ

అవాఙ్మానసగోచర

స్వరూపాయ

పచ్చిదానందాతీతాయ

నామబిందుకళాతీతాయ

నిర్వికారస్వరూపాయ

నిరంజనస్వరూపాయ

పరిపూర్ణస్వరూపాయ

ప్రకృతిద్వయదోష

రహితాయ

ఉపాధిద్వయదోషరహితాయ

క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞస్వరూప

రహితాయ

సర్వసాక్షిస్వరూపానందాత్మనే

ద్రష్టృస్వరూపానందాత్మనే

స్వయంభుస్వరూపానందాత్మనే

నిష్కళానందాత్మనే

నిత్యానందాత్మనే

సత్యానందాత్మనే

చిదానందాత్మనే

ఆనందస్వరూపాత్మనే

అలిపానందాత్మనే

అద్వయానందాత్మనే

అభేదానందాత్మనే

అదృశ్యానందాత్మనే

ఓం అనుభవానందాత్మనే నమః

అసూనానందాత్మనే

అఖండానందాత్మనే

అద్భుతానందాత్మనే

అనిర్వాచ్యానందాత్మనే

అవినాశానందాత్మనే

అసంకల్పితానందాత్మనే

అప్రసంగానందాత్మనే

ఆత్మానందాత్మనే

అరూపానందాత్మనే

అక్షయానందాత్మనే

అవ్యాకృతానందాత్మనే

అనంతానందాత్మనే

అప్రమాణానందాత్మనే

అజరానందాత్మనే

అనులానందాత్మనే

అక్రియానందాత్మనే

అక్షేళానందాత్మనే

అనధూతానందాత్మనే

అఖిలానందాత్మనే

అమరానందాత్మనే

అంతర్నిష్ఠానందాత్మనే

అక్షదేవానందాత్మనే

అంతర్జ్యోత్యానందాత్మనే

అంతరిక్షానందాత్మనే

అవిచ్ఛిన్నానందాత్మనే

అగ్రాహ్యానందాత్మనే

ఓం అచ్యుతానందాత్మనే
 అప్రమేయానందాత్మనే
 అమాయానందాత్మనే
 అవిక్షిప్తానందాత్మనే
 అకురానందాత్మనే
 అంతరాత్మానందాత్మనే
 అధిష్ఠానందాత్మనే
 అక్షోభ్యానందాత్మనే
 అమృతానందాత్మనే
 ఆదేహానందాత్మనే
 అమృతానందాత్మనే
 అమితానందాత్మనే
 అగమానందాత్మనే
 అరూపానందాత్మనే
 అమంతానందాత్మనే
 అతిక్రాంతానందాత్మనే
 అనంతానందాత్మనే
 అభోక్తానందాత్మనే
 అవికారానందాత్మనే
 అప్రతర్కానందాత్మనే
 అచింత్యానందాత్మనే
 అద్యానందాత్మనే
 అంతర్బహిర్వ్యాపకానందాత్మనే
 అవ్యయానందాత్మనే
 అనామానందాత్మనే
 అశోకానందాత్మనే
 అనాద్యానందాత్మనే
 అక్షరానందాత్మనే
 అవిజానందాత్మనే
 అమోఘానందాత్మనే

ఓం అకోగానందాత్మనే
 అకాధానందాత్మనే
 అస్థితానందాత్మనే
 అంతశ్శూన్యానందాత్మనే
 అగణితానందాత్మనే
 అవాచ్యానందాత్మనే
 అద్యాత్మానందాత్మనే
 అవ్యాదయానందాత్మనే
 అచ్ఛేద్యాదందాత్మనే
 అకర్మకానందాత్మనే
 అనిచ్ఛానందాత్మనే
 అపరానందాత్మనే
 అభ్రంగానందాత్మనే
 అభోగానందాత్మనే
 అనిర్దేశ్యానందాత్మనే
 అవృత్త్యానందాత్మనే
 అభిన్నానందాత్మనే
 అశోకానందాత్మనే
 అభేదానందాత్మనే
 అరాగానందాత్మనే
 అసంగానందాత్మనే
 అజిత్యానందాత్మనే
 అరూపానందాత్మనే
 అనోమానందాత్మనే
 హంసానందాత్మనే

(౧౨) యత్పురుషమితిధూపం | యత్పురుషంవ్యదధుః | కతిధా
వ్యంకల్పయత్ | ముఖంకిమస్యకౌబాహు || కావూరూపాదాఉచ్యతే |
శ్లో | శ్రీఖండలాతౌరసకున్దదివ్య కర్పూరకాలాగురుచన్దనాని | ఖచోర
కృష్ణాగురుదేవదారు మాచీయుతాస్సేనజపూతికాశ్చ | శ్రీసమంచిత
మవ్యయంపరమ ప్రకాశమగ్రోచరంభేదవర్జిత మప్రమేయమనంతమా
ద్యమకల్కమం | నిర్మలంనిగమాంతమద్యయ మప్రతర్క్యమబోదకం
ప్రాతరేవహిమాన సాంతర్భావయే ద్గురుపాదుకమ్ | అస్మద్గురువే
నమః ధూపంసమర్పయామి ||

(౧౩) బ్రాహ్మణోఽస్యేతిదీపమ్ | బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖ
మాసీత్ | బ్రాహ్మారాజస్యఃకృతః | ఊరూతదస్యయదైశ్యః పదాభ్య
గంశూద్రోఅజాయత | శ్లో | సూర్యేన్దుకోటిప్రభవాసు దేవదీపావళి
గోఘృతవర్తియుక్తం | స్వమాయయాస్తీకృతసర్వలోక జ్ఞానప్రదీపం
కురుతేనమోఽస్తు | నాదుబిందుకళాత్మకం దశనాథభేదవినోదకం
మంత్రరాజ విరాజితం నిజమండలాంతరభాసితం | వంచవర్ణమ
ఖండ మద్భుత మాదికాదుణ మచ్యుతం | ప్రాతరేవహిమాన
సాంతరభావయేద్గురుపాదుకమ్ | అస్మద్గురువేనమః దీపంసమర్పయామి |

చన్ద్రమామనసేతి నైవేద్యం

(౧౪) చన్ద్రమామనసోజాతః చక్షోసూర్యోఅజాయత | ముఖా
దిన్ద్రశాచ్ఛోచ్చప్రాణాద్వాయురజాయతః | ఓంభూర్భువ...ప్రచోద
యాత్ | సత్యంస్వరేన పరిషించామి | ఆమృతమస్తు || అమృతో
పస్తరణమసి | శ్లో | హంసచార మఖ డన నమనేక వర్ణమరూపకం
శబ్దజాల మయంచరాచల జంతుదేవా నివాసినంచక్రరాజ మనాహ
తోద్భవ మేకవర్ణయతః పరంప్రాతరేవహిమాన సాంతర్భావయే ద్గురు
పాదుకం | అస్మద్గురుపాదుకాభ్యాంనమః || ఓం ప్రాణాయస్వాహా |
ఓం అపానాయస్వాహా | ఓం వ్యానాయస్వాహా ఓం ఉదానాయ
స్వాహా | ఓం సమానాయస్వాహా | మధ్యేమధ్యేపానీయం సమర్ప
యామి | హస్తావక్షాళయామి | పాదాప్రక్షాళయామి | శుద్ధాచమ
సం సమర్పయామి |

నాభ్యాఆసీదితి తామూబలమ్

(౧౫) నాభ్యాఆసీదన్తరిక్షం | శ్విరోద్యాస్సమ వర్తత | పద్యాభ్యం
భూమిర్ది శశ్రోత్రాత్ | తథాలోకాగ్ం అకల్పయన్ | శ్లో || పూగీ
ఫలై స్సకర్పూరై ర్నాగ వల్లీ దళై ర్మృతం ముక్తాచూర్ణసమాయుక్తం
తామూబలం ప్రతి గృహ్యతామ్ | శ్లో || బుద్ధి రూపచుబుద్ధకం త్రి త
యైక కూటనివాసినం నిశ్చలం నిరత ప్రకాశక నిర్మలం నిజ రూ ప కం
పశ్యేమాతర భేలనం నిజ శుద్ధ సాధ్య విగోచరం ప్రాతరే నహిమాన
సాంతర్భావయే ద్గురుపాదుకమ్ || అస్మద్గురవేనమః తాంబూలమ్
సమర్పయామి ||

(౧౬) వేదాహమేత మితి నీరాజనమ్ || వేదాహ మేతం
పురుషం మహాంతం | ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తుపారే | సర్వాణి రూపా
ణివిచిత్ర్య ధీరః | నామాని కృత్వా భివదన్ యదాస్తే || నర్య ప్రజాం
మేగోపాయ | అమృతత్వాయ జీవనే | జాతాంజ నిష్య మాణాంచ
అమృతే సత్యే ప్రతిష్ఠితం | అధర్వ పితృమ్మే గోపాయ | రసమన్న
మిహాయుషే | అదభాయోఽశీత తనో హవిషన్నః పితృం కృణు |
శగ్గ్స్యప శూన్యే గోపాయ | ద్విపాదోయే చతుష్పదః | అష్టాశఫా
శ్చయ ఇహగ్నే | యేచైకశఫా అశుగాః | సప్రథ సభామ్మే గోపా
య | యేచ సభ్యా స్సభా సదః | తాన్ద్రియావతః కురు | స ర్వ
మాయురు పాసతాం | అహే బుద్ధియ మంత్రమ్మే గో పా య |
యన్ముష యస్తై విదా విదుః | ఋచస్సామాని యజూగ్ంషి |
సాహిశ్రీ రపుతా సతాం | మనోహిగ్ం సీజ్జత వేదో గామశ్వం
పురుషం జగత్ | అభిభదగ్న ఆగహి శ్రియామా పరిపాతయ |
సామ్రాజ్ఞా విరాజంచాభి శ్రీర్యాచనో గృహే || లక్ష్మీ రాష్ట్రస్య
యాముఖేత యామాసగ్ం సృజామసి || శ్లో || హృద్గతం విమలం
మనోజ్ఞ విభాసితం పరమాణుకం నీలమధ్య సునిల సన్నిభ మాదిబిందు
నిజాంశకం సూక్ష్మకర్ణిక వాసినం జలవహ్ని రూపక మీశ్వరం ప్రాత
రేవహిమాన సాంతర్భావయే ద్గురు పాదుకమ్ || అస్మద్గుర వేనమః
నీరాజనం సమర్పయామి ||

ధాతాపురస్తాదితి మంత్రపుష్పమ్

(౧౭) ధాతాపురస్తాద్యముదా జహర । శక్రప్ర విద్వాన్
ప్రదిశశ్చ తస్రః । తమేవం విద్వానమృత ఇహభవతి । నాన్యః పథా
అయనాయ విద్యతే ॥ నహస్ర శీర్షం దేవం విశ్వాక్షం విశ్వశంభువం
.....వస్సువరోమ్ ॥ ఈశానస్సర్వ.....సదా శివోమ్ । వ్యోమ
వద్భహిరం తరస్థిత మక్షరం నిఖిలార్మకం కేవలం పరిశుద్ధ మేక మజన్మ
హిప్రతిరూపకం బ్రహ్మతత్త్వ వినిశ్చయం నిరతాను మోక్షమ బోధ
కం ప్రాతరే నహిమాన సాంతర్భానయే ద్గురు సాదుకం ॥ అస్మద్గురు
పాదుకాభ్యాం నమః సువర్ణ దివ్య మంత్ర పుష్పం సమర్పయామి ।

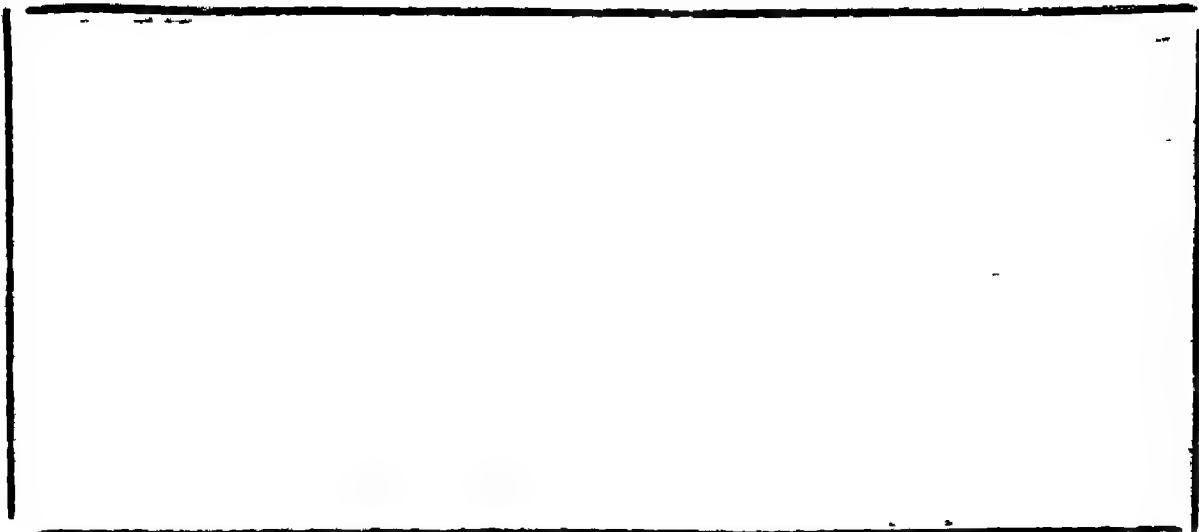
ప్రదక్షిణనమస్కారాణి

శ్లో॥ యానికానిచ పాపాని జన్మాంతర కృతానిచ । తాని
తాని ప్రణశ్యంతి ప్రదక్షిణ పదే పదే ॥ పాపోఽహం సాపకర్తాఽహం
సాపాఽత్మా పాపసంభవః । త్రాహిమాం కృతయా దేవ శరణాగత
వత్స ॥ అన్యథా శరణం నాస్తి త్వమేవ శరణం మమ । తస్మాత్కా
రుణ్య భావేన రక్ష రక్ష మహద్గురో ॥ అస్మద్గురవేనమః ఆత్మ ప్రదక్షి
ణనమస్కారాన్ సమర్పయామి ॥ ఛత్రం సమర్పయామి ॥ చామరం
సమర్పయామి ॥ గీతం సమర్ప (శ్రావ) యామి ॥ శృత్యం సమర్ప
యామి ॥ నాట్యం సమర్పయామి ॥ సమస్త శక్తుష్చ చారాన్
సమర్పయామి ॥ సమస్త గురు దేవోప చారాన్ సమర్పయామి ॥

శ్లో॥ యస్మత్ప్రత్యక్షామాత్మ్యా తపః పూజా క్రియాదిషు
న్యూనం సంపూర్ణ తాంయత్స సదో వందే మహద్గురుమ్ ।
మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం మహద్గురుమ్ ॥ యత్పూజితం
మయాదేవ పరిపూర్ణ తదస్తుతే ॥

శ్లో॥ బ్రహ్మనందం చరమ సుఖదం కేవలం జ్ఞాన మూర్తిం
ద్వంద్వా తీతం గగన సప్తశం తత్వమస్యోది లక్ష్యం ఏకం నిత్యం
విమలమచలం సర్వధి సాక్షి భూతం భావాతీతం త్రిగుణరహితం
సద్గురుం తేనమామి ॥

ఖ. న న మ్

అథ సాలగ్రామ తీర్థం శిరసినిధాయ ॥ గంధ మూలైరలం కృ
త్య ॥ వేదఘోషైర్గాన్మం ప్రదక్షిణీకృత్య ॥ ప్రాచీముదీచింహ
దిశంగత్వా ॥ నదీతీరే పుణ్యక్షేత్రే బ్రహ్మ వృక్ష మూలే అసంభవే
గోష్ఠే వాయథా సంభవం శుద్ధ దేశే సంస్థాప్య ॥ ఓం భూర్భు వస్సు
వః । తత్స వితుర్వ రేణ్యం భగ్నో దేవస్య ధీమహి । ధియోయోనః
ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి ఖనన దేశే జల సప్రప్తోక్య ॥ తత్ర పురుష
ప్రమాణం గర్తం ఖాత్వా ॥ ఓం భూర్భు..... ప్రచోదయాత్ ॥
శుద్ధ జలేన సప్రప్తోక్య ॥ గర్తే యథాశక్తి లవణం నిధాయ ॥ తత్ర
కుశాన్ పరిస్తీర్య ॥ ఓం భూర్భు.....త్ ॥ యతిం జలేన సప్రప్
త్య ॥ పురుష సూక్తేన సంస్థాప్య ॥ ఓం తచ్చ యోరావృ.....
తిశ్చాంతిః ॥ ఓం సహస్ర శీర్షాపురుషః । సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ ।
సభూమిం విశ్వతో వృత్వా । అత్యతిష్ఠ దశాఙ్గులమ్ ॥ పురుష ఏవేద
గ్ం సర్వం సర్వమ్మనిషాణ ॥ ఓం తచ్చం తిః ॥
పురుషసూ కం పఠిత్వ ॥ పూర్వం వద్గంధ మాల్యాది భిరలం కృత్య ॥
విష్ణో హవ్యగ్ం రక్షస్వ । ఇతి కర్తావదేత్ । ఇదం విష్ణుర్వి చక్రమే
త్రేఢానిదధేపదం సమూఢ మస్యపాగ్ం సురే ॥ ఇతి దండం దక్షిణ
భాగే నిధాయ । ఇదం విష్ణుర్వి చక్రమే త్రేఢానిదధేపదం సమూఢ
మస్యపాగ్ంసురే ॥ ఇతి మంత్రేణ సవ్యహస్తే కమండులుం నిధాయ ।
హగ్ం సశ్శుచిష ద్వసురంతరిక్ష సద్ధోతా వేదిషద తిథిర్దురోణ సత్ ।
నృషద్వర సదృత సద్యోమ సవజ్జా గోజాఋతజా అద్రిజాఋతంబృ
హత్ ॥ కర్తాయతి హృదయం స్పృష్ట్వా జపేత్ ॥ తతః పురుషసూ

క్తేనభువోర్మధ్యం స్పృష్ట్వా ॥ ఓం సహస్రశీర్షాపురుషః-సర్వం మని
షాణ ॥ బ్రహ్మజజ్ఞానమితి మంత్రేణ మూర్ధానాం స్పృష్ట్వా ॥ బ్రహ్మ
జజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తా ద్విసీమ తస్మిరుచో వేన ఆవః । సబుద్ధి
యా ఉపమా అస్యవిష్టాస్సతశ్చ యోని మసతశ్చ వివః ॥ తతః భూ
మింప్రార్థ్య ॥ నారికేళ ఫలాది నామూర్ధానం భింద్యాత్ ॥ ఓం
భూర్భువస్సువరోమితి శరీర మభిమృశ్య ॥ ద్వైతై ర్భ రాచ్ఛాద్య ప్రణవే
నిలవణైః పాంసుభిః (భస్మం) శికతాభిః (ఇసుక) గర్తం పూరయేత్ ॥
అగ్నినాగిస్సమిధ్యనేక విర్క్త హవేర్యువా ॥ ప వ్యవాజ్ఞ హవ్యస్యః ॥
పృథినీహోతా । ద్యౌరధ్వర్యుః । రుద్రోగ్నిత్ ॥ బృహస్పతిరుప
వక్తా । గర్తరభి మంత్ర్య ॥

తదుపరి వేదికాం కృత్వా ॥ తత్రలింగం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ అభిమం
త్ర్య ॥ ఖం వాయుర్జ్యోతి రాపః పృథివీ మభి మంత్ర్య ॥ నారాయణం
పూజయేత్ ॥ ఆచమ్య - ఏవం - గర్తస్య ప్రాగ్భగే ధ్వజస్తంభం
ప్రతిష్ఠాప్య ॥ తత్రకాయ వస్త్రం నిధాయ ॥ పీత్యర్థం సిద్ధిం గతస్య
బ్రహ్మీశూతస్య పరమ హంసస్య నారాయణేంద్రియతే । సిద్ధిదినాదా
రభ్య ప్రధమేహని కర్తవ్య వేదికాయాం పురుష సూక్త విధానేననా
రాయణ పూజాం కరిష్యే ॥ తదంగ కలశ పూజాం కరిష్యే ॥
శ్లో॥ కలశస్య ముఖే విష్ణుః కారకాః ॥ వేదికాయాం గోమ
యేనానులిప్య ॥ రంగవల్యాది భీరిలం కృత్య ॥ పురుష సూక్తేన
షోడశోపచార పూజాం కుర్యాత్ ॥ పురుష సూక్తవిధానం పూర్వ
ముక్తం ॥ అత్ర కేసవాది నామభిః పూజా కార్యా ॥ శివాష్టోతర నా
మభిః పూజా కార్యా అత్ర క్షీరాన్నంవా అధవా ఫలాదికం వా ని
వేద్య ॥ ప్రిత్యహం పూజాంతే క్షీరతర్పణం కుర్యాత్ ఏవం
....., పీత్యర్థం సిద్ధిం గతస్య నారాయణేంద్రియతేః సిద్ధిదినాదా
రభ్య ప్రధమేహని కర్తవ్య క్షీర తర్పణం కరిష్యే ॥ అగ్నిం యమం
నిఋణుతిం వరుణం వాయుం కుబేర మీశానాం తర్పయామితి ॥
గాయత్ర్యా ప్రణవేనవా అష్ట దిక్షుతర్పణాని కుర్యాత్
ఏవం పీత్యర్థం అస్మద్గురోం ప్రధమ దివస కర్తవ్య జల

మధ్యే క్షీరతర్పణాని కరిష్యే ॥ అత్మానం తర్పయామి ॥ అంతరాత్మా
నం తర్పయామి ॥ పరమాత్మానం తర్పయామి । ఏనం దశదినాని
కుర్యాత్ ॥

అయ్యా! యతి సిద్ధి బొంది నపుడు ప్రాణములు క్షీణించిన వె
టనే (కర్త బంధువులను, వేదపరిజ్ఞాతలను, ఆత్మపరిజ్ఞాతలను, అందరిని
బిలచుకొని వచ్చి కర్మ క్షౌరము చేయించుకొని పునః స్నానము చేసి
కొనివచ్చి యతని పూజించ నలెను. అది యెట్లైన ముందు శుద్ధోద
కముచేతను పిమ్మట నారి కేఢోదకము చేతను, యతిని సమస్తోమాయచ
అను మంత్రము మొదలగు వాని చేతను, పురుష సూక్త మంత్రముల
చేతను, స్నానము చేయించి పిమ్మట భస్మధారణము మొదలగునవి
యుంచి పిమ్మట కర్త సంతకల్పముచేసి పురుష సూక్త విధానముచే
పూజజేసి క్షీరాన్నము నివేదనము జేసి కర్పూర నీరాజనము మంత్ర
పుష్పము మొదలుగా గలవి విధిగాజేసి పండు ఫలాదులు ఇతరులకు
పంచిపెట్టి కర్త నూతన నస్త్రములను ధరించ నలెను. పిమ్మట ఉపని
షత్పారాయణముచే ఆయతనిశ్మశానమునకు గాని, అనుకూల ప్రదేశ
మునకు గాని, తీసికొని వెళ్ళి యచట శుద్ధ ప్రదేశమందు పురుష
ప్రమాణము గూటత్రవ్వి ఉత్తర ముఖముగా యాతని స్థాపనము జేసి
ఇంటి వద్ద పూజ చేసిన ప్రకారము పునః గురుపూజ చేసిన పిమ్మట
దండ కమండలములన్నట నుంచి (లవణము) యతి చుట్టూవుంచి మృ
త్తుకచే ఆ గోతిని పూడ్చినలెను. తదుపరి పై భాగంబును మృత్తుక
చే వేదికను నిర్మించి శిరః ప్రదేశంబున మృత్తుకచే లింగమును ప్రతిష్ఠ
చేసి ఆఙ్గి మ క్రించి తూర్పున ధ్వజము పాతి కాయనస్త్రము జెండాగా
నుంచనలెను. పురుష సూక్త విధానముతో (౧౦) పది దినములు
పూజ చేసి క్షీరాన్నము నివేదనము చేస్తూ రావలెను, పూజాంతంబున
క్షీరతర్పణము జేయనలెను. క్షీరాన్నము గంగలో నుంచ నలెను.

ఇందుకు కావలసిన నస్త్రములు క్షీరాన్నము, పుష్పము, గంధము, ధూ
పము, దీపము, కొబ్బరికాయలు, శెనగపప్పు, బెల్లం, సాంగ్రాణి,
సాలిగ్రామం, శంఖం, ఘంట, పాలు, పెరుగు, మంత్రపుష్పము,

అక్షతలు, ఇవన్నియు సంపాదించుకుని నిత్య బ్రాహ్మణులతో కూడ వెళ్ళి స్వస్తి వాచనములతోఁగూడ పూజించవలెను. కర్తకుగాని, జ్ఞాతులకు గాని, ఆశౌచ మేఘయు లేదు. దేవపూజలు మొదలగునవి అందఱు చక్కగా జేయవచ్చును. మామూలుగా అందఱు మంచి బొట్లు పెట్టుకో వచ్చును. అయితే యీ గురువు గారి యొక్క కార్యములు పూర్తి కాకముందు జ్ఞాతులు శుభ కార్యము చేయవలెదు. ౧౨ దినములు పిమ్మట జరుపు కొన వచ్చును. యతిని జలమందు విడచి వేసే చుడల కృష్ణా, గోదావరి, గంగ, మొదలగు పుణ్యనదుల యందు విడువ వలెను. అట్లు విడచునప్పుడు జలమధ్య ప్రదేశమునకు బోయి విడువ వలెను. పిమ్మట కర్త స్నానముజేసి ఇంటిని గూఢి రావలెను. పిమ్మట ఆ గ్రామ శివాలయంబున గాని, శుద్ధప్రదేశంబు నగాని, ఈశాన్యంబున గాని, గోతిని త్రవ్వి అచ్చట యీ యతీశ్వరుని పేరిట నొకలింగమును అభిమంత్రించి స్థాపనము చేసి పిమ్మట ఆ గోతి నిపూర్పు పై భాగమందు వేదికను నిర్మించి లింగమును స్థాపించి విధి ప్రకారముగా పదిదినములు గురుపూజ జేయవలెననుట.

అ త్ర స ం క ల్ప వి శే ష :

ప్రథమదినసంకల్పః

ద్వితీయదినసంకల్పః

తృతీయదినసంకల్పః

చతుర్థదినసంకల్పః

పంచమదినసంకల్పః

షష్ఠమదినసంకల్పః

సప్తమదినసంకల్పః

అష్టమదినసంకల్పః

నవమదినసంకల్పః

దశమదినసంకల్పః

సాలోక్యప్రాప్త్యర్థం

సారూప్యప్రాప్త్యర్థం

సామీప్యప్రాప్త్యర్థం

సాయుజ్యప్రాప్త్యర్థం

సార్వత్వసిద్ధ్యర్థం

పునరావృత్తిసాలోక్యప్రాప్త్యర్థం

పునరావృత్తిసారూప్యప్రాప్త్యర్థం

పునరావృత్తిసామీప్యప్రాప్త్యర్థం

పునరావృత్తిసాయుజ్యప్రాప్త్యర్థం

పునరావృత్తిసార్వత్వసిద్ధిప్రాప్త్యర్థం

అని కొందఱును మఱి కొందఱు జ్ఞానసాఫల్య సిద్ధ్యర్థమని మఱి కొందఱును చెప్పుదురు. దేశాచారములననుసరించి చెప్పుదగును.

దశాహము అనగా ౧౦ రోజు

దశమేహనికర్తా స్నాత్వాచమ్య ॥ సంధ్యావందనాదికం కృత్వా ॥
 బ్రాహ్మణాః బంధూంశ్చ సహాయ ॥ సమాధి దేశంగత్వా ॥ జలం
 సంప్రేక్ష్య ॥ రంగవల్యాది భేరలం కృత్య ॥ కీపారాధనం కృత్వా ॥
 ఆచమ్య..... ఏవంగుణ విశేషణ శివతిక్కా సిద్ధిగతస్య బ్రహ్మ
 భూతస్య పరమ హంసస్య నారాయణేంద్రియితేః సిద్ధి దినా నారభ్య
 దశమేహని కర్తవ్య వేదికాయాం పురుషసూక్త విధానేన నారాయణ
 పూజాం కరిష్యే ॥ తదంగ కలశ పూజాం కరిష్యే ॥ శ్లో॥ కలశస్యము
 ఖేవిష్ణుః కారకాః ॥ వేదికాయాం పూజా ద్రవ్యాణి సంప్రే
 త్య ॥ దేవమాత్మానంచ సంప్రేక్ష్య ॥ పురుష సూక్త విధానేన షాడ
 శోపచార పూజాంతం కృత్వా ॥ తతః అష్టదిక్షు తర్పణం కరిష్యే ॥
 ఓం భూర్భువస్సు యాత్ ॥ ఇంద్రస్థానే తర్పయామి ॥
 ఓం భూర్భు త్ ॥ ఆగ్నేయ స్థానే తర్పయామి ॥ ఓం భూర్భు ..
 త్ ॥ యమ స్థానే తర్పయామి ॥ ఓం భూర్భు త్ ॥ నైఋతి
 స్థానే తర్పయామి ॥ ఓం భూర్భు త్ ॥ వరుణ స్థానే తర్ప
 యామి ॥ ఓం భూర్భు త్ ॥ వాయుస్థానే తర్పయామి ॥
 ఓం భూర్భు త్ ॥ కుబేరస్థానే తర్పయామి ॥ ఓం భూర్భు
 త్ ॥ ఈశాన స్థానే తర్పయామి ॥ ఏవం తర్పణాని కుర్యాత్ ॥ ఆచమ్య
 ఏవంగుణ ర్థం అస్మద్గురోః దశమదినస కర్తవ్య క్షీరతర్పణం
 కరిష్యే ॥ ఆత్మానం తర్పయామి ॥ అంతరాత్మానం తర్పయామి ॥
 పరమాత్మానం తర్పయామి ॥ ప్రతిస్థాలింగే తర్పణం కార్యం ॥ దశమ
 దినసే లింగోద్వాసన కాలే పునః పూజాం కరిష్యే ॥ పూజాంతే సర్వ
 బంధూనాం మంత్రపుష్పం నిధాయ ॥ పూజాంతే గ్రాహ్మణానాం
 గంధాక్షత తాంబూల దక్షిణాని దద్యాత్ ॥ నమో నారాయణేతి
 సమస్కారాః కృత్వా ॥ తతః లింగోద్వాసనకాలే గోదానాది దశ
 దానాని కరిష్యే ॥ విధిప్రకారేణ గోదానాది యథాశక్తి దానాని
 కుర్యాత్ ॥ నారాయణేతి మంత్రేణ తింగముద్వాస్య ॥ జలేనిక్షిపేత్ ॥
 ఓం నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి తన్నో విష్ణుః
 ప్రచోదయాత్ ॥ సమస్కృత్వా ॥ సూర్యాన లోకనం కార్యం ॥

సమాధి సన్నిధౌ తచ్చిష్యానాం గురుదర్శనార్థం పునర్లింగం ప్రతిష్ఠాప్య॥
నమస్కృత్వా ॥ గృహమాగచ్ఛత్ నారాయణ స్మరణం కార్యం ॥

ఏకాదశేహని కర్తవ్యకార్యాణి.

కర్తా స్నాత్వాచమ్య బ్రాహ్మణాన్ బంధూంశ్చహూయ॥
దీపారాధనం కృత్వా ॥

అథ పార్వణ శ్రాద్ధ ప్రయోగః

ఏకాదశేహని పార్వణ శ్రాద్ధం కుర్యాత్ ॥ యథా ॥ ఆచమ
... ఏవంగుణ ... పీత్యర్థం ... ఏకాదశేహని బ్రహ్మీభూతస్య
పితృః ... గోత్రస్య శర్మణః వసురూపస్య అక్షయ తృప్త్యర్థం పార్వణ
శ్రాద్ధం కరిష్యే ॥ కాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రియశ్చిత్తం
కరిష్యే ॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా సమస్త సంపత్సమ వాప్తి ...
నమో బ్రహ్మణ్యదే ... నమోనమః ॥ యావతిర్వైదే ... పీణాతి॥
బ్రహ్మీభూతస్య పితృః గోత్రస్య - శర్మణః వసురూపస్య అక్షయ
తృప్త్యర్థం ఏకాదశేహని పార్వణ శ్రాద్ధం కర్తుం అధికార సంపద
స్త్వితి భవతో బ్రువంతు ॥ కర్తుం అధికార సిద్ధిరస్తు ॥ పరిషద్దక్షి
ణాం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ ॥ ఆచమ్య ... ఏవంగుణ ... శివతిథౌ
బ్రహ్మీభూతస్య పితృః ... గోత్రస్య - శర్మణః వసురూపస్య అక్షయ
తృప్త్యర్థం ఏకాదశేహని పార్వణ శ్రాద్ధే అస్మత్ప్రీత్య పితామహ ప్రసి
తామహానాం ... గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం
పురూ ... దేవానాంచ అస్మదబ్రహ్మీభూత పితృః సిద్ధి దినాదారభ్య
ఏకాదశేహని పార్వణ శ్రాద్ధం అద్య కరిష్యే ॥ శ్రాద్ధవిసర్జనాంతం
పార్వణశ్రాద్ధ వత్కుర్యాత్ ॥

(ఇచ్చట జరుప వలసిన పార్వణ శ్రాద్ధ క్రిమమంతయు నిచ్చట
జేర్చిన యడల గ్రంథ బాహుళ్యమగునని విస్తరించ నైతిని)

ద్వాదశ దినే కర్తవ్య నారాయణ బలిః

ఆదౌ గణపతి పూజాం తతః పుణ్యాహం కుర్యాత్ ॥ అత్ర
సంకల్పః ॥ ఆచమ్య ... ఏవంగుణ ... శివతిథౌ అస్మద్గురోస్సిద్ధింగ

గతస్య పరమ హంసస్య నారాయణస్య యతేః గురుకుష్ట్యర్థం సిద్ధి
 దినా (ఖననదినా) దారభ్య క్వాశశ దినేన నారాయణ బల్యాఖ్యం
 కర్మకరిష్య మాణః విశ్వభృత్ పూర్వకం కేశవాది త్రయోదశ బ్రాహ్మ
 ణవరణాఖ్యాని కర్మాణి కరిష్య మాణః ఆదౌ గృహభూభాండ ఆత్మ
 ద్రవ్యైర్థల శుద్ధ్యర్థం పృథ్వీర్థ మభ్యుదయార్థంచ మహాజనై స్స హస్వస్తి
 పుణ్యాహవాచనం కరిష్యే । ఇతి సంకల్ప్య ॥ విధి ప్రకారేణ గణాధిపతి
 పూజాం పుణ్యాహవాచనం కుర్యాత్ ॥ తతః ఆచమ్య ... ఏనంగుణ
 ... శినతిథౌ అస్మద్గురోః సిద్ధిం గతస్య పరమ హంసస్య నారాయణ
 గురు ముద్దిశ్య గురుప్రీత్యర్థం సిద్ధిదివ సమారభ్య అద్య ద్వాదశే దినే
 నారాయణ బలి కర్మ కరిష్యే ॥ కాలే అధికార సిద్ధ్యర్థం పరిషద్దక్షి
 ణాం గృహీత్వా ॥ సమస్త సంవత్సరం వాప్తి ... అశేషే హేపరిషత్
 ... అస్మద్గురో సిద్ధింగతస్య పరమ హంసస్య నారాయణేంద్ర యతేః
 ద్వాదశ దినే నారాయణ బలిం కర్తుం యోగ్యతా సిద్ధిర స్వీతి భవం
 తో బుధిసంతతు ॥ కర్తుం అధికార సిద్ధిరస్తు ॥ సర్వేభ్యో నమః యథా
 శక్తి పరిషద్దక్షిణాణి హృహ్మణేభ్యో దద్యాత్ ॥ ప్రాగ్భాగే రంగవల్యా
 ది భిరలం కృత్య ॥ శ్వేత వస్త్రం పరిస్తీర్య ॥ తత్ర తండులాన్నిధాయ॥
 సాలగ్రామం సంపూజ్య ॥ పూజాద్రవ్యాణి సంప్రీత్య ॥ దేవమీత్మా
 నంచ సంప్రీత్య ॥ ఆదౌ సాలగ్రామ పూజా కృత్వా ॥ ఓం నారా
 యణాయ విష్ణుహే వాసు దేవాయ ధీమహి । తన్నో విష్ణుః ప్రచోద
 యాత్ ॥ కేశన మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ॥ నారా
 యణ మావాహ యామి ... మి ॥ మాధవ మావాహ యామి ...
 మి ॥ గోవిందమా ... మి ॥ విష్ణుమా ... మి ॥ మధుసూధనమా
 ... మి ॥ త్రివిక్రమా ... మి ॥ వామనమా .. మి ॥ శ్రీధరమా
 ... మి ॥ హృషీకేశమా ... మి ॥ పద్మనాభమా ... మి ॥
 దామోదరమా ... మి ॥ సంకర్షణమా ... మి ॥ వాసుదేవమా
 ... మి ॥ ప్రద్యుమ్నమా ... మి ॥ అనిద్ధిమా ... మి ॥ పురుషో
 త్తమా ... మి ॥ అఢోక్షజమా ... మి ॥ నారసింహమా ... మి॥
 అచ్యుతమా ... మి ॥ జనార్దనమా ... మి ॥ ఉపేంద్రమా ...
 మి ॥ హరిఃమా ... మి ॥ శ్రీకృష్ణమా ... మి ॥ పురుష సూక్తేన

షోడశోపచార పూజాం కృత్వా ॥ సాలగ్రామ సన్నిధౌ కార్యం ॥
 స్వగృహ్యాక్త విధానేన ఆగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ తదగ్ని ముఖాతం కృత్వా ॥
 షట్పత్రప్రయోగః ॥ తతః పవిత్ర కరణా ద్యాజ్య భాగాంతే పాయ
 సేన చాజ్యేన జుహుయాత్ ॥ సుప్రచపస్తీర్థ్య - చర్మమధ్యాద్విరవదాయ
 అభిఘార్య - హవిః ప్రహృఘారయతి ॥ అవధానం కేచిత్ ॥ ఓం భూ
 స్వాహా । సవిత్ర ఇదం నమమ ॥ ఓం భువస్వాహా । సవిత్ర ఇదం నమమ ॥
 ఓం సువస్వాహా । సవిత్ర ఇదం నమమ ॥ ఓం భూర్భువస్సువ స్వాహా ॥
 సవిత్ర ఇదం నమమ ॥ పునః ఓం భూ స్వాహా । సవిత్ర ఇదం నమమ ॥
 ఓం భువ స్వాహా । సవిత్ర ఇదం నమమ ॥ ఓం సువ స్వాహా । సవిత్ర
 ఇదం నమమ ॥ ఓం భూర్భువస్సువ స్వాహా । సవిత్ర ఇదం నమమ ॥
 అథ కేశవాది ద్వాదశ నామభిః పురుష : సూక్తేన అష్టాక్షరేణ -
 ద్వాదశాక్షరేణ పాయసేన జుహుయాత్ ॥

౧. ఓం కేశవాయస్వాహా ॥ పురుషాయ కేశవాయేదం నమమ ॥

౨. ఓం నారాయణాయస్వాహా ॥ పురుషాయ నారాయణాయేదం
 [నమమ ॥

౩. ఓం మాధ వాయస్వాహా ॥ ... మాధవాయేదం నమమ ॥

౪. ఓం గోవిందాయస్వాహా ॥ ... గోవిందా ... నమమ ॥

౫. ఓం విష్ణవే స్వాహా ॥ ... విష్ణవ యదం నమమ ॥

౬. ఓం మధుసూధనాయస్వాహా ॥ ... మధుసూ ... నమమ ॥

౭. ఓం త్రివిక్రమాయస్వాహా ॥ ... త్రివిక్రమా ... నమమ ॥

౮. ఓం వామనాయస్వాహా ॥ ... వామనాయేదం నమమ ॥

౯. ఓం శ్రీధరాయస్వాహా ॥ ... శ్రీధరాయేదం నమమ ॥

౧౦. ఓం హృషీ కేశాయస్వాహా ॥ ... హృషీ కేశాయేదం నమమ ॥

౧౧. ఓం పద్మనాభాయస్వాహా ॥ ... పద్మనాభాయేదం నమమ ॥

౧౨. ఓం దామోదరాయస్వాహా ॥ ... దామోదరాయేదం నమమ ॥

ఓం సహస్రశీర్షాపు ... జ్గుల స్వాహా ॥ పురుషాయ నారాయణాయే
 దం నమమ ॥ ఓం పురుష ఏవేదగ్ం సర్వం ... హతిస్వాహా ॥

(౧) పురుషాయ నారాయణాయేదం నమమ ॥ (౨) ఓం ఏతావాన

స్వమహిమా ... దీవి స్వాహా ॥ పురుష నారాయణాయేదం నమమ ॥
 (3) ఓం త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదై ... అభి స్వాహా ॥ పురుషాయ నారా
 యణాయేదం నమమ ॥ (౪) ఓం తస్మాద్విరాజా జాయతే ... పుర
 స్వాహా ॥ పురుషాయ నారాయణాయేదం నమమ ॥ (5) ఓం య
 త్పురుషేణ హవిషా ... ద్ధస్వాహా ॥ పురుషాయ నారాయణాయే
 దంనమమ ॥ (౬) ఓం సప్తాస్యా స్పరధయ ... పశు స్వాహా ॥
 పురుషాయ నారాయ ... మ ॥ (౭) ఓం తం యజ్ఞం బర్హిషి
 ప్రాక్షన్ ... శ్చయే స్వాహా ॥ పురుషాయ నారాయణ ... మ ॥
 (౮) ఓం తస్మాద్విజ్ఞాత సర్వ హుతః సమృద్ధతం ... శ్చయే
 స్వాహా ॥ పురుషాయ నారాయణ ... మ ॥ (౯) ఓం తస్మాద్వి
 జ్ఞాత సర్వ హుతః । ఋచసామాని ... యతస్వాహా ॥ పురుషా
 య నారాయ ... మ ॥ (౧౦) ఓం తస్మాదశ్వా ఆజాయంతయే
 కోచో ... వయస్వాహా ॥ పురుషాయ నారాయ ... మ ॥
 (౧౧) ఓం యత్పురుషంస్య .. పుచ్చ్యేచే స్వాహా ॥ పురుషాయ
 నారాయ ... మ ॥ (౧౨) ఓం బ్రాహ్మణోస్య ముఖ మాసీత్ ।
 బహు ... ఆజాయత స్వాహా ॥ పురుషాయ నారాయ ... మ ॥
 (౧౩) ఓం చంద్రమా మనసో జాతః చక్షో ... యత స్వాహా ॥
 పురుషాయ నారాయ ... మ ॥ (౧౪) ఓం నాభ్యా ఆసీదంతరిక్షం
 శ్చి ... అకల్పయన్ త్సాహా ॥ పురుషాయ నారాయ ... మ ॥
 (౧౫) ఓం వేదాహ మేతం పురుషం ... యదాస్తే స్వాహా ॥ పురు
 షాయ నారాయణాయేదం నమమ ॥ (౧౬) సర్వత్ర పురుషాయ నా
 రాయణాయేదం నమమ ॥ ఇతి నదేత్ ॥ ఓం నమో నారాయణాయ
 స్వాహా । ... నారాయణాయేదం ॥ ఓం నమో వాసు దేవాయ
 స్వాహా ॥ వాసుదేవాయేదం ॥ అతోదేవా అనంశునః సప్తదామ
 భిస్వాహా ॥ దేవేభ్య ఇదం ॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమేపాగ్ం సురేస్వాహా ।
 విష్ణవ ఇదం ॥ త్రీణి పశావిచక్రమే కర్తాణి ధారయన్ స్వాహా ॥
 విష్ణవ ఇదం ॥ విష్ణో కర్తాణి పశ్యత - యజ్ఞస్సఖి స్వాహా ॥ విష్ణవ
 ఇదం ॥ తద్విష్ణోః పరమం పదం ... పదగ్ స్వాహా ॥ శ్రీ విష్ణవ
 ఇదం ॥ తతః అష్టాక్షర హోమం కరణ్యే ॥ ఓం నమో నారాయ

ణాయ స్వాహా ॥ ఓం నమో నారాయణాయ యేదం నమమ ॥ తతః
 ద్వాదశాక్షర హోమం కరిష్యే ॥ ఓం నమో భగవతే నారాయణాయ
 స్వాహా ॥ ఓం నమో భగవతే నారాయణాయ యేదం నమమ ॥ తతః
 జయాది హోమం కరిష్యే ॥ సువేణాజ్య మాదాయ ఓం చిత్తంచస్వా
 హా ॥ చిత్తాయేదం నమమ ॥ విధి త్రకారేణ జయాది హోమం స్విష్ట
 కృదాద్యంతం హుత్వా ॥ కేశవాది ద్వాదశ నామభి ర్జుహుయాత్ ॥
 కృష్ణ పక్షే సంకర్షణాది ద్వాదశ భిర్హుత్వా ॥ దర్వాపరిధీన నక్తిత్యాది
 బ్రహ్మ విసర్జనాంతే హుతశేషం (పాయసాన్నం) వేదికో పరి విష్ణవే
 నివేదయేత్ ॥ తతః దర్భేషు బలిం దద్యాత్ ॥ శ్రీ విష్ణవే పరమాత్మ
 నేనమః ॥ ఆచమ్య ... ఏనంగుణ ... శినోధౌ ఆస్మద్గురోః సిద్ధింగ
 తస్య నారాయణేంద్ర యతేః సిద్ధిదిన సమారభ్య ద్వాదశ దినే కర్తవ్య
 కేశవాది నారాయణ స్వరూపాశ్చనం కరిష్యే ॥

శుక్లపక్షే

కేశవ । నారాయణ । మాధవ । గోవింద । విష్ణు ॥ మధు
 సూధన । త్రివిక్రమ । వామన । శ్రీధర ॥ హృషీకేశ ॥ పద్మనాభ ॥
 దామోదర ॥

కృష్ణపక్షే

సంకర్షణ । వాసుదేవ । ప్రద్యుమ్న । అనిరుద్ధ । పురుషోత్త
 మ । అధోక్షజ ॥ నారసింహ । అచ్యుత । జనార్దన । ఉపేంద్ర ॥
 హరే । శ్రీకృష్ణ .

అథ బ్రాహ్మణి నిమంత్రణమ్

అస్మిన్నానారాయణ బలి కర్మణే కేశవార్ధే క్షణః క్రియతాం ॥ ...
 నారాయణేర్దక్షిణః క్రియతాం ॥ ... మాధవార్ధేక్షణః క్రియతాం ॥
 ... గోవిందార్ధేక్షణః క్రియతాం ॥ విష్ణ్వర్ధేక్షణ క్రియతాం ॥ మధు
 సూధనార్ధేక్షణః క్రియతాం ॥ ... త్రివిక్రమార్ధేక్షణః క్రియతాం ॥
 వామనార్ధేక్షణః ... తాం ॥ శ్రీధరార్ధే ... తాం ॥ హృషీకేశార్ధే
 ... తాం ॥ పద్మ నాభార్ధే ... తాం ॥ దామోదరార్ధే ... తాం ॥

ఏవం శుక్ల పక్ష సిద్ధింగతస్య త్రియోదశం విష్ణ్వర్ధే వృణుయాత్
త్రియోదశక్షణాని బ్రాహ్మణాయ దధ్యాత్ ॥

కృష్ణ పక్ష సిద్ధింగతస్య .

సంకర్షణార్ధక్షణః క్రియతాం ॥ వాసుదే ... తాం ॥ అనిరు
ద్ధార్ధే ... తాం ॥ పురుషోత్తమాద్ధే ... తాం ॥ అధోజార్ధే ...
తాం ॥ నారసింహార్ధే ... తాం ॥ అచ్యుతార్ధే ... తాం ॥ జనార్ద
నార్ధే ... తాం ॥ ఉపేంద్రార్ధే ... తాం ॥ హర్ధక్షణః క్రియతాం ॥
(శ్రీ) కృష్ణార్ధే ... తాం ॥ త్రియోదశం విష్ణ్వర్ధే వృణుయాత్ ॥
ఏవం కృష్ణ పక్ష సిద్ధింగతస్య క్షణాని దధ్యాత్ ॥ మండల పూజాం
కృత్వా ॥ కేశవ ఇదం పాద్యం ఏవం ప్రకారేణ త్రయోదశ బ్రాహ్మ
ణానాం పాద్యాని దత్వా ॥ తతః ఆసనాది సర్వత్రా దధ్యాత్ ॥
తతః పురుషసూక్తేన ఆవాహనాది షోడశోపచార పూజాం కుర్యాత్ ॥
తతః బ్రాహ్మణాన్ భోజయిష్యే ॥ తతః ఆపోశనం దత్వా ॥ భోజనాం
తే ఉచ్చిష్ట సన్నిధౌ విష్ణోః పురతః బలిప్రదానం కరిష్యే ॥ ఇతి సంక
ల్ప ॥ ప్రాగగ్రేషు దర్భేషు తూష్ణీం జలం దత్వా ॥ ఓం భూస్వధా ॥
ఓం భువ స్వధా ॥ ఓం సువ స్వధా ॥ ఓం భూర్భు వస్సువ స్వధా ॥
ఇతి బలిం దత్వా ॥ తూష్ణీం ముదకందత్వా ॥ విష్ణుం పురుష సూక్తేన
స్తుత్వా ॥ విష్ణుముద్వా ॥ తతః ద్వాదశ పిండాన్ కృత్వా ॥
ఆగ్నిం సమీపే కర్తాప్రాజ్ముఖ ముకవిన్య పిండ దానం కరిష్యే ॥ ఇతి
సంకల్ప ॥ ప్రాగగ్రేషు దర్భేషు తూష్ణీం యవోదకం దత్వా ॥ కేశ
వాయనమః ... ఇదం పిండం దదామి ॥ నారాయణ ... మి ॥ మా
ధవాయన ... మి ॥ గోవింద ... మి ॥ విష్ణవేన ... మి ॥ మధు
సూధ నాయనమః ... మి ॥ త్రివిక్రమా యనమః ... మి ॥ వామ
నాయనమః ... మి ॥ క్షీరరాయనమః ... హృషీ కేశాయనమః ...
మి ॥ పద్మనాభాయనమః ... మి ॥ దామోదరా యనమః ... మి ॥
శుక్లపక్ష సిద్ధింగతే రేవ ద్వాదశ పిండాః దత్వా ॥ అథ కృష్ణ పక్షే
విశేషః ॥ సంకర్షణాయనమః ॥ ఇదం పిండం దదామి ॥ వాసు దేవా
యనమః ॥ ఇదం పిండం దదామి ॥ ప్రాచ్యమ్నాయ ... మి ॥ ఆనిరు
ద్ధాయ ... మి ॥ పురుషోత్తమాయ ... మి ॥ అధోక్షజాయ ...

మి || నారసింహాయ .. మి || అచ్యుతాయ ... మి || జనార్దనా
య ... మి || ఉపేంద్రాయ ... మి || హరేనమః ఇదం పిండం దదా
మి || శ్రీకృష్ణాయనమః ఇదం పిండం దదామి || కృష్ణపక్షే సిద్ధింగతే
రేవద్వాదశ పిండాన్ దత్వా || గురుప్రీత్యర్థం సాలగ్రామ దశదాన
మహాదానాని కుర్యాత్ || ఇదం విష్ణురితి జలం దదామి || ఇదం విష్ణు
... సురే || ఇతి జలం దత్వా || ఇదం విష్ణుః || అతోదేవా అనంత
నోయతో నిష్ణర్వి గక్రమే పృథివ్యాస్పృష్టధా మభిః || పిండానుపసాధి
య || నమస్కారం కృత్వా || బ్రాహ్మణేభ్యో దక్షిణ తాంబూలాని
దద్యాత్ ||

శ్లో || ఏవంయః కుశతే విద్వాన్ నారాయణ బలిం ద్విజః ।
విష్ణులోకమ వాప్నోతి పురుషా నాత్ర సంశయః || ఇతి నారాయణ
బలిః || తతో త్రయోదశ దినే ఆరాధనం కుర్యాత్ || సంవత్సరపర్యం
తం మాసే మాసే మాసికానిచ కుర్యాత్ || కింతుం ఆరాధనమేవ ||
అశ్వమేధ ఫలమ వాప్నోతి || ఆరాధన ప్రయోగం గ్రంథ విస్తరభ
యాత్ నలిఖ్యతే || ఆరాధన ప్రయోగ గ్రంథే ఆరాధనం కుర్యాత్ ||

‘ఆరాధన ప్రయోగము’ ప్రత్యేక గ్రంథముగా ముద్రించినాను .

యతీనాం మరణ విశేషః

శ్లో || యతీనాం మరణే ప్రాప్తే స్పృష్టిదోషోన విద్యతే । నా
శౌచ బుధ్యాన స్నాయాత్ స్నాతుశ్చ నరకం ధృవం || ఆశౌచ బుధ్యా
స్నాతశ్చేత్ ఉప పాతకాన్భవేత్ । యతీనాం మరణే ప్రాప్తే నాశౌ
చంనోదక క్రియా । వహతామశ్వ మేధస్య ఫలం భవతి పుష్కలం ।
జ్ఞాతి పుత్ర కళత్రాణాం పరివ్రాజ్యులణం యది | ఆశౌచం నాస్తి తేషాం
నై స్నాన మప్యచ రేన్నతు । భిక్షుః ప్రాణవి నష్టస్తు దృష్టశ్చేత్ప్రా
ణిభిర్యది । తేషా మప్య ఘోహ్నిస్స్యా దాయుర్వృ దిశ్చజాయతే
నసూత కాగ్నిసంస్కారః నార్ద్ర నస్త్రజలా దయః । నై కోద్దిష్టం
పోడలాన్నం సాపిండ్యంచ నవ్యతే । నారాయణ బలిం తత్ర కుర్యా
ద్వైద్వాదశేహని । తతశ్చవిష్ణుబుధ్యాతు యతీనంపూజ యేద్ద్విజః ।

అపుతో వాసపుతోవా సిద్ధిం ప్రాప్తోయ తిర్యది । నా రా య
ణబలిం తస్యకుర్యా దేకాదశేహని । షష్టికులాస్య తీత్యాంతే షష్టిరా
గమికాన్యసి । కులాన్యుద్ధరతే ప్రాజ్ఞః సన్యస్త మితి యోవ దేత్ ॥
నిత్యపూజా । మహాపూజా ॥ నారాయణ బలిః । పార్వణశ్రాద్ధం ॥
ఏతాని కర్తవ్యాని ॥

వి ష్ణు సూ క్త మ్

హరిః ఓం ॥ అతోదేవా అనంతునోయతో విష్ణుర్వి చక్రమే!
పుధివ్యాస్సప్తధామభిః ॥ ౧ ॥ ఇదం విష్ణుర్వి చక్రమే త్రేధా నిధధే
పదం । సమూఢ మస్య పాగ్ం సురే ॥ ౨ ॥ త్రీణిపదా విచక్రమే
విష్ణుర్గోపా అధాభ్యః । అతోధర్మాణి ధారయన్ ॥ ౩ ॥ విష్ణోఃకర్మా
ణోపశ్యత యతో వ్రతానిపస్పశె । ఇంద్రస్యయుజ్యస్సఖా ॥ ౪ ॥ తద్వి
ష్ణోపరమం పదం సదాపశ్యంతి సూరయః । దీవీవ చక్షురా తతమ్ ॥
౫ ॥ తద్విప్రాసో విపర్యవో జాగృవాం సన్నమృధంతే ॥ విష్ణోర్యత్పలమం
పదమ్ ॥ ౬ ॥ హరిః ఓం తత్సత్ ॥

సంస్కార ప్రయోగ వైషమ్యములు

—(౦)—

1. ఆహితాగ్నేః బ్రహ్మవిత్త్వే బ్రహ్మమేధ సహిత పతృమేధ అహితాగ్ని సంస్కారః .
2. ఆహితాగ్నేః అబ్రహ్మవిత్త్వే పితృ మేధ సహిత ఆహితాగ్ని సంస్కారః .
3. అనాహితాగ్నేః ప్రహ్మవిత్త్వే బ్రహ్మమేధసహిత పితృమేధ సంస్కారః .
4. అనాహితాగ్నేః అబ్రహ్మవిత్త్వే కేవల పితృమేధ సంస్కారః

గ్రంథ స్సమాప్తః .

—(౦)—

ఉత్తరకాలమృతము

గ్రంథమందుండు విషయములు : గ్రంథారంభము, జన్మకాలాదిసాధనము, పాదచ్ఛాయలు పగటి ప్రాద్దు నిశ్చయించు విధానము, రాత్రిప్రాద్దు నిర్ణయము, జాతక నక్షత్ర ఘటికల నిర్ణయము, మాందీ గ్రహ గుళింగ్రహసాధనము, పరిసర గ్రహ నిర్ణయము, పితృస్థితప్రదేశము, ప్రసూతిస్థిత ద్వారాది నిర్ణయము, పుం స్త్రీ భేదము, లంగ విభాగము, గ్రహములకు మిత్రత్వ శతృత్వములు. మేషారాశ్వధిపతులనర్హవిభాగము, షడ్బల సాధనము, హోరాదిష్వర్గము, గ్రహబల పరిమాణము, సప్త వర్గముల ఫలము, కేంద్రీకణ పరా పోక్షిబ స్థితి బలము, స్థానబలము, సమరాసులు విషమరాసులు బలము, గ్రహములకు షడ్బల వ్యతిరిక్త దిగ్బలములు, చతుర్విధ కాలబలములు, సత్తోన్నతాది హోరాలము, సత్తోన్నతాది చేష్టాబలము గ్రహబలములకు దృక్ బలము, వృష్టిస్ఫుటికరణము దశలకు శుభాశుభములు, ఆయుర్దాయ సాధనము, ఆంశాయుర్దాయము, లగ్నాయుర్దాయము, సుకృతి దుష్కృతములు, ద్రేక్కణాధి పతులచే ఆయుర్దాయము, గణితా గతాయుర్దాయము, రాశిచక్రస్థ గ్రహశుభములు, అల్పాయుర్దాయము, కేవల అల్పాయు రారోగ్యము, గ్రహ భావ ఫలము రాజయోగ భంగము, విశేష రాజయోగ తద్భంగములు, పునరపి రాజయోగము, అనయోగము తదప వాదము, చక్రవర్తియోగము, చంద్రయోగము, గురుశుక్ర రాహు కేతువుల సంచారము వలన యోగము, తన్వాది ద్వాదశ భావములు, పాపత్వ వియోగము ఫలములు, వృద్ధియోగము, కారక గ్రహముల వలన అనిష్ట ఫలములు, రాసులకును గ్రహములకును శుభత్వము, గురు శని కుజ శుక్రకు బలవిశేషము, గ్రహములకు శుభత్వము, శుభత్వ పాపత్వ తార తమ్యములు, భావఫల కారక ఫలములు, ఆచ్ఛాదకత్వము, వేధకాది సంజ్ఞా మారక నిర్ణయము. 187 విషయములతో 176 పేజీలు గల గొప్ప గ్రంథము; లోగడ యీ గ్రంథమునకు వ్రాసినపుడు లేకపోయినవి. ఇప్పుడే సిద్ధముగా నున్నవి. వెల రు 3-0-0 వలయువారు; శ్రీ లక్ష్మీనరసింహ ముద్రాక్షరశాల. బందరు బచ్చపేటకు వ్రాసి తెప్పించుకొన గలరు.

పోషాఖర్కులు ప్రత్యేకము.